Maunulan yhteiskoulun ja Helsingin matematiikkalukion opetussuunnitelma 2021 (päivitys 8.6.2026)

Nimi	Maunulan yhteiskoulun ja Helsingin matematiikkalukion opetussuunnitelma 2021 (päivitys 8.6.2026)
Kunta	Helsinki
Koulu	Maunulan yhteiskoulu - Helsingin matematiikkalukio
Hyväksymispäivämäärä	11.5.2021
Julkaistu	8.6.2026

SISÄLTÖ

1. Opetussuunnitelman laatiminen ja sisältö . . . 1
   1.1. Opetussuunnitelman laatiminen . . . 2
   1.2. Opetussuunnitelman sisältö . . . 3
2. Lukiokoulutuksen tehtävä ja arvoperusta . . . 5
   2.1. Lukiokoulutuksen tehtävä . . . 5
   2.2. Arvoperusta . . . 5
3. Opetuksen toteuttaminen . . . 7
   3.1. Opintojen rakenne . . . 7
   3.2. Oppimiskäsitys . . . 9
   3.3. Opiskeluympäristöt ja -menetelmät . . . 10
   3.4. Toimintakulttuuri . . . 11
   3.5. Kodin ja oppilaitoksen yhteistyö . . . 14
   3.6. Korkeakoulut, työelämä ja kansainvälisyys . . . 15
   3.7. Helsingin matematiikkalukio . . . 18
      3.7.1. Matematiikkalukion tarkoitus . . . 18
      3.7.2. Opetus Matematiikkalukiossa . . . 18
      3.7.3. Matematiikkalukion tuntijako . . . 19
4. Opiskelijan ohjaus ja tukeminen . . . 20
   4.1. Ohjaus . . . 20
   4.2. Oppimisen tuki ja erityisopetus . . . 22
      4.2.1. Oppimisen tuki . . . 22
      4.2.2. Erityisopetus . . . 24
      4.2.3. Opiskelun poikkeava järjestäminen ja avustajapalvelut . . . 25
      4.2.4. Paikallisesti päätettävät asiat . . . 26
   4.3. Opiskeluhuolto . . . 29
      4.3.1. Koulutuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelma ja paikallisesti päätettävät asiat . . . 30
      4.3.2. Psykologi . . . 33
   4.4. Kurinpito . . . 33
      4.4.1. Kurinpitokeinojen käyttämistä ja menettelyjä koskevan suunnitelman sisältö . . . 34
      4.4.2. Kurinpitosuunnitelma . . . 35
   4.5. Kieleen ja kulttuuriin liittyviä kysymyksiä . . . 43
5. Opiskelijan oppimisen ja osaamisen arviointi . . . 47
   5.1. Arvioinnin tavoitteet ja tehtävät lukiokoulutuksessa . . . 47
   5.2. Opintojakson arviointi . . . 48

5.2.1. Numeroarvosanat ja suoritusmerkinnät. 49
5.2.2. Itsenäisesti suoritettavat opinnot. 49
5.2.3. Suullisen kielitaidon arviointi. 50
5.2.4. Opinnoissa edistymisen seuranta yhteistyössä huoltajien kanssa. 50
5.2.5. Osaamisen tunnustaminen ja opintojen hyväksilukeminen. 50
5.2.6. Laaja-alaisen osaamisen arviointi. 52
5.3. Oppiaineen oppimäärän arviointi. 52
5.4. Lukion oppimäärän suoritus. 53
5.5. Muutoksenhaku arviointia koskevaan päätökseen ja oppimäärän suorittamiseen liittyvä oikaisuvaatimus. 54
5.6. Todistukset ja niihin merkittävät tiedot. 55
5.7. Arviointiin liittyvät paikallisesti päätettävät asiat. 57
6. Oppimistavoitteet ja opetuksen keskeiset sisällöt. 60
6.1. Opetuksen yleiset tavoitteet. 60
6.2. Laaja-alainen osaaminen. 61
7. Opiskeluhuollon suunnitelmat. 65
7.1. MAYK lukion opiskeluhuoltosuunnitelma. 65
7.2. Kriisisuunnitelma. 68
7.3. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma. 72
7.4. Päihdesuunnitelma. 74
7.5. Kiusaamisen ja häirinnän ehkäisy ja kaytänteet. 74
8. Oppiaineet. 75
8.1. Äidinkieli ja kirjallisuus (AI). 75
8.1.1. Suomen kieli ja kirjallisuus (AI1). 76
Puhe- ja vuorovaikutustaitojen syventäminen, 2 op (S209). 78
Puhe- ja vuorovaikutustaitojen syventäminen, 2 op (ÄI09). 79
Monilukutaitojen syventäminen, 2 op (ÄI13). 80
Luovan kirjoittamisen taitojen syventäminen, 2 op (ÄI14). 81
Elokuvakulttuurin tuntemuksen syventäminen, 2 op (ÄI15). 83
Kieli- ja tekstitietoisuutta viestien, 2 op (ÄI02_03). 85
Vuorovaikutusta puhuen ja kirjoittaen, 2 op (ÄI06_07). 86
Johdanto tekstien tulkintaan ja kirjoittamiseen, 2 op (Äi01). 88
Kirjallisuuden keinoja ja tulkintaa, 2 op (Äi04). 89
Media ja vaikuttaminen, 2 op (Äi05). 91
Kirjallisuuden kontekstit, 2 op (Äi08). 92
Kirjoitustaitojen syventäminen, 2 op (Äi10). 93
Lukutaitojen syventäminen, 2 op (Äi11). 94

Kielenhuollon taitojen syventäminen, 2 op (Äi12). 96
8.1.2. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus (AI6). 97
Johdanto tekstien tulkintaan ja kirjoittamiseen, 2 op (S201). 100
Kirjallisuuden keinoja ja tulkintaa, 2 op (S204). 101
Media, vaikuttaminen ja argumentointi, 2 op (S205). 102
Kirjallisuuden kontekstit, 2 op (S208). 104
Puhe- ja vuorovaikutustaitojen syventäminen, 2 op (S209). 105
Kirjoitustaitojen syventäminen, 2 op (S210). 105
Lukutaitojen syventäminen, 2 op (S211). 106
Kieli- ja tekstitietoisuutta viestien, 2 op (S202_03). 107
Vuorovaikutusta puhuen ja kirjoittaen, 2 op (S206_07). 109
8.2. Biologia (BI). 110
Elämä ja evoluutio, 2 op (BI01). 113
Solu ja perinnöllisyys, 2 op (BI04). 114
Ihmisen biologia, 2 op (BI05). 116
Biotekniikka ja sen sovellukset, 2 op (BI06). 118
Biologian abikertaus, 2 op (BI07). 119
Biologiaa kokeellisesti, 2 op (BI08). 121
Biologiaa maastossa, 2 op (BI09). 122
Lajintunnistus, 2 op (BI11). 123
Biologian erikoisopinnot, 2 op (BI12). 124
Ekologian perusteet ja ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin, 2 op (BI02_03). 125
Makromolekyylit, 2 op (BIKE10). 127
Tiede ja taide valokuvassa, 2 op (TO01). 128
8.3. Elämänkatsomustieto (ET). 128
Minä ja hyvä elämä, 2 op (ET01). 130
Minä ja yhteiskunta, 2 op (ET02). 131
Kulttuurit, 2 op (ET03). 133
Katsomukset, 2 op (ET04). 134
Uskonnot ja uskonnottomuus, 2 op (ET05). 135
Tulevaisuus, 2 op (ET06). 137
8.4. Filosofia (FI). 138
Johdatus filosofiaan, 2 op (FI01). 140
Etiikka, 2 op (FI02). 141
Yhteiskuntafilosofia, 2 op (FI03). 143
Totuus, 2 op (FI04). 144
Filosofinen tutkielma, 1 op (FI05). 145

Filosofinen kirjoittaminen, 1 op (FI06). 146
Ympäristöfilosofia, 1 op (FI07). 146
Eurooppalainen kulttuuri ja ajattelu, 6 op (FI03_HI04_KU04). 147
8.5. Fysiikka (FY). 148
Fysiikka luonnontieteenä, 1 op (FY01). 150
Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta, 1 op (FY02). 151
Energia ja lämpö, 2 op (FY03). 152
Voima ja liike, 2 op (FY04). 153
Jaksollinen liike ja aallot, 2 op (FY05). 154
Sähkö, 2 op (FY06). 155
Sähkömagnetismi ja valo, 2 op (FY07). 156
Aine, säteily ja kvantittuminen, 2 op (FY08). 158
Fysiikan abikertaus, 2 op (FY09). 159
Fysiikkaa kokeellisesti, 2 op (FY10). 160
Astrofysiikka ja tähtitiede, 2 op (FY11). 161
Tiedekoulu, 2 op (FY12). 162
Fysiikan laskut, 2 op (FY13). 162
Moderni fysiikka, 2 op (FY14). 163
Tiede ja taide valokuvassa, 2 op (TO01). 164
8.6. Maantiede (GE). 164
Maailma muutoksessa, 2 op (GE01). 167
Sininen planeetta, 2 op (GE02). 168
Yhteinen maailma, 2 op (GE03). 170
Geomedia - tutki, osallistu ja vaikuta, 2 op (GE04). 171
Maantieteen abikertaus, 2 op (GE05). 173
Kehitysmaantiede, 2 op (GE06). 174
Maantiedettä maastossa, 2 op (GE08). 175
Maailmankansalaisen kypsyyskoe, 2 op (GE09). 176
Terveysmaantiede, 2 op (GE7_TE5). 177
Maailman kriisit, 2 op (TO04). 177
8.7. Historia (HI). 177
Eurooppalainen kulttuuri ja ajattelu, 6 op (FI03_HI04_KU04). 180
Ihminen, ympäristö ja historia, 2 op (HI01). 180
Kansainväliset suhteet, 2 op (HI02). 182
Itsenäisen Suomen historia, 2 op (HI03). 183
Eurooppalainen ihminen, 2 op (HI04). 185
Ruotsin itämaasta Suomeksi, 2 op (HI05). 186
Maailman kulttuurit kohtaavat, 2 op (HI06). 188

Historian abikertaus, 2 op (HI07). 189
Maailman kriisit, 2 op (TO04). 190
8.8. Kemia (KE). 190
Makromolekyylit, 2 op (BIKE10). 193
Molekyylit ja mallit, 2 op (KE03). 193
Kemiallinen reaktio, 2 op (KE04). 194
Kemiallinen energia ja kiertotalous, 2 op (KE05). 195
Kemiallinen tasapaino, 2 op (KE06). 196
Kemian abikertaus, 2 op (KE07). 198
Kemiaa kokeellisesti, 2 op (KE08). 199
Lääkekemiaa, 2 op (KE09). 200
Kemian erikoisopinnot, 2 op (KE11). 200
Kemia, minä ja kestävä tulevaisuus, 2 op (KE01_02). 201
8.9. Uskonto (KT). 203
8.9.1. Evankelisluterilainen uskonto (KT1). 205
Uskonto ilmiönä - juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UE01). 205
Maailmanlaajuinen kristinusko, 2 op (UE02). 206
Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UE03). 208
Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UE04). 210
Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa, 2 op (UE05). 211
Uskonto, tiede ja media, 2 op (UE06). 213
8.9.2. Ortodoksinen uskonto (KT2). 214
Uskonto ilmiönä - juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UO1). 214
Ortodoksisuus maailmassa, 2 op (UO2). 216
Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UO3). 218
Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UO4). 219
Ortodoksisuuden ja taiteen vuorovaikutus, 2 op (UO5). 221
Ortodoksisuus, tiede ja media, 2 op (UO6). 222
8.9.3. Islamin uskonto (KT4). 223
Uskonto ilmiönä - juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UI01). 223
Maailmanlaajuinen islam, 2 op (UI02). 224
Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UI03). 226
Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UI04). 228
Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa, 2 op (UI05). 230
Uskonto, tiede ja media, 2 op (UI06). 231
8.10. Kuvataide (KU). 233

Englannin kieltä ja kuvista Lontoossa, 3 op (ENA11_KU09). 235
Eurooppalainen kulttuuri ja ajattelu, 6 op (FI03_HI04_KU04). 235
Performanssitaide, kokeellinen ja soveltava teatteri, 2 op (ILM03). . . 235
Omat kuvat, jaetut kulttuurit, 2 op (KU01). 236
Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt, 2 op (KU02). 237
Kuva viestii ja vaikuttaa, 2 op (KU03). 239
Taiteen monet maailmat, 2 op (KU04). 241
Kuvista "ilman käsiä", 2 op (KU05). 243
Kuvista käsin, 2 op (KU06). 244
Kuvataiteen projekti, 2 op (KU07). 245
Kuvataiteen itsenäinen projekti, 1 op (KU08). 247
Kuvista Lontoossa, 1 op (KU09). 248
Kuvataide ja matematiikka, 4 op (KU01_MAA14). 249
Kuvataiteen lukiodiplomi, 2 op (KULD2). 249
Tiede ja taide valokuvassa, 2 op (TO01). 249
8.11. Lukiodiplomit (LD). 249
Kuvataiteen lukiodiplomi, 2 op (KULD2). 250
Liikunnan lukiodiplomi, 2 op (LILD4). 251
Musiikin lukiodiplomi, 2 op (MULD06). 251
Teatterin lukiodiplomi, 2 op (TELD8). 251
8.12. Liikunta (LI). 251
Oppiva liikkuja, 2 op (LI01). 253
Aktiivinen elämä, 2 op (LI02). 254
Uudet mahdollisuudet, 2 op (LI03). 255
Yhdessä liikkuen, 2 op (LI04). 256
Virkistystä liikunnasta, 2 op (LI05). 257
Koulukohtainen opintojakso 1, 2 op (LI06). 257
Koulukohtainen opintojakso 2, 2 op (LI07). 258
Vanhat tanssit, 2 op (LI08). 259
Harrasteliikunnan opintojakso 1, 2 op (LI09). 260
Harrasteliikunnan opintojakso 2, 2 op (LI10). 260
Liikunnan lukiodiplomi, 2 op (LILD4). 261
8.13. Matematiikka (MA). 261
8.13.1. Matematiikan pitkä oppimäärä (MAA). 263
Kuvataide ja matematiikka, 4 op (KU01_MAA14). 263
Funktiot ja yhtälöt 1, 3 op (MAA02). 263
Geometria, 2 op (MAA03). 265
Analyyttinen geometria ja vektorit, 3 op (MAA04). 266

Funktiot ja yhtälöt 2, 2 op (MAA05). 267
Derivaatta, 3 op (MAA06). 268
Integraalilaskenta, 2 op (MAA07). 269
Talousmatematiikka, 1 op (MAA09). 270
3D-geometria, 2 op (MAA010). 271
Algoritmit ja lukuteoria, 2 op (MAA11). 272
Analyysi ja jatkuva jakauma, 2 op (MAA12). 273
Pitkän matematiikan abikertaus, 2 op (MAA13). 274
Matemaattinen ajattelu, 2 op (MAA14). 275
Matematiikkamaanantai 1, 1 op (MAA15). 275
Matematiikkamaanantai 2, 2 op (MAA16). 276
Tilastotiede, 2 op (MAA17). 277
Matriisilaskenta, 2 op (MAA18). 278
Differentiaaliyhtälöt, 2 op (MAA20). 279
Matemaattinen mallinnus, 2 op (MAA21). 279
Kompleksiluvut, 2 op (MAA23). 280
Klassinen geometria, 2 op (MAA24). 281
Pitkän matematiikan lisäsivut, 1 op (MAA25). 282
Kilpailumatematiikka, 1 op (MAA26). 283
Syventävät matematiikan opinnot 1, 2 op (MAA27). 283
Syventävät matematiikan opinnot 2, 2 op (MAA28). 284
Syventävät matematiikan opinnot 3, 2 op (MAA29). 285
Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (Maa08). 285
Numeriikka, 1 op (Maa19). 287
Peliteoria, 2 op (Maa22). 287
8.13.2. Matematiikan lyhyt oppimäärä (MAB). 288
Lausekkeet ja yhtälöt, 2 op (MAB02). 288
Geometria, 2 op (MAB03). 289
Matemaattisia malleja, 2 op (MAB04). 291
Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAB05). 292
Talousmatematiikan alkeet, 1 op (MAB06). 293
Talousmatematiikka, 1 op (MAB07). 294
Matemaattinen analyysi, 2 op (MAB08). 295
Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat, 2 op (MAB09). 296
Lyhyen matematiikan abikertaus, 2 op (MAB10). 297
8.13.3. Matematiikan yhteinen opintokokonaisuus (MAY). 298
Luvut ja yhtälöt, 2 op (MAY01). 298
8.14. Musiikki (MU). 299

Intro - kaikki soimaan, 2 op (MU01). 302
Syke - soiva ilmaisu, 2 op (MU02). 303
Genre - globaali uteliaisuus, 2 op (MU03). 304
Demo - luovasti yhdessä, 2 op (MU04). 305
Musiikkiprojekti, 2 op (MU05). 305
Kuoro 1, 2 op (MU06). 306
Kuoro 2, 2 op (MU07). 307
Orkesteri, 2 op (MU08). 308
Musiikin lukiodiplomi, 2 op (MULD06). 308
8.15. Opinto-ohjaus (OP). 308
OPO1, 2 op (opo1). 310
OPO2, 2 op (opo2). 312
8.16. Psykologia (PS). 313
Toimiva ja oppiva ihminen, 2 op (PS01). 315
Kehittyvä ihminen, 2 op (PS02). 316
Tietoa käsittelevä ihminen, 2 op (PS03). 318
Tunteet ja mielenterveys, 2 op (PS04). 320
Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen, 2 op (PS05). 321
Sosiaalipsykologia, 2 op (PS06). 323
Psykologian abikertaus, 2 op (PS07). 324
8.17. Terveystieto (TE). 325
Terveysmaantiede, 2 op (GE7_TE5). 327
Terveys voimavarana, 2 op (TE01). 327
Terveys ja ympäristö, 2 op (TE02). 329
Terveys ja yhteiskunta, 2 op (TE03). 330
Terveystiedon abikertaus, 2 op (TE04). 332
Toiminnallista terveystietoa, 2 op (TE06). 333
Terveystiedon erikoisopinnot, 1 op (TE07). 335
Maailman kriisit, 2 op (TO04). 336
8.18. Ruotsi (TKRU). 336
8.18.1. Ruotsi, A-oppimäärä (TKRUA1). 340
Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (RUA03). 340
Ruotsin kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (RUA04). 341
Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (RUA05). 342
Ruotsin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (RUA06). 343
Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (RUA07). 344
Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RUA08). 345
A-ruotsin abikertaus, 2 op (RUA09). 346

Opiskelutaidot, kieli-identiteetin rakentaminen, ruotsin kieli ja vuorovaikutusosaaminen, 4 op (RUA01_02). 347
8.18.2. Ruotsi, B1-oppimäärä (TKRUB1). 349
Kulttuuri ja mediat, 2 op (RUB103). 349
Ympäristömme, 2 op (RUB104). 350
Opiskelu ja työelämä, 2 op (RUB105). 351
Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RUB106). 352
Kestävä elämäntapa, 2 op (RUB107). 353
B1-ruotsin abikertaus, 2 op (RUB108). 354
RUB109 Ruotsin perusrakenteiden tukiopinnot, 2 op (RUB109). . . 354
Ruotsin kieli ja minä, 4 op (RUB101_02). 355
8.19. Temaattiset opinnot (TO). 357
Tiede ja taide valokuvassa, 2 op (TO01). 357
Median maailma, 2 op (TO02). 357
Tapahtumajärjestämisen taitopassi, 2 op (TO03). 358
Maailman kriisit, 2 op (TO04). 359
8.20. Vieraat kielet (VK). 360
8.20.1. Vieraat kielet, englanti, A-oppimäärä (VKENA1). 365
ENA03 Englannin kieli ja kulttuuri, 2 op (ENA03). 365
ENA04 Englannin kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (ENA04). . . . 366
ENA05 Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (ENA05). 367
ENA06 Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (ENA06). 368
ENA07 Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (ENA07). 369
ENA08 Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (ENA08). 370
ENA09 Abikertaus, 2 op (ENA09). 371
ENA10 Englannin perusrakenteiden tukiopinnot, 2 op (ENA10). . . 372
ENA11 Englannin kieltä ja kulttuuria Lontoossa, 2 op (ENA11). . . . 373
ENA12 Englannin kirjoituskurssi, 2 op (ENA12). 374
ENA01_02 Opiskelutaidot, kieli-identiteetti ja englanti globaalina kielenä, 4 op (ENA01_02). 375
Englannin kieltä ja kuvista Lontoossa, 3 op (ENA11_KU09). 376
8.20.2. Vieraat kielet, B3-oppimäärä, espanja (EAB3). 377
Espanjankielinen maailma ja minä kielenoppijana, 2 op (EAB301). 377
Arjen viestintää, 2 op (EAB302). 378
Elämän tärkeitä asioita, 2 op (EAB303). 379
Matkalla espanjankielisessä maailmassa, 2 op (EAB304). 380
Elämää ja hyvinvointia, 2 op (EAB305). 381
Kulttuuri ja luova toiminta, 2 op (EAB306). 381

Tulevaisuus, opiskelu, työelämä, 2 op (EAB307). 382
Media ja erilaiset tekstit, 2 op (EAB308). 383
Abikertaus, 2 op (EAB309). 384
8.20.3. Vieraat kielet A1 (VKA1). 385
EAA01_02 Opiskelutaidot, kieli-identiteetti ja vuorovaikutus espanjankielisessä maailmassa, 4 op (EAA01_02). 385
EAA03 Espanjan kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (EAA03). 386
EAA04 Espanjan kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (EAA04). . . . 387
EAA05 Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (EAA05). 388
EAA06 Espanjan kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (EAA06). 389
Opiskelutaidot, kieli-identiteetin rakentaminen sekä kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen, 4 op (VKA01_02). . 390
Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (VKA03). 392
Kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (VKA04). 393
Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (VKA05). 394
Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (VKA06). 394
Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (VKA07). 396
Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (VKA08). 396
8.20.4. Vieraat kielet, B2-oppimäärä (VKB2). 398
Elämän tärkeitä asioita, 2 op (VKB201). 398
Kielen matkassa maailmalla, 2 op (VKB202). 399
Elämää ja hyvinvointia, 2 op (VKB203). 400
Kulttuuri ja luova toiminta, 2 op (VKB204). 400
Tulevaisuus, opiskelu, työelämä, 2 op (VKB205). 401
Media ja erilaiset tekstit, 2 op (VKB206). 402
Kestävä elämäntapa, 2 op (VKB207). 403
Kielitaito ja kansainvälisyys, 2 op (VKB208). 404
8.20.5. Vieraat kielet, B3-oppimäärä (VKB3) (VKB3). 405
Uuden kielen maailma ja minä kielenoppijana, 2 op (VKB031). . . . 405
Arjen viestintää, 2 op (VKB032). 406
Elämän tärkeitä asioita, 2 op (VKB033). 407
Kielen matkassa maailmalla, 2 op (VKB034). 408
Elämää ja hyvinvointia, 2 op (VKB035). 409
Kulttuuri ja luova toiminta, 2 op (VKB036). 410
Tulevaisuus, opiskelu, työelämä, 2 op (VKB037). 411
Media ja erilaiset tekstit, 2 op (VKB038). 412
8.21. Yhteiskuntaoppi (YH). 413

Maailman kriisit, 2 op (TO04). 415
Suomalainen yhteiskunta, 2 op (YH01). 415
Taloustieto, 2 op (YH02). 416
Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma, 2 op (YH03). 418
Lakitieto, 2 op (YH04). 419
Yhteiskuntaopin kertauskurssi, 2 op (YH05). 420
8.22. Ohjelmointi (CODE). 421
Ohjelmoinnin alkeet, 2 op (CODE01). 422
Luova ohjelmointi, 2 op (CODE02). 423
Itsenäinen ohjelmointiprojekti, 3 op (CODE03). 424
Ohjelmoinnin itsenäinen korkeakoulukurssi, 4 op (CODE04). 425
Kilpaohjelmointia itsenäisesti, 2 op (CODE05). 426
Ohjelmoinnin erikoisopinnot, 2 op (CODE06). 426
8.23. Ilmaisutaito (ILM). 427
Ilmaisutaidon perusjakso, 2 op (ILM01). 428
Ilmaisutaidon esitysjakso, 2 op (ILM02). 429
Performanssitaide, kokeellinen ja soveltava teatteri, 2 op (ILM03). . . 430
Ilmaisutaidon itsenäinen projekti, 2 op (ILM04). 430
Teatterin lukiodiplomi, 2 op (TELD8). 432
8.24. Oppimaan oppimisen opinnot (Opi). 432
Oppimaan oppiminen 01, 2 op (Opi01). 433
Opintokamu, 2 op (Opintokamu). 434
8.25. Työelämäopinnot (TYÖ). 435
Oman talouden hallinta, 2 op (TYÖ01). 436
Työelämäosaaminen, 2 op (TYÖ02). 437
Yrittäjyysosaaminen, 2 op (TYÖ03). 438
Lukiolaisten sijoittajakoulu, 2 op (TYÖ04). 439
Työelämään tutustuminen, 2 op (TYÖ05). 440
8.26. Yleiset tiedeopinnot (YTI). 441
Seminaari, 2 op (YTI01). 441
Tutkimus, 2 op (YTI02). 442
8.27. Integraatio-opintojaksot. 443
Makromolekyylit, 2 op (BIKE10). 443
Englannin kieltä ja kuvista Lontoossa, 3 op (ENA11_KU09). 445
Eurooppalainen kulttuuri ja ajattelu, 6 op (FI03_HI04_KU04). 446
Terveysmaantiede, 2 op (GE7_TE5). 450
Performanssitaide, kokeellinen ja soveltava teatteri, 2 op (ILM03). . . 451
Kuvataide ja matematiikka, 4 op (KU01_MAA14). 452

Kuvataiteen lukiodiplomi, 2 op (KULD2). 455
Liikunnan lukiodiplomi, 2 op (LILD4). 456
Musiikin lukiodiplomi, 2 op (MULD06). 457
Puhe- ja vuorovaikutustaitojen syventäminen, 2 op (S209). 458
Teatterin lukiodiplomi, 2 op (TELD8). 460
Tiede ja taide valokuvassa, 2 op (TO01). 461
Maailman kriisit, 2 op (TO04). 462
9. Liitteet. 464
9.1. Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta. 464
9.2. Kehittyvän kielitaidon tasojen kuvausasteikko. 464
9.3. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi. 471
9.3.1. Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi. 471
9.4. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi. 477
9.4.1. Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi. 477
9.5. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi. 482
9.5.1. Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi. . . 483

1. Opetussuunnitelman laatiminen ja sisältö

Lukiokoulutuksen laaja uudistushanke käynnistettiin vuonna 2017. Se sisältää lukiolain uusimisen ja lukion toiminnallisen uudistamisen, kuten myös lukiokoulutusta koskevan valtioneuvoston asetuksen ja ylioppilastutkinnon säädösten muuttamisen. Nämä lukion opetussuunnitelman perusteet perustuvat lukiolakiin (714/2018) ja valtioneuvoston asetukseen lukiokoulutuksesta (810/2018).

Näiden lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaiset opetussuunnitelmat otetaan paikallisesti käyttöön 1.8.2021. Uusi lukiolaki astui voimaan 1.8.2019, mutta kaikki paikallisessa opetussuunnitelmassa tarkemmin kuvattavat eli opetukseen, oppimisen tukeen, ohjaukseen sekä yhteistyöhön liittyvät asiat velvoittavat koulutuksen järjestäjiä elokuusta 2021 alkaen.

Lukiouudistuksen tavoitteena on nostaa kansakunnan koulutustasoa, jotta Suomi menestyisi mahdollisimman hyvin tulevina vuosikymmeninä. Korkeakoulutettujen osuus 25–34-vuotiaiden ikäluokasta halutaan nostaa vuoteen 2030 mennessä 50 prosenttiin lain laatimishetken 41 prosentista. Tulevaisuudessa tarvitaan vahvaa asiantuntijaosaamista ja nykyistä enemmän korkeakoulutettua työvoimaa varsinkin kasvualoilla. Siksi uudistuksella halutaan lisätä lukiokoulutuksen vetovoimaa yleissivistävänä, korkeakouluihin jatko-opintokelpoisuuden antavana koulutusmuotona, vahvistaa koulutuksen laatua ja oppimistuloksia sekä sujuvoittaa siirtymistä toisen asteen opinnoista korkea-asteelle. Yksilöllisemmät ja joustavammat opintopolut, niiden vaatima ohjaus ja tuki, oppiainerajat ylittävät opinnot sekä korkeakouluyhteistyö ovat keskeisiä keinoja tavoitteiden saavuttamiseksi.

Lukiokoulutus on edelleen kolmivuotinen koulutus, jota järjestetään erikseen nuorille ja aikuisille tarkoitettuina oppimäärinä. Oppimäärien ja niihin kuuluvien opintojen mitoituksen perusteena käytetään kurssien sijaan opintopisteitä: yksi entinen kurssi (esimerkiksi 38 x 45 minuutin tai 22,8 x 75 minuutin oppituntia) on laajuudeltaan kaksi opintopistettä, eli yhden opintopisteen laajuus on 19 x 45 minuutin oppituntia tai 11,4 x 75 minuutin oppituntia. Lukion oppimäärän laajuus on nuorille tarkoitetussa lukiokoulutuksessa vähintään 150 opintopistettä ja aikuisille tarkoitetussa lukiokoulutuksessa vähintään 88 opintopistettä. Nuorten lukiokoulutuksessa lukion oppimäärän tulee sisältää vähintään 20 opintopistettä valtakunnallisia valinnaisia opintoja.

Lukiokoulutuksessa paitsi edistetään oppiaineiden tavoitteiden ja keskeisten sisältöjen hallintaa myös kehitetään laaja-alaista osaamista. Lukiokoulutuksen eheyttämiseksi lukion opetussuunnitelman perusteisiin on muotoiltu laaja-alaisen osaamisen osa-alueet, jotka muodostavat kaikkien oppiaineiden yhteiset tavoitteet: 1) hyvinvointiosaaminen, 2) vuorovaikutusosaaminen, 3) monitieteinen ja luova osaaminen, 4) yhteiskunnallinen osaaminen, 5) eettisyys ja ympäristöosaaminen sekä 6) globaali- ja kulttuuriosaaminen. Laaja-alainen osaaminen auttaa suuntaamaan oppiaineissa opittuja tietoja ja taitoja käytännön elämään. Laaja-alainen osaaminen viittaa oppimisen ja osaamisen perustana oleviin kognitiivisiin taitoihin, metataitoihin sekä ominaisuuksiin, joita tarvitaan opiskelussa, työssä, harrastuksissa ja arjessa. Se luo myös edellytykset tiedoille ja taidoille, joiden avulla voidaan hallita muutosta digitalisoituvassa ja monimutkaistuvassa maailmassa.

Eheyttämistä edistää myös opintojen uudenlainen rakenne. Pakolliset ja valtakunnalliset valinnaiset opinnot on jäsennelty lukion opetussuunnitelman perusteisiin 1–3 opintopisteen moduuleiksi, joista paikallisesti rakennetaan joko oppiaineiden omia tai yhteisiä opintojaksoja. Nämä entisten kurssien sijaan laadittavat opintojaksot voivat olla laajuudeltaan ja muodoltaan erilaisia. Opinnot arvioidaan opintojaksoittain. Mikäli opintojakso koostuu useasta oppiaineesta, arvosanat annetaan oppiaineittain.

Tavoitteena on edistää opiskelijoiden hyvinvointia ja tukea heitä opinnoissaan yhä paremmin. Lukioiden toimintakulttuurissa painotetaan vahvemmin opiskelijoiden osallisuutta, yhteistyötä, yhteisöllisyyttä ja monimuotoisuutta yksilölliset tarpeet samalla huomioon ottaen. Lisäksi

lukio-opintojen opiskelijalähtöisyys ja opintojen henkilökohtaistaminen vahvistuvat, jolloin opiskelumotivaatio ja opintojen mielekkyys kasvavat.

Opiskelijalla on oikeus saada säännöllisesti tarpeidensa mukaista henkilökohtaista ja muuta opintoihin ja jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyvää ohjausta. Oppilaitoksesta pois siirtyvällä opiskelijalla on oikeus myös jatko-ohjaukseen. Sitä annetaan opiskelijoille, joiden opiskeluoikeus on päättymässä tai jotka ovat eroamassa oppilaitoksesta, sekä henkilöille, jotka lukiokoulutuksen oppimäärän suorittamisen jälkeen eivät ole saaneet jatko-opiskelupaikkaa. Opiskelijalla on oikeus jatko-ohjaukseen oppimäärän suorittamisvuotta seuraavan vuoden aikana. Opiskelijalla, jolla on oppimisvaikeuksien vuoksi vaikeuksia suoriutua opinnoistaan, on oikeus saada erityisopetusta ja muuta oppimisen tukea.

Lukiokoulutuksen järjestäjien yhteistyövelvoitteita vahvistetaan erityisesti lukioiden ja korkeakoulujen välisen yhteistyön osalta. Osa lukiokoulutuksen oppimäärän opinnoista on järjestettävä yhteistyössä yhden tai useamman korkeakoulun kanssa siten, että jokainen lukiolainen saa halutessaan mahdollisuuden saada kokemusta korkeakouluopiskelusta. Opetus on lisäksi järjestettävä niin, että opiskelijalla on mahdollisuus kehittää kansainvälistä osaamistaan sekä työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan.

Laadukas koulutus, monipuoliset yhteydet ympäröivään maailmaan, yhteisöllinen ja osallistava toimintakulttuuri sekä hyvinvointia ja itsetuntemusta tukevat elämänhallinnan taidot vahvistavat lukiolaisen sydämen sivistystä. Tavoitteena on lukiolain mukaisesti tukea lukiolaisen kasvua hyväksi, tasapainoiseksi ja sivistyneeksi ihmiseksi sekä aktiiviseksi yhteiskunnan jäseneksi. Yksilön ja yhteiskunnan kannalta tärkeänä yhteisenä tavoitteena on klassisten sivistysihanteiden toteuttaminen eli pyrkimys totuuteen, hyvyyteen ja kauneuteen.

Maunulan yhteiskoulun ja Helsingin matematiikkalukion Opetussuunnitelman 2021 laatimiseen ovat osallistuneet lukion opetus- ja opiskeluhuollon henkilökunta, sekä opiskelijakunnan hallituksen edustajat.
Tämä on yhteinen, koko lukiomme opetussuunnitelma. Helsingin matematiikkalukion erityispiirteet esitellään luvussa 3.7.

1.1. Opetussuunnitelman laatiminen

Lukiokoulutuksen opetussuunnitelmajärjestelmän osia ovat

- *lukiolaki (714/2018)*
- *valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta (810/2018)*
- *Opetushallituksen määräys lukion opetussuunnitelman perusteista*
- *koulutuksen järjestäjän hyväksymä opetussuunnitelma*

Lisäksi voidaan paikallisesti päätettävällä tavalla laatia suunnitelma opetussuunnitelman toimeenpanosta kutakin lukuvuotta varten.

Kaikki nuorten lukiokoulutuksen järjestäjät laativat paikallisen opetussuunnitelman näiden lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaan, jollei opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämästä järjestämisluvasta muuta johdu. Jos lukiokoulutuksen järjestämislupaan liittyy erityinen koulutustehtävä, siihen liittyvät määräykset otetaan huomioon opetussuunnitelmaa laadittaessa. Lukiokoulutus on kokonaisuus, jossa eri toimintojen tavoitteet ja sisällöt liittyvät yhteen ja muodostavat opetuksen ja toimintakulttuurin perustan. Tämän vuoksi lukion opetussuunnitelman perusteet sisältävät tavoitteita, keskeisiä sisältöjä ja opiskelijan oppimisen arviointia koskevien määräysten lisäksi niiden ymmärtämistä avaavaa tekstiä. Tekstin muodosta ilmenee, onko kyseessä velvoittava määräys vai sitä tarkentava tai selittävä teksti.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään lukion opetus- ja kasvatustyöstä. Koulutuksen järjestäjä voi laatia lukuvuosittain opetussuunnitelmaan perustuvan suunnitelman opetuksen käytännön järjestämisestä. Opiskelija laatii oppilaitoksen

opetus- ja ohjaushenkilöstön tuella henkilökohtaisen opintosuunnitelman, joka sisältää opiskelusuunnitelman, ylioppilastutkintosuunnitelman sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman.

Paikallista opetussuunnitelmaa laadittaessa tulee ottaa huomioon muiden oppilaitosten opetustarjonta sekä lukion toimintaympäristö, paikalliset osaamisvahvuudet ja erityisresurssit. Lukiopaikkakunnan tai -alueen luonto ja ympäristö, historia, kieliolosuhteet sekä elinkeino- ja kulttuurielämä tuovat opetussuunnitelmaan paikallisuutta. Käytännön yhteistyö eri alojen asiantuntijoiden kanssa lisää opiskelun elämänläheisyyttä ja syvällisyyttä. Opetussuunnitelmaa laadittaessa myös ajankohtaistetaan lukion opetussuunnitelman perusteissa määrättyjä asioita.

Koulutuksen järjestäjä hyväksyy paikallisen opetussuunnitelman ennen sen käyttöönottoa erikseen suomenkielistä, ruotsinkielistä, saamenkielistä ja tarvittaessa muulla kielellä annettavaa opetusta varten.

Lukiolain (714/2018) 13 §:n mukaan opiskelijan mahdollisuus suorittaa lukiokoulutuksen oppimäärään sisältyvät opinnot kolmessa vuodessa on turvattava järjestämällä opintojen eteneminen joustavasti ja tarjoamalla tarvittava oppimisen ja opiskelun tuki. Paikallinen opetussuunnitelma tulee laatia siten, että se antaa opiskelijalle mahdollisuuden yksilöllisiin opintoja koskeviin valintoihin omassa oppilaitoksessaan sekä halutessaan myös muissa oppilaitoksissa ja korkeakouluissa.

Koulutuksen järjestäjä päättää, miten paikallinen opetussuunnitelma laaditaan lukion opetussuunnitelman perusteiden pohjalta. Paikallinen opetussuunnitelma laaditaan yhteistyössä lukion henkilöstön, opiskelijoiden, opiskelijoiden huoltajien sekä säännösten edellyttämiltä osin lisäksi hyvinvointialueen sosiaali- ja terveyspalvelujen tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa. Yhteistyötä opetussuunnitelman laatimisessa voidaan tehdä myös muiden koulutuksen järjestäjien ja eri sidosryhmien kanssa. Kaikilla opiskelijoiden huoltajilla tulee olla mahdollisuus tutustua opetussuunnitelmaan. Ennen opetussuunnitelman hyväksymistä koulutuksen järjestäjän tulee kuulla lukion opiskelijakuntaa ja henkilöstöä sekä varata lukion kaikille opiskelijoille mahdollisuus ilmaista mielipiteensä siitä. Yhteistyöllä eri tahojen kanssa pyritään varmistamaan lukiokoulutuksen korkeatasoisuus, yhteiskunnallinen merkittävyys sekä koko yhteisön sitoutuminen yhdessä määriteltyihin tavoitteisiin ja toimintatapoihin.

Paikallista opetussuunnitelmaa laadittaessa pyritään ratkaisuihin, jotka kehittävät lukion toimintakulttuuria, tukevat opiskelijoiden hyvinvointia, jaksamista ja osallisuutta sekä monipuolistavat vuorovaikutusta lukion sisällä ja ympäröivän yhteiskunnan kanssa.

Maunulan yhteiskoulun Helsingin matematiikkalukion opetussuunnitelmaa ovat olleet laatimassa koko lukion opettajakunnan lisäksi lukion opiskeluhuollon työntekijät.
Lukion opiskelijakunnan edustajia on ollut mukana työskentelyssä syksystä 2019 alkaen.

Lukion opetussuunnitelman luonnos on esitelty koulun hallitukselle 24.11.2020.

Tuleville lukiolaisille ja heidän huoltajilleen on lähetetty wilman kautta osia opetussuunnitelmasta kommentoitavaksi.

1.2. Opetussuunnitelman sisältö

Paikallinen opetussuunnitelma sisältää seuraavat osat:

- *lukion toiminta-ajatus ja arvopainotukset*
- *oppimiskäsitys, opiskeluympäristöt ja -menetelmät*
- *lukion toimintakulttuurin pääpiirteet*
- *koulutuksen järjestäjän hyväksymä lukion tuntijako*
- *lukion kieliohjelma*
- *itsenäisen opiskelun periaatteet*

- *laaja-alaisen osaamisen osa-alueet*
- *oppiaineen tehtävä, oppiaineen opetuksen yleiset tavoitteet ja arviointi*
- *opintojaksojen tavoitteet ja keskeiset sisällöt sekä laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutuminen ja arviointi opintojaksoittain*
- *kodin ja oppilaitoksen yhteistyön toteuttaminen*
- *ohjaussuunnitelma*
- *oppimisen ja opiskelun tukea tarvitsevien opiskelijoiden opetus*
- *kieli- ja kulttuuriryhmien opetus*
- *yhteistyö muiden lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten kanssa*
- *yhteistyö yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja muiden oppilaitosten sekä muiden tahojen kanssa*
- *kansainvälinen yhteistyö*
- *työelämäyhteistyö*
- *opiskeluhuolto*
- *opiskelijan oppimisen ja osaamisen arviointi*
- *toiminnan jatkuva kehittäminen ja arviointi.*

Mikäli lukio järjestää vieraskielistä opetusta tai mahdollisuuden suorittaa lukiodiplomeita, se tulee määritellä opetussuunnitelmassa.

Lukiolain (714/2018) 33 §:ssä säädetään opiskelijoiden vaikutusmahdollisuuksien turvaamisesta ja opiskelijakunnasta. Pykälässä tarkoitettu toiminta tulee suunnitella paikallisen opetussuunnitelman ja muiden siihen perustuvien suunnitelmien osana tai yhteydessä.

Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että opiskeluhuollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten laaditaan koulutuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelma (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 13 § [muutettu lailla 377/2022]).

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain 13 §:n mukaan suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä on kirjattava koulutuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelmaan.

Lukiolain (714/2018) 40 §:n 3 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän tulee laatia ja ohjeistaa paikallisen opetussuunnitelman yhteydessä suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista.

Sukupuolten välisestä tasa-arvosta annetun lain (609/1986, muutettu lailla 1329/2014) 5 a §:n mukaan koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että vuosittain laaditaan oppilaitoskohtaisesti tasa-arvosuunnitelma yhteistyössä henkilöstön ja opiskelijoiden kanssa. Vuosittaisen tarkastelun sijasta suunnitelma voidaan laatia enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Tasa-arvosuunnitelma voidaan sisällyttää osaksi paikallista opetussuunnitelmaa tai muuta lukion suunnitelmaa.

Yhdenvertaisuuslain (1325/2014) 6 §:n 2 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaitoksella on suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Yhdenvertaisuussuunnitelma voi sisältyä paikalliseen opetussuunnitelmaan.

Maunulan yhteiskoulun ja Helsingin matematiikkalukion opetussuunnitelma 2021 sisältää valtakunnallisen Lukion opetussuunnitelman perusteet 2019 siltä osin määriteltynä, kuin ne meidän lukiotamme koskevat.

2. Lukiokoulutuksen tehtävä ja arvoperusta

2.1. Lukiokoulutuksen tehtävä

Lukiokoulutuksen tehtävänä on laaja-alaisen yleissivistyksen vahvistaminen. Lukiokoulutuksessa yleissivistys koostuu arvoista, tiedoista, taidoista, asenteista ja tahdosta, joiden avulla kriittiseen ja itsenäiseen ajatteluun pystyvät yksilöt osaavat toimia vastuullisesti, myötätuntoisesti, yhteisöllisesti ja itseään kehittäen.

Lukioaikana opiskelija kartuttaa ihmistä, kulttuureja, ympäristöä ja yhteiskuntaa koskevaa olennaista tietoa, osaamista ja toimijuutta. Lukio-opetus valmistaa opiskelijaa ymmärtämään elämässä ja maailmassa vallitsevia monitahoisia keskinäisriippuvuuksia sekä jäsentämään laaja-alaisia ilmiöitä.

Lukiokoulutuksella on opetus- ja kasvatustehtävä. Lukiokoulutuksessa otetaan huomioon alle 18-vuotiaita opiskelijoita koskien lapsen edun ensisijaisuus opetusta ja koulutusta suunniteltaessa, järjestettäessä ja siitä päätettäessä (lukiolaki 714/2018, 2 § 2 mom, muutettu lailla 165/2022). Lukiokoulutuksen aikana opiskelija rakentaa identiteettiään, ihmiskäsitystään, maailmankuvaansa ja -katsomustaan sekä paikkaansa maailmassa. Samalla opiskelija kehittää suhdettaan menneisyyteen ja suuntautuu tulevaisuuteen. Lukiokoulutus syventää opiskelijan kiinnostusta tieteiden ja taiteiden maailmaan sekä kehittää valmiuksia elämänhallintaan ja työelämään.

Lukiokoulutus rakentuu perusopetuksen oppimäärälle. Se antaa yleiset ja monipuoliset jatko-opintovalmiudet yliopistoihin, ammattikorkeakouluihin ja lukion oppimäärään perustuvaan ammatilliseen koulutukseen. Lukiossa hankittuja tietoja ja taitoja osoitetaan lukion päättötodistuksella, ylioppilastutkintotodistuksella, lukiodiplomeilla ja muilla näytöillä.

Lukiokoulutus ohjaa opiskelijaa tulevaisuuden suunnitelmien laadintaan, maailmankansalaisuuteen kasvamiseen ja jatkuvaan oppimiseen.

Lukio-opintojen aikana tuetaan opiskelijan uteliaisuutta maailmaa kohtaan ja säilytetään ilo uuden oppimisesta.
Opiskelijaa tuetaan löytämään omat voimavaransa niin oppijana kuin aktiivisena toimijana tulevissa elämänsä eri rooleissa.

2.2. Arvoperusta

Lukion opetussuunnitelman perusteiden arvoperusta rakentuu demokratialle ja suomalaiselle sivistysihanteelle, jonka mukaan opiskelu ja oppiminen uudistavat yhteiskuntaa ja kulttuuria. Sivistys on yksilöiden ja yhteisöjen taitoa tehdä ratkaisuja eettisen pohdinnan, toisen asemaan asettumisen ja tietoon perustuvan harkinnan avulla. Sivistykseen kuuluu taito ja tahto käsitellä inhimillisten pyrkimysten ja vallitsevan todellisuuden välisiä ristiriitoja eettisesti, myötätuntoisesti ja ratkaisuja etsien. Sivistys ilmenee huolenpitona, avarakatseisuutena, laaja-alaisena todellisuuden hahmottamisena ja sitoutumisena toimintaan myönteisten muutosten puolesta. Lukion sivistysihanteena on pyrkimys totuuteen, hyvyyteen, kauneuteen, oikeudenmukaisuuteen ja rauhaan.

Lukio-opetuksen perustana on elämän ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen sekä ihmisarvon loukkaamattomuus. Lukio-opetus pohjautuu keskeisiin ihmisoikeussopimuksiin. Opiskelija muodostaa lukioaikanaan jäsentyneen käsityksen perus- ja ihmisoikeuksien taustalla olevista arvoista, keskeisistä perus- ja ihmisoikeusnormeista sekä näitä oikeuksia edistävistä

toimintatavoista. Lukio-opetus kehittää arvo-osaamista kannustamalla omien arvojen syvälliseen pohdintaan sekä käsittelemällä julkilausuttujen arvojen ja todellisuuden välisiä jännitteitä.

Lukio-opetus edistää yhdenvertaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa sekä demokratiaa ja hyvinvointia. Lukio-opetus on opiskelijaa uskonnollisesti, katsomuksellisesti ja puoluepoliittisesti sitouttamatonta, eikä sitä saa käyttää kaupallisen vaikuttamisen välineenä. Lukio-opetus kannustaa pohtimaan suomalaisen yhteiskunnan ja kansainvälisen kehityksen mahdollisuuksia, vaihtoehtoja ja epäkohtia. Osallisuus, toimijuus ja yhteisöllisyys korostuvat kaikessa lukion toiminnassa.

Lukio-opetuksessa ymmärretään kestävän elämäntavan välttämättömyys sekä rakennetaan osaamisperustaa ympäristön ja kansalaisten hyvinvointia edistävälle taloudelle. Opiskelija ymmärtää oman toimintansa ja globaalin vastuun merkityksen luonnonvarojen kestävässä käytössä, ilmastonmuutoksen hillinnässä ja luonnon monimuotoisuuden säilyttämisessä. Lukio-opetus kannustaa vastuulliseen toimijuuteen sekä kansainväliseen yhteistyöhön ja maailmankansalaisuuteen YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030:n mukaisesti.

Jokainen lukio on yhteisö, jossa erilaisista taustoista tulevilla ihmisillä on mahdollisuus tunnistaa ja pohtia yhteisiä hyvän elämän arvoja ja periaatteita sekä oppia yhteistyöhön. Lukiossa kannustetaan keskinäiseen välittämiseen ja huolenpitoon. Luovuutta, aloitteellisuutta, rehellisyyttä ja sisua arvostetaan. Inhimillinen ja kulttuurinen moninaisuus nähdään rikkautena ja luovuuden lähteenä. Kulttuuriperintöjä vahvistetaan välittämällä, arvioimalla ja uudistamalla niihin liittyvää tietoa ja osaamista.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa arvoperustaa tarkennetaan oman lukion kannalta olennaisissa asioissa. Arvoperusta toteutuu lukion toimintakulttuurissa, kaikkien oppiaineiden opetuksessa ja työskentelyn organisoinnissa. Lukion arvoperustaa konkretisoi näissä lukion opetussuunnitelman perusteissa kuvattu laaja-alainen osaaminen.

Koulussamme arvostetaan kilpailuhenkisyyden sijaan rakentavaa vuorovaikutusta: toisten tukemista, arvostamista, kuuntelemista sekä yhdessä oppimista.

Yhteisöllisyyden lujittamisessa myös perinteiden arvo tunnustetaan. Koulun pitkä, yli 100-vuotinen historia ja perinteet näkyvät koulun arjessa ja juhlassa.
Muistamme koulumme juuret Viipurissa ja tiedostamme, minkä vaiheiden kautta koulu on päätynyt nykyiseen koulurakennukseen ja osaksi Maunulaa.
Perinteet heijastelevat koulun arvopohjaa ja kouluyhteisön jäseniä, ja ne elävät yhteisön mukana. Haluamme olla yhteisö, jossa jokaisen yhteisömme jäsenen on hyvä olla.

Matematiikkalukio on osa yhteisöämme, se on tuonut perinteisiimme uusia ulottuvuuksia ja olemme saaneet matematiikkalukion ansiosta uusia yhteistyökumppaneita.
Myös peruskoulu on kiinteä osa kouluyhteisöämme, ja juhlistamme monia vuoden tapahtumia yhtenä kouluna. Peruskoulun kansainväliset luokat tuovat omalta osaltaan yksilöllistä identiteettiä koulullemme.

3. Opetuksen toteuttaminen

Tässä luvussa kuvataan opintojen toteuttamiseen liittyvät asiat.

3.1. Opintojen rakenne

Nuorille tarkoitetun lukiokoulutuksen oppimäärän laajuus on 150 opintopistettä. Lukio-opinnot muodostuvat lukiokoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (810/2018) liitteen 1 mukaisista pakollisista ja valtakunnallisista valinnaisista opinnoista, joita koulutuksen järjestäjän tulee tarjota opiskelijalle. Valtioneuvoston asetuksen mukaisia valtakunnallisia valinnaisia opintoja nuorille tarkoitetun lukiokoulutuksen oppimäärään tulee sisältyä vähintään 20 opintopistettä. Oppimäärään voi lisäksi sisältyä lukiodiplomeita ja muita valinnaisia opintoja koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla.

Opetushallitus on laatinut lukion opetussuunnitelman perusteet lukiokoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen liitteessä 1 tarkoitettuihin pakollisiin ja valtakunnallisiin valinnaisiin opintoihin lukuun ottamatta temaattisia opintoja. Lisäksi Opetushallitus on laatinut opetussuunnitelman perusteet lukiodiplomeihin. Lukiodiplomien laajuus on kaksi opintopistettä.

Koulutuksen järjestäjä päättää, minkä laajuisina opintojaksoina opinnot tarjotaan opiskelijalle. Koulutuksen järjestäjän tulee kuitenkin tarjota opiskelijalle mahdollisuus suorittaa lukiokoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen liitteen 1 mukaisia valtakunnallisia valinnaisia opintoja kahden opintopisteen laajuisina opintojaksoina.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään, missä järjestyksessä oppiaineen opinnot suoritetaan ja miten ne jaetaan opintojaksoihin.

Oppiaineiden jako opintojaksoihin näkyy kunkin oppiaineen kohdalla. Opintojaksojen suoritusjärjestys alla.

Biologia	Valtakunnalliset opintojaksot BI1-6 numerojärjestyksessä, paitsi BI4 ja BI5 keskinäisen järjestyksen voi valita itse. Muusta sovittava opettajan kanssa tapauskohtaisesti. Koulukohtaiset opintojaksot BI1 jälkeen vapaasti.
Elämänkatsomustieto	
Filosofia	Pakolliset opintojaksot ensin numerojärjestyksessä, syventävät vapaassa järjestyksessä sen jälkeen. Koulukohtaiset opintojaksot milloin tahansa ensimmäisen opintojakson jälkeen.
Fysiikka	Pääsääntöisesti numerojärjestyksessä, muusta sovittava opettajan kanssa tapauskohtaisesti
Historia	HI1 ensin. Jos suorittaa valinnaisia opintojaksoja, suositellaan HI5:n suorittamista ennen HI3-opintojaksoa.
Ilmaisutaito	Suoritusjärjestys vapaa
Kemia	Ke1-7 numerojärjestyksessä, ke 8 ja ke10/ bi10 kun ke (1+2) ja 3 on suoritettu, ke 9 suoritusjärjestys vapaa
Kuvataide	KU1 ensin, muuten vapaa
Liikunta	Pääsääntöisesti numerojärjestyksessä, muusta sovittava opettajan kanssa tapauskohtaisesti
Maantiede	Pääsääntöisesti numerojärjestyksessä, muusta sovittava opettajan kanssa tapauskohtaisesti
Matematiikka, lyhyt	Pääsääntöisesti numerojärjestyksessä, muusta sovittava opettajan kanssa tapauskohtaisesti
Matematiikka, pitkä	Pakolliset pääsääntöisesti numerojärjestyksessä, muusta sovittava opettajan kanssa tapauskohtaisesti. Opintojakson Maa11 voi suorittaa milloin vain, Maa10 vaatii esitiedoksi Maa6:n ja Maa12 opintojaksot Maa7 ja Maa8. Koulukohtaisten kurssien Maa13 -> osalta tarvittavat esitiedot on mainittu kurssikuvauksissa.
Musiikki	Pääsääntöisesti numerojärjestyksessä, muusta sovittava opettajan kanssa tapauskohtaisesti
Ohjelmointi	Pääsääntöisesti numerojärjestyksessä, muusta sovittava opettajan kanssa tapauskohtaisesti
Opinto-ohjaus	Pääsääntöisesti numerojärjestyksessä, muusta sovittava opettajan kanssa tapauskohtaisesti

Psykologia	Pakolliset opintojaksot numerojärjestyksessä, muutoin vapaa
Ruotsi ja vieraat kielet	Pakolliset opintojaksot numerojärjestyksessä, valinnaiset näiden jälkeen. (Mahdollinen tukikurssi opintojen alussa.)
Suomen kieli ja kirjallisuus	Pakolliset numerojärjestyksessä, valtakunnalliset valinnaiset kirjoittaminen 2 ja tekstien tulkinta 2 järjestyksessä pakollisten jälkeen. Vuorovaikutus 3 ja koulukohtaiset opintojaksot vapaasti.
Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus	Pääsääntöisesti numerojärjestyksessä, muusta sovittava opettajan kanssa tapauskohtaisesti
Terveystieto	Pääsääntöisesti numerojärjestyksessä, muusta sovittava opettajan kanssa tapauskohtaisesti
Työelämäopinnot	Suoritusjärjestys vapaa
Uskonto (ev.lut.)	Pääsääntöisesti numerojärjestyksessä, muusta sovittava opettajan kanssa tapauskohtaisesti
Uskonto (ortodoksinen)	Pääsääntöisesti numerojärjestyksessä, muusta sovittava opettajan kanssa tapauskohtaisesti
Uskonto (islam)	Suoritusjärjestys vapaa
Yhteiskuntaoppi	Pääsääntöisesti numerojärjestyksessä, muusta sovittava opettajan kanssa tapauskohtaisesti

3.2. Oppimiskäsitys

Lukion opetussuunnitelman perusteet pohjautuvat oppimiskäsitykseen, jonka mukaan oppiminen on seurausta opiskelijan aktiivisesta ja tavoitteellisesta toiminnasta. Oppimisprosessin aikana opiskelija tulkitsee, analysoi ja arvioi eri muodoissa esitettyä dataa, informaatiota tai tietoa aikaisempien kokemusten ja tietojen pohjalta. Hän kehittää ratkaisuja ja luo uudenlaisia kokonaisuuksia yhdistäen tietoja ja taitoja uudella tavalla. Ohjaus ja rakentava palaute vahvistavat itseluottamusta ja auttavat opiskelijaa asettamaan omia tavoitteita, kehittämään ajatteluaan ja työskentelemään tarkoituksenmukaisella tavalla tavoitteiden suuntaisesti.

Oppiminen tapahtuu vuorovaikutuksessa muiden opiskelijoiden, opettajien, asiantuntijoiden ja yhteisöjen kanssa erilaisissa ympäristöissä. Se on monimuotoista ja sidoksissa siihen toimintaan, tilanteeseen ja kulttuuriin, jossa se tapahtuu. Myös kieli, kehollisuus ja eri aistien käyttö ovat oppimisen kannalta olennaisia. Lukio-opinnoissa opiskelijaa ohjataan havaitsemaan käsitteiden, tiedonalojen ja osaamisen välisiä yhteyksiä sekä soveltamaan aiemmin oppimaansa muuttuvissa tilanteissa. Näin kehittyvät myös jatkuvan oppimisen edellyttämät taidot. Oppimisprosesseistaan tietoinen opiskelija osaa arvioida ja kehittää opiskelu- ja ajattelutaitojaan sekä toimia opinnoissaan vähitellen yhä itseohjautuvammin. Opintoihin liittyvät onnistumisen kokemukset ja rohkaiseva ohjaus vahvistavat uskoa omiin mahdollisuuksiin ja innostavat opiskeluun.

Opiskelija oppii ymmärtämään omaa oppimisprosessiaan, kytkemään uutta tietoa aiemmin opittuun ja näkemään yhteyksiä eri oppiaineiden ja tieteenalojen välillä. Monimuotoisessa yhteisössä opitaan hyötymään yhteistyöstä ja sen avulla saatavista monenlaisista näkökulmista.

Oppimisen ilo ja uteliaisuus säilyvät lukio-opintojen läpi ja kannustavat jatko-opintoihin ja itsensä kehittämiseen. Opiskelijan opiskelutaidot ja kyky niiden reflektoimiseen kehittyvät jatko-opintojen edellyttämälle tasolle. Arviointi ja palaute auttavat opiskelijaa tässä prosessissa.

Opiskelijan tietoisuus omista oppimisprosesseista kehittyy, kun opiskeltavat kokonaisuudet ja opiskelijan suorittamat tehtävät muuttuvat opiskelijan kehitystasolle sopivalla tavalla.

Opiskelijat saavat onnistumisen kokemuksia ja oppivat ymmärtämään oman työn merkityksen niiden saavuttamisessa.

3.3. Opiskeluympäristöt ja - menetelmät

Lukion opiskeluympäristöjä ja -menetelmiä koskevien ratkaisujen lähtökohtana ovat oppimiskäsitys sekä opetukselle asetetut tavoitteet. Opiskeluympäristöjen kehittämisessä ja menetelmien valinnassa otetaan huomioon myös opiskelijoiden erilaiset lähtökohdat ja edellytykset, kiinnostuksen kohteet, näkemykset ja yksilölliset tarpeet sekä tulevaisuuden ja työelämän asettamat tarpeet.

Opiskeluympäristöt

Lukion monipuoliset, turvalliset ja viihtyisät opiskeluympäristöt edistävät opiskelumotivaatiota, rikastuttavat opiskeluun liittyviä kokemuksia ja kannustavat kestävän kehityksen mukaiseen toimintaan. Hyvä opiskeluympäristö tukee sekä vuorovaikutusta ja yhdessä työskentelyä että itsenäistä opiskelua. Opiskeluympäristöjen suunnittelussa kiinnitetään huomiota saavutettavuuteen ja esteettömyyteen. Opiskelijoita aktivoidaan kehittämään opiskeluympäristöjään.

Rakennettuja tiloja ja luontoa hyödynnetään opiskelussa siten, että luova ajattelu ja tutkimiseen perustuva opiskelu on mahdollista. Yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja muiden oppilaitosten, kirjastojen, liikunta- ja luontokeskusten, kansalaisjärjestöjen sekä taide- ja kulttuurilaitosten tiloja, materiaaleja ja asiantuntemusta hyödynnetään niin kansallisesti kuin kansainvälisesti. Oppimiseen tarjotaan tilaisuuksia myös autenttisissa työympäristöissä, kuten yrityksissä, muissa työelämän organisaatioissa tai omassa harjoitusyrityksessä. Opiskeluympäristöä laajennetaan oppilaitoksen ulkopuolelle myös tieto- ja viestintäteknologian avulla.

Opiskelijaa ohjataan hyödyntämään digitaalisia opiskeluympäristöjä, oppimateriaaleja ja työvälineitä tiedon hankintaan, käsittelyyn ja arviointiin sekä tuottamiseen ja jakamiseen. Yksilöllistä etenemistä, henkilökohtaisia oppimispolkuja ja osaamisen kehittymistä voidaan tukea tarjoamalla opiskelijalle mahdollisuuksia suorittaa opintoja myös verkko-opiskeluna.

Itsenäistä opiskelua järjestettäessä otetaan huomion opiskelijan edellytykset suorittaa opintoja opetukseen osallistumatta sekä hänen ohjauksen ja tuen tarpeensa.

Opiskelumenetelmät

Lukiossa käytetään monipuolisia opetus-, ohjaus- ja opiskelumenetelmiä, joilla on yhteys oppiaineissa edellytettyyn tiedonalan käsitteelliseen ja menetelmälliseen osaamiseen. Opetusta koskevilla ratkaisuilla rakennetaan myös kokonaisuuksien hallintaa ja oppiainerajat ylittävää osaamista. Tutkimiseen, kokeilemiseen ja ongelmanratkaisuun perustuvat opiskelumenetelmät edistävät oppimaan oppimista ja kehittävät kriittistä ja luovaa ajattelua.

Merkitykselliset oppimiskokemukset sitouttavat ja innostavat opiskeluun. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuuksia työskentelyyn, joka kytkee opiskeltavat tiedot ja taidot sekä hänen kokemuksiinsa että ympäristössä ja yhteiskunnassa esiintyviin ilmiöihin. Opiskelijaa rohkaistaan ja ohjataan ratkomaan avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä, havaitsemaan ongelmia sekä esittämään kysymyksiä ja etsimään vastauksia.

Lukion opetuksen ja opiskelumenetelmien tarkoituksena on edistää opiskelijan aktiivista työskentelyä ja yhteistyötaitojen kehittymistä. Opiskelijaa ohjataan suunnittelemaan opiskeluaan, arvioimaan toiminta- ja työskentelytaitojaan sekä ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan. Opiskelija käyttää monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologiaa sekä itsenäisessä että yhteisöllisessä työskentelyssä.

Opiskelumenetelmien valinnassa ja työskentelyn ohjauksessa kiinnitetään huomiota yhdenvertaisiin opiskelumahdollisuuksiin sekä sukupuolittuneiden asenteiden ja käytänteiden tunnistamiseen ja muuttamiseen.

Lukiomme opiskeluympäristönä hyödynnetään koulun tarjoamien tilojen lisäksi niin lähympäristön liikunta- ja muita tiloja (Pirkkola, Oulunkylä, Maunula-talo) kuin koko pääkaupunkiseudun mahdollisuuksia.

Koulukino ry on valinnut koulumme Suomen ensimmäiseksi koulukinokouluksi. Pyrimme järjestämään vähintään kaksi tilausnäytäntöä elokuvateatterissa lukuvuoden aikana.
Eri oppiaineiden opintokokonaisuuksien opetuksessa ja oppiainerajat ylittävässä opetuksessa hyödynnetään elokuvakasvatuksen tarjoamia mahdollisuuksia.

Opintomatkoilla oppimisympäristöt laajentuvat myös lähiseudun ulkopuolelle.

Opiskelu- ja opetusmenetelmät ovat monipuolisia, ja opettajia kannustetaan kehittämään niitä niin koulun ulkopuolisten koulutusten kuin vertaismentoroinnin avulla.

3.4. Toimintakulttuuri

Toimintakulttuuri on käytännön tulkinta lukion opetus- ja kasvatustehtävästä. Se tulee näkyväksi yhteisön kaikessa toiminnassa ja sen jäsenten tavassa kohdata toinen toisensa. Lukio on oma koulutusmuotonsa, ja jokaisella lukiolla on omanlaisensa toimintakulttuuri. Paikallisen opetussuunnitelman eri osat konkretisoituvat lukion toimintakulttuurissa. Toimintakulttuuri sisältää sekä tiedostettuja että tiedostamattomia tekijöitä, jotka heijastuvat oppilaitoksen toimintaan.

Toimintakulttuurin tulee tukea opiskelijan omaa aktiivisuutta ja yhteisöllistä toimintaa. Sen tulee edistää jokaisen opiskelijan mahdollisuuksia osallistua lukion opiskeluympäristön ja yhteisöllisen toimintakulttuurin kehittämiseen. Lukion opetussuunnitelman perusteissa korostetaan toimintakulttuuria, joka luo myönteistä asennetta, innostaa oppimiseen ja edistää kestävää tulevaisuutta. Toimintakulttuuria kehitetään yhdessä opiskelijoiden, huoltajien, lukion koko henkilöstön ja yhteistyökumppaneiden kanssa. Toimintakulttuurin kehittämisen ja arvioinnin periaatteet, erityiset koulutustehtävät sekä mahdolliset paikalliset painotukset kuvataan paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Toimintakulttuurin kehittämisen lähtökohtana ovat seuraavat teemat.

Oppiva yhteisö

Lukio on oppiva yhteisö, joka edistää kaikkien jäsentensä oppimista ja haastaa tavoitteelliseen työskentelyyn. Yhteisön rakentuminen edellyttää, että jokainen osallistuu välittämisen ilmapiirin luomiseen. Yhteisöllistä ja yksilöllistä oppimista vahvistavia käytäntöjä kehitetään suunnitelmallisesti. Toiminta on opiskelijalähtöistä, ja se vahvistaa opiskelijan omaa kehitystä

ja hyvinvointia sekä oppimista ja jaksamista. Myönteinen asenne oppimiseen luo perustaa tulevaisuuden taidoille ja myöhemmälle oppimiselle.

Oppiva yhteisö luo toimintatapoja vuorovaikutukselle niin oppilaitoksen sisällä kuin ympäröivän yhteiskunnan kanssa. Tämä edellyttää yhteistyötä huoltajien, muiden oppilaitosten ja koulutusasteiden, kulttuuri- ja tutkimuslaitosten, kansalaisjärjestöjen sekä työ- ja elinkeinoelämän toimijoiden kanssa. Digitalisaatio tuo mahdollisuuksia yhteisölliseen oppimiseen ja tiedon luomiseen sekä erilaisten opiskelu- ja tietoympäristöjen hyödyntämiseen. Opiskelijaa ohjataan toimimaan verkostoituneessa ja globalisoituneessa maailmassa.

Osallisuus ja yhteisöllisyys

Osallisuus ja demokraattinen toiminta luovat perustaa opiskelijan kasvulle aktiiviseen kansalaisuuteen. Lukiossa edistetään jokaisen opiskelijan osallisuutta ja luodaan monipuolisia mahdollisuuksia osallistua opiskeluympäristön ja toimintakulttuurin kehittämiseen sekä opiskelijaan itseensä vaikuttavien päätösten valmisteluun. Opiskelijan osallisuudesta yhteisön toiminnan ja hyvinvoinnin rakentamisessa huolehditaan. Opiskelijaa rohkaistaan ilmaisemaan mielipiteensä, osallistumaan yhteisistä asioista päättämiseen sekä toimimaan vastuullisesti yhteisöissä ja yhteiskunnassa. Häntä kannustetaan aktiivisuuteen ja osallistumiseen muun muassa opiskelijakunnan ja tutortoiminnan avulla.

Osallisuutta ja yhteisöllisyyttä rakentavia menettelytapoja kehitetään suunnitelmallisesti yhteisön ja yhteistyökumppaneiden välisessä vuorovaikutuksessa. Opetuksessa hyödynnetään yhteistoiminnallisuutta ja tuetaan ryhmän sosiaalisten suhteiden muotoutumista. Yhteisöllisiin toimintatapoihin harjaannuttaminen esimerkiksi ryhmänohjauksen avulla korostuu lukio-opintojen alkuvaiheessa.

Hyvinvointi ja kestävä tulevaisuus

Lukiokoulutus vahvistaa opiskelijan fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia sekä antaa valmiuksia niiden ylläpitämiselle elämän eri vaiheissa. Vaikutukset opiskelijan hyvinvointiin otetaan huomioon kaikessa lukion suunnittelu- ja kehittämistyössä, johon osallistetaan myös opiskelijat. Hyvinvoinnin näkökulmat ohjaavat kaikkea lukion toimintaa ja jokaisen työtä niin arkisissa kohtaamisissa kuin osana opetusta.

Liikunnallinen toimintakulttuuri lisää motivaatiota elämänmittaiseen liikunnallisuuteen ja luo rakenteita liikkumiseen lukion arjessa. Samalla se vähentää paikallaan oloa ja stressin kokemuksia sekä edistää oppimista. Riittävästä levosta huolehtiminen ja opiskelupäivän aikaiset tauot tukevat jaksamista ja palautumista. Ruokailu on osa opiskelijoiden hyvinvointia edistävää toimintakulttuuria. Yhteisöllisyyttä, turvallista ilmapiiriä ja mielen hyvinvointia edistävät toimintatavat ovat osa jokaista koulupäivää. Opiskelijaa ohjataan tunnistamaan oma ainutlaatuisuutensa, luomaan ja ylläpitämään ihmissuhteita sekä arvostamaan itseään ja muita.

Opiskelijaa rohkaistaan toimimaan oikeudenmukaisen ja kestävän tulevaisuuden puolesta. Vastuullinen suhtautuminen ympäristöön heijastuu oppilaitoksen arjen valintoihin ja toimintatapoihin. Toimintatavat ja käytännöt tukevat opiskelijan ja yhteisön hyvinvointia sekä ilmapiirin kiireettömyyttä ja turvallisuutta. Yhteisön vuorovaikutuksessa korostuvat avoimuus, välittäminen ja keskinäinen arvostus. Nämä näkökulmat ulottuvat kaikkeen oppilaitoksen toimintaan ja ohjaavat jokaisen työskentelyä. Ohjaus ja opiskeluhuolto ovat oppilaitoksessa yhteinen tehtävä. Opiskelijalla on oikeus saada säännösten mukaista ohjausta ja tukea hänen yksilöllisyytensä ja erityistarpeensa huomioon ottaen.

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus

Lukio edistää kaikessa toiminnassaan yhdenvertaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa. Yhteisön jäsenet tulevat kuulluiksi, kohdatuiksi ja kohdelluiksi samanarvoisina. Oikeudenmukaisuuden,

turvallisuuden ja hyväksytyksi tulemisen kokemukset luovat luottamusta ja edistävät työrauhaa. Kiusaamista, häirintää, väkivaltaa, rasismia tai syrjintää ei hyväksytä, vaan niitä ennaltaehkäistään ja niihin puututaan.

Yhdenvertainen kohtelu edellyttää sekä perusoikeuksien ja osallistumisen mahdollisuuksien turvaamista kaikille että yksilöllisten tarpeiden huomioon ottamista ja arvostamista. Opetus on sukupuolitietoista ja jokaisen yksilöllisyyttä kunnioittavaa. Oppiva yhteisö rohkaisee opiskelijaa tunnistamaan omat arvonsa, asenteensa ja voimavaransa. Opiskelijaa ohjataan suhtautumaan eri oppiaineisiin ja valintoihin ilman sukupuoleen sidottuja roolimalleja sekä suuntautumaan tulevaisuuteensa ja omiin päämääriinsä avoimin mielin.

Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus

Lukiossa arvostetaan kulttuurista ja kielellistä moninaisuutta. Eri kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja vuorovaikutuksessa keskenään. Oppiva yhteisö hyödyntää maan kulttuuriperintöä, kansallis- ja vähemmistökieliä sekä omaa ja ympäristön kulttuurista, kielellistä, uskonnollista ja katsomuksellista moninaisuutta. Yhteisössä ymmärretään kielten keskeinen merkitys oppimisessa ja vuorovaikutuksessa sekä identiteettien rakentumisessa ja yhteiskuntaan sosiaalistumisessa. Jokaisella oppiaineella on tapansa käyttää kieltä, oma käsitteistönsä ja omat tekstikäytäntönsä, jotka avaavat käsiteltäviin ilmiöihin eri näkökulmia. Kielitietoisessa lukiossa kehitetään opiskelijan monikielistä osaamista, joka koostuu tieteenalojen kielten, äidinkielten, niiden murteiden ja rekistereiden sekä muiden kielten eritasoisesta hallinnasta. Lukiossa jokainen opettaja on myös oppiaineensa tiedonalan kielen ja monilukutaidon opettaja.

Maunulan yhteiskoulun ja Helsingin matematiikkalukion toimintakulttuurin kehittämistä ja arviointia ohjaa laatukäsikirja.

Paikallisesti lukiossamme on mahdollista painottaa opintoja liikuntaan ja luonnontieteisiin, joissa koulu tarjoaa runsaan määrän valinnaisia opintoja.

Oppivaa yhteisöä ja välittämisen ilmapiiriä rakennetaan ja vaalitaan koulussamme. Opettaja on ryhmänsä pedagoginen johtaja, ja lukio-opintoja rakennetaan pedagogisesti eheäksi kokonaisuudeksi, jossa opiskelu on tavoitteellista. Kilpailuhenkisyyden sijaan koulutyössä pyritään rakentavaan vuorovaikutukseen: toisten tukemiseen, arvostamiseen, kuuntelemiseen sekä yhdessä oppimiseen. Työskentelytaitojen vahvistaminen, uupumisen ehkäiseminen ja hyvinvoinnin lisääminen ovat yhteisömme toiminnan painopisteitä.
Opiskelijalähtöisyyttä ja osallisuutta pyritään vahvistamaan kirjaamalla opintojaksoille selkeät ja yhdenmukaiset toimintatavat esimerkiksi arviointiperusteiden suhteen.

Lukiossamme opiskelijaa kannustetaan osallisuuteen ja tuetaan opiskelijan vaikutusmahdollisuuksia yhteisiin asioihin ja päätöksentekoon erilaisilla tavoilla. Yhteisistä asioista päätettäessä pyritään demokratiaan. Esimerkiksi koulun järjestyssäännöt on laadittu yhdessä opiskelijoiden kanssa ja niitä päivitetään yhteistyössä.
Opintojakson alussa opiskelijoiden kanssa keskustellaan jakson aikataulusta ja vaatimuksista, joihin opiskelijoilla on mahdollisuus vaikuttaa. Opintojakson lopussa opiskelijalla on mahdollisuus antaa palautetta ja näin vaikuttaa opiskelu- ja arviointitapojen kehittämiseen.

Lukion opiskelijakunnan hallitus tapaa rehtoria säännöllisesti ja pääsee keskustelemaan ajankohtaisista asioista sekä kehittämisehdotuksistaan koulun johdon kanssa. Jokaisella opiskelijalla on mahdollisuus osallistua koulun kehittämiseen esimerkiksi vastaamalla kyselyihin, joiden perusteella tehdään muutoksia koulun arkeen.

Yhteisöllisyyttä rakennetaan koulussamme monin tavoin. Lukion aloittavat opiskelijat osallistuvat ryhmäytykseen. Ryhmäytymistä vahvistaa se, että lukion aloittavat opiskelevat monia oppiaineita aluksi kotiryhmissä, ja mikrotason ryhmien muodostumista tuetaan opintojaksojen aikana. Tutortoiminnalla tuetaan eri vuosiluokilla olevien opiskelijoiden yhteisöllisyyttä.

Koulumme tilat mahdollistavat yhteisen tekemisen, mm. lukiolaisten tila tarjoaa paikan rentoutumiseen ja yhdessä opiskeluun. Monissa luokkatiloissa kalusteiden muokattavuus myös

edistää yhdessä opiskelemisen mahdollisuuksia. Koulumme some-kanavat luovat yhteisöllisyyttä ja tarjoavat opiskelijoille mahdollisuuden osallisuuteen.

Kouluvuoden monet tapahtumat (mm. wanhojen tanssit, abishow, joulukonsertti, juhlat) sekä opintoihin kytkeytyvät opintoretket ja vierailut tukevat koulun yhteisöllisyyttä. Yhteistyötä eri toimijoiden kanssa pidetään yllä ja kehitetään edelleen niin, että toimintatapa vakiintuu. Koulullamme on perinteitä ja niiden arvo tunnustetaan. Perinteiden merkitys yhteisöllisyyden lujittajana muotoutuu osana kouluyhteisön toimintaa ja siksi perinteet elävät ja muuttuvat yhteisön mukana.

Koulussamme on välittävä ja turvallinen ilmapiiri koko yhteisössä, ja erilaisuuden ymmärtäminen ja arvostaminen on koulussamme arkipäivää. Opiskelijoiden hyvinvointia tuetaan yhteisillä tapahtumilla, kuten liikuntapäivällä, Koulukino-tapahtumilla ja teatteriretkillä. Nuoren itsetuntemusta ja -luottamusta sekä opiskelutaitojen kehittymistä tuetaan mm. opiskelijahuollon järjestämissä tilaisuuksissa. Mahdollisiin ongelmatilanteisiin puututaan ripeästi, ja koulun koko henkilökunta toimii hyvässä yhteistyössä opiskelijan tukena. Koulun arjessa pyritään kiireettömään ilmapiiriin ja yksilölliseen kohtaamiseen. Opiskelijan kokonaistyömäärä huomioidaan opettajien välisessä yhteissuunnittelussa.

Opiskelijoiden käytössä on rauhallisia tiloja lepoon koulupäivän aikana, ja aulatilojen sohvat mahdollistavat rentoutumisen ja arkipäivän kohtaamiset. Koulun keittiö valmistaa ruuan paikan päällä erityisruokavaliot huomioiden, ja kestävä kehitys huomioidaan keittiön valinnoissa. Kestävää kehitystä ja vaikuttamista on myös käsitelty monissa projekteissa eri oppiaineissa. Koulun kaikissa toimintatavoissa kiinnitetään huomiota kestävän kehityksen tavoitteisiin.

Koulussamme eri taustojen ja vähemmistöjen edustajien asemaa ja tasavertaisuutta sekä ihmisoikeuksia tuodaan esiin sopivissa kohdissa eri oppiaineissa. Kouluyhteisön jäsenten erilaiset kulttuuritaustat ovat luonnollinen osa arkea. Opettajia perehdytetään sukupuolitietoiseen opetukseen ja opiskelijoiden kohtaamiseen. Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo näkyvät niin opetuksessa, opiskelijoiden kohtaamisessa, arvioinnissa kuin kouluyhteisön tapahtumissa. Opiskelijoita ohjataan pohtimaan tulevaisuudensuunnitelmiaan ja omia päämääriään avoimin mielin.

Koulumme juhlissa esitettävässä ohjelmassa sekä musiikissa näkyy aktiivisesti oman maamme sekä muiden kansojen kulttuuriperintö. Kulttuuriperinteistä, uskonnoista ja katsomustavoista keskustellaan avoimin mielin eikä ketään syrjitä oman taustansa takia. Oman mielipiteensä saa ilmaista, kunhan ei toimi loukkaavasti muita ihmisiä kohtaan. Eri taustojen edustajien kanssakäymistä ja rakentavaa keskustelua pyritään tukemaan. Kouluaikana opiskelija työskentelee ja tekee yhteistyötä monenlaisten ihmisten kanssa.

Kielitaustasta johtuvat vaikeudet huomioidaan kunkin opiskelijan kohdalla ja mahdolliseen tuen tarpeeseen puututaan varhaisessa vaiheessa. Lukiseulojen ja lukitestien lisäksi testataan kielitaustasta johtuvia vaikeuksia ja tarjotaan opiskelijoille niihin paras mahdollinen apu.

Opettajat ottavat vastuun oman aineensa käsitteiden ja “kielen” opettamisesta ja siitä, minkälaista kieltä voi käyttää kirjallisissa tuotoksissa. Kielitietoisuuteen kuuluu myös se, että ymmärretään kielen tapa heijastella olemassa olevia valtarakenteita. Tämä otetaan huomioon koulutyössä ja sitä tarkastellaan kriittisesti.

3.5. Kodin ja oppilaitoksen yhteistyö

Lukiolain (714/2018) 31 § edellyttää, että nuorten lukiokoulutuksessa tehdään yhteistyötä kotien kanssa. Yhteistyön lähtökohtana on avoin ja yhdenvertainen vuorovaikutus sekä keskinäinen kunnioitus. Aktiivinen yhteistyö tukee opiskelijan oppimisen edellytyksiä, tervettä kehitystä ja hyvinvointia. Yhteistyö vahvistaa opiskelijoiden ja huoltajien osallisuutta sekä oppilaitosyhteisön hyvinvointia, turvallisuutta ja yhteisöllisyyttä. Yhteistyö huoltajien ja kotien kanssa kuuluu lukion toimintakulttuuriin, ja se jatkuu säännöllisenä opiskelijan koko lukio-opiskelun ajan.

Yhteistyö on monipuolista, ja sen toteuttamisen tapoja kehitetään suunnitelmallisesti. Lukiosta koulutusmuotona ja sen käytänteistä tiedotetaan huoltajia ja heitä kannustetaan tukemaan

opiskelijan opintoja sekä osallistumaan oppilaitoksen toiminnan kehittämiseen ja yhteistyöhön. Opiskelijan työskentelyä ja opintojen edistymistä seurataan yhdessä opiskelijan kanssa, ja niistä annetaan riittävän usein tietoa hänen huoltajilleen. Lisäksi opiskelijoille ja huoltajille annetaan tietoa ohjauksesta, yhteisöllisestä opiskeluhuollosta sekä erityisopetuksesta ja muusta oppimisen tuesta.

Opiskelijan yksilölliset edellytykset ja tarpeet ohjaavat yhteistyön toteutusta. Kodin ja oppilaitoksen yhteistyössä ja erityisesti yksilökohtaisessa opiskeluhuollossa otetaan huomioon aikuistuvan nuoren ja täysi-ikäisen opiskelijan kehittyvä itsenäisyys ja oma vastuullisuus. Yhteistyössä huomioidaan myös perheiden moninaisuus ja yksilöllisyys. Huoltajien osaamisen hyödyntäminen oppilaitoksessa vahvistaa toimintakulttuuria. Yhteistyö korostuu koulutuksen nivelvaiheissa, opintojen suunnittelussa ja mahdollista tukea tarvitsevan opiskelijan ohjaamisessa ja tukemisessa.

Vastuu yhteistyön kehittämisestä sekä sen edellytysten ja toimintatapojen luomisesta on koulutuksen järjestäjällä. Koulutuksen järjestäjä päättää paikallisessa opetussuunnitelmassa kodin ja oppilaitoksen yhteistyön toteuttamisesta.

Vanhempainillat ja yhteydenpito wilman kautta ovat koulumme jo vakiintuneita yhteistyötapoja. Muita yhteistyön muotoja kehitetään ja suunnittelussa otetaan huomioon kotien tarpeet ja aikuisuuden kynnyksellä olevat opiskelijat. Käytänteistä ja toiminnasta tiedotetaan ja huoltajia kannustetaan osallistumaan yhteistyöhön. Koulumme toiminta on avointa ja läpinäkyvää.
Opiskelijoiden vanhempia kutsutaan mukaan koulun juhliin. Vanhempainiltoihin ja infotilaisuuksiin ovat tervetulleita niin huoltajat, opiskelijat kuin jo täysi-ikäistyneidenkin opiskelijoiden vanhemmat.

3.6. Korkeakoulut, työelämä ja kansainvälisyys

Nuorten lukiokoulutuksessa opiskelijalla tulee olla mahdollisuus kehittää jatko-opintovalmiuksiaan, kansainvälistä osaamistaan sekä työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan (lukiolaki 714/2018, 15 §). Opiskelijan lukio-opintojen etenemisen sekä jatko-opintoihin ja työelämään siirtymisen tueksi opiskelija laatii itselleen henkilökohtaisen opintosuunnitelman.

Opiskelijalle järjestetään mahdollisuuksia yksilöllisiin opintoja koskeviin valintoihin niin, että hän voi hyödyntää korkeakoulujen ja muiden oppilaitosten opetustarjontaa kotimaassa ja kansainvälisesti.

Lukio-opinnoissa hyödynnetään monipuolisesti opiskeluympäristöjä, jotka lisäävät jatko-opintojen sekä yritys- ja työelämän tuntemusta myös kansainvälisesti, tukevat opiskelijan opiskelumotivaatiota sekä auttavat häntä löytämään omat vahvuutensa (valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018, 4 §). Lisäksi opiskelijalle avataan näkymiä tulevaisuusajatteluun ja ennakointiin.

Koulutuksen järjestäjän on tunnustettava myös muualla hankittu opetussuunnitelman tavoitteita ja sisältöjä vastaava osaaminen (lukiolaki 714/2018, 27 §).

Lukion opintotarjontaa suunniteltaessa voidaan opintojaksoihin yhdistää kansainvälisyys- ja työelämäosaamisen osioita sekä korkeakouluopintoihin tutustumista. Paikallisessa opetussuunnitelmassa konkretisoidaan yhteistyön tavoitteet ja muodot sekä päätetään yhteistyötahoista. Jatko-opinto-, työelämä- ja kansainvälisyysvalmiuksia vahvistetaan lukion toimintakulttuurissa, laaja-alaisen osaamisen toteutuksissa ja kaikkien oppiaineiden opinnoissa.

Korkeakouluyhteistyö

Lukiokoulutus antaa opiskelijalle valmiudet aloittaa korkeakoulututkintoon johtavat opinnot yliopistossa tai ammattikorkeakoulussa. (Lukiolaki 714/2018, 2 § 1 mom.)

Osa lukiokoulutuksen oppimäärän opinnoista on järjestettävä yhteistyössä yhden tai useamman korkeakoulun kanssa. (Lukiolaki 714/2018, 13 § 3 mom.)

Lukion opetus ja muu toiminta järjestetään siten, että opiskelijoilla on monipuoliset mahdollisuudet saada tietoa ja kokemuksia korkeakouluopiskelusta. Keskeisenä tavoitteena on sujuvoittaa opiskelijan siirtymistä lukiosta korkea-asteen opintoihin ja edelleen työelämään.

Korkeakouluopintoja ja niihin liittyviä valmiuksia kytketään sekä laaja-alaiseen osaamiseen että eri oppiaineiden tavoitteisiin ja sisältöihin. Lukion ohjaustoiminta yhteistyössä eri oppiaineiden opetuksen kanssa motivoi opiskelijaa tutustumaan korkeakoulujen ja muiden oppilaitosten opintotarjontaan sekä niiden kautta avautuviin elämänvalintoihin ja työ- ja uramahdollisuuksiin. Ohjaustoiminta tukee myös konkreettisesti opiskelijan jatko-opintosuunnitelman laatimista. Korkeakouluopintoihin tutustumiseen tähtäävät ja korkeakouluissa suoritettavat opinnot sisällytetään osaksi opiskelijan henkilökohtaista opintosuunnitelmaa.

Opiskelijaa ohjataan tutustumaan korkeakoulujen tarjontaan ennakkoluulottomasti, ilman sukupuolittuneita tai muita ennakkoasenteita. Opiskelijaa ohjataan valmistautumaan jatkuvaan oppimiseen ja hankkimaan monipuolisia valmiuksia, joita tarvitaan erilaisissa korkeakouluopinnoissa ja työelämän eri aloilla. Lukiossa tutustutaan kansainvälisiin jatko-opinto- ja uranäkymiin. Yleissivistyksen, kulttuurien tuntemuksen ja kielitaidon merkitystä tuodaan esille edellytyksinä korkeakouluopinnoissa ja työelämässä menestymiselle. Korkeakouluopintoihin valmistautumisessa korostuvat laaja-alaisen osaamisen alueista monitieteinen ja luova osaaminen, vuorovaikutusosaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen. Korkeakouluopintoihin tutustumisen konkreettiset muodot päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Työelämävalmiudet

Oppimäärän mukainen opetus on järjestettävä siten, että opiskelijalla on mahdollisuus kehittää kansainvälistä osaamistaan sekä työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan. (Lukiolaki 714/2018, 13 § 3 mom.)

Lukion opetus ja muu toiminta järjestetään siten, että opiskelijoilla on yhtäläiset ja monipuoliset mahdollisuudet saada tietoa työelämän tarjoamista mahdollisuuksista ja kehityssuunnista oman tulevaisuutensa ja jatko-opintojensa hahmottamiseen. Opiskelijaa rohkaistaan myös tutustumaan työelämän tarjoamiin kansainvälisiin ja globaaleihin näkymiin. Opiskelija tutustuu uusiin työn, yrittäjyyden ja taloudellisen toimeliaisuuden muotoihin muodostaakseen käsityksen siitä, millaista osaamista nyt ja tulevaisuudessa tarvitaan. Opiskelijalle tarjotaan oppimiskokemuksia, jotka kannustavat ennakkoluulottomuuteen, aloitteellisuuteen, yrittäjämäiseen toimintaan, yhteistyöhön, vastuullisuuteen sekä rakentavaan ongelmanratkaisuun kestävän tulevaisuuden periaatteiden mukaisesti.

Opiskelijaa kannustetaan toimimaan luovasti, eettisesti kestävästi ja rohkeasti nopeasti muuttuvissa toimintaympäristöissä, työelämässä ja muissa elämäntilanteissa sekä tarttumaan erilaisiin mahdollisuuksiin. Häntä ohjataan tiedostamaan ja dokumentoimaan opintoihin ja työhön liittyviä kiinnostuksen kohteitaan, vahvuuksiaan ja osaamistaan. Lukio luo edellytykset sille, että opiskelijat jakavat ja reflektoivat työelämään ja yrittäjyyteen liittyviä teemoja ja osaamistaan aktiivisesti, ennakkoluulottomasti ja järjestelmällisesti.

Opiskelijan yrittäjyys- ja työelämävalmiuksia syvennetään eri oppiaineissa osana opintojaksoja ja opiskelujen ohjausta sekä muissa lukion toiminnoissa kehittämällä erityisesti monipuolisia lukion ja työelämän sekä lukion, yritysten ja kolmannen sektorin välisiä yhteistyömuotoja. Oppiaineet ja laaja-alainen osaaminen sekä opintoihin hyväksi luettava lukion ulkopuolinen toiminta avaavat näkymiä merkitykselliseen elämään, jossa työ on yhtenä keskeisenä osana.

Työelämään valmentautumisessa korostuvat laaja-alaisen osaamisen alueista vuorovaikutusosaaminen, monitieteinen ja luova osaaminen, yhteiskunnallinen osaaminen sekä

eettisyys ja ympäristöosaaminen. Näiden osana tai lisäksi painottuvat elämänhallinnan taidot, yhteistyö- ja tiimitaidot, kieli- ja kulttuuritaidot, motivoituminen uuden oppimiseen, joustavuus, kyky arvioida ja kehittää omaa osaamistaan sekä ymmärrys työelämään vaikuttavien muutosten vaikutuksesta oman osaamisen kehittämiselle.

Lukio linjaa paikallisessa opetussuunnitelmassa yhteistyöstään työelämän, kuten yritysmaailman, julkisen sektorin ja kolmannen sektorin edustajien kanssa.

Kansainvälinen osaaminen

Oppimäärän mukainen opetus on järjestettävä siten, että opiskelijalla on mahdollisuus kehittää kansainvälistä osaamistaan sekä työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan. (Lukiolaki 714/2018, 13 § 3 mom.)

Lukiokoulutuksen kansainvälisyys monipuolistaa opiskelijan kokemusmaailmaa, avartaa maailmankuvaa sekä vahvistaa valmiuksia eettisesti kestävään toimintaan globalisoituneessa haasteiden ja mahdollisuuksien maailmassa. Osaamisen kehittämisessä otetaan huomioon YK:n kestävän kehityksen ohjelma Agenda 2030 ja erityisesti sen tavoite 4.7, jossa kuvataan globaalikansalaisuuden piirteitä.

Opiskelijan kansainvälistä osaamista kartutetaan eri oppiaineiden, niiden välisen yhteistyön sekä laaja-alaisen osaamisen kautta. Huomiota kiinnitetään lukion ja koulutuksen järjestäjän monipuoliseen kieliohjelmaan ja sen ratkaisuihin sekä kulttuurien tuntemuksen syventämiseen.

Opiskelijaa ohjataan aktiiviseen ja suunnitelmalliseen kansainväliseen toimintaan hyödyntämällä kotikansainvälisyyttä ja kansainvälistä liikkuvuutta. Kotikansainvälisyys käsittää esimerkiksi kansainvälisiä vierailuja tai projekteja, jotka toteutetaan lukiossa, sen lähiympäristössä tai virtuaaliteknologian avulla. Opiskelijaa kannustetaan myös osallistumaan omaehtoisesti tai lukion tarjonnan mukaisesti tutustumis- ja opintojaksoihin tai vaihto-opiskeluun ulkomailla.

Kansainvälistä osaamista vahvistavat laaja-alaisen osaamisen alueista erityisesti vuorovaikutusosaaminen, yhteiskunnallinen osaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen. Näiden osana tai lisäksi painottuvat globaalikansalaisen asenne, kulttuuriset ja kielitaidot, yhteistyö- ja tiimitaidot sekä avoin kiinnostus uusien ulottuvuuksien ja mahdollisuuksien kohtaamiseen ja elinikäiseen oppimiseen.

Kansainvälisen osaamisen painotukset ja lukion kansainvälisen toiminnan muodot päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Lukiollamme on pitkät perinteet yhteistyöstä Aalto-yliopiston kanssa. Järjestämme myös säännöllisesti vierailuja, joissa tutustaan muiden korkeakoulujen tutkimuksiin sekä osallistutaan niiden järjestämiin tapahtumiin.
Opiskelijoita rohkaistaan suorittamaan korkeakoulujen ja ammattikorkeakoulujen tarjoamia verkko- ja kurkistuskursseja. Koulumme opintojaksoilla on myös mahdollisuus osallistua yliopistojen järjestämiin kansalaistiedetutkimuksiin.

Opiskelijoiden työelämävalmiuksia kehitetään mm. opinto-ohjauksessa ja yritysvierailuilla.
Myös valinnaiset työelämäopinnot valmentavat opiskelijota työelämän vaatimuksiin.

Opiskelijoiden kansainvälistä osaamista vahvistetaan paitsi osana vieraiden kielten opintoja, myös erilaisilla kansainvälisillä vaihto- ja vierailujaksoilla.
Näihin kuuluvat mm. Erasmus+ -ohjelmat ja leirikoulut.

Yhteistyötä eri toimijoiden kanssa pidetään yllä ja kehitetään edelleen niin, että toimintatapa vakiintuu.

3.7. Helsingin matematiikkalukio

Helsingin matematiikkalukio on osa Maunulan yhteiskoulun lukiota. Matematiikkalukiolla on opetusministeriön myöntämä valtakunnallinen matematiikan opetuksen erityistehtävä.

3.7.1. Matematiikkalukion tarkoitus

Matematiikkalukion tavoitteena on vahvistaa matemaattisten taitojen osaamista Suomessa.Yleissivistävän lukiokoulutuksen ohella Matematiikkalukio tarjoaa opetusta ja yhteisön matematiikan, luonnontieteiden ja ohjelmoinnin harrastajille, erityislahjakkaille ja kaikille, jotka haluavat kehittää matemaattisen ajattelun taitojaan tavallista lukio-oppimäärää laajemmin.

Matematiikkalukio on yhteisö, jossa matemaattisesti ja muilla tavoin ajatteluun suuntautuneet nuoret voivat kohdata toisensa, kokea kuuluvansa ryhmään ja innostaa toisiaan oppimiseen. Vanhojen opiskelijoiden yhteisö laajentaa näkökulmaa ja tuo perinteisiin jatkuvuutta.

Matematiikkalukio tekee laajaa ja avointa yhteistyötä muiden matematiikkaharrastusta tukevien tahojen kanssa. Korkeakoulut, muut painotuslukiot, yläkoulut, tiedekerhot ja tiedekilpailut tekevät kaikki samansuuntaista työtä nuorten hyväksi. Matematiikkalukio tarjoaa tähän verkkoon oman osaamisensa.

Matematiikkalukioon saapuu monenlaisia opiskelijoita ja heidän tarpeensa ovat yksilöllisiä. Opinnot pyritään sovittamaan ja rytmittämään kunkin tarpeisiin sopiviksi. Osalle se voi tarkoittaa korkeakouluopintoja lukioaikana tai yläkoulussa opiskeltujen lukio-opintojen tenttimistä; toisille tukea oppimisvaikeuksien tai sosiaalisten taitojen kanssa. Lahjakkuus on arvokasta, mutta into, keskittynyt opiskelu ja sinnikäs työskentely vievät pisimmälle. Kuka tahansa voi kehittää itseään merkittävästi eikä yksilön kykyjen rajoja voi etukäteen tietää. Matematiikkalukio tarjoaa ohjelman ja ympäristön, jossa jokaisen nuoren on turvallista työskennellä, onnistua, epäonnistua ja yrittää uudelleen, oppia ja kasvaa yli odotusten.

3.7.2. Opetus Matematiikkalukiossa

Matematiikkalukion opinto-ohjelma rakentuu matematiikan, luonnontieteiden, yleisten tiedeopintojen ja tietotekniikan ympärille. Tavoitteena on, että matematiikkalukiosta valmistuvalla ylioppilaalla on lukio-oppimäärän ylittävää matemaattisten alojen yleissivistystä.

Matematiikkalukiolaiset opiskelevat monet valtakunnallisen oppimäärän matemaattis-luonnontieteelliset opintojaksot omina ryhminään, mikä mahdollistaa asioiden tavallista syvällisemmän käsittelyn. Lukio-oppimäärän ylittäviin sisältöihin perehdytään koulukohtaisilla opintojaksoilla, joita on tarjolla runsaasti sekä matematiikassa että luonnontieteissä. Matematiikan opetusohjelmaan kuuluu paitsi syventävää teoria-asiaa (matriisit, differentiaaliyhtälöt, kompleksiluvut), myös ongelmanratkaisua (kuten kilpa-matematiikkaa) ja matemaattisen ajattelun laajentamista (tilastotiede, peliteoria, matemaattinen mallintaminen). Opiskelija voi koostaa soveltavista kursseista itseään kiinnostavan kokonaisuuden. Osa matematiikan opinnoista tehdään Lapin kesäkoulussa ja varsinaisen koulupäivän jälkeen matematiikkamaanantaissa.

Luonnontieteissä valtakunnallista oppimäärää täydentävät syventävät teoreettiset opintojaksot, työkurssit, vierailut ja retket. Fysiikan, kemian ja biologian työkursseilla päästään yhdistämään teoria käytäntöön. Lapin kesäkoulussa tutustutaan tunturiluontoon biologian tai maantieteen retkikurssilla. Oman kokonaisuutensa muodostavat yleiset tiedeopinnot, jotka valmentavat itsenäisen tutkimuksen tekoon ja tutustuttavat tieteen työtapoihin. Ohjelmoinnin perusteet opetetaan kaikille matematiikkalukiolaisille. Syventäviä taitoja kerätään verkkokursseilla, yliopistojen tarjonnasta ja vertaisoppimisen kautta. Muualla hankittu osaaminen luetaan hyväksi lukio-opinnoissa.

3.7.3. Matematiikkalukion tuntijako

Erityisen koulutustehtävän vuoksi Helsingin matematiikkalukiossa on 24 opintopisteen edestä pakollisia opintoja, jotka eivät ole tavallisen lukion opetussuunnitelman mukaan pakollisia.

Matematiikkalukiolaiselle pakollisia opintojaksoja ovat
• pitkän matematiikan oppimäärän valtakunnalliset pakolliset 20 op sekä lisäksi opintojaksot MAA10 (2 op), MAA11 (2 op), MAA12 (2 op), MAA14 (2 op), eli yhteensä 8 op enemmän kuin valtakunnallisessa opetussuunnitelmassa
• biologian valtakunnalliset pakolliset opintojaksot BI01 (2 op) ja BI02_03 (2 op), eli sama määrä opintopisteitä kuin valtakunnallisessa opetussuunnitelmassa
• fysiikan valtakunnallisen opintosuunnitelman pakollinen opintojakso FY01_02 (2 op) sekä lisäksi FY03 (2 op), eli 2 op enemmän kuin valtakunnallisessa opetussuunnitelmassa
• kemian valtakunnallisen opintosuunnitelman pakollinen opintojakso KE01_02 (2 op) sekä lisäksi KE03 (2 op), eli 2 op enemmän kuin valtakunnallisessa opetussuunnitelmassa
• yleiset tiedeopinnot YTI01 (2 op) ja YTI02 (2 op), jotka ovat matematiikkalukion valinnaisia koulukohtaisia opintojaksoja.

Näiden lisäksi opiskelijan on opiskeltava vähintään 8 op koulukohtaisia valinnaisia opintoja painotusaineista (matematiikka, fysiikka, kemia, biologia, maantiede, ohjelmointi ja yleiset tiedeopinnot).

Erityisen koulutustehtävän opiskelijoiden on mahdollista jättää suorittamatta 16 op pakollisia opintoja muista kuin painotusaineista. Kustakin aineesta on kuitenkin suoritettava vähintään puolet pakollisista opinnoista. Tätä kevennystä ei voi käyttää aineissa, jotka opiskelija suorittaa ylioppilaskirjoituksissa.

4. Opiskelijan ohjaus ja tukeminen

4.1. Ohjaus

Lukiokoulutuksen oppimäärää suorittavalla opiskelijalla on oikeus saada tarpeidensa mukaista henkilökohtaista ja muuta opintojen ohjausta sekä jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyvää ohjausta (lukiolaki 714/2018, 25 § 2 mom.). Ohjaus on lukion toiminnassa kokonaisuus, jonka tulee syventää perusopetuksessa annettua ohjausta jatkumona lukion jälkeisiin opintoihin. Ohjauksen avulla opiskelija parantaa valmiuksiaan selviytyä muuttuvissa elämäntilanteissa sekä oppii arvioimaan lukio-opintoja ja jatko-opiskelua koskevia valintojaan tulevaisuuden osaamistarpeiden näkökulmasta. Lukion laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden mukaisesti lukio-opiskelu konkretisoituu elinikäisinä työelämävalmiuksina ja -taitoina sekä laajempana yhteiskunnallisena osaamisena.

Ohjaustoiminta tukee opiskelijan hyvinvointia, kasvua ja kehitystä, tarjoaa aineksia itsetuntemuksen ja itseohjautuvuuden lisääntymiseen sekä kannustaa aktiiviseen kansalaisuuteen. Opiskelijoiden yhteisöllisyyttä, osallisuutta, toimijuutta sekä luottamusta omaan osaamiseen kehitetään ja pidetään yllä lukio-opintojen ajan. Ohjauksen avulla edistetään koulutuksen yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa sekä ehkäistään syrjäytymistä. Sukupuolitietoisella ohjauksella luodaan tasavertaisia edellytyksiä eri sukupuolten sijoittumiselle jatko-opintoihin ja työelämään. Opiskelun ja hyvinvoinnin seuraamisesta ja tukemisesta huolehditaan yhteistyössä huoltajien sekä lukiokoulutuksen ja opiskelijahuoltohenkilöstön kanssa.

Ohjaus on lukiokoulutuksen henkilöstön tavoitteellisesti johdettua yhteistä työtä, johon kuuluu yhteistyö korkeakoulujen ja työelämän kanssa. Ohjausta voidaan järjestää opintojaksomuotoisena opetuksena, henkilökohtaisena ja pienryhmäohjauksena, vertaisohjauksena sekä näiden yhdistelmänä. Opiskelija on ohjauksessa aktiivinen ja osallistuva toimija, ja hänellä tulee olla mahdollisuus osallistua opintojensa aikana korkeakoulujen ja työelämän kanssa toteutettaviin opintokokonaisuuksiin. Opinto-ohjaaja vastaa oppilaitoksen opinto-ohjauksen koordinoinnista ja käytännön toteutuksesta. Ryhmänohjaaja toimii opiskelijaryhmänsä lähiohjaajana. Aineenopettaja ohjaa opiskelijaa opettamansa aineen opiskelutaidoissa ja auttaa häntä kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan. Lisäksi aineenopettaja tukee opiskelijan jatko-opintovalmiuksia ja työelämätuntemusta oman oppiaineensa osalta korkeakoulujen ja työelämän kanssa tehtävässä yhteistyössä. Aineenopettaja sisällyttää opetukseensa kokonaisuuksia, jotka sitovat opiskeltavan aineen jatko-opintoihin ja työelämään.

Ohjausta tulee eriyttää ottamalla huomioon jokaisen opiskelijan yksilölliset lähtökohdat, tarpeet, tavoitteet, harrastukset, kiinnostusten kohteet, osaamisalueet sekä elämäntilanteeseen vaikuttavat tekijät. Opiskelijan yksilöllisten tarpeiden huomioonottamista voidaan tehostaa eri asiantuntijoiden yhteistyöllä. Opiskelijan tulee saada tietoa siitä, mitkä ovat eri toimijoiden tehtävät ohjauksen kokonaisuudessa sekä missä asioissa ja miten opiskelija voi saada heiltä tukea.

Paikalliseen opetussuunnitelmaan tulee sisältyä kuvaus siitä, miten siirtymävaiheen yhteistyötä toteutetaan perusopetuksen, ammatillisen koulutuksen, korkea-asteen koulutuksen sekä muiden koulutusta järjestävien tahojen kanssa. Korkea-asteen oppilaitosten kanssa tulee erikseen kehittää tapoja, jotka mahdollistavat opiskelijoille orientoivat opinnot korkea-asteella sekä vaihtoehtoiset väylät hakeutua jatko-opintoihin. Lisäksi tulee kuvata, miten alueellista monialaista yhteistyötä toteutetaan työelämän, paikallisten työ- ja elinkeinopalvelujen, sosiaali- ja terveystoimen, nuorisotoimen sekä muiden toimijoiden kanssa. Paikallisessa opetussuunnitelmassa kuvataan, miten ohjauksella varmistetaan opiskelijan mahdollisuus kehittää kansainvälisyys-, työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan.

Osaksi paikallista opetussuunnitelmaa laaditaan ohjaussuunnitelma, jossa kuvataan ohjauksen järjestäminen oppilaitoksessa. Se toimii ohjaustyön arvioinnin ja kehittämisen välineenä.

Lukion ohjaussuunnitelman tulee sisältää lukion opetussuunnitelman perusteiden pohjalta seuraavat:

- *ohjauksen keskeiset käsitteet*
- *ohjauksen tehtävät ja tavoitteet*
- *ohjauksen järjestäminen*
- *ohjauksen toimijat ja työnjako*
- *ohjaus siirtymävaiheissa: yhteistyö perusopetuksen, korkea-asteen, toisen asteen ammatillisten oppilaitosten ja muiden koulutuksen järjestäjien kanssa sekä jatko-ohjauksen järjestäminen*
- *ohjauksen sisällöt, menetelmät ja työtavat*
- *ohjauksen yhteistyö työelämän ja muiden oppilaitoksen ulkopuolisten tahojen kanssa*
- *ohjaustoiminnan arviointi.*

Ohjaussuunnitelmassa tarkastellaan myös esteettömyyttä siirtymävaiheissa. Suunnitelmassa kuvataan toimintamalleja, joiden avulla turvataan yhdenvertaisuus hakeutumisvaiheessa lukioon ja sieltä jatko-opintoihin. Lisäksi suunnitelmaan sisällytetään kuvaus toimenpiteistä, joiden avulla varmistetaan esteetön opintopolku ja oppimisympäristö.

Lukiolain (714/2018) 26 §:n 1 momentin mukaan lukiokoulutuksen oppimäärää suorittava opiskelija laatii itselleen henkilökohtaisen opintosuunnitelman, joka sisältää opiskelusuunnitelman, ylioppilastutkintosuunnitelman sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman lukio-opintojen etenemisen sekä jatko-opintoihin ja työelämään siirtymisen tueksi. Lukiolain 26 §:n 2 momentin mukaan henkilökohtainen opintosuunnitelma laaditaan opintojen alussa oppilaitoksen opetus- ja ohjaushenkilöstön tuella ja sitä päivitetään säännöllisesti opintojen edetessä.

Henkilökohtainen opintosuunnitelma koostuu seuraavista osista:

1) opiskelusuunnitelma

- *aikaisempi koulutus ja muu osaaminen*
- *suomen/ruotsin kielen taito ja muu kielitaito sekä kielenopiskeluvalmiudet*
- *hyväksi luettavat opinnot ja/tai oppimäärät sekä muu hyväksi luettava osaaminen*
- *suoritettavat opinnot; lukio-opinnoissa eteneminen, opintojaksovalinnat*
- *opiskeluolosuhteet, opintojen suorittamistavat ja mahdolliset erityiset opetusjärjestelyt*
    - *opiskeluvalmiudet ja mahdollinen tuen tarve*
- *korkeakouluissa ja mahdollisesti muissa oppilaitoksissa toteutettavat opiskelu- ja/tai tutustumisjaksot*
- *työelämän tutustumisjaksot*
- *arvioitu opiskeluaika*

2) ylioppilastutkintosuunnitelma

3) jatko-opinto- ja urasuunnitelma.

Lukiolain (714/2018) 27 §:n 1 momentissa määrätään, että koulutuksen järjestäjän tehtävänä on opiskelijan henkilökohtaisen opintosuunnitelman laatimisen yhteydessä selvittää ja tunnistaa opiskelijan aiemmin hankkima osaaminen tämän esittämän selvityksen perusteella. Lukiolain 27 §:n 2 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän on tunnustettava myös muualla hankittu paikallisen opetussuunnitelman tavoitteita ja sisältöjä vastaava osaaminen. Lukiolain 27 §:n 3 momentin mukaan opiskelijan on tarvittaessa osoitettava osaamisensa koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla.

Ohjauksen merkitys korostuu koulutuksen nivel- ja siirtymävaiheissa. Oppilaitos antaa tietoa lukiokoulutuksesta perusopetuksen oppilaille, heidän huoltajilleen, opinto-ohjaajille ja opettajille sekä tarjoaa heille mahdollisuuksia tutustua opetukseen lukiossa. Lukio-opintonsa aloittava opiskelija perehtyy oppilaitoksen toimintaan sekä opiskelun käytänteisiin. Ohjausprosessin aikana opiskelija suunnittelee opinto-ohjelmaansa siten, että hän tunnistaa ja huomioi jatko-opintojen ja

työelämän tarjoamia mahdollisuuksia. Näitä asioita käsitellään ohjauksessa koko lukio-opintojen ajan.

Opiskelijalla on oikeus saada ohjausta muihin opintoihin hakeutumisessa, jos hänen opiskeluoikeutensa lukiokoulutuksen oppimäärän suorittamiseen on päättymässä tai hän on ilmoittanut eroamisestaan (lukiolaki 714/2018, 25 § 3 mom.). Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneella opiskelijalla, joka ei ole saanut jatko-opiskelupaikkaa tutkintoon johtavassa koulutuksessa, on oikeus saada opintoihin hakeutumiseen ja urasuunnitelmiin ohjausta oppimäärän suorittamisvuotta seuraavan vuoden aikana. Ohjauksesta vastaa koulutuksen järjestäjä, jonka oppilaitoksessa opiskelija on suorittanut oppimäärän. (Lukiolaki 714/2018, 25 § 4 mom.)

Lukion opiskelija saa tarpeidensa mukaista henkilökohtaista ja muuta ohjausta. Ohjaukseen kuuluu myös jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyvä ohjaus. Jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyvää ohjausta saa vielä vuoden verran lukion päättymisen jälkeen omalta opinto-ohjaajalta. Ohjauksen tarkoitus on, että opiskelija oppii arvioimaan lukio-opintojaan ja jatko-opiskeluja koskevia valintojaan. Ohjaus tukee opiskelijan hyvinvointia, kasvua ja kehitystä ja tarjoaa aineksia itsetuntemuksen ja itseohjautuvuuden lisääntymiseen ja kannustaa aktiivisuuteen. Ohjaukseen kuuluu yhteistyö korkeakoulujen ja työelämän kanssa. Ohjausta järjestetään myös opintojaksomuotoisena opetuksena. Opinto-ohjaaja vastaa oppilaitoksen opinto-ohjauksen koordinoinnista ja käytännön toteutumisesta. Ryhmänohjaaja toimii opiskelijaryhmänsä lähiohjaajana. Aineenopettaja ohjaa opiskelijaa opettamansa aineen opiskelutaidoissa ja auttaa häntä kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan. Heidän rinnallaan toimii myös lukion erityisopettaja. Aineenopettaja tukee opiskelijan jatko-opintovalmiuksia ja työelämätuntemusta oman oppiaineensa osalta korkeakoulujen ja työelämän kanssa tehtävässä yhteistyössä.

Ohjausta tulee eriyttää ottamalla huomioon jokaisen opiskelijan yksilölliset lähtökohdat. Sitä voidaan tehostaa eri asiantuntijoiden yhteistyöllä.

Lukiota opiskeleva nuori laatii itselleen henkilökohtaisen opintosuunnitelman, joka sisältää opiskelusuunnitelman, ylioppilastutkintosuunnitelman sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman jatko-opintoihin siirtymisen tueksi.

Opintosuunnitelma laaditaan yhdessä opinto-ohjaajan kanssa ja sitä päivitetään säännöllisesti opintojen edetessä. Opintojaksovalinnat tehdään yhteistyössä opinto-ohjaajan kanssa. Opintosuunnitelma tehdään yleensä kolmivuotiseksi ja tarpeen vaatiessa pidennetään. Opinnoissa voidaan hyväksilukea myös muissa oppilaitoksissa tehtyjä opintokokonaisuuksia. Niistä sovitaan tapauskohtaisesti.

Ohjauksen merkitys korostuu yleensä nivelvaiheessa. Oppilaitos antaa tietoa lukiokoulutuksesta perusopetuksen oppilaille ja tarjoaa heille mahdollisuuden tulla seuraamaan lukion oppitunteja. Huoltajille tarjotaan mahdollisuus osallistua lukiosta kertovaan tilaisuuteen.

Lukion siirtymävaiheessa opiskelijoiden huoltajille tarjotaan mahdollisuus tulla kuulemaan ylioppilastutkinnosta ja korkea-asteen yhteishausta.

Liitteenä tarkempi ohjauksen suunnitelma.

4.2. Oppimisen tuki ja erityisopetus

4.2.1. Oppimisen tuki

Oppimisen tuki merkitsee opiskelijan yksilöllisiin tuen tarpeisiin vastaamista sekä yhteisöllisiä ja opiskeluympäristöön liittyviä tukiratkaisuja. Oppimisen tukea järjestetään opiskelijoille monipuolisesti, joustavasti ja vaihtoehtoisia menetelmiä hyödyntäen. Oppimisen tukea voidaan toteuttaa opiskelijoiden tarpeiden mukaisesti sekä yksilö- että ryhmämuotoisesti.

Oppimisen tuen pääpaino on helposti saavutettavassa tuessa, jota annetaan opiskelijalle heti tuen tarpeiden ilmetessä ja jolla voidaan ennaltaehkäistä vaikeuksien kasautumista. Oppimisen tuki on

tarkoitettu aineenopetuksen tueksi niille opiskelijoille, joilla on vaikeuksia suoriutua opinnoistaan. Tukitoimet toteutetaan opetushenkilöstön yhteistyönä. Tukitoimia ovat aineenopettajan antama tukiopetus, aineenopettajan ja erityisopettajan antama opetus sekä erityisopettajan, opinto-ohjaajan ja muun henkilöstön antama tuki ja ohjaus. Tukitoimia on annettava riittävästi, oikea-aikaisesti ja siten, että ne edistävät opiskelijoiden oppimista, osaamisen osoittamista, jatko-opintoihin siirtymistä ja hyvinvointia.

Aineenopettaja ottaa huomioon opiskelijan tuen tarpeet oppituntien suunnittelussa ja opetusjärjestelyissä, esimerkiksi valitsemalla monipuolisia opetusmenetelmiä ja eriyttämällä opetusta.

Opiskelijalla on oikeus saada tukiopetusta eli aineenopettajien antamaa opetusta ja ohjausta opiskelijan oppimiseen liittyviin tuen tarpeisiin vastaamiseksi. Tukiopetusta voidaan antaa opiskelijalle, joka on jäänyt tilapäisesti jälkeen opinnoissaan tai joka tarvitsee muusta syystä tukea tai ohjausta lukio-opintojen suorittamiseksi. Tukiopetusta voidaan antaa myös opiskelutaitojen, kuten kielellisten, matemaattisten tai tietoteknisten valmiuksien, vahvistamiseksi taikka opiskelutekniikkaan liittyvien taitojen tukemiseksi. Tukiopetukseen voi sisältyä kielitaidon vahvistamista silloin, kun opiskelijalla on puutteellinen osaaminen opetuskielen sanastossa tai kielen käytön tavoissa.

Osana oppimisen tukea tarjotaan erityisopettajan antamaa opetusta, tukea ja ohjausta. Tällaisesta erityisopettajan antamasta oppimisen tuesta ei tehdä lukiolain (714/2018) 28 b §:n mukaista erityisopetuksen hallintopäätöstä.

Erityisopettajan antama tuki voi olla esimerkiksi keskustelua opiskelijan tuen tarpeista ja opiskelua tukevista keinoista tai lukemisen ja kirjoittamisen vaikeuksien testaamista. Lisäksi erityisopettaja voi yhdessä opiskelijan kanssa etsiä tälle sopivia opiskelustrategioita sekä antaa tukea ja ohjausta opiskelutaitojen kehittämiseen, kokonaisuuksien jäsentämiseen, tehtävien aikatauluttamiseen ja valmiiksi saamiseen sekä itsenäiseen ja tavoitteelliseen opiskeluun. Erityisopettaja voi tukea opiskelijaa konsultoimalla muita opettajia ottamaan huomioon opiskelijoiden tuen tarpeita. Tällainen erityisopettajan tuki on useimmiten riittävää niille opiskelijoille, joilla on esimerkiksi kapea-alaisia oppimisen vaikeuksia tai lukemisen ja kirjoittamisen tai matemaattisen hahmottamisen vaikeuksia.

Erityisopettajan antama oppimisen tuki voi olla myös ylioppilastutkinnon erityisjärjestelyjen tarpeen arviointia sekä lukioaikaisten oppimisen ja osaamisen osoittamisen tapojen ja erityisjärjestelyjen suunnittelua yhteistyössä aineenopettajien kanssa. Opiskelijalle tulee antaa mahdollisuus kokeilla erityisjärjestelyjä lukio-opintojen aikana, jotta niiden tarvetta ja toimivuutta voidaan arvioida. Tarvittaessa eritysopettaja ohjaa tarvittavien lausuntojen hankkimisessa ja erityisjärjestelyjen hakemisessa ylioppilastutkinnon kokeita varten.

Lukiolain 28 §:n mukaan opiskelijan tuen tarvetta tulee arvioida opintojen alussa sekä säännöllisesti opintojen edetessä. Opettajat arvioivat tuen tarvetta yhdessä opiskelijan ja tarvittaessa huoltajan kanssa. Arvioinnissa voivat opiskelijan suostumuksella olla mukana myös muut tuen järjestämisen kannalta tarpeelliset asiantuntijat. Tuen tarpeen tunnistaminen voi perustua myös perusopetuslain (628/1998, muutettu lailla 1288/2013) 40 §:n ja oppivelvollisuuslain (1214/2020) 23 §:n perusteella siirrettävään koulutuksen järjestämisen kannalta välttämättömään tietoon tai opettajien ja muun henkilöstön havaintoihin. Lisäksi tuen tarpeen arvioinnissa voidaan käyttää erilaisia menetelmiä, kuten alkuseulontoja tai haastatteluja. Opiskelijaa on hyvä rohkaista myös itse kertomaan aineenopettajille, erityisopettajille tai opinto-ohjaajille sellaisista oppimisen vaikeuksistaan, jotka eivät välttämättä tule muutoin esille.

Opiskelija voi hakeutua itsenäisesti tai hänet voidaan ohjata tukitoimien pariin. Opiskelijalla ei kuitenkaan ole velvollisuutta ottaa vastaan oppimisen tukea. Lukiokoulutuksen suorittaminen perustuu opiskelijan aktiivisuuteen ja oma-aloitteisuuteen opintojen edistämisessä. Oppimisen tukea ei ole suunnattu tilanteisiin, jossa opiskelija omavalintaisten tai luvattomien poissaolojen vuoksi jää jälkeen opinnoissaan. Tällöinkin tärkeää on ottaa huomioon oppimisen tuen tarpeen arvioinnissa opiskelijan elämäntilanne kokonaisuudessaan.

Opiskelijaa opettavat aineenopettajat, erityisopettajat ja opinto-ohjaajat suunnittelevat tukitoimet yhdessä opiskelijan kanssa. Tukitoimet voidaan tarvittaessa ja opiskelijan suostumuksella

suunnitella yhteistyössä muiden asiantuntijoiden kanssa. Tukitoimet ja niiden mahdolliset muutokset kirjataan opiskelijan pyynnöstä hänen henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaansa (lukiolaki 28 § 2 mom.). Tukitoimista vastaava opettaja tai opinto-ohjaaja huolehtii siitä, että opiskelijalla on tieto mahdollisuudesta saada tukitoimet kirjattua. Hän voi samalla selvittää opiskelijan tahdonilmaisun kirjaamiseen. Tukitoimien toteutumista ja vaikuttavuutta seurataan ja arvioidaan säännöllisesti.

Opiskelijan oppimista ja hyvinvointia tuetaan tarvittaessa monialaisena yhteistyönä. Opiskelija voi saada tarpeen mukaan oppimisen tukea ja ohjausta aineen- ja erityisopettajien ja opinto-ohjaajien lisäksi muulta henkilöstöltä, kuten opiskeluhuollon henkilöstöltä.

Osana oppimisen tukea opiskelijan oppimista voidaan edistää myös tarjoamalla oppimista ja hyvinvointia lisääviä lukion oppimäärään sisältyviä opintoja, jotka antavat tukea esimerkiksi opiskelutaitoihin, elämänhallintaan tai eri oppiaineiden opiskeluun.

Lukiossamme tuen tarpeen tunnistamiseen pyritään opiskelun alkutaipaleella. Varhaisen tuen tarpeen tunnistamisen lähtökohtana on tiivis yhteistyö ja molemminpuolinen, avoin vuorovaikutus opiskelijan ja hänen huoltajansa kanssa. Peruskoululta tulleet tiedot, opiskelijan kokemukset sekä huoltajien ja opettajien havainnot luovat pohjan sille, että opiskelija saa tukea mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Lukiseula toteutetaan opiskelun ensimmäisen viikon aikana kaikille lukion tulokkaille. Lukiseulan tulosten ja opiskelijan haastattelun perusteella arvioidaan tarkempien lukitutkimusten tarpeellisuus ja tukitoimet.

Onnistuvien lukio-opintojen vaatimien tukitoimien arviointi ja tarvittaessa niiden suunnittelu ja toteutus tapahtuu yhteistyössä opiskelija, erityisopettaja ja aineopettaja sekä muut mahdolliset asiantuntijat. Oppimistilanteet ja kokeet pyritään järjestämään siten, että opiskelijan yksilölliset tarpeet otetaan huomioon. Tukimuotoja toteutetaan sekä oppitunneilla että päättöviikkojen kokeissa. Tarvittavat tukitoimet ja tuki eri aineissa voidaan sopia kirjattavaksi opiskelijan henkilökohtaiseen suunnitelmaan Wilmaan. Wilmasta huoltaja voi seurata opiskelijan opiskelun etenemistä.

Opiskelijan oppimissuoritusten ja annettujen tukitoimien pohjalta arvioidaan tarvetta erityisjärjestelyihin sekä niiden muotoa ylioppilastutkinnon kokeissa. Erityisopettaja ohjaa tarvittavien lausuntojen hankkimisessa.

4.2.2. Erityisopetus

Opiskelijalla on oikeus erityisopetukseen, jos edellä kuvattu oppimisen tuki ei ole riittävää opiskelijan tuen tarpeeseen nähden ja hän tarvitsee todennettujen oppimisvaikeuksien tai muun niihin rinnastettavan syyn vuoksi erityisopetusta lukion oppimäärän suorittamiseksi.

Todennetuilla oppimisvaikeuksilla tarkoitetaan sellaisia opiskelijan oppimista vaikeuttavia tekijöitä, jotka on tunnistettu joko perusopetuksen tai lukio-opintojen aikana. Nämä tekijät voivat johtua pitkäkestoisesta oppimisvaikeudesta, neuropsykiatrisesta vaikeudesta tai muusta oppimista haittaavasta vammasta tai sairaudesta. Muulla rinnastettavalla syyllä tarkoitetaan tilanteita, joissa opiskelija tarvitsisi erityispedagogista tukea jonkin muun syyn kuin oppimisvaikeuksien, vamman tai sairauksien takia. Muu syy voi olla esimerkiksi vaikeaan elämäntilanteeseen liittyvä syy, joka vaikeuttaa merkittävästi ja pitkäkestoisesti opiskelua ja oppimista.

Mikäli opiskelija on perusopetuksen aikana saanut oppilaskohtaista tai erityistä tukea, hänen saamansa tukitoimet on kirjattu koulutuksen järjestäjän käytettävissä oleviin opiskelijan tukea koskeviin asiakirjoihin. Nämä asiakirjat siirtyvät lukiokoulutuksen järjestäjälle oppivelvollisuuslain 23 §:n ja lukiolain 28 b §:n perusteella: perusopetuksen järjestäjän on toimitettava lukiokoulutuksen järjestäjälle perusopetuslain mukainen perusopetuksen päättyessä voimassa oleva oppimisen tukea tai erityisopetusta koskeva hallintopäätös. Lukiokoulutuksen järjestäjän on tällöin selvitettävä ja arvioitava opiskelijan erityisopetuksen tarve perusopetuksen aikana tehdyn päätöksen pohjalta.

Lukion aikana oppimisvaikeudet voidaan todentaa esimerkiksi seulojen ja testien perusteella. Osana arviointia voidaan tarvittaessa haastatella opiskelijaa ja häntä opettavia opettajia, jotta voidaan arvioida opiskelijan oppimisvaikeuksien vaikutukset opiskeluun sekä tarvittavat tukitoimet. Tarvittaessa oppimisvaikeuksien todentaminen tehdään yhteistyössä opiskeluhuoltopalvelujen ammattilaisten kanssa. Oppimisen tuen riittävyyttä voidaan arvioida esimerkiksi opiskelijan ensimmäisen lukuvuoden kevätlukukaudella. Jos luvussa 4.2.1 kuvatut oppimisen tuen keinot arvioidaan heti lukio-opintojen alussa riittämättömiksi, erityisopetusta voidaan tarjota ja erityisopetuksen päätös tehdä tuen tarpeen perusteella jo lukion alkuvaiheessa. Silloinkin rinnalla voidaan käyttää muita oppimisen tuen keinoja, kuten tukiopetusta ja eriyttämistä.

Erityisopetusta antaa erityisopettaja, jonka kelpoisuudesta säädetään asetuksessa opetustoimen henkilöstön kelpoisuudesta. Erityisopettaja vastaa erityispedagogisten tukitoimien tarpeen arvioinnista ja opiskeluun sekä osaamisen osoittamiseen liittyvien tukitoimien suunnittelusta. Erona luvussa 4.2.1 esiteltyyn erityisopettajan antamaan oppimisen tukeen on se, että hallintopäätökseen perustuva erityisopetus kohdentuu syvällisemmin todennettuihin oppimisvaikeuksiin tai muihin niihin rinnastettaviin syihin, eli se on systemaattisempaa ja tarkemmin tavoitteellistettua kuin oppimisen tuki. Tällainen erityisopetus voi olla esimerkiksi oppimisen tukeen nähden perusteellisempaa opiskelutaitojen ja -strategioiden opettamista, toiminnanohjausta tai tukea ajanhallintaan sekä itsenäiseen opiskelun tavoitteiden asettamiseen ja niiden saavuttamiseen. Pääsääntöisesti olennaista on, että tukitoimia arvioitaessa luvussa 4.2.1 esiteltyä oppimisen tukea on kokeiltu monipuolisesti ja se on todettu riittämättömäksi opiskelijan tuen tarpeiden kannalta.

Erityisopettaja suunnittelee tukitoimet yhdessä opiskelijan kanssa. Niiden toteutuksessa ovat tarvittaessa mukana myös aineenopettajat ja opinto-ohjaajat. Erityisopetuksessa otetaan huomioon myös opiskelijan tarvitsemat erityisjärjestelyt osaamisen osoittamiseen liittyvissä tilanteissa lukiokoulutuksen aikana sekä ylioppilaskokeissa. Erityisopetus kirjataan opiskelijan pyynnöstä opiskelijan henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan. Keskustellessaan erityisopetuksen tukitoimista erityisopettaja voi selvittää opiskelijan tahdonilmaisun kirjaamiseen.

Lukioon hyväksyttävillä tulee olla riittävät edellytykset suoriutua lukion oppimäärän opinnoista. Lukiokoulutuksessa ei ole mahdollista poiketa oppimäärän mukaisista tavoitteista. Erityisopetuksessa tehdään tarpeen mukaan yhteistyötä opiskeluhuollon sekä opiskelijan hoito- ja kuntoutusverkoston kanssa. Vammaisten opiskelijoiden tuen tarpeisiin vastaamiseksi tehdään tarvittaessa yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa. Opiskelun poikkeavaa järjestämistä kuvataan luvussa 4.2.3.

Koulutuksen järjestäjä tekee hallintopäätöksen opiskelijalle annettavasta erityisopetuksesta. Hallintopäätös tehdään erityisopetuksen tarpeen ilmetessä tai opiskelijan tai alaikäisen opiskelijan huoltajan tai laillisen edustajan tuen tarvetta koskevan pyynnön tai tahdonilmaisun perusteella. Päätös voi olla myönteinen tai kielteinen sen mukaan, kuinka koulutuksen järjestäjä arvioi erityisopetuksen antamisen kriteerien täyttyvän. Opiskelijaa ja alaikäisen opiskelijan huoltajaa tai laillista edustajaa tulee kuulla ennen päätöksen tekemistä. Päätöksenteossa noudatetaan yleisiä päätöksentekoa koskevia säännöksiä, lähinnä hallintolakia (434/2003) ja kunnissa myös kuntalakia (365/1995).

Tukitoimien vaikuttavuutta arvioidaan opintojen kuluessa ja tarvittaessa tukea vahvistetaan tai vähennetään. Erityisopetuksesta on myös mahdollista luopua ja tuki lakkauttaa, mikäli tuen tarvetta ei enää ole. Tällöin lakkauttamisesta tehdään hallintopäätös.

4.2.3. Opiskelun poikkeava järjestäminen ja avustajapalvelut

Lukiolain 29 §:n mukainen opiskelun poikkeava järjestäminen voi koskea myös oppimisen tukea tai erityisopetusta tarvitsevaa opiskelijaa. Opiskelun poikkeava järjestäminen ei tarkoita poikkeamista lukiokoulutuksen oppimäärän tavoitteista, vaan sitä, että opiskelijan opiskelu oppimäärän tavoitteiden saavuttamiseksi voidaan järjestää osittain toisin kuin lukiolaissa ja valtioneuvoston asetuksessa lukiokoulutuksesta säädetään sekä paikallisessa opetussuunnitelmassa määrätään. Poikkeavat järjestelyt voidaan tehdä opiskelijan

hakemuksesta tai hänen suostumuksellaan. Poikkeavat järjestelyt tehdään vain niiltä osin kuin ne ovat välttämättömiä. Ne kirjataan opiskelijan henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan.

Opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä arvioidaan monipuolisesti. Tukea tarvitsevalle opiskelijalle turvataan mahdollisuus osoittaa osaamistaan eri tavoin esimerkiksi tilanteissa, joissa kirjallinen tuottaminen on haastavaa. Osaamisen osoittamisen tavat ja tilanteet suunnitellaan opiskelijan tarpeiden mukaisesti. Osaamisen osoittamisessa käytettäviä yksilöllisiä järjestelyjä ovat esimerkiksi lisäajan antaminen, pienryhmätilan käyttäminen, materiaalin kirjasinkoon suurentaminen tai mahdollisuus käyttää erillistä näyttöä. Opiskelijan tarpeiden mukaan voidaan käyttää myös muita tarkoituksenmukaisia erityisjärjestelyjä. Ylioppilaskokeiden mahdollisia erityisjärjestelyjä varten opiskelijaa ohjataan tarvittavien lausuntojen hankkimisessa ja erityisjärjestelyjen hakemisessa ylioppilastutkintolautakunnalta.

Opiskelijaa ohjataan tarvittaessa hakemaan vammaispalvelulain tai muun lain mukaisia avustajapalveluita, erityisiä apuvälineitä ja muita palveluita. Opiskelijan jaksamisen ja hyvinvoinnin tukemisessa voidaan tehdä yhteistyötä opiskeluhuoltopalvelujen ammattilaisten tai tarvittaessa muiden toimijoiden kanssa. Erityisopetuksen ja muun oppimisen tuen rinnalla opiskelijalla on oikeus saada myös yksilökohtaista opiskeluhuoltoa oppilas- ja opiskelijahuoltolain (1287/2013) 15 §:n ja 16 §:n mukaisesti.

4.2.4. Paikallisesti päätettävät asiat

Paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään ja kuvataan oppimisen tuen ja erityisopetuksen järjestäminen käytännössä seuraavissa asioissa:

- *tukitoimista, erityisopetuksesta ja niitä koskevista oikeuksista tiedottaminen opiskelijoille ja huoltajille*
- *tukitoimien ja erityisopetuksen tarpeen arviointi*
- *tukitoimien ja erityisopetuksen kirjaaminen henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan*
- *oppimisen tuen ja erityisopetuksen toteuttaminen*
- *tuen ja erityisopetuksen toteutumisen seuranta ja arviointi*
- *erityisopetuksen päätös*
- *opiskelijan ja huoltajan kuuleminen erityisopetuksen päätöksessä*
- *yhteistyö, vastuut ja työnjako edellä mainituissa asioissa.*

Tukitoimista ja niitä koskevista oikeuksista tiedottaminen opiskelijoille ja huoltajille

Erityisopettaja tiedottaa lukiolaisia erityisopetuksesta ja oppimisen tuesta lukio-opintojen alussa. Opiskelijan oikeudesta tukeen kerrotaan huoltajille suunnatuissa tilaisuuksissa, koulun nettisivuilla ja Wilman kautta. Opinto-ohjaaja, ryhmänohjaaja ja aineenopettajat työskentelevät yhdessä tuen tarpeessa olevan opiskelijan kanssa. Tarvittaessa opiskelija ohjataan erityisopettajalle. Erityisopettaja neuvoo opiskelijaa tarvittavien jatkoselvitysten ja lausuntojen hankkimisessa esimerkiksi ylioppilaskirjoitusten erityisjärjestelyhakemusta varten. Yhteistyötä tehdään tarvittaessa muiden asiantuntijoiden kanssa.

Tukitoimien ja erityisopetuksen tarpeen arviointi

Helsingin kaupungin kouluissa ja helsinkiläisissä yksityiskouluissa käytetään sähköistä tiedonsiirtolomaketta, jolla lukio saa opetuksen järjestämisen kannalta välttämätöntä tietoa perusopetuksesta. Helsingin ulkopuolelta tulevia opiskelijoita pyydetään itse toimittamaan vastaava lomake lukioomme. Erityisopettaja järjestää kaikille lukiolaisille opintojen alussa lukivalmiuksia kartoittavat seulatestit ja kyselyn oppimisesta.

Tarpeen mukaan pidetään tiedonsiirtopalaveri, jossa on opiskelijan huoltaja mukana. Tarvittaessa opiskelija voidaan ohjata laajempia oppimisvalmiuksia kartoittaviin tutkimuksiin, esimerkiksi tarkkaavuuden ja keskittymisen ongelmien selvitykseen opiskeluhuollon kanssa yhteistyössä ja opiskeluhuollon ohjeiden mukaisesti.

Tukitoimien kirjaaminen henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan

Erityisopettaja on sekä opiskelijan että opettajien tukena oppimisen tuen suunnittelussa. Wilman sähköistä tukilomaketta täytetään yhdessä opiskelijan kanssa. Kun opiskelija on antanut luvan kirjata tukeen liittyviä tietoja, lomakkeen tiedot ovat häntä opettavien opettajien saatavilla. Lomakkeen täydentämiseen voivat osallistua kaikki opiskelijaa opettavat opettajat. He kirjaavat lomakkeelle yhdessä opiskelijan kanssa tai opiskelijan suostumuksella oppimista tukevia pedagogisia ratkaisuja ja mitä tukitoimia aineenopetuksessa on käytetty. Lomakkeeseen kirjattu tieto ilmaistaan siten, että se konkretisoi opiskelijan saamaa oppimisen tukea.

Oppimisen tuen ja erityisopetuksen toteuttaminen

Opiskelijaa kannustetaan osallistumaan aktiivisesti itseään koskevaan oppimisen tuen ja tukitoimien suunnitteluun ja toteutukseen. Avoin ja keskusteleva ilmapiiri oppimisvaikeuksista ja tuen tarpeista mahdollistaa jatkuvan seurannan ja arvioinnin. Opiskelijan oppimisen tuki toteutetaan oppitunneilla, koetilanteissa, tukiopetuksessa sekä henkilökohtaisessa ohjauksessa ja opetuksessa. Tuen suunnittelussa huomioidaan, että opiskelijalle tulee oppimisvaikeuksista huolimatta riittävä määrä sellaisten taitojen harjoittelua, jotka ovat edellytyksenä ylioppilaskokeista suoriutumiselle. Erityisopetus on opiskelutaitojen opettamista esimerkiksi yhdessä opiskellen. Erityisopetuksessa tuetaan opiskelijan itseymmärryksen, oman toiminnanohjauksen ja opiskelustrategioiden kehittymistä sekä ohjataan käyttämään omia vahvuuksiaan oppimisessa.

Tuen ja erityisopetuksen toteutumisen seuranta ja arviointi

Tuen toteutumista seurataan ja arvioidaan jatkuvasti. Tässä arvioinnissa opiskelijan oma näkemys ja itsearviointitaidot ovat keskeisessä roolissa. Tarvittaessa tehdään yhteistyötä huoltajien kanssa. Tukitoimien toimivuutta seuraavat osaltaan aineenopettajat, erityisopettaja, opinto-ohjaaja sekä ryhmänohjaaja. Tukitoimien onnistumisen seuraaminen edellyttää aktiivista yhteistyötä koulun henkilöstön välillä.

Erityisopetuksen päätös ja opiskelijan ja huoltajan kuuleminen erityisopetuksen päätöksessä

Mikäli opiskelijan opinnot eivät etene, oppimisen tukea on kokeiltu monipuolisesti ja se on todettu riittämättömäksi opiskelijan tuen tarpeiden kannalta, etenee erityisopetuksen päätösprosessi seuraavasti:

1. Hallintopäätös tehdään erityisopetuksen tarpeen ilmetessä tai opiskelijan tai alaikäisen opiskelijan huoltajan tai laillisen edustajan tuen tarvetta koskevan pyynnön tai tahdonilmaisun perusteella. Tällöin ollaan yhteydessä erityisopettajaan tai lukion apulaisrehtoriin.

2. Erityisopettaja tai lukion apulaisrehtori kirjaa yhteydenoton, päivämäärän ja perustelut pyynnölle.

3. Erityisopettajan johdolla selvitetään toteutunut tuki ja todennetut oppimisvaikeudet ja laaditaan tästä selvitys.

4. Laatimansa selvityksen jälkeen erityisopettaja tiedottaa apulaisrehtoria ko. selvityksen sisällöstä ja ensisijaisesti kutsuu opiskelijan ja alaikäisen opiskelijan huoltajan tai laillisen edustajan kuulemiseen. Kuuleminen voidaan tehdä myös kirjallisesti.

5. Kuulemisen jälkeen erityisopettaja ja / tai lukion apulaisrehtori valmistelevat päätösehdotuksen erityisopetuksesta.

6. Rehtori tekee päätöksen ja tiedottaa siitä. Päätös tehdään, vaikka kaikki asianosaiset eivät olisi kuulemisessa paikalla.

Tukitoimien vaikuttavuutta arvioidaan opintojen kuluessa erityisopettajan johdolla ja yhteistyössä opiskelijan kanssa. Rehtori tekee erityisopetuksen lakkauttamisesta hallintopäätöksen, mikäli tuen tarvetta ei enää ole.

Yhteistyö, vastuut ja työnjako edellä mainituissa asioissa eri toimijoiden työnjako tuen tarpeen näkökulmasta.

Rehtori

• Osallistuu erityisopetuksen päätösprosessissa päätöksentekoon sekä päätöksestä ja valitusoikeudesta tiedottamiseen, sekä tarpeen vaatiessa kuulemiseen.

Lukion apulaisrehtori

• Vastaa koulun tukijärjestelyjen hallinnollisesta organisoinnista.
• Huolehtii lausuntojen ja hakemusten lähettämisestä Ylioppilastutkintolautakuntaan sekä erityisjärjestelyjen toteutumisesta ylioppilastutkinnon kokeissa.
• Osallistuu erityisopetuksen päätösprosessissa kuulemiseen ja päätöksen valmisteluun. Käynnistää prosessin siinä tapauksessa, että pyyntö tulee hänelle.

Opinto-ohjaaja

• Suunnittelee opiskelijan tukitoimia yhteistyössä opiskelijan, aineenopettajan ja erityisopettajan kanssa.
• On tarvittaessa erityisopettajan ja opiskelijan mukana erityisopetusta vaativan opiskelijan tukitoimia suunniteltaessa.
• Antaa yksilöllistä tukea ja ohjausta niille opiskelijoille, joilla on oppimisvaikeuksien tai niihin rinnastettavien syiden takia vaikeuksia suoriutua opinnoistaan.
• Ohjatessa huomioi opiskelijan tuen tarpeen opintojaksovalintoja tehtäessä, ylioppilastutkintoa suunniteltaessa sekä jatko-opintoihin hakeuduttaessa.

Ryhmänohjaaja

• Seuraa oman ryhmänsä opiskelijoiden opintojen etenemistä ja tuen tarvetta.
• Välittää tarvittaessa tiedon tukitoimista ja tuen tarpeesta eteenpäin huoltajille, opettajille ja koulun muulle henkilöstölle.
• Tekee yhteistyötä tukea tarvitsevan opiskelijan ja häntä opettavien opettajien kanssa.

Aineenopettaja

• Toteuttaa inklusiivista, oppimista tukevaa ja eriyttävää pedagogiikkaa, joka hyödyttää koko ryhmää.
• Välittää tiedon havaitsemastaan opiskelijan tuen tarpeesta ryhmänohjaajalle ja erityisopettajalle.

• Jakaa tietoa toimivista tukitoimista oman aineryhmänsä sisällä.
• Ohjaa opiskelijoita oman aineensa opiskelutaidoissa opintojaksoilla.
• Vastaa opiskelijakohtaisten tukitoimien toteuttamisesta opetuksessaan.
• Kirjaa antamansa tukitoimet Wilman lomakkeisiin.

Erityisopettaja

• Osallistuu tuen tarpeen kartoittamiseen lukion alkaessa.
• Vastaanottaa perusopetuksen päättyessä välttämättömän tuen siirtolomakkeen tiedot, ja huolehtii, että tarvittaessa lomakkeen tietojen perusteella lukio selvittää uuden opiskelijan erityisopetuksen tarpeen.
• Tekee tarpeen vaatiessa yhteistyötä opiskeluhuollon sekä opiskelijan hoito- ja kuntoutusverkoston kanssa.
• Välittää tiedon tuen tarpeesta ja tukitoimista eteenpäin opettajille, huoltajille ja koulun muulle henkilöstölle.
• Osallistuu pedagogisen tuen suunnitteluun ja toteuttamiseen.

• Osallistuu tarvittaessa huoltajapalavereihin ja opiskeluhuollon monialaisen asiantuntijaryhmän toimintaan.
• Tapaa erityisopetusta tarvitsevaa opiskelijaa säännöllisesti ja seuraa tuen tarvetta ja sen toteutumista lukio-opintojen aikana.
• Ohjaa tukea tarvitsevaa opiskelijaa opiskelutaidoissa yhteistyössä aineenopettajien kanssa.
• Vastaa lukemisen ja kirjoittamisen valmiuksia kartoittavien seulojen teettämisestä ja tekee tarvittaessa yksilölliset lukitestit sekä kirjoittaa lukitodistukset niitä tarvitseville.
• Osallistuu erityisopetuksen hallintopäätösprosessiin edellä kuvatun mukaisesti.
• Antaa lausunto- ja erityisjärjestelyohjausta ylioppilastutkinnon kokeisiin sekä laatii tarvittavat hakemukset Ylioppilastutkintolautakuntaan yhdessä opiskelijan kanssa ja kertoo opiskelijalle lausuntojen muista hyödyntämismahdollisuuksista.
• Erityisopettajaa voidaan konsultoida jatko-opintoihin hakemiseen liittyvissä asioissa

4.3. Opiskeluhuolto

Lukion opetussuunnitelman perusteissa käytetään lukiolain (714/2018) mukaisen käsitteen opiskelijahuolto sijasta oppilas- ja opiskelijahuoltolain (1287/2013) käsitettä opiskeluhuolto. Oppilaitoksesta käytetään soveltuvissa kohdissa myös ilmaisua lukio. Mitä jäljempänä todetaan hyvinvointialueesta, koskee myös Helsingin kaupunkia (oppilas- ja opiskeluhuoltolaki 1287/2013 1 §, muutettu lailla 377/2022).

Tässä luvussa määrätään opiskeluhuollon keskeisistä periaatteista ja opetustoimeen kuuluvan opiskeluhuollon tavoitteista sekä oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa määrätyn koulutuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelman laatimisesta (lukiolaki 714/2018 12 § ja 32 § sekä oppilas- ja opiskeluhuoltolaki 1287/2013 13 §, muutettu lailla 377/2022).

Opiskeluhuollolla tarkoitetaan opiskelijan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa oppilaitosyhteisössä (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 3 §). Opiskelijalla on oikeus saada maksutta sellainen opiskeluhuolto, jota koulutukseen osallistuminen edellyttää lukuun ottamatta yli 18-vuotiaiden opiskelijoiden sairaanhoitopalveluja (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 9§). Opiskeluhuoltotyössä otetaan huomioon lapsen edun ensisijaisuus. (YK:n Yleissopimus lapsen oikeuksista ja lukiolaki 714/2018 2 §, muutettu lailla 165/2022).

Opiskeluhuoltoa toteutetaan opetustoimen ja hyvinvointialueen suunnitelmallisena yhteistyönä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 3 §, muutettu lailla 377/2022). Opiskeluhuolto on ensisijaisesti ennaltaehkäisevää yhteisöllistä työtä. Yhteisöllinen opiskeluhuolto on kaikkien oppilaitosyhteisössä työskentelevien ammattilaisten yhteinen tehtävä. Lisäksi opiskelijoilla on oikeus opiskeluhuoltopalveluihin, joita ovat opiskeluterveydenhuolto sekä kuraattori- ja psykologipalvelut. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 4 § ja 3 §.) Opiskeluhuoltopalvelut järjestetään ensisijaisesti lähipalveluna, jolle koulutuksen järjestäjän tulee tarjota asianmukaiset tilat. Toisen asteen opiskeluterveydenhuollon palveluja voidaan järjestää myös keskitetysti opiskeluterveydenhuollon toimipisteessä. Tällöinkin palvelun on oltava helposti opiskelijoiden saavutettavissa. (Terveydenhuoltolaki 378/2022 15 a § ja oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 9 §, muutettu lailla 377/2022).

Tässä luvussa kuvataan lukion opiskeluhuollon toimijat ja järjestelyt.
Opiskeluterveydenhuollon palvelut koulullemme järjestää Helsingin kaupunki, kouluterveydenhoitaja on koulullamme joka päivä, ja toinen lisäksi kouluterveydenhoitaja om koululla neljänä päivänä viikossa.
Syksystä 2025 alkaen Helsingin kaupunki järjestää koulullemme myös koulupsykologin ja koulukuraattorin palvelut. Sekä koulupsykologi että koulukuraattori ovat koululla opiskelijoiden tavattavissa joka päivä.

4.3.1. Koulutuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelma ja paikallisesti päätettävät asiat

Koulutuksen järjestäjän on laadittava opiskeluhuollon kokonaisuuden toteuttamiseksi koulutuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelma (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 13 §, muutettu lailla 377/2022). Järjestäjäkohtaisen opiskeluhuollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista vastaa monialainen opiskeluhuollon ohjausryhmä (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 14 §). Opiskeluhuoltosuunnitelma laaditaan yhteistyössä oppilaitosten ja opiskeluhuoltopalvelujen henkilöstön, opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 13 §, muutettu lailla 377/2022). Hyvinvointialueella on terveydenhuoltolain mukainen yhteistyövelvoite koulutuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelman valmistelussa (terveydenhuoltolaki 378/2022 15 a §).

Koulutuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelma korvaa opiskeluhuollon osalta paikallisen opetussuunnitelman. Se sisältää koulutuksen järjestäjäkohtaisesti määritellyt opiskeluhuoltotyön tavoitteet ja keskeiset periaatteet sekä toimenpiteet opiskeluhuollon toteuttamiseksi ja seuraamiseksi (omavalvonta) sekä oppilaitoskohtaisesti tarkennetut tiedot asiakokonaisuuksista 1-5. Koulutuksen järjestäjän tulee kuvata opiskeluhuoltosuunnitelmassa, miten suunnitelman toteutumista oppilaitoksissa seurataan ja sitä tarkistetaan tarvittaessa. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 13 §, muutettu lailla 377/2022).

Koulutuksen järjestäjän tulee valmistella kutakin koulutusmuotoa koskevan määräyksen mukainen opiskeluhuoltosuunnitelma. Koulutuksen järjestäjä päättää paikallisesti, miten tarvittavat tiedot asiakokonaisuuksista kootaan ja miten oppilaitosten toimintaa niiden avulla ohjataan. Opiskeluhuoltopalvelujen osalta tämä tehdään yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa. Suunnitelma liitetään kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 13 §, muutettu lailla 377/2022).

Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että opiskeluhuollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten suunnitelmassa on oppilaitoskohtaisesti seuraavat tiedot (asiakokonaisuudet 1-5) (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 13 §, muutettu lailla 377/2022).

1) Arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhuoltopalveluista

Arvioon opiskeluhuollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhuoltopalveluista (opiskeluterveydenhuolto sekä kuraattori- ja psykologipalvelut) kootaan tiedot kultakin oppilaitokselta. Tiedot ilmoitetaan koulutuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelmassa opiskeluhuoltopalvelujen ammattilaisten henkilötyövuosina. Arvioilla varmistetaan opiskeluhuoltopalvelujen riittävyys huomioiden opiskelijoiden ja lukioyhteisön tarpeet, terveystarkastusten ja henkilöstömitoitusten toteutuminen sekä palvelujen järjestäminen määräajassa. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 15 § ja 17 § ja terveydenhuoltolaki 1326/2010 17 §).

Arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta

Arvioon opiskeluhuollon kokonaistarpeesta sisältyvät yksilökohtaisessa ja yhteisöllisessä opiskeluhuoltotyössä sekä opiskeluhuollon yhteistyössä tarvittavat resurssit. Kokonaistarpeen arviossa huomioidaan esimerkiksi oppilaitosyksiköiden määrä ja oppilaitosten opiskelijamäärä sekä toimintaympäristön erityispiirteet. Arviossa hyödynnetään monipuolisesti paikallista lasten ja nuorten terveyttä, hyvinvointia ja elinoloja koskevaa seurantatietoa, jota on koottu myös opiskelijoilta ja huoltajilta, opetushenkilöstöltä ja opiskeluhuoltopalveluiden ammattilaisilta.

Arvio käytettävissä olevista opiskeluhuoltopalveluista

Koulutuksen järjestäjän arviossa käytettävissä olevista opiskeluhuoltopalveluista ilmoitetaan kaikkien opiskeluhuoltopalvelujen ammattilaisten (opiskeluterveydenhuolto sekä psykologi- ja kuraattoripalvelut) henkilötyövuodet.

2) Lukioyhteisön toimenpiteet yhteisöllisen opiskeluhuollon edistämiseksi

Yhteisöllinen opiskeluhuolto on tärkeä osa lukiokoulutuksen toimintakulttuuria ja sen kehittäminen edellyttää johtamista. Opiskelijoiden terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen oppilas- ja opiskelijahuoltolain 6 §:n (opetussuunnitelman mukainen ja koulutuksen järjestäjän opiskeluhuolto) mukaisesti kuuluu yhteisöllisen työn kokonaisuuteen. Tällä tarkoitetaan toimintaa, jonka avulla seurataan ja kehitetään yhteisöllistä ja yksilöllistä hyvinvointia sekä terveellisen, turvallisen ja esteettömän oppimisympäristön syntymistä, edistetään mielenterveyttä ja oppimista sekä ehkäistään syrjäytymistä. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 6 §.) Oppilaitoksen henkilökunnalla on ensisijainen vastuu lukioyhteisön hyvinvoinnista (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 4 §).

Koulutuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelmassa kuvataan

- *opiskelijoiden ja lukioyhteisön hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden seuraamisen käytännöt ja keskeiset tulokset*
- *oppilaitoskohtaisten opiskeluhuoltoryhmien johtaminen, kokoonpano ja toimintatavat (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 14§ (1501/2016)*
- *koulutukseen osallistumisen seuranta, poissaolojen ehkäiseminen ja niihin puuttuminen*
- *tupakkatuotteiden ja muiden päihteiden käytön ehkäisemisen ja käyttöön puuttuminen*
- *yhteistyö ja käytänteet oppilaitosympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä oppilaitosyhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa (terveydenhuoltolaki 1326/2010 17 § ja valtioneuvoston asetus yhteistyö ja käytänteet oppilaitosympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä oppilaitosyhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa (terveydenhuoltolaki 1326/2010 17 § ja valtioneuvoston asetus neuvolapalveluista sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta 93/2026 5 §).*

3) Toimenpiteet tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi (yksilökohtainen opiskeluhuolto)

Yksilökohtaisella opiskeluhuollolla tarkoitetaan opiskeluterveydenhuollon palveluja, opiskeluhuollon kuraattori- ja psykologipalveluja sekä yksittäistä opiskelijaa koskevaa monialaista yksilökohtaista opiskeluhuoltoa, jota toteutetaan monialaisessa asiantuntijaryhmässä (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 5 §). Yksilökohtaisessa opiskeluhuollossa seurataan ja edistetään opiskelijan kokonaisvaltaista terveyttä, hyvinvointia, osallisuutta ja oppimista, ehkäistään ongelmia ja tarjotaan varhaista tukea.

Yksilökohtainen opiskeluhuolto perustuu aina opiskelijan suostumukseen (lukiolaki 714/2018 58 § ja Eduskunnan sivistysvaliokunnan mietintö 14/2013 vp.) Opiskelijan osallisuus ja mielipiteet otetaan huomioon toimenpiteissä ja ratkaisuissa hänen ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 18 §). Yksilökohtaisessa työssä noudatetaan tietojen luovuttamista, saamista ja salassapitoa koskevia säännöksiä (EU:n tietosuoja-asetus (679 /2016), tietosuojalaki (1050/2018), laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999), lukiolaki 714/2018 58 §, laki potilaan asemasta ja oikeuksista (1992/785), laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (2000/812) ja oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 22 §, muutettu lailla 377/2022, ja 23 §.)

Koulutuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelmassa kuvataan

- *opiskelijan ohjaaminen opiskeluhuoltopalveluihin (opiskeluterveydenhuolto, kuraattori- ja psykologipalvelut) (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 16 §, muutettu lailla 377/2022).*
- *yksittäisen opiskelijan tueksi koottavan monialaisen asiantuntijaryhmän kokoaminen, suostumuksen hankkiminen ja työskentelyyn osallistuminen (oppilas- ja opiskeluhuoltolaki 1287/2013 19 §)*
- *opiskeluhuoltokertomusten laatiminen, säilytys ja vastuuhenkilön nimeäminen koulutuksen järjestäjän opiskeluhuoltorekisterille (oppilas- ja opiskeluhuoltolaki 1287/2013 20 §, muutettu lailla 377/2022 ja 21 §)*
- *tarvittavan opiskeluhuollon järjestäminen kurinpitotoimen tai opiskelijan opetukseen osallistumisen epäämisen yhteydessä (lukiolaki 714/2018 41 §, muutettu lailla 165/2022)*
- *opiskelijan koulupäivän aikaisen erityisruokavalion tai lääkityksen ilmoittamisen käytänteet oppilaitoksessa.*

- *opiskeluterveydenhuollon sairaanhoitopalvelujen järjestämistapa ja ohjaus niihin hakeutumiseksi*

4) Yhteistyön järjestäminen opiskelijoiden ja heidän perheidensä sekä oppilaitoksessa työskentelevien ja muiden opiskelijoiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa

Opiskeluhuolto on kaikkien oppilaitosyhteisössä työskentelevien ja opiskeluhuoltopalvelujen ammattilaisten yhteinen tehtävä (oppilas- ja opiskeluhuoltolaki 1287/2013 4 §). Opiskelijoiden, huoltajien, opetustoimen henkilöstön ja opiskeluhuoltopalvelujen työntekijöiden sekä yhteistyötahojen osallisuus opiskeluhuollon toimintatapojen suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa on opiskeluhuollossa keskeistä. Tämä edellyttää yhteisiä toimintatapoja ja erityisesti koulutuksen järjestäjän ja hyvinvointialueen yhteistyötä.

Koulutuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelmassa kuvataan

- *opiskelijoiden, huoltajien, opetustoimen henkilöstön ja opiskeluhuoltopalvelujen osallisuus koulutuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelman laatimiseen ja yhteisöllisen opiskeluhuollon toteuttamiseen (oppilas- ja opiskeluhuoltolaki 1287/2013 13 §, muutettu lailla 377/2022)*
- *lukion opetus- ja muun henkilöstön perehdytys ja osaamisen varmistaminen yhteisöllisessä työssä*
- *yhteistyö koulun ulkopuolisten yhteistyötahojen kanssa kuten nuorisotoimi, lastensuojelu, erikoissairaanhoito ja poliisi*
- *yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhuollon periaatteista ja toiminnasta tiedottaminen opiskelijoille, huoltajille, henkilöstölle ja yhteistyötahoille (oppilas- ja opiskeluhuoltolaki 1287/2013 11 §)*

5) Suunnitelmat opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä kriisisuunnitelma

Opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön, johon kuuluu fyysinen, psyykkinen, sosiaalinen ja pedagoginen turvallisuus (lukiolaki 714/2018 40 §). Turvallisuuden varmistaminen edellyttää koulutuksen järjestäjältä suunnitelmallista toimintakulttuurin kehittämistä, yhteistä valmistelua ja yhteisten toimintatapojen luomista oppilaitosten kanssa. Koulutuksen järjestäjä perehdyttää henkilöstönsä ja opiskeluhuoltopalvelujen ammattilaiset toimintatapoihin erilaisissa ongelmatilanteissa sekä huolehtii tiedottamisesta ja suunnitelmien päivityksestä.

Suunnitelmat opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Koulutuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelmassa kuvataan erikseen toimenpiteet väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän ehkäisemiseksi, niiden esiintyvyyden seuraamiseksi ja ongelmatilanteisiin puuttumiseksi sekä jälkiseurannan edellyttämät käytänteet. Suunnitelmassa kuvataan opettajan tai rehtorin velvoite ilmoittaa tietoonsa tulleesta oppimisympäristössä tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta, syrjinnästä tai väkivallasta niistä epäillyn ja niiden kohteena olevan opiskelijan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle (lukiolaki 714/2018 40 §, muutettu lailla 165/2022). Lisäksi kuvataan toimintatavat tukea tarvitsevan opiskelijan (teon kohde ja tekijä) ohjaamiseksi opiskeluhuoltopalveluihin. Kuvaus yhteistyöstä huoltajien kanssa sekä viranomaisyhteistyö ml. toimintatavat koskien ilmoitusvelvollisuutta sosiaalitoimeen ja/tai poliisille ovat osa suunnitelmia (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 23 §, lastensuojelulaki 471/2007 25 § ja sosiaalihuoltolaki 1301/2014 35 §).

Kriisisuunnitelma (suunnitelma kriisi-, uhka- ja vaaratilanteiden varalle)

Koulutuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelmaan sisältyy kriisisuunnitelma, jossa kuvataan toiminta äkillisissä kriiseissä, uhka- ja vaaratilanteissa. Suunnitelmassa kuvataan kriisitilanteiden ehkäisy, niihin varautuminen ja toimintatavat kriisitilanteissa sekä toimintavalmiuksien harjoittelu. Lisäksi suunnitelmassa kuvataan tämän kokonaisuuden johtamisen periaatteet, yhteistyö sekä työn- ja vastuunjako. Suunnitelmassa kuvataan sisäisen ja ulkoisen viestinnän sekä koulutuksen

järjestäjän ja oppilaitoksen välisen tiedottamisen periaatteet. Suunnitelma valmistellaan yhteistyössä hyvinvointialueen ja muiden tarvittavien viranomaisten kanssa ottaen huomioon muut uhka-, vaara ja kriisitilanteita koskevat ohjeistukset sekä psykososiaalisen tuen järjestämisen periaatteet.

Maunulan yhteiskoulun ja Helsingin matematiikkalukion opiskeluhuoltoryhmään kuuluvat lukion opinto-ohjaaja, matematiikkalukion opinto-ohjaaja, koulukuraattori, koulupsykologi, lukion erityisopettaja, lukiovalmentaja, terveydenhoitajat ja lukion apulaisrehtori. Muita koulun henkilökunnan jäseniä tai esim. opiskelijakunnan hallituksen edustajia pyydetään osallistumaan opiskeluhuoltoryhmän toimintaan tarpeen mukaan. Opiskeluhuoltoryhmä kokoontuu säännöllisesti lukion toimintasuunnitelmassa vuosittain määriteltävällä tavalla. Opiskeluhuoltoryhmän vetovastuu määritellään lukion toimintasuunnitelmassa vuosittain.

4.3.2. Psykologi

Psykologi toimii koulussa osana moniammatillista tiimiä. Hän tuo oikeanlaista psykoedukaatiota nuorille, vanhemmille ja opettajille. Psykologi tukee ja ohjaa nuoria sosiaalisemotionaalisissa pulmissa, oppimisessa ja kaikkinaisessa elämän hallinnassa ja suunnittelussa. Nuorten yksilötapaamisissa työote on terapeuttinen; yksilöllisten tarpeiden mukainen. Myös ennaltaehkäisevä työ, hyvinvoinnin lisääminen ja erilaiset verkostotapaamiset kuuluvat psykologin toimenkuvaan.

4.4. Kurinpito

Lukiolain (714/2018) 40 §:n 1 momentin mukaan opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Koulutuksen järjestäjän tulee suojata opiskelijaa kiusaamiselta, väkivallalta ja häirinnältä. Lukiolain 30 §:n 2 momentin mukaan opiskelijan on käyttäydyttävä muita kiusaamatta ja syrjimättä sekä toimittava siten, ettei hän vaaranna muiden opiskelijoiden, oppilaitosyhteisön tai opiskeluympäristön turvallisuutta tai terveyttä (lukiolaki 714/2018, 30 § 2 mom., muutettu lailla 165/2022). Lukioyhteisön yhteistyö ja erilaiset pedagogiset ratkaisut luovat edellytyksiä hyvän työrauhan rakentumiselle. Lukiokoulutuksen järjestäjällä on oikeus käyttää myös lukiolain mukaisia kurinpitokeinoja (lukiolaki 714/2018, 41 § muutettu lailla 165/2022).

Lukiolain 40 §:n 3 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän tulee paikallisen opetussuunnitelman yhteydessä laatia ja ohjeistaa suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista. Opetushallitus antaa määräykset suunnitelman laatimisesta lukion opetussuunnitelman perusteissa. Suunnitelman tarkoituksena on varmistaa toimintatapojen laillisuus ja yhdenmukaisuus sekä opiskelijoiden yhdenvertainen kohtelu. Suunnittelu tukee myös lukion järjestyssääntöjen toteutumista.

Suunnitelman laadinnassa on otettava huomioon, että kurinpidossa ja työrauhan turvaamisessa voidaan käyttää vain lainmukaisia keinoja ja että näitä keinoja käytettäessä noudatetaan hallinnon yleisiä oikeusturvaperiaatteita.

Laissa säädetyt kurinpitotoimet:

- *Opiskelijalle, joka häiritsee opetusta tai muuten rikkoo järjestystä taikka menettelee vilpillisesti, voidaan antaa kirjallinen varoitus.*
- *Jos rikkomus on vakava tai jos opiskelija jatkaa edellä tarkoitettua epäasiallista käyttäytymistä kirjallisen varoituksen saatuaan, hänet voidaan erottaa oppilaitoksesta määräajaksi, enintään yhdeksi vuodeksi, sekä erottaa asuntolasta määräajaksi tai opintojen jäljellä olevaksi ajaksi. Oppivelvollinen voidaan erottaa oppilaitoksesta enintään kolmeksi kuukaudeksi.*

Kurinpitotoimien käytön tulee perustua asiallisiin, yleisesti hyväksyttäviin ja objektiivisiin syihin. Samanlaisista teoista tulee tekijästä riippumatta määrätä samanlainen seuraamus, kuitenkin siten, että tekojen toistuminen voidaan ottaa huomioon raskauttavana tekijänä. Kurinpitoseuraamusten

tulee olla oikeassa suhteessa tekoon, eikä niitä saa käyttää asiaan kuulumattomassa tarkoituksessa, kuten kostamis- tai loukkaamistarkoituksessa. Koulutuksen järjestäjän tulee kurinpitotoimea harkitessaan ottaa huomioon myös teon laatu sekä opiskelijan ikä ja kehitystaso. Opiskelijaa ja huoltajaa on kuultava ennen kurinpitotoimesta päättämistä. Kurinpitotoimesta tulee antaa päätös. (lukiolaki 714/2018, 42 § 1 mom., muutettu lailla 165/2022)

Laissa säädetyt kurinpitokeinot

- *Opetusta häiritsevä opiskelija voidaan määrätä poistumaan jäljellä olevan oppitunnin ajaksi luokkahuoneesta tai muusta tilasta, jossa opetusta annetaan, taikka oppilaitoksen järjestämästä tilaisuudesta.*
- *Opiskelijan osallistuminen opetukseen voidaan evätä enintään kolmen työpäivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen opiskelijan tai oppilaitoksessa tai muussa opetustilassa työskentelevän henkilön turvallisuus kärsii opiskelijan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti opiskelijan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi. Opetuksen epäämisen aikana opiskelijalle on järjestettävä mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti opiskelijahuollon psykologin tai kuraattorin kanssa.*

Kurinpitokeinoista on ilmoitettava opiskelijan huoltajalle ja opetuksen epäämisestä tarvittaessa lisäksi sen hyvinvointialueen, jonka alueella oppilaitos sijaitsee, sosiaalihuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavalle viranomaiselle. Kurinpitokeinot tulee kirjata. (lukiolaki 714/2018, 42 § 1 mom., muutettu lailla 165/2022)

Luku 4.4.2 LIITE LUKION OPETUSSUUNNITELMAAN 2021

Astuu voimaan 1.8.2022
Suunnitelma kurinpitotoimien käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelyistä

Suunnitelma on Maunulan yhteiskoulun ja Helsingin matematiikkalukion opetussuunnitelman liite, joka astuu voimaan 1.8.2022 lainsäädännön muutosten myötä. Suunnitelma annetaan henkilökunnalle tiedoksi vuosittain. Suunnitelmaa käsitellään ja päivitetään tarvittaessa yhdessä opettaja- ja opiskelijakunnan kanssa.

Suunnitelman luonnos on hyväksytty 9.8.2022 lukion opettajainkokouksessa. Erilaisista kurinpidollisista käytännön tilanteista ja vastuista on keskusteltu samassa tilaisuudessa.
Lukion opiskelijoita on tiedotettu kurinpitosuunnitelmasta ryhmänohjaustunnilla 6.10.2022. Järjestyssäännöt on käyty lukiolaisten kanssa läpi sekä syksyn ensimmäisen koulupäivän ryhmänohjaustunnilla että 6.10.2022.
Kurinpitosuunnitelma on annettu lukiolaisten huoltajille tiedoksi kommentointia varten Wilman kautta viikolla 40 / 2022.

Koulun opiskeluhuoltoryhmä seuraa vuosittain, miten kurinpitotoimia on tarpeen käyttää ja miten suunnitelma toteutuu. Rehtori / apulaisrehtori antaa opiskeluhuoltoryhmälle tietoa siitä, missä määrin eri kurinpitotoimia on jouduttu käyttämään.

Suunnitelma perustuu lukiolain 714/2018 lukuun 7, turvallinen opiskeluympäristö.

4.4.1. Kurinpitokeinojen käyttämistä ja menettelyjä koskevan suunnitelman sisältö

Koulutuksen järjestäjä laatii suunnitelman kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista yhteistyössä lukion henkilöstön ja opiskelijoiden kanssa. Ennen suunnitelman hyväksymistä tai sen päivittämistä koulutuksen järjestäjän tulee kuulla opiskelijakuntaa ja lukion henkilöstöä sekä varata lukion kaikille opiskelijoille mahdollisuus ilmaista mielipiteensä siitä. Yhteistyö opiskelijoiden huoltajien sekä hyvinvointialueen sosiaali- ja terveyspalveluista vastaavien ja muiden tarvittavien viranomaistahojen kanssa tukee suunnitelman laatimista ja toteuttamista.

Suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista tulee sisältää seuraavat asiakokonaisuudet:

- *menettelytavat rike- ja häiriötilanteissa, asioiden selvittämisvastuut, työnjako sekä kuulemis- ja kirjaamismenettelyt*
- *suunnitelman tekeminen opiskelijan tuesta opetuksen epäämistilanteissa epäämisen aikana ja opetukseen palatessa (lukiolaki 714/2018, 41 § 3 mom., muutettu lailla 165/2022)*
- *periaatteet hallinnon yleisten oikeusturvaperiaatteiden noudattamiseen kurinpitokeinoja käytettäessä*
- *henkilökunnan perehdyttäminen ja osaamisen varmistaminen kurinpidollisten toimivaltuuksien käyttämisessä*
- *suunnitelmasta, järjestyssäännöistä ja laissa säädetyistä kurinpitokeinoista tiedottaminen eri tahoille*
- *yhteistyö eri viranomaistahojen ja huoltajien kanssa*
- *menettelytavat suunnitelman seurantaa sekä sen toteutumisen ja vaikuttavuuden arviointia varten.*

Suunnitelma voi sisältyä paikalliseen opetussuunnitelmaan, tai se voi olla erillinen.

4.4.2. Kurinpitosuunnitelma

LIITE LUKION OPETUSSUUNNITELMAAN 2021

Astuu voimaan 1.8.2022
4.4.2 Suunnitelma kurinpitotoimien käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelyistä

Tämä suunnitelma on Maunulan yhteiskoulun ja Helsingin matematiikkalukion opetussuunnitelman liite, joka astuu voimaan 1.8.2022 lainsäädännön muutosten myötä. Suunnitelma annetaan henkilökunnalle tiedoksi vuosittain. Suunnitelmaa käsitellään ja päivitetään tarvittaessa yhdessä opettaja- ja opiskelijakunnan kanssa.

Suunnitelman luonnos on hyväksytty 9.8.2022 lukion opettajainkokouksessa. Erilaisista kurinpidollisista käytännön tilanteista ja vastuista on keskusteltu samassa tilaisuudessa.
Lukion opiskelijoita on tiedotettu kurinpitosuunnitelmasta ryhmänohjaustunnilla 6.10.2022. Järjestyssäännöt on käyty lukiolaisten kanssa läpi sekä syksyn ensimmäisen koulupäivän ryhmänohjaustunnilla että 6.10.2022.
Kurinpitosuunnitelma on annettu lukiolaisten huoltajille tiedoksi kommentointia varten Wilman kautta viikolla 40 / 2022.

Koulun opiskeluhuoltoryhmä seuraa vuosittain, miten kurinpitotoimia on tarpeen käyttää ja miten suunnitelma toteutuu. Rehtori / apulaisrehtori antaa opiskeluhuoltoryhmälle tietoa siitä, missä määrin eri kurinpitotoimia on jouduttu käyttämään.

Suunnitelma perustuu lukiolain 714/2018 lukuun 7, turvallinen opiskeluympäristö.

Turvallinen opiskeluympäristö

Jokaisella lukiolaisella on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön.

Turvallisuuden ja työrauhan ylläpidon turvaamiseksi koululla on **järjestyssäännöt**, jotka on laadittu yhteistyössä lukion opiskelijakunnan hallituksen, opettajakunnan ja rehtoreiden kanssa ja hyväksytty koulun hallituksen kokouksessa vuonna 2017. Järjestyssäännöt annetaan tiedoksi opiskelijoille syksyn ensimmäisenä koulupäivänä, jolloin niistä keskustellaan ryhmänohjaajan johdolla. Järjestyssäännöt ovat opiskelijoita, huoltajia ja opettajia varten myös koulun nettisivuilta. Järjestyssäännöt ovat tämän opetussuunnitelman liitteenä.

https://www.mayk.fi/tietoa-meista/jarjestyssaannot/

Huoltajille annetaan tietoa koulun säännöistä ja käytänteistä vanhempainilloissa. Kiusaaminen, häirintä tai väkivalta ei ole hyväksyttyä. Jokainen tapaus selvitetään ja koulu kiinnittää huomiota ennaltaehkäisyyn. Yhteisöllisyyteen, koulun perinteisiin ja koulussa viihtymiseen panostetaan yhdessä opiskelijakunnan kanssa.

Koulumme keskeiset arvot ovat kohtaaminen ja välittäminen, tasa-arvo ja yhdenvertaisuus. Jokainen nuori saa kasvaa omaksi itsekseen.

Opiskelijan velvollisuudet

Opiskelijalla on velvollisuus osallistua opetukseen, jollei poissaololle ole perusteltua syytä (Lukiolaki § 30).

Kaikki poissaolot on selvitettävä, ja erityisesti poissaolo arviointitilanteesta on selvitettävä opettajalle saman päivän aikana. Useiden poissaolojen jatkuessa opintosuoritus keskeytyy. Opiskelijalle ja huoltajalle tiedotetaan keskeytymisestä, ja opinto-ohjaaja ohjaa nuoren muuttamaan opintosuunnitelmaansa. Poissaolokäytänteet käydään ryhmänohjauksessa läpi opiskelijoiden kanssa lukuvuoden alussa. Opettajat käyvät läpi poissaolokäytänteet jokaisen opintojakson alussa.

Opiskelijan on suoritettava tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäydyttävä asiallisesti. Sekä koulun antamia että omia laitteita on käytettävä oppiaineen opiskeluun opettajan määräämällä tavalla eikä esimerkiksi viihde- tai muuhun käyttöön.
Opiskelijan on käyttäydyttävä muita kiusaamatta ja syrjimättä sekä toimittava siten, ettei hän vaaranna muiden opiskelijoiden, oppilaitosyhteisön tai opiskeluympäristön turvallisuutta tai terveyttä. (Lukiolaki § 30).

Kurinpitotoimet

Mahdollisissa rikkeissä opiskelija on vastuussa omasta toiminnastaan ja häntä kuullaan. Oppivelvollisen huoltajaa kuullaan tai vähintään tiedotetaan tapahtuneesta. Ensisijaisesti opetusta tai muuta tilaisuutta häiritsevän opiskelijan käytökseen puuttuu paikalla oleva tai siitä ensimmäiseksi kuuleva opettaja, joka kirjaa tapahtumat Wilmaan. Jos käytös toistuu tai se on luonteeltaan vakavaa, on opettajalla velvollisuus tiedottaa apulaisrehtoria tai rehtoria tapahtuneesta.

Ennen kurinpitotoimeen johtavan päätöksen tekemistä yksilöidään selkeästi toimenpiteeseen johtava teko tai laiminlyönti taikka epäilty rikos tai siihen liittyvä seikka, kuullaan opiskelijaa ja hankitaan muu tarpeellinen selvitys. Kaikkia kurinpitotoimia harkittaessa otetaan huomioon teon laatu sekä opiskelijan ikä ja kehitystaso. Ennen kurinpitotoimesta päättämistä varataan opiskelijan huoltajalle tilaisuus tulla kuulluksi.

Epätoivottu käytös ja sen seuraus	Kuuleminen	Ilmoitus	Kuka päättää?	Kirjaaminen	Huom.
Häiritsee opetusta/ muuta koulun tilaisuutta, rikkoo järjestystä, menettelee vilpillisesti: Opetustilasta/ muusta yhteisestä tilasta poistaminen oppitunnin tai tilaisuuden loppuajaksi. Mahdollisuus kirjalliseen varoitukseen	Opiskelija, huoltaja Opiskelija, huoltaja	Opiskelija, huoltaja Opiskelija, huoltaja	Opettaja, rehtori Rehtori	Wilma Hallintopäätös	Mikäli toiminta on toistuvaa, opiskelijalle voidaan antaa kirjallinen varoitus, josta päättää rehtori. Jos rikkomus on vakava tai jos opiskelija jatkaa edellä tarkoitettua epäasiallista käyttäytymistä kirjallisen varoituksen saatuaan, hänet voidaan erottaa oppilaitoksesta määräajaksi.
Opiskelijalla on hallussaan kielletty esine tai aine: Kielletyn esineen tai aineen takavarikoiminen. Kielletyt aineet ja esineet määritellään Järjestyslain luvussa 3 Lisäksi alkoholi- ja tupakkatuotteiden tuominen kouluun on kiellettyä.	Opiskelija	Opiskelija, huoltaja	Opettaja, rehtori	Esineiden ja aineiden luovuttaminen ja hävittäminen tulee kirjata; Wilma	Haltuun otetut esineet ja aineet luovutetaan opiskelijan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle tai, jos opiskelija on täysi-ikäinen, hänelle itselleen. Jos opiskelijalla tai hänen huoltajallaan (tai laillisella edustajalla) ei ole lupaa pitää hallussa esinettä tai

					ainetta, se luovutetaan poliisille. Kurinpitotoimi kuten edellisissä kohdissa.
Tarkastusoikeus; epäily vaarallisen esineen tai aineen hallussapidosta: Opettajalla ja rehtorilla on oikeus tarkastaa opiskelijan mukana olevat tavarat, opiskelijan hallinnassa olevat oppilaitoksen säilytystilat sekä päällisin puolin hänen vaatteensa esineen tai aineen haltuun ottamiseksi, jolla voidaan vaarantaa omaa tai toisen turvallisuutta, jos on ilmeistä, että opiskelijan hallussa on tällaisia esineitä tai aineita ja opiskelija pyynnöstä huolimatta kieltäytyy niitä luovuttamasta tai ei luotettavasti osoita, ettei hänen hallussaan niitä ole.	Opiskelija	Opiskelija, huoltaja	Opettaja, rehtori	Wilma	Opiskelijalle tulee ilmoittaa tarkastuksen syy. Tarkastajan tulee olla opiskelijan kanssa samaa sukupuolta. Tarkastuksessa tulee olla läsnä tarkastajan lisäksi toinen täysi-ikäinen oppilaitokseen kuuluva henkilökunnan jäsen, jonka tulee opiskelijan pyynnöstä olla hänen valitsemansa, jos tämä henkilö on saapuvilla. Tästä voidaan poiketa, jos asia on kiireellinen turvallisuuden kannalta. Kielletyn esineen/ aineen löytyessä seuraa kurinpitotoimi kuten edellisissä kohdissa.

Turvallisuutta vaarantava käytös: Poisto oppitunnilta / yhteisestä tilasta - Tarvittaessa poisto koulun alueelta Tarvittaessa poliisi	Opiskelija, huoltaja	Opiskelija, huoltaja	Opettaja, rehtori	Wilma	Opiskelijan osallistuminen opetukseen voidaan evätä enintään kolmen työpäivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen opiskelijan tai oppilaitoksessa tai muussa opetustilassa työskentelevän henkilön turvallisuus kärsii opiskelijan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi tai opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti opiskelijan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi.

Huomattavaa:
Päätöksen opetuksen epäämisestä enintään kolmen työpäivän ajaksi tekee rehtori.
Epäämisen aikana opiskelijalle on järjestettävä mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti opiskelijahuollon psykologin tai kuraattorin kanssa. Lisäksi opiskelijalle on järjestettävä muu hänen tarvitsemansa tuki epäämisen aikana ja opiskelijan palatessa opetukseen.
Opiskelijalle tehdään suunnitelma opetukseen palaamisen tukemiseksi.
Meidän lukiossamme tämä suunnitelma tehdään yhteistyössä opiskelijan, huoltajan, erityisopettajan, opinto-ohjaajan ja aineenopettajien kanssa.

Opetuksen epäämisestä on tarvittaessa ilmoitettava lisäksi oppilaitoksen sijaintikunnan sosiaalihuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavalle viranomaiselle. Käytännössä tämä tarkoittaa yhteyttä lastensuojeluun. Lukion OHR-tiimi sopii keskenään, kuka tämän ottaa hoitaakseen. Tarvittaessa myös rehtori voi tehdä ilmoituksen.

Kirjallisen varoituksen antamisesta sekä täysi-ikäisen opiskelijan erottamisesta lukiosta enintään kolmeksi kuukaudeksi päättää rehtori. Oppivelvollisuuslaissa tarkoitetun oppivelvollisen määräaikaisesta erottamisesta (enintään 3 kk) oppilaitoksesta päättää rehtorin koolle kutsuma johtoryhmä. Samoin täysi-ikäisen opiskelijan erottamisesta yli kolmeksi kuukaudeksi, enintään vuodeksi, päättää johtoryhmä.

Rehtorilla ja opettajalla on oikeus poistaa luokkahuoneesta tai muusta opetustilasta taikka koulun tilaisuudesta opiskelija, joka ei noudata poistumismääräystä.

Rehtorilla ja opettajalla on myös oikeus poistaa oppilaitoksen alueelta opiskelija, joka ei poistu saatuaan tiedon opetuksen epäämisestä.

Ylioppilastutkintoon liittyvien rikkomusten seuraamuksista säädetään laissa ylioppilastutkinnosta ja ylioppilastutkintoasetuksessa.

****

Lukiolain luku 7, johon lukion kurinpitosuunnitelma perustuu:

https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2018/20180714#L7P43

7 luku
Turvallinen opiskeluympäristö

40 §

Oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön

Opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Koulutuksen järjestäjän tulee suojata opiskelijaa kiusaamiselta, väkivallalta ja häirinnältä.

Oppilaitokseen ei saa tuoda eikä työpäivän aikana pitää hallussa sellaista esinettä tai ainetta, jonka hallussapito on muussa laissa kielletty tai jolla voidaan vaarantaa omaa tai toisen turvallisuutta taikka joka erityisesti soveltuu omaisuuden vahingoittamiseen ja jonka hallussapidolle ei ole hyväksyttävää syytä.

Koulutuksen järjestäjän tulee opetussuunnitelman yhteydessä laatia ja ohjeistaa suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista. Opetushallituksen tulee opetussuunnitelman perusteissa antaa määräykset suunnitelman laatimisesta.

Koulutuksen järjestäjän tulee hyväksyä järjestyssäännöt tai antaa muut oppilaitoksessa sovellettavat järjestysmääräykset, joilla edistetään sisäistä järjestystä, opiskelun esteetöntä sujumista sekä oppilaitosyhteisön turvallisuutta ja viihtyisyyttä.

Edellä 4 momentissa tarkoitetuissa järjestyssäännöissä ja muissa järjestysmääräyksissä voidaan antaa oppilaitosyhteisön turvallisuuden ja viihtyisyyden kannalta tarpeellisia määräyksiä käytännön järjestelyistä ja asianmukaisesta käyttäytymisestä sekä tarkempia määräyksiä 2 momentissa tarkoitetuista esineistä ja aineista sekä niiden käytöstä ja säilytyksestä. Lisäksi määräyksiä voidaan antaa oppilaitoksen omaisuuden käsittelystä sekä oleskelusta ja liikkumisesta oppilaitoksen tiloissa ja sen alueella.

Mitä 3 momentissa säädetään, ei koske aikuisten koulutukseen tarkoitettuja opetussuunnitelman perusteita eikä opetussuunnitelmia. Aikuisten koulutusta varten ei tarvitse myöskään hyväksyä järjestyssääntöjä eikä muita järjestysmääräyksiä.

Opettajan tai rehtorin tulee ilmoittaa tietoonsa tulleesta oppimisympäristössä tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta, syrjinnästä tai väkivallasta niistä epäillyn ja niiden kohteena olevan opiskelijan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle. (11.3.2022/165)

41 §

Kurinpito

Opiskelijalle, joka häiritsee opetusta tai muuten rikkoo järjestystä taikka menettelee vilpillisesti, voidaan antaa kirjallinen varoitus. Jos rikkomus on vakava tai jos opiskelija jatkaa edellä tarkoitettua epäasiallista käyttäytymistä kirjallisen varoituksen saatuaan, hänet voidaan erottaa oppilaitoksesta määräajaksi, kuitenkin enintään yhdeksi vuodeksi, sekä erottaa asuntolasta määräajaksi tai opintojen jäljellä olevaksi ajaksi. Edellä säädetyt toimenpiteet ovat kurinpitotoimia. Oppivelvollinen voidaan kuitenkin erottaa oppilaitoksesta enintään kolmeksi kuukaudeksi. Oppivelvollisuuden suorittamisesta määräaikaisen erottamisen aikana säädetään oppivelvollisuuslain 8 §:ssä. (11.3.2022/165)

Opetusta häiritsevä opiskelija voidaan määrätä poistumaan jäljellä olevan oppitunnin ajaksi luokkahuoneesta tai muusta tilasta, jossa opetusta annetaan, taikka oppilaitoksen järjestämästä tilaisuudesta.

Opiskelijan osallistuminen opetukseen voidaan evätä enintään kolmen työpäivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen opiskelijan tai oppilaitoksessa tai muussa opetustilassa työskentelevän henkilön turvallisuus kärsii opiskelijan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti opiskelijan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi. Epäämisen aikana opiskelijalle on järjestettävä 32 §:ssä tarkoitettuna opiskelijahuoltona mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti opiskelijahuollon psykologin tai kuraattorin kanssa. Lisäksi opiskelijalle on järjestettävä muu hänen tarvitsemansa tuki epäämisen aikana ja opiskelijan palatessa opetukseen. Opiskelijalle tehdään suunnitelma opetukseen palaamisen tukemiseksi. (11.3.2022/165)

4 momentti on kumottu L:lla 11.3.2022/165.

42 §

Menettely kurinpitoasiassa ja kurinpitotoimen täytäntöönpano (11.3.2022/165)

Ennen 41 §:n 1 momentissa tarkoitetun päätöksen tekemistä on yksilöitävä toimenpiteeseen johtava teko tai laiminlyönti taikka epäilty rikos tai siihen liittyvä seikka, kuultava opiskelijaa ja hankittava muu tarpeellinen selvitys. Koulutuksen järjestäjän tulee kurinpitotoimea harkitessaan ottaa huomioon teon laatu sekä opiskelijan ikä ja kehitystaso. Ennen kurinpitotoimesta päättämistä on opiskelijan huoltajalle varattava tilaisuus tulla kuulluksi. Muista 41 §:ssä tarkoitetuista toimenpiteistä on ilmoitettava opiskelijan huoltajalle ja opetuksen epäämisestä tarvittaessa lisäksi oppilaitoksen sijaintikunnan sosiaalihuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavalle viranomaiselle. Edellä 41 §:n 1 momentissa tarkoitetuista toimenpiteistä tulee antaa päätös ja 41 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitetut toimenpiteet tulee kirjata. (11.3.2022/165)

Opiskelijan määräaikaista erottamista tai asuntolasta erottamista koskeva päätös voidaan panna täytäntöön siitä tehdystä valituksesta huolimatta, ellei koulutuksen järjestäjä tai hallinto-oikeus toisin päätä.

Päätöksen täytäntöönpanosta lainvoimaa vailla olevana ja täytäntöönpanon alkamisen ajankohdasta on päätettävä samalla kun määräaikaisesta erottamisesta tai asuntolasta erottamisesta päätetään.

Oppilaitoksesta tai asuntolasta erottamisesta sekä kirjallisen varoituksen antamisesta päättää koulutuksen järjestäjän asianomainen monijäseninen toimielin tai koulutuksen järjestäjän niin päättäessä rehtori. Rehtorille voidaan antaa toimivalta päättää korkeintaan kolme kuukautta kestävästä oppilaitoksesta tai asuntolasta erottamisesta. Rehtorille ei voida kuitenkaan antaa toimivaltaa päättää oppivelvollisuuslaissa tarkoitetun oppivelvollisen määräaikaisesta erottamisesta oppilaitoksesta. (11.3.2022/165)

Edellä 41 §:n 2 momentissa tarkoitetusta opiskelijan määräämisestä poistumaan luokkahuoneesta oppitunnin jäljellä olevaksi ajaksi ja opiskelijan määräämisestä poistumaan muusta tilasta, jossa opetusta annetaan, päättää oppituntia tai muuta opetustilaisuutta pitävä opettaja. Mainitussa lainkohdassa tarkoitetusta opiskelijan määräämisestä poistumaan oppilaitoksen järjestämästä tilaisuudesta päättää rehtori tai opettaja. Mainitun pykälän 3 momentissa tarkoitetusta opetuksen epäämisestä päättää rehtori.

43 §

Häiritsevän tai turvallisuutta vaarantavan opiskelijan poistaminen

Rehtorilla ja opettajalla on oikeus poistaa luokkahuoneesta tai muusta opetustilasta taikka koulun tilaisuudesta opiskelija, joka ei noudata 41 §:n 2 momentissa tarkoitettua poistumismääräystä. Rehtorilla ja opettajalla on myös oikeus poistaa oppilaitoksen alueelta opiskelija, joka ei poistu saatuaan tiedon 41 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitetusta opetuksen epäämisestä.

Jos poistettava opiskelija koettaa vastarintaa tekemällä välttää poistamisen, rehtorilla ja opettajalla on oikeus käyttää sellaisia opiskelijan poistamiseksi tarpeellisia voimakeinoja, joita voidaan pitää

puolustettavina opiskelijan ikä ja tilanteen uhkaavuus tai vastarinnan vakavuus sekä tilanteen kokonaisarviointi huomioon ottaen.

Rehtori ja opettaja voivat 1 ja 2 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa toimia yhdessä tai kumpikin erikseen. Oppilaan poistamisessa ei saa käyttää voimankäyttövälineitä. Voimakeinojen käyttöön turvautuneen opettajan tai rehtorin tulee antaa kirjallinen selvitys tapahtuneesta opetuksen järjestäjälle.

Voimakeinojen käytön liioittelusta säädetään rikoslain (39/1889) 4 luvun 6 §:n 3 momentissa ja 7 §:ssä.

44 § (11.3.2022/165)

44 § on kumottu L:lla 11.3.2022/165.

45 §

Oikeus ottaa haltuun esineitä tai aineita

Rehtorilla ja opettajalla on yhdessä tai erikseen oikeus työpäivän aikana ottaa haltuunsa opiskelijalta 40 §:n 2 momentissa tarkoitettu kielletty esine tai aine.

Jos haltuun otettavaa esinettä tai ainetta hallussaan pitävä opiskelija koettaa vastarintaa tekemällä välttää haltuun ottamisen, rehtorilla ja opettajalla on oikeus käyttää sellaisia esineen tai aineen haltuun ottamiseksi välttämättömiä voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina opiskelijan ikä ja tilanteen uhkaavuus tai vastarinnan vakavuus sekä tilanteen kokonaisarviointi huomioon ottaen. Oikeus käyttää voimakeinoja koskee vain opiskelijan omaa tai muiden turvallisuutta vaarantavia esineitä tai aineita.

Edellä 1 tai 2 momentissa tarkoitetussa haltuunotossa ei saa käyttää voimankäyttövälineitä. Voimakeinojen käytön liioittelusta säädetään rikoslain 4 luvun 6 §:n 3 momentissa ja 7 §:ssä.

Tässä pykälässä säädetyt oikeudet ja velvollisuudet ovat voimassa myös ajan, jolloin opiskelija osallistuu opetussuunnitelman tai koulutuksen järjestäjän hyväksymän muun tämän lain nojalla laaditun suunnitelman mukaiseen koulutukseen tai toimintaan.

46 §

Oikeus tarkastaa opiskelijan tavarat

Opettajalla ja rehtorilla on työpäivän aikana oikeus tarkastaa opiskelijan mukana olevat tavarat, opiskelijan hallinnassa olevat oppilaitoksen säilytystilat sekä päällisin puolin hänen vaatteensa, sellaisen 40 §:n 2 momentissa tarkoitetun esineen tai aineen haltuun ottamiseksi, jolla voidaan vaarantaa omaa tai toisen turvallisuutta, jos on ilmeistä, että opiskelijan hallussa on tällaisia esineitä tai aineita ja opiskelija pyynnöstä huolimatta kieltäytyy niitä luovuttamasta tai ei luotettavasti osoita, ettei hänen hallussaan niitä ole.

Opiskelijalle tulee ennen tarkastusta ilmoittaa tarkastuksen syy.

Tarkastajan tulee olla opiskelijan kanssa samaa sukupuolta. Tarkastuksessa tulee olla läsnä tarkastajan lisäksi toinen täysi-ikäinen oppilaitoksen henkilökuntaan kuuluva. Opiskelijan pyynnöstä tarkastuksessa tulee olla läsnä hänen valitsemansa oppilaitoksen henkilökuntaan kuuluva, jos tämä on saapuvilla.

Edellä 3 momentissa säädetystä tarkastuksen suorittamistavasta voidaan kuitenkin poiketa, jos se on asian kiireellinen luonne huomioon ottaen turvallisuuden kannalta ehdottoman välttämätöntä.

Tässä pykälässä säädetyt oikeudet ja velvollisuudet ovat voimassa myös ajan, jolloin opiskelija osallistuu opetussuunnitelman tai koulutuksen järjestäjän hyväksymän muun tämän lain nojalla laaditun suunnitelman mukaiseen koulutukseen tai toimintaan.

47 §

Haltuun ottamisen ja tarkastamisen yleiset periaatteet

Edellä 45 ja 46 §:ssä tarkoitetut toimenpiteet on toteutettava mahdollisimman turvallisesti. Toimenpiteillä ei saa puuttua opiskelijan henkilökohtaiseen koskemattomuuteen ja yksityisyyteen enempää kuin on välttämätöntä opiskelurauhan ja turvallisuuden varmistamiseksi. Esineiden ja aineiden haltuun ottamisessa ja opiskelijan tarkastamisessa on noudatettava olosuhteiden edellyttämää hienotunteisuutta. Toimenpiteiden käyttö tulee oppilaitoksissa suunnitella ja ohjeistaa.

Edellä 45 §:n mukaisten voimakeinojen käyttöön turvautuneen opettajan tai rehtorin tulee antaa kirjallinen selvitys tapahtuneesta koulutuksen järjestäjälle. Opiskelijan tarkastaminen ja esineiden ja aineiden haltuun ottaminen tulee kirjata. Haltuun ottamisesta ja tarkastamisesta on ilmoitettava alaikäisen opiskelijan huoltajille mahdollisimman pian.

48 §

Haltuun otettujen esineiden ja aineiden luovuttaminen ja hävittäminen

Edellä 45 §:ssä tarkoitetut opiskelijalta haltuun otetut esineet ja aineet luovutetaan opiskelijan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle tai, jos opiskelija on täysi-ikäinen, hänelle itselleen. Esineet ja aineet tulee kuitenkin luovuttaa poliisille tai muulle laissa säädetylle viranomaiselle, jos opiskelijalla, tämän huoltajalla tai muulla laillisella edustajalla ei lain mukaan ole oikeutta pitää niitä hallussaan.

Ennen luovuttamista esine tai aine tulee säilyttää huolellisesti. Esineiden ja aineiden luovutus tulee järjestää mahdollisimman pian haltuunotosta. Haltuun otetut huumausaineet, ampuma-aseet, aseen osat, patruunat, ammukset ja kaasusumuttimet sekä räjähteet tulee luovuttaa poliisille välittömästi. Opiskelijalle itselleen luovutettavat esineet ja aineet luovutetaan työpäivän päätyttyä.

Jos huoltaja ei kolmen kuukauden kuluessa haltuunottoa koskevasta ilmoituksesta nouda esinettä tai ainetta, se voidaan todisteellisesti hävittää. Esineiden ja aineiden luovuttaminen ja hävittäminen tulee kirjata.

4.5. Kieleen ja kulttuuriin liittyviä kysymyksiä

Kaikkien opiskelijoiden opetuksessa noudatetaan yhteisiä, lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaisia tavoitteita ja periaatteita. Opiskelijan kielelliset valmiudet sekä kulttuuritausta otetaan lukio-opetuksessa huomioon. Jokaisen opiskelijan kieli- ja kulttuuri-identiteettejä tuetaan monipuolisesti. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään ja kunnioittamaan perustuslain mukaista oikeutta jokaisen omaan kieleen ja kulttuuriin. Opiskelijaa ohjataan tiedostamaan omat kielelliset ja kulttuuriset oikeutensa eri tilanteissa.

Tavoitteena on ohjata kaikkia opiskelijoita arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä edistää kaksi- ja monikielisyyttä ja siten vahvistaa jokaisen opiskelijan kielellistä tietoisuutta ja metakielellisiä taitoja. Lukio-opiskeluun voi sisältyä monikielisiä opetustilanteita.

Lukiokoulutuksessa oppilaitoksen opetuskieli on joko suomi tai ruotsi. Opetuskielenä voi olla myös saame, romani tai viittomakieli. Lisäksi osa opetuksesta voidaan lukiolain (714/2018) 14 §:n 1 momentin mukaisesti antaa muulla kuin edellä mainitulla opiskelijan omalla kielellä. Paikalliseen opetussuunnitelmaan tulee tällöin kirjata, missä oppiaineissa, minkä verran ja millä tavoin edellä mainittuja kieliä käytetään opetuksessa tai opiskelussa.

Saamelaiset ja saamenkieliset

Saamelaisopiskelijoiden opetuksessa otetaan huomioon, että saamelaiset ovat alkuperäiskansa, jolla on oma kieli ja kulttuuri. Saamelaisopiskelijoiden lukio-opetuksen erityisenä tavoitteena on, että nuoret voivat kasvaa omaan kieleensä, kulttuuriinsa ja yhteisöönsä sekä rakentaa

omaa identiteettiään. Lukio-opetus voi tukea myös menetetyn alkuperäiskielen uudelleen oppimista ja kielen elvyttämistä. Lukio-opetus edistää oman historian, kulttuurin ja usean valtion alueelle ulottuvan saamelaisyhteisön tuntemusta sekä tietoisuutta saamelaisista yhtenä maailman alkuperäiskansoista ja antaa mahdollisuuksia perinteisen tiedon oppimiseen. Lukio-opetus edistää opiskelijoiden mahdollisuuksia saamen kielen ja saamenkielisiin korkea-asteen opintoihin Suomessa ja naapurimaissa.

Suomessa puhuttuja saamen kieliä – inarinsaamea, koltansaamea ja pohjoissaamea – voidaan opettaa lukiossa lukiolain (714/2018) 15 §:n mukaan äidinkielen ja kirjallisuuden oppimääränä. Saamen kieltä voidaan opettaa myös vieraan kielen eripituisina oppimäärinä tai lukiokoulutusta täydentävänä opetuksena. Saamen kieltä voidaan opettaa äidinkielen ja kirjallisuuden oppimääränä, vaikka lukio ei antaisikaan opetusta saamen kielellä. Saamea äidinkielenä opiskeleville opiskelijoille opetetaan suomen kieltä tai ruotsin kieltä joko erillisen saamenkielisille tarkoitetun oppimäärän tai suomen kieli ja kirjallisuus- tai ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan. Saamelaisille opiskelijoille, joilla ei ole ollut mahdollisuutta oppia saamea omassa ympäristössään, voidaan tarjota saame vieraana kielenä -opetusta. Opetusta voidaan järjestää myös yhteistyössä muiden oppilaitosten kanssa ja etäopetuksena.

Saamen kieli voi olla lukio-opetuksen opetuskieli, ja perusopetuksessa saamenkielistä opetusta saaneille opiskelijoille pyritään turvaamaan saamenkielisen opetuksen jatkuminen myös lukiossa. Saamenkielisen opetuksen erityisenä tavoitteena on opiskelijoiden tukeminen heidän kasvamisessaan kaksikielisyyteen. Opetus tukee myös saamelaisten yhdenvertaisia opiskelu- ja toimintamahdollisuuksia sekä saamen- että suomenkielisessä yhteisössä. Saamenkielisessä opetuksessa eri oppiaineiden opetus ja opiskelu tukevat saamen kielen taitojen kehittymistä. Saamenkielisessä opetuksessa noudatetaan lukion opetussuunnitelman perusteita ottaen huomioon saamelaisen kulttuurin erityispiirteitä. Opetuksessa painotetaan saamelaisten oman historian sekä saamelaisyhteisön perinteisten elinkeinojen, perinteisen tiedon, saamelaisalueen luonnon sekä saamelaisen musiikki-, kertoma- ja käsityöperinteen tuntemusta. Opetuksen resursseina käytetään lähiympäristöä, sukuyhteisöä, saamenkielistä mediaa ja aktiivisia yhteyksiä muille saamelaisalueille.

Saamen opiskelijoita on tiedotettava heidän oikeuksistaan ylioppilastutkinnossa.

Romanit

Romaniopiskelijoiden opetuksessa tulee ottaa huomioon Suomen romanien asema etnisenä ja kulttuurisena vähemmistönä. Lukio-opiskelun erityisenä tavoitteena on, että nuoret voivat kasvaa omaan kieleensä, kulttuuriinsa ja yhteisöönsä sekä rakentaa yhteiskunnallista osallisuuttaan ja omaa identiteettiään. Tavoitteena on lisäksi edistää romaniopiskelijoiden siirtymistä jatko-opintoihin.

Romanikieltä voidaan opettaa lukiossa lukiolain (714/2018) 15 §:n mukaisesti äidinkielen ja kirjallisuuden oppimääränä. Romanikieltä voidaan opettaa myös lukiokoulutusta täydentävänä opetuksena. Romanikielen lukio-opetus edistää opiskelijoiden mahdollisuuksia sekä kielen elvyttämiseen että romanikielen korkea-asteen opintoihin. Romanikielen opetus lukiossa vahvistaa romaniopiskelijoiden identiteettiä ja antaa heille mahdollisuuksia käyttää kieltään ja ilmaista itseään siten, että huomioidaan heidän kotoaan, yhteisöstään ja perusopetuksesta saamansa taidot ja tiedot sekä heidän oma halunsa ilmaista identiteettiään. Opetus edistää romaniopiskelijoiden oman historian ja kielen tuntemusta sekä tietoisuutta romaneista Suomessa ja muissa maissa. Romanikielen opetusta voidaan järjestää myös yhteistyössä muiden oppilaitosten kanssa ja etäopetuksena. Opiskelussa voidaan hyödyntää lähiympäristöä, romaniyhteisöä ja romanikielistä mediaa.

Viittomakieliset

Viittomakielisten lukiokoulutuksen erityisenä tavoitteena on vahvistaa opiskelijoiden viittomakielistä identiteettiä sekä opettaa heitä arvostamaan omaa kieltään ja kulttuuriaan tasa-arvoisena enemmistökielen ja #kulttuurin rinnalla. Viittomakieltä käyttävät opiskelijat voivat olla kuuroja, huonokuuloisia tai kuulevia.

Viittomakielisten opetuksessa ja opiskelussa noudatetaan lukion yleisiä kasvatus- ja oppimistavoitteita soveltaen niitä viittomakieliseen kulttuuriin ja viestintään. Opetuskielenä voi olla suomalainen tai suomenruotsalainen viittomakieli, jolloin suomea tai ruotsia käytetään luku- ja kirjoituskielenä. Viittomakieliä tai niistä johdettuja kommunikaatiomenetelmiä voidaan käyttää myös suomen- tai ruotsinkielisen opetuksen rinnalla. Opiskelijoita ohjataan hyödyntämään viittomakielisiä tulkki- ja yhteiskuntapalveluja. Tavoitteena on myös viittomakielisestä kulttuurista ja toimintatavoista poikkeavan äänimaailman sekä kuulevien kulttuurin ja toimintatapojen tiedostaminen ja oppiminen niin, että joustava toimiminen kahden tai useamman kulttuurin piirissä on mahdollista. Viittomakieltä voidaan opettaa äidinkielen ja kirjallisuuden oppimääränä, vaikka lukio ei antaisikaan opetusta viittomakielellä. Viittomakieltä äidinkielenä opiskeleville opiskelijoille opetetaan suomen tai ruotsin kieltä joko erillisen viittomakielisille tarkoitetun oppimäärän mukaan tai suomen kieli ja kirjallisuus- tai ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan.

Koska suomalainen viittomakieli ja suomenruotsalainen viittomakieli ovat vähemmistökieliä, opetuksessa tulee kiinnittää erityistä huomiota mahdollisimman rikkaan viittomakielisen opiskeluympäristön luomiseen. Viittomakielestä ei ole olemassa yleisesti käytössä olevaa kirjoitusjärjestelmää, joten henkilökohtaisen kielellisen vuorovaikutuksen merkitys korostuu. Opetuksessa hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologian mahdollisuuksia viittomakieliseen viestintään ja tiedonsaantiin. Opetusta voidaan järjestää myös yhteistyössä muiden oppilaitosten kanssa ja etäopetuksena.

Viittomakielisiä opiskelijoita on tiedotettava heidän oikeuksistaan ylioppilastutkinnossa.

Muut monikieliset opiskelijat

Muiden monikielisten opiskelijoiden opetuksessa ja opiskelussa noudatetaan yhteisiä, lukion opetussuunnitelman perusteiden ja paikallisen opetussuunnitelman mukaisia tavoitteita ja periaatteita huomioiden opiskelijoiden taustat ja lähtökohdat, kuten suomen/ruotsin kielen taito, äidinkieli, suomalaisen lukiokoulutuksen ja opiskelukulttuurin tuntemus sekä aikaisempi koulunkäynti. Opetus ja opiskelu lukiossa tukevat opiskelijan opetuskielen hallintaa, monikielistä identiteettiä, oman kieli- ja kulttuuritaustan arvostusta sekä kasvua kulttuurisesti monimuotoisen yhteiskunnan aktiiviseksi ja tasapainoiseksi jäseneksi.

Opiskelijalle, jonka äidinkieli ei ole suomi, ruotsi tai saame, voidaan opettaa äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaine suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan. Suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus #oppimäärä on opiskelijalle tarkoituksenmukainen, mikäli hänen suomen tai ruotsin kielen peruskielitaidossaan on puutteita jollakin kielitaidon osa-alueella, jolloin opiskelijan suomen/ruotsin kielen taito ei anna riittäviä edellytyksiä suomen/ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opiskeluun. Opiskelijan omaa äidinkieltä voidaan opettaa lukiokoulutusta täydentävänä opetuksena. Opiskelijan omaa äidinkieltä voidaan myös opettaa äidinkieli ja kirjallisuus -oppimääränä lukiolain (714/2018) 15 §:n mukaan. Koulutuksen järjestäjä päättää, miten suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus #opetus, omakielinen opetus ja opiskelijan oman äidinkielen opetus järjestetään ja milloin sitä on tarkoituksenmukaista toteuttaa useiden oppilaitosten yhteistyönä.

Opiskelijoita on informoitava heidän opiskelumahdollisuuksistaan ja tukijärjestelyistä lukiossa sekä heidän oikeuksistaan ylioppilastutkinnossa.

Jos opiskelija on suorittanut lukiokoulutuksen opintoja maahanmuuttajille ja vieraskielisille järjestettävässä lukiokoulutukseen valmistavassa koulutuksessa, ne voidaan lukea hyväksi lukio-opintoihin.

Koulussamme tarjotaan kaikki S2-oppimäärän pakolliset opinnot ja valinnaisia opintoja. Vieraskieliset opiskelijat voivat suorittaa myös suomi äidinkielenä -opintoja, jotka luetaan osaksi S2-oppimäärää. Kielellisiin vaikeuksiin muissa oppiaineissa voi saada tukea erityisopettajalta. Tarvittaessa erityisopettaja auttaa opiskelijaa hakemaan erityisjärjestelyjä ylioppilaskokeen suorittamiseen.

Opiskelijoiden kieli- ja kulttuuritaustat näkyvät koulun arjessa ja juhlatilaisuuksissa.

Helsingissä on mahdollista opiskella saamen kieltä, ja saamen kielen kokeen voi halutessaan suorittaa ylioppilastutkinnossa.

Romanikielen opintojen suorittaminen on Helsingissä mahdollista.

5. Opiskelijan oppimisen ja osaamisen arviointi

Noudatamme Lukion opetussuunnitelman perusteiden 2019 määritelmiä.
Oppiaineen ja opintojakson arviointi määritellään tässä opetussuunnitelmassa kunkin oppiaineen opintojakson kohdalla.
Arvioinnin tehtävä on tukea ja ohjata oppimista sekä tehdä näkyväksi tavoitteiden saavuttamista.
Opiskelijaa ohjataan lukio-opintojen aikana tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan, asettamaan itselleen tavoitteita ja pohtimaan keinoja niiden saavuttamiseksi.

Opiskelijalla on oikeus pyytää poistamaan valinnaisten opintojensa hylätyt arvosanat. Opiskelija pyytää tätä wilma-viestillä, joka osoitetaan lukion apulaisrehtorille, koulusihteerille, opolle sekä arvosanan antaneelle opettajalle. Viestin vastaanottajien tulee olla näkyvissä.

5.1. Arvioinnin tavoitteet ja tehtävät lukiokoulutuksessa

Opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä tulee arvioida monipuolisesti. Opiskelijan arvioinnilla pyritään ohjaamaan ja kannustamaan opiskelua sekä kehittämään opiskelijan edellytyksiä itsearviointiin. Opiskelijalla on oikeus saada tieto arvioinnissa käytettävistä arviointiperusteista ja niiden soveltamisesta häneen. Opiskelijalle on lukio-opintojen aikana annettava mahdollisuus itsearviointiin. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 1 mom.)

Arviointi on aina sidoksissa tavoitteisiin ja kulloiseenkin tilanteeseen. Lukiokoulutuksessa arvioinnilla on kaksi keskeistä tehtävää:

1. *Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen. Tätä tehtävää toteuttaa opintojakson aikana annettava palaute, formatiivinen arviointi. Palautteella kuvataan opiskelijan edistymistä suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Se on tärkeä osa opiskelijan ja opettajan vuorovaikutusta. Opintojakson aikainen palaute sekä lukio-opintojen aikainen, opettajan tuella tehty itsearviointi ja vertaisarviointi auttavat opiskelijaa ymmärtämään omaa oppimistaan, tunnistamaan vahvuuksiaan, korjaamaan virheitään ja kehittämään työskentelyään niin, että oppimiselle asetetut tavoitteet voivat toteutua.*
2. *Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen. Tätä tehtävää toteuttaa osaamisen ja opitun arviointi, summatiivinen arviointi. Osaamisen arviointi perustuu todennettuun näyttöön siitä, kuinka hyvin ja missä määrin opiskelija on saavuttanut opintojaksolle asetetut tavoitteet. Opintojakson arvosana määräytyy oppiaineen tavoitteiden, keskeisten sisältöjen, oppiaineessa määriteltyjen laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden sekä arviointiperusteiden mukaan.*

Sekä formatiiviseen että summatiiviseen arviointiin kuuluu opiskelijan työskentelyn arviointi, joka perustuu oppiaineissa määriteltyihin työskentelyn tavoitteisiin ja niiden saavuttamiseen.

Arvioinnin tulee olla monipuolista ja tarkoituksenmukaisin menetelmin toteutettua. Opiskelijalla on oltava opintojakson aikana erilaisia mahdollisuuksia, tilaisuuksia ja tapoja osoittaa oppimistaan ja osaamistaan. Arvioinnilla saatu tieto auttaa opettajia suuntaamaan opetustaan opiskelijoiden tarpeiden mukaisesti.

Yleisten arviointiperusteiden lisäksi kunkin opintojakson tavoitteet ja arviointiperusteet on selvitettävä opiskelijalle opintojakson alussa, jolloin niistä keskustellaan opiskelijoiden kanssa ja tuetaan heidän opintojensa suunnittelua. Opiskelijan tulee saada tietää, mitä hänen on tarkoitus

oppia ja miten hänen edistymistään arvioidaan. Arviointiperusteilla parannetaan arvioinnin läpinäkyvyyttä.

Arvioinnin tavoitteet ja tehtävät kiteytyvät lukion arviointikulttuurissa, joka on osa oppilaitoksen toimintakulttuuria. Arviointikulttuurilla tarkoitetaan niitä arvoja, normeja ja käytänteitä, joita sovelletaan yhteisessä arviointityöskentelyssä. Arviointikulttuurin näkyväksi tekeminen ja kehittäminen edellyttävät, että lukiossa on kirjattu yhtenäisiä arviointiin liittyviä periaatteita ja käytänteitä, joiden toteutumista seurataan.

Arvioinnin tehtävä on tukea ja ohjata oppimista sekä tehdä näkyväksi tavoitteiden saavuttamista.

Opiskelijaa ohjataan lukio-opintojen aikana tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan, asettamaan itselleen tavoitteita ja pohtimaan keinoja niiden saavuttamiseksi.

Opintojakson alussa opiskelijalle ilmaistaan, mitä opintojakson suorittaminen vaatii ja mitä arvioinnissa painotetaan.
Arviointiin vaikuttavien tekijöiden painoarvo sekä niiden tarkoitus perustellaan opiskelijoille ja arvioinnista keskustellaan opiskelijoiden kanssa.
Näin opiskelija saa käsityksen siitä, kuinka suuren osan arvioinnista muodostavat asiaosaaminen, työskentelyn taidot tai oppimisen prosessi.
Opintojakson suorittamisen vaatimukset ovat kirjallisesti nähtävillä niin, että ne voidaan tarvittaessa näyttää myös huoltajille.

Arviointia toteutetaan sekä numeerisesti että sanallista palautetta antamalla.
Oppimisesta ja työskentelystä saatava palaute voi olla oppitunnilla tapahtuvaa keskustelua opettajan ja opiskelijan tai opiskelijoiden välillä.
Kunkin aineen opettajat määrittelevät yhteiset arvioinnin periaatteet opintojaksokohtaisesti.

5.2. Opintojakson arviointi

Opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä tulee arvioida opetussuunnitelman mukaisen opintojakson suorittamisen aikana suhteessa opintojaksolle asetettuihin tavoitteisiin. Opiskelijan tulee saada palautetta oppimisensa kehittymisestä. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 2 mom.)

Opetussuunnitelman mukainen opintojakso arvioidaan sen suorittamisen päätteeksi. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 3 mom.)

Opiskelijan oppimista arvioidaan opintojakson aikana antamalla hänelle arviointipalautetta opintojakson tavoitteiden saavuttamisesta. Oppimista tukevaa palautetta tulee antaa riittävän aikaisessa vaiheessa opintojaksoa, jotta opiskelijalla on mahdollisuus kehittää sen perusteella opiskeluaan ja työskentelyään.

Opiskelijan opintosuorituksista annetaan arvosana tai suoritusmerkintä opintojakson päätyttyä. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan siitä yksi arvosana. Jos kyse on usean oppiaineen yhteisestä opintojaksosta, arvosanat annetaan oppiaineittain. Arvosanojen tulee perustua monipuoliseen oppimisen, osaamisen ja opitun näyttöön opintojakson tavoitteiden saavuttamisesta. Arvioinnin kohteina ovat opiskelijan tiedot, taidot ja työskentely. Arviointi ei kohdistu opiskelijan arvoihin, asenteisiin tai henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Arvioinnin toteuttamisesta päätetään tarkemmin paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Oppimisen tuen tarpeet, kuten sairaudesta tai vammasta johtuvat haasteet, lukemisen tai kirjoittamisen erityisvaikeus, maahanmuuttajien kielelliset vaikeudet sekä muut syyt, jotka vaikeuttavat osaamisen osoittamista, tulee ottaa arvioinnissa huomioon siten, että opiskelijalla on mahdollisuus erityisjärjestelyihin ja vaihtoehtoisiin tapoihin osoittaa osaamisensa.

Oppiaineen ja opintojakson arviointi määritellään tässä opetussuunnitelmassa kunkin oppiaineen opintojakson kohdalla.

5.2.1. Numeroarvosanat ja suoritusmerkinnät

Numeroin annettavassa arvostelussa käytetään asteikkoa 4–10. Arvosana 5 osoittaa välttäviä, 6 kohtalaisia, 7 tyydyttäviä, 8 hyviä, 9 kiitettäviä ja 10 erinomaisia tietoja ja taitoja. Hylätty suoritus merkitään arvosanalla 4. Opintojakso tai oppiaine, jota ei arvostella numeroin, arvioidaan suoritetuksi tai hylätyksi. (Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018, 17 §.)

Opiskelija saa arvosanan opintojaksoihin sisältyvistä opinnoista. Opintojaksoihin sisältyvistä pakollisista opinnoista ja valtakunnallisista valinnaisista opinnoista annetaan numeroarvosanat lukuun ottamatta opinto-ohjauksen opintojaksoja, joista annetaan suoritusmerkintä (S = suoritettu, H = hylätty). Muista valinnaisista opinnoista voidaan antaa arvosanaksi paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla numeroarvosana tai suoritusmerkintä.

Arvosanaa voidaan täydentää ja täsmentää kirjallisesti annetulla sanallisella arvioinnilla tai arviointikeskustelussa annetulla palautteella. Kesken olevan opintojakson merkintätavasta ja suorituksen täydentämiskäytännöistä päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Lukiolain (714/2018) 37 §:n 3 momentin mukaan opiskelijalle tulee varata mahdollisuus osoittaa saavuttaneensa opintojaksolla edellytetyt tiedot ja taidot, mikäli hän ei ole suorittanut opintojaksoa hyväksytysti.

Opiskelijalla on oikeus korottaa sekä hyväksyttyä että hylättyä arvosanaa siten, että hän voi osoittaa osaamistaan opintojakson keskeisissä tiedoissa ja taidoissa. Uusimisen käytännöistä määritellään tarkemmin paikallisessa opetussuunnitelmassa. Arvioinnin tulee tällöinkin olla monipuolista. Lopulliseksi arvosanaksi tulee eri uusimiskertojen arvosanoista paras.

Kunkin opintojakson arviointi määritellään kyseistä opintojaksoa käsittelevässä tekstissä.

5.2.2. Itsenäisesti suoritettavat opinnot

Osa lukiokoulutuksen oppimäärään sisältyvistä opinnoista voidaan edellyttää opiskeltavaksi itsenäisesti, jos se ei vaaranna koulutukselle asetettujen tavoitteiden toteutumista ja opiskelijan edellytyksiä oppimäärän ja ylioppilastutkinnon suorittamiseen. Opiskelijalle voidaan vastaavin edellytyksin myös hakemuksesta myöntää lupa suorittaa opintoja itsenäisesti. (Lukiolaki 714/2018, 25 §.)

Paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään opinnoista, jotka voidaan edellyttää itsenäisesti opiskeltaviksi tai joita toisaalta ei voi itsenäisesti suorittaa. Itsenäisesti opiskellun opintojakson opinnoista edellytetään hyväksytty arvosana.

Jos opiskelija opiskelee opintojakson kokonaan tai osittain itsenäisesti, noudatetaan soveltuvin osin edellä mainittuja arviointiperiaatteita. Tavoitteiden saavuttamista ja niiden suuntaista edistymistä on myös tällöin arvioitava riittävän laajasti ja monipuolisesti.

Kunkin oppiaineen kohdalla määritellään, mitä opintojaksoja ja millä edellytyksin opiskelija voi suorittaa ko. aineessa itsenäisesti. Itsenäisesti suoritetusta opintojaksosta tulee saada hyväksytty arvosana saadakseen opintojakson opintopisteet suoritusrekisteriin.

5.2.3. Suullisen kielitaidon arviointi

Kielten opetuksessa opiskelijalta arvioidaan kielitaidon muiden osa-alueiden lisäksi suullinen kielitaito. Suullista kielitaitoa voidaan arvioida erillisellä kokeella. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 4 mom.)

Toisen kotimaisen kielen ja vieraiden kielten pakollisten ja valtakunnallisten valinnaisten opintojen aikana arvioidaan myös opiskelijan suullista kielitaitoa.

Opetushallituksen tuottaman suullisen kielitaidon kokeen käytöstä tai Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisista näytöistä määrätään erikseen kyseisiä oppiaineita koskevissa luvuissa lukion opetussuunnitelman perusteissa. Todistus valinnaisiin opintoihin kuuluvasta suullisen kielitaidon kokeesta annetaan päättötodistuksen liitteenä.

Kunkin vieraan kielen kohdalla määritellään, miten suullista kielitaitoa arvioidaan ko. kielen opintojen aikana.

5.2.4. Opinnoissa edistymisen seuranta yhteistyössä huoltajien kanssa

Nuorille tarkoitettuun lukiokoulutuksen oppimäärään kuuluvia opintoja järjestettäessä koulutuksen järjestäjän tulee olla yhteistyössä opiskelijoiden huoltajien kanssa. Huoltajille on annettava riittävän usein tietoa opiskelijan työskentelystä ja opintojen edistymisestä. Koulutuksen järjestäjän tulee määräajoin selvittää opiskelijoiden huoltajien näkemyksiä oppilaitoksen ja koulutuksen järjestäjän toiminnasta. (Lukiolaki 714/2018, 31 § 1 mom.)

Opetus- ja ohjaushenkilöstön tulee seurata opiskelijan opintojen etenemistä. Opintojen etenemiseen liittyvistä käytännöistä päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa. Opintojen etenemisen määrittelyllä ei voida kuitenkaan tiukentaa näissä lukion opetussuunnitelman perusteissa määrättyä oppiaineen oppimäärän suoritusvaatimusta.

Sen varmistamiseksi, että huoltajat saavat tiedon opiskelijan työskentelystä ja opintojen edistymisestä, lukio voi edellyttää huoltajan allekirjoitusta tai vastaavaa sähköistä kuittausta todistuksiin tai tiedotteisiin, jos opiskelija ei ole täysi-ikäinen.

Yhteistyö huoltajien kanssa on monipuolista, ja sen toteuttamisen tapoja kehitetään suunnitelmallisesti. Lukiosta käytänteineen tiedotetaan huoltajia, ja heitä kannustetaan osallistumaan toiminnan kehittämiseen ja yhteistyöhön. Opiskelijan työskentelyä ja opintojen edistymistä seurataan yhdessä opiskelijan kanssa ja niistä annetaan tietoa hänen huoltajilleen.
Yhteistyössä otetaan huomioon aikuistuvan nuoren ja täysi-ikäisen opiskelijan itsenäisyys ja oma vastuullisuus. Yhteistyössä huomioidaan myös perheiden moninaisuus ja yksilöllisyys.
Yhteistyö korostuu koulutuksen nivelvaiheissa, opintojen suunnittelussa ja huolenpidossa mahdollista tukea tarvitsevasta opiskelijasta.
Lukion opettajat käyttävät wilmaa monipuolisesti, jotta huoltajat saavat tietoa esim. kokeiden ja palautettavien töiden ajankohdista ja oman nuorensa suorituksista myös kesken opintojakson.
Vuosittain järjestetään lukion kaikkien eri vuositasojen vanhempainiltoja, jotta huoltajille voidaan välittää tietoa lukiokoulutukseen ja ylioppilastutkintoon liittyvistä ajankohtaisista asioista.

5.2.5. Osaamisen tunnustaminen ja opintojen hyväksilukeminen

Koulutuksen järjestäjän tehtävänä on opiskelijan henkilökohtaisen opintosuunnitelman laatimisen yhteydessä selvittää ja tunnistaa opiskelijan aiemmin hankkima osaaminen tämän esittämän

selvityksen perusteella. Koulutuksen järjestäjän on tunnustettava toisessa [lukio]lain mukaista koulutusta antavassa oppilaitoksessa suoritetut 11 §:ssä tarkoitetut opinnot hyväksi lukemalla ne osaksi lukiokoulutuksen oppimäärää. Koulutuksen järjestäjän on tunnustettava myös muualla hankittu opetussuunnitelman tavoitteita ja sisältöjä vastaava osaaminen. Opiskelijan osaamisen tunnustamisessa noudatetaan, mitä 37 ja 38 §:ssä säädetään opiskelijan arvioinnista ja siitä päättämisestä. Tarvittaessa osaaminen on osoitettava koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Päätös osaamisen tunnustamisesta tehdään sitä erikseen pyydettäessä ennen opintojen tai hyväksi luettavaa osaamista koskevan opintokokonaisuuden alkamista. Opetushallitus antaa tarkempia määräyksiä osaamisen tunnustamisesta ja sitä koskevasta menettelystä. (Lukiolaki 714/2018, 27 §.)

Sen lisäksi, mitä lukiolaissa säädetään, tulee opintojen hyväksilukemisella ja muutoin hankitun osaamisen tunnustamisella välttää opintojen päällekkäisyyttä ja lyhentää opiskeluaikaa.

Opiskelija osoittaa lukion rehtorille hakemuksen muualla suorittamiensa opintojen tai muutoin hankkimansa osaamisen tunnustamiseksi. Opiskelijan tulee esittää luotettava selvitys opinnoistaan tai osaamisestaan. Tunnustamista varten lukio voi pyytää opiskelijaa täydentämään näyttöään suhteessa lukiokoulutuksen tavoitteisiin. Lukion rehtorin tulee varmistaa, että muualla suoritettujen opintojen sisällöt ja laajuus tai muutoin hankittu osaaminen vastaavat lukio-opetuksen tavoitteita. Opiskelijalle annetaan tietoa osaamisen tunnustamisen käytännöistä.

Muualla suoritettuja opintoja tai muutoin hankittua osaamista voidaan lukea hyväksi vahvistamalla ne osaksi lukion oppimäärää. Mikäli opinnot tai muutoin hankittu osaaminen luetaan hyväksi lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaan numerolla arvioitaviin opintoihin, tulee opinnoista antaa numeroarvosana. Arvosanan määrittelyn tueksi voidaan edellyttää opiskelijalta lisänäyttöä. Muualla hankitun osaamisen arvioinnissa menetellään, kuten lukion opetussuunnitelman perusteissa ja paikallisessa opetussuunnitelmassa opintojaksojen ja oppimäärän arvioinnista määrätään.

Luettaessa opiskelijalle hyväksi opintoja muista oppilaitoksista pitäydytään suoritusoppilaitoksen antamassa arvioinnissa. Jos kyseessä ovat paikallisessa opetussuunnitelmassa numeroin arvioitavat opinnot, arvosanat muutetaan lukion arvosana-asteikolle seuraavan vastaavuusasteikon mukaisesti:

asteikko 1–5	*lukioasteikko*	*asteikko 1–3*
1 (tyydyttävä)	*5 (välttävä)*	*1*
2 (tyydyttävä)	*6 (kohtalainen)*	*1*
3 (hyvä)	*7 (tyydyttävä)*	*2*
4 (hyvä)	*8 (hyvä)*	*2*
5 (kiitettävä)	*9 (kiitettävä), 10 (erinomainen)*	*3*

Tapauksissa, joissa lukio ei voi päätellä, kumpaa lukion arvosanaa toisessa oppilaitoksessa suoritetut opinnot vastaavat, ylempää vai alempaa, on vastaavuus määriteltävä opiskelijan eduksi. Ulkomailla suoritettujen opintojen hyväksilukemisessa ja osaamisen tunnustamisessa noudatetaan samoja periaatteita kuin kotimaassa suoritetuissa opinnoissa.

Opiskelijalla voi olla päättötodistuksessaan oppiaineesta vain yhden laajuinen oppimäärä. Opiskelijan siirtyessä oppiaineen pitkästä oppimäärästä lyhyempään hänen suorittamansa pitkän oppimäärän opinnot luetaan hyväksi lyhyemmässä oppimäärässä siinä määrin kuin niiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt vastaavat toisiaan. Pitkän oppimäärän opintojen arvosanat siirtyvät suoraan lyhyen oppimäärän opintojen arvosanoiksi, jollei opiskelija anna korkeampaan arvosanaan oikeuttavaa lisänäyttöä. Jos opiskelija pyytää, tulee hänelle järjestää

mahdollisuus lisänäyttöihin osaamistason toteamiseksi. Muut pitkän oppimäärän mukaiset hyväksytysti suoritetut opinnot tai opintojen osat voivat olla lyhyen oppimäärän valinnaisia opintoja paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla. Opiskelijan siirtyessä kesken oppimäärän lyhyemmästä pidempään oppimäärään menetellään edellä olevien periaatteiden mukaisesti. Tällöin voidaan edellyttää täydentäviä opintoja, ja tässä yhteydessä myös jo suoritettujen opintojen arvosanat harkitaan uudelleen.

Jos opiskelijan äidinkieli ja kirjallisuus #oppiaineen oppimääränä on suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus (jäljempänä S2/SV2-oppimäärä), häntä arvioidaan tämän oppimäärän mukaan huolimatta siitä, onko hänelle järjestetty erillistä S2/SV2#oppimäärän mukaista opetusta tai onko lukio voinut tarjota vain osan S2/SV2#oppimäärän opintojaksoista. Suomen/ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaisesti suoritetut opinnot luetaan hyväksi täysimääräisesti S2/SV2#oppimäärän opintoihin, ja niistä saatu arvosana siirtyy S2/SV2#opintojen arvosanaksi. S2/SV2-opinnot korvaavat suomen/ruotsin kieli ja kirjallisuus #oppimäärän opinnot siinä määrin kuin niiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt vastaavat toisiaan. Opiskelijalla voi olla todistuksessaan arvosana vain joko suomen/ruotsin kielen ja kirjallisuuden oppimäärästä tai suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus #oppimäärästä, mutta ei molemmista.

Opiskelija toimittaa todistukset muissa oppilaitoksissa tai esim. ulkomailla suorittamistaan opinnoista opinto-ohjaajalle tai lukion apulaisrehtorille, jotka huolehtivat opintojen hyväksilukemisesta.

5.2.6. Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet muodostavat oppiaineiden yhteiset tavoitteet. Osa-alueet ovat 1) hyvinvointiosaaminen, 2) vuorovaikutusosaaminen, 3) monitieteinen ja luova osaaminen, 4) yhteiskunnallinen osaaminen, 5) eettisyys ja ympäristöosaaminen sekä 6) globaali- ja kulttuuriosaaminen.

Lukion opetussuunnitelman perusteissa on kuvattu kaikissa oppiaineissa, miten laaja-alaisen osaamisen osa-alueet sisältyvät oppiaineen opintoihin. Ne on otettu huomioon myös oppiaineiden tavoitteissa. Paikallisessa opetussuunnitelmassa määritellään, miten laaja-alaisen osaamisen tavoitteita ja osa-alueita toteutetaan eri opintojaksoissa. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana kunkin opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia.

Kaikkien oppiaineiden eri opintojaksoissa kuvataan, mitkä laaja-alaisen osaamisen tavoitteet tulevat osaksi kyseistä opintojaksoa ja sen tavoitteita ja arviointia.

5.3. Oppiaineen oppimäärän arviointi

Kun lukiokoulutuksen oppimäärään kuuluvat opinnot tulevat suoritetuiksi, annetaan jokaisen oppiaineen oppimäärästä päättöarviointina arvosana. Opiskelijalle, joka ei ole tullut hyväksytyksi jossakin oppiaineessa tai joka haluaa korottaa saamaansa arvosanaa, on järjestettävä mahdollisuus suorittaa oppiaineen oppimäärä hyväksytysti tai korottaa arvosanaansa. [Lukiolain] 28 §:ssä tarkoitetut tukitoimet ja 29 §:ssä tarkoitetut opiskelun poikkeavat järjestämistavat voidaan ottaa huomioon opintojakson arvioinnissa ja päättöarvioinnissa. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 3 mom.)

Kunkin opintojakson arvioinnista päättää opiskelijan opettaja tai, jos opettajia on useita, opettajat yhdessä. Oppiaineen päättöarvioinnista päättävät rehtori ja opiskelijan opettajat yhdessä. (Lukiolaki 714/2018, 38 §.)

Oppiaineen oppimäärä muodostuu opiskelijan henkilökohtaisen opintosuunnitelman mukaisesti opiskelemista opinnoista. Opiskelijan opintosuunnitelma tarkentuu lukio-opintojen aikana. Sen

laatiminen ja seuranta ohjaavat opiskelijaa tarkoituksenmukaisiin ja tavoitteellisiin opintojaksojen valintoihin. Samassa oppiaineessa eri opiskelijoilla voi olla erilaajuiset oppimäärät.

Eri oppiaineiden pakolliset ja valtakunnalliset valinnaiset opinnot on kuvattu lukion opetussuunnitelman perusteissa. Matematiikan yhteinen moduuli luetaan opiskelijan valitsemaan matematiikan oppimäärään. Jälkikäteen ei voi poistaa opiskelijan opiskelemia pakollisia opintoja eikä hyväksytysti suoritettuja valtakunnallisia valinnaisia opintoja. Muiden valinnaisten opintojen ja temaattisten opintojen mahdollisesta kuulumisesta jonkin oppiaineen oppimäärään määrätään paikallisessa opetussuunnitelmassa. Niistä luetaan oppiaineen oppimäärään vain opiskelijan hyväksytysti suorittamat opinnot.

Saadakseen oppiaineen oppimäärän hyväksytysti suoritetuksi opiskelijan on suoritettava pääosa oppiaineen opinnoista hyväksytysti. Hylättyjä arvosanoja saa olla pakollisissa ja valtakunnallisissa valinnaisissa opinnoissa enintään seuraavasti:

Opiskelijan opiskelemia pakollisia ja valtakunnallisia valinnaisia opintoja,	*joista voi olla hylättyjä opintoja enintään*
2–5 opintopistettä	*0 opintopistettä*
6–11 opintopistettä	*2 opintopistettä*
12–17 opintopistettä	*4 opintopistettä*
18 opintopistettä tai enemmän	*6 opintopistettä*

Oppiaineen oppimäärän arvosana määräytyy opiskelijan opiskelemien pakollisten ja valtakunnallisten valinnaisten opintojen arvosanojen opintopisteiden mukaan painotettuna aritmeettisena keskiarvona.

Mikäli opiskelija osoittaa erillisessä kuulustelussa suurempaa kypsyyttä ja parempaa oppiaineen hallintaa kuin opintojaksojen arvosanoista määräytyvä oppiaineen arvosana edellyttää, tulee arvosanaa korottaa. Lisäksi arvosanaa voidaan korottaa, jos opiskelijan arvioinnista vastaavat päättävät, että opiskelijan tiedot ja taidot ovat hänen antamiensa näyttöjen perusteella oppiaineen päättövaiheessa opintojaksojen arvosanojen perusteella määräytyvää arvosanaa paremmat.

Pakollisten oppiaineiden ja valinnaisten vieraiden kielten oppimääristä annetaan lukiokoulutusta koskevan valtioneuvoston asetuksen (810/2018) mukainen numeroarvosana. Opinto-ohjauksesta annetaan suoritusmerkintä. Mikäli opiskelija pyytää, hän on oikeutettu saamaan suoritusmerkinnän liikunnasta ja sellaisista oppiaineista, joissa opiskelijan suorittama oppimäärä käsittää vain kaksi opintopistettä, sekä valinnaisista vieraista kielistä, mikäli opiskelijan suorittama oppimäärä niissä käsittää korkeintaan neljä opintopistettä.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa määritellyt muut lukion tehtävään soveltuvat opinnot arvioidaan siten kuin opetussuunnitelmassa määrätään.

5.4. Lukion oppimäärän suoritus

Nuorille tarkoitetun lukiokoulutuksen oppimäärän laajuus on 150 opintopistettä – – . (Lukiolaki 714/2018, 10 § 3 mom.)

Lukiokoulutuksen oppimäärä sisältää äidinkielen ja kirjallisuuden, toisen kotimaisen kielen ja vieraiden kielten opintoja, matemaattis-luonnontieteellisiä opintoja, humanistis-yhteiskunnallisia ja uskonnon tai elämänkatsomustiedon opintoja ja taito- ja taideaineiden opintoja

(oppiaineryhmät) sekä opinto-ohjausta. – – Lukiokoulutuksen oppimäärä voi sisältää laaja-alaista osaamista kehittäviä temaattisia opintoja. Lukiokoulutuksen oppimäärä voi sisältää myös eri oppiaineryhmissä tai oppiaineissa suoritettavia erityistä osaamista ja harrastuneisuutta osoittavan näytön sisältäviä opintokokonaisuuksia (lukiodiplomi). (Lukiolaki 714/2018, 11 § 1 ja 2 mom.)

Lukiokoulutuksen ja lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimääriin sisältyy [valtioneuvoston] asetuksen liitteen 1–3 mukaisesti pakollisia ja valtakunnallisia valinnaisia opintoja, joita koulutuksen järjestäjän tulee tarjota opiskelijoille. Oppimääriin voi lisäksi sisältyä lukiodiplomeita ja muita valinnaisia opintoja koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. (Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018, 12 §.)

Lukiokoulutuksen oppimäärä tai lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärä tulee suoritetuksi, kun oppimäärään kuuluvat opinnot on suoritettu siten kuin 11 §:n 4 momentissa tarkoitetussa valtioneuvoston asetuksessa säädetään ottaen lisäksi huomioon mahdollinen 6 §:ssä tarkoitettu erityinen koulutustehtävä tai 18 §:ssä tarkoitettu kokeilulupa. (Lukiolaki 714/2018, 36 § 1 mom.)

Opiskelija on suorittanut lukion oppimäärän silloin, kun hän on suorittanut oppiaineiden oppimäärät hyväksytysti ja lukio-opintojen vähimmäismäärä 150 opintopistettä täyttyy. Lukion oppimäärän tulee sisältää vähintään 20 opintopistettä valtakunnallisia valinnaisia opintoja. Muista kuin pakollisista ja valtakunnallisista valinnaisista opinnoista voidaan lukea mukaan lukion oppimäärään vain opiskelijan hyväksytysti suorittamat opinnot.

Opiskelijan opiskelu voidaan opiskelijan hakemuksesta tai suostumuksella järjestää osittain toisin kuin [lukio]laissa ja sen nojalla säädetään ja määrätään, jos:

1. *opiskelijalla katsotaan joltakin osin ennestään olevan lukiokoulutuksen oppimäärää vastaavat tiedot ja taidot;*
2. *lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaminen olisi opiskelijalle olosuhteet ja aikaisemmat opinnot huomioon ottaen joltakin osin kohtuutonta;*
3. *se on perusteltua opiskelijan sairauteen, vammaan tai muuhun terveydentilaan liittyvistä syistä. (Lukiolaki 714/2018, 29 §.)*

Jos opiskelijan opiskelu järjestetään toisin kuin lainsäädännön nojalla määrätään, säädetyn opintopisteiden vähimmäismäärän 150 on joka tapauksessa täytyttävä.

5.5. Muutoksenhaku arviointia koskevaan päätökseen ja oppimäärän suorittamiseen liittyvä oikaisuvaatimus

Opiskelijan arviointia koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Opiskelija voi pyytää rehtorilta opinnoissa etenemistä koskevan päätöksen tai päättöarvioinnin uusimista kahden kuukauden kuluessa tiedon saamisesta. Uudesta arvioinnista päättävät koulun rehtori ja opiskelijan opettajat yhdessä. Opiskelija saa vaatia oikaisua pyynnöstä tehtyyn uuteen arviointiin tai ratkaisuun, jolla pyyntö on hylätty, Lupa- ja valvontavirastolta 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista siten kuin hallintolaissa säädetään. Otettuaan oikaisuvaatimuksen tutkittavakseen Lupa- ja valvontavirasto voi muuttaa hallintopäätöstä, kumota päätöksen, hylätä oikaisuvaatimuksen tai palauttaa asian rehtorille uudelleen käsiteltäväksi. (Lukiolaki 714/2018, 53 §.)

Lukiokoulutuksen järjestäjän tulee tiedottaa opiskelijoille arvioinnin uusimis- ja oikaisumahdollisuudesta.

[Lukio]laissa tarkoitettuun päätökseen saa vaatia oikaisua Lupa- ja valvontavirastolta siten kuin hallintolaissa säädetään, jos päätös koskee:

1. *opiskelijaksi ottamista*
2. *23 §:n 2 momentissa tarkoitettua lisäajan myöntämistä tai 24 §:ssä tarkoitettua opiskeluoikeuden päättymistä*
3. *suoritettujen opintojen hyväksi lukemista*
4. *opiskelun poikkeavaa järjestämistä*
5. *oikeutta saada uskonnon tai elämänkatsomustiedon opetusta*
6. *oikeutta saada erityisopetusta. (Lukiolaki 714/2018, 49 §, muutettu lailla 801/2024)*

[Lukiolain] 49 §:ssä tarkoitettuun oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallintotuomioistuimeen siten kuin laissa oikeudenkäynnistä hallintoasioissa säädetään, jollei muualla laissa toisin säädetä. (Lukiolaki 714/2018, 50 §, muutettu lailla 165/2022)

Hallinto-oikeuden päätökseen, jolla on ratkaistu 49 §:ssä tarkoitettua asiaa koskeva valitus, ja Lupa- ja valvontaviraston päätökseen, jolla on ratkaistu 53 §:ssä tarkoitettua asiaa koskeva oikaisuvaatimus, ei saa hakea muutosta valittamalla. (Lukiolaki 714/2018, 54 § 2 mom.)

Kun opetusta järjestetään ulkomailla, toimivaltainen hallinto-oikeus on Helsingin hallinto-oikeus. (Lukiolaki 714/2018, 55 §.)

5.6. Todistukset ja niihin merkittävät tiedot

Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneelle opiskelijalle annetaan päättötodistus. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisesta annetaan todistus. Opiskelijalle, jonka opiskeluoikeus on päättynyt kesken lukiokoulutuksen tai lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisen, annetaan todistus suoritetuista opinnoista. Aineopiskelijalle ja lukion oppimäärän erityisessä tutkinnossa osittain suorittaneelle annetaan todistus suoritetuista oppiaineiden oppimääristä ja muista opinnoista. [Lukiolain 39 §:n] 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen todistusten liitteenä annetaan lisäksi erillinen todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta. Opetushallitus määrää opetussuunnitelman perusteissa todistuksiin merkittävistä tiedoista ja muista kuin 3 momentissa mainituista todistusten liitteistä. (Lukiolaki 714/2018, 39 §.)

Lukiossa käytetään seuraavia todistuksia:

1. *Lukion päättötodistus annetaan opiskelijalle, joka on suorittanut lukion koko oppimäärän. Lisäksi päättötodistuksen liitteenä annetaan erillinen todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta.*
2. *Todistus oppimäärän suorittamisesta annetaan, kun opiskelija on suorittanut yhden tai useamman lukion oppiaineen oppimäärän.*
3. *Todistus lukiosta eroamisesta (erotodistus) annetaan opiskelijalle, joka eroaa lukiosta ennen lukion koko oppimäärän suorittamista.*

Lukion todistusten tulee sisältää seuraavat tiedot:

- *todistuksen nimi*
- *koulutuksen järjestäjän nimi*
- *opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän lukiokoulutuksen järjestämisluvan päivämäärä*
- *oppilaitoksen nimi*
- *opiskelijan nimi ja henkilötunnus*
- *suoritetut opinnot*
- *paikkakunta, todistuksen antamispäivämäärä ja rehtorin allekirjoitus*
- *arvosana-asteikko*
- *selvitys kielten oppimääristä*

S2/SV2 = äidinkieli ja kirjallisuus #oppiaineen suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus #oppimäärä

A = perusopetuksen vuosiluokilla 1–6 alkaneen A-kielen oppimäärä

B1 = perusopetuksessa alkaneen B1-kielen oppimäärä

B2 = perusopetuksessa alkaneen valinnaisen B2-kielen oppimäärä

B3 = lukiossa alkaneen valinnaisen B3-kielen oppimäärä

ÄO/M = äidinkielenomainen oppimäärä toisessa kotimaisessa kielessä (ruotsi/suomi)

- *merkintä, että todistus on Opetushallituksen päättämien lukion opetussuunnitelman perusteiden 2019 mukainen.*

Lukion päättötodistukseen merkitään: "Lukion oppimäärä sijoittuu tasolle neljä kansallisessa tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehyksessä ja eurooppalaisessa tutkintojen viitekehyksessä."

Uskonnon ja elämäkatsomustiedon arvosana merkitään todistuksissa merkinnällä ”uskonto/elämänkatsomustieto” erittelemättä, mihin opetukseen opiskelija on osallistunut.

Suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus merkitään todistuksessa Äidinkieli ja kirjallisuus #kohtaan.

Lukion päättötodistukseen ja todistukseen oppimäärän suorittamisesta merkitään opiskelijan opiskelemat oppiaineet, niissä suoritettujen opintopisteiden määrä sekä kunkin oppiaineen arvosana sanallisesti ja numeroin (esimerkiksi kiitettävä 9) tai merkintä oppiaineen hyväksytystä suorittamisesta (suoritettu S).

Temaattiset opinnot merkitään suoritusmerkinnällä. Temaattisten opintojen opintojaksojen nimet eritellään liitteeseen.

Päättötodistukseen ja todistukseen oppimäärän suorittamisesta kuuluu myös kohta Lisätietoja. Tähän kohtaan merkitään päättötodistuksen liitteenä annettavat ja sitä täydentävät todistukset lukio-opintoihin liittyvistä näytöistä, kuten suoritetut lukiodiplomit, suullisen kielitaidon kokeet sekä erittely temaattisista opinnoista ja sellaisista muista lukion oppimäärään kuuluneista opinnoista, jotka eivät sisälly oppiaineiden oppimääriin.

Mikäli opiskelija on opiskellut yli puolet oppiaineen oppimäärän opinnoista muulla kuin koulun varsinaisella opetuskielellä, tulee siitä tehdä merkintä todistuksen lisätietoihin.

Lukion erotodistukseen merkitään oppiaineet, niissä suoritetut opinnot ja opintopistemäärät sekä muut opiskelijan suorittamat lukio-opinnot ja niistä saadut arvosanat joko numeroina tai suoritusmerkintänä (S = suoritettu, H = hylätty).

Lukiossa pidetään opiskelijan opinnoista rekisteriä, josta ilmenevät suoritetut opinnot ja niiden arvosanat.

Lukion koko oppimäärän suorittamisesta ei anneta yhteistä arvosanaa oppiaineiden arvosanojen keskiarvona eikä muullakaan tavalla.

Todistukseen merkitään opiskelijan suorittamien opintojen määrä opintopisteinä. Kokonaismäärään lasketaan hylättyjä opintoja vain pakollisissa ja valtakunnallisissa valinnaisissa opinnoissa.

Lukiokoulutuksen järjestäjä päättää todistusten ulkoasusta.

Todistus suullisen kielitaidon kokeesta ja lukiodiplomitodistus annetaan lukion päättötodistuksen liitteinä.

Suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta annettavaan todistukseen merkitään seuraavat tiedot:

- *todistuksen nimi*
- *koulutuksen järjestäjän nimi*
- *opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän lukiokoulutuksen järjestämisluvan päivämäärä*
- *oppilaitoksen nimi*
- *opiskelijan nimi ja henkilötunnus*
- *kokeessa suoritettu kieli ja sen oppimäärä sekä kokeesta saatu arvosana*
- *paikkakunta, todistuksen antamispäivämäärä (lukion päättötodistuksen päivämäärä) ja rehtorin allekirjoitus*
- *arvosana-asteikko.*

Lukiodiplomitodistus on lukion päättötodistuksen liite, ja se merkitään Lisätietoja#kohtaan. Lukiodiplomitodistukseen merkitään seuraavat tiedot:

- *todistuksen nimi*
- *koulutuksen järjestäjän nimi*
- *opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän lukiokoulutuksen järjestämisluvan päivämäärä*
- *oppilaitoksen nimi*
- *opiskelijan nimi ja henkilötunnus*
- *oppiaine tai vastaava, jonka lukiodiplomitodistuksesta on kyse*
- *arvosana*
- *lukiodiplomiaineessa suoritettujen opintojen opintopisteiden määrä mukaan lukien lukiodiplomiopintojakso*
- *paikkakunta, todistuksen päivämäärä (lukion päättötodistuksen päivämäärä) ja rehtorin allekirjoitus*
- *arvosana-asteikko.*

Lukion päättötodistukset, sekä lukion yleislinjan että matematiikkalukion, ovat ulkoasultaan yhtenäisiä, ja niissä on koulun logo.

5.7. Arviointiin liittyvät paikallisesti päätettävät asiat

Lukion opetussuunnitelman perusteiden arviointiluvun perusteella keskeiset paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävät asiat ovat seuraavat:

- *opintojaksoittain päätettävät asiat: opintojakson tavoitteet, keskeiset sisällöt, laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa ja opintojakson arviointi*
- *oppilaitoksen arviointikulttuurin periaatteet ja yhteiset arviointiin liittyvät käytänteet*
- *arvioinnin toteuttaminen ja siihen kuuluvat erilaiset arviointipalautteen antamisen käytänteet*
- *arviointiin liittyvien yhteisten periaatteiden ja käytänteiden toteutumisen seuraaminen*
- *kesken olevan opintojakson merkintätapa ja suorituksen täydentämiskäytännöt*
- *hyväksyttyjen ja hylättyjen arvosanojen uusimisen periaatteet ja uusimiskertojen määrä*
- *opinnot, jotka on mahdollista edellyttää opiskeltavaksi itsenäisesti*
- *opintojen mahdollisten etenemistapojen määrittely*
- *todistusten ulkoasu.*

Arvioinnin periaatteet ja käytänteet
Arviointi on avointa, yhdenvertaista ja monipuolista ja sitä toteutetaan yhteisesti sovittujen periaatteiden mukaisesti.
Arvioinnin tehtävä on tukea ja ohjata oppimista sekä tehdä näkyväksi tavoitteiden saavuttamista.

Opiskelijaa ohjataan lukio-opintojen aikana tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan, asettamaan itselleen tavoitteita ja pohtimaan keinoja niiden saavuttamiseksi.

Opintojakson alkaessa opiskelijalle ilmaistaan kirjallisesti, mitä opintojakson suorittaminen vaatii ja millä painotuksilla arviointi suoritetaan. Opintojakson suorittamisen vaatimukset ovat kirjallisesti nähtävillä niin, että ne voidaan tarvittaessa näyttää myös huoltajille. Arviointia toteutetaan sekä numeerisesti että sanallista palautetta antamalla. Opiskelijalla on mahdollisuus saada suullista palautetta. Oppimisen ja työskentelyn arviointi voi olla oppitunnilla tapahtuvaa keskustelua opettajan ja opiskelijan tai opiskelijoiden välillä.
Aineenopettaja harkitsee erilaisen arvioinnin ja arvioitavien suoritusten painoarvoa opintojaksokohtaisesti. Arvioitavien suoritusten painoarvon lisäksi niiden tarkoitus perustellaan opiskelijoille.
Näin opiskelija saa käsityksen siitä, kuinka suuren osan arvioinnista muodostavat asiaosaaminen, työskentelyn taidot tai oppimisen prosessi. Opiskelijaa kannustetaan lukio-opintojen aikana itsearviointiin ja sitä tehdään ohjatusti ainakin osassa opintojaksoista.
Joillekin opintojaksoille osallistuminen edellyttää tiettyjen aiempien opintojaksojen suorittamista. Tästä säädetään ainekohtaisissa opetussuunnitelmissa. Oppiainekohtaisesti määritellään, millä edellytyksillä opintojaksoja voi opiskella itsenäisesti.
Arvioinnin periaatteista ja käytänteistä keskustellaan opettajakunnassa ja uudet opettajat perehdytetään arvioinnin periaatteisiin ja käytänteisiin. Periaatteet kirjataan myös laatukäsikirjaan. Opintojaksojen arviointikirjat toimitetaan koulusihteerille, joka seuraa arvioinnin toteutumista määräajassa.

Numeroarvosanojen ja S-merkinnän (=suoritettu) arvioinnissa voidaan käyttää myös O-merkintää kesken olevasta opintojaksosta sekä K-merkintää keskeytyneestä opintojaksosta.

Kesken olevan opintojakson merkintätapa ja täydentäminen

Mikäli opiskelija on osallistunut opintojaksolle mutta ei ole esimerkiksi sairastumisen vuoksi pystynyt antamaan opintojakson suorittamiseksi riittäviä näyttöjä, voidaan opintojaksosta antaa merkintä O (osallistunut). Tällöin opiskelija ja opettaja laativat suunnitelman tarvittavien näyttöjen antamisesta, aikataulusta ja mahdollisesta tuesta. Kun tarvittavat näytöt on annettu, yleensä viimeistään seuraavan jakson loppuun mennessä, opintojakso voidaan arvioida. Muussa tapauksessa O-merkintä muutetaan K-merkinnäksi (keskeytynyt) ja opintojakso on suoritettava kokonaan uudestaan.

Keskeytyneen opintojakson merkintätapa

Kun opiskelijan opintojakso keskeytyy niin, että hän ei voi saada siitä suoritusmerkintää, hänen opintorekisteriinsä kirjataan K-merkintä (keskeytynyt). Syynä voivat olla esim. liialliset poissaolot tai työskentelemättömyys. Opettaja 1) tiedottaa wilmoitse opiskelijaa ja alaikäisen huoltajaa opintojakson keskeytymisestä ja 2) lähettää wilma-viestillä tiedon opinto-ohjaajalle ja koulusihteerille siitä, että opiskelijan opintojakso on keskeytynyt, ja koulusihteeri merkitsee K:n. Keskeytynyttä opintojaksoa ei voi täydentää, vaan se tulee suorittaa kokonaan uudelleen.

Hylätyn opintojakson uusiminen ja hyväksytyn opintojakson korottaminen

Opiskelijalla on yksi uusintaoikeus hylätyn opintojakson kohdalla (arvosana 4). Uusinta voi koskea osasuoritusta tai koko opintojakson oppimäärää. Mikäli hylätty arvosana (4) johtuu siitä, että opiskelija ei ole palauttanut vaadittuja osasuorituksia, tämä merkitään lisätiedoksi opintojakson arviointiin. Uusintatentti järjestetään opintojakson arvioinnin valmistumisen jälkeen. Uusintaoikeus katsotaan käytetyksi, jos opiskelija ilman pätevää syytä jättää saapumatta uusintatilaisuuteen tai osasuorituksen palauttamatta annettuun määräaikaan mennessä. Opiskelijan eteneminen oppiaineessa voidaan estää, mikäli opiskelijalla on tässä oppiaineessa niin paljon hylättyjä arvosanoja (yli ⅓ pakollisten opintojen määrästä), että lukio-opintojen suorittaminen ei ole mahdollista ilman näiden arvosanojen korottamista. Tällöin opiskelijan on suoritettava hylättyjä opintojaksoja ennen oppiaineen uusille opintojaksoille osallistumista.

Opiskelija voi yrittää korottaa hyväksytyn opintojakson arvosanaa korotustilaisuudessa, joita järjestetään noin kaksi kertaa lukuvuodessa. Opettaja voi vaatia korotustilaisuudessa

annetun näytön lisäksi etukäteen palautettavia töitä. Korotetun opintojakson arvosanaksi tulee suorituksista parempi. Kutakin hyväksyttyä opintojaksoa voi yrittää korottaa vain kerran.

Todistukset

Todistukset ovat ulkoasultaan yhtenäisiä, ja niissä on koulun logo.

6. Oppimistavoitteet ja opetuksen keskeiset sisällöt

6.1. Opetuksen yleiset tavoitteet

Lukion opetus ja muu toiminta järjestetään lukiokoulutusta koskevassa valtioneuvoston asetuksessa (810/2018) määriteltyjen lukiokoulutuksen yleisten valtakunnallisten tavoitteiden mukaan siten, että opiskelijalla on mahdollisuus kasvaa sivistyneeksi yhteiskunnan jäseneksi, hankkia muuttuvan toimintaympäristön edellyttämiä tietoja ja taitoja sekä kartuttaa jatkuvan oppimisen taitoja. Tavoitteet korostavat laaja-alaisen yleissivistyksen ja kokonaisuuksien ymmärtämisen merkitystä sekä kannustavat eettisesti vastuulliseen ja aktiiviseen toimijuuteen osana paikallista, kansallista, eurooppalaista ja globaalia yhteisöä.

Lukio-opetus lujittaa opiskelijan identiteettiä ja ohjaa oman ainutlaatuisuuden ymmärtämiseen ja arvostamiseen. Sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuuden ymmärtäminen luo edellytyksiä sukupuolitietoiselle opetukselle.

Lukio-opetus vahvistaa opiskelijan ymmärrystä ihmisen toiminnan vaikutuksista ympäristön tilaan ja ohjaa häntä toimimaan kestävän elämäntavan hyväksi tavoitteellisesti, tietoperustaisesti ja monipuolisessa yhteistyössä. Opetus kannustaa opiskelijaa tunnistamaan ja käsittelemään eettisiä kysymyksiä, ristiriitoja ja jännitteitä monista näkökulmista. Se rohkaisee opiskelijaa vaikuttamaan ja toimimaan nykyistä oikeudenmukaisemman, kestävämmän ja ihmisoikeuksia paremmin kunnioittavan yhteiskunnan ja maailman puolesta.

Lukioaikana opiskelija saa monipuolisia kokemuksia uuden tiedon ja osaamisen rakentamisesta laaja-alaisesti ja oppiainerajat ylittäen. Opiskelija kehittää tiedonhankinta- ja soveltamistaitojaan sekä ongelmanratkaisutaitojaan. Hän saa kokemuksia tutkivasta oppimisesta sekä osallisuudesta tieteen ja tutkimuksen tekoon. Opetus vahvistaa opiskelijan monilukutaitoa niin, että hän ymmärtää tieteen- ja taiteenaloille ominaista kieltä sekä motivoituu erilaisten tekstien tutkimisesta, tulkitsemisesta ja tuottamisesta. Opiskelija tottuu arvioimaan tekstien ja tiedon luotettavuutta. Lukio-opetuksessa arvostetaan ja tuodaan näkyväksi kieliä monipuolisesti. Opiskelija oppii toimimaan sekä molemmilla kotimaisilla kielillä että koko kielivarantoaan käyttäen. Opetus ohjaa opiskelijaa syventämään ymmärrystään tieto- ja viestintäteknologiasta sekä käyttämään sitä tarkoituksenmukaisesti, vastuullisesti ja turvallisesti niin itsenäisessä kuin yhteisöllisessä työskentelyssä.

Lukio-opetus rakentaa yhteisöllisyyttä, osallisuutta ja hyvinvointia vahvistamalla vuorovaikutus-, yhteistyö- ja ilmaisutaitoja. Opiskelussa saadaan kokemuksia tavoitteellisesta toiminnasta ja vertaisoppimisesta tiimeissä ja projekteissa. Lukio-opetus kannustaa opiskelijoita eri taiteenaloille ominaiseen ilmaisuun ja toimintaan sekä taide- ja kulttuurielämään osallistumiseen. Fyysinen aktiivisuus ja terveelliset elämäntavat ymmärretään terveyden ja hyvinvoinnin perusedellytyksiksi.

Lukioaikana opiskelijan oppimaan oppimisen taidot kehittyvät ja monipuolistuvat. Opiskelija oppii tuntemaan vahvuuksiaan ja kehittymistarpeitaan oppijana sekä luottamaan mahdollisuuksiinsa oppia. Opiskelija ymmärtää sitoutumisen merkityksen oppimiselleen, mikä vahvistaa hänen itseohjautuvuuttaan. Lukio-opetus auttaa opiskelijaa tunnistamaan hänelle sopivia opiskelustrategioita ja kehittymään niissä taitavaksi. Lukioaikana opiskelijalle muodostuu vankka jatkuvan ja uudistuvan oppimisen taito ja tahto.

Opetus antaa opiskelijalle koulutusmahdollisuuksista, yhteiskunnasta ja työelämästä tietoja ja kokemuksia, joiden avulla hän osaa suunnitella omaa tulevaisuuttaan, jatkokoulutustaan ja tulevaa työelämää kotimaassa ja kansainvälisesti. Opetus vahvistaa opiskelijoiden yhdenvertaisia ja tasa-arvoisia mahdollisuuksia kehittää osaamistaan sekä tehdä opiskeluaikaisia ja tulevaisuutta koskevia valintoja.

6.2. Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisella osaamisella on lukiokoulutusta eheyttävä tehtävä. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet muodostavat lukion oppiaineiden yhteiset tavoitteet. Laaja-alaisen osaamisen kokonaisuus on kuvattu alla olevassa kuviossa.

Lukion opetussuunnitelman perusteissa kuvatut oppiaineiden oppimäärät muodostavat lukiokoulutuksessa saavutettavan osaamisen perustan. Lukiokoulutuksen tehtävän mukainen yleissivistys rakentuu oppiaineissa määritellystä tiedonalakohtaisesta osaamisesta, jota laaja-alainen osaaminen tukee ja syventää.

Laaja-alainen osaaminen käsittää opiskelijan hyvään yleissivistykseen ja hyväksi ihmiseksi kasvamiseen, kestävän tulevaisuuden rakentamiseen sekä jatko-opinto-, työelämä- ja kansainvälisyysvalmiuksiin tarvittavien tietojen, taitojen, arvojen, asenteiden ja tahdon muodostaman kokonaisuuden.

Lukiokoulutuksen arvoperusta, oppimiskäsitys ja toimintakulttuuri luovat perustan laaja-alaisen osaamisen kehittymiselle. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueiden tavoitteisiin pyritään kaikissa lukio-opinnoissa. Kukin oppiaine lähestyy laaja-alaista osaamista oman tiedon- ja tieteenalansa lähtökohdista. Laaja-alainen osaaminen on keskeinen osa sekä oppiainekohtaisia että oppiaineita yhdistäviä opintoja.

Laaja-alaista osaamista kehittävissä opinnoissa opiskelija syventää osaamistaan tarkastelemalla monitahoisia kulttuurisia ja yhteiskunnallisia ilmiöitä sekä niiden yhteyksiä ja keskinäisriippuvuuksia. Opiskelija oppii soveltamaan aiemmin oppimaansa sekä hakemaan, tulkitsemaan, arvottamaan, jakamaan ja tuottamaan tietoa eri muodoissa, ympäristöissä ja erilaisissa yhteisöissä sekä erilaisten välineiden avulla. Kehittyvä laaja-alainen osaaminen tukee opiskelijoiden kriittisen ajattelun, yhteistyötaitojen, luovan ongelmanratkaisun, oppimaan oppimisen ja elinikäisen oppimisen taitojen kehittymistä.

Edellä esitetyn kuvion mukaisesti kaikille lukioille yhteisiä laaja-alaisen osaamisen osa-alueita on kuusi. Ne muodostavat toisiaan täydentävän ja yhdistävän kokonaisuuden. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet ovat

- *hyvinvointiosaaminen*
- *vuorovaikutusosaaminen*

- *monitieteinen ja luova osaaminen*
- *yhteiskunnallinen osaaminen*
- *eettisyys ja ympäristöosaaminen*
- *globaali- ja kulttuuriosaaminen.*

Kaikkia osa-alueita opiskeltaessa on tarkoitus, että opiskelija

- *havainnoi ja analysoi nykyajan ilmiöitä ja toimintaympäristöjä sekä oppii etsimään hyvän tulevaisuuden rakentamisen elementtejä*
- *osaa esittää perusteltuja käsityksiä toivottavista muutoksista ja rohkaistuu toimimaan eettisesti kestävien ratkaisujen puolesta sekä oman arjen että yhteiskunnan tasolla*
- *saa mahdollisuuksia oman mukavuusalueen haastamiseen, osaamisen jakamiseen ja vertaisoppimiseen sekä ratkaisujen yhdessä ideointiin ja tuottamiseen.*

Laaja-alaista osaamista täydennetään ja konkretisoidaan paikallisessa opetussuunnitelmassa kunkin oppiaineen kohdalla sekä jokaisen opintojakson kuvauksessa. Laaja-alainen osaaminen otetaan huomioon lukion toimintakulttuurissa. Sen toteutusta täydennetään opetussuunnitelmaan sisällytettävissä korkeakouluopintoihin ja työelämään tutustumisen sekä kansainvälisen osaamisen järjestelyjen kuvauksissa. Temaattisten opintojen sisältöjä voidaan valita laaja-alaisen osaamisen osa-alueista.

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueiden yksityiskohtaisemmat tavoitteet ovat seuraavat. Osa-alueet ja niiden tavoitteet etenevät yksilöllisestä näkökulmasta laajempiin yhteyksiin.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija rakentaa identiteettiään tunnistamalla vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan sekä syventämällä osaamistaan lisääntyvän itsetuntemuksen pohjalta. Lukio-opinnot kehittävät opiskelijan epävarmuuden sietokykyä, sinnikkyyttä ja luottamusta tulevaisuuteen.

Opiskelija ymmärtää terveyden ja terveellisten elämäntapojen merkityksen sekä vaalii fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista toimintakykyään ja hyvinvointiaan. Opiskelija omaksuu hyvinvointiaan tukevia ja iloa tuottavia toimintatapoja sekä tunnistaa niitä edistäviä yhteisöjä. Riittävä fyysinen aktiivisuus, uni, opiskelupäivän aikaiset tauot ja terveellinen ravinto tukevat oppimista sekä opiskelijan jaksamista ja palautumista. Opiskelija vahvistaa myös elämäntapoja, joissa korostuvat itselle merkityksellinen kulttuuri, teknologian vastuullinen käyttö ja eettisyys.

Opiskelija toimii aktiivisesti oman ja toisten hyvinvoinnin ja turvallisuuden hyväksi. Lukio-opinnot kehittävät opiskelijan valmiuksia tunnistaa myös hyvinvointia ja turvallisuutta heikentäviä tekijöitä, kuten uupumusta, kiusaamista ja häirintää, ja osallistua niiden ehkäisemiseen. Opiskelija saa valmiuksia hakeutua itse tai ohjata muita hakeutumaan palvelujärjestelmien piiriin ongelma- ja poikkeustilanteissa.

Lukio-opinnoissa tutustutaan yhteiskunnallisiin, kulttuurisiin ja globaaleihin keinoihin, joiden avulla edistetään yhteisöjen ja ekosysteemien hyvinvointia. Opiskelijoille tarjotaan mahdollisuus toimia ja oppia yhdessä sekä löytää tapoja kohdata muuttuvan maailman epävarmuutta.

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvän vuorovaikutuksen lähtökohta on myötätunto, joka mahdollistaa merkityksellisyyden kokemisen. Opiskelija saa kokea kuuluvansa lukioyhteisöön, ja hän tulee kuulluksi omana itsenään. Opiskelija kehittää vuorovaikutusosaamistaan tunnistamalla, käsittelemällä ja säätelemällä tunteitaan. Hän oppii myös kuuntelemaan, kunnioittamaan ja ennakoimaan toisten tunteita ja näkemyksiä sekä niiden ilmaisuja. Hän oppii käyttämään tunteita voimavarana vuorovaikutuksessa.

Vuorovaikutusta opitaan yhdessä ja yhteistyössä sekä erilaisissa ympäristöissä. Samalla opiskelijat kehittävät kielitietoisuuttaan ja monilukutaitoaan. He ymmärtävät niiden keskeisen merkityksen tiedon tuottamisessa ja tulkinnassa sekä ratkaisujen etsimisessä. Vuorovaikutusosaaminen tukee opiskelijoita heidän asettaessaan tavoitteita opiskelulleen ja muulle toiminnalleen.

Lukio-opinnot antavat opiskelijalle valmiuksia rakentavaan vuorovaikutukseen. Hän syventää kykyään käsitellä ristiriitoja ja konflikteja rakentavasti ja myös sovittelun keinoin. Opiskelija saa kokemuksia toiminnasta viestien ja merkitysten välittäjänä myös kieli- ja kulttuurirajoja ylittävässä vuorovaikutuksessa.

Vuorovaikutusosaamisen kehittämisessä pohditaan sananvapauden merkitystä, sen vastuullista käyttöä sekä tiedonkäsityksen ja tiedonvälityksen muuttumista eri näkökulmista. Opiskelija hahmottaa rakentavan vuorovaikutuksen ja kulttuurienvälisen ymmärryksen merkityksen kestävälle tulevaisuudelle, demokratialle ja rauhalle.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen osaaminen tukee opiskelijan ajattelun, näkemysten ja toiminnan eettisten, esteettisten ja ekologisten arvolähtökohtien pohdintaa. Hän tutustuu erilaisiin tiedonhankinnan ja -esittämisen tapoihin ja harjaantuu käyttämään niitä. Samalla hän vahvistaa kykyään arvioida tiedon luotettavuutta. Opiskelija tottuu arvioimaan erilaisen tiedon tarpeellisuutta ja merkittävyyttä elämänhallinnan, opiskelun ja työ- ja jatko-opintosuunnitelmiensa sekä eri yhteisöjensä kannalta. Tätä konkretisoidaan tutustumalla korkeakouluopiskelun ja työssä oppimisen tapoihin rakentaa tietoa ja hyödyntää osaamista. Samalla opiskelija vahvistaa oppimaan oppimisen taitojaan sekä valmiuksiaan jatko-opintoihin ja muita elämänvaiheita varten.

Opiskelijan monilukutaitoa syvennetään tavoitteellisesti. Monilukutaito perustuu laaja-alaiseen käsitykseen tekstistä. Lukio-opinnot vahvistavat opiskelijan uteliaisuutta ja taitoa löytää, tulkita ja tuottaa monenlaisia tekstejä vaativuusastetta, näkökulmia ja kontekseja vaihdellen. Lukio-opinnoissa pohditaan, miten teknologia ja digitalisaatio tukevat yksilöiden ja yhteisöjen kyvykkyyksiä. Opiskelija tutkii mahdollisuuksia ratkaista monimutkaisia ongelmia.

Opiskelija pohtii tulevaisuuden kannalta kestäviä ratkaisuja, joissa otetaan huomioon ympäristön, talouden, teknologian ja politiikan yhteyksiä, ja oppii tekemään ja arvioimaan vaihtoehtoisia tulevaisuusskenaarioita yksilön, yhteisöjen ja ekosysteemien näkökulmasta.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelijan monimuotoiset osallistumis-, vaikuttamis- ja työkokemukset sekä niiden reflektointi ovat yhteiskunnallisen osaamisen lähtökohtana. Opinnot syventävät opiskelijan ymmärrystä omasta roolistaan, vastuustaan ja mahdollisuuksistaan tukea demokratian monimuotoista toteutumista ympäröivässä yhteiskunnassa ja yhteistyössä muiden kanssa.

Yhteiskunnallinen osaaminen tukee opiskelijaa hänen suuntautuessaan jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaistoimintaan. Yhteiskunnallisen osaamisen myötä opiskelija sisäistää yritteliään ja uudistumishenkisen asenteen eri elämänalueilla. Hän harjaantuu suunnittelemaan tulevaisuuttaan avarakatseisesti sekä rohkaistuu ottamaan perusteltuja riskejä ja sietämään epävarmuutta, turhautumista ja epäonnistumisia.

Opiskelija oppii ymmärtämään ja arvostamaan demokraattisen, oikeudenmukaisen sekä tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen perustuvan yhteiskunnan toimintaperiaatteita ja rakenteita. Hän ymmärtää, miten yhteinen sosiaalinen pääoma muodostuu ja miten sitä voi kartuttaa. Opiskelija omaksuu aktiivisen kansalaisuuden ja toimijuuden taitoja. Hän motivoituu ottamaan kantaa yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja tekemään aloitteita sekä viemään niitä eteenpäin yhteistyössä

paikallisesti ja kansainvälisesti. Opiskelijan oman työn merkitystä hyvän tulevaisuuden rakentamisessa tehdään näkyväksi.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija arvioi ja suunnittelee toimintaansa eettisyyden ja vastuullisuuden lähtökohdista. Hän oppii perusasioita kestävän elämäntavan ekologisesta, taloudellisesta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta ulottuvuudesta sekä näiden keskinäisriippuvuuksista. Opiskelija ymmärtää, miksi ihmisen toiminta on sovitettava luonnonympäristöjen kantokykyyn sekä rajallisiin luonnonvaroihin ja niiden kestävään käyttöön. Kokemukset ihmisiin ja luontoon kohdistuvasta huolenpidosta vahvistavat luottamusta siihen, että arkisilla hyvillä teoilla on vaikutusta.

Opiskelija tutustuu tutkimustietoon ja käytäntöihin, jotka liittyvät ilmastonmuutoksen hillitsemiseen ja luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen. Hän saa mahdollisuuksia havainnoida, suunnitella, tutkia ja arvioida toimintaa, jolla näitä ilmiöitä voidaan muuttaa kestävään suuntaan. Opiskelija reflektoi havaintojaan yhteiskunnallisen vaikuttamisen näkökulmasta pyrkien tunnistamaan rakenteita, jotka mahdollistavat eri yhteisöjen kestävän toiminnan tai ovat sen esteenä.

Opiskelija ymmärtää perusasiat globalisaatiosta ja siitä, miten se vaikuttaa erilaisissa olosuhteissa elävien ihmisten mahdollisuuksiin noudattaa kestävää elämäntapaa. Hän tuntee YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030:n tavoitteita ja arvioi niissä edistymistä. Opiskelija pohtii ja vahvistaa omaa panostaan ja tarvittavia kumppanuuksia kestävän tulevaisuuden hyväksi.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija syventää tietojaan ja ymmärrystään omasta identiteetistään sekä lukioyhteisön ja yhteiskunnan moninaisuudesta, jossa erilaiset identiteetit, kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja vuorovaikutuksessa keskenään. Opiskelija vahvistaa kansainvälistä osaamistaan ja monilukutaitoaan hyödyntämällä kulttuurisesti ja kielellisesti monimuotoisia verkostoja, medioita ja lähdeaineistoja. Hän saa kokemuksia opiskelusta, yhteistyöstä ja eettisestä toimijuudesta erilaisia kansainvälisyyden toimintamuotoja ja teknologiaympäristöjä hyödyntäen.

Opiskelija oppii tunnistamaan ja reflektoimaan kulttuuriperintöjä, arvoja, ihmisten erilaisia toimintaympäristöjä ja muita seikkoja, joiden pohjalle kulttuuri-identiteetit ja elämäntavat rakentuvat omassa arjessa sekä suomalaisessa yhteiskunnassa, Euroopassa ja globaalisti. Samalla hän harjaantuu arvostamaan ihmisten ja yhteisöjen oikeutta kulttuuriseen identiteettiin sekä toimimaan kulttuurisen moninaisuuden puolesta.

Opiskelija saa monenlaisia tilaisuuksia tutkia, harjoitella ja kartuttaa maailmankansalaisen taitoja ja etiikkaa YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030:n mukaisesti. Samalla hän oppii erittelemään kansainvälistymistä ja globalisaatiota ilmiöinä. Opiskelija vahvistaa ihmisoikeuksien tuntemustaan ja toimijuuttaan ihmisoikeuksien, yhdenvertaisuuden, oikeudenmukaisuuden ja eettisesti vastuullisten elintapojen edistämiseksi. Hän tunnistaa ja oppii hyödyntämään mahdollisuuksia monenkeskiseen, luovaan yhteistyöhön hyvän tulevaisuuden rakentamiseksi.

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueiden käsittely koulussamme on määritelty jokaisen oppiaineen ja jokaisen opintojakson alla.

7. Opiskeluhuollon suunnitelmat

8.1 MAYK lukion opiskeluhuoltosuunnitelma

8.2 Kriisisuunnitelma
8.3 Tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma
8.4 Päihdesuunnitelma
8.5 Kiusaamisen ja häirinnän ehkäisy ja käytänteet lukiossa

7.1. MAYK lukion opiskeluhuoltosuunnitelma

Opiskeluhuollolla tarkoitetaan opiskelijan oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä. Toimiva oppiskeluhuolto tukee hyvää oppimista. Tavoitteena on luoda turvallinen ja terve opiskeluympäristö sekä ennaltaehkäistä syrjäytymistä. Maunulan yhteiskoulun lukiossa ja Helsingin matematiikkalukiossa järjestetään sekä yhteisöllistä että yksilöllistä opiskeluhuoltoa.

Opiskeluhuollon työkenttänä on tunnistaa oppimisen esteitä, vaikeuksia sekä muita nuoren elämään liittyviä ongelmia mahdollisimman varhain ja puuttua niihin nopeasti. Vastuu opiskeluhuollon toteutumisesta on kaikilla oppilaitoksessa työskentelevillä. Erityisvastuun toiminnasta kantavat opiskeluhuoltoryhmien vakinaiset jäsenet. Opiskeluhuoltotyön keskeisin toimintaperiaate on opiskelijan ja huoltajien osallisuus ja arvostava kohtaaminen. Vaikka kodeilla on päävastuu nuoren kasvun ja kehityksen kannalta, on koulu keskeinen nuoren kehitysympäristö.

Varhainen puuttuminen ongelmiin tarkoittaa reagoimista heränneeseen huoleen ja opiskelijaa koskevan huolen puheeksi ottamista niiden kanssa, joita asia koskee. Jokaisella on inhimillinen vastuu sekä itsestään että lähimmäisestään. Heräävään huoleen on puututtava mahdollisimman pian. Vastuu varhaiseen puuttumiseen on sillä, jolla huoli herää. Otetaan huolet puheeksi opiskelijaa kunnioittaen. Yhteistyö edellyttää vuoropuhelua, on tärkeää kuunnella ja tulla kuulluksi.

Yhteisöllinen opiskeluhuolto

Yhteisöllinen opiskeluhuolto ymmärretään keskeisenä osana koko oppilaitoksen toimintakulttuuria ja käytännön toimia. Koulun työntekijät tekevät opiskeluhuoltotyötä päivittäin koulun arjessa, esimerkiksi ryhmänohjaaja hoitaessaan ryhmänohjaajan tehtäviään. Sopimuskoulun yhteisöllinen toimintakulttuuri rakenteineen edistää kokonaisuudessa yhteisöllistä opiskeluhuoltoa.

Aktiivinen opiskelijakuntatoiminta on aidon osallisuuden ja vaikuttamisen kanava. Osallisuuden ja yhteenkuuluvuuden kokemus on hyvinvoinnin keskeinen elementti. Aitoon osallisuuteen pyritään muun muassa tavoitteellisella ryhmäyttämisellä erityisesti uusien opiskelijoiden aloittaessa lukion syyslukukauden alussa. Yhteisöllisessä opiskeluhuollossa tärkeimmät välineet tiedon kokoamisessa ovat kouluterveyskyselyt, ympäristön terveellisyyden ja opiskeluyhteisön hyvinvoinnin tarkastukset sekä Opetushallituksen ja Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen kyselyt sekä mahdolliset koulun omat hyvinvointikyselyt.

Yhteisöllisessä opiskeluhuoltoryhmässä suunnitellaan kootun tiedon perusteella yhteisön hyvinvointia lisääviä toimia. Yksityisillä opetuksen järjestäjillä on yhteinen sopimuskoulujen opiskeluhuollon seurantatyhmä, jossa sovitaan opiskeluhuollon keskeiset periaatteet sekä opiskeluhuoltotoiminnan yleinen suunnittelu, ohjaus ja arviointi. Arviointi on ohjausryhmän erityinen tehtävä.

Yhteisöllisen opiskeluhuoltoryhmän keskeinen tehtävä on kouluyhteisön hyvinvoinnin tarkastelu ja sen pohjalta tavoitteiden ja toimenpiteiden suunnittelu. Yhteisöllinen opiskeluhuoltoryhmä on koulun moniammatillinen ryhmä, jossa eri ammattiryhmät yhdistävät tietonsa ja taitonsa edistääkseen opiskelijoiden hyvinvointia. Yhteistyö on opiskelijalähtöistä ja toistensa ammattitaitoa arvostavaa. Toimiva yhteistyö vaatii yhteisesti sovitut rakenteet, tietoista

kehittämistä rakentavaan keskusteluun sekä oman toiminnan ja yhteistoiminnan arviointia. Yhteisöllinen opiskeluhuoltoryhmä kokoontuu säännöllisesti viikottain. Ryhmän puheenjohtajana toimii lukion apulaisrehtori. Ryhmän muut vakinaiset jäsenet ovat lukion opinto-ohjaajat, psykologi, kouluterveydenhoitaja ja koulukuraattori. Lisäksi kokouksiin voidaan kutsua erikseen eri opettajia ja/ tai henkilökuntaa kokousteemasta riippuen. Yhteisöllisessä opiskeluhuoltoryhmässä ei käsitellä yksilöllisiä oppilashuollollisia asioita. Yhteisöllinen opiskeluhuoltoryhmä tekee tarvittaessa yhteistyötä oppilaskunnan edustajien sekä vanhempien/huoltajien kanssa.

Yksilöllinen opiskelijahuolto

Yksilöllisellä opiskeluhuollolla tarkoitetaan koulu-ja opiskeluterveydenhuollon palveluja, psykologi-ja kuraattoripalveluja sekä tarvittaessa monialaista yksilökohtaista opiskeluhuoltoa moniammatillisessa asiantuntijaryhmässä.

Yksittäisen nuoren asiat tai huolet, jotka vaativat moniammatillista asiantuntemusta, käsitellään opiskelijan läsnäollessa. Kaikki yksilökohtainen opiskeluhuollon työ perustuu vapaaehtoisuuteen, laki ei tunne käsitettä ”pakkoauttaminen”. Moniammatillinen asiantuntijaryhmä kootaan silloin, kun koulun työntekijän huoli nuoresta on suurta ja yksittäisen työntekijän omat auttamiskeinot eivät riitä. Koulun työntekijän tulee olla yhteydessä siihen opiskeluhuoltoryhmän jäseneen, kenen asiantuntijuuteen asia liittyy. Jos työntekijällä on epävarmuutta asian suhteen, opiskeluhuoltoryhmän jäseniä voi konsultoida asiasta etukäteen nimettömänä.

Opiskelija osallistuu itse omien asioidensa käsittelyyn ja voi itse päättää haluaako huoltajan paikalle. Opiskelija voi toivoa tiettyä koulun työntekijää osallistumaan ja/tai kieltää jotakin tiettyä työntekijää osallistumasta asioidensa käsittelyyn.Opiskeluhuollon eri työntekijän/työntekijöiden tulee keskustella hyvissä ajoin nuoren kanssa siitä, mitä nuoren asioita työntekijä tuodaan esiin yksilökohtaisessa opiskeluhuoltoryhmässä. Ryhmän keskeisimmät toimet yksittäisen nuoren asiassa ovat esille tulleen asian käsittely, toimenpiteistä ja työnjaosta sopiminen sekä seuranta. Toiminta on avointa, luottamuksellista, rehellistä ja opiskelijan tarpeista lähtevää. Sovitut asiat kirjataan opiskeluhuoltokertomukseen, joka on salassa pidettävä asiakirja. Sitä voivat lukea vain asianomaiset henkilöt ellei toisin sovita.

Lukion opintojen seurantaryhmän tehtävänä on seurata lukiolaisten opintojen etenemistä ja antaa pedagogista ohjausta ja tukea muun muassa konsultoimalla ryhmänohjaajia ja aineopettajia. Ryhmän keskeinen tehtävä on suunnitella oppimisen tukea sitä tarvitseville oppilaille. Tavoitteena on ehkäistä opiskelijoiden opintojen keskeytymistä. Jos opinnot kuitenkin jostain syystä keskeytyvät, ryhmän tehtävänä on tarjota siirtotukea jatkopolulle. Opiskelun seuranta työryhmää koordinoi ja johtaa lukion apulaisrehtori. Muut ryhmän vakinaiset jäsenet ovat lukion laaja-alainen erityisopettaja sekä lukion opinto-ohjaajat. Konsultoivassa roolissa ja yksilötason keskusteluissa ovat mukana tarvittaessa terveydenhoitaja, kuraattori ja/tai psykologi. Opiskelun seurantaryhmä kokoontuu säännöllisesti kerran viikossa ja tapaa jokaisen ryhmänohjaajan kerran lukukaudessa, tarvittaessa useammin.

Lukion apulaisrehtori vastaa lukion opiskelija-asioista. Apulaisrehtorin tehtävänä on koordinoida ja johtaa lukion opiskelun seurantaryhmän toimintaa. Apulaisrehtori on myös yhteisöllisen opiskelijahuoltoryhmän jäsen. Hän välittää tietoa näiden ryhmien toiminnasta ja tarpeista lukion opiskelijahuollon eri toimijoiden välillä. Apulaisrehtori myös informoi rehtoria ja johtoryhmää lukion opiskeluhuollon asioista.

Lukion opinto-ohjaajien keskeisenä tehtävänä on antaa tukea ja ohjausta opiskelukäytännöissä, opiskelutaidoissa ja arjen hallinnassa, aine-ja kurssivalinnoissa, omien vahvuuksien ja voimavarakentän kartoittamisessa sekä auttaa kaikin tavoin opiskelijaa ammatilliseen suuntautumiseen ja jatkokoulutukseen liittyvissä ongelmissa.

Olennainen osa opinto-ohjaajien työtä ovat henkilökohtaiset ohjauskeskustelut, jotka tarjoavat opiskelijoille mahdollisuuden luottamuksellisiin kahdenkeskisiin keskusteluihin. Tarvittaessa opinto-ohjaajat ohjaavat opiskelijan muihin asiantuntijapalveluihin kuten erityisopettajan, psykologin tai kuraattorin luokse. Opinto-ohjaajat ovat mukana opiskeluhuollon suunnittelussa, kehittämisessä, toteuttamisessa ja arvioinnissa yhdessä koulun muun henkilökunnan kanssa. Tiivis yhteistyö aineenopettajien kanssa on ensiarvoisen tärkeää. Opettajilta saadun palautteen

pohjalta opinto-ohjaajat konsultoivat opiskelijahuoltoryhmän jäseniä ja tarvittaessa myös opiskelijan huoltajia opintoihin liittyvissä kysymyksissä.

Opinto-ohjaajat järjestävät ja osallistuvat tarvittaessa huoltajatapaamisiin, verkostotapaamisiin sekä nuoren opiskelun jatkosuunnitteluun opintojen mahdollisesti keskeytyessä. Lukion opintojen seurantaryhmän kokouksissa opinto-ohjaaja on mukana ja tuntee kunkin lukiolaisen opintojen kokonaistilanteen. Yksilöllisessä opiskelijahuollossa opinto-ohjaajat ottavat esille henkilökohtaisissa ohjauskeskusteluissa esille tulleita asioita ja yhdessä muiden ryhmän jäsenten kanssa pohtivat sopivia tukitoimenpiteitä opiskelijan auttamiseksi.

Kouluterveydenhoitaja

Terveydenhoitajan rooli opiskeluhuoltoryhmässä on toimia terveydenhuollon asiantuntijana.Terveydenhoitaja osallistuu yhteisöllisen opiskelijahuoltoryhmän jäsenenä koko opiskeluyhteisön hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen. Toiminta sisältää opiskelijoiden hyvinvoinnin ja terveyden seuraamista, arviointia ja edistämistä, sekä oppimisen, tunne-elämän jakäyttäytymisen ongelmien tunnistamista ja selvittämistä yhteistyössä muun opiskelijahuoltohenkilöstön kanssa.

Opiskelijoiden terveyden edistämiseksi opiskeluympäristön terveellisyys ja turvallisuus tarkastetaan joka kolmas vuosi. Tarkastus tehdään yhteistyössä opiskeluterveydenhuollon, oppilaitoksen ja sen opiskelijoiden, terveystarkastajan, henkilöstön työterveyshuollon, työsuojeluhenkilöstön ja tarvittaessa muiden asiantuntijoiden kesken. Tarkastuksessa todettujen puutteiden korjaamista seurataan vuosittain. Lisäksi terveydellisten olojen valvonta edellyttää jatkuvaa havainnointia opiskeluympäristössä.

Terveystarkastuksen tehtävänä on edistää opiskelijan terveyttä ja hyvinvointia. Nuorta ohjataan tekemään terveyttä edistäviä valintoja ja tuetaan itsenäistymisessä.Terveystarkastuksessa selvitetään opiskelijan opiskelukykyä ja elämäntilannetta, itsetuntoa,voimavaroja ja vastuuta omasta terveydestään. Tarvittaessa tehdään laajempi motivaation,riskien, muutoshalukkuuden ja muutoksen esteiden selvittäminen. Opiskeluterveydenhuollossa on tärkeää tunnistaa opiskelijat, jotka tarvitsevat erityistä tukeaja heitä ohjataan opiskelun aikana tarvittavien tukitoimien piiriin.

Opiskelukykyyn voivat vaikuttaa mielenterveys-ja päihdeongelmat, sosiaaliset ongelmat, muutto toiselta paikkakunnalta, pitkäaikaissairaus, kiusaaminen tai oppimisvaikeudet. Opiskelijoiden terveystarkastustoiminnan tavoitteena on selvittää yhdessä opiskelijan kanssa opiskelijan elämäntilanne, elämäntavat,sosiaaliset verkostot ja opiskelu osana hyvinvoinnin kokonaisuutta. Tarkoituksena on tukea ja vahvistaa opiskelijan voimavaroja, havaita elämäntapoihin liittyviä riskejä ja antaa ohjausta ja neuvontaa riskien vähentämiseksi.

Terveystarkastuksissa arvioidaan opiskelijan terveydentilaa opinnoista selviytymisen kannalta, huomioidaan syrjäytymisvaarassa olevat opiskelijat sekä ohjataan opiskelija tarvittavien palvelujen piiriin. Kouluterveydenhoitaja voi selvittää raskauden ehkäisyn ja seksuaaliterveysneuvonnan tarvetta, suunnitella tarvittaessa kroonisten sairauksien seurantaa, hoitoa ja kuntoutusta lukio-opiskelun ajaksi. Tarvittaessa voidaan selvittää erityisopiskelijan tarvitsemat kuntoutus-ja tukitoimet yhdessä oppilaitoksen ja muiden tahojen kanssa. Palveluja kohdennetaan koko ikäluokan kattavien määräaikaisten terveystarkastusten lisäksi erityisesti niille, jotka tarvitsevat enemmän opiskeluterveyden huollon ammattihenkilöiden apua tai ohjausta.Terveystarkastuksesta poisjääneiden osalta selvitetään mahdollisen tuen tarve.Terveystarkastuksesta pois jääneelle opiskelijalle tarjotaan uutta aikaa. Jos opiskelija toistuvasti jättää tulematta terveystarkastukseen, otetaan yhteyttä alle 18-vuotiaan vanhempiin ja tarvittaessa opiskelijan tilannetta selvitetään opiskelijahuoltoryhmässä.

Psykologi

Lukion psykologitoiminnan tavoitteena on nuorten opiskelun, oppimisen ja hyvinvoinnin edistäminen ja tukeminen sekä yksilö-että yhteisötasolla. Psykologi tarkastelee ilmiöitä ja ongelmia niin yksilön, perheen, ryhmän, yhteisön kuin organisaationkin näkökulmasta. Psykologi on terveydenhuollon laillistettu ammattihenkilö, jonka työtä valvoo Valvira. Lisäksi työtä säätelevät ammattieettiset periaatteet. Maunulan yhteiskoulun lukiossa ja Helsingin matematiikkalukiossa priorisoidaan suora asiakastyö, henkilökohtaiset auttamisprosessit vaativat aikaa ja yksilöllistä

työotetta. Lukion psykologi tapaa nuoria tavallisesti tukikäynneillä asiassaan 1-5 kertaa, tarpeen mukaan enemmän. Tarvittaessa ja opiskelijan suostumuksella tehdään myös perhe-ja verkostotyötä.

Haastattelun ja psykologisten tutkimusmenetelmien avulla psykologi selvittää mm. nuoren mielenterveyttä, tunne-elämää, opiskelu-ja toimintakykyä. Keskustelun ja muiden menetelmien avulla psykologi tekee interventioita, joiden tavoitteena on opiskelu-ja toimintakyvyn ylläpitäminen ja edistäminen.

Psykologi antaa opiskelijalle ohjausta ja neuvontaa mielenterveyteen, psykologisiin kehitystehtäviin ja ihmissuhteisiin liittyvissä asioissa sekä neuvontaa hoidon tai muiden palveluiden piiriin hakeutumisesta. Psykologin työhön kuuluu myös lähetteiden ja lausuntojen kirjoittaminen.Psykologin tehtäviin kuuluu myös koordinoida ja kehittää koulun yhteisöllistä opiskeluhuoltoa yhdessä muiden opiskeluhuoltotyötä tekevien ryhmän jäsenten, lukion oppilaskunnan, opettajien ja henkilökunnan kanssa. Psykologi toimii tarvittaessa yhteisöllisen opiskeluhuoltoryhmän puheenjohtajana.

Koulukuraattori

Lukion kuraattoritoiminnan tavoitteena on oppilaiden psyykkisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistäminen sekä yksilö-että kouluyhteisö tasolla. Lukion kuraattorin tekemä asiakastyö sisältää opiskelijan kokonaiselämäntilanteen selvitystä sekä tarvittaessa hoitoonohjausta eteenpäin. Asiakastyön painopisteinä ovat sosiaaliset haasteet, perhetilanteet, päihteet, ohjaus sosioekonomisissa asioissaja yleinen elämänhallinta lukio-opintojen turvaamiseksi.

Opiskelijan suostumuksella tehdään tarvittaessa moniammatillista yhteistyötä eri toimijoiden kesken.Lukion kuraattorin työhön kuuluu sosiaalisen selvityksen laatiminen sekä asiakastyön dokumentointi ja tarvittaessa lausuntojen laatiminen. Moniammatillinen yksilökohtainen yhteistyö lukiolaisen asioissa on luottamuksellista ja kuraattorin työparin /-ryhmän muodostavat opiskelijan hyväksymä/-t koulun aikuiset sekä huoltajat.

Salassapito

Tiedot, joita opiskelijahuoltotyötä tekevät saavat, ovat usein arkaluonteisia ja koskevat opiskelijan tai hänen läheisensä yksityisyyteen liittyviä asioita. Opiskelijan asemaa suojaa luottamuksellisuus, joka ilmenee lainsäädännössä salassapitovelvollisuutta koskevina säännöksinä. Lukiolaki §23: ´Opiskelijaa koskevaa, opetuksen järjestämisen kannalta välttämätöntä tietoa voidaan vaihtaa opetushenkilöstön, terveydenhuollon tai muusta oppilashuollosta vastaavien henkilöiden kesken.

Lukiolain mukaan oppilaitoksen henkilöt eivät saa luvattomasti ilmaista sivullisille, mitä he ovat tehtävää hoitaessaan saaneet tietää opiskelijoiden sekä heidän perheenjäsentensä henkilökohtaisista oloista ja taloudellisesta asemasta. Vaitiolovelvollisuus koskee myös suullista tietoa. Vaikka koko lukion henkilökunta on vaitiolovelvollinen, yksittäisen opiskelijan henkilökohtaisia asioita ei saa käsitellä yleisesti, esimerkiksi henkilöstön kokouksissa tai opettajanhuoneessa. Samoin tulee huolehtia siitä, että työntekijöiden kahdenkeskiset keskustelut opiskelija-asioista tapahtuvat tiloissa, joissa ei ole muita kuulijoita.

On hyvä muistaa, että opiskelijahuollollista konsultointia voi tehdä myös nimiä mainitsematta. Konsultaatiossa voidaan käsitellä esim. opiskelijoiden oppimis-ja keskittymisvaikeuksia, vuorovaikutusongelmia, tunne-elämän vaikeuksia, haasteellisia perhesuhteita tai traumaattisia kokemuksia. Lain 24§:n mukaan salassa pidettäviä asioita ovat mm. opiskelijahuoltoa koskevat asiakirjat sekä opiskelijahuoltoryhmän työskentelystä tehdyt kirjaukset, tiedot terveydentilasta, sosiaalihuollon asiakkuus, psykologiset testit/tutkimukset, henkilön yksityiselämä.

7.2. Kriisisuunnitelma

KRIISI

Äkillinen, odottamaton tai epätavallisen voimakas tapahtuma, esimerkiksi
· oppilaan tai koulun työntekijän kuolema
· vakava onnettomuus

· väkivalta tai vakava fyysisen vahingoittumisen uhka
· vakava "läheltä piti" – tilanne

TOIMINTAMALLI

· välitön ensiapu
· soitto 112 tai terveydenhoitaja
· soitto rehtorille/ vararehtorille/ apulaisrehtorille
· rehtori tarvittaessa tekee hätäkuulutuksen keskusradion kautta
· vastuuhenkilö kutsuu työryhmän kokoon, toimintaohjeet opettajille
· toimintaohjeet annetaan myös kirjallisesti sähköisiä kanavia käyttäen

RYHMÄT:

KOULUN KRIISIRYHMÄ:

Rehtori Maija Vanhanen, apulaisrehtori Virpi Vatanen, apulaisrehtori Päivi Kousa, lehtori Inkeri Miekkavaara, terveydenhoitajat Jade Varala ja Neea Yli-Anttila sekä kuraattori Emilie Bollström

VASTUUHENKILÖT

Rehtori Maija Vanhanen, varalla apulaisrehtori Virpi Vatanen, varalla opettajien luottamusedustaja Inkeri Miekkavaara

TIEDOTUSVASTAAVA

Rehtori Maija Vanhanen, varalla vararehtori ja apulaisrehtorit (sopivat yhdessä, mitä ja miten tiedotetaan ja mitä toimenpiteitä tarvitaan)

KÄYTÄNNÖN TOIMIEN RYHMÄ

Vastuuhenkilö on peruskoulun/lukion apulaisrehtori, muut henkilöt ovat koulusihteeri, kouluisäntä ja opettajajäsen Inkeri Miekkavaara
· kukat, kynttilät, päivänavaus, lippu ym.
· arkityön jatkumisesta huolehtiminen

ERITYISTEHTÄVÄT

Terveydenhoitaja, kuraattori ja psykologi. Varahenkilöinä ovat kouluvalmentaja ja rehtori.

· oman ammattitaitonsa rajoissa ensiapu ja henkisen tuen koordinointi
· varahenkilö kutsuu varsinaisen ja vastaavan ulkopuolisen avun tarvittaessa paikalle

KOULUTAPATURMAOHJEET ovat sähköisessä kansiossa (O365 Sharepoint).

KRIISITILANTEESSA TOIMI OMAN TERVEEN JÄRJEN MUKAAN JA OTA YHTEYS REHTORIIN TAI KRIISIRYHMÄN JÄSENIIN.

TÄRKEITÄ PUHELINNUMEROITA

Yleinen hätänumero (ambulanssi, palokunta, poliisi)	112
Poliisi	0295419800
Terveysasema Maunula, Suursuonlaita 3 A	0931069100
Terveysneuvonta	0931010023
Myrkytystietokeskus	09471977
Taksi Maunula	0100 6232
Taksi Helsinki	0100 0700
Sosiaalipäivystys , 24h	020 696 006
Maunulan sosiaalitoimisto, Suursuonlaita 1 vaihde	093105015

Nuorten turvatalo (SPR) Hki, Uudenmaankatu 32 A 6 096224322

Hgin Nuorisoasema, Siltasaarenkatu 4 0406883377

Nuorten Kriisipiste 0925282711

Yksityiskoulujen kriisityön tukiryhmä, koordinaattori Kati Kivisaari 045 7731 3129

Väkivaltainen tai uhmakas henkilö

Uhka tulee ottaa aina todesta. Vaaratilanteessa huolehditaan ensisijaisesti nuorten sekä omasta turvallisuudesta. Mahdollisuuksien mukaan pyri rauhoittamaan tilannetta sekä saamaan toinen koulun aikuinen paikalle.

Uhkaavasta tilanteesta soitto 112, joka antaa jatko-ohjeita. Akuutissa tilanteessa huomioitavaa, että ulkopuolisen avun saapuminen kestää aikansa. Hätänumeroon tulisi soittaa heti vaaratilanteen tai hätätapauksen satuttua.

- kerro, mitä on tapahtunut ja kenelle
- kerro tapahtumapaikan tarkka sijainti
- vastaa mahdollisiin lisäkysymyksiin
- toimi ohjeiden mukaan
- odota kunnes saat luvan puhelun lopettamiseen.

Jos olet tilanteessa yksin

· Pyri aina saamaan ulkopuolisen huomio avun hälyttämiseksi

· Pyri olemaan rauhallinen. Puhu selkeästi, rauhallisesti ja lyhyesti. Myötäile aina, kun se on mahdollista. Pyri pitämään olemuksesi ja esiintymisesi rauhoittavana, pidä kätesi näkyvillä mielellään kämmenpuolet ylöspäin

· Pyri saamaan uhkaava henkilö istumaan

· Jos seisotte, seiso mieluummin hiukan sivussa

· Jos kävelette, kulje hieman perässä

· Pyri huolehtimaan, että takanasi on tilaa ja pakotie

· Älä käännä selkääsi, sillä se viestittää välinpitämättömyyttä tai ylimielisyyttä

· Älä tuijota tai pälyile. Pidä riittävä etäisyys henkilöön

· Älä esitä henkilökohtaisia vaatimuksia tai kieltoja

· Älä tee äkkinäisiä liikkeitä. Kerro etukäteen, jos aiot liikkua. Jos kyseessä on ryöstö, tottele ryöstäjää

Ilmoita tapahtumasta tai tilanteesta rehtorille. Kirjaa tapahtumat.

Tiedon tapahtumasta saatuaan esimies käynnistää asian käsittelyn työpaikalla ja ryhtyy muihin tarvittaviin toimenpiteisiin. Tiedottaminen, tilanteen purku sekä jälkihoito toteutetaan tehtyjen suunnitelmien mukaisesti.

Lähteet:

Opetushallitus: Opetustoimen ja varhaiskasvatuksen turvallisuusopas

https://www.oph.fi/opetustoimen_turvallisuusopas/turvallisuuden_johtaminen/hairiotilanteet

Aiempi sivu poistunut, täällä samaa sisältöä: https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/turvallisuuden-johtaminen

Lahden Rudolf Steiner -koulun kriisisuunnitelma

http://www.lahdensteiner.fi/tiedostot/kriisisuunnitelma.pdf

Vakava onnettomuus muualla kuin koulussa

- Rehtorille tieto, mitä todella on tapahtunut
- Rehtori/kriisiryhmä päättää informaatiosta henkilökunnalle ja oppilaille
- Asian käsittely luokassa (luokanohjaaja)

Oppilaan/työtoverin vakava sairaus

- Rehtori/kriisiryhmä sopii oppilaan ja huoltajan/sairastuneen työtoverin kanssa, mitä muille oppilaille/työtovereille kerrotaan; sairaan omaa mielipidettä on kunnioitettava
- Opettajille ensiapuohjeita kriittisten tilanteiden varalle
- Sairaustapauksista pyritään keskustelemaan luontevasti, mikäli siihen on asianomaisten henkilöiden lupa

Kuolema

Oppilaan kuolema koulussa

Välittömästi kuolemantapauksen jälkeen:

- Ilmoitus rehtorille; tarkistettava tiedon oikeellisuus
- Rehtorilla kokonaisvastuu ja tiedotusvastuu
- Jos kuolema on tapahtunut koulussa tai koulumatkalla, rehtori on yhteydessä poliisiin tai lääkäriin, joiden tehtävänä on suruviestin vieminen omaisille henkilökohtaisesti
- Tämän jälkeen rehtori on yhteydessä kuolleen oppilaan kotiin
- Surunvalittelut
- Koulun toimenpiteistä sopiminen vanhempien toivomusta kunnioittaen
- Kuolemasta on lupa kertoa luokalle, kuolintavasta ei. Vanhempien suostumuksella voidaan kertoa
- Rehtori tiedottaa tapahtuneesta opettajille ja henkilökunnalle
- Mikäli kuolleella oppilaalla on läheisiä ystäviä koulussa, joku kriisityöryhmän jäsen tai muu soveltuva henkilö hakee heidät luokista rauhalliseen huoneeseen, jossa kuolemantapauksesta kerrotaan.
- Mikäli kuolleella henkilöllä on sisaruksia koulussa, sovitaan huoltajan kanssa, kuinka toimitaan. Joku koulun aikuinen saattaa sisarukset kotiin ja toimii yhteyshenkilönä surevaan kotiin
- Luokanohjaaja, rehtori tai kriisiryhmän jäsen kertoo luokalle tapahtuneesta ja huolehtii siitä, että asiaa käsitellään riittävästi ennen kotiinlähtöä.
- Kerro avoimesti ja konkreettisesti tapahtuneesta. Anna oppilaiden puhua ajatuksistaan ja tunteistaan. Tarvittaessa tarkista, että oppilaat eivät mene tyhjään kotiin
- Rehtori, kriisiryhmän jäsen tai kriisiryhmässä nimetty opettaja kertoo tapahtuneesta muille luokille
- Rehtori/kriisiryhmä tiedottaa oppilaiden koteihin/vanhemmille etukäteen, että kotona tiedetään, millaisen surun kanssa oppilas tulee kotiin

Opettajakunnassa sovittavia toimenpiteitä:

- Koulun lippu puolitankoon

- Järjestetään yhteinen muistotilaisuus

- Asetetaan kuolleen oppilaan luokassa hänen pulpetilleen esim. palava kynttilä

- Sovitaan vanhempien kanssa koulutoverien ja opettajien osallistumisesta hautajaisiin, mikäli huoltaja niin toivoo

- Jos oppilaat osallistuvat hautajaisiin, tiedotetaan hautajaisista oppilaiden koteihin

- Oppilaan/oppilaan omaisten muistaminen kirjein, runoin, kukkasin

- Mikäli oppilaan kuolema tapahtuu loman aikana, on syytä pitää jälkeenpäin muistotilaisuus

Opettajan tai koulun henkilökuntaan kuuluvan henkilön kuolema

Välittömästi kuolemantapauksen jälkeen:

- Rehtori on yhteydessä kuolleen henkilön omaisiin

- Surunvalittelut

- Koulun toimenpiteistä sopiminen omaisten toivomusta kunnioittaen

- Rehtori tiedottaa tapahtumasta työtovereille. Jos mahdollista, kuolleelle henkilölle erityisen läheinen työyhteisön jäsen saa tiedon etukäteen kahdestaan

- Rehtori tai sovitusti kriisityöryhmän jäsen kertoo kuolleen opettajan luokalle tapahtuneesta

- Muille luokille tapahtuneesta kertoo joko luokanohjaaja tai joku kriisityöryhmän jäsenistä, rehtori harkitsee tavan ja ajan tilanteen mukaan

- Tiedottaminen oppilaiden koteihin esim. Wilman välityksellä

Oppilaan lähiomaisen kuolema:

Kun tieto kuolemantapauksesta on saapunut koululle, pyydetään lupa oppilaalta/omaisilta kertoa asiasta luokalle ja oppilasta opettaville opettajille

Yhteisesti sovittavat toimintatavat:

- Huomioidaan oppilaan suru
- Adressin tai kukkien lähettäminen kotiin
- On tärkeää, ettei oppilas jää pois sosiaalisista kontakteista ja arkirutiineista
- Jos oppilas jää pois koulusta, eikä kotoa ole otettu yhteyttä kouluun, opettaja soittaa kotiin kuten tavallisestikin ollessaan huolissaan oppilaasta
- Jos oppilaan käytöksessä tapahtuu muutos tai opettaja on muuten huolissaan hänestä, on hyvä ottaa yhteyttä psykologiin tai terveydenhoitajaan
- Keskittyminen tai koulusuoriutuminen voi olla surun vuoksi vaikeaa -lapsi tarvitsee aikaa
- HUOM. Oppilas saattaa pystyä puhumaan läheisen kuolemasta vasta vuosien päästä.

7.3. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma

LÄHTÖKOHTIA

Tasa-arvo merkitsee samanarvoisuutta. Tasa-arvolaki (2014) ja yhdenvertaisuuslaki (2014) velvoittavat koulutuksen järjestäjän laatimaan tasa-arvo-ja yhdenvertaisuussuunnitelman koulun opetussuunnitelman liitteeksi.Tasa-arvolain päämäärä on estää sukupuoleen perustuvaa syrjintää ja edistää sukupuolten välistä tasa-arvoa. Lain tarkoitus on estää sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuva syrjintä. (Tasa-arvolaki 1-3§).Tasa-arvolain hengen mukaisestikoulutuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että tytöillä ja pojilla ja naisilla ja miehillä on tasavertaiset mahdollisuudet koulutukseen ja ammatilliseen kehitykseen. Tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistetään opetuksessa ja koulutuksessa nuoren ikä ja kehitystaso huomioon ottaen. (Tasa-arvolaki 5§)

TASA-ARVO/ YHDENVERTAISUUS

Yhdenvertaisuus laajentaa tasa-arvon käsitettä. Yhdenvertaisuudella ymmärretään perustuslain nojalla kaikkien ihmisten tasa-arvoista kohtelua. Ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eriarvoiseen asemaan henkilöön liittyvän syyn perusteella. (Perustuslaki 6§)Yhdenvertaisuuslain tarkoitus on ehkäistä syrjintää ja viime kädessä tehostaa syrjinnän kohteeksi joutuneen oikeusturvaa. Tavoitteena on yhdenvertaisuuden edistäminen oppilaitoksessa, opiskelijoiden osallisuuden lisääminen ja sellaisten käytänteiden luominen, jotka edesauttavat opiskelijan kohtaamista ja kuulluksi tulemista tasa-arvoisesti ja yhdenvertaisesti.Koulun käytänteitä ja toimintatapoja on arvioitava myös tasa-arvo-ja yhdenvertaisuusnäkökulmasta. Hyvin toimivassa koulussa yhteisöllinen toimintakulttuuri rakentuu yhdessä opiskelijoiden, opettajien, rehtorien ja koulun muun henkilökunnan sekä huoltajien kanssa. Eriarvoisuutta ei voi hyväksyä ja eriarvoinen opiskelijoiden kohtelu on syrjintää.

HÄIRINTÄÄN JA SYRJINTÄÄN PUUTTUMINEN

Häirinnässä on kyse ihmisarvoa loukkaavasta käyttäytymisestä. Häirintää voivat olla esim. ikävät puheet, sähköpostiviestit, ilmeet, eleet tai epäasiallisen materiaalin esille laittaminen sosiaalisessa mediassa tai muunlainen viestintä.Syrjintä voi olla tahallista tai tahatonta. Se voi olla harkittua tai suunnitelmallista tai se voi johtua tavoista tai käytänteistä, joihin ei ole kiinnitetty huomiota. Toistuvatai jatkuva opiskelijan vähättely, poissulkeminen ryhmästä, sivuuttaminen tai tuen puute on piilosyrjintää. Syrjintää ennaltaehkäistään osaltaan pitämällä huolta siitä, että ihmisten erilaisia sukupuoli-identiteettejä ja sukupuolen ilmaisun tapoja kunnioitetaan. Jokainen saa olla sellainen kuin on; on lupa sanoa ääneen oma seksuaalinen suuntautumisensa.

Koulumme on sitoutunut sukupuolivähemmistöön kuuluvien häirinnän ja muun syrjinnän torjuntaan. Koulussamme on nollatoleranssi kaikenlaisen kiusaamisen, epäasiallisen kohtelun, häirinnän ja syrjinnän suhteen.Yhdenvertaisuuden toteutuminen koulussa edellyttää opettajien ja oppilashuollon työntekijöiden omien asenteiden ja arvojen tiedostamista. Arvot ohjaavat kouluyhteisössä aikuisten toimintaa. Opettajien ja muun henkilökunnan ammattieettisyyden ja oikeudenmukaisuuden tulee näkyä arkityössä; erityistä sensitiivisyyttä tasa-arvo-ja yhdenvertaisuusnäkökulmasta tarvitaan moninaisissa ongelmanratkaisutilanteissa.Tavoitteena on, että koulun henkilökunnalla on herkkyys havaita ja valmius ratkaista mahdollisia ongelmatilanteita.

TOIMINTAMALLI

Tarvitaan luontevaa ja avointa keskustelua tasa-arvosta ja yhdenvertaisuudesta. Keskustelun pohjana toimivat esimerkiksi erityyppiset tasa-arvo-ja yhdenvertaisuuskyselyt. Jos koet joutuneesi epäasiallisen kohtelun tai kiusaamisen kohteeksi ilmoita asiasta ryhmänohjaajalle, terveydenhoitajalle, koulupsykologille tai kuraattorille tai rehtorille. Kerro häiritsijälle, miltä sinusta tuntuu ja että koet hänen toimintansa epäasialliseksi. Kehota häntä lopettamaan häirintä, näin annat hänelle mahdollisuuden korjata toimintaansa. Jos epäasiallinen käytös jatkuu, kerro asiasta viipymättä ryhmänohjaajalle, luokanvalvojalle, jollekin opettajalle tai oppilashuollon työntekijälle. Mikäli häiritsijänä tai kiusaajana on opettaja/koulun muun henkilökunnan jäsen, tulee opiskelijan ilmoittaa asiasta rehtorille.

7.4. Päihdesuunnitelma

Ehkäisevän päihdetyöntavoitteena on edistää opiskelijoiden terveyttä, elämänhallintaa sekä päihteettömiä elämäntapoja.Terveyskasvatuksella lukiossa pyritään lisäämään oppilaiden tietoa päihteistä ja tukemaan terveellisiä elämäntapoja ja -valintoja sekä omaa tietoisuutta ja vastuullisuutta niissä tilanteissa, joissa päihteitä nuorille on tarjolla.Päihdeasioita käsitellään lukion terveystiedon oppitunneilla. Hyvään terveyteen ja elämänhallintaan liittyvät teemat ovat esillä myös liikunnassa ja kemiassa.

Yhteistyökumppanina tällöin on ollut esim. Klaari Helsinki ja Poliisi. Valtakunnallinen Kouluterveyskysely antaa opiskelijoiden vastauksissa suuntaa yhteisöllisen hyvinvointiryhmän työn kehittämiselle. Kouluterveydenhoitajan asiakastyöhön liittyy myös opiskelijan yleisen terveydentilan yhteydessä kysymyksiä päihdeasioista.Koululääkäri sekä opiskelijahuollon työntekijät auttavat sekä ohjaavat tarvittaessa eteenpäin lukiolaista päihdeasioiden selvittelyssä. Hoitoonohjauksessa opiskelijan motivointi on tärkeää, jotta päästään asetettuihin tavoitteisiin. Luottamuksellisuus on tässä yksilöllisessä moniammatillisessa opiskelijahuoltotyössä ensiarvoisen tärkeää.

Yhteisöllisinä tapahtumina on järjestetty esim. vierailijaluentoja tai terveystiedon teemoja käsitteleviä teatterivierailuja. Hyvinvointi-iltapäivässä on ollut esillä ennalta ehkäisevän päihdetyön teemoja. Yhteistyökumppanina tällöin on ollut esim. Klaari Helsinki ja Poliisi.

7.5. Kiusaamisen ja häirinnän ehkäisy ja kaytänteet

Oppilas–ja opiskelijahuoltolain 21. pykälän nojalla opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Siihen kuuluu fyysinen, psyykkinen ja sosiaalinen turvallisuus. Opetuksen järjestämisen lähtökohtana on opiskelijoiden ja koulun henkilökunnan turvallisuuden ja viihtyvyyden takaaminen kaikissa tilanteissa. Oppimisympäristön turvallisuuden vaaliminen on osa kouluyhteisön toimintakulttuuria, mikä tulee ottaa huomioon kaikessa koulun toiminnassa.

Kiusaamisen määrittely

Kiusaaminen on tahallista, toistuvaa, systemaattista samaan tai samoihin henkilöihin kohdistuvaa sanallista tai fyysistä kielteistä toimintaa, joka aiheuttaa kiusatulle pahaa mieltä. Monasti kiusaaminen tapahtuu ryhmässä. Ominaista kiusaamistilanteelle on kiusaajan ja kiusatun välinen voimasuhteiden epätasapaino. Kiusaaminen voi tapahtua myös sosiaalisessa mediassa.

Seksuaalinen häirintä ja rasistinen kielenkäyttö on kiusaamista. Minkäänlainen syrjintä seksuaalisen suuntautumisen perusteella ei ole koulussa hyväksyttävää. Koululla on vastuu turvata opiskelijoille moninaisuuden ja avoimuuden ilmapiiri sekä oikoa tarvittaessa heidän väärinkäsityksiään. Koulussa voidaan todeta ääneen, että meitä on lupa olla moneksi. Kiusatuksi tuleminen on kiusatulle henkilökohtainen kokemus. Kiusaamiseen puututaan aina, kun opiskelija on kokenut tilanteen kiusaamisena.

Kiusaamiseen puututaan aina, kun sitä havaitaan, nähdään tai kuullaan tapahtuneen esim. opiskelijoiden, opettajien, henkilökunnan tai huoltajien kertomana.Opiskelijan elämäntilanne voi olla vaikea pitkään. Näihin tilanteisiin saattaa liittyä muiden opiskelijoidentoistuvaa kiusaamista. Tällaisissa tilanteissa tarvitaanmoniammatillista opiskeluhuollollistatukea sekä yhteistyötä huoltajien kanssa. Tarvittaessa käytetään myös lukiolain kurinpitotoimia ja koulun sanktioita.

Kiusaamisen ennaltaehkäisy

Kiusaamisen, häirinnän ja väkivallan ehkäisy ja siihen puuttuminen kuuluu kaikille kouluyhteisössä työskenteleville. Pääpaino koulussa on kiusaamisen ennaltaehkäisyssä. Koko kouluyhteisö: opettajat, opiskelijat, opiskeluhuollon henkilöstö, tutor opiskelijat, luokkien luottamusoppilaat, opiskelijakunnan hallitus, kouluavustajat sekä muu henkilökunta luovat toiminnallaan perustan toimivalle koululle, jossa kaikkien on hyvä oppia ja olla! Suvaitsevaisuus sekä positiivinen ja opiseklijoita kannustava ilmapiiri ovat hyvä yhteinen arvoperusta.

8. Oppiaineet

8.1. Äidinkieli ja kirjallisuus (AI)

Oppiaine ja tehtävä

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen tehtävänä on kehittää opiskelijoiden kielitaitoa, vuorovaikutustaitoa ja monilukutaitoa. Opiskelu syventää kiinnostusta kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin sekä lisää tietoisuutta omista taidoista viestijänä ja kielenkäyttäjänä. Opiskelu tukee kielitietoisuuden kehittymistä, kulttuurista yleissivistystä sekä oppimista kaikissa oppiaineissa. Tavoitteena on, että opiskelijat oppivat sellaisia tietoja ja taitoja, jotka tukevat jatko-opintoja ja aktiivista kansalaisuutta.

Oppiaineena äidinkieli ja kirjallisuus on monitieteinen tieto-, taito- ja kulttuuriaine. Oppiaineessa yhdistyvät kieli-, kirjallisuus- ja viestintätieteiden sekä kulttuurintutkimuksen tarkastelemat ilmiöt. Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelu tutustuttaa kulttuuriperintöön ja sen eri muotoihin, sanataiteeseen sekä media- ja viestintäkulttuuriin.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus ohjaa monipuoliseen itsensä ilmaisemiseen, vuorovaikutustaitojen kehittämiseen, tekstien tulkintaan, aktiiviseen tiedonhankintaan sekä tiedon kriittiseen käsittelyyn ja eettiseen pohdintaan. Opiskelu kehittää ajattelemisen ja oppimaan oppimisen taitoja, metakielellisiä taitoja ja luovuutta. Tavoitteena on tukea ja kehittää kielitietoisuutta ja monimuotoisten tekstien tulkinnan ja tuottamisen taitoja.

Kielitieto integroidaan oppiaineen muihin sisältöihin, ja sen opiskelu kehittää tekstien tulkinnan ja tuottamisen taitoja. Kirjallisuuden opiskelun tavoitteena on sekä kauno- että tietokirjallisuuden ymmärtäminen, elämyksellinen lukeminen sekä tekstien analysoinnin ja tulkinnan taitojen kehittyminen. Kirjallisuuden opiskelu tukee esteettisen ja eettisen pohdinnan kehittymistä ja antaa aineksia luovuuden, vuorovaikutustaitojen ja oman ilmaisun kehittämiseen. Medialukutaidon opiskelu syventää mediatekstien ja -sisältöjen kriittisen lukemisen, tuottamisen ja tulkitsemisen taitoja sekä mediakulttuurin ymmärtämistä ja auttaa omaksumaan aktiivisen ja vastuullisen kansalaisen taitoja.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksessa perehdytään oppiaineen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Opetus perustuu laajaan tekstikäsitykseen, jonka mukaan tekstit ovat monimuotoisia, esimerkiksi kirjoitettuja, puhuttuja, visuaalisia, audiovisuaalisia tai näiden ilmaisumuotojen yhdistelmiä. Oppiaineelle tyypillisiä tekstejä ovat fiktiiviset ja asiatekstit, mediatekstit sekä institutionaaliset ja arkikeskustelut.

Äidinkieli ja kirjallisuus on osa lukion kielikasvatusta, joka pyrkii tunnistamaan ja tekemään näkyväksi kielten roolia oppimisessa. Kielten opiskelu kehittää opiskelijan monikielistä kompetenssia, joka koostuu äidinkielten ja muiden kielten sekä niiden murteiden ja rekistereiden eritasoisesta hallinnasta. Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä sosiaalistumista kieliyhteisöön. Kielikasvatus auttaa opiskelijaa rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Tavoitteena on oppia tunnistamaan ja arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä kielellisiä oikeuksia omassa arjessa ja laajemmin yhteiskunnassa. Opetuksessa otetaan huomioon Suomen kielellinen moninaisuus, suomen ja ruotsin kielen asema kansalliskielinä sekä saamen kielet maan alkuperäiskansan kielinä.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelussa tehdään yhteistyötä kirjastojen kanssa. Lisäksi hyödynnetään muita vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten teattereita, museoita ja arkistoja sekä muita kulttuurilaitoksia. Opiskelija hyödyntää opiskelussa myös omia kielenkäyttö- ja tekstiympäristöjään sekä kouluyhteisön ja muiden yhteisöjen kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Opiskelussa käytetään opiskelijalle riittävän haastavia, merkityksellisiä, kokemuksellisia sekä luovuutta kehittäviä aineistoja ja menetelmiä. Tekstejä tuotetaan ja tulkitaan sekä itsenäisesti että vuorovaikutuksessa muiden kanssa.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelussa toteutetaan oppiaineen tavoitealueiden integraatiota. Eri oppimäärät tekevät yhteistyötä sekä toistensa että muiden oppiaineiden kanssa.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alainen osaaminen karttuu äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa oppiaineen sisäisinä ja oppiainerajat ylittävinä teemoina ja osaamisalueina. Oppiaine on osa lukion kulttuuri-, media- sekä kansalais- ja demokratiakasvatusta.

Laaja-alaisista osaamisen alueista korostuvat äidinkielessä ja kirjallisuudessa ***monitieteinen ja luova osaaminen, vuorovaikutusosaaminen*** *sekä* ***yhteiskunnallinen osaaminen****. Opiskelussa opitaan kielen, ilmaisun, tekstien ja vuorovaikutuksen keinoja rakentaa merkityksiä ja yhteyksiä ihmisten välille. Vaikuttamisen, argumentoinnin, omien tekstien tuottamisen sekä vuorovaikutustaitojen kehittyminen tukee aktiivisen kansalaisen ja työelämätaitoja. Kriittisen ja kulttuurisen lukutaidon, tekstien tuottamisen taitojen, monilukutaidon sekä kielitietoisuuden ja vuorovaikutustaitojen kehittäminen tukee opiskelua ja oppimista kaikissa oppiaineissa sekä oppiaineiden yhteistyössä. Taitojen kehittyminen edellyttää pitkäjänteistä, luovaa, tutkivaa, toiminnallista ja prosessimaista työskentelyä.*

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelu vahvistaa ***eettisyyttä****,* ***ympäristöosaamista*** *sekä* ***globaali- ja kulttuuriosaamista****, jotka otetaan huomioon opiskelun sisältöjen valinnassa. Opiskelu lisää ymmärrystä aikamme ajankohtaisista ympäristöhaasteista sekä antaa valmiuksia kestävän tulevaisuuden rakentamiseen. Mediataitojen sekä tiedonhankinta- ja tiedonhallintataitojen opiskelu kytkeytyy kriittiseen ja kulttuuriseen lukutaitoon ja eettisyyteen. Opiskelussa ohjataan kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämiseen sekä identiteettien pohdintaan ja tunnistamiseen. Tavoitteena on ymmärtää omaa identiteettiä suhteessa suomalaiseen, eurooppalaiseen ja globaaliin kulttuuriin.*

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelussa saavutettava osaaminen tukee monin eri tavoin opiskelijan ***hyvinvointiosaamisen*** *kehittymistä. Kielitietoisuuden, vuorovaikutusosaamisen ja monilukutaidon kehittyminen tukee ja vahvistaa opiskelijan identiteettien kehittymistä. Opiskelussa harjaannutaan oman ja toisten osaamisen rakentavaan arviointiin ja reflektointiin. Kulttuurin ja erityisesti kirjallisuuden opiskelun avulla syvennetään käsitystä elämästä, ihmisistä ja maailmasta. Oppiaine antaa välineitä omien ajatusten, tunteiden ja kokemusten kielentämiseen sekä oman elämäntarinan ja vahvuuksien hahmottamiseen. Oppiaine tukee keskeisiä elämänhallinnan taitoja: vuorovaikutus- ja tekstitaitoja sekä taitoa toimia vastuullisesti, eettisesti ja rakentavasti eri tilanteissa.*

8.1.1. Suomen kieli ja kirjallisuus (AI1)

Oppiaine ja tehtävä

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on syventää opiskelijan suomen kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin tuntemusta sekä monilukutaitoa, vuorovaikutustaitoja ja mediataitoja. Opiskelu syventää opiskelijan käsitystä kieli- ja kulttuuritietoisuuden, kielitaidon ja vuorovaikutusosaamisen merkityksestä yksilöiden identiteettien ja yhteisöjen rakentumisessa. Suomen kieli on sekä oppimisen kohde että väline muiden oppiaineiden opiskelussa. Opiskelu kartuttaa monipuolisesti jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavia teksti- ja vuorovaikutustaitoja. Opiskelussa tutustutaan mahdollisuuksiin jatkaa suomen kielen ja kirjallisuuden opintoja korkea-asteella.

Suomen kielen ja kirjallisuuden oppimäärän opiskeluun kuuluu kokonaisteosten lukeminen ja laajojen tekstien kirjoittaminen. Pakollisten opintojen aikana luetaan vähintään kahdeksan kokonaisteosta, joista vähintään yksi on tietokirja.

Laaja-alainen osaaminen

Tavoitteet

Suomen kielen ja kirjallisuuden opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittymiseen.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen niin esiintymis- kuin ryhmäviestintätilanteissakin sekä osaa analysoida, arvioida ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan*
- *osaa analysoida ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita, niihin liittyviä vuorovaikutusilmiöitä ja -taitoja sekä niihin liittyvää etiikkaa.*

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa analysoida ja arvioida monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista sekä hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä tekstien analyysissä*
- *kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista sekä hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä kirjallisuuden analyysissa*
- *osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoitusperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä.*

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista sekä osaa ilmaista ja perustella ajatuksiaan sekä käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä ja ilmaisutapoja*
- *hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa*
- *vahvistaa yleiskielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia.*

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kielen ja tiedonalojen kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteeteille*
- *syventää tietojaan kielen rakenteista, eri rekistereistä, ilmaisun keinoista ja sävyistä, niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista.*

Osaamisen arviointi

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijan taitojen karttumista. Suomen kielen ja kirjallisuuden opinnoissa palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisen kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja -palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltyjä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan siitä yksi arvosana.

Oppimäärän arvioinnissa voi opintojaksojen arvosanojen keskiarvon lisäksi tai korottamiseksi käyttää päättöarvioinnin tukena oppiaineen yleisistä tavoitteita johdettuja arvioinnin kohteita, jotka ovat tavoitealueittain seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

- *vuorovaikutustaitojen hallinta ryhmä- ja esiintymistilanteissa*
- *vuorovaikutustilanteiden ja -ilmiöiden ymmärtäminen*

Tekstien tulkitseminen

- *monimuotoisten tekstien, erityisesti mediatekstien analysoiminen ja tulkitseminen*
- *kauno- ja tietokirjallisuuden ymmärtäminen ja tulkitseminen*
- *tiedon ja tekstien arvioinnin taidot*

Tekstien tuottaminen

- *tekstilajien tuottaminen, erilaisten ilmaisukeinojen hallinta ja itsensä ilmaiseminen*
- *tekstien tuottamisen prosessien hallinta*
- *yleiskielen hallinta*
- *tiedonhankinnan taidot, lähteiden ja aineistojen arviointi ja käyttäminen*

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

- *kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtäminen*
- *oppiaineeseen kytkeytyvien tiedonalojen kielten ymmärtäminen*
- *kielitiedon ja oppiaineen käsitteiden hallinta*

Opintojen päättövaiheessa voidaan puhe- ja vuorovaikutustaitojen arvioinnissa käyttää toisen asteen puheviestintätaitojen koetta (PUHVI-koetta).

Opintojaksot

Puhe- ja vuorovaikutustaitojen syventäminen, 2 op (S209)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Puhe- ja vuorovaikutustaitojen syventäminen, 2 op (ÄI09)

Opintojakson moduulit

- Vuorovaikutus 3, 2 op (ÄI9), Valinnainen

Tavoitteet

Vuorovaikutus 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *monipuolistaa erityisesti jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavia vuorovaikutustaitojaan*
- *kehittää valmiuksiaan ymmärtää ja ratkoa vuorovaikutuksen ongelmia sekä toimia rakentavasti ja eettisesti erilaisissa, haastavissakin vuorovaikutustilanteissa sekä ymmärtää vuorovaikutuksen kulttuurisia piirteitä ja kontekstisidonnaisuutta*
- *syventää kykyään analysoida vuorovaikutusta erilaisista näkökulmista.*

Keskeiset sisällöt

Vuorovaikutus 3

- *opiskelussa ja työelämässä tarvittavat vuorovaikutustaidot, esimerkiksi kokouksiin, neuvotteluihin ja työhaastatteluihin liittyvät vuorovaikutustaidot*
- *oman idean tai näkemyksen vakuuttava esittäminen, argumentoinnin tavat ja retoriset keinot*
- *erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja -suhteiden sekä niihin vaikuttavien tekijöiden analysointia sekä konfliktit ja ongelmanratkaisu ryhmässä*
- *dialoginen ja rakentava vuorovaikutus, vuorovaikutukseen liittyvä etiikka*
- *mahdollisesti osallistuminen toisen asteen puheviestintätaitojen päättökokeeseen eli PUHVI-kokeeseen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla syvennetään työelämässä tarvittavia puhe- ja vuorovaikutustaitoja.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksolla käsitellään dialogista ja rakentavaa vuorovaikutusta sekä vuorovaikutuksen etiikkaa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana opiskelija saa palautetta, joka auttaa häntä kehittymään toimijana erilaisissa vuorovaikutustilanteissa sekä vuorovaikutukset analysoijana.

Opintojakson loppuarviointi perustuu kurssin aikana annettuihin monipuolisiin näyttöihin vuorovaikutuksesta ja sen analysoinnista.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Miten esiinnytään taitavasti eri tilanteissa? Miten kokous etenee? Kuinka tehdään videotyöhakemus? Miten haastatteluun valmistaudutaan? Miten sanaton viestintä vaikuttaa? Miten tulla entistä paremmaksi keskustelijaksi? Millainen on puheviestintätaitojen päättökoe?

Opintojaksolla kehitetään viestintärohkeutta erilaisissa esiintymis- ja ryhmäviestintätilanteissa. Kehitetään kykyä ennakoida, mukauttaa ja arvioida omaa viestintää vaihtelevissa vuorovaikutustilanteissa. Opiskelija oppii arvioimaan puhe- ja vuorovaikutustaitojen merkitystä ihmissuhteissa, opiskelussa, arjessa ja työelämässä.

Opintojaksolla eritellään puhuttuja tekstejä, tunnistetaan, arvioidaan ja analysoidaan puhujan sanoman luotettavuuteen vaikuttavia tekijöitä. Vuorovaikutusta ja sen etiikkaa, vuorovaikutussuhteita, ongelmanratkaisua ryhmässä ja niissä tarvittavia taitoja tarkastellaan eri näkökulmista.

Opiskelijoilla on mahdollisuus osallistua toisen asteen puheviestintätaitojen päättökokeeseen eli Puhvi-kokeeseen.

Myös suomea toisena kielenä opiskelevat voivat suorittaa tämän opintojakson. Opintojakson toteuttamisesta vastaa suomen kielen ja kirjallisuuden opettaja.

Monilukutaitojen syventäminen, 2 op (ÄI13)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelijan harrastuneisuutta tuetaan ja vastataan yksilöllisiin tarpeisiin suomen kielessä ja kirjallisuudessa.
- Opiskelijaa kannustetaan itsenäiseen työskentelyyn.
- Opiskelija syventää tietojaan ja taitojaan, joissa hän tahtoo kehittyä.
- Henkilökohtainen tavoitteenasettelu, itsearviointi ja palaute tukevat opiskelijaa kehittämään osaamistaan.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Sisältö suunnitellaan yhteistyössä opettajan kanssa kirjallisesti.
- Opiskelija päättää opintojakson aikataulusta ja ajankohdasta.
- Opintojaksoon ei kuulu lukujärjestykseen merkittyä opetusta. Sen voi tehdä vain itsenäisesti.
- Opintojakso on valmis, kun sovittu on hyväksytysti tehty ja kun työmäärä vastaa 38 tuntia.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija saa suunnitella opintojakson sisällön ja suoritusmuodon ja yhdistellä eri oppiaineiden ja tieteenalojen sisältöjä.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelijaa kannustetaan itsenäiseen työskentelyyn ja luomaan omaa harrastuneisuuttaan ja kiinnostuksen kohteitaan vahvistava opintojakso.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksoa edeltää opiskelijan ja opettajan yhteistyö, jonka aikana suunnitellaan opintojakson sisältö ja sovitaan käytänteistä. Opintojaksoa ei voi tehdä muutoin kuin vuorovaikutuksessa opettajan kanssa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvosana perustuu monipuolisiin näyttöihin – kirjallisiin, suullisiin ja mahdollisiin muihin tuotoksiin. Näyttöjen lajista ja laajuudesta sovitaan yhdessä opintojakson aluksi. Opintojakso voidaan arvioida numerolla tai suoritusmerkinnällä (S) opiskelijan toiveen mukaisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson voi tehdä missä opintojen vaiheessa tahansa, ja se sopii myös suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opiskelijoille.

Opintojakson voi suorittaa vain itsenäisesti, ja sen voi tehdä myös neljän opintopisteen laajuisena.

Monilukutaitojen syventäminen on itseopiskelujakso, jonka tavoitteena on tukea opiskelijan harrastuneisuutta ja vastata yksilöllisiin tarpeisiin suomen kielen ja kirjallisuuden oppisisältöjen pohjalta. Opintojakson tavoitteena on kannustaa itsenäiseen työskentelyyn ja syventää niitä tietoja ja taitoja, joissa opiskelija tahtoo kehittyä.

Sisältö suunnitellaan opettajan kanssa kirjallisesti, ja opettaja auttaa tarvittaessa ideoinnissa ja voi antaa aiemmista opintojakson sisällöistä esimerkkejä. Opiskelija pyytää opettajalta sähköisen suunnitelmapohjan, ja opintojakso alkaa vasta, kun suunnitelma on yhdessä käsitelty ja allekirjoitettu.

Opiskelija päättää opintojakson aikataulusta: onko se valmis viikossa, kuukaudessa, yhden jakson aikana, vai kestääkö se koko lukuvuoden tai peräti koko lukioajan? Opintojaksoon ei kuulu lukujärjestykseen merkittyä opetusta. Opintojakso on valmis, kun kaikki sovittu on hyväksytysti tehty ja kun työmäärä vastaa 38 tuntia.

Henkilökohtainen tavoitteenasettelu, itsearviointi ja palaute tukevat opiskelijaa kehittämään osaamistaan. Opintojakson arvosana perustuu monipuolisiin näyttöihin – kirjallisiin, suullisiin ja mahdollisiin muihin tuotoksiin. Opintojakso arvioidaan numerolla tai suoritusmerkinnällä (S) opiskelijan toiveen mukaisesti.

Luovan kirjoittamisen taitojen syventäminen, 2 op (ÄI14)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu luovan kirjoittamisen mahdollisuuksiin.
- Opiskelija pääsee luovan kirjoittamisen vauhtiin.
- Opiskelija kokeilee erilaisia luovan kirjoittamisen muotoja.
- Opiskelija löytää omat luovan kirjoittamisen vahvuutensa.
- Opiskelija rohkaistuu kirjoittamaan erilaisia luovia tekstejä.
- Opiskelija perehtyy proosa-, draama- ja runotekstien kirjallisiin keinoihin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakson aikana kirjoitetaan paljon, ja palautteen pohjalta tekstejä muokataan.

- Opintojaksolla kokeillaan esimerkiksi elokuvan tai romaanin käsikirjoittamista tai suunnitellaan oma runoteos.
- Sisältö sovitaan yhdessä opiskelijoiden kanssa.
- Opintojaksolla perehdytään proosa-, draama- ja runotekstien kirjallisiin keinoihin.
- Lopputyönä voi olla opiskelijan tekstivalikoima tai esimerkiksi jokin kirjoittamiseen liittyvä projektityö.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakso suunnitellaan yhdessä aloitustapaamisella, ja opiskelijoiden ja opettajan toiveita ja näkemyksiä kuullaan. Työskentelymuodoista sovitaan myös vuorovaikutuksessa, ja vuorovaikutusosaaminen näkyy lopputuloksessa ja siinä, mikä opintojaksosta muodostuu.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Luovan kirjoittamisen taitojen syventäminen on nimensä mukaisesti luovaa osaamista kehittävä opintojakso.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla tutustutaan elokuva- ja romaanikäsikirjoittamiseen, kirjoitetaan draamatekstejä ja lyriikkaa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu monipuolisiin opiskelijan valitsemiin kirjallisiin näyttöihin. Lopputyönä voi olla opiskelijan kirjoittama tekstivalikoima tai esimerkiksi jokin kirjoittamiseen liittyvä projektityö. Opintojakso voidaan arvioida suoritusmerkinnällä (S) tai numeroarvosanalla opiskelijan toiveen mukaisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Oletko kirjoittanut tarinoita pöytälaatikkoon tai rustaatko biisejä kauppakuittiin? Tai oletko aina halunnut kirjoittaa, mutta aikaa ei ole ollut tai et keksi hyviä aiheita?

Opintojaksolla päästään luovan kirjoittamisen vauhtiin ja parhaassa tapauksessa aletaan elää kirjoittajan elämää. Opintojaksolla voi kokeilla esimerkiksi elokuvan käsikirjoittamista, aloittaa romaanin tai vaikka suunnitella oman runoteoksen. Kaikenlaiset jokaisen kirjoittajan omat ideat ja tavoitteet otetaan huomioon, etsitään omia vahvoja alueita ja rohkaistutaan kirjoittamaan erilaisia kaunokirjallisia tekstejä. Opintojaksolla perehdytään proosa-, draama- ja runotekstien kirjallisiin keinoihin. Opintojakson aikana vaihdellaan erilaisia työmuotoja, joista sovitaan yhdessä.

Opiskelija voi tehdä opintojakson missä opintojensa vaiheessa tahansa. Opintojakso sopii myös suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opiskelijoille. Kurssilla kirjoitetaan paljon, ja palautteen pohjalta tekstejä muokataan.
Opintojakson lopputyönä voi olla opiskelijan tekstivalikoima tai esimerkiksi jokin kirjoittamiseen liittyvä projektityö. Opintojakso voidaan arvioida suoritusmerkinnällä (S) tai numeroarvosanalla opiskelijan toiveen mukaisesti.

Elokuvakulttuurin tuntemuksen syventäminen, 2 op (ÄI15)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija määrittelee ja asettaa itselleen tavoitteet.
- Opiskelija oppii sopimaan aikatauluja ja ajankohdan, jolloin opintojakso on hänelle mahdollinen.
- Opiskelija luo yhteyksiä eri oppiaineiden välille.
- Opiskelija oppii syventämään elokuvien katselukokemustaan.
- Opiskelija oppii erittelemään ja analysoimaan elokuvia.
- Opiskelija oppii ymmärtämään elokuvan yhteiskunnallista ja taiteellista merkitystä.
- Opiskelija oppii monilukutaitoa sekä tieto- ja viestintätekniikan käyttöä.
- Opiskelija vahvistaa kulttuurien tuntemustaan ja laajaa tekstikäsitystään.
- Opiskejalle tarjotaan elämyksellinen oppimisympäristö.
- Opiskelijaa ohjataan itsenäiseen, aktiiviseen ja kriittiseen tiedonkäsittelyyn.
- Opiskelija laajentaa mielikuvitustaan ja eläytymiskykyään.
- Opiskelijaa kannustetaan eettiseen ja esteettiseen pohdintaan ja kulttuuriperintöön tutustumiseen.
- Opiskelija nauttii kielestä ja kulttuurista.
- Opiskelija oppii arvostamaan kulttuurin monimuotoisuutta.
- Opiskelijaa haastetaan pohtimaan elokuvaa näkyvänä kulttuurin muotona.
- Opiskelija hyödyntää eri oppiaineista ja elämän osa-alueilta saamiaan tietoja.
- Opiskelija oppii kirjoittamaan elokuvasta erilaisia aineistopohjaisia tekstejä.
- Opiskelija oppii keskustelemaan ja puhumaan elokuvista asiantuntevasti.
- Opiskelija oppii käsittelemään elokuvaa audiovisuaalisena aineistona.
- Opiskelija perehtyy elokuviin eri genreistä ja aikakausilta.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opiskelija päättää itse katsottavista ja opintojaksoon kuuluvista elokuvista.
- Opiskelija päättää tekstilajit ja tavat, joilla hän käsittelee valitsemiaan elokuvia.
- Opiskelija päättää opintojakson aikataulun ja ajankohdan.
- Opiskelija hioo tekstejään saamansa palautteen avulla.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija valitsee opintojaksolle erilaisia elokuvia, joista osa on maailmanlaajuisestkin tunnettuja ja menestyneitä. Kulttuuriosaamista on oppia ymmärtämään elokuvan yhteiskunnallista ja kulttuurista merkitystä paikallisesti ja globaalisti.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla voidaan katsoa ja käsitellä elokuvia, jotka liittyvät eri tieteenaloihin. Luovaa osaamista on esimerkiksi se, että opiskelija päättää itse, millä tavalla hän käsittelee valitsemiaan elokuvia.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakso tarjoaa opiskelijoille elämyksellisen oppimisympäristön. Elokuva itsessään on jo oppimisympäristö. Opiskelijat voivat itse päättää katsottavista elokuvista, niiden genreistä ja sisällöistä. Opintojakson tavoitteena on laajentaa mielikuvitusta ja saada opiskelijat nauttimaan kulttuurista ja kielestä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla on mahdollista katsoa kriittisesti elokuvia, jotka ovat dokumentaarisia tai liittyvät yhteiskunnalliseen keskusteluun.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakso tukee eettistä ja esteettistä pohdintaa ja kulttuuriperintöön tutustumista sekä vahvistaa ylipäätänsä kulttuurien tuntemusta.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso on valmis, kun sovittu on hyväksytysti tehty ja kun työmäärä vastaa 38 tuntia. Henkilökohtainen tavoitteenasettelu, itsearviointi ja palaute tukevat opiskelijaa kehittämään osaamistaan. Opintojakson arvosana perustuu monipuolisiin näyttöihin – kirjallisiin, suullisiin ja mahdollisiin muihin tuotoksiin. Se arvioidaan suoritusmerkinnällä (S) tai numeroarvosanalla opiskelijan toiveen mukaisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson voi tehdä missä opintojensa vaiheessa tahansa, ja se sopii myös suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opiskelijoille. Opintojakson voi suorittaa vain itsenäisesti, ja se on mahdollista tehdä myös neljän opintopisteen laajuisena.

Millä tavoilla elokuvat ovat muuttuneet aikojen saatossa? Mitä kysymyksiä nykyelokuvissa käsitellään? Miten elokuvaa tulkitaan? Millä tavoilla katselukokemusta voidaan syventää? Millä tavoilla elokuva ottaa kantaa, ja mikä on elokuvan kulttuurinen merkitys? Millä tavoilla audiovisuaalista laajaa kokonaisuutta voi käsitellä? Entä mitä muuta elokuvasta voi kirjoittaa kuin arvosteluja?

Opintojaksolla opiskelija määrittelee ja asettaa itselleen tavoitteet. Sisällöksi voi valita elokuvauutuuksia, klassikoita tai molempia. Opintojakso alkaa, kun yksityiskohdista on kirjallisesti sovittu opettajan kanssa. Opiskelija ottaa opettajaan yhteyttä ja pyytää sähköisen suunnitelmapohjan. Opintojakso alkaa vasta, kun suunnitelma on yhdessä käsitelty ja allekirjoitettu.

Opiskelija päättää aikataulusta: onko opintojakso valmis viikossa, kuukaudessa, yhden jakson aikana, vai kestääkö se koko lukuvuoden tai peräti koko lukioajan? Opintojaksoon ei kuulu lukujärjestykseen merkittyä opetusta.

Opiskelija voi luoda yhteyksiä eri oppiaineiden välille. Valituista elokuvista ja tehtävistä riippumatta opintojaksolla opitaan syventämään elokuvien katselukokemusta, erittelemään elokuvia ja ymmärtämään elokuvan yhteiskunnallista ja taiteellista merkitystä.

Opintojakson aikana opitaan monilukutaitoa sekä tieto- ja viestintätekniikan käyttöä. Opintojakso vahvistaa kulttuurien tuntemusta, laajaa tekstikäsitystä ja tarjoaa elämyksellisen oppimisympäristön. Opintojakso ohjaa itsenäiseen, aktiiviseen ja kriittiseen tiedonkäsittelyyn.

Opintojakso on osa kieli-, kulttuuri-, tapa- ja mediakasvatusta. Teemavalintojen mukaan se voi olla myös osa kansalais- ja demokratiakasvatusta ja vahvistaa empatian, identiteetin

ja maailmankuvan kehittymistä sekä auttaa laajentamaan mielikuvitusta ja eläytymiskykyä. Opintojakso kannustaa eettiseen ja esteettiseen pohdintaan ja kulttuuriperintöön tutustumiseen.

Opintojaksolla avautuu mahdollisuus nauttia kielestä ja kulttuurista sekä oppia arvostamaan kulttuurin monimuotoisuutta. Opintojakso haastaa pohtimaan elokuvaa näkyvänä kulttuurin muotona. Opintojaksolla hyödynnetään eri oppiaineista ja elämän osa-alueilta saatuja tietoja.
Opintojakso on valmis, kun sovittu on hyväksytysti tehty ja kun työmäärä vastaa 38 tuntia. Henkilökohtainen tavoitteenasettelu, itsearviointi ja palaute tukevat opiskelijaa kehittämään osaamistaan. Opintojakson arvosana perustuu monipuolisiin näyttöihin – kirjallisiin, suullisiin ja mahdollisiin muihin tuotoksiin. Se arvioidaan suoritusmerkinnällä (S) tai numeroarvosanalla opiskelijan toiveen mukaisesti.

Kieli- ja tekstitietoisuutta viestien, 2 op (ÄI02_03)

Opintojakson moduulit

- Kieli- ja tekstitietoisuus, 1 op (ÄI2), Pakollinen
- Vuorovaikutus 1, 1 op (ÄI3), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli- ja tekstitietoisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kieli- ja tekstitietoisuuttaan*
- *syventää ymmärrystään kielestä ja teksteistä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina*
- *ymmärtää kielen sosiaalisen luonteen ja merkityksen niin yksilön kuin yhteisöjen kannalta.*

Vuorovaikutus 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää viestintärohkeuttaan, syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä*
- *syventää ryhmäviestintätaitojaan sekä oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä*
- *oppii tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen merkitystä ja tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.*

Keskeiset sisällöt

Kieli- ja tekstitietoisuus

- *erilaiset käsitykset kielestä: kieli rakenteena, merkitysten muodostajana, sosiaalisena ja yhteisöllisenä ilmiönä sekä vallan välineenä*
- *monilukutaidon käsite, laaja tekstikäsitys, tekstilajin käsite*
- *kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet*

Vuorovaikutus 1

- *oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen*
- *vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä sekä ryhmäviestinnän ilmiöt, kuten roolit, jännitteet ja koheesio*
- *kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Kielipolitiikan ja kieli-ideologioiden käsittely avaa kielten roolia yhteiskunnassa ja kieliin liittyvää eriarvoisuutta.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla syvennetään tietoutta erilaisista vuorovaikutuksen onnistumiseen vaikuttavista seikoista ja harjoitellaan mm. ryhmäviestintätaitoja.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksolla rakennetaan ymmärrystä kielen sosiaalisesta luonteesta ja merkityksestä yhteisöjen toiminnassa ja toisaalta kielen ja kulttuurin roolista oman identiteetin muodostumisessa.

Myös vuorovaikutustaitojen harjoittelu liittyy hyvinvointiosaamiseen.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Kielellisen tasa-arvon ja eriarvoisuuden pohtiminen yhteiskunnassa liittyy eettiseen osaamiseen.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana opiskelija saa palautetta, joka auttaa häntä ymmärtämään kielen luonnetta viestinnän välineenä ja kehittämään omaa viestintäänsä ja vuorovaikutustaitojaan.

Opintojakson loppuarviointi perustuu opintojakson aikana annettuihin suullisiin ja kirjallisiin näyttöihin viestintä- ja vuorovaikutustaidoista sekä viestinnän ja vuorovaikutuksen analysoimisesta.

Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Millainen kieli on suomen kieli? Miten kieli ja identiteetti liittyvät toisiinsa? Millä tavalla kieli rakentaa yhteisöjä? Miten tekstit muodostavat merkityksiä? Mitä kaikkea vuorovaikutusosaamiseen kuuluu? Millainen olen ryhmän jäsenenä ja viestijänä? Miten annan ja otan vastaan palautetta?

Opintojaksolla perehdytään kieleen identiteetin ja yhteisöjen luojana. Kieltä tarkastellaan sosiaalisena ja yhteisöllisenä ilmiönä sekä vallan välineenä. Opintojakson keskeisiä käsitteitä ovat muun muassa monilukutaito, tekstilaji, kielipolitiikka, kieli-ideologiat, ryhmäviestinnän roolit ja merkitysneuvottelu.

Opintojaksolla opetellaan reflektoimaan omaa vuorovaikutusosaamista ja harjoitellaan tavoitteellisia ja rakentavia ryhmäviestintätaitoja. Vuorovaikutustilanteita analysoidaan ja tarkastellaan viestinnän sanallista ja sanatonta vaihtelua erilaisissa tilanteissa.

Vuorovaikutusta puhuen ja kirjoittaen, 2 op (ÄI06_07)

Opintojakson moduulit

- Kirjoittaminen 1, 1 op (ÄI6), Pakollinen
- Vuorovaikutus 2, 1 op (ÄI7), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjoittaminen 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kirjoittajana ja syventää kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan*
- *syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin*
- *syventää taitoaan käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja arvioida tekstien luotettavuutta.*

Vuorovaikutus 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää esiintymisrohkeuttaan ja ymmärrystään esiintymisjännityksestä*
- *kehittää esiintymistaitojaan sekä kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä*
- *syventää kykyään analysoida ja arvioida puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.*

Keskeiset sisällöt

Kirjoittaminen 1

- *kirjoittaminen prosessina: ideointi, aiheen rajaus sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen*
- *tekstien pohjalta kirjoittaminen, kielen- ja tekstinhuoltoa*
- *tekstin omaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia*

Vuorovaikutus 2

- *esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu*
- *puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot*
- *vuorovaikutustaidot ja -etiikka eri viestintäkanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa*
- *puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysointi ja arviointi*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla syvennetään osaamista esiintymisen vuorovaikutteisuudesta, yleisön vastuusta ja puheenvuorojen rakentamisesta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla tehdään erilaisia sanataideharjoituksia, joiden avulla kehitetään omaäänisyyttä.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksolla syvennetään tietämystä esiintymisjännityksestä ja vireystilasta.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana opiskelija saa palautetta, joka auttaa häntä kehittämään suullista ja kirjallista ilmaisuaan ja vuorovaikutustaitojaan sekä analysoimaan näihin vaikuttavia asioita.

Opintojakson loppuarviointi perustuu opintojakson aikana annettuihin näyttöihin kirjallisesta ja suullisesta viestinnästä erilaisissa tilanteissa ja ympäristöissä sekä näyttöihin erityisesti puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysoinnissa.

Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Mistä vaiheista kirjoitusprosessi koostuu? Miten oma ääni saadaan kuuluviin? Miten hyödynnän aineistoja kirjoittaessani? Miten puheenvuoroja havainnollistetaan ja kohdennetaan eri yleisöille? Miten analysoidaan audiovisuaalisia tekstejä?

Opintojaksolla harjoitellaan kirjoitusprosessin vaiheita ja erilaisten tekstien pohjalta kirjoittamista. Opiskelijoita kannustetaan omaäänisyyteen ja oivaltavien näkökulmien valintaan. Opetellaan muokkaamaan ja viimeistelemään tekstin kieltä, rakennetta ja sisältöä.

Vuorovaikutustaitojen merkitystä eri viestintäkanavissa pohditaan ja lisätään tietämystä esiintymisjännityksestä ja vireystilasta. Puhuttuja ja audiovisuaalisia tekstejä analysoidaan ja arvioidaan. Harjoitellaan puheenvuoron rakentamista ja esittämistä erilaisissa tilanteissa yksin ja ryhmässä.

Johdanto tekstien tulkintaan ja kirjoittamiseen, 2 op (Äi01)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (ÄI1), Pakollinen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja*
- *rohkaistuu kirjoittajana ja hallitsee kirjoittamisprosessin eri vaiheet*
- *osaa käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana*
- *syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä palautteen antajana ja vastaanottajana.*

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen

- *keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät*
- *tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kohderyhmän, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi*
- *erilajisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi*
- *tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus*
- *kielen- ja tekstinhuoltoa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla tarkastellaan vuorovaikutuksen rakentamista tekstien avulla ja harjoitellaan mm. vuorovaikutusta ryhmässä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla harjoitellaan tekstitaitoja, jotka tukevat selviytymistä nykyajan monimuotoisessa tekstiympäristössä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla tarkastellaan erilaisia tekstejä mm. kulttuurisen kontekstin näkökulmasta.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana annetaan opiskelijan tekstien tuottamisesta ja tulkitsemisesta palautetta, joka lisää tietoisuutta kirjoittamisen ja lukemisen prosesseista ja auttaa opiskelijaa kehittämään suomen kielen opiskelussa tarpeellisia työtapoja.

Opintojakson loppuarviointi perustuu opintojakson aikana annettuihin näyttöihin tekstien tuottamisessa ja tulkitsemisessa sekä työskentelytavoissa ja vuorovaikutuksessa.

Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Millaisia tekstejä arkipäivääni kuuluu? Mistä tunnistan uutisen, entä kolumnin ja pääkirjoituksen? Mitä väliä juttutyypin tunnistamisella on? Mitä ovat intertekstuaalisuus ja moniäänisyys? Mikä on hybriditeksti?

Opintojaksolla tarkastellaan moninaisia tekstejä ympärillämme. Tärkeät käsitteet, kuten teksti, konteksti, näkökulma, moniäänisyys ja intertekstuaalisuus, tulevat tutuiksi. Lisäksi opitaan kiinnittämään huomiota tekstien lajeihin sekä niiden sisältämiin tekstityyppeihin. Opintojaksolla tulee esiin mediatekstien monimuotoisuus.

Harjoitellaan erilaisten tekstien tuottamista prosessina yksin ja yhdessä sekä toisten tekstien referointia ja kommentointia. Opetellaan tarkastelemaan omia tekstejä myös kielen- ja tekstinhuollon näkökulmasta.

Kirjallisuuden keinoja ja tulkintaa, 2 op (Äi04)

Opintojakson moduulit

- Kirjallisuus 1, 2 op (ÄI4), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjallisuus 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ja monipuolistaa lukemisen tapojaan*
- *tuntee kauno- ja tietokirjallisuuden lajeja ja ilmaisukeinoja*

- *monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita monimuotoista kirjallisuutta tarkoituksenmukaista lähestymistapaa ja käsitteistöä hyödyntäen*
- *ymmärtää kirjallisuuden monitulkintaisuutta.*

Keskeiset sisällöt

Kirjallisuus 1

- *kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen*
- *kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä*
- *kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa sekä muissa teksteissä, esimerkiksi teatteriesityksissä, elokuvissa, peleissä tai muissa mediateksteissä*
- *kirjallisuuden tulkinnan erilaisia lähestymistapoja*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla harjoiteltavat lukemisen taidot auttavat ymmärtämään kirjallisuutta ja sen lisäksi tarkastelemaan muitakin kulttuurin osa-alueita.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla korostuvat elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen.

Hyvinvointiosaaminen

Kirjallisuuden ja muun taiteen merkitys yksilön hyvinvoinnille nousee opintojaksolla esille.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana opiskelijaa saa palautetta, joka auttaa häntä kehittymään kirjallisuuden lukijana ja tulkitsijana.

Opintojakson loppuarviointi perustuu opintojakson aikana annettuihin näyttöihin kaunokirjallisten ja muiden tekstien lukemisesta ja tulkitsemisesta sekä niiden käsittelemisestä.

Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Mitä ovatkaan epiikka, draama ja lyriikka? Miten proosaa analysoidaan? Miten kertomuksellisuutta hyödynnetään erilaisissa teksteissä? Kuinka teksti taipuu näyttämölle? Miten draaman kaari rakentuu? Mitä ovat mm. metafora, epilogi ja fokalisaatio?

Opintojaksolla painotetaan kaunokirjallisten tekstien analyysia ja tutustutaan myös tietokirjallisuuden ilmaisutapoihin. Tekstien analysointitaidot ja aineistopohjaisen kirjoittamisen taidot syvenevät.

Opintojaksolla käydään mahdollisuuksien mukaan teatterissa tai elokuvissa ja pohditaan yhdessä, miten esityksen toteutuksessa tehdyt valinnat vaikuttavat katsomiskokemukseen. Teatterin, elokuvan ja kirjallisuuden yhteyksistä keskustellaan. Mikä tekee näistä jokaisesta ainutlaatuisen taidemuodon?

Media ja vaikuttaminen, 2 op (Äi05)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta 1, 2 op (ÄI5), Pakollinen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan*
- *ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana*
- *oppii tulkitsemaan monimuotoisia tekstejä, erityisesti mediatekstejä, sekä analysoimaan niiden ilmaisutapoja ja vuorovaikutusta*
- *perehtyy vaikuttamisen ja argumentoinnin keinoihin sekä syventää niihin liittyviä tietoja ja taitoja.*

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta 1

- *sananvapaus, mediakritiikki, mediaetiikka*
- *tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot*
- *vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot*
- *lähdekritiikki, tiedonhankinta ja -hallinta, tekijänoikeudet*
- *puhuttujen ja kirjoitettujen kantaa ottavien ja vaikuttavien tekstien analysointia ja tuottamista*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla tarkastellaan mediaa yhteiskunnallisena toimijana.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla opetellaan analysoimaan erilaisia vaikuttamaan pyrkiviä tekstejä ja tuotetaan niitä myös itse.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksolla perehdytään muun muassa mediaetiikkaan ja tekijänoikeuksiin.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana opiskelija saa palautetta, joka auttaa häntä kehittymään vaikuttavien tekstien tuottajana ja tulkitsijana sekä median käyttäjänä.

Opintojakson loppuarviointi perustuu opintojakson aikana annettuihin näyttöihin vaikuttavien tekstien tuottamisesta ja tulkitsemisesta sekä monipuolisesta mediaosaamisesta.

Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Miten vakuuttaa lukija kirjoittaessa tai puhuttaessa? Mistä tekstin vaikuttavuus ja vakuuttavuus syntyvät? Mitä ovat retoriset keinot ja erilaiset argumentoinnin tavat? Mistä tunnistaa luotettavan lähteen? Mitä ovat propaganda ja sanavapaus? Mikä on puhutun ja kirjoitetun median yhteiskunnallinen ja kulttuurinen merkitys? Mitä on mediaetiikka?

Opintojaksolla tuotetaan erilaisia vaikuttavia tekstejä ja harjoitellaan tehostamaan kirjoitettua ja puhuttua tekstiä. Lisäksi opetellaan tarkastelemaan erityisesti kirjoitettujen ja audiovisuaalisten mediatekstien yksityiskohtia, tavoitteita ja luotettavuutta. Verkkolukeminen, tekijänoikeudet, lähdekritiikki ja monet tiedonhankinnan tiedot ja taidot korostuvat.

Kirjallisuuden kontekstit, 2 op (Äi08)

Opintojakson moduulit

- Kirjallisuus 2, 2 op (ÄI8), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjallisuus 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää kirjallisuuden tuntemustaan ja oppii tarkastelemaan kaunokirjallisuutta myös osana muuttuvaa yhteiskuntaa*
- *ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa*
- *tuntee Suomen kirjallisuuden ja maailmankirjallisuuden keskeisiä teoksia ja teemoja sekä osaa analysoida niitä osana kulttuurikontekstia.*

Keskeiset sisällöt

Kirjallisuus 2

- *Suomen kirjallisuus monimuotoisena, moniäänisenä ja monikielisenä ilmiönä osana maailmankirjallisuutta*
- *kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti*
- *tekstien tarkastelua eri näkökulmista, kuten ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman muutosten näkökulmasta*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Kirjallisuutta tarkastellaan esimerkiksi poliittisen ja yhteiskunnallisen kontekstin näkökulmasta.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kirjallisuutta tarkastellaan esimerkiksi historiallisen ja kulttuurisen kontekstin näkökulmasta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Kirjallisuuden ja kulttuurien tarkastelu on monitieteistä (kieli- ja kirjallisuustiede, poliittinen ja kulttuurihistoria, filosofia jne.)

Vuorovaikutusosaaminen

Kirjallisuutta tarkastellaan myös vuorovaikutuksen näkökulmasta sekä kehitetään omia vuorovaikutustaitoja mm. keskustelemalla ja kirjoittamalla kirjallisuudesta.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana opiskelija saa palautetta, joka auttaa häntä kehittämään kulttuurista ja kontekstuaalista kaunokirjallisuuden lukutaitoaan ja tuottamaan tekstejä, joissa kaunokirjallisuutta tarkastellaan sen eri konteksteissa.

Opintojakson loppuarviointi perustuu opintojakson aikana annettuihin suullisiin ja kirjallisiin näyttöihin kulttuurisesta ja kontekstuaalisesta lukutaidosta.

Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Miten suomalaisen kirjallisuuden historia niveltyy maailmankirjallisuuteen ja sen tyylikausiin? Mikä kaikki kuuluu kontekstiin? Millä tavalla kirjallisuus ilmentää aikakautensa ihmis- ja maailmankuvaa?

Opintojaksolla käsitellään suomalaisen kirjallisuuden monimuotoisuutta, moniäänisyyttä ja monikielisyyttä osana maailmankirjallisuutta. Klassikkokirjallisuutta pohditaan konteksteissaan ja opitaan ymmärtämään ihmismieltä ja ihmisen toimintaa ennen ja nyt. Tekstejä tarkastellaan muun muassa ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman muutosten näkökulmasta.

Kirjoitustaitojen syventäminen, 2 op (Äi10)

Opintojakson moduulit

- Kirjoittaminen 2, 2 op (ÄI10), Valinnainen

Tavoitteet

Kirjoittaminen 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kirjallista ilmaisukykyään ja taitoaan tuottaa asiatyylinen, laajahko teksti aineistoja hyödyntäen*
- *kehittää kirjoittamisen prosessin hallintaansa ja taitoaan muokata tekstiään.*

Keskeiset sisällöt

Kirjoittaminen 2

- *kantaa ottavien ja pohtivien tekstien suunnittelu ja tuottaminen*
- *tiedonhallinnan taidot, lähteiden arviointi, lähdekritiikki, tekijänoikeudet*
- *kirjoittamisen eri vaiheiden ja ajankäytön hallinnan harjoittelu*
- *aiheen rajaaminen, näkökulman ja aineistojen valinta, aineistojen käyttötavat tekstissä*
- *tekstin muokkaaminen ja viimeistely, tekstin omaäänisyys, kielen- ja tekstinhuoltoa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla kehitetään erityisesti kirjallista vuorovaikutustaitoa sekä oman tekstin tuottamista toisten tekstien pohjalta.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Kirjoitustaidon tehtävissä käsiteltävät aiheet liittyvät kaikkiin yhteiskunnan osa-alueisiin.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kirjoitustaidon tehtävä on kypsyyskoe, jota varten opiskelijalla kannattaa olla mahdollisimman paljon tietoa ympäröivästä kulttuurista ja maailmasta.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana opiskelija saa palautetta, joka auttaa häntä kehittymään kirjoittajana ja vahvistamaan kirjoitustaidon ylioppilaskokeessa tarvittavia taitoja.

Opintojakson loppuarviointi perustuu opintojakson aikana annettuihin näyttöihin eri kirjoitustaidon osa-alueilla.

Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Mitä taitoja tarvitaan kirjoitustaidon ylioppilaskokeessa? Miten saan oman ääneni kuulumaan ja keskustelen aineistojen kanssa? Miten hallitsen tekstikokonaisuuksia ja valitsen sopivan näkökulman?

Opintojaksolla syvennetään taitoja tuottaa kantaa ottavia ja pohtivia laajoja aineistopohjaisia tekstejä. Monipuolisia aineistoja analysoidaan ja arvioidaan. Omista teksteistä keskustellaan ja niitä jaetaan. Keskiössä on kirjoitusprosessi ideoinnista palautteen pohjalta muokkaamiseen ja viimeistelyyn. Opiskelija valmistautuu erityisesti kirjoitustaidon ylioppilaskokeeseen.

Lukutaitojen syventäminen, 2 op (Äi11)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta 2, 2 op (ÄI11), Valinnainen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää kriittistä ja kulttuurista lukutaitoaan*
- *osaa analysoida, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia tekstejä*
- *ymmärtää tekstin tavoitteiden ja kontekstin merkityksen tekstien tulkinnassa*
- *osaa esittää ja perustella tulkintansa teksteistä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen.*

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta 2

- *monimuotoisten asia- ja mediatekstien ja fiktiivisten tekstien analyysi ja tulkinnan rakentaminen sekä käsitteiden käyttö*
- *erilaisia tapoja tulkita tekstejä*
- *tekstin sijoittaminen tilanne- ja kulttuurikontekstiinsa*
- *monimuotoisten tekstien tavat rakentaa merkityksiä, esimerkiksi ilmaisutavat ja -muodot sekä rakenteet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Analysoitavia tekstejä tarkastellaan mm. yhteiskunnallisen kontekstin näkökulmasta.

Vuorovaikutusosaaminen

Erilaisten tekstien ymmärtäminen ja kriittinen lukeminen on myös vuorovaikutusosaamista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kriittinen ja kulttuurinen lukutaito, tekstien ymmärtäminen kulttuurisessa kontekstissaan on lukutaidon kokeessa keskeistä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana opiskelija saa palautetta, joka auttaa häntä kehittymään erilaisten tekstien tulkitsijana monipuolisista näkökulmista. Palautteen avulla opiskelija vahvistaa taitoja, joita tarvitaan lukutaidon ylioppilaskokeessa.

Opintojakson loppuarviointi perustuu opintojakson aikana annettuihin näyttöihin erilaisten tekstien analysoinnista ja tulkinnasta.

Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Miten analysoin ja tulkitsen kieltä, kirjallisuutta, kuvaa ja videota asiaankuuluvin käsittein? Mitä tarkoittaa kriittinen ja kulttuurinen lukutaito? Miten tekstin ideologia tunnistetaan? Miten vastataan ylioppilaskokeen lukutaidon tehtävään?

Opintojaksolla syvennetään ja monipuolistetaan taitoja eritellä, tulkita, lukea ja arvioida erilaisia tekstejä niiden tilanne- ja kulttuurikonteksteissa. Monimuotoisia asia- ja mediatekstejä sekä fiktiivisiä tekstejä tarkastellaan asianmukaisia käsitteitä käyttäen. Tutustutaan erilaisille teksteille ominaisiin tapoihin rakentaa merkityksiä. Opiskelija valmistautuu erityisesti ylioppilaskokeen lukutaidon kokeeseen.

Kielenhuollon taitojen syventäminen, 2 op (Äi12)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija kehittää taitoaan tuottaa selkeää, lukijan huomioivaa ja virheetöntä tekstiä.
- Opiskelija oppii tarkastelemaan omia tekstejään kielenhuollon näkökulmasta.
- Opiskelija kertaa ja opiskelee äidinkielen opiskelussa ja ylioppilaskokeessa hyödyllistä metakieltä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Käydään läpi keskeiset kielenhuollon pulmakohdat, kuten välimerkkien ja pronominien käyttö, kongruenssi ja erilaiset virkerakenteet.
- Kerrataan ylioppilaskirjoitusten kannalta oleellisia kielioppikäsitteitä.
- Harjoitellaan tekstin rakentamista, esimerkiksi sidosteisuutta.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Huolitellulla kieliasulla on suuri merkitys vuorovaikutuksen onnistumisessa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Kyky tuottaa selkeää ja huoliteltua kirjoitettua kieltää antaa rohkeutta ja mahdollisuuksia osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun ja yhteiskunnan kehittämiseen.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana tehdään yksin ja ryhmässä kielenhuoltoon ja metakieleen liittyviä tehtäviä, joista saadun palautteen perusteella opiskelija kehittää taitojaan.

Opintojakson päättöarvosana perustuu opintojakson aikana ja lopuksi pidettyihin testeihin sekä muihin tehtäviin ja työskentelyyn kurssin aikana. Opintojakso voidaan arvioida numeroarvosanalla tai S-merkinnällä (suoritettu) opiskelijan toiveen mukaisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tuleeko ennen “että”-sanaa aina pilkku? Onko “niin kuin” yhdyssana? Onko “pitkässä juoksussa” hyvää tyyliä? Mitä tarkoittaa kongruenssi?

Opintojaksolla kerrataan keskeisiä kielenhuollon pulmakohtia, kuten välimerkkien ja pronominien käyttöä, kongruenssia ja erilaisia virkerakenteita. Lisäksi opitaan puhumaan kielestä kieliopin käsittein. Kieliharjoitusten ohella harjoitellaan tekstin rakentamista, erityisesti sidosteisuutta.

Opiskelija voi suorittaa opintojakson missä opintojensa vaiheessa tahansa. Opintojakso sopii myös suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opiskelijoille.

8.1.2. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus (AI6)

Oppiaine ja tehtävä

Opiskelijalle, jonka äidinkieli ei ole suomi, ruotsi tai saame, voidaan opettaa äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaine suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärä on opiskelijalle tarkoituksenmukainen, mikäli hänen suomen kielen peruskielitaidossaan on puutteita jollakin kielitaidon osa-alueella, jolloin opiskelijan suomen kielen taito ei anna riittäviä edellytyksiä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opiskeluun. Oppimäärän lähtökohtana on toisen kielen oppijan oppimistilanne: opiskelija oppii suomea suomenkielisessä ympäristössä, ja hänelle kehittyy vähitellen monipuolinen suomen kielen taito aiemmin oppimiensa kielten rinnalle. Oppimäärän tavoitteet ja sisällöt perustuvat perusopetuksessa tai muualla hankittuun suomen kielen perusteiden hallintaan. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetuksen keskeinen tavoite on saavuttaa sellainen suomen kielen taito ja suomalaisen kulttuurin tuntemus, jolla opiskelija selviää jatko-opinnoissa ja työelämässä.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on syventää opiskelijan monikielisyyden kehittymistä, suomen kielen moniluku- ja vuorovaikutustaitoja sekä kirjallisuuden ja kulttuurin tuntemusta. Yhteistyössä opiskelijan oman äidinkielen opetuksen sekä muiden oppiaineiden opetuksen kanssa suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetus tukee opiskelijan kielellisen ja kulttuurisen identiteetin rakentumista kulttuurisesti moninaisessa ja monimediaisessa yhteiskunnassa. Opetus syventää opiskelijan käsitystä kielitaidon, kielitietoisuuden sekä omien kielten ja kulttuurien merkityksestä yksilön identiteetille ja yhteisöille.

Suomen kieli on sekä oppimisen kohde että väline muiden oppiaineiden opiskelussa. Opetus edistää kielenoppimista kaikissa vuorovaikutustilanteissa. Kielen ja vuorovaikutustaitojen hyvä hallinta on merkityksellistä jatko-opintojen, työelämän ja arjessa selviytymisen kannalta.

Kaikissa moduuleissa kehitetään kirjoitetun kielen hallintaa, monilukutaitoa sekä puhe- ja vuorovaikutustaitoja sekä opitaan analysoimaan ja arvioimaan tekstejä ja vuorovaikutustilanteita kriittisesti osin jo aiemmin hankitun käsitteellisen osaamisen ja analysointitaitojen avulla. Näitä taitoja syvennetään ja laajennetaan kullakin opintojaksolla lukemalla erityisesti pitkiä kaunokirjallisia ja tietotekstejä sekä analysoimalla niitä itsenäisesti ja yhdessä. Pakollisten opintojen aikana luetaan vähintään neljä kokonaisteosta. Opetuksessa ohjataan pohtimaan kieli- ja vuorovaikutustaitojen merkitystä jatko-opintojen kannalta sekä tutustutaan mahdollisuuksiin jatkaa suomen kielen opintoja korkea-asteella.

Laaja-alainen osaaminen

Tavoitteet

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kielitietoisuuden kehittymiseen. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen esiintymis- ja ryhmäviestintätilanteissa*
- *osaa arvioida, eritellä ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan*
- *ymmärtää yhä käsitteellisempää opetuspuhetta ja muodollisia puhetilanteita, osaa toimia niissä ja hallitsee niihin sopivia viestintä- ja vuorovaikutusstrategioita*
- *on tietoinen vuorovaikutustilanteiden kulttuurisidonnaisuudesta ja osaa tarkastella ja tulkita erilaisia vuorovaikutustilanteita ja niiden etiikkaa*

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää käsitteellisen kielen taitoaan sekä kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että ymmärtää monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, ja hyödyntää sopivia strategioita niiden lukemisessa ja tulkitsemisessa*
- *kehittää lukemalla sana-, fraasi- ja käsitevarantoaan sekä käsitystään kirjoitetun kielen rakenteista ja osaa arvioida tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista*
- *kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, monipuolistaa lukemistoaan ja syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista sekä oppii lukemaan ja tulkitsemaan myös pitkiä tietotekstejä, kokonaisia kaunokirjallisia teoksia ja tietokirjoja*
- *osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoitusperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä*

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää käsitteellisen kielen taitoaan sekä kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ilmaista ja perustella ajatuksiaan, valita tilanteeseen ja tarkoitukseen sopivan kielimuodon sekä käyttää aiheeseen sopivia kielen rakenteita, sanastoa, fraaseja ja käsitteitä*
- *hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa*
- *vahvistaa yleiskielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisesti sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia*

Kielitietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteetille sekä oppii kehittämään kielitaitoaan erilaisissa kielenkäyttöympäristöissä ja -tilanteissa ja käyttämään oppimisessaan koko kielivarantoaan*
- *syventää tietojaan kielen rakenteista, eri rekistereistä, tyylipiirteistä ja sävyistä sekä niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista*
- *ymmärtää kielen oppimisen prosessia sekä oppii tuntemaan ja hyödyntämään itselleen sopivimpia keinoja ja välineitä kielitaitonsa kehittämiseksi*

Osaamisen arviointi

Jos opiskelijan oppimääräksi on valittu suomi toisena kielenä ja kirjallisuus, häntä arvioidaan tämän oppimäärän mukaan huolimatta siitä, onko hänelle järjestetty erillistä suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaista opetusta tai onko lukio voinut tarjota vain osan suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -moduuleista. Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaisesti suoritetut moduulit luetaan hyväksi täysimääräisesti suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -moduuleihin, ja niistä saatu arvosana siirtyy suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -moduulin arvosanaksi. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -moduulit korvaavat suomen kielen ja kirjallisuuden moduulit siinä määrin kuin niiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt vastaavat toisiaan. Tällöin pakollisten moduulien osalta voidaan edellyttää lisänäyttöjä ja arvosana harkitaan uudelleen niiden yhteydessä.

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijoiden taitojen karttumista. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opinnoissa palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisensa kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja -palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltyjä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan siitä yksi arvosana.

Kielitaidon arvioinnin tukena, opettajan työvälineenä sekä opiskelijan itse- ja vertaisarvioinnin välineenä voidaan soveltuvin osin käyttää eurooppalaiseen viitekehykseen perustuvaa kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa.

Oppimäärän arvioinnissa voi opintojaksojen arvosanojen keskiarvon lisäksi tai korottamiseksi käyttää päättöarvioinnin tukena oppiaineen yleisistä tavoitteista johdettuja arvioinnin kohteita, jotka ovat tavoitealueittain seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

- *kuullun ymmärtämisen ja puhumisen taitojen kehittyminen*
- *vuorovaikutustaitojen hallinta ryhmä- ja esiintymistilanteissa*
- *vuorovaikutustilanteiden ja -ilmiöiden ymmärtäminen*

Tekstien tulkitseminen

- *monimuotoisten tekstien ymmärtäminen ja tulkitseminen*
- *kauno- ja tietokirjallisuuden ymmärtäminen ja tulkitseminen*
- *tiedon ja tekstien arvioinnin taidot*

Tekstien tuottaminen

- *tekstilajien tuottaminen, erilaisten ilmaisukeinojen hallinta ja itsensä ilmaiseminen*
- *tekstien tuottamisen prosessien hallinta*
- *lähteiden ja aineistojen arviointi ja käyttäminen*
- *kielen abstraktiotason kehittyminen ja yleiskielen hallinta*

Kielitietoisuuden kehittyminen

- *tiedonalojen kielten ja kielellisen moninaisuuden ymmärtäminen*
- *kielitiedon ja oppimäärän käsitteiden hallinta sekä kielen havainnointi ja käyttö tilanteen, tarkoituksen ja tekstilajin mukaisesti*

Opintojen päättövaiheessa voidaan puhe- ja vuorovaikutustaitojen arvioinnissa käyttää toisen asteen puheviestintätaitojen koetta (PUHVI-koetta).

Opintojaksot

Johdanto tekstien tulkintaan ja kirjoittamiseen, 2 op (S201)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (S21), Pakollinen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja*
- *oppii havainnoimaan kielen rakenteiden ja ilmausten käyttöä erilaisissa teksteissä ja hyödyntämään sitä omassa kirjoittamisessaan*
- *oppii käyttämään erilaisia tekstejä oman kirjoittamisen pohjana*
- *syventää kirjoitusprosessin eri vaiheisiin liittyviä taitojaan.*

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen

- *pitkien tekstien lukeminen, mahdollisesti myös muilla opiskelijan osaamilla kielillä: tekstin tavoitteen ja sisällön ymmärtäminen*
- *keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät*
- *luettavien tekstien ymmärtämisessä tarvittavat strategiat, abstraktin kielen taito, sana-, fraasi- ja käsitevaranto*
- *kielen- ja tekstinhuoltoa*
- *erilaisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi*
- *kokonainen kaunokirjallinen teos tai tietokirja*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Tarkastellaan vuorovaikutuksen rakentamista tekstien avulla ja kehitetään käsitteellistä kielen taitoa sekä kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Harjoitellaan tekstitaitoja, jotka tukevat selviytymistä viestijänä moninaisessa tekstiympäristössä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kehitetään kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitoa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijalle annetaan palutetta tekstien tuottamisesta ja tulkitsemisesta sekä kokonaisteoksen lukemisen joko kirjallisesta tai suullisesta esityksestä.

Loppuarviointi perustuu opintojakson aikana annettuihin monipuolisiin näyttöihin kirjoittamisessa, lukemisessa ja kielenhuollossa sekä työskentelytavoissa ja vuorovaikutuksessa.

Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Millaisia ovat eri tekstilajit ja niiden yhdistelmät? Millaisia ovat kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit ? Miten käytän erilaisia tekstejä oman kirjoittamisen pohjana? Osaanko arvioida kriittisesti erilaisia tiedonlähteitä, niiden tarkoitusperiä ja luotettavuutta? Muun muassa nämä asiat tulevat tutuiksi Johdanto tekstien tulkintaan ja kirjoittamiseen -opintojaksolla.

Opintojaksolla opitaan myös havainnoimaan kielen rakenteiden ja ilmausten käyttöä erilaisissa teksteissä, opitaan käyttämään erilaisia tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja syvennetään kirjoitusprosessin eri vaiheisiin liittyviä taitoja. Tarkastellaan luettavien tekstien ymmärtämisessä tarvittavia strategioita ja luetaan kokonaisteos. Opiskellaan myös kielen- ja tekstinhuoltoa.

Kirjallisuuden keinoja ja tulkintaa, 2 op (S204)

Opintojakson moduulit

- Kirjallisuus 1, 2 op (S24), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjallisuus 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu lukemaan, ymmärtämään ja tulkitsemaan kaunokirjallisia tekstejä*
- *kehittää ymmärrystään kirjallisuuden lajeista ja niiden ominaispiirteistä ja ilmaisukeinoista*
- *kiinnostuu ja oppii nauttimaan kirjallisuudesta*
- *oppii perustelemaan tulkintaansa teksteistä sekä suullisesti että kirjallisesti*
- *kehittää kielellisten rakenteiden ja sanaston hallintaa lukemalla suomenkielistä kaunokirjallisuutta.*

Keskeiset sisällöt

Kirjallisuus 1

- *kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä*
- *eläytyvää ja analyyttista kirjoittamista ja keskustelua kirjallisuuden pohjalta*
- *kielen kuvallisuus ja kulttuurisidonnaisuus, monitulkintaisuus ja kielellä leikittely*
- *kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa sekä muissa teksteissä, esimerkiksi teatteriesityksissä, elokuvissa, peleissä tai muissa mediateksteissä*
- *kokonainen kaunokirjallinen teos tai tietokirja itsenäisesti tai yhdessä luettuna*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Kirjallisuuden ja muun taiteen merkitys yksilön hyvinvoinnille on tarkastelun kohteena.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla harjoiteltavat lukemisen taidot auttavat ymmärtämään kirjallisuutta ja sen lisäksi tarkastelemaan muitakin kulttuurin osa-alueita.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Kehitetään kirjallisuuden tulkitsevaa ja elämyksellistä lukemista.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijaa saa palautetta, joka auttaa häntä kehittymään kirjallisuuden lukijana ja tulkitsijana.

Opintojakson loppuarviointi perustuu opintojakson aikana annettuihin näyttöihin kaunokirjallisten ja muiden tekstien lukemisesta ja tulkitsemisesta sekä niiden käsittelemisestä.

Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Millaisia ovat eri kirjallisuuden lajit ja niiden ominaispirteet ja tyylikeinot? Miten proosaa analysoidaan? Miten perustelen tulkintaani teksteistä sekä suullisesti että kirjallisesti? Millaista on kielen kuvallisuus ja kulttuurisidonnaisuus, monitulkintaisuus ja kielellä leikittely? Entä mitkä ovat teatterin ja elokuvan eri ilmaisukeinot?

Opintojaksolla harjoitellaan kaunokirjallisten tekstien analyysia ja tutustutaan myös tietokirjallisuuden ilmaisutapoihin. Tekstien analysointitaidot ja aineistopohjaisen kirjoittamisen taidot syvenevät.

Opintojaksolla käydään mahdollisuuksien mukaan teatterissa tai elokuvissa ja pohditaan yhdessä, miten esityksen toteutuksessa tehdyt valinnat vaikuttavat katsomiskokemukseen. Luetaan kaunokirjallinen teos ja/tai tietokirja.

Media, vaikuttaminen ja argumentointi, 2 op (S205)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta 1, 2 op (S25), Pakollinen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta 1

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen

- *syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan*
- *ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana*
- *oppii tarkastelemaan erilaisissa teksteissä käytettäviä vaikuttamisen ja argumentoinnin keinoja*
- *osaa tarkastella myös kaunokirjallisuutta mielipiteiden ja maailmankuvan muokkaajana*
- *oppii perustelemaan omia mielipiteitään yhä monipuolisemmin kirjoittajana ja puhujana.*

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta 1

- *vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot, argumentoinnin tavat sekä retoriset keinot*
- *perustelemisen harjoitteleminen suullisesti ja kirjallisesti, lähdekritiikki, tiedonhankinta ja tiedonhallinta, tekijänoikeudet*
- *argumentoivan kielenkäytön sanastoon ja rakenteisiin perehtyminen: geneeriset ilmaukset, modaalisuuden ja affektisuuden ilmaisukeinot*
- *kielellisten keinojen valinta, tekstilaji ja tyyli*
- *yhteiskunnallisesti merkittävä tai ajankohtainen kokonaisteos*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla tarkastellaan median roolia yhteiskunnallisena vaikuttajana.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson aikana harjoitellaan omien mielipiteiden perustelemista kirjoittajana ja puhujana.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksolla tarkastellan kaunokirjallisuutta mielipiteiden ja maailmankuvan muokkaajana. Perehdytään myös muun muassa tekijänoikeuksiin.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelija saa palautetta, joka auttaa häntä kehittymään vaikuttavien tekstien tuottajana ja tulkitsijana sekä median käyttäjänä. Opintojaksolla arvioidaan argumentoinnin tapojen ja retoristen keinojen hallintaa tekstin tulkitsemisessa ja tuottamisessa sekä kriittistä lukutaitoa ja medialukutaitoa ja kaunokirjallisuuden tulkintaa mielipiteiden ja maailmankuvan muokkaajana. Opintojaksolla arvioidaan myös kielitiedon osaamista.

Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Miten voi vakuuttaa lukijan kirjoittaessa ja puhuttaessa? Mitä ovat argumentoinnin tavat ja erilaiset retoriset keinot? Miten voin kehittää medialukutaitoani? Millainen on luotettava lähde? Muun muassa näihin kysymyksiin pureudutaan Media, vaikuttaminen ja argumentointi -opintojakson aikana.

Opintojaksolla opitaan ymmärtämään erilaisia kantaa ottavia tekstejä ja tarkastelemaan erilaisissa teksteissä käytettäviä vaikuttamisen ja argumentoinnin keinoja. Kriittistä lukutaitoa syvennetään. Opitaan tarkastelemaan kaunokirjallisuutta mielipiteen ja maailmankuvan muokkaajana. Opiskelija oppii perustelemaan omia mielipiteitään kirjoittajana ja puhujana. Mahdollisuuksien mukaan tehdään vierailu esimerkiksi Päivälehden museoon tai toteutetaan muu kulttuurivierailu.

Opintojakson aikana luetaan yhteiskunnallisesti merkittävä tai ajankohtainen kokonaisteos.

Kirjallisuuden kontekstit, 2 op (S208)

Opintojakson moduulit

- Kirjallisuus 2, 2 op (S28), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjallisuus 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää kaunokirjallisuuden tuntemustaan*
- *kehittää kykyään tarkastella kirjallisuutta sen kulttuurisessa ja historiallisessa syntykontekstissa*
- *ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa*
- *tutustuu suomalaisen kirjallisuuden keskeisiin teoksiin ja teemoihin sekä osaa arvioida niiden merkitystä.*

Keskeiset sisällöt

Kirjallisuus 2

- *Suomen kirjallisuuden vaiheet osana maailmankirjallisuutta*
- *eri aikakausien kaunokirjallisuutta ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman näkökulmasta*
- *kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti*
- *merkittävä tai ajankohtainen kaunokirjallinen kokonaisteos*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Kirjallisuutta tarkastellaan esimerkiksi poliittisen ja yhteiskunnallisen kontekstin näkökulmasta.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kirjallisuutta tarkastellaan esimerkiksi arvo- ja aatemaailman näkökulmasta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Kirjallisuuden ja kulttuurien tarkastelu on monitieteistä (esimerkiksi kieli- ja kirjallisuustiede).

Vuorovaikutusosaaminen

Kehitetään omia vuorovaikutustaitoja mm. keskustelemalla ja kirjoittamalla kirjallisuudesta

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla opiskelija saa palautetta, joka auttaa häntä kehittämään kaunokirjallisuuden lukutaitoa ja tuottamaan tekstejä, joissa kaunokirjallisuutta tarkastellaan sen eri konteksteissa.

Opintojakson loppuarviointi perustuu opintojakson aikana annettuihin suullisiin ja kirjallisiin näyttöihin kulttuurisesta ja kontekstuaalisesta lukutaidosta.

Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Miten Suomen kirjallisuuden eri vaiheet limittyvät osana maailmankirjallisuutta? Millainen on eri aikakausien kaunokirjallisuuden ihmiskuva ja arvo- ja aatemaailma? Muun muassa näihin kysymyksiin etsitään vastausta Kirjallisuuden kontekstit -opintojaksolla. Opintojaksolla opiskelijan sekä kaunokirjallisuuden tuntemusta että kykyä tarkastella kirjallisuutta sen kulttuurisessa ja historiallisessa syntykontekstissa. Opintojakson loppuarviointi perustuu opintojakson aikana annettuihin suullisiin ja kirjallisiin näyttöihin. Luetaan merkittävä tai ajankohtainen kaunokirjallinen kokonaisteos.

Puhe- ja vuorovaikutustaitojen syventäminen, 2 op (S209)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Kirjoitustaitojen syventäminen, 2 op (S210)

Opintojakson moduulit

- Kirjoittaminen 2, 2 op (S210), Valinnainen

Tavoitteet

Kirjoittaminen 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää edelleen taitoaan ilmaista ja perustella ajatuksiaan kirjoittamalla hyödyntäen muita tekstejä*
- *kehittää omaäänistä kirjoittamista*
- *kehittää kirjoittamisen prosessin hallintaansa ja taitoaan muokata tekstiä*
- *syventää kirjoitetun kielen rakenteiden ja konventioiden tuntemusta*
- *osaa valita tilanteeseen ja tarkoitukseen sopivan kielimuodon.*

Keskeiset sisällöt

Kirjoittaminen 2

- *aineistopohjaisten laajojen tekstien tuottaminen ja lähteiden arviointi*
- *omaäänisten tekstien tuottaminen*
- *tekstin- ja kielenhuollon käytänteiden soveltaminen tekstien muokkaamisessa*
- *luettaville ja kirjoitettaville teksteille tyypillisten kielen rakenteiden, sanaston, fraasien ja käsitteiden käyttöön harjaantuminen*
- *ajankohtainen kaunokirjallinen teos tai tietokirja*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla kehitetään erityisesti kirjallista vuorovaikutustaitoa sekä aineistopohjaista kirjoittamista.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Kehitetään edelleen taitoa ilmaista ja perustella ajatuksia kirjoittamalla hyödyntäen muita tekstejä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana opiskelija saa palautetta, joka auttaa häntä kehittymään kirjoittajana ja vahvistamaan suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -ylioppilaskokeessa tarvittavia taitoja. Opintojakson loppuarviointi perustuu opintojakson aikana annettuihin näyttöihin.

Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Miten keskustelen aineistojen kanssa ja kehitän omaäänistä kirjoittamista? Miten muokkaan tekstiäni entistä paremmaksi? Miten osaan valita tilanteeseen ja tarkoitukseen sopivan kielimuodon? Opintojaksolla muun muassa kehitetään aineistopohjaisten tekstien tuottamista ja harjaannutaan kirjoitettaville teksteille tyypillisten kielen rakenteiden, sanaston, fraasien ja käsitteiden käyttöön. Keskiössä on kirjoitusprosessi, jossa omia tekstejä jaetaan ja niistä keskustellaan. Valmistaudutaan ylioppilaskokeeseen. Luetaan kokonaisteos.

Lukutaitojen syventäminen, 2 op (S211)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta 2, 2 op (S211), Valinnainen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää kriittistä ja kulttuurista lukutaitoaan*
- *osaa tulkita erilaisia monimuotoisia tekstejä*
- *ymmärtää tekstin tavoitteiden ja kontekstin merkityksen tekstien tulkinnassa.*

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta 2

- *monimuotoisten asia- ja mediatekstien ja fiktiivisten tekstien tulkinta*
- *analyysin ja tulkinnan rakentaminen sekä käsitteiden käyttö*
- *runokokoelma tai näytelmäteksti*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Analysoitavia tekstejä tarkastellaan mm. yhteiskunnallisen kontekstin näkökulmasta.

Vuorovaikutusosaaminen

Syvennetään kriittistä ja kulttuurista lukutaitoa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla opiskelija saa palautetta, joka auttaa häntä kehittymään erilaisten tekstien tulkitsijana analyysin ja rakentamaan teksteistä analyysin ja tulkinnan sekä käyttämään asiaankuulvia käsitteitä.

Opintojakson loppuarviointi perustuu opintojakson aikana annettuihin näyttöihin erilaisten tekstien analysoinnista ja tulkinnasta.

Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Miten tulkitsen erilaisia asia- ja mediatekstejä? Miten tulkitsen fiktiivisiä tekstejä? Mitä tarkoittaa kriittinen ja kulttuurinen lukutaito?

Opintojakson aikana syvennetään opiskelijan kriittistä ja kulttuurista lukutaitoa sekä taitoa tulkita erilaisia tekstejä. Syvennetään myös kykyä ymmärtää tekstin tavoitteiden ja kontekstien merkitystä tekstin tulkinnassa. Luetaan runokokoelma tai näytelmäteksti. Tehdään mahdollisuuksien mukaan elokuva- tai teatterivierailu.

Kieli- ja tekstitietoisuutta viestien, 2 op (S202_03)

Opintojakson moduulit

- Kieli- ja tekstitietoisuus, 1 op (S22), Pakollinen
- Vuorovaikutus 1, 1 op (S23), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli- ja tekstitietoisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kielitietoisuuttaan ja monilukutaitoaan*
- *ymmärtää kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle*
- *oppii hyödyntämään erilaisia kielenkäyttötilanteita ja -ympäristöjä kielitaitonsa kehittämisessä sekä käyttämään koko kielivarantoaan oppimisessa*
- *oppii arvioimaan omaa kielitaitoaan.*

Vuorovaikutus 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää lukiokoulutuksen edellyttämiä viestintätaitojaan kuuntelijana, puhujana, lukijana ja kirjoittajana*
- *lisää viestintärohkeuttaan ja syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä*
- *oppii tarkastelemaan vuorovaikutusta ja vuorovaikutustaitoja erilaisten kontekstien, vuorovaikutussuhteiden ja puhekulttuurien näkökulmasta*
- *oppii havainnoimaan ja ymmärtämään ryhmäviestinnän ilmiöitä.*

Keskeiset sisällöt

Kieli- ja tekstitietoisuus

- *suomen kielen ominaispiirteet, vertailu opiskelijan aiemmin oppimiin ja koulussa opiskeltaviin kieliin, Suomen kielellinen ja kulttuurinen moninaisuus, monikielisyys,*

kielellinen repertuaari, monilukutaidon käsite, erilaiset tekstit ja niissä vakiintuneet ilmaisukeinot, esimerkiksi kirjoitetun kielen rakenteet
- *eri kielimuodot: puhekielen ja yleiskielen sekä epävirallisen ja virallisen viestinnän erot, abstraktin ja konkreettisen kielenkäytön erot*
- *opetuspuheen, muodollisen puheen ja luetun ymmärtämisessä tarvittavat strategiat*

Vuorovaikutus 1

- *oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, viestintärohkeus sekä harjaantuminen kuuntelevaan, tavoitteelliseen ja monipuoliseen vuorovaikutukseen*
- *kuullun ymmärtämisen ja keskusteluun osallistumisen strategiat ja institutionaalisen vuorovaikutuksen kielelliset keinot*
- *tekstien kirjoittaminen osana suullisia vuorovaikutustilanteita: esimerkiksi yhteisten projektien suunnitelmat, muistiinpanot monimediaisista teksteistä*
- *verbaalinen ja nonverbaalinen viestintä*
- *ryhmäviestinnän ilmiöt, kuten roolit, jännitteet ja koheesio*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Suomen kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden ja monikielisyyden käsittely avaavat kielen roolia yhteiskunnassa.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla kehitetään lukiokoulutuksen edellyttämiä viestintätaitoja kuuntelijana, puhujana, lukijana ja kirjoittajana, kehitetään viestintärohkeutta ja opitaan tarkastelamaan vuorovaikutusta ja vuorovaikutustaitoja.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksolla opitaan toimimaan sujuvasti, eettisesti, rakentavasti ja tavoitteellisesti vuorovaikutustilanteissa. Opiskelija oppii olemaan tietoinen vuorovaikutustilanteiden kulttuurisidonnaisuudesta ja osaa tarkastella ja tulkita erilaisia vuorovaikutustilanteita.

Hyvinvointiosaaminen

Vuorovaikutustilanteiden harjoittelu on osa hyvinvointiosaamista.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tiedonalojen kielten ja kielellisen moninaisuuden ymmärtäminen.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla opiskelija saa palautetta, joka auttaa häntä kehittämään omia vuorovaikutustaitojaan ja rohkaistumaan viestijänä.

Opintojakson loppuarviointi perustuu opintojakson aikana annettuihin suulliseen ja kirjalliseen näyttöön viestintä- ja vuorovaikutustaidoista sekä opintojakson aikana käytyjen sisällöllisten asioiden hallinnan näyttöihin.

Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Millainen kieli on suomen kieli? Millaista on Suomen kielellinen ja kulttuurinen moninaisuus? Millaisia ovat eri kielimuodot? Miten voin parantaa viestintärohkeuttani sekä harjaantua kuuntelevaan, tavoitteelliseen ja monipuoliseen vuorovaikutukseen? Miten kirjoitan tekstin osana suullista vuorovaikutustilannetta? Muun muassa näitä käsitellään ja harjoitellaan Kieli- ja tekstitietoisuutta viestien -opintojaksolla.

Opintojaksolla opetellaan reflektoimaan omaa vuorovaikutusosaamista, kehitetään kulluun ymmärtämistä ja puhumisen taitoa ja harjoitellaan vuorovaikutustaitoja ryhmä- ja esiintymistilanteissa. Tiedonalojen kielet ja kiellinen moninaisuus ovat myös tarkastelun kohteena. Opitaan ymmärtämään erilaisia tekstejä ja niissä vakiintuneita ilmaisukeinoja, esimerkiksi kirjoitetun kielen rakenteita.

Vuorovaikutusta puhuen ja kirjoittaen, 2 op (S206_07)

Opintojakson moduulit

- Kirjoittaminen 1, 1 op (S26), Pakollinen
- Vuorovaikutus 2, 1 op (S27), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjoittaminen 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kirjoittajana ja syventää kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan*
- *syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin sekä oppii laatimaan ja muokkaamaan laajahkoja asiatekstejä*
- *oppii kirjoittamaan tekstejä myös yhdessä muiden kanssa.*

Vuorovaikutus 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kuullun ymmärtämisen, kuuntelemisen, vuorovaikutuksen sekä suullisen viestinnän strategioita ja taitoja*
- *lisää viestintärohkeuttaan ja kehittää esiintymistaitojaan niin, että pystyy hyödyntämään omia vahvuuksiaan erilaisissa kielenkäyttötilanteissa*
- *hahmottaa puheen toimintana, jossa jokainen vuoro sekä tulkitsee että rakentaa tilannetta*
- *oppii tarkastelemaan kielen merkitystä ja vaihtelua vuorovaikutustilanteissa.*

Keskeiset sisällöt

Kirjoittaminen 1

- *kirjoittaminen prosessina: aiheen ja aineiston valinta ja ideointi, aiheen rajaus sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen*
- *tekstien jakaminen ja vertaisarvioinnin taidot*
- *sidosteisuus tekstin eri tasoilla, esimerkiksi tekstin kokonaisrakenne, kappaleet, virke, sanajärjestys*
- *asiatyylille ominaisten kielellisten rakenteiden hallinta, esimerkiksi infiniittiset rakenteet, yhdyslauseet, viittaussuhteet*

Vuorovaikutus 2

- *kuullunymmärtämis- ja kuuntelustrategiat ja -taidot, vuorovaikutustilanteiden havainnoiminen*
- *yksilön kielellinen repertuaari, kielenkäyttötilanteiden ja kielen vaihtelu sekä puheen kielellisiä keinoja ja retoriikkaa*
- *esiintymistaidot: puheenvuoron rakentaminen, kohdentaminen, havainnollinen esittäminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla syvennetään kuullunymmärtämisen ja kuuntelustrategioiden taitoja ja vuorovaikutustilanteiden havainnoimista samoin kuin esiintymistaitoja.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla syvennetän kirjoittamisen taitoja prosessina ja opetellaan kirjoittamaan laajahkoja asiatekstejä.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksolla lisätään opiskelijan viestintärohkeutta ja kehitetään esiintymistaitoja.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla opiskelija saa palautetta, joka auttaa häntä kehittämään sekä suullista ja kirjallista ilmaisuaan että vuorovaikutustaitojaan sekä analysoimaan niihin vaikuttavia asioita.

Opintojakson arviointi perustuu opintojakson aikana annettuihin näyttöihin kirjallisesta ja suullisesta viestinnästä ja kielitiedosta. Myös kielitietoa arvioidaan.

Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Mistä vaiheista kirjoitusprosessi koostuu? Miten kirjoitan prosessina ja syvennän sen hallinnan taitojani? Entä miten kirjoitan laajahkon asiatekstin? Muun muassa näitä taitoja kehitetään Vuorovaikutusta puhuen ja kirjoittaen -opintojaksolla samoin kuin harjoitellaan puheenvuoron rakentamista ja esittämistä. Miten parannan esiintymistaitojani? Miten syvennän kuullun ymmärtämisen, kuuntelemisen, vuorovaikutuksen sekä suullisen viestinnän strategioita ja taitoja?

8.2. Biologia (BI)

Oppiaine ja tehtävä

Biologia on luonnontiede, joka tutkii elämään liittyviä ilmiöitä molekyyli- ja solutasolta biosfääriin. Biologian opetuksen tarkoituksena on herättää kiinnostusta bio- ja ympäristötieteisiin ja tukea opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun kehittymistä. Opetus vahvistaa opiskelijan käsitystä biologian merkityksestä osana luonnontieteellisen maailmankuvan rakentumista. Luonnontieteellinen maailmankuva perustuu tieteelliseen tutkimukseen ja auttaa siten opiskelijaa tarkastelemaan maailmaa tietoperustaisesti. Biologian opetus ohjaa opiskelijaa ymmärtämään elollisen luonnon rakennetta, toimintaa ja vuorovaikutussuhteita sekä evoluution merkityksen eliökunnan kehittymisessä.

Biologian oppiaine antaa opiskelijalle valmiuksia arkielämään, työelämään ja jatko-opintoihin. Biologian opetuksessa opiskelijalle välittyy kuva siitä, että biotieteet ovat nopeasti kehittyviä tieteenaloja, joiden sovelluksia hyödynnetään monin tavoin esimerkiksi lääketieteissä, teollisuudessa sekä maa- ja metsätaloudessa. Biologian opetus auttaa opiskelijaa ymmärtämään biotieteiden tarjoamia mahdollisuuksia edistää ihmiskunnan, muun eliökunnan ja elinympäristöjen hyvinvointia.

Biologian opetukselle on ominaista havainnointiin ja kokeellisuuteen perustuva tiedonhankinta, tutkimuksellisuus sekä aktivoivat ja vuorovaikutteiset työ- ja toimintatavat. Biologian opetuksessa tehdään laborointeja ja työskennellään myös digitaalisissa ja koulun ulkopuolisissa opiskeluympäristöissä. Opiskelun edetessä kokeellisen työskentelyn taidot monipuolistuvat ja syventyvät. Opetuksessa tehdään monipuolisesti yhteistyötä muiden oppiaineiden kanssa. Biologian opetukseen sisältyviä ilmiöitä tarkastellaan erityisesti maantieteessä, kemiassa, fysiikassa, psykologiassa ja terveystiedossa kullekin oppiaineelle ominaisella tavalla.

Laaja-alainen osaaminen

Biologian opetuksen perustana on luonnon monimuotoisuuden ja sen kehittymisen ymmärtäminen. Opetuksessa keskeinen teema on kestävän tulevaisuuden rakentaminen. Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat yhdessä biologian tavoitteiden saavuttamisen kanssa.

*Biologian opetus vahvistaa luontevasti opiskelijan **hyvinvointiosaamista.** Opetus lisää opiskelijan ymmärrystä monimuotoisen, puhtaan ja terveellisen ympäristön merkityksestä ihmisen kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille. Biologiassa korostuvat yksilöiden erilaisuus ja monimuotoisuus sekä niiden biologinen tausta, mikä antaa opiskelijalle työkaluja moninaisuuden ymmärtämiseen. Opiskelija saa ohjausta omien tavoitteidensa asettamisessa sekä tukea ja kannustusta oppimisprosessin eri vaiheissa, mikä vahvistaa opiskelijan itsetuntemusta ja pitkäjänteisyyttä.*

***Vuorovaikutusosaamisen** osalta opiskelija oppii biologian oppiaineessa argumentoimaan ja arvioimaan omia ja muiden näkökulmia biologisen tiedon avulla. Opetusta annetaan erilaisissa oppimisympäristöissä ja monipuolisilla työmenetelmillä, mikä kehittää opiskelijan sosiaalisia ja vuorovaikutuksellisia valmiuksia.*

*Biologian opetus ohjaa opiskelijaa luonnontieteelliseen ajatteluun, tiedonhankintaan ja tietojen kriittiseen analyysiin tukien näin **monitieteistä ja luovaa osaamista**. Opetuksessa perehdytään biologian ja sitä lähellä olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Biologian opetus harjaannuttaa opiskelijaa tutkimuksellisuuteen sekä monitieteiseen ja luovaan työskentelyyn vaihtelevissa oppimisympäristöissä.*

***Yhteiskunnallisen osaamisen** osalta biologian opetuksessa annetaan opiskelijalle valmiuksia työskennellä yhteiskunnan kannalta tärkeillä aloilla, kuten terveydenhuollossa, ympäristöalalla sekä maa- ja metsätaloudessa. Biotieteet ovat nopeasti kehittyvä kansainvälinen ala, jonka sovelluksia hyödynnetään yhteiskunnassa paikallisella, kansallisella ja kansainvälisellä tasolla. Biologian opetus antaa tietopohjan, jonka avulla opiskelija voi ottaa kantaa moniin ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja kykenee kriittisyyteen seuratessaan mediaa. Opetus ohjaa opiskelijaa kestävään elämäntapaan ja globaalin vastuun ottamiseen aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä vahvistaen näin opiskelijan **globaali- ja kulttuuriosaamista**.*

*Biologian opetus kehittää opiskelijan **ympäristöosaamista** ja halua vaalia luonnon monimuotoisuutta. Siinä korostuu ymmärrys luonnon ainutlaatuisuudesta ja itseisarvosta. Opetuksessa käsitellään biologisten sovellusten ja ekosysteemipalveluiden mahdollisuuksia kestävän tulevaisuuden kannalta. Opetus auttaa opiskelijaa tekemään kestäviä valintoja arkielämässä sekä soveltamaan biologista tietoa **eettisyyttä** vaativissa pohdinnoissa.*

Tavoitteet

Biologian opetuksessa edistetään opiskelijan kykyä tarkastella ilmiöitä biotieteiden näkökulmasta sekä vahvistetaan ja syvennetään biologian tietoja, taitoja ja osaamista monipuolisesti. Tavoitteet liittyvät biologiseen tarkastelutapaan, biologian ilmiöihin ja prosesseihin sekä biologisiin taitoihin ja niiden soveltamiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Biologinen tarkastelutapa

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa käyttää biologian keskeisiä käsitteitä täsmällisesti ja oikeissa yhteyksissä*
- *osaa havainnollistaa biologialle ominaisia ilmiöitä lajiesimerkkien avulla*
- *ymmärtää, että biologinen tieto perustuu tutkimukseen ja että Suomessa tehdään merkittävää alan tutkimusta*
- *ymmärtää biologisen tiedon ja siihen perustuvien sovellusten merkityksen innovaatioissa sekä erilaisten ongelmien ratkaisuissa*
- *saa kokemuksia, jotka syventävät kiinnostusta biologiaa ja sen opiskelua kohtaan.*

Biologiset ilmiöt ja prosessit

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa eliöiden perusrakenteita ja toimintoja*
- *ymmärtää biologisia syy-seuraussuhteita molekyylitasolta biosfääriin*
- *ymmärtää evoluution merkityksen*
- *tuntee biologiseen tietoon perustuvia sovelluksia.*

Biologiset taidot ja niiden soveltaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *suunnittelee ja toteuttaa yksin tai ryhmässä kokeellista työskentelyä monipuolisissa oppimisympäristöissä, kuten maastossa, laboratoriossa ja virtuaalisissa ympäristöissä*
- *saa mahdollisuuden perehtyä biologian sovelluksiin vierailun, korkeakouluyhteistyön tai työelämäyhteistyön kautta paikallisella tai kansainvälisellä tasolla*
- *käyttää ja arvioi kriittisesti biologisia tietolähteitä sekä ilmaisee ja perustelee erilaisia näkemyksiä biologialle ominaisella tavalla*
- *ymmärtää eliökunnan monimuotoisuuden säilyttämisen merkityksen, tiedostaa kestävän kehityksen välttämättömyyden sekä rohkaistuu toimimaan myönteisten ratkaisujen puolesta.*

Osaamisen arviointi

Biologiassa arvioidaan oppiaineen tavoitteiden saavuttamista moduulikohtaisia tavoitteita ja sisältöjä painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute ohjaavat opiskelijaa tulemaan tietoiseksi omista työskentelytavoistaan ja kehittämään omaa osaamistaan. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisen ja menetelmällisen osaamisen havainnointiin.

Arvioinnissa keskeisiä kohteita ovat opiskelijan tiedot ja taidot, kuten biologian peruskäsitteiden hallinta sekä ajattelu-, argumentointi- ja tutkimustaidot. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky ymmärtää, soveltaa, analysoida, arvioida ja esittää biologista tietoa erilaisissa tilanteissa. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota luonnontieteellisten lainalaisuuksien sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämiseen, vuorovaikutussuhteiden merkityksen oivaltamiseen sekä

kokonaisuuksien hahmottamiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös opiskelijan taito arvioida tietoa kriittisesti.

Opiskelija voi osoittaa arvioitavaa osaamista myös kokeellisilla työskentelyillä maastossa tai laboratoriossa sekä esitelmillä, tutkielmilla ja muilla tuotoksilla.

Opintojaksot

Elämä ja evoluutio, 2 op (BI01)

Opintojakson moduulit

- Elämä ja evoluutio, 2 op (BI1), Pakollinen

Tavoitteet

Elämä ja evoluutio

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa selittää elämän tunnusmerkit ja perusedellytykset sekä tunnistaa niitä esimerkeistä*
- *osaa solun perusrakennetta ja toimintaa tasolla, joka mahdollistaa evoluution ja ekosysteemin toiminnan ymmärtämisen*
- *osaa selittää perinnölliseen muunteluun, luonnonvalintaan ja lajiutumiseen liittyviä mekanismeja ja osaa selittää näiden merkityksen evoluutiolle*
- *osaa jäsentää nykyisen eliökunnan rakenteen*
- *ymmärtää ja osaa selittää, miten biologinen tieto tuotetaan.*

Keskeiset sisällöt

Elämä ja evoluutio

Biologia tieteenä

- *elämän tunnuspiirteet ja organisaatiotasot*
- *biologiset tieteenalat ja tutkimusmenetelmät*
- *biologiset havainnot, tutkimuskysymykset ja hypoteesien muodostaminen*

Evoluutio

- *solujen synty ja kehittyminen*
- *suvullinen ja suvuton lisääntyminen*
- *muuntelu ja sen perinnölliset perusteet*
- *luonnonvalinta*
- *lajiutuminen*
- *kasvien ja eläinten evoluutio ja avainsopeumat*
- *ihmisen evoluutio*
- *evoluution tutkiminen*

Eliökunta

- *luokittelun periaatteet*
- *eliökunnan sukupuu ja keskeisimmät taksonit*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija perehtyy luonnontieteellisen tutkimuksen vaiheisiin ja menetelmiin. Tutkimuksellisuuden kautta haetaan yhtymäkohtia myös muihin luonnontieteisiin. Opiskelija harjaantuu käyttämään biologialle ja luonnontieteille tyypillistä käsitteistöä. Opiskelija oppii hyvän koejärjestelyn suunnittelua sekä luotettavan tiedon arviointia. Opiskelija perehtyy erilaisiin tietolähteisiin sekä niiden kriittiseen arviointiin.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija oppii monipuolisten työtapojen avulla ryhmätyöskentelyä, havaintojen ja johtopäätösten tekemistä kokeellisessa työskentelyssä sekä kriittistä ajattelua ja tiedonhankintaa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointia toteutetaan oppimisen aikana, itsearviointina ja summatiivisena arviointina opintojakson päätteeksi.

Arvioinnissa otetaan huomioon opintojaksolle keskeisten peruskäsitteiden hallinta, luonnontieteellinen ajattelu, tiedon soveltaminen sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtäminen sekä kokonaisuuksien hahmottaminen. Lisäksi arvioidaan opiskelijan tiedonhankinta ja -käsittelytaitoja. Kokeellinen työskentely ja havaintojen kytkeminen luotettavaan teoriatietoon sekä tutkimustulosten raportointi toimivat tärkeinä arviointiperusteina. Arvioinnissa huomioidaan myös aktiivinen osallistuminen opintojaksolla käsiteltäviin asioihin sekä vastuunotto omasta työskentelystä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso antaa kattavan kuvan biologiasta tieteenalana. Opiskelija perehtyy elämän edellytyksiin ja kaikille eliöille tunnusomaisiin piirteisiin. Opiskelijoille tulevat selväksi monimuotoisen eliökunnan eliöryhmät. Eliökuntaa jäsennetään tieteellisen luokittelujärjestelmän avulla. Keskeinen näkökulma opintojaksolla on evoluutio. Evoluution perusmekanismien lisäksi perehdytään eri eliöryhmien evoluutiohistoriaan.

Opintojakson aikana opiskelija harjoittelee tieteellisen tutkimuksen etenemistä, tutustuu biologialle ominaiseen kokeelliseen työskentelytapaan sekä oppii käyttämään monipuolisia tietolähteitä. Elämän tunnuspiirteitä ja eliökunnan luokittelujärjetelmää havainnollistetaan mahdollisuuksien mukaan oikeiden eliönäytteiden, mikroskopoinnin sekä koulun eliökokoelman avulla.

Opintojakso arvioidaan numeroarvioinnilla.

Solu ja perinnöllisyys, 2 op (BI04)

Opintojakson moduulit

- Solu ja perinnöllisyys, 2 op (BI4), Valinnainen

Tavoitteet

Solu ja perinnöllisyys

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa nimetä solun perusrakenteet*

- *osaa selittää solujen keskeisiä toimintoja*
- *hallitsee periytymisen perusmekanismit ja osaa soveltaa niitä esimerkkien avulla*
- *osaa mikroskopoida erilaisia soluja ja tulkita solujen mikroskooppisia rakenteita*
- *osaa toteuttaa pienen kokeellisen työn.*

Keskeiset sisällöt

Solu ja perinnöllisyys

Tumallisen solun rakenne ja toiminta

- *solu tutkimuskohteena*
- *biomolekyylit*
- *eläin-, kasvi- ja sienisolu*
- *geenien ilmeneminen ja sen säätely*
- *fotosynteesi*
- *soluhengitys, käymisreaktiot*

Solujen lisääntyminen

- *mitoosi ja solun jakautuminen*
- *meioosi ja sukusolujen synty*

Periytymisen perusteet

- *geenimutaatioiden tuottamat uudet alleelit*
- *mendelistinen periytyminen*
- *kodominantti periytyminen, polygeeninen periytyminen, sukupuoleen sitoutunut periytyminen, periytymistavan päätteleminen sukupuusta*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen osaaminen vahvistuu kokeellisen työskentelyn menetelmien kautta. Tässä opintojaksossa harjoitellaan myös runsaasti solubiologian käsitteistöä, mikä mahdollistaa alan kirjallisuuden ja lähitieteiden laajempaa hallintaa. Esimerkiksi kemian ja biologian käsitteistö on tämän opintojakson aihepiireissä hyvin samanlaista.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija oppii monipuolisten työtapojen avulla ryhmätyöskentelyä, havaintojen ja johtopäätösten tekemistä kokeellisessa työskentelyssä sekä kriittistä ajattelua ja tiedonhankintaa. Opiskelija oppii biologian monipuolisia työtapoja sekä kommunikoi työn edetessä ryhmänsä kanssa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointia toteutetaan oppimisen aikana, itsearviointina ja summatiivisena arviointina opintojakson päätteeksi.

Arvioinnissa otetaan huomioon opintojaksolle keskeisten peruskäsitteiden hallinta, luonnontieteellinen ajattelu, tiedon soveltaminen sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtäminen sekä kokonaisuuksien hahmottaminen. Lisäksi arvioidaan opiskelijan tiedonhankinta ja -käsittelytaitoja. Kokeellinen työskentely ja havaintojen kytkeminen luotettavaan teoriatietoon sekä tutkimustulosten raportointi toimivat tärkeinä arviointiperusteina. Arvioinnissa huomioidaan

myös aktiivinen osallistuminen opintojaksolla käsiteltäviin asioihin sekä vastuunotto omasta työskentelystä.

Opintojakso arvioidaan numeroarvioinnilla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana tutustutaan solun rakenteisiin ja erityyppisten eliöiden solukoihin. Opiskelija perehtyy solun toimintoihin: energian tuotantotapoihin, aineiden kuljetusmekanismeihin, entsyymien toimintaan sekä proteiinien rakentumiseen DNA:n ohjeiden mukaan. Opintojakson aikana tutustutaan solunjakautumisen mekanismeihin sekä perinnöllisyyden perusteisiin.

Opintojaksolla käytetään monipuolisia biologialle ominaisia työtapoja. Teoriaopetusta elävöitetään laboratoriotutkimuksilla. Opiskelijat harjoittelevat analysoimaan ja tulkitsemaan mikroskoopin avulla havaitsemiaan asioita sekä dokumentoimaan työskentelyään valokuvien sekä havainnollistavien tekstien avulla. Opiskelija harjoittelee ymmärtämään perinnöllisyyden mekanismeja risteytyskaavioiden avulla. Risteytyskaavioita laaditaan myös YO-kokeiden edellyttämällä tavalla hyödyntäen tieto- ja viestintätekniikkaa.

Ihmisen biologia, 2 op (BI05)

Opintojakson moduulit

- Ihmisen biologia, 2 op (BI5), Valinnainen

Tavoitteet

Ihmisen biologia

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa nimetä ja tunnistaa tärkeimpien elinten ja elimistöjen rakenteet ja selittää niiden toimintaperiaatteita*
- *ymmärtää, mitä homeostasia on, ja osaa kertoa esimerkkejä siihen vaikuttavista tekijöistä*
- *osaa kuvata elimistön viestintäjärjestelmiä ja selittää, kuinka eri osat viestivät keskenään*
- *osaa selittää elimistön kykyä aistia ympäristöä ja reagoida muutoksiin*
- *osaa selittää ja vertailla elimistön eri puolustusmekanismeja mikrobeja vastaan*
- *osaa kertoa ja perustella lisääntymisen keskeisimmät vaiheet hedelmöityksestä syntymään*
- *osaa toteuttaa pienimuotoisen, ihmisen elimistön toimintaa mittaavan kokeellisen työn ja esittää sen tulokset.*

Keskeiset sisällöt

Ihmisen biologia

Solu, kudos, elin

- *solujen erilaistuminen kantasoluista ja syöpäsolut*
- *elinten muodostuminen eri kudostyypeistä*

Elimistön säätely

- *hermoston rakenne ja toiminta*
- *umpirauhaset ja hormonit*

Aineenvaihdunta

- *ruoansulatuselimistö*
- *verenkiertoelimistö*
- *hengityselimistö*

- *kuona-aineiden eritys*

Liikkuminen

- *tuki- ja liikuntaelimistö*

Elimistön sopeutuminen ympäristöön

- *iho ja lämmönsäätely*
- *aistit*
- *puolustusjärjestelmä*

Lisääntyminen

- *sukuelimet ja sukupuolen kehitys*
- *hedelmöitys, raskaus ja synnytys*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija oppii ihmisen kehon toimintaperiaatteet, jolloin vahvistuu myös käsitys siitä, mikä on hyväksi kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille. Terveellisten elämäntapojen vaaliminen on helpompaa, kun tietää kehon ja mielen biologiset perustoiminnot sekä miten niihin voi vaikuttaa. Opiskelijan itsetuntemusta ja pitkäjänteisyyttä vahvistetaan kannustamalla opiskelun eri vaiheissa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelijan biologinen tieto vahvistuu ihmisen kehon rakenteiden ja toimintojen osalta, mikä antaa hyvät valmiudet kiinnostua terveydenhoitoalasta ja suuntautua siihen. Opiskelija voi opintojakson antamien tietojen perusteella ottaa paremmin kantaa terveydenhuoltoon ja lääketieteeseen liittyviin yhteiskunnallisiin kysymyksiin.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointia toteutetaan oppimisen aikana, itsearviointina ja summatiivisena arviointina opintojakson päätteeksi.

Arvioinnissa otetaan huomioon opintojaksolle keskeisten peruskäsitteiden hallinta, luonnontieteellinen ajattelu, tiedon soveltaminen sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtäminen sekä kokonaisuuksien hahmottaminen. Lisäksi arvioidaan opiskelijan tiedonhankinta ja -käsittelytaitoja. Kokeellinen työskentely, oman kehon toimintojen havainnointi ja tutkimalla saatujen tulosten kytkeminen luotettavaan teoriatietoon sekä tutkimustulosten raportointi toimivat tärkeinä arviointiperusteina. Arvioinnissa huomioidaan myös aktiivinen osallistuminen opintojaksolla käsiteltäviin asioihin sekä vastuunotto omasta työskentelystä.

Opintojakso arvioidaan numeroarvioinnilla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana opiskellaan ihmisen elimistön rakenteita ja kehon toiminnan perusteita. Opiskelija perehtyy elimistön toimintaan vaikuttaviin sisäisiin ja ulkoisiin tekijöihin. Käsittelyn perustana on terve, toimiva elimistö ja sen sopeutuminen eri tilanteisiin, esimerkiksi fyysiseen rasitukseen tai taudinaiheuttajien eliminointiin. Opintojakson aikana perehdytään myös ravinnon, elintapojen ja ympäristön vaikutukseen ihmisen elämänkaareen sen eri vaiheissa.

Opintojakson aikana käytetään biologialle tyypillisiä monipuolisia työtapoja. Teoriatietoa havainnollistetaan käytännön tutkimusten ja laborointien avulla. Mahdollisuuksien mukaan tehdään tutkimuksia oikeiden elinnäytteiden, anatomisten mallien sekä oman kehon toimintaa mittaavien tutkimusten avulla. Jos mahdollista, järjestetään myös asiantuntijavierailuja ja/tai vieraillaan alan tapahtumissa tai tutkimuslaitoksissa.

Biotekniikka ja sen sovellukset, 2 op (BI06)

Opintojakson moduulit

- Biotekniikka ja sen sovellukset, 2 op (BI6), Valinnainen

Tavoitteet

Biotekniikka ja sen sovellukset

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee eri mikrobien rakenteet ja ymmärtää niiden perustoiminnot*
- *osaa kertoa esimerkkejä siitä, miten mikrobeja voidaan hyödyntää biotekniikassa*
- *syventää tietoja nukleiinihapoista ja niiden ominaisuuksista sekä tietää, miten niitä voidaan hyödyntää geenitekniikassa*
- *osaa selittää esimerkkien avulla biotekniikan keskeisimpiä sovelluksia ja innovaatioita sekä perustella niiden merkityksen jalostuksessa, lääketieteissä, teollisuudessa sekä ympäristönsuojelussa*
- *osaa tunnistaa ja arvioida biotekniikan mahdollisuuksia ja riskejä sekä esittää niistä perusteltuja eettisiä mielipiteitä*
- *osaa suunnitella ja toteuttaa biologian soveltamiseen liittyvän kokeellisen työn.*

Keskeiset sisällöt

Biotekniikka ja sen sovellukset

Mikrobit

- *mikrobien luokittelu*
- *bakteerien rakenne, muuntelu, antibioottiresistenssi*
- *virusten rakenne ja lisääntyminen*
- *mikrobien hyödyntäminen biotekniikassa*

DNA:n muokkaus ja tutkiminen geenitekniikalla

- *tumallisen ja tumattoman solun perimän ja geenien toiminnan erot*
- *DNA:n monistaminen, pilkkominen ja palojen erottelu*
- *DNA:n sisältämän informaation selvittäminen*
- *geenien siirto- ja muokkausmenetelmät*

Biotekniikan keskeiset sovellukset ja merkitys

- *perinteinen ja geenitekniikkaan perustuva kasvi- ja eläinjalostus*
- *lääketieteet*
- *genomitieto ja sen hyödyntäminen*
- *DNA-tietoon perustuva yksilön ja lajien tunnistus*
- *ympäristönsuojelu*
- *teollisuus*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Biotekniikan sovelluksien käytössä on monia eettisiä näkökulmia, joiden pohdintaa sekä kriittistä tarkastelua harjoitellaan opintojakson aikana. Opiskelija saa tieteellisen pohjan menetelmien perusteisiin, jolloin vastuullinen, eettinen pohdinta on mahdollista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla opiskellaan moderneja biotekniikan sovelluksia, joiden avulla voidaan saavuttaa yhteiskunnassa kestävämpi elämäntapa sekä kantaa globaalia vastuuta monissa ympäristöä kuormittavissa tai terveydellisissä haasteissa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointia toteutetaan oppimisen aikana, itsearviointina ja summatiivisena arviointina opintojakson päätteeksi.

Arvioinnissa otetaan huomioon opintojaksolle keskeisten peruskäsitteiden hallinta, luonnontieteellinen ajattelu, tiedon soveltaminen sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtäminen ja kokonaisuuksien hahmottaminen. Lisäksi arvioidaan opiskelijan tiedonhankinta ja -käsittelytaitoja. Kokeellinen työskentely ja havaintojen kytkeminen luotettavaan teoriatietoon sekä tutkimustulosten raportointi toimivat tärkeinä arviointiperusteina. Arvioinnissa huomioidaan myös aktiivinen osallistuminen opintojaksolla käsiteltäviin asioihin sekä vastuunotto omasta työskentelystä.

Opintojakso arvioidaan numeroarvioinnilla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana syvennetään tietoa eri eliöiden geenien rakenteesta ja geenien toiminnan säätelystä. Erityisenä huomion kohteena ovat mikrobit, joiden avulla monet biotekologian sovellukset ovat tulleet mahdollisiksi. Opiskelija tutustuu geenitekniikan eri menetelmiin ja saa myös kattavan käsityksen, mihin tarkoituksiin näitä menetelmiä voidaan soveltaa esimerkiksi lääketieteessä, yksilöntunnistuksessa, eliöiden jalostuksessa sekä ympäristön suojelussa. Opintojakson aikana pureudutaan myös moderniin bioteknologiaan liittyviin eettisiin ja lainsäädännöllisiin kysymyksiin.

Opintojakson aikana käytetään monipuolisia biologialle tyypillisiä työtapoja. Opiskelija tutustuu mikrobien ominaisuuksiin, viljelymenetelmiin sekä luokittelutapoihin käytännön laborointien avulla. Geenitekniikan työtapoja havainnollistetaan myös itse tekemällä luokassa ja/tai alan tutkimuslaitoksissa järjestettävien vierailujen aikana.

Biologian abikertaus, 2 op (BI07)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Kerrataan lukion biologian valtakunnallisten moduulien oppimäärä.
- Painotetaan kokonaisuuksien hallintaa ja kykyä yhdistää biologian oppimäärän asiat selkeiksi aihealueiksi.
- Vahvistetaan biologisten lainalaisuuksien ymmärtämistä kaikilla tutkimuksen tasoilla molekyylitasolta biomeihin.
- Valmistaudutaan biologian ylioppilaskokeeseen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- lukion biologian valtakunnallisten moduulien oppimäärän kertaus
- biologian ylioppilaskokeen rakenne, tehtävätyypit sekä kokeeseen valmistautuminen
- ylioppilaskokeessa tarvittavien ohjelmistojen käyttö ja sähköisten työkalujen käyttövalmiudet
- monipuolisten aineistojen käytön harjoittelu
- oman lukusuunnitelman laatiminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakso vahvistaa opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun taitoja. Opintojaksolla kirjoitetaan tekstejä ja tuotetaan vastauksia monipuolisilla biologialle ominaisilla tiedonhankintamenetelmillä ja tietoja myös arvioidaan kriittisesti. Monilukutaito korostuu biologian YO-tehtävien aineistojen tulkinnoissa. Tieto- ja viesitintäteknologian avulla tehdään kuvaajia ja kaavioita sekä tulkitaan monipuolisia tutkimusaineistoja.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson alussa jokainen opiskelija tekee omat tavoitteensa, joiden toteutumista seurataan kurssin edetessä. Opiskelija saa ohjausta, tukea ja kannustusta oppimisprosessin eri vaiheissa, mikä vahvistaa pitkäjänteistä ja vastuullista työskentelyä omien tavoitteiden saavuttamiseksi.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Abikertauksen suorittaminen edellyttää aktiivista osallistumista opetukseen, kurssitehtävien suorittamista ja vastuun ottamista omasta lukusuunnitelmasta.

Arviointia toteutetaan oppimisen aikana, itsearviointina ja summatiivisena arviointina opintojakson päätteeksi järjestettävällä preliminäärikokeella.

Opintojakso voidaan arvioida suoritusmerkinnällä tai numerolla opiskelijan toiveiden mukaisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on suunnattu opiskelijoille, jotka haluavat kerrata biologisia tietojaan ja taitojaan ylioppilaskirjoituksia ja biologisten alojen pääsykokeita varten.

Opintojakson aikana kerrataan valtakunnallisten moduulien sisällöt perusteellisesti. Asiat yhdistetään luonteviksi aihealueiksi. Opiskelijalle muodostuu kokonaiskäsitys valtakunnallisten moduulien keskeisimmistä sisällöistä. Opiskelija tekee opintojakson aikana runsaasti harjoituksia biologian eri osa-alueisiin liittyen. Opintojaksolla tutustutaan biologian YO-kokeen rakenteeseen, tehtävätyyppeihin sekä laaditaan oma lukusuunnitelma YO-kokeisiin valmistautumista varten. Opiskelija saa säännöllistä palautetta oppimisestaan sekä arvioi itse tavoitteidensa saavuttamista.

Opintojaksolla harjoitellaan myös biologian sähköiseen ylioppilaskokeeseen vaadittavien ohjelmistojen käyttöä.

Biologiaa kokeellisesti, 2 op (BI08)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- biologian oppimäärän keskeisten sisältöjen syventäminen kokeellisesti tutkimalla
- monipuolisten elollisten materiaalien käyttö tutkimuskohteena
- luonnontieteellisen ajattelun vahvistaminen
- biologialle tyypillisten tutkimusvälineiden ja menetelmien käyttö, esimerkiksi mikroskopointi, DNA-tutkimukset
- monipuolisten aineistojen ja tutkimuskohteiden käyttö
- luonnontieteellisten havaintojen dokumentointi ja tutkimustulosten raportointi

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- eliökunnan ryhmien rakenteet
- biologian tutkimusmenetelmät
- solututkimukset
- DNA-tutkimukset
- viljelytutkimukset
- maastotutkimukset
- kromatografiamenetelmät
- Sisällöt saattavat vaihdella vuodenajan ja materiaalien saatavuuden mukaan.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana käytetään monipuolisia tutkimusmenetelmiä ja tutustutaan biologialle tyypilliseen välineistöön. Biologian ja luonnontieteiden käsitteistöä havainnollistetaan tieteellisen tutkimuksen keinoin. Opiskelija pääsee myös suunnittelemaan ja toteuttamaan omia tutkimuksiaan sekä kriittisesti analysoimaan niiden avulla tuotettua tietoa.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijan ryhmätyö- ja vuorovaikutustaidot vahvistuvat ryhmissä tehtävien kokeellisten tutkimusten myötä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointia toteutetaan oppimisen aikana, itsearviointina ja kirjallisella laboratoriopäiväkirjalla tai työselostuksilla.

Arvioinnissa otetaan huomioon kokeellisen työskentelyn taidot, havaintojen teko sekä tutkimusten systemaattinen ja selkeä dokumentointi. Arvioinnissa huomioidaan opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun kehittyminen sekä tiedon soveltamistaidot. Myös aktiivisuus sekä vastuullinen työskentely opintojakson aikana toimivat arviointiperusteina.

Opintojakso voidaan arvioida suoritusmerkinnällä tai numerolla opiskelijan toiveiden mukaisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tutustutaan biologian työtapoihin ja tutkimusmenetelmiin. Opiskelija syventää biologian oppimäärän asioita käytännön tutkimusten avulla. Kokeellisia töitä tehdään eri aihepiireistä, opiskelijan oman kiinnostuksen, vuodenajan ja saatavilla olevien materiaalien mukaan.

Tutkimuskohteet voivat liittyä esimerkiksi mikroskopointiin, eliönäytteiden tutkimisiin ja preparointeihin. Opintojakson aikana voidaan perehtyä erilaisiin solunäytteiden värjäysmenetelmiin ja DNA:n tutkimusmenetelmiin sekä havainnollistaa ominaisuuksien periytymistä suorittamalla banaanikärpästen risteytyskokeita kasvatuspurkeissa.

Opiskelija harjoittelee havaintojen dokumentointia sekä tutkimustulosten raportointia ja johtopäätösten tekemistä tieto- ja viestintätekniikkaa apuna käyttäen. Opintojakson aikana pyritään järjestämään vierailu yliopistolla tai muussa tutkimuslaitoksessa.

Biologiaa maastossa, 2 op (BI09)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija osaa selittää ja arvioida keskeisiä abioottisia ja bioottisia ympäristötekijöitä, jotka vaikuttavat eliöiden sopeutumiseen ja runsauteen.
- Opiskelija ymmärtää tunturiekosysteemin toimintaa ja sen erityispiirteitä.
- Opiskelija tunnistaa tärkeimpiä tunturiekosysteemin kasvi- ja eläinlajeja.
- Opiskelija hahmottaa tunturiekosysteemin monimuotoisuutta ja lajiston sekä biotooppien ainutlaatuisuutta.
- Opiskelija tuntee ja osaa hyödyntää keskeisimpiä biologian maastotutkimuksen menetelmiä.
- Opiskelija osaa havainnoida biologisia ilmiöitä maastossa ja osaa yhdistellä havaittuja asioita luotettavaan teoriatietoon.
- Opiskelija ymmärtää ihmisen toiminnan vaikutukset haavoittuvaan tunturiekosysteemiin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- tunturiekosysteemin rakenne ja sen erityispiirteet
- tunturiekosysteemin tärkeimmät lajit sekä lajienväliset suhteet
- tunturiekosysteemin monimuotoisuus sen eri tasoilla
- tunturiekosysteemin dynaamisuus ja muutokset vuodenaikojen vaihtelun seurauksena
- ihmisen toiminnan vaikutukset tunturiekosysteemissä
- erilaiset maastotutkimuksen menetelmät

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista vahvistetaan opintojakson aikana maastossa tehtävillä ryhmätöillä ja -tutkimuksilla. Maastossa vaihtelevissa olosuhteissa tehtävät mittaukset ja havainnot sekä niiden tulkitseminen yhdessä ryhmän kanssa vahvistavat sosiaalisia vuorovaikutustaitoja.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Tunturiekosysteemin lajiston havainnointi sekä ekosysteemin monimuotoisuuden tasojen tunnistaminen vahvistavat luonnon tuntemista. Opiskelija saa valmiuksia vaalia sekä pitää arvokkaana tärkeitä ja haavoittuvia tunturiluonnon ympäristöjä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointia toteutetaan oppimisen aikana, itsearviointina ja summatiivisena arviointina opintojakson päätteeksi.

Opintojakson aikana arvioidaan opiskelijan osallistumista ja aktiivisuutta opintojakson aikana tehtäviin tutkimuksiin. Arvioitavia asioita ovat myös tutkimusten dokumentointi, tutkimuksista tehtävät raportit sekä maastossa koko kurssin ajan tehtävät lajihavainnot. Arvioinnissa huomioidaan myös ryhmätyötaidot sekä vastuullisuus omista opinnoista.

Opintojakso arvioidaan numeroarvioinnilla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso suoritetaan esimerkiksi osana Lapin kesäkoulua. Opintojakson aikana tutustutaan yhden ekosysteemin, esimerkiksi tunturiekosysteemin, erityispiirteisiin monipuolisilla tavoilla. Opiskelija tekee maastossa mittauksia ja tutkimuksia sekä tulkitsee saamiaan tuloksia biologisten tietolähteiden avulla. Opintojakson aikana tehdään lajihavaintoja, jolloin muodostuu kattava kuva tutkittavan ekosysteemin lajistosta. Opiskelija kiinnittää huomiota tärkeimpiin ekosysteemin lajienvälisiin suhteisiin sekä muodostaa myös käsityksen ihmisen vaikutuksesta tunturiluontoon.

Lajintunnistus, 2 op (BI11)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- yleisimpien suomalaisten eliölajien tunnistaminen
- tärkeimpien biotooppien ja niiden tyyppilajien tunnistaminen
- eliökokoelman laatiminen
- erilaisten tietolähteiden kuten lajioppaiden ja lajitietokantojen hyödyntäminen eliökokoelmaa tehdessä
- paremmat valmiudet ylioppilaskirjoitusten lajintunnistusta ja biotooppien tuntemusta edellyttävien tehtävien tekemiseen
- oman lähiympäristön tuntemus

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- erilaisten biotooppien, kuten tuoreen kangasmetsän, kuivan kangasmetsän, lehdon, rantojen, soiden, niittyjen, kaupunkien ja tunturien tärkeimmät piirteet ja tyyppilajit
- eri biotooppien kasvi-, eläin- ja sienilajien tunnistaminen
- eliökokoelman keruutaidot
- havaintojen tekeminen maastossa ja näytteistä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija hahmottaa luonnon monimuotoisuuden eri tasoja lajien ja biotooppien tuntemuksen kautta. Luonnonympäristöjen valtavien rikkauksien tunteminen sekä liikkuminen luonnossa vahvistavat luonnon ainutlaatuisuuden ymmärtämistä sekä erilaisten ekosysteemipalveluiden vaalimisen tärkeyttä.

Hyvinvointiosaaminen

Yksilöiden, lajien ja ekosysteemien monimuotoisuuden tuntemus vahvistuu opintojakson aikana. Opiskelija hahmottaa ihmisen osana luonnon monimuotoisuutta, mikä vahvistaa opiskelijan identiteettiä osana luonnon järjestelmää sekä korostaa terveen ja puhtaan ympäristön merkitystä osana kokonaisvaltaista hyvinvointia.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointia toteutetaan oppimisen aikana, itsearviointina ja summatiivisena arviointina opintojakson päätteeksi.

Isoin arviointiin vaikuttava tekijä on opiskelijan laatima kasvio tai muun eliökokoelma, joka sisältää kattavasti useamman biotoopin lajistoa. Eliökokoelman lisäksi osaamista testataan lajintunnistustentin avulla. Myös osallistuminen ja aktiivisuus yhteisille retkille ovat osana arviointia.

Opintojakso voidaan arvioida suoritusmerkinnällä tai numerolla opiskelijan toiveiden mukaisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso koostuu pääosin itsenäisestä työskentelystä. Opintojakson aikana harjaantuvat tärkeimpien suomalaisten eliölajien tunnistustaidot. Opintojakso antaa paremmat eväät ylioppilaskirjoitusten ekologian lajintunnistustaitoja ja biotooppien tuntemusta edellyttäviin tehtäviin vastaamiseen.

Opiskelija laatii opintojakson aikana eliökokoelman itsenäisesti ja harjoittelee tunnistamaan tietyt eliölajit sekä Suomen tärkeimmät biotoopit. Opintojaksolla järjestetään myös muutama yhteinen retki maastoon ja/tai luonnontieteelliseen museoon.

Eliökokoelma laaditaan kesän aikana. Retket ja lajintunnistustentti järjestetään syyslukukauden alussa.

Biologian erikoisopinnot, 2 op (BI12)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Syvennytään johonkin ajankohtaiseen tai biologialle keskeiseen aiheeseen.
- Opiskelija saa laajemman kuvan itseä kiinnostavasta biologian aihealueesta.
- Biologian tietämys laajenee mahdollisia jatko-opintoja tai muuta kiinnostusta ajatellen.
- Opiskelija pääsee itse suunnittelemaan toteutustavan opettajan avustuksella.
- Kannustetaan itsenäiseen opiskeluun ja vastuunottoon.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opiskelija valitsee ajankohtaisen tai keskeisen biologian aihealueen.
- Toteutustapa voi olla vaihteleva, opiskelijan kiinnostukseen pohjautuva.
- Opintojaksolla voidaan kuunnella yliopistoluentoja, tehdä kirjallinen projekti tai oma laajempi biologinen tutkimus.
- Opiskelijan tuotos voi olla esimerkiksi laajempi tutkimus jostain biologiaan liittyvästä aiheesta tai oppimispäiväkirja esimerkiksi yliopistoluentojen seuraamisesta sekä laajemmasta media- ja tutkimusjulkaisuseurannasta. Opintosuoritus voidaan antaa myös jonkin korkeakoulukurssin suorittamisesta verkossa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija syventää tietämystään biologiaan liittyvistä ajankohtaisista teemoista monipuolisia tietolähteitä käyttäen. Opintojakso voi sisältää elementtejä, jotka ovat peräisin muista luonnontieteistä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnissa otetaan huomioon biologialle tyypillisten käsitteiden hallinta ja soveltamistaidot. Lisäksi arvioidaan opiskelijan tiedonhankinta ja -käsittelytaitoja. Luonnontieteellisen ajattelun ja tiedon soveltaminen ovat keskeisiä arvioitavia asioita.

Opintojakso voidaan arvioida suoritusmerkinnällä tai numerolla opiskelijan toiveiden mukaisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso perustuu opiskelijan itsenäiseen työskentelyyn. Aiheet vaihtelevat ajankohdan ja tarjolla olevien mahdollisuuksien mukaan. Opiskelija syventyy tarkemmin johonkin ajankohtaiseen biologian osa-alueeseen. Biologian tietämys laajenee mahdollisia jatko-opintoja tai muuta kiinnostusta ajatellen.

Sisällöt voivat liittyä esimerkiksi syövän syntyyn ja diagnostiikkaan sekä hoitokeinoihin, perinnöllisiin sairauksiin, solun rakenteisiin ja niiden tarkempaan mikroskopointiin, lääketieteelliseen biologiaan tai itsenäisiin luontohavaintoihin ja niiden syvälliseen dokumentointiin.

Opiskelijan tuotos voi olla esimerkiksi laajempi tutkimus jostain biologiaan liittyvästä aiheesta, oppimispäiväkirja esimerkiksi pohjautuen yliopistoluentojen seuraamiseen sekä laajempaan media- ja tutkimusjulkaisuseurantaan. Opintosuoritus voidaan antaa myös jonkin korkeakoulukurssin suorittamisesta verkossa.

Ekologian perusteet ja ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin, 2 op (BI02_03)

Opintojakson moduulit

- Ekologian perusteet, 1 op (BI2), Pakollinen
- Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin, 1 op (BI3), Pakollinen

Tavoitteet

Ekologian perusteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa selittää ja arvioida abioottisten ja bioottisten ympäristötekijöiden vaikutuksen eliöiden sopeutumiseen ja levinneisyyteen*
- *osaa selittää populaatioiden, eliöyhteisöjen ja ekosysteemien rakennetta ja toimintaa sekä kuvata niitä esimerkkien avulla*
- *osaa kuvata luonnon monimuotoisuutta ja perustella sen merkityksen.*

Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee menetelmiä, joilla voidaan tutkia ja seurata ympäristön tilaa sekä tunnistaa ympäristöongelmia*
- *osaa vertailla, analysoida ja arvioida ihmisen toiminnan vaikutuksia ekosysteemeissä*
- *osaa esittää perustellen ympäristöongelmien ratkaisukeinoja ja tunnistaa ympäristön tilassa tapahtuvia positiivisia kehityssuuntia*
- *osaa arvioida ja perustella omaa toimintaansa ekologisen kestävyyden kannalta*
- *osaa hankkia, analysoida, tulkita ja esittää ekologista tutkimusaineistoa.*

Keskeiset sisällöt

Ekologian perusteet

Ekologian perusteet

- *ekosysteemien rakenne ja dynaamisuus*
- *hiilen, typen ja fosforin kierto ja energian virtaus ekosysteemissä*
- *populaatioiden ominaisuudet*
- *sopeutuminen, ekolokerot ja levinneisyys*
- *lajien väliset suhteet*

Luonnon monimuotoisuus

- *lajin sisäinen monimuotoisuus, lajien monimuotoisuus, ekosysteemien monimuotoisuus*
- *monimuotoisuuden merkitys*

Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin

Ihmisen aiheuttamat ekosysteemien muutokset ja ympäristöongelmien ratkaisukeinoja

- *ilmastonmuutoksen vaikutukset ekosysteemeihin*
- *happamoituminen*
- *rehevöityminen*
- *vierasaineiden vaikutukset ravintoketjuissa*
- *ihmisen vaikutus luonnon monimuotoisuuteen*

Kestävää tulevaisuutta kohti

- *ekosysteemipalveluiden merkitys ja ekologisesti kestävä kehitys*
- *toiminta kestävän elämäntavan edistämiseksi ja ympäristön tilaan vaikuttaminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija perehtyy ekosysteemien toimintaan ja luonnon monimuotoisuuteen sen eri tasoilla. Opiskelija myös tutustuu asioihin, jotka nyky-yhteiskunnassa uhkaavat ympäristöä. Tämä tietoisuus kehittää opiskelijassa halua vaalia tärkeitä luontoarvoja. Opetuksen pohjalta opiskelija osaa arkielämässään tehdä eettisiä ja kestäviä valintoja ja huomaa, että voi itse vaikuttaa ympäristön tilaan.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opetus antaa valmiuksia ymmärtää ympäristöuutisointia ja ottaa kantaa ympäristön tilaa koskeviin asioihin. Opetus antaa valmiuksia vaikuttaa yhteiskunnassa sekä korostaa ympäristön tilaa koskevan tutkimuksen tärkeyttä yhteiskunnallisen päätöksenteon pohjalla.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointia toteutetaan oppimisen aikana, itsearviointina ja summatiivisena arviointina opintojakson päätteeksi.

Arvioinnissa otetaan huomioon opintojaksolle keskeisten peruskäsitteiden hallinta, luonnontieteellinen ajattelu, tiedon soveltaminen sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtäminen ja kokonaisuuksien hahmottaminen. Lisäksi arvioidaan opiskelijan tiedonhankinta ja -käsittelytaitoja. Kokeellinen työskentely ja havaintojen kytkeminen luotettavaan teoriatietoon sekä tutkimustulosten raportointi toimivat tärkeinä arviointiperusteina. Arvioinnissa huomioidaan myös aktiivinen osallistuminen opintojaksolla käsiteltäviin asioihin sekä vastuunotto omasta työskentelystä.

Opintojakso arvioidaan numeroarvioinnilla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana kerrataan ja syvennetään ekologian perusteita ja ekosysteemin toimintaa. Opiskelija perehtyy aineiden kiertoon ekosysteemeissä sekä biologiseen monimuotoisuuteen sen eri ilmenemistasoilla. Opiskelija tarkastelee myös ihmisen vaikutuksia ekosysteemien aineiden kiertoihin sekä muodostaa käsityksen maailmanlaajuisista tai paikallisista tärkeimmistä ympäristöongelmista. Keskeisenä teemana ovat luonnon monimuotoisuutta uhkaavat tekijät sekä erilaiset ratkaisumahdollisuudet biodiversiteetin suojelemiseksi.

Opiskelija tutustuu ekologisen tutkimuksen menetelmiin ja oppii ymmärtämään tutkimuksen tärkeyden ekosysteemien suojeluun tähtäävissä sovelluksissa. Opintojakson aikana käytetään monipuolisia työtapoja esimerkiksi maastossa ja laborointivälineiden avulla. Opintojakson aikana opiskelija hyödyntään biologialle ominaisia monipuolisia tietolähteitä sekä sähköisiä aineiston havainnollistamisvälineitä. Ekologian ilmiöitä havainnollistetaan myös piirtämällä tutkimusaineistoista diagrammeja ja kaavioita YO-kokeiden edellyttämällä tavalla. Opintojaksolla opiskelija pohtii myös omien arkipäivän valintojensa merkitystä biodiversiteetin suojelun ja ilmastonmuutoksen torjunnan kannalta.

Makromolekyylit, 2 op (BIKE10)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Tiede ja taide valokuvassa, 2 op (TO01)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

8.3. Elämänkatsomustieto (ET)

Oppiaine ja tehtävä

Elämänkatsomustieto on oppiaine, joka tukee opiskelijan elämänkatsomuksen ja identiteetin muodostumista sekä hyvän elämän tavoittelua. Elämänkatsomus tarkoittaa yksilön käsitystä maailmasta ja omasta paikastaan siinä.

Elämänkatsomustiedon lähtökohtana ovat valmiiden oppijärjestelmien sijaan opiskelijan elämismaailma ja sen ilmiöt. Oppiaine kannustaa opiskelijaa jäsentämään aktiivisesti omaa elämänkatsomustaan, reflektoimaan sen perusteita ja erittelemään siihen vaikuttavia tekijöitä. Samalla tarkastellaan erilaisia yleisiä maailmankatsomuksia, jotka voivat olla esimerkiksi poliittisia, tieteellisiä, elämänfilosofisia, aatteellisia, populaarikulttuurista nousevia tai uskonnollisia.

Oppiaine on taustaltaan monitieteinen. Elämänkatsomustiedon opetuksessa sovellettavista tieteistä tärkeimmät ovat antropologia, filosofia, kulttuurin, taiteen ja uskonnon tutkimus, kasvatustiede sekä yhteiskuntatieteet, kuten mediatutkimus, politiikantutkimus, sosiologia ja sukupuolentutkimus. Opetus integroi ja hyödyntää muissa oppiaineissa, kuten historiassa, psykologiassa, biologiassa ja maantieteessä, hankittuja tietoja elämänkatsomuksellisissa pohdinnoissa. Elämänkatsomustiedon opiskelu kehittää näkemyksellisyyttä, laaja-alaista kriittistä ajattelua sekä kykyä hahmottaa kokonaisuuksia ja ilmiöiden välisiä yhteyksiä.

Elämänkatsomustieto kartuttaa kulttuurista ja katsomuksellista yleissivistystä; arvostelukykyä; toisten kunnioittamista sekä keskustelun, kuuntelun ja itseilmaisun taitoja. Oppiaine ankkuroituu ihmisoikeusetiikkaan ja kestävän tulevaisuuden rakentamiseen. Se pohjautuu ihmiskäsitykseen, jossa ihminen nähdään sosiaalisena olentona ja korostetaan ihmisten mahdollisuutta tutkia kriittisesti ympäröivää todellisuutta ja elää vapaina ja keskenään tasavertaisina, aktiivisina ja eettisinä yhteiskunnan jäseninä.

Oppiaineen luonne edellyttää vuorovaikutteisia ja keskustelevia työtapoja.

Laaja-alainen osaaminen

Elämänkatsomustieto tukee opiskelijan oman identiteetin kehittymistä, hyvän elämän tavoittelua sekä kasvua sivistyneeksi ja avarakatseiseksi ihmiseksi ja eettisesti toimivaksi yhteiskunnan jäseneksi.

Elämänkatsomustiedossa käytetään ymmärrettävää yleiskieltä, jotta vuorovaikutus on helppoa ja katsomukselliset pohdinnat avautuvat mahdollisimman hyvin eri taustoista tuleville opiskelijoille. Tarpeen mukaan oppiaine hyödyntää erikoisalojen termistöä, mikä helpottaa asioiden käsitteellistä tarkastelua.

Elämänkatsomustieto kehittää eettistä ajattelua, myötätuntoa ja valmiuksia ottaa muut ihmiset sekä heidän katsomuksensa ja tarpeensa huomioon. Oppiaine tukee oman identiteetin etsintää, auttaa jäsentämään minäkuvaa ja vahvistaa itsetuntemusta. Se vahvistaa näin osaltaan opiskelijan ***hyvinvointiosaamisen*** *kehittymistä.*

Elämänkatsomustieto tukee ***vuorovaikutusosaamisen*** *tavoitteiden saavuttamista. Elämänkatsomustiedolle ominaiset työtavat ovat keskustelevia, opiskelijalähtöisiä ja vuorovaikutteisia. Opinnoissa on olennaista oppia kohtaamaan, ymmärtämään ja hyväksymään*

erilaisia ajattelutapoja. Toisten kuunteleminen ja ymmärtäminen sekä toisten näkemyksiä arvostava argumentaatio edistävät keskeisiä sosiaalisia taitoja.

Elämänkatsomustieto hyödyntää laajasti eri tietolähteitä ja kasvattaa kykyä arvioida niiden luotettavuutta. Kriittisen, rakentavan ja eettisen ajattelun oppiminen on keskeinen osa elämänkatsomustiedon tavoitteistoa. Oppiaine on ***monitieteinen****, ja siinä yhdistellään ja sovelletaan* ***luovasti*** *eri lukioaineista sekä tieteistä ja taiteista omaksuttua tietoa ja osaamista.*

Elämänkatsomustiedon opetuksen perustana ovat ihmisoikeuksien, demokratian ja kestävän tulevaisuuden periaatteet. Niiden edistämiseksi opetus rohkaisee yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen. Opetus kannustaa itsetutkiskeluun, omien eettisten arvojen punnitsemiseen sekä identiteetin ja omien vakaumusten rakentamiseen. Näin elämänkatsomustieto tukee ***yhteiskunnallisen osaamisen*** *tavoitteita, kuten aktiivista kansalaisuutta, elämän valintojen tekemistä, suuntautumista jatko-opintoihin ja mielekkäälle elämänuralle sekä hakeutumista työelämän eri aloille.*

Elämänkatsomustiedon opetuksessa opiskelija saa tilaisuuden pohtia globaalin ja ekologisen oikeudenmukaisuuden merkitystä ajankohtaisissa ja arkielämään liittyvissä kysymyksissä. Oppiaine harjaannuttaa monipuolisesti ***eettisyyden*** *taitoja. Siinä opetetaan erottamaan perustellut väitteet perustelemattomista ja kannustetaan etsimään tieteellistä näyttöä uskomusten tueksi. Elämänkatsomustieto auttaa opiskelijaa ymmärtämään* ***ympäristöosaamisen*** *tavoitteiden mukaisesti luonnon monimuotoisuuden arvon ja opettaa pohtimaan keinoja, joilla yksilö ja yhteiskunta voivat toimia ekologisesti kestävällä tavalla. Oppiaineessa sekä aktivoidaan toimintaa ilmastonmuutoksen torjumiseksi että pohditaan ilmastomuutoksen kohtaamisen kannalta olennaisia asenteita ja tunnetaitoja.*

Elämänkatsomustieto perustuu ajatukseen erilaisten kulttuurien ja katsomusten kohtaamisen ja vuoropuhelun tärkeydestä. Se tutustuttaa historiallisesti ja nykyajassa merkittäviin maailmankatsomuksiin, kulttuureihin ja kulttuuriperintökohteisiin. Oppiaine avartaa maailmankatsomusta ja opettaa ymmärtämään kulttuurisen moninaisuuden arvon. Se ohjaa toimimaan eettisesti ja kunnioittavasti niin oman kuin muidenkin kulttuurien ja yhteisöjen piirissä. Oppiaineessa pohditaan ihmiskunnan tulevaisuutta ja maailmaa muuttavia kehityskulkuja, kuten uutta mediaympäristöä, teknologian kehitystä ja ilmastonmuutosta. Näin elämänkatsomustieto vahvistaa opiskelijan ***globaali- ja kulttuuriosaamista****.*

Tavoitteet

Elämänkatsomustiedon opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

- *saa tukea ja perusteita identiteettinsä ja elämänkatsomuksensa rakentamiseen*
- *osaa hyödyntää, yhdistellä ja soveltaa eri tieteissä ja lukion oppiaineissa omaksuttuja tietoja oman elämänkatsomuksensa rakentamisessa*
- *osaa arvioida kriittisesti maailmankatsomuksiin ja omaan elämänkatsomukseen vaikuttavia yhteiskunnallisia ja kulttuurisia tekijöitä*
- *osaa toimia rakentavasti erilaisissa ja erimielisissäkin vuorovaikutustilanteissa*
- *laajentaa ja syventää katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystään*
- *kehittää kykyään reflektoida omaa ja muiden ajattelua ja toimintaa*
- *kunnioittaa ja osaa perustella periaatteita ja käytäntöjä, jotka edistävät ihmisoikeuksia, kulttuurien välistä myönteistä kohtaamista, yhteiskunnallista ja globaalia oikeudenmukaisuutta sekä kestävän tulevaisuuden rakentamista ja ilmastovastuuta.*

Osaamisen arviointi

Elämänkatsomustiedossa arvioidaan sitä, kuinka laaja-alaisesti, monipuolisesti, johdonmukaisesti ja oivaltavasti opiskelija osaa pohtia katsomuksellisia kysymyksiä ja ilmaista ajatuksiaan. Arviointi tukee ja kehittää opiskelijan kykyä reflektoida oman elämänkatsomuksensa ja identiteettinsä rakentumista sekä kykyä perustella katsomuksellisia valintojaan. Arvioinnissa otetaan huomioon taito perustella katsomuksellisia käsityksiä kirjallisesti, suullisesti ja vuorovaikutteisesti.

Elämänkatsomukselliset kysymykset ovat henkilökohtaisia ja nousevat opiskelijan omasta elämästä. Niiden pohdiskelun arviointi perustuu ajattelun taitoihin, kuten johdonmukaisuuteen, kriittisyyteen, ristiriidattomuuteen ja systemaattisuuteen. Opiskelijan suorituksissa arvioidaan taitoa tarkastella ja eritellä monipuolisesti erilaisia katsomuksellisia kantoja sekä taitoa esittää niistä perusteltuja arvioita.

Elämänkatsomustiedossa arvioidaan myös katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystä, joka sisältää sekä tiedollisen ulottuvuuden että ajattelu- ja vuorovaikutustaitoja. Nämä otetaan huomioon opintojaksojen arvioinnissa. Arviointi rohkaisee opiskelijaa oman opiskelunsa suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen.

Opintojaksot

Minä ja hyvä elämä, 2 op (ET01)

Opintojakson moduulit

- Minä ja hyvä elämä, 2 op (ET1), Pakollinen

Tavoitteet

Minä ja hyvä elämä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää hyvän elämän pohtimiseen liittyvät keskeiset käsitteet ja osaa käyttää niitä oman elämänkatsomuksensa jäsentämisessä*
- *tutustuu erilaisiin käsityksiin hyvästä elämästä, osaa arvioida niitä sekä tarkastella niitä suhteessa omiin elämäntavoitteisiin*
- *osaa arvioida erilaisia hyvän elämän edellytyksiä ja identiteettivalintoja yhdenvertaisuutta kunnioittaen*
- *tuntee erilaisia ihmiskäsityksiä ja osaa eritellä, miten ne johtavat erilaisiin hyvän elämän ihanteisiin*
- *ymmärtää oman identiteettinsä osa-alueita ja osaa eritellä siihen vaikuttavia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä tekijöitä*
- *kehittää kykyään elämänkatsomukselliseen keskusteluun, vuorovaikutukseen ja näkemystensä ilmaisemiseen vastuullisesti, johdonmukaisesti ja luovasti.*

Keskeiset sisällöt

Minä ja hyvä elämä

- *minuus, elämänkatsomus, maailmankatsomus ja maailmankuva*
- *hyvän elämän tekijöitä ja ulottuvuuksia: tarpeet, onnellisuus, elämän merkityksellisyys, hyvinvointi ja toimintavalmiudet, erilaisia hyvän elämän malleja*
- *luonnon- ja ihmistieteellisiä, filosofisia, taiteessa ja populaarikulttuurissa ilmeneviä sekä sekulaareja ja uskonnollisia ihmiskäsityksiä ja -ihanteita*
- *yksilöllisyys, elämänvalinnat ja elämänhallinnan keinot: yksilön mahdollisuudet vaikuttaa omaan elämäänsä, perimän ja ympäristön merkitys*

- *ihmisen identiteetti ja sosiaalisuus: yksilöt yhteisöissä, yksityinen ja julkinen, sosiaaliset suhteet, roolit ja normit, ihmisen yhteisöllisen aseman intersektionaalisuus*
- *ihmisen olemassaolon peruskysymyksiä: ihmissuhteet, sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuus, opiskelu ja työ, vanheneminen ja kuolema*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Hyvän elämän kysymykset ja oman identiteetin pohtiminen tukevat itsenäisen, vastuullisen ja hyvinvoivan yksilön kehitystä. Opintojakson aikana opiskelijat soveltavat opintojakson sisältöjä omaan elämäänsä. Erityisesti omien elämänvalintojen ja niiden mahdollisuuksien käsittely sekä erilaisten sosiaalisten suhteiden jäsentäminen luovat edellytyksiä tasapainoiselle ja muut huomioon ottavalle elämälle.

Opintojakson aikana opiskelija työskentelee oppimispäiväkirjan tai portfolion parissa, jonka avulla hän pyrkii jäsentämään itselleen tärkeitä näkökulmia elämään ja hyvinvointiin.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksolla tarkastellaan omaa eettistä suhdetta ympäröivään maailmaan paitsi muiden ihmisten myös luontosuhteen näkökulmasta.

Opintojakson aikana opiskelija työskentelee oppimispäiväkirjan tai portfolion parissa, jonka avulla hän pyrkii jäsentämään omaa suhdettaan ympäristöönsä eettisistä näkökulmista.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Hyvän elämän kysymykset ja kriittinen suhde normeihin antavat eväitä yhteiskunnallisen vastuun ja roolin kehittymiselle.

Opintojakson aikana opiskelija työskentelee oppimispäiväkirjan tai portfolion parissa, jonka avulla hän pyrkii jäsentämään omaa suhdettaan yhteiskuntaan ja siihen liittyviin peruskysymyksiin.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson arvioinnin kannalta merkittävän osan muodostavat kurssin sisältöjen kautta opiskelijan omaa elämää heijastelevat ja sitä pohdiskelevat tekstit, osana oppimispäiväkirjaa tai portfoliota.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla pohditaan identiteettiin ja hyvään elämään liittyviä kysymyksiä ja sovelletaan niitä oman elämänkatsomuksen ja elämäntavoitteiden rakennusaineena. Oman itsen ymmärtämisen lisäksi opintojaksolla pyritään ymmärtämään myös muiden ihanteita ja erilaisia identiteettivalintoja keskustelevassa ja kunnioittavassa vuorovaikutuksessa.

Minä ja yhteiskunta, 2 op (ET02)

Opintojakson moduulit

- Minä ja yhteiskunta, 2 op (ET2), Pakollinen

Tavoitteet

Minä ja yhteiskunta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa yhteisöllisyyden merkityksen ihmisyydelle ja omalle identiteetille*
- *ymmärtää, että sosiaalisia ilmiöitä ja yhteiskunnallisia rakenteita voidaan tarkastella tieteellisesti ja niillä on suuri merkitys yksilön elämänkatsomukselle ja elämänvalinnoille*
- *osaa arvioida kriittisesti niin omia kuin muiden yhteiskunnallisia väitteitä ja katsomuksia*
- *osaa tulkita ja arvioida erilaisten medioiden ja muiden yhteiskunnallisten instituutioiden tarjoamaa informaatiota*
- *osaa tarkastella kriittisesti yhteiskuntaa ja sen osa-alueita, yhteiskunnallisia rakenteita, ideologisia piirteitä sekä vallitsevia yhteiskunnallisia arvoja*
- *ymmärtää ja osaa perustella ihmisoikeuksien, uskonnon- ja omantunnonvapauden, yhdenvertaisuuden, demokratian, rauhan, yhteiskunnallisen ja globaalin oikeudenmukaisuuden sekä kestävän tulevaisuuden rakentamisen periaatteita*
- *osaa jäsentää omaa asemaansa yksilönä yhteisöissä, kansalaisena valtiossa ja toimijana talousjärjestelmässä*
- *osaa arvioida yksilön vaikutusmahdollisuuksia sekä kasvattaa valmiuttaan rakentavaan ja vastuulliseen yhteiskunnalliseen osallistumiseen.*

Keskeiset sisällöt

Minä ja yhteiskunta

- *kriittinen ajattelu ja väitteiden järkiperäinen perustelu: ympäröivän todellisuuden jäsentäminen ja sen erilaiset vääristymät*
- *median ja muiden informaationlähteiden toimintalogiikka; koulun, politiikan, tieteen, taiteen, viihdeteollisuuden sekä kulttuuristen, mukaan lukien uskonnollisten yhteisöjen, vaikutus maailmankuviin ja -katsomuksiin sekä omaan elämänkatsomukseen*
- *aikalaiskritiikki: yhteiskunnan ja eri alakulttuurien aatteita ja arvoja*
- *yhteiskunnassa toimimisen ja aktiivisen kansalaisuuden tiedollisia perusteita: yhteiskunnalliset rakenteet, sosiaaliset tosiasiat, modernin länsimaisen yhteiskunnan erityispiirteet, kuten individualismi ja yhteisön ja yhteiskunnan ero, sekä näiden vaikutus yksilön elämään*
- *taloudellinen ja poliittinen valta Suomessa ja globaalissa markkinataloudessa, yksilön kuluttajana ja kansalaisena tekemien valintojen vaikutukset*
- *ihmisarvo, ihmisen arvokkuus ja ihmisoikeudet; ihmisoikeusasiakirjat, kuten YK:n yleismaailmallisen ihmisoikeuksien julistus, Lapsen oikeuksien sopimus sekä Euroopan ihmisoikeussopimus; ihmisoikeusloukkaukset, kuten holokausti*
- *globaali oikeudenmukaisuus, kestävä tulevaisuus, ilmastonmuutoksen torjunta sekä YK:n kestävän kehityksen tavoitteet ja Agenda 2030*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yksilön ja yhteiskunnan suhde sekä opiskelijan oman yhteiskunnallisen vastuun pohtiminen ovat opintojakson keskeistä antia.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Ihmisoikeuksien, kestävän tulevaisuuden ja yhteiskunnallisen vastuun käsittely yhdessä kulttuurisen ja ideologisen monimuotoisuuden ymmärtämisen kanssa avartaa maailmankatsomusta ja luo pohjan dialogiseen kanssakäymiseen erilaisten maailmankatsomusten kanssa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson arvioinnin kannalta merkittävän osan muodostavat kurssin sisältöjen kautta opiskelijan omia yhteiskunnallisia näkemyksiä heijastelevat ja niitä pohdiskelevat tekstit, osana oppimispäiväkirjaa tai portfoliota.

Vertaisarvioitavien tehtävien kautta opiskelija saa tutustua myös muiden opiskelijoiden näkökulmiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla opiskelija jäsentää omaa rooliaan demokraattisen yhteiskunnan jäsenenä ja omaa suhdettaan sen erilaisiin arvoihin, rakenteisiin ja vastuuseen ja vaikutusmahdollisuuksiin.

Kulttuurit, 2 op (ET03)

Opintojakson moduulit

- Kulttuurit, 2 op (ET3), Valinnainen

Tavoitteet

Kulttuurit

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kulttuurin merkityksen ihmisyydelle ja omalle elämänkatsomukselleen sekä saa välineitä myönteisen kulttuurisen identiteetin rakentamisessa*
- *osaa käyttää kulttuuria koskevan tutkimuksen käsitteistöä ja muodostaa kulttuureja koskeviin kysymyksiin oman perustellun kantansa*
- *osaa käyttää kulttuuria koskevan tutkimuksen käsitteistöä ja muodostaa kulttuureja koskeviin kysymyksiin oman perustellun kantansa*
- *hahmottaa suomalaisuuden historiallisesti rakentuvana ja muuttuvana jatkumona, johon kuuluvat niin ulkoiset vaikutteet kuin sisäinen moninaisuus ja vähemmistökulttuurit*
- *osaa hahmottaa erilaiset elämänkatsomukselliset ratkaisut ja identiteettivalinnat sekä maailman kulttuurisen moninaisuuden rikkautena ja perustella niiden yhdenvertaisen kohtelun*
- *tunnistaa vihapuheen ja osaa erottaa sen sananvapauden vastuullisesta käytöstä.*

Keskeiset sisällöt

Kulttuurit

- *kulttuurin käsite ja merkitys sekä sen erilaiset luokittelut ja käyttötavat, kulttuuri merkityksiin perustuvana inhimillisenä toimintana, erilaisia teorioita kulttuurien kehityksestä ja suhteesta toisiinsa, etnosentrismi ja kulttuurirelativismi*
- *kulttuuria koskevan tutkimuksen perusteita: tutkittavan ja tutkijan näkökulmat, kenttätyö, etnografia, kysely, haastattelu*
- *kulttuuriperintö: tapakulttuurin monet muodot, kulttuurinen itseilmaisu, kulttuurin vaikutus yksilön maailmankuvaan ja elämänkatsomukseen, Unescon maailmanperintöohjelma*
- *suomalaisen kulttuurin ja identiteettipolitiikan historiallinen rakentuminen, suomalaisuuden monimuotoisuus ja suomalaiset vähemmistökulttuurit*
- *kulttuurien ja sivilisaatioiden vuorovaikutus sekä monokulttuurisuuden mahdottomuus: monikulttuurisuus ja globaali kulttuuri sekä niiden erilaiset katsomukselliset ja yhteiskunnalliset tulkinnat ja vaikutukset*

- *etnisyyden, rasismin ja muun syrjinnän sekä keskinäisen kunnioituksen ja yhdenvertaisuuden historiaa ja nykypäivää eri kulttuureissa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Nimensä mukaisesti kulttuuriosaaminen on opintojakson keskeistä antia. Opintojaksolla käsitellään kulttuuriperintöä, suomalaisuutta, monikulttuurisuutta sekä enemmistö- ja vähemmistökulttuurien välisiä suhteita.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Kuvallisen kulttuurin ymmärtämisen merkityys korostuu nykyajassa ja opiskelijan onkin mahdollista hyödyntää esim. kuvataiteen opinnoissa opittua opintojakson sisältöjä opiskellessa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Kulttuurista itsetuntemusta harjoitellaan oppimispäiväkirjan tai muun reflektoivan tuotoksen muodossa.

Arvioinnissa voidaan ottaa huomioon kuvataiteen opintojaksolla KU04 Taiteen monet maailmat työstettyjä töitä ja niiden tarkastelua elämänkatsomustiedon tavoitteiden näkökulmasta.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso tarjoaa laajan näkökulman kulttuurien moninaisuuteen ja niiden väliseen vuorovaikutuksiin niin yhteiskunnallisena vaikuttaja kuin yksilön identiteetin keskeisenä osana.

Katsomukset, 2 op (ET04)

Opintojakson moduulit

- Katsomukset, 2 op (ET4), Valinnainen

Tavoitteet

Katsomukset

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa eritellä maailman- ja elämänkatsomuksen sekä maailmankuvan käsitteitä, arvioida niihin liittyviä perusteita sekä erottaa katsomukselliset ja arvokysymykset mielipidekysymyksistä*
- *ymmärtää katsomusten, kulttuurien ja yhteiskuntamuotojen jatkuvaa historiallista muuttumista sekä osaa sen perusteella eritellä erilaisten maailmankatsomusten piirteitä ja lähtökohtia*
- *osaa eritellä ja arvioida evoluution, universaalien eettisten järjestelmien, Euroopan uuden ajan murroksen, valistuksen, tieteen sekä modernin markkinatalouden merkitystä maailmankuviin ja omaan elämänkatsomukseensa*

- *osaa arvioida erilaisten arvojen, maailmankuvien ja tietämisen tapojen sekä yksilöllisten, yhteisöllisten, poliittisten ja uskonnollisten ulottuvuuksien painoarvoa erilaisissa elämän- ja maailmankatsomuksissa*
- *osaa eritellä oman elämänkatsomuksensa ja siihen liittyvien uskomusten perusteita ja muotoutumista sekä ymmärtää, että elämänkatsomuksen lähtökohdat olisivat voineet poiketa nykyisistä.*

Keskeiset sisällöt

Katsomukset

- *katsomuksellinen käsitteistö; katsomukset perustavina tapoina käsittää maailma ja katsomuksellisten kysymysten luonne*
- *ihmiskunnan katsomuksellisuuden muotoutuminen: evoluution, kielen ja joustavan yhteistyön merkitys ihmislajin kehityksessä; animismi, teismi, ateismi*
- *katsomusten historiaa: universaalien katsomusten ja moraalijärjestelmien synty, modernin subjektin ja tieteellisen maailmankuvan synty, edistysusko ja yhteiskunnan osa-alueiden eriytyminen uudenlaisten katsomusten taustana*
- *poliittisia maailmankatsomuksia, kuten liberalismi, sosialismi ja nationalismi; katsomusten ilmeneminen elämäntavassa, taiteessa, urheilussa sekä suhteessa luontoon ja ympäristöön*
- *elämänkatsomuksen jäsentäminen katsomushistorian näkökulmasta; oman elämänkatsomuksen taustalla olevat satunnaiset historialliset seikat*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Erilaisten katsomusten, niiden muotoutumisen ja arkipäivässä ilmenemisen ymmärtäminen edistää kulttuuristen vuorovaikutustaitojen kehittymistä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson aikana työstetään ja arvioidaan erilaisiin katsomuksiin vertailevasti tutustuvia töitä, joita voidaan tehdä yksin tai ryhmässä. Vertaisarvioinnin kautta opiskelija voi avartaa näkökulmiaan omia töitä laajemmalle.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tutustutaan sekä maailmankatsomusten yleisiin ominaisuuksiin että erilaisten uskonnollisten ja polittiisten katsomusten ominaispiirteisiin.

Uskonnot ja uskonnottomuus, 2 op (ET05)

Opintojakson moduulit

- Uskonnot ja uskonnottomuus, 2 op (ET5), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonnot ja uskonnottomuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kykyä lukea, tulkita ja ymmärtää erilaisia uskonnollisia ja uskonnottomia maailmankatsomuksia sekä kykyä verrata niiden lähtökohtia ja elämäntapaa omaan elämänkatsomukseensa*
- *tutustuu uskontojen, uskonnollisuuden ja uskonnottomuuden tieteelliseen tutkimukseen, määrittelyyn ja selittämiseen sekä uskontokritiikkiin*
- *hallitsee käsitteitä, tietoa ja taitoja, joiden avulla hän osaa pohtia ja analysoida maailmankatsomuksellisiin järjestelmiin, kuten sekulaariin humanismiin ja uskontoihin, liittyviä kysymyksiä sekä muodostaa niihin oman perustellun kantansa*
- *perehtyy suuriin maailmanuskontoihin ja hahmottaa niiden keskeisiä piirteitä, sisäistä monimuotoisuutta sekä vaikutusta kulttuuriin ja yhteiskuntaan*
- *perehtyy ateismin, agnostismin ja humanismin historiaan*
- *ymmärtää, että uskonnottomuus ja uskonnollisuus ovat historiallisesti rakentuneita, monimuotoisia ja muuttuvia ilmiöitä, joilla on vahva kulttuurinen ja yhteiskunnallinen merkitys.*

Keskeiset sisällöt

Uskonnot ja uskonnottomuus

- *uskonnon sekä uskonnollisuuden ja uskonnottomuuden tutkiminen, määritteleminen ja selittäminen; käsityksiä uskontojen alkuperästä; uskontokritiikki*
- *keskeisiä uskonnollisten ilmiöiden ymmärtämiseen liittyviä käsitteitä, kuten myytti, pyhä, riitti, symboli ja jumala*
- *kristinuskon ja islamin sekä buddhalaisuuden ja hindulaisuuden historiallinen ja maantieteellinen levinneisyys, jakautuminen ja peruspiirteet; Itä-Aasian katsomusperinteiden yleiset piirteet*
- *ateismi, agnostismi, uskonnottomuus ja sekulaarin humanismin maailmankatsomukselliset perusteet*
- *uskonnon ja uskonnottomuuden näkyminen ja vaikutus arkielämässä, politiikassa ja oikeudenkäytössä: liberaali ja fundamentalistinen uskonnollisuus, tapauskonnollisuus, uudet uskonnolliset liikkeet, sekularisaatio ja julkisen vallan tunnustuksettomuuden periaate*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Erilaisten uskonnollisten ja sekulaarien maailmankatsomusten ymmärtäminen niiden historian ja niiden paikallisen ja globaalin kulttuurisen vaikutuksen näkökulmasta vahvistaa opiskelijan globaali- ja kulttuuriosaamista.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojaksolla opiskelija vertailee erilaisten uskonnollisuuteen tai uskonnottomuuteen liittyvien ilmiöiden vaikutusta sekä omaan elinpiiriinsä että niiden ilmenemistä erilaisissa maailmankatsomuksissa oppimispäiväkirjan tai muun reflektoivan työn muodossa. Yksin tai ryhmissä tehtävät esitelmät ja niiden vertaisarviointi auttavat laajentamaan opiskelijan näkökulmia.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tarkastellaan uskonnollisuutta, uskonnottomuutta ja länsimaista humanismia sekä tieteellisestä että niiden yhteiskunnallisen ja arkisen vaikutuksen näkökulmasta.

Tulevaisuus, 2 op (ET06)

Opintojakson moduulit

- Tulevaisuus, 2 op (ET6), Valinnainen

Tavoitteet

Tulevaisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu tulevaisuuden tutkimisen keinoihin ja tehtäviin sekä ymmärtää, että vaikka tulevaisuutta on vaikea ennustaa, siihen voidaan vaikuttaa arvoilla, teoilla ja valinnoilla*
- *hahmottaa erilaisia suhtautumistapoja teknologian kehitykseen ja osaa arvioida, miten tekninen muutos vaikuttaa yhteiskuntaan, kulttuuriin ja ympäristöön*
- *omaksuu valmiuksia, niin asenteita, tietoja kuin tunnetaitojakin, kestävän tulevaisuuden rakentamiseen ja ymmärtää ilmastonmuutoksen vaikutuksia sekä sen torjumisen keinoja ja niiden esteitä*
- *osaa arvioida tieteellis-teknologisen vallankumouksen vaikutusta nykyaikaisiin yhteiskuntiin, maailmankatsomuksiin ja omaan elämänkatsomukseensa*
- *ymmärtää utopioiden ja dystopioiden merkityksen historiallisten, ajankohtaisten ja tulevaisuuden kysymysten heijastajina.*

Keskeiset sisällöt

Tulevaisuus

- *tulevaisuuden tutkimus, heikot ja vahvat signaalit, tulevaisuustyö; mahdollisia, todennäköisiä ja toivottavia tulevaisuuden skenaarioita*
- *tieteellis-teknologinen vallankumous ja teknologian kehittyminen, erityisesti digitalisaatio, koneoppiminen, tekoäly ja robotiikka, sekä niiden vaikutus yhteiskuntaan ja kulttuuriin*
- *tieteellis-teknologinen vallankumous ja teknologian kehittyminen, erityisesti digitalisaatio, koneoppiminen, tekoäly ja robotiikka, sekä niiden vaikutus yhteiskuntaan ja kulttuuriin*
- *yhteiskunnan, talouden rakenteiden ja työn muutos: esimerkiksi robotiikka, eriarvoistuminen, muutokset työn ja varallisuuden jaossa*
- *globaalisti vaikuttavat ekologiset muutokset: ilmastonmuutos, massasukupuutot, diversiteetin heikkeneminen, kansainvaellukset*
- *yksilön valinnat ja yhteistyö paremman tulevaisuuden puolesta; tekninen kehitys hyvän elämän mahdollistajana*
- *erilaisia fiktiivisiä tulevaisuuden kertomuksia ja niiden kritiikkejä, dystopiat ja utopiat*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla pohditaan ihmiskunnan tulevaisuutta ja maailmaa muuttavia kehityskulkuja, kuten tieteellis-teknologista vallankumousta ja ilmastonmuutosta. Näiden näkymien tarkastelu nykyajan kriisien ja toisaalta utopioiden ja dystopioiden kautta luo pohjaa kestävälle globaalille näkökulmalle.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojaksolla yksin tai ryhmässä tehtävien töiden kautta opiskelijat voivat paneutua joihinkin opintojakson tavoitteisiin tarkemmin ja saada vertaisarvioinnin kautta uusia näkökulmia.

Arvioinnissa on mahdollisuus hyödyntää soveltuvin osin suomen kielen ja kirjallisuuden opintojaksoilla tehtyjä tehtäviä (esim. dystopiaelokuvan käsittelyä opintojaksolla ÄI15 Elokuvakulttuurin tuntemuksen syventäminen).

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla avataan tulevaisuuden näkymiä niin teknologian kehityksen kuin inhimillisten tai ympäristökriisien näkökulmasta. Näiden käsittelyssä opintojaksolla hyödynnetään myös fiktiivisten tarinoiden tarjoamia utopioita ja dystopioita.

Opintojakson suorituksessa on mahdollisuus hyödyntää myös muiden oppiaineiden opintojaksolla tehtäviä töitä, esim. dystopiaelokuvan käsittelyä opintojaksolla ÄI15 Elokuvakulttuurin tuntemuksen syventäminen.

8.4. Filosofia (FI)

Oppiaine ja tehtävä

Filosofia tarkastelee koko todellisuutta ja eri tapoja hahmottaa sitä. Sen kysymyksenasettelujen tunteminen luo pohjan maailmaa, yhteiskuntaa ja ihmistä koskevien käsitysten ymmärtämiselle ja niiden järkiperäiselle arvioinnille. Filosofisen ajattelun opiskeleminen harjaannuttaa punnitsemaan kriittisesti erilaisten käsitysten perusteluja.

Kriittisen ja perusteita etsivän luonteensa ansiosta filosofia auttaa jäsentämään nykypäivän informaatiotulvaa sekä erottamaan tosiasiaväitteet mielipiteistä. Näin filosofian opiskelu edistää opiskelijan yleisiä oppimisen ja ajattelun valmiuksia. Argumentaation ja pätevän päättelyn opiskelu kehittävät kykyä ymmärtää ja ilmaista mutkikkaitakin ajatuskulkuja.

Perinteisesti filosofiaa on kutsuttu kaikkien tieteiden äidiksi. Siksi sen luonteeseen kuuluu jo lähtökohtaisesti eri tiedonalojen integraatio, joka tukee laajojen käsitteellisten kokonaisuuksien ja yhteyksien hahmottamista. Filosofian opiskelu auttaa näkemään, miten eri tieteenalojen ja ajatteluperinteiden käsitykset rakentuvat ja eroavat toisistaan. Tämä tukee eri tieteiden omaksumista, mikä helpottaa lukiolaisen siirtymistä jatko-opintoihin. Filosofian tuntemus vahvistaa opiskelijan yleissivistystä.

Filosofian opiskelu vahvistaa opiskelijan käsitystä omasta identiteetistään. Se harjaannuttaa eettiseen pohdintaan ja auttaa ymmärtämään, mitä merkitystä erilaisilla tiedoilla ja taidoilla on yksilölle ja yhteiskunnalle. Filosofia kehittää arvostelukykyä sekä edistää luovan ja itsenäisen ajattelun kehitystä. Tämä tukee opiskelijan yksilöllisten näkemysten muodostamista ja kykyä osallistua järkiperäiseen keskusteluun. Koska filosofisiin kysymyksiin on harvoin yksinkertaisia vastauksia, opiskelija oppii muodostamaan ja perustelemaan omia käsityksiään sekä samalla kunnioittamaan toisenlaisia perusteltuja näkemyksiä. Monimutkaisten kysymysten pohdiskelu ryhmässä kasvattaa opiskelijan luottamusta omiin ajattelutaitoihinsa. Oppiaineen luonteeseen sopivat keskustelevat ja dialogiset työtavat.

Laaja-alainen osaaminen

*Filosofian opiskelu tukee monipuolisesti opiskelijan **vuorovaikutusosaamista sekä** kasvua sivistyneeksi, vastuulliseksi ja yhdenvertaisuutta kunnioittavaksi kansalaiseksi. Oppiaine korostaa dialogisuutta ja hyvää argumentaatiota, mikä edistää opiskelijan sitoutumista kestäviin ajattelu- ja elämäntapoihin sekä oikeudenmukaisiin yhteiskunnallisiin käytäntöihin. Filosofia yhdistelee tiedonaloja sekä tukee eri tieteiden omaksumista ja elinikäistä oppimista. Sen opiskelu kehittää kielellistä ilmaisua, analyyttista ajattelua ja loogista päättelykykyä.*

Filosofiassa ongelmia jäsennetään käsitteellisesti ja dialogisesti. Siksi siinä korostuvat täsmällinen ja käsitteiden merkityksiä avaava kielenkäyttö sekä kielitietoisuus. Vaikka filosofia hyödyntää oman traditionsa ja muiden tieteenalojen termistöä, sen tavoitteena on selkeä ja ymmärrettävä kieli. Filosofian argumentatiivinen luonne kehittää ilmaisua, jossa painottuvat johdonmukaiset perustelut ja eri näkökulmien huomioiminen.

Hyvää elämää ja yhteiskuntaa koskevat pohdinnat kuuluvat perinteisesti filosofian ytimeen. Filosofian opiskelu tukee hyvinvointiosaamista kehittämällä opiskelijan ymmärrystä itsestään, ajattelustaan ja suhteestaan muihin. Ymmärryksen kasvu liittyy ihmisen kasvuun kokonaisuutena ja ohjaa hyveisiin ja hyvinvointiin. Filosofian keskusteleva ja hyvää argumentaatiota korostava opiskelutapa tukee opiskelijoiden yhteisöllisyyttä ja vuorovaikutustaitoja sekä opettaa erilaisten näkemysten arvostamista. Samalla kannustetaan opiskelijaa sitoutumaan kestäviin ajattelu- ja elämäntapoihin sekä oikeudenmukaisiin yhteiskunnallisiin käytäntöihin. Filosofia kehittää epävarmuuden sietokykyä ja valmiutta toimia myös tilanteissa, joissa käytettävissä oleva informaatio on rajallista.

*Filosofiaan kuuluu perinteisesti **monitieteistä ja luovaa osaamista** vahvistava, eri tiedonaloja integroiva lähestymistapa. Sen opiskelu rakentaa luontevasti siltoja eri tieteenalojen välille. Filosofia auttaa omaksumaan erilaisia tiedonhankintatapoja sekä yhdistämään eri tieteiden tuloksia, mikä helpottaa laajojen kokonaisuuksien hahmottamista. Filosofisen ajattelun vahva johdonmukaisuuden vaatimus kehittää kykyä ymmärtää erilaisten argumenttien perusteita ja erottaa tosiasiaväitteet mielipiteistä. Kyseenalaistavana ja perusteita etsivänä oppiaineena filosofia rohkaisee luovaan ja itsenäiseen ajatteluun.*

***Yhteiskunnallisen osaamisen** osalta filosofian opetuksessa sitoudutaan järkiperäiseen eettiseen ajatteluun, joka perustuu demokratian, ihmisoikeuksien ja kestävän tulevaisuuden kunnioittamiseen. Oikeudenmukaisen yhteiskunnan ja aktiivisen kansalaisuuden ihanteet ovat paitsi tarkastelun kohteita myös tavoitteita, joihin opetus pyrkii kasvattamaan. Filosofia kehittää luovan, kriittisen ja itsenäisen ajattelun kykyä, joka vahvistaa valmiuksia jatko-opintoihin, mielekkääseen urasuunnitteluun ja tulevaisuuden työelämän muutoksiin.*

*Etiikka on filosofian perinteinen osa-alue ja siksi keskeinen osa filosofian opiskelua. Filosofia opettaa arvojen, normien ja merkitysten käsitteellistä jäsentämistä. **Eettinen** pohdinta kattaa niin yksilöä, yhteiskuntaa kuin ympäristöä koskevat kysymykset. Oppiaineen kriittinen perinne ohjaa opiskelijaa itsenäiseen ajatteluun ja kannustaa sitoutumaan moraalisesti kestävään toimintaan. Filosofian opiskelu auttaa hahmottamaan moniulotteisia ongelmia ja luomaan niistä kokonaisjäsennystä. Ymmärrys sosiaalisten ja ekologisten globaalien ongelmien luonteesta rohkaisee toimimaan niiden korjaamiseksi ja toteuttaa **ympäristöosaamisen** tavoitteita.*

***Gloabaali- ja kulttuuriosaamisen** näkökulmasta filosofian opiskelu avartaa ajattelua ja auttaa ymmärtämään, että on olemassa erilaisia tapoja hahmottaa todellisuutta. Se kehittää herkkyyttä havaita yhtäläisyyksiä ja eroja maailman ilmiöissä. Filosofian osa-alueista erityisesti etiikka ja yhteiskuntafilosofia tarkastelevat ihmisten ja kulttuurien monimuotoisuutta sekä kannustavat ennakkoluulottomaan suhtautumiseen erilaisiin elämänilmiöihin. Filosofiset ajatuskokeet johdattavat hahmottelemaan mahdollisia tulevaisuuden kehityskulkuja.*

Tavoitteet

Filosofian opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

- *osaa hahmottaa filosofisia ongelmia sekä niiden erilaisia mahdollisia ratkaisuja filosofian perinteessä ja ajankohtaisiin kysymyksiin sovellettuina*
- *osaa käsitteellisesti eritellä, jäsentää ja arvioida informaatiota, erityisesti erilaisia väitteitä, niiden merkityksiä ja perusteluja*
- *hallitsee johdonmukaisen argumentaation perustaidot, mikä auttaa kehittämään omaa ajattelua, arvioimaan sitä kriittisesti sekä pohtimaan sen rajoja eri tieteenaloilla ja arkielämässä*
- *kykenee arvioimaan moraalisia ongelmia ja niiden mahdollisia ratkaisuja sekä sitoutumaan eettisiin periaatteisiin*
- *oppii pohtimaan ja jäsentämään käsitteellisesti laajoja kokonaisuuksia sekä ajattelemaan ja toimimaan arvostelukykyisesti niin eettisissä kysymyksissä kuin muillakin elämänalueilla myös informaation ollessa epävarmaa tai ristiriitaista*
- *kehittää kykyään ilmaista näkemyksiään järkiperäisesti perustellen.*

Osaamisen arviointi

Arviointi kohdistuu keskeisten filosofisten kysymysten ymmärtämiseen, ajattelun taitojen ja käsitteiden hallintaan sekä kykyyn ilmaista ja arvioida filosofista ajattelua. Tämä tarkoittaa kykyä hahmottaa ja täsmentää informaatiota käsitteellisesti sekä eritellä ja pohtia sitä kriittisesti. Lisäksi arvioidaan taitoa tunnistaa arkielämässä ja tieteessä filosofisia ongelmia ja muotoilla niitä käsitteellisesti.

Arvioinnissa otetaan huomioon filosofisiin kysymyksiin esitettyjen ratkaisujen tuntemus sekä taito esittää johdonmukaisia argumentteja kirjallisesti, suullisesti ja vuorovaikutteisesti.

Arviointi tukee ja kehittää opiskelijan kykyä reflektoida omaa ajatteluaan ja rohkaisee häntä oman opiskelunsa suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen. Opintojaksojen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, ja filosofian yleisten tavoitteiden saavuttamista arvioidaan moduulikohtaisten tavoitteiden ja keskeisten sisältöjen kautta.

Opintojaksot

Johdatus filosofiaan, 2 op (FI01)

Opintojakson moduulit

- Johdatus filosofiseen ajatteluun, 2 op (FI1), Pakollinen

Tavoitteet

Johdatus filosofiseen ajatteluun

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *muodostaa käsityksen filosofian luonteesta ja menetelmistä tutustumalla filosofisiin ongelmiin ja niiden mahdollisiin ratkaisuihin*
- *oppii arvioimaan väitteiden totuutta sekä harjaantuu esittämään ja vaatimaan erilaisille väitteille perusteluja, hahmottamaan perustelujen rakennetta sekä arvioimaan niiden pätevyyttä*
- *tuntee ja oppii erilaisten vuorovaikutteisten harjoitusten ja keskustelujen kautta soveltamaan filosofian työtapoja, kuten oletusten kyseenalaistamista, käsitteiden luokittelua ja määrittelemistä sekä ajatuskokeiden ja vastaesimerkkien käyttöä*

- *perehtyy joihinkin keskeisiin filosofisiin kysymyksiin ja niihin liittyviin käsitteellisiin erotteluihin*
- *osaa eritellä ja arvioida kriittisesti erilaisia tiedollisia uskomuksia ja tutustuu tietämiseen joissain lukion oppiaineissa.*

Keskeiset sisällöt

Johdatus filosofiseen ajatteluun

- *mitä filosofia on, filosofinen kysymyksenasettelu sekä ajattelu filosofian perinteessä ja ajankohtaisissa aiheissa*
- *johdonmukaisen argumentaation ja pätevän päättelyn perusteet sekä niiden harjoitteleminen suullisesti ja kirjallisesti, muun muassa ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin ongelmiin sovellettuna*
- *keskeisiä filosofisia peruskysymyksiä ja -erotteluja: henki ja aine, vapaus ja välttämättömyys, käsitteellinen ja empiirinen, objektiivinen ja subjektiivinen*
- *tiedon ja informaation, arkitiedon ja tieteellisen tiedon sekä tieteen ja pseudotieteen ero*
- *tiedon ja argumentaation luonne eri tiedonaloilla: miten väitteitä muodostetaan, koetellaan ja perustellaan joissain lukion oppiaineissa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Johdonmukaisen argumentaation harjoittelu on keskeinen osa opintojaksoa. Asiallista käsitteiden käyttöä ja omien ajatusvirheiden kriittistä tunnistamista harjoitellaan yksin ja yhdessä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tutustutaan eri tieteenalojen taustalla oleviin tieto- ja todellisuuskäsityksiin. Tavoitteena on ymmärtää erityisesti luonnontieteiden ja ihmistieteiden ominaislaatu ja toisaalta niiden välinen suhde.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla. Arvioinnissa painottuvat filosofisen ajattelun ja kielen harjoitteleminen niin kirjallisesti kuin suullisestikin. Ryhmätöiden tekemisessä tutustutaan oppiaineen tavoitteisiin myös itse- ja vertaisarviointia hyödyntäen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tutustutaan filosofian luonteeseen käsitteellisen ajattelun, johdonmukaisen argumentaation sekä joidenkin filosofisten kysymysten näkökulmasta. Filosofian osa-alueista tutustutaan tiedon ja olemassaolon kysymyksiin.

Etiikka, 2 op (FI02)

Opintojakson moduulit

- Etiikka, 2 op (FI2), Pakollinen

Tavoitteet

Etiikka

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *perehtyy filosofisen etiikan keskeisiin käsitteisiin, kysymyksiin ja teorioihin*
- *osaa perustella käsityksiä hyvästä ja oikeasta sekä hahmottaa normatiivisten ja kuvailevien väitteiden eron*
- *osaa esittää suullisesti ja kirjallisesti johdonmukaisia eettisiä argumentteja sekä perustella moraalin velvoittavuutta*
- *oppii jäsentämään oman elämänsä merkityksellisyyttä ja elämänvalintojaan filosofisen käsitteistön avulla*
- *osaa eritellä ja arvioida toimintaa eettisesti sekä kykenee jäsentämään omia moraalisia ratkaisujaan ja arvioitaan filosofisen etiikan välinein*
- *osaa soveltaa etiikkaa yhteiskuntaa ja ympäristöä koskeviin kysymyksiin.*

Keskeiset sisällöt

Etiikka

- *moraalin luonne normijärjestelmänä; moraalin, lakien ja tapojen ero; moraalinen objektivismi, relativismi, subjektivismi*
- *moraalia tarkasteleva normatiivinen ja soveltava etiikka; hyveet, seuraukset, oikeudet ja velvollisuudet*
- *filosofisia teorioita elämän hyvyydestä ja merkityksellisyydestä sekä hyvästä elämäntavasta*
- *etiikka ja yksilön moraaliset ratkaisut: ihmissuhteet ja elämänvalinnat*
- *ympäristöä ja luontoa koskevia eettisiä kysymyksiä, kuten ilmastonmuutos ja eläinten oikeudet*
- *etiikka ja yhteiskunta: ihmis- ja perusoikeudet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Elämänfilosofia sekä identiteetin ja elämän merkityksen kysymykset auttavat opiskelijaa ymmärtämään omaa identiteettiään, arvojaan ja valintojaan ja siten edistävät eheän minuuden rakentamista.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson keskiössä ovat eettisen päätöksenteon kysymykset, tekniikan etiikka, ympäristö- ja eläinoikeusfilosofia. Soveltavan etiikan ajankohtaisten kysymysten käsittely kytkee teoriat ympäröivään maailmaan.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla. Arvioinnissa otetaan huomioon teoreettisen ja käsitteellisen osaamisen lisäksi myös opiskelijan kyky ilmaista omia eettisiä ja elämänvalintoihin liittyviä näkökulmia selkeästi. Käsitteiden ymmärrystä ja hallintaa arvioidaan pääsääntöisesti pienillä koemaisilla suorituksilla, joiden tukena toimivat erilaiset käsiteharjotukset, kun taas kirjallista ilmaisua harjoitetaan ja arvioidaan esseemuotoisten tekstien kautta.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tutustutaan keskeisiin filosofisen etiikan teorioihin ja tarkastellaan niitä erilaisten esimerkkien, kuten yksilön valintojen, identiteetin, yhteiskunnan tai eläinten ja ympäristön näkökulmasta.

Yhteiskuntafilosofia, 2 op (FI03)

Opintojakson moduulit

- Yhteiskuntafilosofia, 2 op (FI3), Valinnainen

Tavoitteet

Yhteiskuntafilosofia

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *perehtyy joihinkin yhteiskuntafilosofian keskeisiin käsitteisiin ja suuntauksiin*
- *oppii erittelemään oikeudenmukaisuutta, vapautta, tasa-arvoa ja vallankäyttöä yksilöiden, yhteisöjen ja instituutioiden toiminnassa*
- *pystyy arvioimaan filosofisesti yhteiskunnan rakennetta ja sen oikeutusta*
- *osaa soveltaa oppimaansa ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin*
- *ymmärtää oikeuksien merkityksen yhteiskunnan perustana.*

Keskeiset sisällöt

Yhteiskuntafilosofia

- *yhteiskuntajärjestyksen oikeuttaminen, yhteiskuntasopimusteoriat*
- *vallan, vapauden, tasa-arvon ja oikeudenmukaisuuden eri muodot*
- *ihmisoikeudet, kansalaisoikeudet ja oikeusvaltio; demokratia ja yhteisöllisyys yhteiskunnallisina arvoina*
- *poliittiset ihanteet: liberalismi, sosialismi, anarkismi, konservatismi, nationalismi; yhteiskunnalliset utopiat ja dystopiat*
- *hyvinvoinnin ja talouden suhde; tulo-, varallisuus- ja hyvinvointierojen oikeuttaminen; hyvinvointivaltio*
- *ajankohtaisia yhteiskuntafilosofisia kysymyksiä: ympäristöongelmat, kulttuurien kohtaaminen, teknologian ja tekoälyn vaikutukset, sukupuoli ja valta, eriarvoistavien rakenteiden tunnistaminen ja kritiikki*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakso käsittelee yhteiskuntafilosofiaa ja siten vahvistaa yhteiskunnallista osaamista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Yhteiskuntafilosofiassa keskitytään kulttuuriin erityisesti yksilöllisyyden, yhteisöllisyyden ja oikeuksien näkökulmasta.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Oikeudenmukaisuuden kysymykset ja vastuu yhteisestä tulevaisuudesta ovat keskeisiä teemoja yhteiskuntafilosofiassa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla. Valinnaisten opintojaksojen ylioppilaskirjoituksiin valmistavan luonteen myötä arvioinnissa painottuu pakollisia opintojaksoja enemmän sekä filosofisten käsitteiden hyvä hallinta että johdonmukaisesti etenevän ja argumentoivan esseemuotoisen tekstin tuottaminen. Käsitteiden hallintaa arvioidaan opintojakson edetessä pienimuotoisten koesuoritusten kautta, kun taas opintojaksolla opittuja tietoja ja taitoja sovelletaan ja arvioidaan esseemuotoisen kirjoittamisen myötä. Ryhmätöissä arviointi tapahtuu pääsääntöisesti itse- ja vertaisarvioinnin avulla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Yhteiskuntafilosofian opintojakso pureutuu yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan välisten suhteiden kysymyksiin. Erityisesti painottuvat oikeuksia, tasa-arvoa ja oikeudenmukaisuutta koskevat filosofian näkökannat sekä kysymykset vallasta.

Totuus, 2 op (FI04)

Opintojakson moduulit

- Totuus, 2 op (FI4), Valinnainen

Tavoitteet

Totuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa erottaa mielipiteet tosiasiaväittämistä ja ymmärtää tarpeen perustella tosiasiaväittämät*
- *ymmärtää kielen ja merkitysten roolin todellisuuden hahmottamisessa*
- *osaa eritellä ja arvioida filosofisia teorioita totuudesta, tiedosta, todellisuuden luonteesta ja tieteestä*
- *osaa jäsentää ja eritellä tieteellisen tutkimuksen, päättelyn ja selittämisen luonnetta*
- *osaa arvioida havainnon ja tiedon sekä tieteellisten teorioiden suhdetta totuuteen*
- *oppii arvioimaan tilanteita, joissa eri tutkimukset antavat erilaisia tuloksia ja toimintavaihtoehtoja.*

Keskeiset sisällöt

Totuus

- *kieli, merkitys ja totuus*
- *totuuden luonne ja totuusteoriat; totuuden lähestyminen; välttämätön ja kontingentti totuus*
- *todellisuuden ja tietoisuuden luonne; realismi ja antirealismi*
- *tiedon lähteet, tiedon mahdollisuus ja rajat, tiedon oikeuttaminen, tiedon suhde varmuuteen*
- *tieteellisen tutkimuksen luonne ja menetelmiä sekä tieteellinen päättely; tieteen etiikka*
- *tieteen menetelmien ja teorioiden luotettavuus ja suhde todellisuuteen*
- *selittäminen, ennustaminen, ymmärtäminen ja tulkinta erilaisissa tieteissä*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tieteen filosofian ja tieteellisen tutkimuksen luonteen pohtiminen ja ymmärtäminen luovat pohjaa monitieteiselle näkökulmalle. Tätä tutkitaan kurssilla mm. eri tieteenalojen menetelmiä ja teorioita vertailemalla.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla. Valinnaisten opintojaksojen ylioppilaskirjoituksiin valmistavan luonteen myötä arvioinnissa painottuu pakollisia opintojaksoja enemmän sekä filosofisten käsitteiden hyvä hallinta että johdonmukaisesti etenevän ja argumentoivan esseemuotoisen tekstin tuottaminen. Opintojakson laajan käsitteellisen sisällön vuoksi käsitteiden hallitsemista harjoitellaan ja arvioidaan useiden erilaisten tehtävien kautta. Opintojaksoon kuuluu myös erilaisten aineistojen käytön ja niiden esseemäisen käsittelyn harjoittelu ja sen arviointi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla syvennytään erilaisiin totuutta ja tietoa käsitteleviin filosofisiin näkökulmiin ja tieteen filosofiaan.

Filosofinen tutkielma, 1 op (FI05)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on syventää opiskelijan käsitystä jostakin häntä kiinnostavasta filosofian suuntauksesta, ajattelijasta tai kysymyksestä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Filosofisen tutkielman sisältö voi liittyä johonkin opintojaksojen FI01-04 sisältöihin, niihin tarkemmin perehtyen, tai laajentaa opiskelijan ymmärrystä filosofiasta joidenkin lukion opintojaksoihin kuulumattomien sisältöjen kautta.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla harjoitellaan tieteenalalle ominaista kielenkäyttöä ja filosofisen tekstin tuottamista. Johdonmukaisuus, kriittisyys ja selkeys ovat filosofisen tutkielman keskeisiä tavoitteita.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Hyväksytty opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.
Arvioinnissa korostuu erilaisiin lähteisiin perehtyminen, niiden sujuva ja asianmukainen käyttö sekä selkeän esityksen laatiminen niiden pohjalta.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija perehtyy johonkin filosofian suuntaukseen, ajattelijaan tai kysymykseen aiempia opintojaksoja tarkemmin. Suoritustapa voi olla kirjallinen tutkielma tai muille opiskelijoille osana opintojaksoa esitettävä esitelmä. Jälkimmäisessä tapauksessa suoritus toteutetaan osana jotakin filosofian opintojaksoa FI02, FI03, FI04 tai EKA.

Filosofinen kirjoittaminen, 1 op (FI06)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on, että opiskelija oppii hyvän filosofisen esseevastauksen periaatteita.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakso yhdistelee opintojaksojen FI01-FI04 sisältöjä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Aineistotehtävien kautta opiskelija harjaantuu tarkastelemaan erilaisia ilmiöitä monitieteisestä, mutta filosofisen jäsentämisen kautta eri näkökulmia kokoavalla tavalla. Monipuolisten tekstien kirjoittaminen ja arviointi edesauttavat luovaa työstämistä ja pohdintaa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Hyväksytty opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojaksolla harjoitellaan ja arvioidaan erityisesti esseemuotoista koevastaamista. Vanhojen ylioppilaskirjoitustehtävien tekeminen ja niiden arviointikriteerien käsittely ja tekstin hiominen niiden pohjalta muodostaa arvioinnin ytimen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija harjoittelee filosofista esseekirjoittamista ensisijaisesti vanhoja ylioppilaskirjoitustehtäviä tekemällä. Suositellaan erityisesti ylioppilaskirjoituksiin osallistuville opiskelijoille. Mahdollisuus suorittaa yhdessä suomen kielen kirjoituskurssin kanssa.

Ympäristöfilosofia, 1 op (FI07)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija hahmottaa erilaisten luontokäsitysten ja -suhteiden eroja ja niiden vaikutuksia ihmisen toiminnalle
- opiskelija tunnistaa ja osaa nimetä erilaisia luontoa ja eläimiä koskevia arvottavia näkökantoja
- opiskelija tunnistaa nykyajan ympäristöongelmia ja ymmärtää niiden keskinäisiä eroja ja yhtäläisyyksiä

- opiskelija tunnistaa erilaisten filosofisten käsitysten vaikutuksen ympäristöongelmien ratkaisuehdotuksiin ja osaa vertailla niiden yhteiskunnallisia ja eettisiä eroavaisuuksia

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- länsimaisen luontosuhteen historiaa ja suuntaviivoja: antroposentrismi, mystisismi, mekanismi
- eläimiin liittyviä eettisiä kysymyksiä, eläinoikeusetiikka
- ympäristöliikkeen suuntauksia ja filosofisia taustoja: klassinen luonnonsuojelu ja alkuperäisen luonnon säästäminen jälkipolville, kasvun rajat ja liikakansoitus, kulutuskritiikki ja yksilön valinnat, eläinoikeusliike ja veganismi, yhteiskuntaekologia vs. syväekologia, ekoanarkismi, kansalaistottelemattomuus ja laiton suora toiminta, alkuperäiskansat luonnon puolustajina

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Ympäristöfilosofia pakottaa pohtimaan uudelleen paitsi luontosuhdetta ja -käsitystä, myös ei-inhimillisen luonnon moraalista arvoa. Ihmisen, ei-inhimillisten eläinten, alkuperäisen luonnon ja ekosysteemien arvon jäsentäminen ja tarvittaessa uudelleenarvioiminen on ensiarvoisen tärkeää ympäristökriisin ratkaisemissa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaalien ympäristöongelmien ratkaiseminen on sidoksissa paikalliseen kulttuuriin ja vallitseviin luontokäsityksiin, joten niiden ymmärtäminen on ongelmien ratkaisemisen kannalta keskeistä. Ymmärrys alkuperäiskansojen roolista paikallisesti kestävän elämäntavan vaalijoina ja puolustajina herättää myös pohtimaan länsimaista luontsuhdetta kriittisesti.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Ympäristöliike on eräs nykyajan merkittävimpiä yhteiskunnallisia liikkeitä ja sen moninaisen filosofisen taustan ymmärtäminen auttaa hahmottamaan yksittäisen liikkeen sijasta lukuisien erilaisten ympäristöön liittyvien kysymysten sekä niihin liittyvän yhteiskunnallisen toiminnan laajuutta. Yhteiskuntafilosofinen ajattelu auttaa valtaan, oikeudenmukaisuuteen ja demokratiaan liittyvien näkökohtien arvioimista.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä S.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla perehdytään ympäristöfilosofian eri suuntauksiin ja ympäristöliikkeen filosofisiin perusteisiin. Opintojakso voidaan yhdistää temaattisten opintojen kansalaisvaikuttamis-opintojaksoon tai filosofisen kirjoittamisen soveltavaan opintojaksoon (kirjoittamalla tutkielma vapaavalintaisesta ympäristöfilosofian suuntauksesta, aikakaudesta tai ajattelijasta).

Eurooppalainen kulttuuri ja ajattelu, 6 op (FI03_HI04_KU04)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

8.5. Fysiikka (FY)

Oppiaine ja tehtävä

Fysiikan opetus tukee opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun ja maailmankuvan kehittymistä osana monipuolista yleissivistystä. Opetus ohjaa opiskelijaa ymmärtämään fysiikan merkityksen jokapäiväisessä elämässä, ympäristössä, yhteiskunnassa ja teknologiassa. Opetuksessa perehdytään oppiaineen ja sen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Opiskelijan luonnontieteellinen lukutaito kehittyy, mikä auttaa opiskelijaa arvioimaan kriittisesti erilaisia arjen valintoja sekä näkökulmia yhteiskunnallisessa keskustelussa. Fysiikan opetus antaa opiskelijalle valmiuksia menestyä jatko-opinnoissa luonnontieteellisillä ja luonnontieteitä soveltavilla aloilla sekä hyödyntää fysiikan osaamistaan työelämässä. Monipuolisilla oppimistilanteilla ja -ympäristöillä edistetään opiskelijoiden mahdollisuuksia oppia yhdenvertaisesti ja tasa-arvoisesti.

Fysiikan opetuksen tuella opiskelijan ymmärrys fysiikan käsitteistä rakentuu ja opiskelija ymmärtää niitä kvalitatiivisella ja kvantitatiivisella tasolla. Opiskelijan aikaisemmat kokemukset, uudet havainnot ja näkökulmat muokkautuvat johdonmukaiseksi käsitykseksi ympäröivästä todellisuudesta opiskelijoiden ja opettajien vuorovaikutuksessa ja fysiikan teorioiden avulla.

Fysiikan opetuksen lähtökohtana ovat ympäristöstä tehdyt havainnot. Kokeellisuus eri muodoissaan tukee käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä, tutkimisen taitojen oppimista sekä luonnontieteiden luonteen hahmottamista. Opiskelun edetessä tutkimisen taidot kehittyvät sekä kokonaisvaltaisesti että kunkin moduulin keskeisten sisältöjen osalta. Kokeellisessa työskentelyssä toimitaan työturvallisuutta noudattaen.

Laaja-alainen osaaminen

Fysiikan opetus ohjaa luonnontieteille ominaiseen ajatteluun, tiedonhankintaan, tietojen käyttämiseen, ideointiin, vuorovaikutukseen sekä tiedon luotettavuuden ja merkityksen arviointiin. Opetus kehittää ***yhteiskunnallista osaamista*** *antamalla opiskelijalle valmiuksia osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun ja vaikuttaa yhteiseen päätöksentekoon.*

Opiskelijoiden oma tutkimuksellinen työskentely kehittää työskentelyn ja yhteistyön taitoja, luovaa ja kriittistä ajattelua sekä innostaa opiskelijoita fysiikan opiskeluun. Opiskelija kehittää ***vuorovaikutusosaamistaan*** *ja oppii pitkäjänteisyyttä sekä vastuunottamista omasta työskentelystään monipuolisten työtapojen avulla, esimerkiksi projektioppimisella ja ryhmässä työskentelemällä.*

Opetus välittää kuvaa fysiikan merkityksestä kestävän tulevaisuuden rakentamisessa: fysiikkaa tarvitaan uusien ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa niin paikallisesti, kansallisesti kuin kansainvälisestikin. Opetus ohjaa opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta toiminnastaan ja ympäristöstä, käyttämään fysiikan osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestävän käytön, ympäristö- ja terveysvaikutusten sekä energiantuotantotapojen kannalta. Fysiikan opetus tukee näin ***eettisyyttä ja ympäristöosaamista****,* ***globaali- ja kulttuuriosaamista*** *sekä* ***hyvinvointiosaamista****.*

Fysiikan opintojen aikana harjoitellaan erilaisten tekstien kirjoittamista, kriittistä tulkitsemista ja analysointia. Monilukutaitoa kehitetään tulkitsemalla ja tuottamalla esimerkiksi kirjoitettua tekstiä, kuvia, videoita, taulukoita, kuvaajia tai kaavoja. ***Monitieteinen ja luova osaaminen*** *saa tukea fysiikan opiskelusta myös tieto- ja viestintäteknologian osalta. Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään muun muassa tiedon etsimiseen, kokeellisten havaintojen keräämiseen, mittaustulosten käsittelyyn ja tulkitsemiseen, tuotosten laatimiseen ja esittämiseen sekä mallintamiseen ja simulointiin.*

Tavoitteet

Fysiikan opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät fysiikan merkitykseen, arvoihin ja asenteisiin, tutkimisen taitoihin sekä fysiikan tietoihin ja niiden käyttämiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Merkitys, arvot ja asenteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa arvioida fysiikan ja teknologian merkitystä yksilölle ja yhteiskunnalle*
- *tunnistaa fysiikan osaamistaan sekä kykenee asettamaan omia tavoitteitaan, kohtaamaan oppimishaasteitaan ja soveltamaan fysiikan opiskelustrategioita*
- *perehtyy fysiikan soveltamiseen monipuolisissa tilanteissa, kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä*
- *saa mahdollisuuksia perehtyä fysiikan sovelluksiin vierailujen, korkeakouluyhteistyön tai työelämäyhteistyön kautta paikallisella tai kansainvälisellä tasolla*
- *saa riittävät jatko-opintovalmiudet luonnontieteellisille ja fysiikkaa soveltaville aloille*
- *saa valmiuksia osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan keskusteluun ja päätöksentekoon.*

Tutkimisen taidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa*
- *osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä ja kehittää kysymyksiä edelleen tutkimusten, ongelmanratkaisun tai muun toiminnan lähtökohdiksi*
- *osaa suunnitella ja toteuttaa kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa*
- *tunnistaa virhelähteiden vaikutuksen mittauksiin*
- *osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia sekä arvioida niitä ja koko tutkimusprosessia.*

Fysiikan tiedot ja niiden käyttäminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa käyttää fysiikan keskeisiä käsitteitä johdonmukaisesti ja oikeissa yhteyksissä*
- *jäsentää käsitystään luonnon rakenteista ja ilmiöistä fysiikan käsitteiden ja periaatteiden avulla*
- *osaa ilmaista johtopäätöksiä ja näkökulmia fysiikalle ominaisilla tavoilla*
- *ymmärtää fysiikan ilmiöitä ja periaatteita teknologisten sovellusten taustalla*
- *osaa muodostaa, tulkita ja arvioida erilaisia malleja sekä käyttää niitä ja simulaatioita ilmiöiden kuvaamiseen ja ennusteiden tekemiseen*
- *osaa käyttää asianmukaisia ohjelmia mallintamisen, laskennallisten ja graafisten ratkaisujen sekä tulosten ilmaisemisen välineenä*
- *osaa käyttää monipuolisia tietolähteitä ja arvioida niitä kriittisesti fysiikan tietojensa avulla.*

Osaamisen arviointi

Arviointi kohdistuu fysiikan yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute tukevat opiskelijaa fysiikan osaamisensa tiedostamisessa ja kehittämisessä. Samalla opiskelija harjaantuu itsearviointiin.

Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin. Fysiikan tietoja ja niiden soveltamista voidaan osoittaa eri tavoin, kuten selittämällä, graafisesti mallintamalla ja matemaattisia malleja käyttämällä. Erilaisten tuotosten lisäksi arvioidaan opiskelijan työskentelyä, esimerkiksi kysymysten muodostamista, ongelmanratkaisuprosessin kuvaamista ja tutkimisen taitoja. Arvioinnissa otetaan huomioon taito työskennellä kokeellisesti, hankkia tietoa ja soveltaa sitä.

Opintojaksot

Fysiikka luonnontieteenä, 1 op (FY01)

Opintojakson moduulit

- Fysiikka luonnontieteenä, 1 op (FY1), Pakollinen

Tavoitteet

Fysiikka luonnontieteenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu fysiikkaan systemaattisena, kokeellisuuteen nojautuvana tieteenä*
- *tutustuu aineen rakenteen ja maailmankaikkeuden mittasuhteisiin*
- *tutustuu fysiikassa käytettäviin tiedonhankintamenetelmiin*
- *osaa suunnitella ja toteuttaa yksinkertaisia luonnontieteellisiä kokeita*
- *saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta fysiikkaa ja sen opiskelua kohtaan.*

Keskeiset sisällöt

Fysiikka luonnontieteenä

- *suure ja yksikkö sekä SI-järjestelmä*
- *mittaaminen, tulosten kerääminen, niiden esittäminen graafisesti ja luotettavuuden arviointi*
- *graafinen malli ja lineaarinen malli*
- *yksinkertaisen kokeellisen tutkimuksen suunnitteleminen ja toteutus*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija saa kokemuksia, jotka herättävät kiinnostusta fysiikkaa ja sen opiskelua kohtaan.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään muun muassa tiedon etsimiseen, kokeellisten havaintojen keräämiseen, mittaustulosten käsittelyyn ja tulkitsemiseen, tuotosten laatimiseen ja esittämiseen sekä mallintamiseen ja simulointiin.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijoiden oma tutkimuksellinen työskentely kehittää työskentelyn ja yhteistyön taitoja, luovaa ja kriittistä ajattelua sekä innostaa opiskelijoita fysiikan opiskeluun.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön ja opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin. Fysikaalisen tiedon ymmärtämistä ja soveltamista voidaan osoittaa eri tavoin. Erilaisten tuotosten lisäksi arvioidaan kokeellisen työskentelyn taitoja sekä tiedon hankinnan, käsittelyn ja esittämisen taitoja. Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Mitä fysiikka on ja mitä kaikkea fysiikan tutkimus käsittää? Mihin tarvitsen fysiikkaa arjessani ja mitä mahdollisuuksia minulla on opiskeltuani fysiikkaa? Mistä maailmankaikkeus koostuu ja miten luonnontieteissä hankitaan tietoa maailmastamme?

Opintojaksolla tutustutaan mm. näihin kysymyksiin sekä käydään läpi perusteita liikkeestä ja voimasta, aineen rakenteesta ja maailmankaikkeudesta. Lisäksi kerrataan, kuinka kokeellisuus ja mallintaminen ovat perustana fysikaalisen tiedon rakentumisessa, ja harjoitellaan mittaustulosten esittämistä eri ohjelmilla sekä pohditaan tulosten luotettavuutta.

Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta, 1 op (FY02)

Opintojakson moduulit

- Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta, 1 op (FY2), Pakollinen

Tavoitteet

Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *perehtyy energiaan fysiikan keskeisenä käsitteenä*
- *tuntee eri energialajeja ja energiantuotantotapoja*
- *osaa vertailla eri energiantuotantotapoihin ja niiden ympäristövaikutuksiin liittyviä suuruusluokkia*
- *saa valmiuksia osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan keskusteluun ja päätöksentekoon kestävän energiatalouden näkökulmasta.*

Keskeiset sisällöt

Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta

- *energialajit, energian säilyminen ja muuntuminen*
- *energian tuotanto, teho, hyötysuhde ja energian siirtäminen*
- *energiantuotannon vaikutus ympäristöön ja ilmastonmuutokseen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakso antaa opiskelijalle valmiuksia osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla monilukutaitoa kehitetään tulkitsemalla ja tuottamalla esimerkiksi kirjoitettua tekstiä, kuvia, videoita, taulukoita, kuvaajia tai kaavoja.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksolla opiskelija kehittää ymmärrystään omien valintojen merkityksestä luonnonvarojen kestävän käytön, ympäristö- ja terveysvaikutusten sekä energiantuotantotapojen kannalta.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön ja opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin. Fysikaalisen tiedon ymmärtämistä ja soveltamista voidaan osoittaa eri tavoin. Erilaisten tuotosten lisäksi arvioidaan kokeellisen tutkimisen, mallinnuksen ja matemaattisen osaamisen taitoja sekä tiedon hankinnan ja käsittelyn taitoja. Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla käsitellään energian käsitettä fysiikassa ja tutustutaan eri energialajeihin ja energiantuotantoon. Lisäksi kurssilla harjoitellaan tutkimuskysymysten muodostusta, kaavioiden ja kuvaajien laatimista ja tulkintaa sekä lähdemateriaalin käyttöä.

Energia ja lämpö, 2 op (FY03)

Opintojakson moduulit

- Energia ja lämpö, 2 op (FY3), Valinnainen

Tavoitteet

Energia ja lämpö

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ymmärrystään energiasta fysiikan keskeisenä käsitteenä*
- *osaa tutkia aineen termodynaamiseen tilaan ja olomuodon muutoksiin liittyviä ilmiöitä*
- *osaa soveltaa termodynamiikan käsitteitä ja malleja energiantuotannon ratkaisujen tarkastelussa ja kestävän tulevaisuuden rakentamisessa*
- *tunnistaa energiatasapainon ja lämmönsiirtymisen merkityksen ilmastonmuutoksessa.*

Keskeiset sisällöt

Energia ja lämpö

- *voima vuorovaikutuksen voimakkuuden mittana*
- *mekaaninen työ*
- *termodynaaminen systeemi ja tilanmuuttujat*
- *lämpötila, paine ja hydrostaattinen paine*
- *energian säilyminen, sisäenergia, energian siirtyminen ja lämpömäärä*
- *aineen lämpeneminen ja jäähtyminen sekä olomuodon muutokset*
- *lämpölaajeneminen*
- *kaasujen tilanmuutokset ja ideaalikaasun tilanyhtälö*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakso kehittää yhteiskunnallista osaamista antamalla opiskelijalle valmiuksia osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun erityisesti energiantuotantoa käsittelevissä kysymyksissä ja vaikuttaa yhteiseen päätöksentekoon.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kehittää opintojaksolla vuorovaikutusosaamistaan ja oppii pitkäjänteisyyttä sekä vastuunottamista omasta työskentelystään monipuolisten työtapojen avulla ja ryhmässä työskentelemällä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön ja opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin. Fysikaalisen tiedon ymmärtämistä ja soveltamista voidaan osoittaa eri tavoin. Erilaisten tuotosten lisäksi arvioidaan kokeellisen tutkimisen, mallinnuksen ja matemaattisen osaamisen taitoja sekä tiedon hankinnan ja käsittelyn taitoja. Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla opiskellaan lämpöön, aineen termodynaamiseen tilaan ja lämpöopin pääsääntöihin liittyviä ilmiöitä, kuten kaasujen tilanmuutoksia ja lämpölaajenemista, painetta ja olomuodon muutoksia. Lisäksi opintojaksolla opiskellaan energiavaroja, kestävää kehitystä, mekaanisen energian sovelluksia, työtä, tehoa ja hyötysuhdetta.

Voima ja liike, 2 op (FY04)

Opintojakson moduulit

- Voima ja liike, 2 op (FY4), Valinnainen

Tavoitteet

Voima ja liike

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tutkia kokeellisesti voimaan ja liikkeeseen liittyviä ilmiöitä*
- *osaa tuottaa ja analysoida graafisia esityksiä mittausaineistosta*
- *ymmärtää säilymislakien merkityksen fysiikassa*
- *tuntee voimaan ja liikkeeseen liittyviä turvallisuusnäkökohtia.*

Keskeiset sisällöt

Voima ja liike

- *tasainen ja tasaisesti kiihtyvä suoraviivainen liike*
- *kappaleiden vuorovaikutus ja voima sekä Newtonin lait*
- *voimien yhteisvaikutus, voimakuvio ja liikeyhtälö*
- *paino ja kitka*

- *liike-energia, potentiaalienergia ja mekaaninen energia*
- *mekaanisen energian säilyminen ja mekaniikan energiaperiaate*
- *liikemäärä, impulssi, liikemäärän säilyminen ja yksiulotteiset törmäykset*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään opintojaksolla muun muassa tiedon etsimiseen, kokeellisten havaintojen keräämiseen, mittaustulosten käsittelyyn ja tulkitsemiseen, tuotosten laatimiseen ja esittämiseen sekä mallintamiseen ja simulointiin.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kehittää vuorovaikutusosaamistaan ja oppii pitkäjänteisyyttä, opiskelun suunnittelua sekä vastuun ottamista omasta työskentelystään monipuolisten työtapojen avulla ja ryhmässä työskentelemällä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön ja opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin. Fysikaalisen tiedon ymmärtämistä ja soveltamista voidaan osoittaa eri tavoin. Erilaisten tuotosten lisäksi arvioidaan kokeellisen tutkimisen, mallinnuksen ja matemaattisen osaamisen taitoja sekä tiedon hankinnan ja käsittelyn taitoja. Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla syvennetään tietoja voimasta ja liikkeestä. Kurssin keskeisiä sisältöjä ovat liike, voimat, voiman vääntövaikutukset, Newtonin lait ja säilymislait ja näihin liittyvät kuvaajat. Lisäksi opintojaksolla harjoitellaan mekaniikkaan liittyvien ilmiöiden kokeellista tutkimusta.

Jaksollinen liike ja aallot, 2 op (FY05)

Opintojakson moduulit

- Jaksollinen liike ja aallot, 2 op (FY5), Valinnainen

Tavoitteet

Jaksollinen liike ja aallot

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa mallintaa planetaarista liikettä ympyräliikkeenä*
- *perehtyy värähtely- ja aaltoliikkeen perusteisiin tutkimalla mekaanista värähtelyä ja ääntä*
- *osaa kuvata jaksollista liikettä fysikaalisilla ja matemaattisilla käsitteillä*
- *osaa mallintaa mekaanista värähtelyä ja ääntä jaksollisena liikkeenä.*

Keskeiset sisällöt

Jaksollinen liike ja aallot

- *momentti ja kappaleen kiertyminen*

- *tasapaino kiertymisen suhteen yksinkertaisissa tilanteissa*
- *tasainen ympyräliike ja normaalikiihtyvyys*
- *gravitaatiolaki ja planetaarinen liike*
- *jaksollinen liike, jaksonaika, taajuus ja amplitudi*
- *harmoninen voima ja värähtelyliike sekä harmonisen voiman potentiaalienergia*
- *mekaanisten aaltojen synty, eteneminen ja heijastuminen*
- *mekaanisten aaltojen diffraktio ja interferenssi sekä seisovat aallot*
- *ääni aaltoliikkeenä, äänen intensiteettitaso, äänen ominaisuudet ja eteneminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakso kehittää yhteiskunnallista osaamista antamalla opiskelijalle valmiuksia osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun ja vaikuttaa yhteiseen päätöksentekoon.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana harjoitellaan erilaisten tekstien kirjoittamista, kriittistä tulkitsemista ja analysointia. Monilukutaitoa kehitetään tulkitsemalla ja tuottamalla esimerkiksi kirjoitettua tekstiä, kuvia, videoita, taulukoita, kuvaajia tai kaavoja.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön ja opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin. Fysikaalisen tiedon ymmärtämistä ja soveltamista voidaan osoittaa eri tavoin. Erilaisten tuotosten lisäksi arvioidaan kokeellisen tutkimisen, mallinnuksen ja matemaattisen osaamisen taitoja sekä tiedon hankinnan ja käsittelyn taitoja. Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla perehdytään jaksolliseen liikkeeseen, aaltoihin, erilaisiin aaltoilmiöihin, ääneen ja akustiikkaan. Lisäksi käsitellään erilaisia aaltoliikkeen sovelluksia mm. lääketieteessä ja musiikissa. Näiden lisäksi opintojaksolla tutustutaan pyörimis- ja ympyräliikkeeseen sekä gravitaatioon.

Sähkö, 2 op (FY06)

Opintojakson moduulit

- Sähkö, 2 op (FY6), Valinnainen

Tavoitteet

Sähkö

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tutkia kokeellisesti sähköön liittyviä ilmiöitä ja tehdä sähköopin perusmittauksia*
- *osaa käyttää kentän ja potentiaalin käsitteitä sähkökentän kuvaamisessa*
- *tuntee sähkölaitteisiin ja sähköenergian siirtoon liittyviä turvallisuusnäkökohtia.*

Keskeiset sisällöt

Sähkö

- *jännite ja sähkövirta tasavirtapiireissä*
- *resistanssi ja Ohmin laki*
- *sähköteho ja Joulen laki*
- *vastusten kytkennät ja Kirchhoffin lait*
- *akut ja akun latauspiiri*
- *Coulombin laki ja homogeeninen sähkökenttä*
- *potentiaalienergia ja potentiaali homogeenisessa sähkökentässä*
- *kondensaattori ja kondensaattorin energia*
- *puolijohteet, diodi ja LED komponentteina virtapiirissä*
- *sähköturvallisuus: sulake, suojausluokitus ja läpilyöntilujuus*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksolla käsiteltävät teemat välittävät kuvaa fysiikan merkityksestä kestävän tulevaisuuden rakentamisessa: sähköoppia tarvitaan uusien ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa niin paikallisesti, kansallisesti kuin kansainvälisestikin. Opetus ohjaa opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta toiminnastaan ja ympäristöstä, käyttämään fysiikan osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestävän käytön, ympäristö- ja terveysvaikutusten sekä energiantuotantotapojen kannalta.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksolla opiskelija oppii hahmottamaan sähköturvallisuuden merkityksen omassa arjessaan ja ympäristössään.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön ja opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin. Fysikaalisen tiedon ymmärtämistä ja soveltamista voidaan osoittaa eri tavoin. Erilaisten tuotosten lisäksi arvioidaan kokeellisen tutkimisen, mallinnuksen ja matemaattisen osaamisen taitoja sekä tiedon hankinnan ja käsittelyn taitoja. Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tutustutaan sähköisiin perusilmiöihin, tasavirtapiireissä käytettäviin komponentteihin sekä sähköturvallisuuteen. Lisäksi opintojaksolla käsitellään sähköisiä voimia, sähkökenttiä, puolijohteita ja näiden sovelluksia.

Sähkömagnetismi ja valo, 2 op (FY07)

Opintojakson moduulit

- Sähkömagnetismi ja valo, 2 op (FY7), Valinnainen

Tavoitteet

Sähkömagnetismi ja valo

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää induktioilmiön keskeisen merkityksen sähkömagnetismissa*
- *ymmärtää sähköenergian tuotannon ja siirron fysikaaliset perusteet ja merkityksen yhteiskunnan toiminnan kannalta*
- *tunnistaa sähkömagneettisen säteilyn lähteitä ja vaikutuksia*
- *ymmärtää valon sähkömagneettisena ilmiönä.*

Keskeiset sisällöt

Sähkömagnetismi ja valo

- *ferromagnetismi ja magneettinen dipoli*
- *magneettinen vuorovaikutus ja magneettikenttä*
- *varatun hiukkasen liike homogeenisessa sähkö- ja magneettikentässä*
- *virtajohtimen magneettikenttä ja kahden virtajohtimen välinen voima*
- *sähkömagneettinen induktio, Lenzin laki ja pyörrevirrat*
- *generaattori, vaihtovirran synty, muuntaja ja energian siirto sähkövirran avulla*
- *sähkömagneettinen säteily ja sen spektri sekä mustan kappaleen säteilyn spektri*
- *valon heijastuminen, taittuminen ja kokonaisheijastuminen*
- *valon interferenssi ja diffraktio*
- *valon polarisaatio kvalitatiivisesti*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksolla opiskelija oppii ymmärtämään sähkömagneettista säteilyä ja siihen liittyviä turvallisuusnäkökulmia.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opetus ohjaa opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta toiminnastaan ja ympäristöstä, käyttämään fysiikan osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestävän käytön, ympäristö- ja terveysvaikutusten sekä energiantuotantotapojen kannalta.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla käsiteltävät teemat välittävät kuvaa fysiikan merkityksestä kestävän tulevaisuuden rakentamisessa: sähköoppia ja ymmärrystä sähkömagnetismista tarvitaan uusien ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa niin paikallisesti, kansallisesti kuin kansainvälisestikin.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön ja opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin. Fysikaalisen tiedon ymmärtämistä ja soveltamista voidaan osoittaa eri tavoin. Erilaisten tuotosten lisäksi arvioidaan kokeellisen

tutkimisen, mallinnuksen ja matemaattisen osaamisen taitoja sekä tiedon hankinnan ja käsittelyn taitoja. Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson keskeinen sisältö käsittää sähkömagneettiset aallot ja valon, magneettiset perusilmiöt, sähkömagneettisen induktion, yksinkertaiset vaihtovirtapiirit sekä sähkömagneettiset sovellukset, kuten muuntajat ja generaattorit. Lisäksi käydään läpi myös hiukkaskiihdyttimien perusperiaatteet.

Aine, säteily ja kvantittuminen, 2 op (FY08)

Opintojakson moduulit

- Aine, säteily ja kvantittuminen, 2 op (FY8), Valinnainen

Tavoitteet

Aine, säteily ja kvantittuminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee ionisoivan säteilyn vaikutukset ja tutustuu säteilyn turvalliseen käyttöön*
- *tutustuu kvanttifysiikkaan perustuvaan maailmankuvaan alkeishiukkasfysiikasta kosmologiaan*
- *ymmärtää kvantittumiseen perustuvan teknologian merkityksen nyky-yhteiskunnassa.*

Keskeiset sisällöt

Aine, säteily ja kvantittuminen

- *energian kvantittuminen aineen ja säteilyn vuorovaikutuksessa*
- *fotoni sähkömagneettisen säteilykentän kvanttina*
- *atomin rakenne, atomin elektronien kvanttitilat ja aaltomekaanisen atomimallin periaate*
- *kvantittumiseen perustuva teknologia: laser ja kvanttirakenteet*
- *atomiytimen rakenne ja muutokset, radioaktiivinen hajoaminen*
- *ydinreaktiot, massan ja energian ekvivalenssi, ytimen sidosenergia*
- *ydinvoima, fissio ja fuusio*
- *hajoamislaki*
- *ionisoivan säteilyn lajit ja biologiset vaikutukset sekä soveltaminen lääketieteessä ja teknologiassa*
- *hiukkasfysiikan standardimalli*
- *maailmankaikkeuden kehitys*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla käsiteltävät teemat antavat opiskelijalle valmiuksia osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun ja vaikuttaa yhteiseen päätöksentekoon esimerkisi energiapolitiikkaan liittyvissä kysymyksissä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opetus välittää kuvaa fysiikan merkityksestä kestävän tulevaisuuden rakentamisessa: fysiikkaa tarvitaan uusien ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin

turvaamisessa niin paikallisesti, kansallisesti kuin kansainvälisestikin. Opetus ohjaa opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta toiminnastaan ja ympäristöstä, käyttämään fysiikan osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestävän käytön, ympäristö- ja terveysvaikutusten sekä energiantuotantotapojen kannalta.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön ja opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin. Fysikaalisen tiedon ymmärtämistä ja soveltamista voidaan osoittaa eri tavoin. Erilaisten tuotosten lisäksi arvioidaan kokeellisen tutkimisen , mallinnuksen ja matemaattisen osaamisen taitoja sekä tiedon hankinnan ja käsittelyn taitoja. Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla käsitellään kvantittumiseen, atomi- ja ydinfysiikkaan liittyviä ilmiöitä ja lainalaisuuksia sekä tutustutaan ydinenergian tuottoon ja sen rauhanomaiseen käyttöön. Lisäksi perehdytään hiukkasfysiikkaan, kiihdyttimiin, maailmankaikkeuden rakenteisiin ja standardimalliin.

Fysiikan abikertaus, 2 op (FY09)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- lukion fysiikan oppimäärän kertaus
- valmiudet ylioppilaskokeeseen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- lukion fysiikan oppimäärän kertaus
- ylioppilaskokeessa tarvittavien ohjelmistojen käyttö

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana harjoitellaan erilaisten tekstien kirjoittamista, kriittistä tulkitsemista ja analysointia. Monilukutaitoa kehitetään tulkitsemalla ja tuottamalla esimerkiksi kirjoitettua tekstiä, kuvia, videoita, taulukoita, kuvaajia tai kaavoja. Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään muun muassa tiedon etsimiseen, kokeellisten havaintojen keräämiseen, mittaustulosten käsittelyyn ja tulkitsemiseen, tuotosten laatimiseen ja esittämiseen sekä mallintamiseen ja simulointiin.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla opiskelija harjaantuu pitkäjänteiseen työskentelyyn sekä oman työskentelyn suunnitteluun.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu erityisesti fysiikan eri osa-aluiden monipuoliseen hallintaan ja ymmärrykseen. Fysikaalisen tiedon ymmärtämistä ja soveltamista voidaan osoittaa eri tavoin. Erilaisten tuotosten lisäksi arvioidaan kokeellisen tutkimisen, mallinnuksen ja matemaattisen osaamisen taitoja sekä tiedon hankinnan ja käsittelyn taitoja. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla kerrataan aikaisempien opintojaksojen sisältöjä sekä valmistaudutaan fysiikan yo-kokeeseen ja jatko-opintoihin. Lisäksi harjoitellaan ja kerrataan yo-kokeessa tarvittavien ohjelmien käyttöä ja tehtävien vastaustekniikkaa. Opintojaksolla jokainen opiskelija etenee omien tavoitteidensa mukaisesti. Opintojaksolla on paljon itsenäistä harjoittelua.

Fysiikkaa kokeellisesti, 2 op (FY10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- kokeellinen työskentely ja työn suunnittelu
- havaintojen ja päätelmien teko
- raportointi
- luotettavuuden arviointi, erilaiset tietolähteet ja virheiden arviointi

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- kokeellinen työskentely

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijoiden oma tutkimuksellinen työskentely kehittää työskentelyn ja yhteistyön taitoja, luovaa ja kriittistä ajattelua sekä innostaa opiskelijoita fysiikan opiskeluun.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakso ohjaa luonnontieteille ominaiseen ajatteluun, tiedonhankintaan, tietojen käyttämiseen, ideointiin, vuorovaikutukseen sekä tiedon luotettavuuden ja merkityksen arviointiin.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Työkurssin arvioinnin kohteena on opiskelijan työskentely mittausten ja raportoinnin aikana. Lisäksi opiskelija saa palautetta ja arvioinnin palauttamistaan työselostuksista. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Fysiikkaa kokeellisesti -opintojaksolla tutustutaan fysiikan erilaisiin työtapoihin ja tutkimusmenetelmiin. Opintojaksolla harjoitellaan mm. erilaisia mittausmenetelmiä, mittalaitteistojen käyttöä, mittausaineistojen ja tulosten analysointia sekä tulosten raportointia.

Oppitunneilla opiskelija pääsee itse mittaamaan ja kokeilemaan. Opintojaksoa suositellaan erityisesti lisäkertauksena fysiikan YO-kirjoittajille.

Astrofysiikka ja tähtitiede, 2 op (FY11)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- maailmankaikkeuden rakenteiden ymmärrys
- maailmankuvan kehitys
- oma paikkamme maailmankaikkeudessa

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- tähtitieteen historia
- maailmankuvan kehitys
- maailmankaikkeuden suuret ja pienet rakenteet
- maailmakaikkeuden rakenteiden tutkimus ja sen haasteet
- tähtitaivaan ilmiöt ja havainnot
- kriittinen ajattelu

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla opiskelija oppii hahmottamaan eri luonnontieteiden välisiä yhteyksiä ja yhtymäkohtia. Lisäksi opintojaksolla käsitellään maailmankuvan kehityksen historiaa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla käsiteltävät tietelliseen maailmankuvaan ja ihmiskunnan asemaan maailmankaikkeudessa liittyvät teemat antavat opiskelijalle valmiuksia osallistua tulevaisuuden ratkaisuja käsittelevään keskusteluun.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön ja opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin. Fysikaalisen tiedon ymmärtämistä ja soveltamista voidaan osoittaa eri tavoin. Erilaisten tuotosten lisäksi arvioidaan kokeellisen tutkimisen, mallinnuksen ja matemaattisen osaamisen taitoja sekä tiedon hankinnan ja käsittelyn taitoja. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson tavoitteena on antaa opiskelijalle kuva tähtitieteen, astrofysiikan ja kosmologian perusteista.

Aiheita ovat mm. tähtitieteen historia, avaruuden tutkimus, ajanlasku, kalenterit, havaintolaitteet ja kaukoputket, tähtitaivas, spektrit, aurinkokunta, tähdet, galaksit ja muut avaruuden kohteet.

Lisäksi opintojaksolla perehdytään maailmankaikkeuden rakenteisiin ja kehitykseen liittyviin kysymyksiin. Aiheina voivat olla myös opettajaa ja opiskelijoita askarruttavat teemat sekä ajankohtaiset fysiikan tutkimuskysymykset ja havainnot.

Tiedekoulu, 2 op (FY12)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tutustuminen fysiikan eri alojen tutkimukseen
- Tutkijoiden ja asintuntijoiden tapaaminen
- Vierailu kotimaiseen tai ulkomaiseen tutkimuskeskukseen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Fysiikan eri alojen sovellus- ja tutkimusmahdollisuudet
- Käytännön työskentelyyn tutustuminen fysiikan eri aloilla

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Osallistuminen kansainväliseen tiedekouluun avartaa opiskelijan maailmankuvaa ja käsitystä kansainvälisestä tutkimuksesta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Osallistumalla kansainväliseen tiedekouluun opiskelija oppii hahmottamaan monitieteisen ajattelun merkitystä tutkijan työssä.

Vuorovaikutusosaaminen

Toimiminen kansainvälisessä tutkimuksessa edellyttää vahvoja vuorovaikutustaitoja. Opsintojaksolla opiskelija ymmärtää vuorovaikutustaitojen merkityksen tulevaisuudessa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi voi olla esim. raportti, päiväkirja tai vastaava. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso voidaan myöntää kouluopetuksen ulkopuoliseen tiedekouluun, kuten CERN-tiedekouluun tai vastaavaan projektiin osallistumisesta.

Fysiikan laskut, 2 op (FY13)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- fysiikan tietojen ja taitojen syventäminen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- yo-tasoisten tehtävien harjoittelu

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla harjaannutaan käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon etsimiseen, kokeellisten havaintojen keräämiseen, mittaustulosten käsittelyyn ja tulkitsemiseen, tuotosten laatimiseen ja esittämiseen sekä mallintamiseen.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan palautettavien tehtävien perusteella. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tehdään ylioppilastehtävien tasoa olevia tehtäviä fysiikan eri alueilta. Opintojakso suoritetaan muiden fysiikan opintojen rinnalla itsenäisesti.

Moderni fysiikka, 2 op (FY14)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- aineen rakenteen ymmärtäminen
- kvanttimekaniikan maailmankuvaan tutustuminen
- matemaattisten ja laskennallisten menetelmien soveltaminen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- sisältöjä modernista, 1900-luvun fysiikasta
- esimerkiksi kvanttimekaniikka
- kvanttikemia, laskennallinen kemia ja spektroskopia
- laskennalliset ja numeeriset menetelmät

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla opitaan sisältöjä, jotka liittyvät sekä kemiaan että fysiikkaan.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla tehdään yhteistyötä yliopistojen ja tutkimuslaitosten kanssa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opitaan hiukkasfysiikan merkitystä ilmastonmuutoksen tutkimuksessa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla arvioidaan kokeellisten ja laskennallisten töiden tekemistä, kirjallisia raportteja ja laskuharjoituksia.

Kurssin arvioinnin kohteena on opiskelijan työskentely tutkimuksien ja raportoinnin aikana. Lisäksi opiskelija saa palautetta ja arvioinnin palauttamistaan kirjallisista raporteista ja laskuharjoituksista. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla käsitellään vaihtuvia moderniin fysiikkaan liittyviä aiheita. Lisäksi vieraillaan erilaisissa tutkimuslaitoksissa ja asiantuntijavierailuja järjestetään mahdollisuuksien mukaan.

Tiede ja taide valokuvassa, 2 op (TO01)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

8.6. Maantiede (GE)

Oppiaine ja tehtävä

Maantiede tarkastelee luonnon, ihmisen ja yhteiskunnan ilmiöitä ja vuorovaikutusta. Maantieteen opetuksen tehtävänä on avartaa opiskelijan maantieteellistä maailmankuvaa ja kehittää valmiuksia ymmärtää maailmanlaajuisia, alueellisia ja paikallisia ilmiöitä ja niiden ajallista muutosta sekä alueellisia ongelmia ja niiden ratkaisumahdollisuuksia.

Maantieteen opetus ohjaa opiskelijaa havaitsemaan muuttuvaan maailmaan vaikuttavia tekijöitä, muodostamaan perusteltuja näkemyksiä, ottamaan kantaa omassa ympäristössään, lähialueilla ja koko maailmassa tapahtuviin muutoksiin sekä toimimaan aktiivisesti luonnon ja ihmisen hyvinvoinnin edistämiseksi. Opetus harjaannuttaa opiskelijan osallistumis- ja vaikuttamistaitoja sekä tukee opiskelijaa kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. Maantieteen opetus ohjaa opiskelijaa tiedostamaan luonnon ja ihmistoiminnan vuorovaikutusta sekä tarkastelemaan maailmaa muuttuvana ja kulttuurisesti monimuotoisena elinympäristönä.

Maantieteen opetuksessa integroituvat luonnontieteelliset ja humanistis-yhteiskuntatieteelliset aiheet. Opetus antaa opiskelijalle valmiuksia ympäristö- ja ihmisoikeuskysymysten tarkasteluun sekä tukee opiskelijan kasvua sivistyneeksi ja vastuulliseksi kansalaiseksi.

Nuorten elämismaailma sekä opiskelijan arkiset kokemukset ja havainnot ovat maantieteen opetuksen lähtökohta. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti erilaisia oppimisympäristöjä. Tutkiva lähestymistapa ja geomedian käyttö auttavat opiskelijaa syventämään maantieteellistä ajattelua sekä ymmärtämään arkiympäristössä ja paikallisella, alueellisella ja maailmanlaajuisella tasolla tapahtuvia muutoksia. Geomedialla tarkoitetaan maantieteellisiä tiedonhankinta- ja esitystapoja, esimerkiksi karttoja, paikkatietoa, diagrammeja, kuvia, videoita, kirjallisia lähteitä,

mediaa ja suullisia esityksiä. Geomedian monipuolinen käyttö tukee opiskelijaa maantieteellisen tiedon hankinnassa, analysoinnissa, tulkinnassa ja visuaalisessa esittämisessä. Ajankohtaisten uutisten käsittely opetuksessa kehittää opiskelijan maailmankuvan rakentumista ja kriittistä ajattelua sekä auttaa häntä ymmärtämään lähiympäristössä ja muualla maailmassa tapahtuvia muutoksia.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat yhdessä maantieteen tavoitteiden saavuttamisen kanssa.

*Maantieteen opetuksessa tuetaan opiskelijan **hyvinvointi-** ja **vuorovaikutusosaamisen** kehittymistä. Maantieteen opetukselle ominaiset työskentelytavat ovat opiskelijalähtöisiä ja vuorovaikutteisia vaihtelevissa oppimisympäristöissä. Maantieteen opetuksessa korostuvat erityisesti sosiaaliset ja yhteistyötaidot sekä vastuunotto omasta ja muiden työskentelystä. Opiskelija saa ohjausta omien tavoitteiden asettamisessa sekä tukea ja kannustusta oppimisprosessin eri vaiheissa, mikä vahvistaa opiskelijan itsetuntemusta ja pitkäjänteisyyttä.*

*Maantieteen opetus harjaannuttaa opiskelijaa tutkimuksellisuuteen sekä **monitieteelliseen ja luovaan** työskentelyyn. Opetuksessa perehdytään maantieteen ja sitä lähellä olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Geomediataidot vahvistavat opiskelijan monilukutaitoa. Maantieteen opetus motivoi opiskelijaa luonnontieteelliseen ja humanistis-yhteiskuntatieteelliseen ajatteluun, tiedonhankintaan sekä tietojen kriittiseen analyysiin.*

*Maantieteen opetus antaa tietopohjan, jonka avulla opiskelija voi ottaa kantaa moniin ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja kykenee kriittisyyteen seuratessaan mediaa. Opetus edistää opiskelijan ymmärrystä kestävän kehityksen merkityksestä aluesuunnittelun lähtökohtana ja antaa opiskelijalle valmiuksia osallistuvaan suunnitteluun. Opetus ohjaa opiskelijaa kestävään tulevaisuuteen ja globaalin vastuun ymmärtämiseen aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä, mikä vahvistaa **yhteiskunnallista osaamista**.*

*Maantieteen opiskelu vahvistaa opiskelijan **eettisyyttä ja ympäristöosaamista** monipuolisesti. Opetus lisää ymmärrystä kulttuurisesta monimuotoisuudesta ja luonnonympäristön merkityksestä. Maantieteen opetuksessa opiskelijalle välittyy kuva kestävän elämäntavan välttämättömyydestä. Opetus auttaa opiskelijaa soveltamaan maantieteellisiä tietoja ja taitoja omassa arkielämässä, eettisissä pohdinnoissa ja kestävissä kulutusvalinnoissa.*

*Maantieteen opetus syventää opiskelijan käsitystä ihmisoikeuksien merkityksestä, yhteiskunnan moninaisuudesta ja alueellisen identiteetin muodostumisesta tukien siten opiskelijan **globaali- ja kulttuuriosaamisen** kehittymistä. Maantieteelle on ominaista tarkastella ajankohtaisia maailmanlaajuisia ilmiöitä ja niiden vuorovaikutussuhteita. Maantiede tukee opiskelijan kansainvälisyysvalmiuksien ja tulevaisuuden taitojen rakentumista sekä kasvua sivistyneeksi ja avarakatseiseksi ihmiseksi.*

Tavoitteet

Maantieteen opetuksessa vahvistetaan opiskelijan maantieteellistä ajattelua, syvennetään ilmiöiden ja prosessien ymmärtämistä sekä kehitetään monipuolisten taitojen hallintaa ja soveltamista. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Maantieteellinen ajattelu

Tavoitteena on, että opiskelija

- *saa elämyksiä ja kokemuksia, jotka syventävät hänen kiinnostustaan maantieteeseen ja maantieteen tapaan hahmottaa ja tutkia maailmaa*
- *ymmärtää, mikä on ominaista maantieteelle tieteenalana ja mihin maantieteellistä osaamista tarvitaan arkielämässä, opiskelussa ja työelämässä*
- *osaa käyttää maantieteellisiä käsitteitä täsmällisesti ja ilmaista perusteltuja näkemyksiä maantieteelle ominaisella tavalla oikeissa yhteyksissä*
- *syventää maailman karttakuvan ja paikannimistön hallintaansa*
- *osaa tarkastella maailmaa eri lähtökohdista, kuten yksilön, yhteiskunnan ja ympäristön näkökulmista*
- *ymmärtää kestävän elämäntavan välttämättömyyden ja luonnonvaroja säästävän kiertotalouden merkityksen.*

Maantieteelliset ilmiöt ja prosessit

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää luonnonmaantieteellisiä ilmiöitä ja prosesseja*
- *ymmärtää ihmismaantieteellisiä ilmiöitä ja prosesseja*
- *ymmärtää luonnon- ja ihmismaantieteellisten ilmiöiden ja prosessien vuorovaikutuksen.*

Maantieteelliset taidot ja soveltaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa havainnoida arkiympäristöjä ja tulkita maisemaa*
- *osaa vertailla ja analysoida luonnon ja ihmistoiminnan alueellisia ilmiöitä, rakenteita ja vuorovaikutussuhteita sekä niissä tapahtuvia muutoksia eri aluetasoilla*
- *osaa havainnoida, kuvata ja analysoida ihmisten hyvinvointia paikallisesti, alueellisesti ja maailmanlaajuisesti*
- *osaa pohtia ja arvioida mahdollisia ratkaisuja ympäristön muutoksiin ja ihmisen toiminnan aiheuttamiin muutoksiin*
- *ymmärtää, soveltaa ja analysoi maantieteellistä tietoa sekä hyödyntää monipuolisesti geomediaa tiedon hankinnassa, arvioinnissa ja esittämisessä*
- *seuraa ajankohtaisia maailman tapahtumia ja osaa kriittisesti arvioida niihin vaikuttavia tekijöitä sekä mahdollisia seurauksia*
- *tuntee alueiden kehittämisen, osallistumisen ja vaikuttamisen keinoja*
- *saa valmiuksia toimia kantaaottavana ja kestävää tulevaisuutta edistävänä aktiivisena maailmankansalaisena.*

Osaamisen arviointi

Maantieteen yleisten tavoitteiden saavuttamista arvioidaan moduulikohtaisten tavoitteiden ja keskeisten sisältöjen kautta. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute ohjaavat opiskelijaa tulemaan tietoiseksi omista työskentelytavoistaan ja kehittämään omaa osaamistaan. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin.

Maantieteen arvioinnin keskeisiä kohteita ovat maantieteellinen ajattelu, maantieteellisten ilmiöiden ja prosessien ymmärtäminen sekä maantieteellisten taitojen osaaminen ja soveltaminen. Opiskelija voi esittää maantieteellistä ajatteluaan ja tietoaan monipuolisin menetelmin. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky ymmärtää, soveltaa, analysoida, arvioida, havainnollistaa ja esittää maantieteellistä tietoa erilaisissa tilanteissa. Maantieteessä keskeisiä arvioitavia taitoja ovat karttojen luku- ja tulkintataito, graafiset esittämistaidot sekä muut geomediataidot. Opiskelija voi osoittaa arvioitavaa osaamista myös kenttätöillä sekä esitelmillä, tutkielmilla ja muilla tuotoksilla.

Opintojaksot

Maailma muutoksessa, 2 op (GE01)

Opintojakson moduulit

- Maailma muutoksessa, 2 op (GE1), Pakollinen

Tavoitteet

Maailma muutoksessa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää maantieteellistä maailmankuvaansa ja osaa käyttää paikannimistöä luontevasti tarkoituksenmukaisissa yhteyksissä*
- *osaa analysoida ympäristön muutosten syitä ja arvioida ympäristön muutosten seurauksia eri alueilla*
- *tuntee keinoja ja osaa selittää, millaisten ratkaisujen avulla ympäristön muutoksia voidaan hillitä tai vaikutuksia lieventää eri alueilla*
- *osaa analysoida ihmiskunnan muutosten syitä ja arvioida muutosten seurauksia eri alueilla*
- *tuntee keinoja ja osaa arvioida, miten ihmistoiminnan aiheuttamiin muutoksiin voidaan vaikuttaa eri alueilla*
- *tuntee kestävän kehityksen sitoumuksia sekä osaa käyttää näitä eettisten perustelujen pohjana*
- *osaa hankkia, analysoida ja esittää asianmukaista ja luotettavaa tietoa alueellisista kysymyksistä geomediaa hyödyntäen*
- *osaa arvioida kriittisesti ajankohtaisia alueellisia uutisia ympäristön tai ihmiskunnan muutoksista eri medioissa.*

Keskeiset sisällöt

Maailma muutoksessa

Maantiede tieteenalana

- *miten maantieteessä tarkastellaan ympäristöä ja maailmaa*
- *miten maantiedettä hyödynnetään työelämässä ja arjessa*
- *alueelliset ajankohtaiset uutiset*

Ympäristön muutoksia ja niiden ratkaisukeinoja

- *ilmastonmuutosten mekanismit*
- *nykyisen ilmastonmuutoksen syitä ja seurauksia*
- *kuivuus, aavikoituminen, myrskyt, tulvat*
- *ympäristön muutoksiin sopeutuminen ja niiden hillintä*

Ihmiskunnan muutoksia

- *väestön kasvun ja vaurastumisen maailmanlaajuiset ympäristövaikutukset*
- *puhtaan veden puute, nälkä*
- *hyvinvoinnin jakautuminen, köyhyys*
- *pakolaisuus*
- *kestävän kehityksen sitoumukset*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa perehdytään maantieteen ja sitä lähellä olevien tieteiden käsitteistöön. Geomediataidot harjaannuttavat opiskelijaa monilukutaitoon. Maailmanlaajuisten kriisien syiden ja seurausten ymmärtäminen antaa opiskelijoille valmiuksia ongelmien ratkaisuehdotuksien pohdintaan.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa tarkastellaan ihmisen toiminnan vaikutuksia ympäristön ja koko maapallon tilaan. Käydään läpi toimia, joilla negatiivisia vaikutuksia voidaan vähentää.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointia toteutetaan oppimisen aikana, itsearviointina ja summatiivisena arviointina opintojakson päätteeksi. Opintojakso arvioidaan numerolla.

Arvioinnissa otetaan huomioon opintojaksolle keskeisten peruskäsitteiden hallinta, maantieteellinen ajattelu, tiedon soveltaminen sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtäminen ja kokonaisuuksien hahmottaminen. Lisäksi arvioidaan opiskelijan tiedonhankinta ja -käsittelytaitoja. Eityishuomiota arvioinnissa annetaan geomediataidoille ja alueellisten asioiden esittämiselle karttojen ja diagrammien avulla. Arvioinnissa huomioidaan myös aktiivinen osallistuminen opintojaksolla käsiteltäviin asioihin sekä vastuunotto omasta työskentelystä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana opiskelija kehittää maantieteellistä maailmankuvaansa ja oppii hankkimaan, analysoimaan ja esittämään asianmukaista ja luotettavaa tietoa alueellisista kysymyksistä.

Opintojakso perehdyttää opiskelijan muuttuvan maailman ja sen alueellisten ongelmien tarkasteluun. Opintojakson aikana seurataan ajankohtaista uutisointia eri puolilta maailmaa ja hahmotetaan globaaleja riskialueita sekä luonnonriskien, ympäristöriskien että ihmiskunnan riskien kannalta. Opintojakso käsittelee myös eri puolilla maailmaa tapahtuvaa myönteistä kehitystä ja mahdollisuuksia hillitä ja ennakoida riskejä sekä varautua ja sopeutua niihin.

Sininen planeetta, 2 op (GE02)

Opintojakson moduulit

- Sininen planeetta, 2 op (GE2), Valinnainen

Tavoitteet

Sininen planeetta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti luonnonmaantieteen peruskäsitteitä ja paikannimistöä*
- *osaa hankkia, analysoida, tulkita, arvioida ja esittää luonnonmaantieteellistä tietoa geomedian avulla*
- *osaa selittää Maan planetaarisuudesta johtuvia ilmiöitä ja perustella ilmiöiden vaikutuksia luonnon järjestelmiin*
- *osaa kuvata ja analysoida elottoman ja elollisen luonnon alueellisuutta maapallolla*
- *osaa tulkita kuvista ja kartoilta luonnonmaisemien rakennetta, syntyä ja kehitystä sekä selittää perustellen, miten ja miksi luonnonmaisemat muuttuvat*

- *osaa analysoida luonnonriskien syitä ja arvioida luonnonriskien seurauksia eri alueilla*
- *osaa selittää ja vertailla esimerkkien avulla, miten luonnonriskien seurauksia voidaan ennakoida tai vaikutuksia lieventää eri alueilla*
- *ymmärtää luonnonmaantieteellisen tiedon merkityksen yhteiskunnassa ja ihmisten arkielämässä.*

Keskeiset sisällöt

Sininen planeetta

Luonnonmaantieteellinen ajattelu

- *luonnonmaantieteellisten kysymysten asettaminen, tiedon hankinta, analysointi, arviointi ja esittäminen*
- *luonnonmaantieteen tietolähteet ja tutkimusmenetelmät*

Ilmakehä ja vesikehä

- *ilmakehän rakenne ja tuulet, muutokset otsonikerroksessa*
- *veden kiertokulku, sateet ja meriveden liikkeet, ENSO ja NAO*
- *sää ja sen ennustaminen*
- *ilmastoalueet*

Kivikehä

- *maapallon rakenne ja kiviaineksen kierto*
- *endogeeniset ja eksogeeniset tapahtumat maanpinnan muokkaajina*
- *endogeeniset ja eksogeeniset ilmiöt riskeinä, keskeiset riskialueet, ennakointi ja niihin varautuminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa perehdytään maantieteen ja sitä lähellä olevien tieteiden käsitteistöön. Geomediataidot harjaannuttavat opiskelijaa monilukutaitoon.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa tarkastellaan ajankohtaisia maailmanlaajuisia ilmiöitä ja niiden vuorovaikutussuhteita. Pyritään ymmärtämään maailman moninaisuuden syitä ja seurauksia.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointia toteutetaan oppimisen aikana, itsearviointina ja summatiivisena arviointina opintojakson päätteeksi. Opintojakso arvioidaan numerolla.

Arvioinnissa otetaan huomioon opintojaksolle keskeisten peruskäsitteiden hallinta, maantieteellinen ajattelu, tiedon soveltaminen sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtäminen ja kokonaisuuksien hahmottaminen. Lisäksi arvioidaan opiskelijan tiedonhankinta ja -käsittelytaitoja. Eityishuomiota arvioinnissa annetaan geomediataidoille ja alueellisten asioiden esittämiselle karttojen ja diagrammien avulla. Arvioinnissa huomioidaan myös aktiivinen osallistuminen opintojaksolla käsiteltäviin asioihin sekä vastuunotto omasta työskentelystä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tarkastellaan luonnonmaantieteen ilmiöitä ja syvennetään ilma-, vesi- ja kivikehän rakenteen ja toiminnan tuntemusta. Keskeisenä näkökulmana ovat luonnossa tapahtuvat prosessit ja niihin liittyvät syy-seuraussuhteet. Opintojaksossa tutustutaan luonnonmaantieteen tutkimusmenetelmiin ja harjoitellaan geomediaa hyväksi käyttäen tulkitsemaan luonnonmaisemia ja niiden syntyä. Opintojakso perehdyttää luonnonmaantieteellisen tiedon käyttöön yhteiskunnassa ja arkielämässä.

Yhteinen maailma, 2 op (GE03)

Opintojakson moduulit

- Yhteinen maailma, 2 op (GE3), Valinnainen

Tavoitteet

Yhteinen maailma

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti ihmismaantieteen käsitteitä ja paikannimistöä*
- *tunnistaa kulttuurisia piirteitä ja niiden eroja, arvostaa niiden moninaisuutta sekä ottaa toiminnassaan huomioon ihmisoikeudet*
- *osaa hankkia, analysoida, arvioida ja esittää ihmismaantieteellistä tietoa geomedian avulla*
- *osaa kuvata ja analysoida ihmistoiminnan alueellisia piirteitä sekä ihmisen ja luonnon välisiä riippuvuussuhteita eri aluetasoilla*
- *osaa analysoida luonnonvarojen ja ympäristön tarjoamien mahdollisuuksien vaikutusta ihmisen toimintaan sekä vertailla eri alueita*
- *osaa analysoida esimerkkien avulla ihmiskunnan riskien ja ympäristöriskien syitä ja arvioida niiden seurauksia sekä tunnistaa keinoja, miten riskien seurauksia voidaan hillitä tai vaikutuksia lieventää eri alueilla*
- *ymmärtää ihmismaantieteellisen tiedon merkityksen yhteiskunnassa, ihmisten arkielämässä ja omassa toiminnassaan.*

Keskeiset sisällöt

Yhteinen maailma

Ihmismaantieteellinen ajattelu

- *ihmismaantieteellisten kysymysten asettaminen, tiedon hankinta, analysointi, arviointi ja esittäminen*
- *ihmismaantieteen tietolähteet ja tutkimusmenetelmät*
- *paikkojen kokeminen ja miellekartat*

Väestö, asutus ja kulttuurit

- *väestörakenne ja väestönmuutokset*
- *asutuksen sijoittuminen, muuttoliikkeet*
- *kulttuurien moninaisuus, alueellinen identiteetti ja ihmisoikeuksien toteutuminen, kuten alkuperäiskansojen asema*

Kaupungit ja kaupungistuminen

- *maankäyttö ja rakennettu ympäristö*
- *kaupunkiympäristön muutokset ja ekokaupungit*

Tuotannon alueelliset piirteet ja luonnonvarojen kestävä käyttö

- *maa-, metsä- ja kalatalous*

- *kaivannaiset, energialähteet*
- *teollisuus*
- *kiertotalous*

Liikkuminen, palvelut ja vuorovaikutus

- *saavutettavuus, liikenneverkot ja matkailu*
- *globalisaatio*
- *innovaatioiden alueellinen leviäminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa tarkastellaan ajankohtaisia maailmanlaajuisia ilmiöitä ja niiden vuorovaikutussuhteita. Pyritään ymmärtämään maailman kulttuurien moninaisuuden syitä ja seurauksia.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakso auttaa ymmärtämään yhteiskunnallisia vuorovaikutuksia sekä niiden syitä ja seurauksia.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointia toteutetaan oppimisen aikana, itsearviointina ja summatiivisena arviointina opintojakson päätteeksi. Opintojakso arvioidaan numerolla.

Arvioinnissa otetaan huomioon opintojaksolle keskeisten peruskäsitteiden hallinta, maantieteellinen ajattelu, tiedon soveltaminen sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtäminen ja kokonaisuuksien hahmottaminen. Lisäksi arvioidaan opiskelijan tiedonhankinta ja -käsittelytaitoja. Erityishuomiota arvioinnissa annetaan geomediataidoille ja alueellisten asioiden esittämiselle karttojen ja diagrammien avulla. Arvioinnissa huomioidaan myös aktiivinen osallistuminen opintojaksolla käsiteltäviin asioihin sekä vastuunotto omasta työskentelystä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tarkastellaan ihmismaantieteen ilmiöitä ja syvennetään ihmistoiminnan alueellisten piirteiden tuntemusta. Keskeisenä näkökulmana on luonnonvarojen ja ympäristön tarjoamien mahdollisuuksien arviointi ihmistoiminnan kannalta. Opintojaksossa tutustutaan ihmismaantieteen tutkimusmenetelmiin ja harjoitellaan geomediaa hyväksi käyttäen tulkitsemaan ihmistoiminnan jäsentymistä maapallolla. Opintojakso perehdyttää ihmismaantieteellisen tiedon käyttöön yhteiskunnassa ja arkielämässä.

Geomedia - tutki, osallistu ja vaikuta, 2 op (GE04)

Opintojakson moduulit

- Geomedia – tutki, osallistu ja vaikuta, 2 op (GE4), Valinnainen

Tavoitteet

Geomedia – tutki, osallistu ja vaikuta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa asettaa maantieteellisiä kysymyksiä ja toteuttaa tutkimuksen tai osallistumis- ja vaikuttamisprojektin, jossa on paikallinen, alueellinen tai globaali ulottuvuus*
- *ymmärtää ja osaa selittää, miten geomediaa sovelletaan maantieteellisessä tutkimuksessa, omassa arjessa ja yhteiskunnan eri aloilla*
- *osaa hyödyntää paikkatietosovelluksia ja tietää niiden toimintaperiaatteita*
- *osaa havainnoida arkiympäristöjä, tulkita maisemaa ja karttoja sekä kuvata ja selittää luonnon ja ihmistoiminnan alueellisia ilmiötä, rakenteita ja vuorovaikutussuhteita*
- *tuntee ja osaa kuvata aluesuunnittelun tavoitteet ja eri tasot sekä kansalaisten mahdollisuudet vaikuttaa oman ympäristönsä suunnitteluun ja kehittämiseen.*

Keskeiset sisällöt

Geomedia – tutki, osallistu ja vaikuta

Maantieteellinen tutkimus

- *geomedian käyttö tutkimuksessa; kartografian ja paikkatiedon perusteet, kuvat, videot, diagrammit ja taulukot sekä muut alueellisen tiedon lähteet*
- *ongelmien asettaminen, tutkimusaineiston hankinta, käsittely, analysointi, tulkinta, arviointi, havainnollistaminen ja esittäminen*
- *luonnon- ja kulttuurimaisemien tulkinta karttojen, kuvien ja muun geomedian avulla*
- *geomedian käyttö arjessa, työelämässä ja kestävän tulevaisuuden edistämisessä*

Aluesuunnittelu ja osallistuvan suunnittelun periaatteet

- *kaavoitus eri aluetasoilla*
- *osallistumisen keinot*

Maantieteellinen tutkielma tai osallistumis- ja vaikuttamisprojekti (opiskelijan valinnan mukaan)

- *näkökulma voi olla aluemaantieteellinen tai ilmiöpohjainen, keskeistä aiheen käsittelyssä on alueellisuus sekä ymmärrys ihmisen ja luonnon vuorovaikutuksesta*
- *tutkielma tai muu projekti laaditaan yksin tai ryhmässä*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa tutustutaan erilaisiin yhteiskuntiin ja yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa perehdytään maantieteen ja sitä lähellä olevien tieteiden käsitteistöön. Geomediataidot harjaannuttavat opiskelijaa monilukutaitoon.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointia toteutetaan oppimisen aikana, itsearviointina ja summatiivisena arviointina opintojakson päätteeksi. Opintojakso arvioidaan numerolla.

Arvioinnissa otetaan huomioon opintojaksolle keskeisten peruskäsitteiden hallinta, maantieteellinen ajattelu, tiedon soveltaminen sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtäminen ja kokonaisuuksien hahmottaminen. Lisäksi arvioidaan opiskelijan tiedonhankinta ja -käsittelytaitoja. Erityishuomiota arvioinnissa annetaan geomediataidoille ja alueellisten asioiden esittämiselle

karttojen ja diagrammien avulla. Arvioinnissa huomioidaan myös aktiivinen osallistuminen opintojaksolla käsiteltäviin asioihin sekä vastuunotto omasta työskentelystä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso perehdyttää aiempien maantieteen opintojen aikana hankittujen maantieteellisten tietojen ja taitojen soveltamiseen tutkielman laatimisessa tai osallistumis- ja vaikuttamisprojektin toteuttamisessa. Keskeisiä näkökulmia ovat osallistuva suunnittelu, maailmanlaajuiset kehitystrendit ja geomedian käyttö tutkimuksessa ja vaikuttamisessa.

Maantieteen abikertaus, 2 op (GE05)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Kerrataan lukion maantieteen oppimäärä.
- Painotetaan kokonaisuuksien hallintaa ja kykyä yhdistää maantieteen oppimäärän asiat selkeiksi aihealueiksi.
- Vahvistetaan maantieteellisten lainalaisuuksien ymmärtämistä kaikilla tasoilla paikallisesta maailmanlaajuiseen.
- Valmistaudutaan maantieteen ylioppilaskokeeseen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- lukion maantieteen oppimäärän kertaus
- maantieteen ylioppilaskokeen rakenne, tehtävätyypit sekä kokeeseen valmistautuminen
- ylioppilaskokeessa tarvittavien ohjelmistojen käyttö ja sähköisten työkalujen käyttövalmiudet
- monipuolisten aineistojen käytön harjoittelu

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakso tarjoaa tietoja, taitoja ja valmiuksia ylioppilaskirjoituksia varten. Opiskelija saa ohjausta, tukea ja kannustusta oppimisprosessin eri vaiheissa, mikä vahvistaa pitkäjänteistä ja vastuullista työskentelyä omien tavoitteiden saavuttamiseksi.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakso vahvistaa opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun taitoja. Opintojaksolla harjoitellaan maantieteelle ominaisten tiedonhankintamenetelmien käyttöä ja tietoja myös arvioidaan kriittisesti. Monilukutaito korostuu maantieteen YO-tehtävien aineistojen tulkinnoissa. Tieto- ja viesitintäteknologian avulla tehdään kuvaajia ja kaavioita sekä tulkitaan monipuolisia tutkimusaineistoja.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan osallistumisaktiivisuuden, tehtyjen harjoitusten ja preliminäärikokeen perusteella. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana kerrataan valtakunnallisten moduulien sisällöt perusteellisesti, jolloin opiskelijalle muodostuu kokonaiskäsitys keskeisimmistä sisällöistä. Opintojakson aikana tehdään runsaasti harjoituksia maantieteen eri osa-alueisiin liittyen. Opintojaksolla tutustutaan maantieteen YO-kokeen rakenteeseen ja tehtävätyyppeihin. Opiskelija saa palautetta oppimisestaan sekä arvioi itse tavoitteidensa saavuttamista. Opintojaksolla harjoitellaan myös maantieteen sähköiseen ylioppilaskokeeseen vaadittavien ohjelmistojen käyttöä.

Kehitysmaantiede, 2 op (GE06)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija hahmottaa maailman asukkaiden eriarvoisuuden saatavilla olevien resurssien mukaan.
- Opiskelija oppii tuntemaan ns. kolmatta maailmaa ja kehittyvien valtioiden erilaisuutta.
- Opiskelija ymmärtää erilaisten kulttuurien vaikutuksen kehitysmahdollisuuksiin.
- Opiskelija tutustuu kehittyviä maita auttaviin yhteistyökumppaneihin.
- Opiskelija tietää, millaista apua kehittyvät maat saavat.
- Opiskelija saa lisää taitoja ja kokemusta geomedian käytöstä ja soveltamisesta.
- Opiskelija tutustuu konfliktinratkaisukeinoihin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Tarkastellaan, millaisia ovat kehittyvät valtiot ja miten niitä luokitellaan.
- Millaisia ongelmia kehittyvillä valtioilla on ja miten ongelmia voitaisiin ratkaista ja vähentää.
- Tutustutaan Suomen kehitysyhteistyökumppaneihin ja valtion antamaan apuun.
- Tehdään tutkimus jostakin valtiosta ja sen erityispiirteistä sekä kehittymiseen vaikuttavista seikoista tulevaisuuden kannalta. Tutkimus tai muu työ voidaan toteuttaa yhdessä yhteiskunnallisten aineiden kanssa. Erilaisilla menetelmillä toteutetut työt esitellään muille.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa tarkastellaan maailmanlaajuisia ilmiöitä ja niiden vuorovaikutussuhteita sekä näiden vaikutusta alueiden kehitykseen.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi perustuu opiskelijan aktiivisuuteen, opintojaksolla annettaviin töihin osallistumiseen ja omiin sekä ryhmissä tehtäviin pieniin tutkimuksiin, geomedian soveltamiseen sekä aineistopohjaiseen kokeeseen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana tehdään tutkimus omasta valtiosta ja sen erityispiirteistä sekä kehittymiseen vaikuttavista seikoista tulevaisuuden kannalta. Tutkimus tai muu työ voidaan toteuttaa yhdessä yhteiskunnallisten aineiden kanssa. Erilaisilla menetelmillä toteutetut työt esitellään muille.

Maantiedettä maastossa, 2 op (GE08)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija osaa havainnoida maantieteellisiä ilmiöitä maastossa ja yhdistellä havaittuja asioita luotettavaan teoriatietoon.
- Opiskelija osaa selittää tärkeimpien luonnonmaantieteellisten ilmiöiden syntytavat maaston tuntomerkkien perusteella.
- Opiskelija tuntee ja osaa hyödyntää keskeisimpiä maantieteen maastotutkimuksen menetelmiä.
- Opiskelija hyödyntää monipuolisesti geomediaa (esimerkiksi karttoja ja paikkatietojärjestelmiä) tutkimustulostensa dokumentoinnissa ja analysoinnissa.
- Opiskelija osaa havainnoida ihmisen toimintaa ja palveluiden alueellista jakautumista erilaisissa keskuksissa ja niiden vaikutusalueilla.
- Opiskelija ymmärtää ihmisen toiminnan vaikutukset luontoon, esimerkiksi tunturiympäristöön.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- luonnonmaantieteelliset ilmiöt maastossa
- tarkasteltavina ilmiöinä esimerkiksi ilmasto ja sää, jääkauden jäljet, maaston korkeusvaihtelut, kasvillisuustyypit, vesistöt sekä endo- ja eksogeeniset ilmiöt
- ihmisen toiminnan vaikutukset maastoon
- palvelut ja niiden sijoittuminen alueella asuvien ihmisten näkökulmasta
- tarkempi tutustuminen yhteen alueeseen tai ympäristöön, esimerkiksi Tunturi-Lappiin

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana opiskelija perehtyy maantieteellisten ilmiöiden havainnointiin maastotutkimuksen työvälineillä. Opiskelija muodostaa kattavan kuvan tutkittavan alueen ominaisuuksista hyödyntäen monipuolisia tietolähteitä ja geomediaa. Opiskelija harjoittelee tutkimuksen suunnittelua, toteutusta sekä tutkimustulosten tulkintaa luovasti sekä omatoimisesti.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson aikana opiskelija tutkii tarkemmin alueen maaniteteellisiä piirteitä ja havainnoi myös ihmisen toiminnan vaikutuksia ympäristöön. Tämä harjaannuttaa myös vastuunottoa omista valinnoista. Työskentely maastossa kasvattaa myös haluun pitää omasta ympäristöstä huolta.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointia toteutetaan oppimisen aikana, itsearviointina ja summatiivisena arviointina opintojakson päätteeksi.

Opintojakson aikana arvioidaan opiskelijan osallistumista ja aktiivisuutta opintojakson aikana tehtävissä tutkimuksissa. Arvioitavia asioita ovat myös tutkimusten dokumentointi, tutkimuksista tehtävät raportit, monipuolinen geomedian hyödyntäminen sekä maastossa koko kurssin ajan tehtävät havainnot. Arvioinnissa huomioidaan myös ryhmätyötaidot sekä vastuullisuus omista opinnoista.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso suoritetaan esimerkiksi osana Lapin kesäkoulua. Opintojakson aikana tutustutaan yhden alueen, esimerkiksi Tunturi-Lapin, maantieteellisiin erityispiirteisiin monipuolisilla tavoilla. Opiskelija tekee maastossa mittauksia ja tutkimuksia sekä tulkitsee saamiaan tuloksia maantieteellisten tietolähteiden avulla. Tulosten tulkinnassa ja raportoinnissa hyödynnetään geomedian välineitä käytännössä. Opintojakson aikana tehdään havaintoja niin luonnonmaantieteellisistä kuin kulttuurimaantieteellisistä asioista, jolloin muodostuu kattava kuva tutkittavan alueen piirteistä. Opiskelija kiinnittää huomiota tärkeimpiin alueen ominaisuuksiin vaikuttaviin tekijöihin sekä muodostaa käsityksen ihmisen vaikutuksesta ympäristöön sekä ihmisen elinmahdollisuuksista alueella.

Maailmankansalaisen kypsyyskoe, 2 op (GE09)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- tietämyksen ja ymmärryksen syventäminen valitusta aiheesta tutkimalla sitä eri näkökulmista
- asioiden välisten yhteyksien tunnistaminen
- yksilön vastuun ja omien vaikutusmahdollisuuksiensa tunnistaminen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- tutustuminen opiskelijaa itseään kiinnostavaan kansainvälisyyteen liittyvään teemaan yksin, pareittain tai ryhmässä
- monipuolinen tiedonhankinta ja saadun tiedon jakaminen
- oman työskentelyn arviointi ja oppimisprosessin seuranta

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa tarkastellaan ajankohtaisia maailmanlaajuisia ilmiöitä ja niiden vuorovaikutussuhteita. Pyritään ymmärtämään maailman kulttuurien moninaisuuden syitä ja seurauksia.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakso auttaa ymmärtämään yhteiskunnallisia vuorovaikutuksia sekä niiden syitä ja seurauksia.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelija tai opiskelijat esittelevät koulun ohjaavan opettajan avulla tuotokset toisille opiskelijoille. Maailmankansalaisen kypsyyskokeen hyväksyy ohjaava opettaja. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinällä.

YK-liitto antaa hyväksytystä työstä erillisen diplomin ohjaavan opettajan ilmoitettua työn valmistumisesta.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso suoritetaan itsenäisesti opettajan ohjauksella ja sen voi suorittaa heti GE01-opintojakson jälkeen. Maailmankansalaisen kypsyyskokeen aikana tekijä tutustuu itseään kiinnostavaan kansainvälisyyteen liittyvään teemaan yksin, pareittain tai ryhmässä. Tekijä syventää tietämystään ja ymmärrystään valitusta aiheesta tutkimalla sitä eri näkökulmista. Hän oppii havaitsemaan yhteyksiä asioiden välillä sekä tunnistaa yksilön vastuun ja omat mahdollisuutensa vaikuttaa.

Maailmankansalaisen kypsyyskokeen suorittaminen aktivoi monipuoliseen tiedonhankintaan, oman oppimisen arviointiin ja saadun tiedon jakamiseen. Työn tekeminen opettaa myös oman työskentelyn arviointia ja oppimisprosessin seurantaa.

Maailmankansalaisen kypsyyskoe tehdään YK-liiton ohjeiden mukaisesti. Kypsyyskokeesta sovitaan koulun ohjaavan opettajan kanssa.

Asiasta saa lisätietoa seuraavasta:

http://www.ykliitto.fi/koulutus-ja-oppimateriaalit/oppimateriaalit/maailmankansalaisen-kypsyyskoe

Terveysmaantiede, 2 op (GE7_TE5)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Maailman kriisit, 2 op (TO04)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

8.7. Historia (HI)

Oppiaine ja tehtävä

Historian opetus vahvistaa opiskelijan yleissivistystä ja edellytyksiä ymmärtää oman aikansa maailmaa sekä sen muutosprosesseja. Se antaa välineitä nykyisyyden ymmärtämiseen ja avaa näkökulmia tulevaisuuden kehityksen pohtimiseen. Kulttuurien tuntemusta edistävänä oppiaineena historia syventää yksilöllistä, kansallista, eurooppalaista ja globaalia identiteettiä sekä tukee opiskelijan kasvua aktiiviseksi ja moninaisuutta ymmärtäväksi yhteiskunnan jäseneksi.

Opetuksen lähtökohtana on historian luonne tieteenalana. Huomiota kiinnitetään historiallisen tiedon rakentumisen perusteisiin ja tiedon luotettavuuden kriittiseen arviointiin sekä ilmiöiden moniperspektiiviseen selittämiseen. Historian opiskelu kehittää kykyä hankkia tietoa, erottaa oleellinen tieto epäolennaisesta ja käsitellä laajoja tietokokonaisuuksia. Erityisenä tarkastelun kohteena ovat menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden väliset riippuvuussuhteet sekä historian tiedon tulkinnallisuus ja sen käyttö yhteiskunnassa. Opetuksen tehtävänä on vahvistaa opiskelijan historiallista ajattelua. Historiallinen ajattelu koostuu historiatiedon tulkinnallisen luonteen ymmärtämisestä. Historian peruskäsitteiden, muutoksen ja jatkuvuuden sekä syyn ja seurauksen, hallinta on oleellinen osa historiallista ajattelua. Historialliseen ajatteluun kuuluu myös historian tekstitaitojen hallinta, kuten kyky analysoida menneisyyden toimijoiden tuottamia

lähteitä ja arvioida niiden tuottajien tarkoitusperiä. Historialle ominainen tapa lukea ja tulkita lähteitä antaa valmiuksia arvioida tiedon luotettavuutta myös tämän päivän maailmassa.

Historian opetuksessa tarkastellaan nykyisyyteen johtanutta kehitystä, ihmisen ja ympäristön välistä suhdetta sekä kulttuurin, vallankäytön ja talouden vuorovaikutusta. Siinä perehdytään yksilön merkitykseen ja mahdollisuuksiin toimijana nyt ja tulevaisuudessa sekä pohditaan yksilöiden ja väestöryhmien toiminnan taustatekijöitä ja motiiveja historiallisissa konteksteissaan. Historian opetuksessa opiskelijat myös harjoittelevat historiallista empatiaa eli asettumista menneisyyden ihmisen asemaan kulloisessakin kontekstissa. Tarkoituksena on pyrkiä ymmärtämään menneisyyden ihmisten tekemiä ratkaisuja. Opetuksessa korostetaan ihmisoikeuksien, tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden merkitystä sekä demokratian ja kansainvälisen yhteistyön mahdollisuuksia oman aikamme ja tulevaisuuden haasteiden ratkaisemisessa. Suomen historiaa tarkastellaan maailmanhistorian taustaa vasten.

Laaja-alainen osaaminen

Historia tukee opiskelijan oman identiteetin kehittymistä ja kasvua eettiseen toimijuuteen. Se auttaa opiskelijaa kasvamaan sivistyneeksi ja avarakatseiseksi yhteiskunnan jäseneksi. Historian opetuksen tavoitteet toteutuvat linkittyen laaja-alaisen osaamisen tavoitteisiin.

*Historia vahvistaa opiskelijan **hyvinvointiosaamista** kehittämällä eettistä ajattelua, myötätuntoa ja valmiuksia ottaa muut ihmiset ja heidän näkökulmansa sekä tarpeensa huomioon. Oppiaine tukee oman identiteetin etsintää, auttaa jäsentämään minäkuvaa sekä edistää omien vahvuuksien tunnistamista ja hyödyntämistä. Lisäksi se syventää ymmärrystä hyvinvointiyhteiskuntien kehityksestä.*

***Vuorovaikutusosaaminen** näkyy historian opetuksessa oppiaineen tavoitteissa ja työskentelytavoissa. Historialle ominaiset työtavat ovat keskustelevia, opiskelijalähtöisiä ja vuorovaikutteisia. Opinnoissa on olennaista oppia kohtaamaan, ymmärtämään ja hyväksymään erilaisia ajattelu- ja työskentelytapoja. Toisten kuunteleminen ja ymmärtäminen sekä toisten näkemyksiä arvostava argumentaatio edistävät oppimisen lisäksi sosiaalisia ja yhteistyötaitoja, kehittävät myötätuntotaitoja sekä vahvistavat kaikkien osallisuutta ja myönteistä oppimisilmapiiriä.*

*Historian oppiaineen lähtökohtana on oppia hyödyntämään ja arvioimaan kriittisesti erilaisia tietolähteitä ja niiden luotettavuutta sekä ymmärtämään ja arvostamaan tutkitun tiedon merkitystä. Opetuksessa opiskelija harjaantuu tuottamaan, yhdistelemään ja soveltamaan tietoa monialaisissa verkostoissa rohkeasti, luovasti ja tulevaisuuteen suunnaten. Historia vahvistaa monelta osin opiskelijan **monitieteisen ja luovan osaamisen** sekä monilukutaidon kehittymistä. Opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä korkeakoulujen kanssa.*

*Historian opetuksessa korostetaan **yhteiskunnallista osaamista** tukevalla tavalla ihmisoikeuksien, tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden merkitystä. Demokratian, aktiivisen kansalaisuuden ja kansainvälisen yhteistyön moninaisia mahdollisuuksia tarkastellaan kestävän tulevaisuuden periaatteiden mukaisesti. Lähdekriittisyyden ja medialukutaidon vahvistaminen ovat oppiaineessa keskeisessä roolissa. Historian opiskelu auttaa opiskelijaa tulemaan tietoiseksi historian yhteiskunnallisesta ja poliittisesta käytöstä sekä tulkitsemaan ja arvioimaan sitä. Historiatietoisuus antaa pohjaa opiskelijan demokraattiselle osallistumiselle ja vaikuttamismahdollisuuksien kehittämiselle.*

*Historian oppiaineessa tarkastellaan yksilön, luonnon ja yhteiskunnan välisten riippuvuussuhteiden muutosta pitkällä aikavälillä. Näitä käsitellään osana kestävää tulevaisuutta **eettisyyden ja ympäristöosaamisen** tavoitteiden mukaisesti. Historia syventää käsitystä siitä, miten yhteiskunnan nykyinen arvopohja on syntynyt, ja antaa valmiuksia moniulotteisten ilmiöiden ymmärtämiseen ja ratkaisemiseen humanistisesta näkökulmasta. Historiallinen empatia vahvistaa opiskelijan kykyä monipuoliseen eettiseen pohdintaan.*

*Kulttuurien ja kulttuuriperinnön tuntemusta vahvistavana oppiaineena historia syventää yksilöllistä, kansallista, eurooppalaista ja globaalia identiteettiä vahvistaen **globaali- ja kulttuuriosaamista**. Historian opetus tukee opiskelijan kasvua moninaisuutta ymmärtäväksi ja kansainvälisyyteen suuntautuneeksi yhteiskunnan vastuulliseksi jäseneksi. Historian oppiaineessa korostetaan jokaisen oikeutta omiin kulttuurisiin juuriinsa.*

Tavoitteet

Historian opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät historialliseen ajatteluun: arvoihin, historiallisten ilmiöiden ymmärtämiseen sekä historiallisen tiedon hankkimiseen ja soveltamiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Arvot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee historian laaja-alaisuuden ja ymmärtää kulttuurien erilaisia ilmenemismuotoja ja niiden monimuotoisuutta*
- *saa valmiuksia muodostaa ihmisoikeuksia, tasa-arvoa, demokratiaa ja kestävää elämäntapaa arvostavan maailmankuvan sekä osaa toimia niitä edistävänä vastuullisena kansalaisena*
- *saa elämyksiä ja kokemuksia, jotka syventävät hänen kiinnostustaan historiaan ja ymmärrystään sen merkityksellisyydestä.*

Historiallisten ilmiöiden ymmärtäminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee Suomen ja maailmanhistorian keskeisimpiä historiallisia prosesseja taustoineen ja seurauksineen sekä osaa arvioida niiden merkitystä ja vuorovaikutussuhdetta*
- *ymmärtää historian monitulkintaisuuden ja historiallisen tiedon rakentumisen periaatteet*
- *ymmärtää nykyhetken historiallisen kehityksen tuloksena ja tulevaisuuden lähtökohtana*
- *osaa analysoida historiallisia ilmiöitä ja arvioida ihmisten toimintaa eri aikoina kunkin ajan omista lähtökohdista*
- *kykenee suhteuttamaan oman aikansa ja itsensä historialliseen jatkumoon sekä syventämään historiatietoisuuttaan.*

Historiallisen tiedon hankkiminen ja soveltaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa etsiä, tulkita ja arvioida lähdekriittisesti erilaisia kirjallisia, tilastollisia ja kuvallisia lähteitä*
- *pystyy rakentamaan menneisyyttä koskevaa tietoa erilaisia tietolähteitä kriittisesti käyttäen*
- *osaa hyödyntää historiallista tietoa perustellun mielipiteen muodostamisessa ja arvioida kriittisesti historian käyttöä yhteiskunnallisen vaikuttamisen keinona sekä muissa yhteyksissä*
- *osaa soveltaa historian osaamistaan yhteiskunnallisten ja taloudellisten haasteiden arvioimiseen ja nähdä niihin liittyviä vaihtoehtoisia ratkaisukeinoja myös tulevaisuudessa.*

Osaamisen arviointi

Historian osaamisen arviointi kohdistuu historian yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointipalaute auttaa opiskelijaa tulemaan tietoiseksi oppimisestaan ja työskentelytavoistaan

sekä kehittämään omaa osaamistaan. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen osaamisen näyttöön sekä opiskelijan kykyyn soveltaa osaamistaan.

Historian arvioinnin keskeisiä kohteita ovat historian tiedonalalle ominaisten tietojen ja taitojen hallinta: kyky ymmärtää ajallista kehitystä, syy-yhteyksiä ja seurausvaikutuksia sekä taito hankkia informaatiota erilaisista lähteistä, erotella olennaista ja epäolennaista tietoa sekä arvioida historian ilmiöitä, tulkintoja ja historian tiedon käyttöä kriittisesti.

Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan taito ymmärtää, soveltaa, analysoida ja yhdistellä historiallista tietoa erilaisissa tilanteissa, kuten taito käyttää historiallista tietoa perustellun mielipiteen muodostamisen välineenä ja muodostaa tiedoistaan loogisia kokonaisuuksia.

Opintojaksot

Eurooppalainen kulttuuri ja ajattelu, 6 op (FI03_HI04_KU04)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Ihminen, ympäristö ja historia, 2 op (HI01)

Opintojakson moduulit

- Ihminen, ympäristö ja historia, 2 op (HI1), Pakollinen

Tavoitteet

Ihminen, ympäristö ja historia

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää ja tuottaa historian tiedonalalle ominaista asiatekstiä sekä hallitsee tilastojen lukutaidon*
- *ymmärtää historiallisen tiedon luonteen ja osaa käyttää historiallisia lähteitä sekä arvioida niitä kriittisesti*
- *tuntee eurooppalaisten yhteiskuntien ja globaalin talouden järjestelmän muodostumisen keskeiset prosessit*
- *ymmärtää nykypäivän taloudellisiin, yhteiskunnallisiin ja väestöllisiin ilmiöihin johtaneen kehityksen sekä osaa eritellä siihen vaikuttaneita tekijöitä*
- *osaa analysoida väestön, talouden ja yhteiskuntarakenteiden kehitystä ja riippuvaisuutta ympäristöstä*
- *osaa arvioida kriittisesti teknologian ja informaation muutoksen merkitystä ihmisten elinolojen muokkaajana.*

Keskeiset sisällöt

Ihminen, ympäristö ja historia

Historia tieteenalana

- *historian kehityslinjojen hahmottaminen ja sitominen aikaan*
- *historian tutkimusmenetelmät ja lähteiden käyttö*

Maatalous luomassa pohjaa yhteiskuntien kehitykselle

- *ihminen ympäristön muokkaajana eri aikoina*
- *maanviljely, työnjako ja kulttuurin synty*
- *väestönkasvu, yhteiskuntien ja valtioiden muodostuminen*
- *rahatalouden ja kaupan kehitys*

Maailmankaupan synty ja vuorovaikutuksen lisääntyminen

- *eurooppalaiset tutkivat ja valloittavat maailmaa*
- *kansainvälisen kaupan monipuolistuminen ja sen vaikutukset yhteiskuntaan ja ympäristöön*

Teollistuminen muuttaa ihmisen ja luonnon suhdetta

- *teollistumisen edellytykset ja vaikutukset yhteiskuntaan ja ympäristöön*
- *väestökehitys ja muuttoliikkeet*
- *jälkiteollinen yhteiskunta ja globaali talous*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Historian oppiaineen luonteeseen kuuluu monipuolisten tiedontuottamis- ja julkaisutapojen harjoitteleminen asiapohjalta argumentoiden. Keskusteleva työtapa on olennainen osa historianopiskelua.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Ympäristön ja ilmastonmuutosen historiallinen tarkastelu antaa valmiuksia tarkastella myös tämän päivän yhteisöjen toiminnan perusteita ja tehtyjen ratkaisujen seurauksia. Menneisyyden ihmisten elämän ja toimien tunteminen ja ymmärtäminen vahvistaa kykyä asetua toisen ihmisen asemaan ja ymmärtää hänen ratkaisujaan hänen oman aikansa lähtökohdista.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla tutustutaan historiaan tieteenalana sekä perehdytään alan tutkimusmenetelmiin ja lähteiden käyttöön. Tiedon luotettavuuden arviointi on historianopetuksen ytimessä. Historian tekstitaitojen vahvistaminen vahvistaa opiskelijan monilukutaitoa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu jatkuvaan ja monipuoliseen osaamisen näyttöön sekä opiskelijan kykyyn soveltaa opittua käytännössä. Arviointia toteutetaan oppimisen aikana, itsearviointina ja summatiivisena arviointina opintojakson päätteeksi. Arvioinnissa otetaan huomioon asiatietojen hallinnan lisäksi tiedonhankinta ja -käsittelytaidot. Arviointi annetaan numeroarviointina.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana opetellaan tuottamaan historialle ominaista asiatekstiä, ymmärtämään historiallisen tiedon luonnetta, perehtymään alan tutkimusmenetelmiin sekä käyttämään historiallisia lähteitä kriittisesti arvioiden.

Opintojaksolla tarkastellaan yksilön, yhteiskunnan ja luonnon välistä vuorovaikutusta sekä yhteiskunnallisten rakenteiden muutoksia, talouden kehittymistä sekä sosiaali- ja ympäristöhistoriaa aina maanviljelyksen alusta kaupankäynnin kehittymisen ja teollistumisen kautta nykyaikaan saakka.

Kansainväliset suhteet, 2 op (HI02)

Opintojakson moduulit

- Kansainväliset suhteet, 2 op (HI2), Pakollinen

Tavoitteet

Kansainväliset suhteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee kansainvälisen politiikan peruskäsitteistön, toimintatavat ja keskeisimmät kehityslinjat*
- *osaa hyödyntää monipuolisia tietolähteitä ja tunnistaa tiedonvälitykseen liittyvää mielipidevaikuttamista eri aikoina*
- *osaa eritellä aatteiden ja taloudellisten eturistiriitojen merkityksen kansainvälisten suhteiden historiassa sekä pystyy arvioimaan niiden vaikutusta nykypäivään ja tulevaisuuteen*
- *osaa analysoida kansainvälisten yhteistyörakennelmien sekä vastakkainasettelujen syitä, vaikutuksia ja ratkaisumahdollisuuksia*
- *seuraa aktiivisesti mediaa ja osaa tarkastella kriittisesti kansainvälisiä kysymyksiä*
- *osaa eritellä ja arvioida historian käyttöä politiikan välineenä.*

Keskeiset sisällöt

Kansainväliset suhteet

Kansainvälisen politiikan perusteet

- *kansainvälinen politiikka tutkimuskohteena ja keskeiset käsitteet*
- *poliittiset ideologiat ja niiden vaikutus yhteiskuntiin ja kansainvälisiin suhteisiin*

Eurooppakeskeinen kansainvälinen järjestelmä

- *imperialismi politiikan, talouden ja kulttuurin ilmiönä*
- *maailmansotien syyt ja seuraukset*
- *demokratian ja totalitarismin vastakkainasettelu*
- *ihmisoikeuskysymykset, holokausti ja muut kansanmurhat*

Kaksinapaisesta moninapaiseen maailmaan

- *kylmän sodan supervaltakilpailu ja sen päättyminen*
- *dekolonisaation merkitys ja vaikutukset*
- *maailmanpolitiikka ja muuttuva vallan tasapaino*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Historian opetuksen lähtökohtana on tutkitun tiedon arvostaminen ja ymmärtäminen. Tältä pohjalta on mahdollista muodostaa perusteltuja tulkintoja ja päätelmiä. Historiallinen tieto ei ole mielipidekysymys, ja vaikka oppiaine ei hae tai esitä absoluuttisia vastauksia, tulkinnan tulee perustua käytettävissä olevaan evidenssiin ja tieteenalan tapaan rakentaa tietoa.

Historian lukutapa suhtautua teksteihin tulkinnan kohteena, ei neutraalina informaationa, vahvistaa opiskelijan kykyä toimia muuttuvassa informaatioympäristössä. Opintojaksolla syvennetään tiedon hakemisen, analysoinnin ja tuottamisen taitoja.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Historian opetus auttaa opiskelijaa ymmärtämään yhteiskuntien muutoksen ihmisen toiminnan seurauksena. Tarkastellaan historian käyttöä politiikan välineenä. Opintojaksolla opitaan käyttämään kansainvälisen politiikan peruskäsitteistöä, tunnistamaan propagandaa ja seuraamaan aktiivisesti mediaa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson aikana tarkastellaan, millainen asenne muihin kulttureihin on ollut imperialismin aikana ja miten asenteet ja suhtautuminen ovat muuttuneet dekolonisaation myötä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu jatkuvaan ja monipuoliseen osaamisen näyttöön sekä opiskelijan kykyyn soveltaa opittua käytännössä. Arviointia toteutetaan oppimisen aikana, itsearviointina ja summatiivisena arviointina opintojakson päätteeksi. Arvioinnissa otetaan huomioon asiatietojen hallinnan lisäksi tiedonhankinta ja -käsittelytaidot. Arviointi annetaan numeroarviointina.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla keskitytään tarkastelemaan kansainvälisen politiikan ilmiöitä ja valtasuhteiden muutoksia 1900-luvun alusta nykypäivään. Kansainvälistä politiikkaa analysoidaan eri näkökulmista ja pohditaan historian käyttöä politiikan välineenä. Opintojaksolla syvennetään tiedon hakemisen, analysoinnin ja tuottamisen taitoja.

Itsenäisen Suomen historia, 2 op (HI03)

Opintojakson moduulit

- Itsenäisen Suomen historia, 2 op (HI3), Pakollinen

Tavoitteet

Itsenäisen Suomen historia

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää Suomen valtiollisen kehityksen, kansainvälisen aseman ja yhteiskunnan muotoutumisen osana eurooppalaista ja kansainvälistä kehitystä*
- *tuntee suomalaisen kulttuurin, yhteiskunnan ja talouden keskeiset muutokset, ymmärtää niiden merkityksen 1860-luvulta nykypäivään ja osaa arvioida tulevaisuuden mahdollisuuksia*
- *ymmärtää talouden, yhteiskunnan, kulttuurielämän sekä aatteellisen ja valtiollisen elämän ilmiöiden keskinäisen riippuvuuden ennen ja nykyään*
- *pystyy arvioimaan Suomen historiasta tehtyjä tulkintoja ja niiden taustalla olevia vaikuttimia historiallisessa kontekstissaan*
- *osaa eritellä suomalaiseen identiteettiin ja kulttuuriin eri aikoina liitettyjä ominaisuuksia, mielikuvia ja ihanteita sekä niiden vaikutusta nykypäivän Suomeen.*

Keskeiset sisällöt

Itsenäisen Suomen historia

Suomalaisen yhteiskunnan juuret

- *Ruotsin ajan perintö ja autonomian merkitys Suomen ja suomalaisuuden rakentamisessa*
- *demografiset muutokset ja väestön moninaisuus*
- *suomalaisen yhteiskunnan modernisoituminen*

Itsenäistyvä Suomi osana Eurooppaa

- *itsenäistymisprosessi, sisällissota ja sen kansainvälinen konteksti*
- *eheyttämisen aika ja demokratian kriisi*
- *Suomi kansainvälisten kulttuurivirtausten osana*

Suomi kansainvälisissä konflikteissa

- *Suomi toisessa maailmansodassa*
- *kylmän sodan vaikutus suomalaiseen yhteiskuntaan ja politiikkaan*

Kohti nykyistä Suomea

- *yhteiskunnan ja talouden rakennemuutokset ja hyvinvointivaltio*
- *kulttuuri, tiede ja osaaminen*
- *kulttuurisesti monimuotoistuva Suomi kansainvälisen yhteisön jäsenenä*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Historian opetus tukee oman identiteetin rakentamista ja auttaa ymmärtämään identiteettien moninaisuuden eri aikoina ja erilaisissa maantieteellisissä ympäristöissä. Suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan kehityksen opiskelu opettaa näkemään maailman muutoksen ja asettamaan tämän päivän tapahtumia ja ilmiöitä laajempaan perspektiiviin.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Historian opiskelu kannustaa kunnioittamaan kulttuuriperintöä, mutta myös arvioimaan kulttuuriperintöä kriittisesti ja monipuolisesti.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tutustuminen suomalaisen yhteiskunnan kehitykseen auttaa opiskelijaa ymmärtämään yhteiskuntien muutoksen ihmisten toiminnan seurauksena sekä hahmottamaan omat mahdollisuutensa vaikuttaa tämän päivän ja tulevaisuuden yhteiskuntiin.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu jatkuvaan ja monipuoliseen osaamisen näyttöön sekä opiskelijan kykyyn soveltaa opittua käytännössä. Arviointia toteutetaan oppimisen aikana, itsearviointina ja summatiivisena arviointina opintojakson päätteeksi. Arvioinnissa otetaan huomioon asiatietojen hallinnan lisäksi tiedonhankinta ja -käsittelytaidot. Arviointi annetaan numeroarviointina.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tarkastellaan Suomen historian keskeisiä muutoksia ja kehityslinjoja aina autonomian ajan loppupuolelta nykyaikaan saakka. Tarkastelussa ovat muutoksiin liittyvät kriisit, siirtyminen sääty-yhteiskunnasta kansalaisyhteiskuntaan sekä poliittiset, taloudelliset ja kulttuuriset murrokset. Opintojakson tavoitteena on oppia ymmärtämään, miten suomalainen

kulttuuri ja yhteiskunta ovat muotoutuneet. Tarkoitus on, että opitaan suhteuttamaan Suomen valtiollinen kehitys yleiseurooppalaiseen ja maailmanpoliittiseen kehitykseen.

Eurooppalainen ihminen, 2 op (HI04)

Opintojakson moduulit

- Eurooppalainen ihminen, 2 op (HI4), Valinnainen

Tavoitteet

Eurooppalainen ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee keskeisen länsimaisen kulttuuriperinnön ja osaa eritellä sen muodostumista vuorovaikutuksessa muiden kulttuuripiirien kanssa*
- *ymmärtää tieteen, taiteen, ihmiskuvan ja sukupuoliroolien muutoksen suhteessa yhteiskunnalliseen kehitykseen*
- *ymmärtää taiteen ja populaarikulttuurin merkityksen historiakäsityksen luomisessa*
- *osaa eritellä tieteen saavutusten merkitystä ja eri aikakausien maailmankuvia*
- *osaa arvioida erilaisten aatteiden kehitystä sekä niiden vaikutuksia ympäröivään maailmaan*
- *pystyy analysoimaan kulttuuria sen historiallisessa kontekstissa sekä ymmärtämään kulttuurin ja politiikan keskinäisen vuorovaikutuksen*
- *osaa tarkastella eurooppalaista kulttuuria osana kulttuurin globalisaatiota.*

Keskeiset sisällöt

Eurooppalainen ihminen

Eurooppalainen kulttuuri ja maailmankuvan rakentuminen

- *tiede, taide, uskonto ja media maailmankuvan muokkaajana ja välittäjänä*

Eurooppalaisen kulttuurin juuret

- *antiikin kulttuurien yleispiirteet*
- *demokratian ja tieteellisen ajattelun synty*
- *keskiajan kulttuuri ja kulttuuripiirien vuorovaikutus*

Yksilöllisen ajattelun ja tieteellisen maailmankuvan kehittyminen

- *tieteen ja taiteen kehitys uuden ajan alussa*
- *reformaatio ja tiedon vallankumous*
- *valistus, ihmisoikeuksien ja tasa-arvoajattelun syntyminen*
- *1800-luvun aatteet sekä kulttuuriset ja yhteiskunnalliset muutokset*

Kohti nykyaikaa

- *taide, populaarikulttuuri ja kulttuurin globalisoituminen*
- *tiede uskonnollisen maailmankuvan haastajana, edistysusko ja uhkakuvat*
- *demokratian ja tasa-arvoajattelun leviäminen sekä niiden vastavoimat*
- *tiedon määrän kasvu ja kulttuurin pirstaloituminen*
- *sukupuoliroolien murros*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Eurooppalaisen kulttuuriperinnön tuntemus tukee oman identiteetin rakentamista ja auttaa ymmärtämään identiteettien moninaisuutta ja muutosta eri ajassa ja paikassa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelun tavoitteena on kannustaa arvostamaan kulttuuriperintöä ja ymmärtämään sitä, mutta myös reflektoimaan kriittisesti ja suhtautumaan moniperspektiivisesti kulttuuriperintöömme, taiteeseen ja tieteeseen oman aikansa ilmentäjinä Euroopassa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu jatkuvaan ja monipuoliseen osaamisen näyttöön sekä opiskelijan kykyyn soveltaa opittua käytännössä. Arviointia toteutetaan oppimisen aikana, itsearviointina ja summatiivisena arviointina opintojakson päätteeksi. Arvioinnissa otetaan huomioon asiatietojen hallinnan lisäksi tiedonhankinta ja -käsittelytaidot. Arviointi annetaan numeroarviointina.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso tarkastelee myyttisiä, uskonnollisia ja tieteellisiä maailmanselityksiä antiikista nykypäivään. Opintojaksolla perehdytään kulttuuriperintöön, taiteeseen ja tieteeseen oman aikansa ilmentäjinä Euroopassa.

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija tuntee Euroopan keskeisen kulttuuriperinnön ja ymmärtää Euroopan kulttuuriin vaikuttaneita tekijöitä ja että hän osaa eritellä tieteen saavutusten merkitystä ja eri aikakausien maailmankuvia.

Ruotsin itämaasta Suomeksi, 2 op (HI05)

Opintojakson moduulit

- Ruotsin itämaasta Suomeksi, 2 op (HI5), Valinnainen

Tavoitteet

Ruotsin itämaasta Suomeksi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee Suomen alueen historiallisia lähteitä ja osaa arvioida niitä kriittisesti*
- *tuntee suomalaista, saamelaista ja muiden vähemmistöryhmien kulttuuriperintöä ja arjen historiaa*
- *hallitsee Suomen historialliset kehityslinjat sekä niiden yhteydet pohjoismaiseen kehitykseen ja Itämeren alueeseen*
- *kykenee yhdistämään historialliset kehityslinjat oman kotiseutunsa historiaan ja näkee kehityksen myös yksittäisen ihmisen kannalta*
- *osaa eritellä Suomen väestö-, sosiaali- ja taloushistoriallisen kehityksen*
- *osaa arvioida suomalaisen sivistyksen yhteydet länsimaiseen kulttuuriin*
- *osaa tarkastella Suomen historian käyttöä politiikassa ja identiteetin luomisessa.*

Keskeiset sisällöt

Ruotsin itämaasta Suomeksi

Suomen alue esihistoriallisella ajalla

- *tutkimusmenetelmät ja lähteet*
- *käsitykset Suomen väestöryhmien alkuperästä*

Keskiaika

- *Itämeren alueen valtiollinen kehittyminen*
- *kirkollisen ja maallisen vallan muotoutuminen*
- *yhteiskunta, elinkeinot, elämäntapa ja kulttuuri*

Uusi aika

- *reformaatio ja vahvistuva hallitusvalta*
- *Ruotsin suurvaltapyrkimysten vaikutus Suomeen*
- *elämäntapa sääty- ja maatalousyhteiskunnassa*
- *Suomen aseman muutos ja uudistukset Ruotsin ajan lopulla*

Suomi osana Venäjää

- *Suomen liittäminen Venäjään ja autonomian synty*
- *suomalaisen identiteetin luominen, sivistys, tiede ja taide*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Perehtyminen suomalaisten sekä saamelaisten ja muiden vähemmistöjen kulttuuriperintöön auttaa ymmärtämään, miten asenteet ja suhtautuminen muihin kulttuureihin ovat muuttuneet ja miten ne on perusteltu eri aikoina.

Hyvinvointiosaaminen

Käsitykset Suomen väestöryhmien alkuperästä ja suomalaisuuden synnystä tukevat oman identiteetin rakentamista. Suomen historiallisten kehityslinjojen opiskelu auttaa suhteuttamaan muuttuvan maailman epävarmuutta ja asettamaan tämän päivän tapahtumia ja ilmiöitä laajempaan perspektiiviin.

Vuorovaikutusosaaminen

Kurssilla opiskellaan monipuolista tiedontuottamista ja syvennytään erityisesti lähiympäristön historian lähteisiin ja erilaisiin tutkimusmenetelmiin.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu jatkuvaan ja monipuoliseen osaamisen näyttöön sekä opiskelijan kykyyn soveltaa opittua käytännössä. Arviointia toteutetaan oppimisen aikana, itsearviointina ja summatiivisena arviointina opintojakson päätteeksi. Arvioinnissa otetaan huomioon asiatietojen hallinnan lisäksi tiedonhankinta ja -käsittelytaidot. Arviointi annetaan numeroarviointina.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso tarkastelee Suomen kehitystä osana Itämeren alueen historiaa autonomian ajalle asti. Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija tuntee suomalaista kulttuuriperintöä, hahmottaa

Suomen historialliset kehityslinjat, kykenee yhdistämään ne oman kotiseutunsa historiaan ja näkee kehityksen myös yksittäisen ihmisen kannalta.

Maailman kulttuurit kohtaavat, 2 op (HI06)

Opintojakson moduulit

- Maailman kulttuurit kohtaavat, 2 op (HI6), Valinnainen

Tavoitteet

Maailman kulttuurit kohtaavat

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kulttuurien vuorovaikutusta koskevia teorioita ja käytänteitä*
- *tunnistaa kulttuuristen arvojen ja maailmankuvien ilmenemisen arkielämässä ja sosiaalisissa suhteissa*
- *osaa eritellä kulttuurien välistä vuorovaikutusta sekä historiallisessa että nykypäivän kontekstissa*
- *analysoi esimerkiksi taiteissa, uskonnossa ja sosiaalisissa rakenteissa esiintyviä kulttuurisia arvoja ja käytäntöjä*
- *erittelee kulttuurien moninaisuutta historiallisena osana eurooppalaista kulttuuria ja pystyy arvioimaan sille annettuja merkityksiä*
- *osaa kriittisesti eritellä ja arvioida kulttuurisia eroja koskevia väitteitä, eri kulttuureihin liitettyjä stereotypioita sekä kulttuurien vaikutusta yksilöön*
- *tuottaa yksin tai ryhmässä historiallista asiatekstiä käyttämällä monipuolisesti ja kriittisesti lähdeaineistoa.*

Keskeiset sisällöt

Maailman kulttuurit kohtaavat

Kulttuurintutkimuksen perusteet ja käsitteet

- *kulttuurit ja niiden vuorovaikutus*

Moduulissa tarkasteltaviksi kohteiksi valitaan kaksi tai useampia kulttuureja seuraavilta alueilta:

- *Aasian kulttuurit*
- *Afrikan kulttuurit*
- *arktiset kulttuurit*
- *Australian ja Oseanian alkuperäiskulttuurit*
- *Latinalaisen Amerikan kulttuurit*
- *Lähi-idän kulttuurit*
- *Pohjois-Amerikan alkuperäiskulttuurit.*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tutustuminen Euroopan ulkopuolisiin kulttuurialueisiin auttaa opiskelijaa ymmärtämään muiden kulttuurien erityipiirteitä. Historiallinen perspektiivi globalisaatioon, globaalin kansalaisuuden muotoutumiseen, maailman verkottumiseen ja keskinäisiin riippuvuuksiin auttaa ymmärtämään tätä päivää ja suuntaamaan tulevaisuuteen.

Vuorovaikutusosaaminen

Eri kultturien ymmärtäminen opettaa historiallista empatiaa ja vahvistaa kykyä eläytyä toisen asemaan. Opiskelija oppii ymmärtämään tarkastelemansa kulttuuripiirin historiallisen kehityksen sekä sen arvojen ja elämäntapojen monipuolisuuden ja osaa eritellä siihen ajan myötä ja toisten kultturien vaikutuksesta syntyneitä kulttuurisia eroja ja yhtäläisyyksiä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu jatkuvaan ja monipuoliseen osaamisen näyttöön sekä opiskelijan kykyyn soveltaa opittua käytännössä. Arviointia toteutetaan oppimisen aikana, itsearviointina ja summatiivisena arviointina opintojakson päätteeksi. Arvioinnissa otetaan huomioon asiatietojen hallinnan lisäksi tiedonhankinta ja -käsittelytaidot. Arviointi annetaan numeroarviointina.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla perehdytään kulttuurin käsitteeseen ja tarkastellaan, miten suhtautuminen eri kulttuureihin on vaihdellut ajattelun ja yhteiskuntien rakenteen muuttuessa. Kurssilla tarkastellaan eurooppalaisten ja Euroopan ulkopuolisten kulttuurien kohtaamista ja vuorovaikutusta historian eri aikoina.

Historian abikertaus, 2 op (HI07)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Kurssin tavoitteena on kerrata historian keskeiset osa-alueet kaikkien kurssien kohdalta ja syventää opiskelijoiden kokonaiskuvaa historiallisista kehityskuluista
- Edistää opiskelijan kykyä vastata kirjallisesti erilaisiin ainereaalin tehtävätyyppeihin.
- Opastaa tulkitsemaan historiallisia lähteitä ja arvioimaan niitä lähdekriittisesti.
- Opiskelija osaa analysoida tilastoja ja kuvaajia historiallisen kehityksen ilmentymänä.
- Opiskelija ymmärtää historian syy-seuraussuhteita.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kerrataan HI1-, HI2- ja HI3-opintojaksoja ja yhdistetään valinnaisten ja pakollisten opintojaksojen sisältöjä toisiinsa.
- Keskitytään erityisesti aineistojen käyttöön ja analysointiin sekä lähdekritiikin harjoittamiseen.
- Perehdytään erilaisiin historian ylioppilaskokeeseen liittyviin tehtävätyyppeihin.
- Opiskelija saa lisävalmiuksia essee- ja dokumenttitehtäviin vastaamiseen.
- Tutustutaan erilaisiin tekstidokumentteihin, harjoitetaan kuva-analyysia taulujen, kuvien ja pilapiirrosten pohjalta sekä perehdytään karttoihin ja tilastoihin.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Kurssilla opiskellaan historian tekstitaitoja, joita harjoitellaan historiallisia lähteitä analysoimalla ja jotka antavat valmiuksia toimia ristiriitaisen tiedon keskellä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla kerrataan ainakin pakolliset historian opinnot ylioppilaskirjoituksia varten. Tarkoitus on vetää langat yhteen eri opintojaksoista käymällä maailmanhistorian pääkohdat läpi kronologisesti. Opintojaksolla laaditaan kokonaisuuksia historian eri osa-alueista. Opintojaksolla harjoitellaan vastaamista erilaisiin ja erityylisiin yo-tehtäviin ja opiskellaan lähdekritiikkiä.

Maailman kriisit, 2 op (TO04)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

8.8. Kemia (KE)

Oppiaine ja tehtävä

Kemian opetus tukee opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun ja nykyaikaisen maailmankuvan kehittymistä osana monipuolista yleissivistystä. Se ohjaa ymmärtämään kemian ja sen sovellusten merkitystä jokapäiväisessä elämässä, yhteiskunnassa ja ympäristöhaasteiden ratkaisemisessa. Opetuksessa perehdytään oppiaineen ja sen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Opiskelijan luonnontieteellinen lukutaito kehittyy, mikä auttaa opiskelijaa arvioimaan kriittisesti erilaisia arjen valintoja sekä näkökulmia yhteiskunnallisessa keskustelussa. Opetus herättää kiinnostusta kemian opiskelua ja kemian alan ammatteja kohtaan sekä antaa valmiuksia menestyä jatko-opinnoissa luonnontieteellisillä ja luonnontieteitä soveltavilla aloilla. Monipuolisilla oppimistilanteilla ja -ympäristöillä edistetään opiskelijoiden mahdollisuuksia oppia yhdenvertaisesti ja tasa-arvoisesti.

Kemian opetus tukee opiskelijan käsitteiden ja ilmiöiden ymmärtämistä siten, että niiden makroskooppinen, mikroskooppinen ja symbolinen taso muodostavat loogisen kokonaisuuden. Opiskelijan aikaisemmista kokemuksista ja havainnoista edetään ilmiöiden kuvaamiseen ja selittämiseen sekä aineen rakenteen ja kemiallisten reaktioiden mallintamiseen kemian merkkikielellä ja matemaattisesti.

Kemian opetuksessa käytetään vaihtelevia ja monipuolisia opetus- ja opiskelumenetelmiä, joilla kehitetään opiskelijan käsitteellistä ja menetelmällistä osaamista. Opetuksen keskeisiin lähtökohtiin kuuluu havainnointi ja tutkiminen. Kokeellisuus eri muodoissaan tukee käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä, tutkimisen taitojen oppimista ja luonnontieteiden luonteen hahmottamista. Kokeellisessa työskentelyssä toimitaan kemikaali-, jäte- ja työturvallisuuslainsäädännön mukaisesti. Opiskelijat harjaantuvat ottamaan vastuuta yhteisestä turvallisuudesta, jolloin myös työelämässä tarvittava turvallisuusosaaminen kehittyy.

Opiskelun edetessä tutkimisen taidot kehittyvät sekä kokonaisvaltaisesti että kunkin moduulin keskeisten sisältöjen osalta. Tutkimisen taitojen perustana on kysymysten ja havaintojen tekeminen. Mittaaminen, luokitteleminen ja muut tutkimisen taidot kehittyvät erilaisten menetelmien harjoittelun kautta. Myös opiskelijan tiedon käsittelyn ja esittämisen taidot karttuvat. Kokeellisen työn taidot etenevät kohti oman tutkimuksen suunnittelua. Samalla opiskelija oppii tekemään johtopäätöksiä sekä arvioimaan ja argumentoimaan tutkimuksen tuloksia.

Laaja-alainen osaaminen

Kemian opetuksessa opiskelija omaksuu tietoja ja taitoja, jotka auttavat ymmärtämään kemian merkityksen oman arjen, terveyden ja elinympäristön kannalta, mikä tukee

hyvinvointiosaamisen *tavoitteita. Opiskelijalle muodostuu kyky tehdä arkielämässään valintoja, jotka ovat suotuisia hänen oman henkilökohtaisen terveytensä, ympäristön ja yhteiskunnan hyvinvoinnin kannalta. Kemian opiskelumenetelmät tukevat työskentelyä, jossa opiskelija tunnistaa omat vahvuutensa ja asettaa itselleen tavoitteita. Suunnitelmallinen opiskelu on tärkeä arjen taito, joka vahvistaa opiskelijan jaksamista ja kehittää kykyä työskennellä myös muuttuvissa olosuhteissa.*

Kemian opetuksen kokeellisuus ja opiskelijan oma tutkimuksellinen työskentely kehittävät työskentelyn ja yhteistyön taitoja sekä kriittistä ajattelua ja innostavat opiskelijaa kemian opiskeluun. Opiskelija kehittää ***vuorovaikutusosaamistaan*** *ja oppii pitkäjänteisyyttä sekä vastuunottamista omasta työskentelystään monipuolisten työtapojen avulla, esimerkiksi projektioppimisella ja ryhmässä työskentelemällä.*

Kemian opetuksessa tiedostetaan kemian täsmällisen kielenkäytön ja arkikielen välinen ero. Universaalia kemian kieltä lähestytään opiskelijan havaintojen ja arkikielen näkökulmasta. Kemiassa kielitietoisuuden ja kielitaidon merkitys näkyy erityisesti käsitteistön oppimisessa ja omien päätelmien selkeässä ja johdonmukaisessa perustelemisessa.

Kemian opintojen aikana harjoitellaan erilaisten tekstien kirjoittamista, kriittistä tulkitsemista, argumentointia ja analysointia. Monilukutaitoa kehitetään tulkitsemalla ja tuottamalla esimerkiksi kirjoitettua kieltä, kuvia, videoita, malleja, simulaatioita, taulukoita ja kuvaajia tai kemian merkkikieltä. Kemiassa erityinen monilukutaidon muoto on kyky tulkita ja esittää symbolisia malleja ja submikroskooppisia kuvallisia malleja samoista ilmiöistä. Myös tieto- ja viestintäteknologia on osa nykyaikaista ja ***monitieteistä osaamista*** *tukevaa kemian opetusta. Sitä käytetään muun muassa tiedon etsimiseen, kokeellisten havaintojen keräämiseen, mittaustulosten käsittelyyn ja tulkitsemiseen, tuotosten laatimiseen ja esittämiseen sekä mallintamiseen ja simulointiin. Tietokonepohjaisella mittausjärjestelmällä voidaan korvata perinteisiä välineitä, ja tutkimusaineistoa on mahdollista taltioida myös kuvina ja videoina.*

Luonnontieteellisessä työskentelyssä ***luova osaaminen*** *näkyy kykynä muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä soveltaa, arvioida, yhdistellä ja analysoida hankittuja tietoja. Tutkimuksellinen opiskelu ja ongelmanratkaisu edellyttävät luovaa lähestymistapaa ja kehittävät luovaa ajattelua.*

Kemian opetus tukee opiskelijan ***yhteiskunnallista osaamista*** *sekä* ***globaali- ja kulttuuriosaamista****. Opetus kehittää opiskelijan valmiuksia osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun ja yhteiseen päätöksentekoon syventämällä opiskelijan luonnontieteellistä ajattelua ja ymmärrystä tiedon luotettavuudesta, merkityksestä ja käytöstä. Luonnontieteellisen tiedon historiallinen kehitys avaa opiskelijalle näkymän sekä tieteellisen maailmankuvan kehitykseen että kemian merkitykseen yhteiskunnallisissa muutoksissa. Kemian innovaatioiden ja modernien sovellusten kautta opiskelija ymmärtää myös kemian merkityksen nyky-yhteiskunnassa, teknologiassa ja työelämässä. Kemiaa tarvitaan uusien ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa niin paikallisesti, kansallisesti kuin kansainvälisestikin.*

Kemian opetus vahvistaa ***eettisyyttä ja ympäristöosaamista*** *syventämällä opiskelijan ymmärrystä erilaisista ympäristöongelmista ja niihin johtaneista syistä. Opetus ohjaa opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta toiminnastaan sekä ympäristöstä, käyttämään kemian osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestävän käytön ja kiertotalouden kannalta. Opiskelija tunnistaa kemian tarjoamia ratkaisuja erilaisiin ympäristöhaasteisiin, kuten ilmastonmuutokseen ja luonnonvarojen riittävyyteen.*

Tavoitteet

Kemian opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät kemian merkitykseen, arvoihin ja asenteisiin, tutkimisen taitoihin sekä kemian tietoihin ja niiden käyttämiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Merkitys, arvot ja asenteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- *saa ohjausta kemian osaamisensa tunnistamisessa, omien tavoitteiden asettamisessa, oppimishaasteiden kohtaamisessa ja kemian opiskelustrategioiden soveltamisessa*
- *osaa arvioida kemian ja siihen liittyvien teknologioiden tarjoamia ratkaisuja sekä niiden merkitystä yksilön, ympäristön ja yhteiskunnan kannalta*
- *saa mahdollisuuksia perehtyä kemian sovelluksiin vierailujen, korkeakouluyhteistyön tai työelämäyhteistyön kautta paikallisella tai kansainvälisellä tasolla*
- *saa riittävät jatko-opintovalmiudet luonnontieteellisille ja kemiaa soveltaville aloille.*

Tutkimisen taidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa yhteisöllisesti*
- *tuntee kemian turvalliset työskentelytavat ja osaa käsitellä syntyneet kemikaalijätteet asianmukaisesti*
- *osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä ja kehittää kysymyksiä edelleen tutkimusten ja ongelmanratkaisun lähtökohdiksi*
- *osaa toteuttaa kokeellisia tutkimuksia käyttäen kemialle tunnusomaisia työmenetelmiä*
- *osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia sekä analysoida ja arvioida niitä ja koko tutkimusprosessia.*

Kemian tiedot ja niiden käyttäminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa käyttää ja soveltaa kemian keskeisiä käsitteitä*
- *osaa käyttää erilaisia malleja ilmiöiden kuvaamisessa ja selittämisessä sekä ennusteiden tekemisessä*
- *osaa käyttää monipuolisesti asianmukaisia ohjelmia mallintamisen, laskennallisten ja graafisten ratkaisujen sekä tulosten ilmaisemisen välineenä*
- *osaa käyttää monipuolisia tietolähteitä ja arvioida eri yhteyksissä esitettyä tietoa kriittisesti kemian osaamisensa avulla.*

Osaamisen arviointi

Arviointi kohdistuu kemian yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute sekä itsearviointi tukevat opiskelijaa kemian osaamisensa tiedostamisessa ja kehittämisessä.

Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky ymmärtää, havainnollistaa ja esittää kemiallista tietoa. Kemiallisen tiedon soveltaminen, luonnontieteellisten lainalaisuuksien ja syy- ja seuraussuhteiden ymmärtäminen sekä kokonaisuuksien hahmottaminen ovat myös arvioinnin kohteita. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota opiskelijan taitoon arvioida tietoa kriittisesti.

Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön ja opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin. Kemiallisen tiedon ymmärtämistä ja soveltamista voidaan osoittaa eri tavoin. Erilaisten tuotosten lisäksi arvioidaan opiskelijan työskentelyä, kuten kysymysten muodostamista ja tutkimisen taitoja. Arvioinnissa otetaan huomioon taito työskennellä kokeellisesti, hankkia tietoa ja soveltaa sitä.

Opintojaksot

Makromolekyylit, 2 op (BIKE10)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Molekyylit ja mallit, 2 op (KE03)

Opintojakson moduulit

- Molekyylit ja mallit, 2 op (KE3), Valinnainen

Tavoitteet

Molekyylit ja mallit

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa käyttää ja soveltaa tietoa hiilen yhdisteistä jokapäiväisen elämän ilmiöissä*
- *osaa soveltaa ainemäärän ja konsentraation käsitteitä*
- *osaa tutkia kokeellisesti ja erilaisia malleja käyttäen hiilen yhdisteitä*
- *ymmärtää, kuinka tieto hiiliyhdisteistä rakentuu kokeellisen toiminnan ja siihen kytkeytyvän mallintamisen kautta*
- *osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa mallintamisen välineenä.*

Keskeiset sisällöt

Molekyylit ja mallit

- *liuoksen valmistus ja laimentaminen sekä standardisuoran sovittaminen pitoisuuden määrittämiseksi*
- *hiilivetyjen sekä hiilen happi- ja typpiyhdisteiden funktionaaliset ryhmät ja nimeämisen perusteet*
- *hapettuminen ja pelkistyminen hiilen happiyhdisteissä*
- *hiilen yhdisteiden rakenteiden mallintaminen ja ominaisuuksien selittäminen rakenteen avulla*
- *suhdekaavan ja molekyylikaavan selvittäminen laskennallisesti sekä rakenneisomeria*
- *kvanttimekaaninen atomimalli, hybridisaatio ja stereoisomeria hiiliyhdisteissä*
- *tutustuminen spektrien antamaan informaatioon aineen rakenteesta*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija omaksuu tietoja ja taitoja, jotka auttavat häntä ymmärtämään kemian merkityksen oman arjen ja terveyden kannalta sekä tekemään valintoja, jotka ovat suotuisia sekä oman että ympäristön ja yhteiskunnan hyvinvoinnin kannalta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija oppii käyttämään erilaisia molekyylimallinnus- mittaus- ja piirto-ohjelmia sekä tutustuu spektroskopiaan molekyylien rakennetutkimuksessa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnin kohteena ovat opintojakson keskeiset sisällöt ja niihin liittyvät taidot. Arviointia toteutetaan oppimisen aikana, itsearviointina ja summatiivisena arviointina opintojakson päätteeksi.

Arvioinnissa voidaan painottaa esimerkiksi opiskelijan tutkimisen ja matemaattisen osaamisen taitoja, mallinnusohjelmien käytön osaamista molekyylien kaksi- ja kolmiulotteisen rakenteen kuvaamisessa sekä piirto- ja taulukkolaskentaohjelmien hallintaa.

Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla opiskellaan hiilivetyjen, hiilen happi- ja typpiyhdisteiden nimiä, rakenteita ja ominaisuuksia sekä happiyhdisteiden hapettumista ja pelkistymistä. Opintojaksolla opitaan kvanttimekaaninen atomimalli ja hybridisaatio sekä tutustutaan aineen rakenteen analyysimenetelmiin kuten spektroskopiaan. Edelleen opiskellaan isomeriaa ja mallinnetaan orgaanisten molekyylien rakenteita esimerkiksi MarvinSketch-mallinnusohjelmalla. Lisäksi valmistetaan ja laimennetaan liuoksia sekä opitaan määrittämään liuoksen pitoisuus sekä yhdisteen suhde-, molekyyli- ja rakennekaava.

Kemiallinen reaktio, 2 op (KE04)

Opintojakson moduulit

- Kemiallinen reaktio, 2 op (KE4), Valinnainen

Tavoitteet

Kemiallinen reaktio

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *saa kokonaiskuvan kemiallisten reaktioiden moninaisuudesta ja merkityksestä elinympäristössämme*
- *osaa käyttää ja soveltaa reaktioihin liittyviä käsitteitä jokapäiväisen elämän, ympäristön ja yhteiskunnan ilmiöissä sekä nykyteknologian sovelluksissa*
- *osaa tutkia kemiallisia reaktioita kokeellisesti ja erilaisia malleja käyttäen*
- *ymmärtää aineen häviämättömyyden merkityksen kemiassa.*

Keskeiset sisällöt

Kemiallinen reaktio

- *reaktioiden tutkiminen kokeellisesti sekä tutkimustulosten käsitteleminen, tulkitseminen ja esittäminen*
- *kemiallisen reaktion symbolinen ilmaisu ja tasapainottaminen, reaktiotuotteiden kaavat ja nimet*
- *saanto ja rajoittava tekijä kemiallisessa reaktiossa*
- *ideaalikaasun tilanyhtälö ja ainemäärä*
- *saostumis- ja hajoamisreaktio, palamisreaktio*
- *protolyysi, neutraloituminen ja titraus analyysimenetelmänä*
- *additio, eliminaatio, substituutio, kondensaatio ja hydrolyysi hiiliyhdisteissä sekä yleisimpien biomolekyylien muodostuminen*
- *polymeroitumisreaktiot, polymeerien ominaisuudet, käyttö ja elinkaari*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija harjaantuu käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa apuna kemiallisten reaktioyhtälöiden kirjoittamisessa sekä oppii mallintamaan orgaanisia reaktioita tietokonepohjaisen mallinnusohjelman avulla. Reaktioyhtälöön perustuvissa laskuissa opitaan käyttämään soveltuvia laskinohjelmia.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnin kohteena ovat opintojakson keskeiset sisällöt ja niihin liittyvät taidot. Arviointia toteutetaan oppimisen aikana, itsearviointina ja summatiivisena arviointina opintojakson päätteeksi.

Arvioinnissa voidaan painottaa esimerkiksi opiskelijan kykyä tunnistaa, tulkita ja tutkia kokeellisesti kemiallisia reaktioita sekä hyödyntää molekyylimallinnusohjelmaa (esimerkiksi MarvinSketch) reaktioyhtälöiden kirjoittamisessa. Matemaattisen osaamisen taitoja arvioidaan reaktioyhtälöön perustuvien laskujen ratkaisemisessa.

Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla opiskellaan kemiallisen reaktion symbolista ilmaisua, reaktioyhtälöiden kirjoittamista ja tasapainottamista sekä yhdisteiden nimiä ja kaavoja. Epäorgaanisia ja orgaanisia reaktioita tutkitaan sekä kokeellisesti että laskennallisesti. Opintojaksolla opiskellaan myös kaasujen ominaisuuksia, opitaan rajoittavan tekijän merkitys kemiallisessa reaktiossa sekä titraus työmenetelmänä.

Kemiallinen energia ja kiertotalous, 2 op (KE05)

Opintojakson moduulit

- Kemiallinen energia ja kiertotalous, 2 op (KE5), Valinnainen

Tavoitteet

Kemiallinen energia ja kiertotalous

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kemiallisen energian varastoinnin ja hyödyntämisen periaatteita ja osaa perustella mielipiteitään keskustelussa energiaratkaisuista*
- *ymmärtää energian häviämättömyyden ja energianmuutokset kemiallisissa reaktioissa*
- *tuntee merkittävien metallien ominaisuuksia sekä valmistus- ja jalostusprosesseja ympäristövaikutuksineen*
- *osaa tutkia sähkökemiaan liittyviä ilmiöitä kokeellisesti ja kuvata niitä malleja käyttäen*
- *tuntee yhteiskunnassa merkittävien metallien kierrätyksen ja kiertotalouden periaatteet sekä niihin liittyviä ratkaisuja.*

Keskeiset sisällöt

Kemiallinen energia ja kiertotalous

- *reaktiossa sitoutuva tai vapautuva energia muodostumisentalpioiden, sidosenergioiden ja Hessin lain avulla*

- *reaktiosarja- ja seoslaskujen periaatteet*
- *hapetusluvut ja hapettumis-pelkistymisreaktiot*
- *metallien ominaisuuksia ja käyttökohteita, valmistus- ja jalostusprosesseja sekä riittävyys ja kierrätettävyys*
- *sähkökemian keskeiset periaatteet: jännitesarja, normaalipotentiaali, kemiallinen pari, elektrolyysi ja kemiallisen energian varastointi*
- *luonnontieteelliseen tutkimukseen tutustuminen tai tutkimuksen tai ongelmanratkaisun ideointi ja suunnittelu*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija oppii tarkastelemaan omia kulutusvalintojaan kestävän kehityksen ja kiertotalouden periaatteiden mukaisesti.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijan kyky tulkita ja tuottaa kuvia, malleja , taulukoita sekä kuvaajia havainnoista kehittyy opintojakson aikana. Mittaustuloksia käsitellään ja havinnollistetaan tieto- ja viestintäteknologiaa apuna käyttäen. Luova osaaminen kehittyy tutkimustulosten ja tietojen kriittisen tarkastelun, analysoinnin ja arvioinnin myötä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnin kohteena ovat opintojakson keskeiset sisällöt ja niihin liittyvät taidot. Arviointia toteutetaan oppimisen aikana, itsearviointina ja summatiivisena arviointina opintojakson päätteeksi.

Arvioinnissa voidaan ottaa huomioon opiskelijan kyky suunnitella ja toteuttaa pienimuotoinen tukimus, jossa opiskelija oppii kuvaamaan jonkin kemiallisen tutkimuksen menetelmiä kuvin, mallein ja sanoin, esimerkkinä hapetus-pelkistystitraus, sähköpari tai elektrolyysi ja niiden sovellukset. Tutkimukseen voidaan tutustua myös vierailulla korkeakouluun tai tutkimuslaitokseen.

Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla opiskellaan energian säilymistä ja energian muutoksia kemiallisessa reaktiossa. Alkuaineiden jaksollista järjestelmää tulkitaan alkuaineiden jaksollisten ominaisuuksien selittäjänä. Opintojaksolla opiskellaan myös metallien ominaisuuksia ja hapetus - pelkistys-reaktioita sekä tarkastellaan eräiden tärkeiden metallien valmistus- ja jalostusprosesseja, kierrätysta ja elinkaarta. Sähkökemian keskeisiä periaatteita, kuten sähköparia ja elektrolyysiä tutkitaan kokeellisesti ja laskennallisesti. Opintojaksolla tutustutaan myös reaktiosarja- ja seoslaskujen periaatteisiin.

Kemiallinen tasapaino, 2 op (KE06)

Opintojakson moduulit

- Kemiallinen tasapaino, 2 op (KE6), Valinnainen

Tavoitteet

Kemiallinen tasapaino

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa kemian merkityksen terveyteen ja ympäristöön liittyvien ongelmien ratkaisemisessa*
- *osaa tutkia kokeellisesti reaktionopeuteen ja kemialliseen tasapainoon liittyviä ilmiöitä*
- *osaa käyttää laskennallisia ja graafisia malleja reaktionopeuden ja kemiallisen tasapainon kuvaamisessa, selittämisessä ja ennusteiden tekemisessä*
- *osaa esittää tutkimustuloksia graafisesti ja arvioida tutkimustuloksia ja -prosessia*
- *tutustuu teollisuuden prosesseissa ja luonnossa tapahtuviin tasapainoreaktioihin ja niiden merkitykseen.*

Keskeiset sisällöt

Kemiallinen tasapaino

- *kemiallisen reaktion nopeus ja siihen vaikuttavat tekijät*
- *homogeenisen tasapainon kvalitatiivinen ja kvantitatiivinen käsittely konsentraatioilla, tasapainotilaan vaikuttaminen*
- *hapot ja emäkset ja niihin liittyvät käsitteet sekä palamistuotteiden reaktiot vedessä*
- *happo-emästasapainon laskennallinen käsittely*
- *puskuriliuosten toimintaperiaate sekä elimistön ja luonnon puskurisysteemejä kvalitatiivisella tasolla*
- *reaktionopeuteen ja tasapainoreaktioihin liittyvien ilmiöiden tutkiminen kokeellisesti sekä ilmiöiden mallintaminen ja analysointi graafisesti tietokonesovelluksella*
- *tutustuminen kemian tarjoamiin mahdollisuuksiin jonkin terveyteen tai ympäristöön liittyvän ongelman ratkaisemisessa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Kemian innovaatioiden ja modernien sovellusten kautta opiskelija opppii ymmärtämään kemian merkityksen nyky-yhteiskunnassa, teknologiassa ja työelämässä ja saa valmiuksia osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelijan luonnontieteellinen ajattelu ja ymmärrys tiedon luotettavuudesta syventyvät. Opiskelija tiedostaa kemian tärkeyden uusien ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa niin kansallisesti kuin kansainvälisestikin.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnin kohteina ovat opintojakson keskeiset sisällöt ja niihin liittyvät taidot. Arviointia toteutetaan oppimisen aikana, itsearviointina ja summatiivisena arviointina opintojakson päätteeksi.

Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky tutkia kokeellisesti ja laskennallisesti reaktionopeuteen sekä reaktiotasapainoon liittyviä ilmiöitä sekä kuvata, selittää ja analysoida niitä sekä sanallisesti että graafisten mallien avulla.

Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija tutustuu opintojaksolla kemiallisen tasapainotilan syntymiseen ja siihen vaikuttaviin tekijöihin. Opintojaksolla opiskellaan kaasutasapainoja, happo - emäs-tasapainoja, puskuriliuoksia ja luonnon puskurisysteemejä. Reaktioiden ja kemiallisen tasapainon käsitteitä sovelletaan teollisuuden prosesseissa ja luonnon ilmiöissä. Lisäksi opintojaksolla opiskellaan reaktionopeutta ja siihen vaikuttavia tekijöitä sekä harjoitellaan erilaisten graafisten mallien tekemistä reaktionopeuden ja kemiallisen tasapainon kuvaamisessa, selittämisessä ja ennusteiden tekemisessä tieto- ja viestintäteknologiaa apuna käyttäen.

Kemian abikertaus, 2 op (KE07)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Kerrataan lukion kemian oppimäärä.
- Valmistaudutaan kemian ylioppilaskokeeseen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- lukion kemian oppimäärän kertaus
- ylioppilaskokeessa tarvittavien työohjelmien käyttö ja erilaisten aineistojen tulkinta
- monipuolisen vastaustekniikan harjoittelu

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija laajentaa osaamistaan eri kemian osa-alueilla. Hän oppii myös analysoimaan, tulkitsemaan kriittisesti ja tuottamaan esimerkiksi kirjoitettua tekstiä, kuvia, taulukoita, kuvaajia tai kaavoja. Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään muun muassa tiedon etsimiseen, kokeellisten havaintojen keräämiseen, mittaustulosten käsittelyyn ja tulkitsemiseen, tuotosten laatimiseen ja esittämiseen sekä mallintamiseen ja simulointiin.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu kemian eri osa-aluiden monipuoliseen hallintaan ja ymmärrykseen. Kemiallisen tiedon ymmärtämistä ja soveltamista voidaan osoittaa eri tavoin. Opintojakson päättää arvioitava prelikoe.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla kerrataan aikaisempien kurssien sisältöjä sekä valmistaudutaan kemian yo-kokeeseen ja jatko-opintoihin. Kurssilla varmistetaan myös sähköisessä yo-kokeessa tarvittavien työohjelmien käyttöä, aineistojen tulkitsemista ja tehtävien vastaustekniikkaa. Kurssilla jokainen opiskelija etenee omien tavoittensa mukaisesti. Kurssilla on paljon itsenäistä harjoittelua.

Kemiaa kokeellisesti, 2 op (KE08)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- kemian oppimäärää tukevien kokeellisten tutkimusten suunnittelu ja toteutus
- luonnontieteelliselle tutkimukselle tyypillisiin tutkimusmenetelmiin ja tutkimusvälineisiin tutustuminen
- havaintojen ja päätelmien tekeminen
- raportointi
- luotettavuuden arviointi, virhelähteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- aineen erotusmenetelmät
- kemiallinen synteesi
- titraus
- kvalitatiivinen analyysi
- spektroskopia ja spektrometria
- Edellä olevat ovat esimerkkejä. Sisällöt voivat vaihdella eri vuosina.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kehittää monipuolisten työtapojen avulla ryhmätyöskentelytaitoja, havaintojen ja johtopäätösten tekemistä kokeellisessa työskentelyssä sekä kriittistä ajattelua.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija oppii käyttämään monipuolisia kemian tutkimusmenetelmiä ja tutustuu kemialle tyypilliseen välineistöön. Opiskelija pääsee myös suunnittelemaan ja toteuttamaan omia tutkimuksiaan sekä kriittisesti analysoimaan niiden avulla tuotettua tietoa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointia toteutetaan oppimisen aikana, itsearviointina ja erilaisina tuotoksina.

Opintojaksolla arvioidaan kokeellisen työskentelyn taitoja, havaintojen ja johtopäätösten tekemistä sekä tutkimusten selkeää raportointia. Myös aktiivisuus sekä vastuullinen työskentely opintojakson aikana toimivat arviointiperusteina. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tutustutaan erilaisiin kemian työtapoihin ja tutkimusmenetelmiin sekä työturvallisuuteen. Kokeellisia töitä tehdään eri aihepiireistä opiskelijan oman kiinnostuksen mukaan. Kurssilla opetellaan tutkimustulosten raportointia ja johtopäätösten tekemistä tieto- ja viestintätekniikkaa apuna käyttäen. Kurssilla vieraillaan mahdollisuuksien mukaan Helsingin yliopiston kemian laitoksen laboratorioluokassa ja/tai muussa tutkimuslaitoksessa.

Lääkekemiaa, 2 op (KE09)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- kemian osaamisen syventäminen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- lääkeaineiden kemiaan, lääkeainemallinnukseen ja lääkkeiden valmistamiseen tutustuminen
- lääketeollisuuden taloudellisten ja eettisten ilmiöiden kriittinen pohdinta
- orgaanisen kemian ja kemiallisten laskujen kertaaminen
- erilaisten tuotosten laatiminen ja esittäminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Lääkekemiaa -opintojakson voi suorittaa joko lähiopetuksessa tai itse opiskellen. Lähiopetuskurssi arvioidaan tuntityöskentelyn, esitelmien ja oppimispäiväkirjan avulla tai muulla opiskelijoiden kanssa sovittavalla tavalla. Itse opiskeltavan kurssin arviointi sovitaan erikseen opettajan kanssa.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Lääkekemian opintojaksolla tutustutaan erilaisten lääkeaineiden rakenteisiin ja ominaisuuksiin, mallinnukseen, syntetisoimiseen ja toimintaan elimistössä sekä pohditaan lääkekehityksen etiikkaa. Jos mahdollista, kurssilla vieraillaan yliopistossa tai lääketehtaassa, sekä syntetisoidaan joku lääkeaine itsekin.

Kurssin laajuus on 1-2 op ja se voidaan opiskelijamäärästä riippuen suorittaa joko tavallisena kurssina, osittain itseopiskeluna tai itse opiskellen. Kysy kemian opettajalta lisätietoja.

Kemian erikoisopinnot, 2 op (KE11)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- itsenäiseen opiskeluun kannustaminen
- kemian osaamisen syventäminen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- syventyminen johonkin kemian aihealueeseen oman mielenkiinnon mukaan
- erilaisten tuotosten laatiminen ja esittäminen, kriittinen tiedonhankinta

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijan itsenäisen työskentelyn taitoja arvioidaan opintojakson aikana, myös itsearviointina. Arvioinnin kohteena on myös opiskelijan tuottama kirjallinen tuotos, kuten oppimispäiväkirja, raportti tai vastaava. Toisessa oppilaitoksessa suoritettu opintojakso tai itsenäiset verkko-opinnot voidaan myös arvioida opintojakson suorituksena.

Opintojakso arvioidaan sopimuksen mukaan numerolla tai suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso perustuu opiskelijan itsenäiseen työskentelyyn. Aiheet vaihtelevat ajankohdan ja opiskelijan oman kiinnostuksen tai mahdollisten jatko-opintosuunnitelmien mukaan. Opiskelijan tuotos voi olla esimerkiksi laajempi tutkimus jostakin kemiaan liittyvästä ajankohtaisesta aiheesta tai oppimispäiväkirja esimerkiksi yliopistoluentojen seuraamisesta. Opintosuoritus voidaan antaa myös yliopiston, korkeakoulun tai muun tahon järjestämän verkko-opintokokonaisuuden suorittamisesta.

Opintojakson tavoitteista ja suorittamisesta sovitaan etukäteen opettajan kanssa.

Kemia, minä ja kestävä tulevaisuus, 2 op (KE01_02)

Opintojakson moduulit

- Kemia ja minä, 1 op (KE1), Pakollinen
- Kemia ja kestävä tulevaisuus, 1 op (KE2), Pakollinen

Tavoitteet

Kemia ja minä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta kemiaa ja sen opiskelua kohtaan, ja tutustuu kemian alan ammatteihin ja jatko-opintomahdollisuuksiin*
- *saa valmiuksia osallistua kemiaan liittyvään yhteiskunnalliseen keskusteluun ja osaa arvioida tietolähteiden luotettavuutta*
- *oppii käyttämään jaksollista järjestelmää kemiallisen päättelyn apuna*
- *osaa käyttää ja soveltaa tietoa aineiden ominaisuuksista ja niiden turvallisuudesta arjen valinnoissa*
- *osaa tutkia kokeellisesti seoksen koostumusta ja pitoisuutta sekä ottaa huomioon työturvallisuusnäkökohdat.*

Kemia ja kestävä tulevaisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta kemiaa ja sen opiskelua kohtaan, ja tutustuu kemian merkitykseen kestävän elämäntavan edistämisessä*
- *tutustuu luonnontieteellisen tiedon luonteeseen ja sen kehittymiseen sekä tieteellisiin tapoihin tuottaa tietoa*
- *osaa tutkia aineen ominaisuuksia kokeellisesti*
- *osaa soveltaa aineen rakenteen malleja aineen ominaisuuksien vertailussa*
- *ymmärtää kemian merkityksen ympäristölle ja yhteiskunnalle ratkaisujen tarjoajana yhdessä muiden luonnontieteiden kanssa.*

Keskeiset sisällöt

Kemia ja minä

- *arjen aineiden turvallisuuden arviointi ja kemian merkitys omassa elämässä*
- *kemian merkitys työelämässä ja jatko-opinnoissa*
- *jaksollinen järjestelmä ja atomin rakenne elektronikuorimallin avulla*
- *puhtaat aineet, seokset ja erotusmenetelmät*
- *ainemäärä ja konsentraatio*

Kemia ja kestävä tulevaisuus

- *tutustuminen joihinkin esimerkkeihin kestävän elämäntavan edistämisessä luonnontieteissä*
- *aineen rakenteen mallien ja yhdisteen kaavan esittäminen*
- *alkuaineiden ja yhdisteiden vahvat ja heikot sidokset sekä poolisuus*
- *aineiden ominaisuuksien tutkiminen kokeellisesti ja selittäminen aineen rakenteen avulla*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla opiskellaan monipuolisten työtapojen kautta ryhmätyöskentelytaitoja, havaintojen ja johtopäätösten tekemistä sekä kriittistä ajattelua ja tiedonhankintaa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelijan ymmärrys kemian merkityksestä arkielämässä, jatko-opinnoissa ja työelämässä vahvistuu.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnin kohteena ovat opintojakson keskeiset sisällöt ja niihin liittyvät taidot. Kemiallisen tiedon ymmärtämistä ja soveltamista voidaan osoittaa eri tavoin. Erilaisten tuotosten lisäksi arvioidaan kokeellisen työskentelyn taitoja sekä tiedon hankinnan ja käsittelyn taitoja. Opiskelija oppii myös itse arvioimaan omaa oppimisprosessiaan.

Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla opiskellaan arkielämän aineiden turvallista käyttöä, luonnontieteellisen tutkimuksen työtapoja, työturvallisuutta sekä kriittistä tiedonhankintaa. Opintojaksolla tutustutaan myös kemian merkitykseen työelämässä ja jatko-opinnoissa. Opintojakson keskeisiä sisältöjä ovat puhtaat aineet ja seokset, aineen erotusmenetelmät sekä jaksollinen järjestelmä ja atomin rakenne. Alkuaineiden ja yhdisteiden ominaisuuksia opitaan selittämään aineen rakenteen mallien, kemiallisten sidosten ja kokeellisuuden avulla. Lisäksi opitaan laskemaan ainemäärä- ja pitoisuuslaskuja.

8.9. Uskonto (KT)

Oppiaine ja tehtävä

Uskonnon opetuksen tehtävänä on tukea opiskelijaa uskontoihin ja katsomuksiin liittyvän laaja-alaisen yleissivistyksen muodostamisessa. Uskonnon opetuksessa perehdytään uskontoihin ja uskonnollisuuden ilmenemismuotoihin sekä uskonnottomuuteen. Opetuksessa uskontoja ja katsomuksia tarkastellaan osana kulttuuria, kulttuuriperintöä ja yhteiskuntaa sekä yksilön ja yhteisön elämää.

Opetus antaa monipuolista tietoa uskonnoista ja kehittää opiskelijan uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää monilukutaitoa. Opiskelijaa ohjataan tarkastelemaan uskontoon liittyviä ilmiöitä analyyttisesti eri näkökulmista sekä soveltamaan ja arvioimaan lähdekriittisesti uskontoja koskevaa informaatiota. Uskonnon opetus antaa valmiuksia oman maailmankatsomuksen rakentamiseen sekä dialogiin, jota käydään sekä uskontojen ja katsomusten sisällä että niiden välillä. Uskonnon opetus ottaa erilaiset näkemykset huomioon, kunnioittaa yksilöllisiä vakaumuksia ja edistää ihmisoikeuksien toteutumista. Oppiaine tukee opiskelijan kasvua yhteiskunnan aktiiviseksi ja vastuulliseksi jäseneksi.

Opetuksessa käytetään tutkimustietoa, uskontojen omia lähteitä ja ajankohtaisia media-aineistoja. Opetuksessa perehdytään oppiaineen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Oppiaineen tiedepohja on erityisesti teologiassa ja uskontotieteessä. Lisäksi opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti uskontoihin liittyvää kulttuurin, yhteiskunnan ja taiteen tutkimusta.

Oppiaineen tehtävä ja moduulien tavoitteet huomioon ottaen opetusta voidaan toteuttaa yhteistyössä oppiaineen eri oppimäärien ja muiden oppiaineiden kanssa. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti vuorovaikutteisia työtapoja sekä digitaalisia ja koulun ulkopuolisia oppimisympäristöjä ja asiantuntijoita. Opetuksessa tehdään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä korkeakoulujen kanssa.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat yhdessä uskonnon oppiaineen tavoitteiden kanssa.

*Uskonnon opetus edistää **hyvinvointiosaamista** tukemalla opiskelijan itsetuntemusta sekä itsensä ja muiden arvostamista. Opetus antaa opiskelijalle aineksia ja välineitä oman identiteetin, elämänkatsomuksen ja maailmankatsomuksen rakentamiseen ja arviointiin.*

*Opetuksessa käytetään menetelmiä, jotka vahvistavat **vuorovaikutusosaamisen** tavoitteiden mukaisesti opiskelijan sosiaalisia taitoja sekä kykyä yhteistyöhön ja empatiaan. Oppiaineen opetus on kieli-, katsomus- ja kulttuuritietoista, ja se antaa opiskelijalle valmiuksia osallistua dialogiin, joka liittyy uskonnollisiin, katsomuksellisiin, eettisiin ja yhteiskunnallisiin kysymyksiin.*

***Monitieteinen ja luova osaaminen** vahvistuu uskonnon opetuksessa monipuolisesti. Opetuksessa perehdytään uskonnoille ominaisiin käsitteisiin, kieleen ja symboliikkaan sekä eri tieteenalojen uskontoa koskeviin näkökulmiin. Opetus antaa valmiuksia uskontoja ja katsomuksia koskevan informaation lähdekriittiseen arviointiin. Opetuksessa vahvistetaan opiskelijan monilukutaitoa ja rohkaistaan tietojen ja taitojen luovaan soveltamiseen moninaisissa toimintaympäristöissä.*

*Uskonnon opetus tukee opiskelijan **yhteiskunnallista osaamista** vahvistamalla osallisuutta ja osallistumista. Opetus rohkaisee opiskelijaa toimimaan demokraattisen ja ihmisoikeuksia kunnioittavan yhteiskunnan ja erilaisten yhteisöjen vastuullisena jäsenenä. Oppiaine antaa valmiuksia toimia katsomuksellisesti ja kulttuurisesti moninaisissa työyhteisöissä. Kehittämällä opiskelijan uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää ymmärrystä ja dialogitaitoja oppiaine antaa*

valmiuksia rakentaa yhteiskuntarauhaa sekä ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävää tulevaisuutta.

Uskonnon oppiaineessa tarkastellaan uskontojen eettisiä ulottuvuuksia ja rohkaistaan opiskelijaa pohtimaan omakohtaisesti arvoja ja eettisiä kysymyksiä ***eettisyyden*** *tavoitteet huomioon ottaen. Opetuksessa tuetaan opiskelijan* ***ympäristöosaamista*** *lisäämällä ymmärrystä siitä, että uskonnoilla ja katsomuksilla eettisinä arvojärjestelminä on tärkeä merkitys ja rooli ekologisesti kestävän tulevaisuuden rakentamisessa.*

Globaali- ja kulttuuriosaamisen *kehittäminen kytkeytyy vahvasti uskonnon oppiaineen keskeisiin tavoitteisiin. Uskonnon oppiaineessa tarkastellaan monipuolisesti uskontojen, kulttuurien ja yhteiskuntien vuorovaikutusta ja vahvistetaan näin ymmärrystä suomalaisesta, eurooppalaisesta ja globaalista kulttuuriperinnöstä ja niiden moninaisuudesta. Uskonnon opetus tarjoaa turvallisen tilan käsitellä yksilön, yhteisön ja suomalaisen yhteiskunnan suhteita sekä niihin liittyviä ajatuksia ja tunteita. Arvoja ja katsomuksia pohtivana oppiaineena uskonto rakentaa valmiuksia toimia moniarvoisissa globaaleissa toimintaympäristöissä sekä muuttuvissa media- ja teknologiaympäristöissä.*

Tavoitteet

Uskonnon opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

- *osaa hankkia, soveltaa, analysoida, arvioida ja esittää uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää tietoa*
- *kehittää uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää kulttuurista lukutaitoaan*
- *hallitsee uskonnollisiin ja eettisiin kysymyksiin liittyviä ajattelu- ja vuorovaikutustaitoja*
- *tuntee uskonnon tutkimuksen keskeisiä käsitteitä, näkökulmia ja menetelmiä*
- *perehtyy uskontojen historialliseen ja ajankohtaiseen merkitykseen sekä yhteiskunnan, kulttuurin ja uskonnon vuorovaikutukseen eri puolilla maailmaa*
- *perehtyy opiskeltavan uskonnon erityispiirteisiin Suomessa ja muualla maailmassa*
- *tunnistaa ja ymmärtää uskontojen sisäistä moninaisuutta*
- *ymmärtää uskonnon erityisluonnetta, esimerkiksi uskonnollisen kielen ja symboliikan erityispiirteitä, sekä tunnistaa ja osaa analysoida uskonnollisen ja tieteellisen tiedon ominaispiirteitä*
- *kehittää valmiuksia rakentaa ja jäsentää omaa maailmankatsomustaan ja kulttuuri-identiteettiään*
- *kehittää valmiuksia ymmärtää ihmisiä, joilla on erilainen vakaumus, sekä valmiuksia toimia moniarvoisissa, moniuskontoisissa ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä*
- *ymmärtää ja kunnioittaa ihmisoikeuksia ja osaa tarkastella uskontoja ja katsomuksia ihmisoikeusnäkökulmasta*
- *kehittää valmiuksia rakentaa ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävää tulevaisuutta sekä toimia yhteiskunnan aktiivisena ja vastuullisena jäsenenä.*

Osaamisen arviointi

Uskonnon oppiaineessa arvioinnin tehtävänä on kannustaa opiskelijaa opiskelemaan ja oppimaan sekä antaa palautetta hänen oppimisprosessistaan ja osaamisestaan. Opetuksessa ohjataan ja tuetaan opiskelijaa oman oppimisprosessinsa pitkäjänteisessä suunnittelussa ja arvioinnissa. Arviointi on monipuolista, ja siihen kuuluu sekä oppimisprosessin aikainen palaute että opitun ja osaamisen arviointi. Arviointi kohdistuu laaja-alaisen osaamisen ja uskonnon oppiaineen yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan uskonnolliseen ja katsomukselliseen yleissivistykseen liittyvien tietojen ja taitojen havainnointiin. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota käsitteiden ja kokonaisuuksien hallintaan,

tiedon soveltamiseen, analysointiin, arvioimiseen ja esittämiseen sekä tiedonhankintataitoihin ja työskentelyyn erilaisissa oppimistilanteissa.

8.9.1. Evankelisluterilainen uskonto (KT1)

Opintojaksot

Uskonto ilmiönä - juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UE01)

Opintojakson moduulit

- Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UE1), Pakollinen

Tavoitteet

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa ja osaa analysoida maailman uskontotilannetta ja siihen vaikuttavia tekijöitä sekä uskontojen sisäistä monimuotoisuutta*
- *osaa jäsentää uskontoa ja uskonnottomuutta ilmiöinä*
- *hahmottaa ja osaa analysoida juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteisiä juuria, keskeisiä piirteitä, kulttuuriperintöä ja vaikutusta yhteiskuntaan sekä kehittää niihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa*
- *kehittää valmiuksia toimia moniuskontoisissa ja monikulttuurisissa ympäristöissä ja työelämässä sekä keskustella uskontoihin liittyvistä ajankohtaisista kysymyksistä.*

Keskeiset sisällöt

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä

- *uskonto ilmiönä, uskonnon määrittely sekä uskonnon ja tieteen suhde*
- *maailman uskontotilanne, uskonnollisuuden ja uskonnottomuuden piirteitä nykyajassa sekä uskonnonvapaus ihmisoikeutena*
- *uskontojen merkitys kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä muita ajankohtaisia uskontoihin ja katsomuksiin liittyviä kysymyksiä*
- *juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin kulttuuritausta, synty sekä niiden keskeiset ja yhteiset piirteet*
- *pyhien kirjojen synty, asema, käyttö ja tulkintatavat juutalaisuudessa, kristinuskossa ja islamissa*
- *juutalaisuuden ja islamin oppi, etiikka ja elämäntapa*
- *juutalaisuuden ja islamin sisäinen monimuotoisuus, suhde yhteiskuntaan sekä merkitys länsimaiselle kulttuurille*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Lähi-idän uskontojen ja niiden kulttuurisen merkityksen tunteminen tukee vuorovaikutusosaamista ja suvaitsevaisuutta sekä globaali- ja kulttuuriosaamista.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson teemat linkittyvät vahvasti myös historiaan, mikä vahvistaa monitieteistä ja luovaa osaamista.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksolla käsitellään uskontojen merkitystä kestävän tulevaisuuden rakentamisessa, mikä tukee eettisyyttä ja ympäristöosaamista.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Uskonnon ja tieteen suhteen käsittely tukee yhteiskunnallista osaamista.

Vuorovaikutusosaaminen

Uskontoa käsitellään ja määritellään ilmiönä. Tämä voi auttaa opiskelijaa reflektoimaan omaa maailmankuvaansa ja maailmankatsomustaan. Lähi-idän uskontojen ja niiden kulttuurisen merkityksen tunteminen tukee vuorovaikutusosaamista ja suvaitsevaisuutta sekä globaali- ja kulttuuriosaamista.Opiskelija saa myös valmiuksia kehittää sosiaalisia taitojaan ja kykyään keskustella uskontoihin liittyvistä kysymyksistä. Tämä vahvistaa opiskelijan yhteistyökykyä ja yhdessä oppimisen taitoja.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksolla käsitellään uskonnon roolia sekä yksilön että yhteisön hyvinvointia lisäävänä tai vaarantavana tekijänä. Lisäksi opiskelija saa välineitä rakentaa omaa identiteettiään moniuskontoisessa ja monimuotoisessa ympäristössä

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi opintojaksossa on monipuolista ja kannustavaa ja perustuu moninaisiin ja vaihteleviin työtapoihin ja näytönantamismahdollisuuksiin. Oppilasta ohjataan ja tuetaan tiedon hakemiseen, oman oppimisprosessinsa suunnitteluun ja itsearviointiin. Oppilaalle annetaan palautetta oppimisprosessin etenemisestä ja osaamisen kehittymisestä. Huomiota kiinnitetään opintojakson tavoitteiden saavuttamiseen sekä sisältöjen ja laaja-alaisen osaamisen osa-alueiden hallintaan. Arvioinnissa painotetaan käsitteiden ja kokonaisuuksien, tiedon soveltamisen, analysoinnin, arvioimisen, esittämisen ja tiedonhankinnan taitojen hallintaa. Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tarkastellaan uskonnollisia ja ei-uskonnollisia katsomuksia monimuotoisina ilmiöinä sekä tutustutaan Lähi-idän uskontojen kulttuuritaustaan sekä niiden keskeisiin ja yhteisiin piirteisiin. Keskeisiä teemoja ovat uskonto -käsitteen ja siihen liittyvien piirteiden ymmärtäminen, uskontojen tutkiminen, pyhien kirjojen synty ja asema, nykyajan uskonnollisuus, uskonnottomuus ja uskonnonvapaus. Opintojaksoon sisältyy mahdollisuuksien mukaan vierailuja juutalaisten, kristittyjen ja muslimeiden pyhäkköihin tai yliopiston uskontoa tutkiviin laitoksiin.

Maailmanlaajuinen kristinusko, 2 op (UE02)

Opintojakson moduulit

- Maailmanlaajuinen kristinusko, 2 op (UE2), Pakollinen

Tavoitteet

Maailmanlaajuinen kristinusko

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa ja osaa analysoida kristinuskon merkitystä kulttuurin, yhteiskunnan ja yksilön näkökulmasta sekä kehittää kristinuskoon liittyvää kulttuurista lukutaitoa*
- *tuntee kristinuskon keskeiset suuntaukset ja niiden syntytaustan sekä pystyy vertailemaan niiden keskeisiä piirteitä*
- *perehtyy kristinuskon erilaisiin tulkintatapoihin ja ilmenemismuotoihin eri puolilla maailmaa*
- *osaa analysoida ja arvioida ajankohtaisia kristinuskoon liittyviä mediasisältöjä ja keskusteluja*
- *kehittää valmiuksia toimia moniarvoisissa toimintaympäristöissä*

Keskeiset sisällöt

Maailmanlaajuinen kristinusko

- *kristinuskon asema ja vuorovaikutus ympäröivän kulttuurin kanssa eri puolilla maailmaa*
- *uskonnon asema sekä uskonnon ja valtion suhteet Euroopassa*
- *katolisen, ortodoksisen ja protestanttisen, erityisesti luterilaisen, kristillisyyden synty, erityispiirteet, eettinen ajattelu ja yhteiskunnalliset vaikutukset*
- *karismaattinen kristillisyys ilmiönä*
- *kristillisperäisten uskontojen pääpiirteet*
- *ekumenia ja uskontodialogi*
- *kristinusko ja ympäristökysymykset sekä muita ajankohtaisia kristinuskoon liittyviä kysymyksiä ja niiden taustoja*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson sisällöillä on vahva yhteys varsinkin historian, mutta myös yhteiskuntaopin sisältöihi. Tämä tukee monitieteistä ja luovaa osaamista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kristinuskon maailmanlaajuisen kulttuurisen merkityksen opiskeleminen lisää globaali- ja kulttuuriosaamista.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen lisääntyy käsiteltäessä kristinuskon sisäiseen monimuotoisuuteen, ekumeniaan ja moniarvoisiin toimintaympäristöihin liittyviä teemoja.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Kristinuskon yhteiskunnallisen merkityksen ymmärtäminen nyt ja menneisyydessä vahvistaa yhteiskunnallista osaamista.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi opintojaksossa on monipuolista ja kannustavaa ja perustuu moninaisiin ja vaihteleviin työtapoihin ja näytönantamismahdollisuuksiin. Mahdollisuuksien mukaan oppilailla on myös itsellään mahdollisuus vaikuttaa jakson työskentely- ja arviointimuotoihin. Oppilasta ohjataan ja tuetaan tiedon hakemiseen, oman oppimisprosessinsa suunnitteluun ja itsearviointiin. Oppilaalle annetaan palautetta oppimisprosessin etenemisestä ja osaamisen kehittymisestä. Huomiota kiinnitetään opintojakson tavoitteiden saavuttamiseen sekä sisältöjen ja laaja-alaisen osaamisen osa-alueiden hallintaan. Arvioinnissa painotetaan käsitteiden ja kokonaisuuksien, tiedon soveltamisen, analysoinnin, arvioimisen, esittämisen ja tiedonhankinnan taitojen hallintaa. Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana tutustutaan kristinuskon syntyyn, kehitykseen, historiaan, oppiin, merkitykseen ja erityispiirteisiin kulttuurin, yhteiskunnan ja yksilön näkökulmasta maailmanlaajuisesti. Opintojaksolla tutustutaan kristinuskon eri suuntauksiin ja monimuotoisuuteen. Opintojaksolla käsitellään ajankohtaisia kristinuskoon liittyviä kysymyksiä ja niiden taustoja sekä eri kristillisten kirkkokuntien välistä yhteistyötä.

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UE03)

Opintojakson moduulit

- Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UE3), Valinnainen

Tavoitteet

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *perehtyy Intiassa, Kiinassa ja Japanissa syntyneisiin uskontoihin osana yksilön ja yhteisön elämää sekä niiden kulttuurisiin ja yhteiskunnallisiin vaikutuksiin*
- *tunnistaa ja osaa analysoida Intiassa, Kiinassa ja Japanissa kehittyneiden uskontojen ilmenemistä ja vaikutuksia länsimaissa*
- *hahmottaa ja osaa analysoida luonnonuskontojen nykytilannetta ja keskeisiä piirteitä*
- *hahmottaa ja osaa analysoida uusien uskonnollisten liikkeiden taustoja ja keskeisiä piirteitä*
- *kehittää uskontoihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa ja valmiuksia toimia työelämässä ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä*

Keskeiset sisällöt

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä

- *hindulainen maailmankuva, elämäntapa ja etiikka, hindulaisuuden monimuotoisuus ja vaikutukset Intian kulttuuriin ja yhteiskuntaan sekä Intian nykypäivän uskontotilanne*
- *jainalaisuuden ja sikhiläisyyden keskeiset piirteet ja eettiset periaatteet*
- *buddhalainen elämäntapa ja etiikka sekä buddhalaisuuden opetukset, suuntaukset ja keskeiset vaikutukset Aasian kulttuureihin*
- *Kiinan vanhan kansanuskon, kungfutselaisuuden ja taolaisuuden keskeiset piirteet ja vaikutus kiinalaiseen ajatteluun ja yhteiskuntaan sekä Kiinan nykypäivän uskontotilanne*
- *shintolaisuuden keskeiset piirteet sekä uskontojen vaikutuksia kulttuuriin ja yhteiskuntaan Japanissa*
- *Intiassa, Kiinassa ja Japanissa kehittyneiden uskontojen vaikutuksia länsimaissa*
- *luonnonuskontojen ja vodou-sukuisten uskontojen keskeiset piirteet ja levinneisyys*
- *uusien uskonnollisten liikkeiden taustaa ja keskeisiä piirteitä*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Erilaisten uskontojen ja uskonnollisten liikkeiden tunteminen lisää vuorovaikutusosaamista ja tukee suvaitsevaisuutta. Tutustuessaan eri uskontoihin ja niiden merkitykseen yksilön ja yhteisöjen elämässä opiskelija saa valmiuksia toimia empaattisesti ja kunnioittavasti kansainvälisissä ja katsomuksellisesti moninaisissa opiskelu- ja työympäristöissä.

Hyvinvointiosaaminen

Erilaisten uskontojen ja uskonnollisten liikkeiden monipuolinen tunteminen auttaa opiskelijaa arvioimaan ja rakentamaan omaa maailmankuvaansa ja maailmankatsomustaan.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Erilaisten uskontojen ja uskonnollisten liikkeiden monipuolinen tunteminen auttaa ymmärtämään uskontojen yhteiskunnallista merkitystä eri puolilla maailmaa, kuten myös uskontojen ja kulttuurin suhdetta. Tutustuessaan uskontojen vaikutuksiin eri Aasian maiden kulttuureihin ja yhteiskuntaan opiskelija kehittää kulttuurista lukutaitoaan ja kerryttää valmiuksiaan toimia katsomuksellisesti moninaisissa opiskelu- ja työympäristöissä. Tämä vahvistaa yhteiskunnallista osaamista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen vahvistuvat myös erilaisten uskontojen ja uskonnollisten liikkeiden tuntemisen kautta. Tutustuessaan eri uskontojen rooliin osana yksilön ja yhteisöjen elämäntapaa opiskelija saa valmiuksia toimia kulttuurisen ja katsomuksellisen moninaisuuden tukijana ja edistäjänä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi opintojaksossa on monipuolista ja kannustavaa ja perustuu moninaisiin ja vaihteleviin työtapoihin ja näytönantamismahdollisuuksiin. Mahdollisuuksien mukaan oppilailla on myös itsellään mahdollisuus vaikuttaa jakson työskentely- ja arviointimuotoihin. Oppilasta ohjataan ja tuetaan tiedon hakemiseen, oman oppimisprosessinsa suunnitteluun ja itsearviointiin. Oppilaalle annetaan palautetta oppimisprosessin etenemisestä ja osaamisen kehittymisestä. Huomiota kiinnitetään opintojakson tavoitteiden saavuttamiseen sekä sisältöjen ja laaja-alaisen osaamisen osa-alueiden hallintaan. Arvioinnissa painotetaan käsitteiden ja kokonaisuuksien, tiedon soveltamisen, analysoinnin, arvioimisen, esittämisen ja tiedonhankinnan taitojen hallintaa. Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla perehdytään Intiassa, Kiinassa ja Japanissa syntyneisiin uskontoihin ja tarkastellaan niiden kulttuurisia ja yhteiskunnallisia vaikutuksia yksilö- ja yhteisötasoilla sekä synnyinalueillaan että myös länsimaissa. Jakson aikana tarkastellaan sekä luonnonuskontojen että uusien uskonnollisten liikkeiden piirteitä, taustaa, levinneisyyttä ja tilannetta nykypäivänä. Mahdollisuuksien mukaan pyritään tekemään vierailu jonkin jaksolla käsitellyn uskonnollisen ryhmän tiloihin.

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UE04)

Opintojakson moduulit

- Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UE4), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu monipuolisesti uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen nyky-Suomessa sekä perehtyy uskontojen vaikutukseen ja merkitykseen julkisella, yksityisellä, kolmannella ja neljännellä sektorilla*
- *ymmärtää, että tietoa uskonnoista ja katsomuksista tarvitaan yhteiskuntaelämän eri osa-alueilla*
- *tunnistaa ja osaa analysoida muinaissuomalaisten uskontoperinteiden ja kristinuskon vaikutuksia suomalaisessa kulttuuriperinnössä*
- *osaa analysoida ja arvioida uskonnonvapauteen, uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen sekä uskonnottomuuteen ja uskontokritiikkiin liittyvää ajankohtaista keskustelua*
- *kehittää valmiuksia osallistua uskonnollisia, katsomuksellisia ja yhteiskunnallisia kysymyksiä koskevaan dialogiin sekä osaa toimia kulttuuri- ja katsomustietoisena ja aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä*

Keskeiset sisällöt

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa

- *Suomen uskontotilanne, suomalainen uskonnollisuus ja sekularisaatio*
- *uskonto ja uskonnolliset yhteisöt suomalaisessa ja yleiseurooppalaisessa lainsäädännössä, uskonnon- ja katsomuksenvapaus sekä yhdenvertaisuuteen ja syrjintään liittyvät kysymykset*
- *uskonnon merkitys ja näkyvyys julkisella sektorilla, politiikassa, työelämässä ja taloudessa, uskonnolliset yhteisöt kolmannen sektorin toimijoina sekä uskonto yksilöiden ja perheiden elämässä ja tapakulttuurissa huomioiden uskonnon rooli etnisten ja kielellisten vähemmistöjen elämässä Suomessa*
- *muinaissuomalaiset uskontoperinteet ja niiden merkitys suomalaisessa kulttuuriperinnössä sekä kristinusko yhteiskunnan ja kulttuurin muokkaajana Suomessa eri aikoina*
- *uskonnottomuus, uskontokritiikki ja uskonnoton tapakulttuuri nykypäivän Suomessa*
- *uskontojen ja katsomusten välinen dialogi nykypäivän Suomessa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakso tarjoaa monipuoliset mahdollisuudet vuorovaikutusosaamisen vahvistamiseen sosiaalisen yhteistyön ja uskonnollisten, katsomuksellisten, eettisten ja yhteiskunnallisten dialogien kautta.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Perehtyminen vapaaehtoistoimintaan ja uskonnollisten yhteisöjen yhteiskunnalliseen toimintaan tukee yhteiskunnallista osaamista

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tutustuminen suomalaiseen kulttuuriperimään ja muinaissuomalaisiin uskontoperinteisiin sekä kristinuskon asemaan suomalaisen yhteiskunnan muokkaajana lisää ymmärrystä globaali- ja kulttuuriosaamisesta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson teemat linkittyvät vahvasti historiaan, mikä vahvistaa monitieteistä ja luovaa osaamista.

Hyvinvointiosaaminen

Monipuolinen perehtyminen uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen nyky-Suomessa sekä vähemmistöjen asemaan Suomessa ennen ja nyt tukee opiskelijan itsetuntemuksen kehittymistä sekä itsensä ja muiden arvostamista. Opiskelija saa aineksia ja välineitä identiteettinsä, elämänkatsomuksensa ja maailmankatsomuksensa rakentamiseen ja arviointiin.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi opintojaksossa on monipuolista ja kannustavaa ja perustuu moninaisiin ja vaihteleviin työtapoihin ja näytönantamismahdollisuuksiin. Mahdollisuuksien mukaan oppilailla on myös itsellään mahdollisuus vaikuttaa jakson työskentely- ja arviointimuotoihin. Oppilasta ohjataan ja tuetaan tiedon hakemiseen, oman oppimisprosessinsa suunnitteluun ja itsearviointiin. Oppilaalle annetaan palautetta oppimisprosessin etenemisestä ja osaamisen kehittymisestä. Huomiota kiinnitetään opintojakson tavoitteiden saavuttamiseen sekä sisältöjen ja laaja-alaisen osaamisen osa-alueiden hallintaan. Arvioinnissa painotetaan käsitteiden ja kokonaisuuksien, tiedon soveltamisen, analysoinnin, arvioimisen, esittämisen ja tiedonhankinnan taitojen hallintaa. Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tutustutaan monipuolisesti uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen Suomessa sekä eri uskontojen ja katsomusten väliseen dialogiin. Erityisesti tarkastellaan kristinuskon vaikutusta suomalaiseen yhteiskuntaan eri aikoina sekä muinaissuomalaisten uskontoperinteiden vaikutusta suomalaiseen kulttuuriperintöön. Tarkastellaan Suomen historian ja kristinuskon suhdetta ja vaikutusta suhteessa vähemmistöihin. Tarkastellaan Suomen uskontotilannetta, suomalaisten uskonnollisuutta ja sekularisaatiota. Pohditaan lainsäädännöllisiä kysymyksiä liittyen uskonnon- ja katsomuksenvapauteen, yhdenvertaisuuteen ja syrjintään.

Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa, 2 op (UE05)

Opintojakson moduulit

- Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa, 2 op (UE5), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää ja osaa analysoida uskonnon ja taiteen suhdetta: taiteen ja arkkitehtuurin merkitystä uskonnoissa sekä uskontojen vaikutusta taiteen kehitykseen*

- *perehtyy siihen, miten uskonnollisen taiteen kautta ilmaistaan uskonnon, erityisesti kristinuskon, keskeisiä oppeja ja kertomuksia*
- *tunnistaa uskonnollista symboliikkaa ja perehtyy siihen, miten taiteessa ja populaarikulttuurissa käsitellään uskonnollisia teemoja*
- *harjaannuttaa taitoa tulkita uskontoon liittyviä ulottuvuuksia taiteen ja populaarikulttuurin eri muodoissa*

Keskeiset sisällöt

Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa

- *uskontojen ja taiteen vuorovaikutus, uskontojen merkitys taiteen kehityksessä*
- *uskonnollinen taide ja uskonnon ilmeneminen eri taidemuodoissa*
- *uskonnollisten tilojen arkkitehtuuri uskonnon ja sen erityispiirteiden kuvaajana*
- *uskonnollisia teemoja, symboliikkaa ja myyttejä eri taidemuodoissa ja populaarikulttuurissa*
- *Raamatun kertomusten ja kristillisen opin erilaisten tulkintojen tarkastelu taiteen eri muotojen avulla*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla perehdytään uskonnollisen taiteen ja populaarikulttuurin symboliikkaan ja teemoihin, mikä vahvistaa opiskelijan monilukutaitoa ja tieteiden välisyyttä.

Vuorovaikutusosaaminen

Uskonnollisen dialogin käyminen taiteen kautta vahvistaa vuorovaikutusosaamista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Uskonnollisen taiteen tarkastelun kautta voidaan myös peilata ihmiskunnan arvoja globaalisti ja kulttuurillisesti.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Taiteen käyttämisen tunteminen yhteiskuntarauhan rakentamisessa ja yhteiskunnallisen vaikuttamisen keinona kehittää yhteiskunnallista osaamista.

Hyvinvointiosaaminen

Uskonnollisen taiteen tarkastelu itsensä ilmaisemisen välineenä antaa opiskelijalle aineksia ja välineitä oman identiteetin, elämänkatsomuksen ja maailmankatsomuksen rakentamiseen ja arviointiin. Taidetta tarkastelemalla opiskelija voi pohdiskella omia arvojaan ja eettisiä kysymyksiä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi opintojaksossa on monipuolista ja kannustavaa ja perustuu moninaisiin ja vaihteleviin työtapoihin ja näytönantamismahdollisuuksiin. Mahdollisuuksien mukaan oppilailla on myös itsellään mahdollisuus vaikuttaa jakson työskentely- ja arviointimuotoihin. Oppilasta ohjataan ja tuetaan tiedon hakemiseen, oman oppimisprosessinsa suunnitteluun ja itsearviointiin. Oppilaalle annetaan palautetta oppimisprosessin etenemisestä ja osaamisen kehittymisestä.

Huomiota kiinnitetään opintojakson tavoitteiden saavuttamiseen sekä sisältöjen ja laaja-alaisen osaamisen osa-alueiden hallintaan. Arvioinnissa painotetaan käsitteiden ja kokonaisuuksien, tiedon soveltamisen, analysoinnin, arvioimisen, esittämisen ja tiedonhankinnan taitojen hallintaa. Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tarkastellaan uskontojen ja taiteen sekä populaarikulttuurin vuorovaikutusta. Keskitytään kristinuskon vaikutuksiin ja ilmenemiseen taiteessa ja populaarikulttuurissa, sekä kristinuskon keskeisten piirteiden ja oppien kuvaamiseen taiteen kautta. Tarkastellaan kristillistä arkkitehtuuria erityispiirteineen. Pohditaan kristinuskon sisäistä monimuotoisuutta eri taiteen aloilla.

Uskonto, tiede ja media, 2 op (UE06)

Opintojakson moduulit

- Uskonto, tiede ja media, 2 op (UE6), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto, tiede ja media

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa uskonnon tutkimuksen näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla sekä tuntee ajankohtaista tutkimusta*
- *tunnistaa ja osaa analysoida uskontoon liittyviä ajankohtaisia teemoja ja sisältöjä mediassa*
- *osaa analysoida uskonnon ja median välisiä suhteita sekä arvioida kriittisesti uskontoon liittyvää informaatiota ja sen lähteitä*
- *kehittää valmiuksia tuottaa ja esittää uskontoon liittyvää tietoa*

Keskeiset sisällöt

Uskonto, tiede ja media

- *uskonnon tutkimuksen ajankohtaisia näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla: uskontotieteen ja teologian eri tutkimusalat sekä taiteentutkimus, kulttuurintutkimus ja yhteiskuntatieteet*
- *uskonnollinen media ja median käyttö uskonnoissa*
- *uskonnollisen kielen ja kuvaston käyttö eri medioissa*
- *uskontojen mediajulkisuus*
- *uskontoilmiön käsittely mediassa, kuten uskontoihin liittyvät asenteet ja mielikuvat, uskontojen rooli konflikteissa ja rauhan rakentamisessa, uskonnot ja ympäristökysymykset, uskonnot ja eettiset kysymykset, uskontokritiikki*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opetuksessa perehdytään monitieteisesti ja luovasti eri tieteenalojen uskontojen tutkimuksen näkökulmiin ja menetelmiin. Opiskelija oppii tunnistamaan ja analysoimaan uskontoon liittyviä ajankohtaisia teemoja ja sisältöjä mediassa sekä analysoimaan uskonnon ja median välisiä suhteita ja arvioimaan lähdekriittisesti tietotulvaa, mikä kehittää opiskelijan monilukutaitoa ja tieteiden välisyyttä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakso antaa valmiuksia käyttää mediaa apuna ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävän tulevaisuuden aikaansaamiseksi. Uskontoa mediassa voi myös tarkastella eettisyyden näkökulmasta miettimällä esimerkiksi uskonnollisen kielen ja kuvaston käyttöä eri medioissa, uskontoihin liittyviä asenteita ja mielikuvia sekä uskontojen roolia erilaisissa kysymyksissä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Uskontoja tarkastellaan mediassa eettisyyden näkökulmasta miettimällä esimerkiksi uskonnollisen kielen ja kuvaston käyttöä eri medioissa, uskontoihin liittyviä asenteita ja mielikuvia sekä uskontojen roolia erilaisissa kysymyksissä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakso antaa valmiuksia käyttää mediaa apuna yhteiskuntarauhan aikaansaamiseksi ja yhteiskunnallisen vaikuttamisen kanavana.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi opintojaksossa on monipuolista ja kannustavaa ja perustuu moninaisiin ja vaihteleviin työtapoihin ja näytönantamismahdollisuuksiin. Mahdollisuuksien mukaan oppilailla on myös itsellään mahdollisuus vaikuttaa jakson työskentely- ja arviointimuotoihin. Oppilasta ohjataan ja tuetaan tiedon hakemiseen, oman oppimisprosessinsa suunnitteluun ja itsearviointiin. Oppilaalle annetaan palautetta oppimisprosessin etenemisestä ja osaamisen kehittymisestä. Huomiota kiinnitetään opintojakson tavoitteiden saavuttamiseen sekä sisältöjen ja laaja-alaisen osaamisen osa-alueiden hallintaan. Arvioinnissa painotetaan käsitteiden ja kokonaisuuksien, tiedon soveltamisen, analysoinnin, arvioimisen, esittämisen ja tiedonhankinnan taitojen hallintaa, sekä opintojaksoon liittyvää itse tuotettua sisältöä. Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tutustutaan uskonnon tutkimuksen ajankohtaisiin näkökulmiin ja menetelmiin eri tieteenaloilla. Tarkastellaan kristillistä mediaa ja median käyttöä uskonnoissa, mm. kieltä ja kuvastoa. Pohditaan uskontoilmiön käsittelyä mediassa: uskontoihin liittyviä asenteita ja mielikuvia, uskontojen roolia konflikteissa ja rauhan rakentamisessa, uskontoja ja ympäristökysymyksiä, uskontoja ja eettisiä kysymyksiä sekä uskontokritiikkiä. Osana opintojaksoa toteutetaan uskontoon liittyvä mediasisältö, media-analyysi tai pienimuotoinen uskontoon liittyvä tutkimus.

8.9.2. Ortodoksinen uskonto (KT2)

Opintojaksot

Uskonto ilmiönä - juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UO1)

Opintojakson moduulit

- Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UO1), Pakollinen

Tavoitteet

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa ja osaa analysoida maailman uskontotilannetta ja siihen vaikuttavia tekijöitä sekä uskontojen monimuotoisuutta*
- *osaa jäsentää uskontoa ja uskonnottomuutta ilmiönä*
- *tuntee ortodoksisen kirkon opin synnyn sekä Raamatun ja tradition merkityksen ortodoksisessa kirkossa ja sen ihmiskuvassa*
- *hahmottaa ja osaa analysoida kristikunnan moninaisuuteen johtaneita syitä*
- *hahmottaa ja osaa analysoida juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteisiä juuria, keskeisiä piirteitä, kohtaamisia historiassa sekä vaikutuksia kulttuuriperintöön ja yhteiskuntiin sekä kehittää näihin pohjautuvaa kulttuurista lukutaitoa*
- *kehittää valmiuksia toimia moniuskontoisessa ja kulttuurisesti moninaisessa ympäristössä ja työelämässä sekä valmiuksia keskustella uskontoihin liittyvistä ajankohtaisista kysymyksistä*

Keskeiset sisällöt

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä

- *uskonnollisuus ja uskonnot yleisinhimillisenä ilmiönä*
- *maailman uskontotilanne, uskonnollisuuden ja uskonnottomuuden piirteitä nykyajassa sekä uskonnonvapaus ihmisoikeutena*
- *uskontojen merkitys kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä muita ajankohtaisia uskontoihin ja katsomuksiin liittyviä kysymyksiä*
- *kristinuskon synty ja leviäminen, kirkolliskokoukset ortodoksisen kirkon opin, etiikan ja ihmiskuvan muotoutumisen perustana*
- *kristikunnan jakaantuminen ja sen vaikutukset*
- *juutalaisuuden ja islamin oppi, etiikka ja elämäntapa*
- *juutalaisuuden ja islamin sisäinen monimuotoisuus, suhde yhteiskuntaan sekä merkitys länsimaiselle kulttuurille*
- *pyhien kirjojen synty, asema, käyttö ja tulkintatavat juutalaisuudessa, kristinuskossa ja islamissa*
- *ortodoksisen kirkon, juutalaisuuden ja islamin kohtaamiset*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija saa valmiuksia kehittää sosiaalisia taitojaan ja kykyään keskustella uskontoihin liittyvistä kysymyksistä. Tämä vahvistaa opiskelijan yhteistyökykyä ja yhdessä oppimisen taitoja.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija saa välineitä rakentaa identiteettiään moniuskontoisessa ja monimuotoisessa ympäristössä tutustuessaan oman uskonnollisen perinteensä ihmiskuvaan ja eettiseen opetukseen ja juutalaisuuden, islamin ja kristinuskon yhteisiin juuriin ja kulttuuriperintöön.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija kehittää valmiuksiaan toimia monimuotoisessa ja monikulttuurisessa maailmassa tutustuessaan maailman uskontotilanteeseen, uskonnonvapauteen sekä kristinsukon, juutalaisuuden ja islamin yhteiskunnallisiin vaikutuksiin.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija saa välineitä ymmärtää omien eettisten ratkaisujen sekä uskonnon merkitystä kestävän tulenvaisuuden rakentamisessa ja kehittää valmiuksiaan soveltaa kestävän kehityksen periaatteiden mukaista toimintaa moniuskontoisissa ja monikulttuurisissa yhteisöissä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija oppii tuntemaan globaalia uskonnollista kulttuuriperintöä, ymmärtämään uskonnollista ja kulttuurista monimuotoisuutta ja sitä kautta kehittää kulttuurilukutaitoaan ja valmiuksiaan ymmärtää ja arvostaa erilaisia uskonnollisia ja kulttuurisia näkemyksiä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi. Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan .tietojen ja taitojen havainnointiin. Myös käsitteiden hallintaan, tiedon soveltamiseen, tiedonhankintataitoihin ja työskentelyyn kiinnitetään huomiota.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tutustutaan uskontoon yleisinhimillisenä ilmiönä sekä juutalaisuuteen, islamiin ja kristinuskon syntyyn, leviämiseen ja jakaantumiseen ja näiden kolmen uskonnon yhteisiin juuriin ja kohtaamisiin historiassa ja nykyajassa.

Ortodoksisuus maailmassa, 2 op (UO2)

Opintojakson moduulit

- Ortodoksisuus maailmassa, 2 op (UO2), Pakollinen

Tavoitteet

Ortodoksisuus maailmassa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa ortodoksisuuden apostolisen kirkon ja kirkkoisien perinteen jatkumona sekä luostarilaitoksen merkityksen ortodoksisen kirkon hengelliselle elämälle*
- *hahmottaa ja osaa analysoida kristinuskon historiallista kehitystä ortodoksisen kirkon, kulttuurin, yhteiskunnan ja yksilön näkökulmasta sekä kehittää ortodoksisuuteen ja muuhun kristinuskoon liittyvää kulttuurista lukutaitoa*
- *tutustuu ortodoksisiin paikalliskirkkoihin maailmassa ja tuntee niiden historiallista kehitystä ja sisäistä moninaisuutta*
- *tuntee kristinuskon keskeiset suuntaukset, niiden syntytaustan ja keskeiset piirteet sekä pystyy vertailemaan niitä*
- *tutustuu kirkkojen väliseen maailmanlaajuiseen yhteistyöhön*
- *kehittää valmiuksia toimia moniarvoisissa toimintaympäristöissä*

Keskeiset sisällöt

Ortodoksisuus maailmassa

- *ortodoksisen kirkon opillisten perusteiden sekä hengellisen elämän vaikutus kulttuuriin ja ihmisten arkeen*
- *ortodoksisen paikalliskirkkokäsitteen muodostuminen*

- *Bysantin kirkko ja luostarilaitos itäisen kristillisyyden lähteenä ja sen yhteiskunnalliset vaikutukset*
- *ortodoksiset kirkot Euroopassa ja muilla mantereilla sekä niiden paikalliset erityispiirteet*
- *orientaaliset ortodoksiset kirkot*
- *läntinen kristillisyys, katolinen kirkko, protestanttiset kirkot ja karismaattinen kristillisyys sekä niiden erityispiirteet, eettinen ajattelu ja yhteiskunnallinen vaikutus*
- *ajankohtaisia ortodoksisuuteen ja muuhun kristinuskoon liittyviä kysymyksiä ja niiden taustoja*
- *ortodoksiset kirkot ja ekumeeninen liike sekä uskontodialogi*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija saa välineitä oman identiteetin ja maailmankatsomuksen rakentamiseen ja arviointiin, ja se auttaa hänen kasvuaan vastuulliseksi toimijaksi monikulttuurisessa maailmassa.

Vuorovaikutusosaaminen

Perehtymällä ortodoksisen perinteen monimuotoisuuteen, muihin kristillisiin perinteisiin sekä ekumeniaan ja uskontodialogiin opiskelija saa valmiuksia toimia moniarvoisissa toimintaympäristöissä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija vahvistaa valmiuksiaan analysoida ja arvioida ortodoksiseen kirkkoon ja muuhun kristinuskoon liittyviä mediasisältöjä ja keskusteluja.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Ortodoksisuuden ja muiden kristillisten perinteiden eettiseen ajatteluun tutustuminen vahvistaa opiskelijan ymmärrystä siitä, että uskonnoilla ja katsomuksilla on tärkeä merkitys ja rooli ekologisesti kestävän tulevaisuuden rakentamisessa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tutustuu ortodoksiseen ja muiden kristillisten kirkkojen kulttuuriperintöön ja ymmärtää niiden kulttuurista moninaisuutta ja vaikutusta eri yhteiskuntiin ja kulttuureihin.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi. Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan .tietojen ja taitojen havainnointiin. Myös käsitteiden hallintaan, tiedon soveltamiseen, tiedonhankintataitoihin ja työskentelyyn kiinnitetään huomiota.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa perehdytään ortodoksisen perinteen historialliseen kehitykseen ja monimuotoisuuteen maailmassa sekä ortodoksisen kirkon ja muiden kristillisten perinteiden eettiseen ajatteluun ja yhteiskunnalliseen vaikutukseen. Tutustutaan kristittyjen yhteistyöhön ja uskontojen väliseen vuoropuheluun ja pohditaan ajankohtaisia ortodoksisuuteen ja muuhun kristinuskoon liittyviä kysymyksiä.

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UO3)

Opintojakson moduulit

- Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UO3), Valinnainen

Tavoitteet

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee maailman uskontoja osana yksilön ja yhteisön elämää sekä niiden paikallisia vaikutuksia kulttuuriin ja yhteiskuntaan sekä niiden suhdetta ortodoksiseen kirkkoon*
- *perehtyy Intiassa, Kiinassa ja Japanissa syntyneisiin uskontoihin osana yksilön ja yhteisön elämää sekä niiden kulttuurisiin ja yhteiskunnallisiin vaikutuksiin*
- *tunnistaa ja osaa analysoida Intiassa, Kiinassa ja Japanissa kehittyneiden uskontojen ilmenemistä ja vaikutuksia länsimaissa*
- *hahmottaa ja osaa analysoida luonnonuskontojen nykytilannetta ja keskeisiä piirteitä*
- *hahmottaa ja osaa analysoida uusien uskonnollisten liikkeiden taustoja ja keskeisiä piirteitä*
- *kehittää uskontoihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa ja valmiuksia toimia työelämässä ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä*

Keskeiset sisällöt

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä

- *hindulainen maailmankuva, elämäntapa ja etiikka sekä hindulaisuuden monimuotoisuus ja vaikutukset Intian kulttuuriin ja yhteiskuntaan, Intian nykypäivän uskontotilanne*
- *jainalaisuuden ja sikhiläisyyden keskeiset piirteet ja eettiset periaatteet*
- *buddhalainen elämäntapa ja etiikka sekä buddhalaisuuden opetukset, suuntaukset ja keskeiset vaikutukset Aasian kulttuureihin*
- *Kiinan vanhan kansanuskon, kungfutselaisuuden ja taolaisuuden keskeiset piirteet ja vaikutus kiinalaiseen ajatteluun ja yhteiskuntaan, Kiinan nykypäivän uskontotilanne*
- *shintolaisuus sekä uskontojen vaikutuksia kulttuuriin ja yhteiskuntaan Japanissa*
- *Intiassa, Kiinassa ja Japanissa kehittyneiden uskontojen vaikutuksia länsimaissa*
- *luonnonuskontojen ja vodou-sukuisten uskontojen keskeiset piirteet ja levinneisyys*
- *uusien uskonnollisten liikkeiden taustaa ja keskeisiä piirteitä*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Tutustuttaessa eri uskontoihin ja niiden merkityksiin yksilöiden ja yhteisöjen elämässä opiskelija saa valmiuksia toimia empaattisesti ja kunnioittavasti kansainvälisissä ja katsomuksellisesti moninaisissa opiskelu- ja työympäristöissä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tutustuessaan uskontojen vaikutuksiin eri Aasian maiden kulttuureihin ja yhteiskuntaan opiskelija kehittää kulttuurista lukutaitoaan ja kerryttää valmiuksiaan toimia katsomuksellisesti moninaisissa opiskelu- ja työympäristöissä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tutustuttaessa eri uskontojen rooliin osana yksilöiden ja yhteisöjen elämäntapaa opiskelija saa valmiuksia toimia kulttuurisen ja katsomuksellisen moninaisuuden puolesta.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Perehtyessään eri Aasian uskontojen keskeisiin piirteisiin, eettiseen ajatteluun ja yhteiskunnallisiin vaikutuksiin, opiskelija saa välineitä pohtia, miten uskonnot ja katsomukset voivat joko edistää tai estää toimintaa ekologisesti kestävän tulevaisuuden puolesta.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi. Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan .tietojen ja taitojen havainnointiin. Myös käsitteiden hallintaan, tiedon soveltamiseen, tiedonhankintataitoihin ja työskentelyyn kiinnitetään huomiota.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa perehdytään hindulaisuuden, buddhalaisuuden, Kiinan ja Japanin uskontojen sekä joidenkin luonnonuskontojen ja uusien uskonnollisten liikkeiden keskeisiin piirteisiin.

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UO4)

Opintojakson moduulit

- Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UO4), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee muinaissuomalaista uskonnollista perinnettä sekä tunnistaa sen ilmenemisen suomalaisessa kulttuuriperinnössä*
- *tuntee ortodoksisen kirkon historialliset vaiheet Suomessa kristinuskon saapumisesta nykypäivään saakka*
- *tutustuu monipuolisesti uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen osana Suomen valtiollista ja kansallista kehitystä*
- *• tutustuu monipuolisesti uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen nyky-Suomessa sekä perehtyy uskontojen vaikutukseen ja merkitykseen julkisella, yksityisellä, kolmannella ja neljännellä sektorilla*
- *ymmärtää, että tietoa uskonnoista ja katsomuksista tarvitaan yhteiskuntaelämän eri osa-alueilla*
- *osaa analysoida ja arvioida uskonnonvapauteen sekä uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen liittyvää ajankohtaista keskustelua*
- *kehittää taitojaan toimia aktiivisena kansalaisena ja yhteiskunnan jäsenenä*
- *kehittää valmiuksiaan osallistua uskontojen ja katsomusten väliseen dialogiin sekä osaa toimia kulttuuri- ja katsomustietoisena ja aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä*

Keskeiset sisällöt

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa

- *muinaissuomalaiset uskontoperinteet ja niiden ilmeneminen suomalaisessa kulttuuriperinnössä*
- *kristinuskon tulo Suomeen ja luostarien vaikutus ortodoksisuuteen Karjalassa*
- *ortodoksit lännen ja idän välissä, autonominen Suomen ortodoksinen kirkko ja suuntautuminen suomalaiseen yhteiskuntaan*
- *kielelliset ja kansalliset ortodoksiset vähemmistöt Suomessa*
- *luterilainen ja katolinen kirkko sekä muita uskonnollisia yhteisöjä Suomessa*
- *kristinusko suomalaisen yhteiskunnan ja kulttuurin muokkaajana Suomessa eri aikoina*
- *uskonnon merkitys ja näkyvyys julkisella sektorilla, politiikassa, työelämässä ja taloudessa, uskonnolliset yhteisöt kolmannen sektorin toimijoina sekä uskonto yksilöiden ja perheiden elämässä ja tapakulttuurissa*
- *uskonnon rooli etnisten ja kielellisten vähemmistöjen elämässä Suomessa*
- *uskontojen ja katsomusten välinen dialogi tämän päivän Suomessa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Käsiteltäessä suomalaista uskonnollisuutta ja uskonnottomuutta, uskonnonvapautta ja yhdenvertaisuuteen ja syrjintään liittyviä kysymyksiä, opiskelija saa välineitä oman identiteettinsä rakentamiseen ja valmiuksia toimia oman ja toisten turvallisuuden ja hyvinvoinnin hyväksi.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija kehittää uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää ymmärrystään ja dialogitaitojaan, mikä antaa hänelle valmiuksia tukea ihmisoikeuksien toteutumista ja rakentaa kestävää tulevaisuutta.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija syventää ymmärrystään siitä, että uskonnoilla ja katsomuksilla eettisinä arvojärjestelminä on tärkeä ja merkitys ja rooli ekologisesti kestävän tulevaisuuden rakentamisessa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija syventää tietojaan ja ymmärrystään omasta identiteetistään ja kulttuurisesta ja katsomuksellisesta monimuotoisuudesta ja saa valmiuksia toimia kulttuurisen moninaisuuden ja ihmisoikeuksien totoetumisen puolesta.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi. Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan .tietojen ja taitojen havainnointiin. Myös käsitteiden hallintaan, tiedon soveltamiseen, tiedonhankintataitoihin ja työskentelyyn kiinnitetään huomiota.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana perehdytään suomalaiseen uskonnollisuuteen ennen kristinuskoa ja sen jälkeen ja sen merkitykseen yhteiskunnan ja kulttuurin muokkaajana. Tutustutaan ortodoksisen kirkon menneisyyteen ja nykyisyyteen Suomessa.

Ortodoksisuuden ja taiteen vuorovaikutus, 2 op (UO5)

Opintojakson moduulit

- Ortodoksisuuden ja taiteen vuorovaikutus, 2 op (UO5), Valinnainen

Tavoitteet

Ortodoksisuuden ja taiteen vuorovaikutus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa ja osaa analysoida yleisesti uskontojen ja taiteen suhdetta*
- *kehittää taitojaan tulkita uskonnollisen taiteen eri muotoja*
- *perehtyy taiteen eri muotojen ilmaisutapoihin ja siihen, miten niissä tuodaan esille uskontojen, erityisesti kristinuskon ja ortodoksisen kirkon, keskeistä opetusta*
- *tunnistaa ja tietää ortodoksisen ja muun kristillisen taiteen eri ilmaisumuotoja*
- *ymmärtää sakraalin ja uskonnollisen taiteen eron*
- *tutustuu uskonnolliseen symboliikkaan ja tunnistaa uskonnon vaikutuksen nykypäivän taiteessa ja kulttuurissa*

Keskeiset sisällöt

Ortodoksisuuden ja taiteen vuorovaikutus

- *uskontojen ja taiteen vuorovaikutus ja uskontojen merkitys taiteen kehityksessä*
- *uskonnollisia teemoja, symboliikkaa ja myyttejä eri taidemuodoissa*
- *ortodoksisen taiteen muodot: kirkkomusiikki, ikonitaide, arkkitehtuuri, hymnografia*
- *Raamatun kertomusten ja kristillisen opin tarkastelu taiteen eri muotojen avulla*
- *uskontojen ja erityisesti ortodoksisuuden ilmeneminen tämän päivän taiteessa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija oppii ymmärtämään uskonnon, taiteen ja kultuurin keskinäistä vuorovaikutusta.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija syventää tuntemustaan ortodoksisesta ja muihin uskontoihin kytkeytyvästä kulttuuriperinnöstä ja saa valmiuksia ymmärtää kultturin ja uskonnon välistä vuorovaikutusta.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija tutustuu ortodoksisen taiteen tapoihin ilmaista ortodoksista näkemystä eettisestä elämästä ja suhteesta ympäristöön.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Suoritusmerkintä. Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan .tietojen ja taitojen havainnointiin. Myös käsitteiden hallintaan, tiedon soveltamiseen, tiedonhankintataitoihin ja työskentelyyn kiinnitetään huomiota.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tutustutaan uskontojen ja taiteen vuorovaikutukseen ja ortodoksisen taiteen eri muotoihin: kirkkomusiikkiin, ikonitaiteeseen, arkkitehtuuriin ja hymnografiaan.

Ortodoksisuus, tiede ja media, 2 op (UO6)

Opintojakson moduulit

- Ortodoksisuus, tiede ja media, 2 op (UO6), Valinnainen

Tavoitteet

Ortodoksisuus, tiede ja media

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa analysoida ja arvioida uskonnon ja median välisiä suhteita*
- *osaa arvioida kriittisesti uskontoon liittyvää informaatiota ja sen lähteitä*
- *perehtyy ortodoksisuuden ja eri uskontojen kansalliseen ja kansainväliseen mediakuvaan*
- *perehtyy tieteen ja median esille tuomiin eettisiin kysymyksiin ortodoksisen kirkon perinteen ja etiikan näkökulmasta*
- *perehtyy tieteen ja ortodoksisen kirkon ihmiskuvaan*
- *hahmottaa uskonnon tutkimuksen näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla sekä tuntee ortodoksiseen kirkkoon liittyvää ajankohtaista tutkimusta*

Keskeiset sisällöt

Ortodoksisuus, tiede ja media

- *uskonnollinen media ja median käyttö uskonnoissa*
- *uskonnollisen kielen ja symbolien käyttö eri medioissa*
- *uskontojen mediajulkisuus ja ortodoksisen kirkon mediamaailma*
- *uskonnon käsittely mediassa, kuten uskontoihin liittyvät asenteet ja mielikuvat, uskontojen rooli konflikteissa ja rauhan rakentamisessa, uskonnot ja ympäristökysymykset, uskonnot ja eettiset kysymykset, uskontokritiikki*
- *tiede, media ja ortodoksisen kirkon eettinen opetus*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija saa mahdollisuuden kehittää omia viestintä- ja digitaitojaan sekä valmiuksia osallistua ajankohtaiseen keskusteluun uskonnon, tieteen ja median suhteista.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija kehittää valmiuksiaan tuottaa ja esittää uskontoon liittyvää tietoa ja oppii analysoimaan tieteen, median ja ortodoksisuuden välistä suhdetta.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Suoritusmerkintä. Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan .tietojen ja taitojen havainnointiin. Myös käsitteiden hallintaan, tiedon soveltamiseen, tiedonhankintataitoihin ja työskentelyyn kiinnitetään huomiota.

Opintojakson vapaa kuvaus

Ointojakson aikana tutustutaan siihen miten uskonnot käyttävät mediaa ja miten uskontoja käsitellään mediassa sekä uskonnon tutkimukseen ja menetelmiin.

8.9.3. Islamin uskonto (KT4)

Opintojaksot

Uskonto ilmiönä - juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UI01)

Opintojakson moduulit

- Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UI1), Pakollinen

Tavoitteet

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa ja osaa analysoida maailman uskontotilannetta ja siihen vaikuttavia tekijöitä sekä uskontojen sisäistä monimuotoisuutta*
- *osaa jäsentää uskontoa ja uskonnottomuutta ilmiöinä*
- *hahmottaa ja osaa analysoida juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteisiä juuria, keskeisiä piirteitä, kulttuuriperintöä ja vaikutusta yhteiskuntaan sekä kehittää niihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa*
- *kehittää valmiuksia toimia moniuskontoisessa ja kulttuurisesti moninaisessa ympäristössä ja työelämässä sekä valmiuksia keskustella uskontoihin liittyvistä ajankohtaisista kysymyksistä.*

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä

- *uskonto ilmiönä, uskonnon määrittely sekä uskonnon ja tieteen suhde*
- *maailman uskontotilanne, uskonnollisuuden ja uskonnottomuuden piirteitä nykyajassa sekä uskonnonvapaus ihmisoikeutena*
- *uskontojen merkitys kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä muita ajankohtaisia uskontoihin ja katsomuksiin liittyviä kysymyksiä*
- *juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin kulttuuritausta ja synty sekä niiden keskeiset ja yhteiset piirteet islamin näkökulmasta*
- *pyhien kirjojen muotoutuminen, merkitys, käyttö ja tulkinnat juutalaisuudessa, kristinuskossa ja islamissa*
- *juutalaisuuden ja kristinuskon sisäinen monimuotoisuus, oppi, etiikka, elämäntapa, suhde yhteiskuntaan sekä merkitys länsimaiselle kulttuurille*

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Uskontoa käsitellään ja määritellään ilmiönä, mikä voi auttaa opiskelijaa reflektoimaan omaa maailmankuvaansa ja maailmankatsomustaan. Lähi-idän uskontojen ja niiden kulttuurisen merkityksen tunteminen tukee vuorovaikutusosaamista ja suvaitsevaisuutta sekä globaali- ja kulttuuriosaamista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Lähi-idän uskontojen ja niiden kulttuurisen merkityksen tunteminen tukee vuorovaikutusosaamista ja suvaitsevaisuutta sekä globaali- ja kulttuuriosaamista.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Uskonnon ja tieteen suhteen käsittely tukee yhteiskunnallista osaamista.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksolla käsitellään uskontojen merkitystä kestävän tulevaisuuden rakentamisessa, mikä tukee eettisyyttä ja ympäristöosaamista.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson teemat linkittyvät vahvasti myös historiaan, mikä vahvistaa monitieteistä ja luovaa osaamista.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi opintojaksossa on monipuolista ja kannustavaa ja perustuu moninaisiin ja vaihteleviin työtapoihin ja näytönantamismahdollisuuksiin. Oppilasta ohjataan ja tuetaan tiedon hakemiseen, oman oppimisprosessinsa suunnitteluun ja itsearviointiin. Oppilaalle annetaan palautetta oppimisprosessin etenemisestä ja osaamisen kehittymisestä. Huomiota kiinnitetään opintojakson tavoitteiden saavuttamiseen sekä sisältöjen ja laaja-alaisen osaamisen osa-alueiden hallintaan. Arvioinnissa painotetaan käsitteiden ja kokonaisuuksien, tiedon soveltamisen, analysoinnin, arvioimisen, esittämisen ja tiedonhankinnan taitojen hallintaa. Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kurssilla tarkastellaan uskonnollisia ja ei-uskonnollisia katsomuksia monimuotoisina ilmiöinä sekä tutustutaan Lähi-idän uskontojen kulttuuritaustaan sekä niiden keskeisiin ja yhteisiin piirteisiin. Keskeisiä teemoja ovat uskontojen tutkiminen, pyhien kirjojen synty ja asema, nykyajan uskonnollisuus, uskonnottomuus ja uskonnonvapaus. Kurssiin sisältyy mahdollisuuksien mukaan vierailuja juutalaisten, kristittyjen ja muslimeiden pyhäkköihin.

Maailmanlaajuinen islam, 2 op (UI02)

Opintojakson moduulit

- Maailmanlaajuinen islam, 2 op (UI2), Pakollinen

Tavoitteet

Maailmanlaajuinen islam

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa ja osaa analysoida islamin merkitystä kulttuurin, yhteiskunnan ja yksilön näkökulmasta sekä kehittää islamiin liittyvää kulttuurista ja uskonnollista lukutaitoa*
- *tuntee islamin keskeisiä suuntauksia, niiden syntytaustan ja sisäiseen monimuotoisuuteen liittyviä kysymyksiä sekä pystyy vertailemaan eri suuntauksien keskeisiä piirteitä*
- *perehtyy islamin erilaisiin tulkintatapoihin ja ilmenemismuotoihin eri puolilla maailmaa*
- *osaa analysoida ja arvioida ajankohtaisia islamiin liittyviä mediasisältöjä ja keskusteluja*
- *kehittää valmiuksia toimia moniarvoisissa toimintaympäristöissä.*

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Maailmanlaajuinen islam

- *islamin opillinen perusta sekä sunnalaisuuden, shiialaisuuden ja suufilaisuuden muotoutuminen ja niiden keskeisiä piirteitä*
- *islamin sisäinen monimuotoisuus*
- *poliittinen islam ja nykypäivän keskeiset islamilaiset liikkeet*
- *islamilainen etiikka, eettinen ajattelu ja yhteiskunnalliset vaikutukset*
- *islamin merkitys Euroopassa ja eurooppalaisessa uskontodialogissa*
- *suhtautuminen muslimivähemmistöihin länsimaissa*
- *uskonnon asema, uskonnon ja valtion suhteet sekä islamin vaikutus yhteiskuntaan ja kulttuuriin eri puolilla maailmaa*
- *ajankohtaisia islamiin liittyviä kysymyksiä ja niiden taustoja*

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Islamin historiallisen, kulttuurisen ja yhteiskunnallisen merkityksen tunteminen auttaa ymmärtämään paremmin islamilaisia yhteiskuntia elinympäristöinä sekä islamiin pohjautuvaa elämänkatsomusta, mikä tukee hyvinvointiosaamista. Lisäksi opintojaksolla pohditaan islamin merkitystä yksilön näkökulmasta.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen lisääntyy käsiteltäessä islamin sisäiseen monimuotoisuuteen, uskontodialogiin ja moniarvoisiin toimintaympäristöihin liittyviä teemoja.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Islamin yhteiskunnallisen merkityksen ymmärtäminen vahvistaa yhteiskunnallista osaamista.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksolla käsitellään myös islamin yhteyttä ympäristökysymyksiin, mikä lisää eettisyyttä ja ympäristöosaamista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Islamin maailmanlaajuisen kulttuurisen merkityksen opiskeleminen lisää globaali- ja kulttuuriosaamista.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson sisällöillä on vahva yhteys historian ja yhteiskuntaopin sisältöihin, mikä tukee monitieteistä ja luovaa osaamista.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi opintojaksossa on monipuolista ja kannustavaa ja perustuu moninaisiin ja vaihteleviin työtapoihin ja näytönantamismahdollisuuksiin. Oppilasta ohjataan ja tuetaan tiedon hakemiseen, oman oppimisprosessinsa suunnitteluun ja itsearviointiin. Oppilaalle annetaan palautetta oppimisprosessin etenemisestä ja osaamisen kehittymisestä. Huomiota kiinnitetään opintojakson tavoitteiden saavuttamiseen sekä sisältöjen ja laaja-alaisen osaamisen osa-alueiden hallintaan. Arvioinnissa painotetaan käsitteiden ja kokonaisuuksien, tiedon soveltamisen, analysoinnin, arvioimisen, esittämisen ja tiedonhankinnan taitojen hallintaa. Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kurssilla tutustutaan islamin merkitykseen ja erityispiirteisiin kulttuurin, yhteiskunnan ja yksilön näkökulmasta maailmanlaajuisesti. Kurssilla tutustutaan islamin eri suuntauksiin ja monimuotoisuuteen. Kurssilla käsitellään ajankohtaisia islamiin liittyviä kysymyksiä ja niiden taustoja. Kurssilla käydään läpi uskontodialogin merkitystä rauhan rakentamisessa. Kurssilla perehdytään myös ihmisoikeusetiikkaan ja uskonnonvapauteen eri yhteiskunnissa.

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UI03)

Opintojakson moduulit

- Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UI3), Valinnainen

Tavoitteet

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *perehtyy Intiassa, Kiinassa ja Japanissa syntyneisiin uskontoihin osana yksilön ja yhteisön elämää sekä niiden kulttuurisiin ja yhteiskunnallisiin vaikutuksiin*
- *tunnistaa ja osaa analysoida Intiassa, Kiinassa ja Japanissa kehittyneiden uskontojen ilmenemistä ja vaikutuksia länsimaissa*
- *ymmärtää islamin suhdetta hindulaisuuteen ja buddhalaisuuteen*
- *hahmottaa ja osaa analysoida luonnonuskontojen nykytilannetta ja keskeisiä piirteitä*
- *hahmottaa ja osaa analysoida uusien uskonnollisten liikkeiden taustoja ja keskeisiä piirteitä*
- *kehittää uskontoihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa ja valmiuksia toimia työelämässä ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä.*

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä

- *hindulainen maailmankuva, elämäntapa ja etiikka, hindulaisuuden monimuotoisuus ja vaikutukset Intian kulttuuriin ja yhteiskuntaan sekä Intian nykypäivän uskontotilanne*
- *jainalaisuuden ja sikhiläisyyden keskeiset piirteet ja eettiset periaatteet*
- *buddhalainen elämäntapa ja etiikka sekä buddhalaisuuden opetukset, suuntaukset ja keskeiset vaikutukset Aasian kulttuureihin*
- *islamin suhde hindulaisuuteen ja buddhalaisuuteen ennen ja nyt*
- *Kiinan vanhan kansanuskon, kungfutselaisuuden ja taolaisuuden keskeiset piirteet ja vaikutus kiinalaiseen ajatteluun ja yhteiskuntaan sekä Kiinan nykypäivän uskontotilanne*
- *shintolaisuuden keskeiset piirteet sekä uskontojen vaikutuksia kulttuuriin ja yhteiskuntaan Japanissa*
- *Intiassa, Kiinassa ja Japanissa kehittyneiden uskontojen vaikutuksia länsimaissa*
- *luonnonuskontojen ja vodou-sukuisten uskontojen keskeiset piirteet ja levinneisyys*
- *uusien uskonnollisten liikkeiden taustaa ja keskeisiä piirteitä*

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Erilaisten uskontojen ja uskonnollisten liikkeiden tunteminen lisää vuorovaikutusosaamista ja tukee suvaitsevaisuutta.

Hyvinvointiosaaminen

Erilaisten uskontojen ja uskonnollisten liikkeiden monipuolinen tunteminen auttaa opiskelijaa arvioimaan ja rakentamaan omaa maailmankuvaansa ja maailmankatsomustaan.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Erilaisten uskontojen ja uskonnollisten liikkeiden monipuolinen tunteminen auttaa ymmärtämään uskontojen yhteiskunnallista merkitystä eri puolilla maailmaa, mikä vahvistaa yhteiskunnallista osaamista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen vahvistuvat myös erilaisten uskontojen ja uskonnollisten liikkeiden tuntemisen kautta.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi opintojaksossa on monipuolista ja kannustavaa ja perustuu moninaisiin ja vaihteleviin työtapoihin ja näytönantamismahdollisuuksiin. Oppilasta ohjataan ja tuetaan tiedon hakemiseen, oman oppimisprosessinsa suunnitteluun ja itsearviointiin. Oppilaalle annetaan palautetta oppimisprosessin etenemisestä ja osaamisen kehittymisestä. Huomiota kiinnitetään opintojakson tavoitteiden saavuttamiseen sekä sisältöjen ja laaja-alaisen osaamisen osa-alueiden hallintaan. Arvioinnissa painotetaan käsitteiden ja kokonaisuuksien, tiedon soveltamisen, analysoinnin, arvioimisen, esittämisen ja tiedonhankinnan taitojen hallintaa. Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla perehdytään Intiassa, Kiinassa ja Japanissa syntyneisiin uskontoihin ja tarkastellaan niiden kulttuurisia ja yhteiskunnallisia vaikutuksia yksilö- ja yhteisötasoilla sekä synnyinalueillaan että myös länsimaissa. Tutkitaan islamin suhdetta näihin uskontoihin. Tarkastellaan luonnonuskontojen sekä uusien uskonnollisten liikkeiden piirteitä, taustaa ja levinneisyyttä.

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UI04)

Opintojakson moduulit

- Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UI4), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu monipuolisesti uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen nyky-Suomessa sekä perehtyy uskontojen vaikutukseen ja merkitykseen julkisella, yksityisellä, kolmannella ja neljännellä sektorilla*
- *ymmärtää, että tietoa uskonnoista tarvitaan yhteiskuntaelämän eri osa-alueilla*
- *osaa tunnistaa ja analysoida monimuotoisen Suomen historiaa ja nykypäivää suhteessa vähemmistöihin, erityisesti muslimeihin*
- *hahmottaa ja osaa analysoida muinaissuomalaisten uskontoperinteiden merkitystä suomalaisessa kulttuuriperinnössä, kristinuskoa yhteiskunnan muokkaajana Suomessa ennen ja nyt sekä niiden vaikutusta islamiin Suomessa*
- *osaa analysoida ja arvioida uskonnonvapauteen, uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen sekä uskonnottomuuteen ja uskontokritiikkiin liittyvää ajankohtaista keskustelua*
- *kehittää valmiuksia osallistua uskonnollisia, katsomuksellisia ja yhteiskunnallisia kysymyksiä koskevaan dialogiin sekä osaa toimia kulttuuri- ja katsomustietoisena ja aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä*

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa

- *Suomen uskontotilanne, suomalainen uskonnollisuus ja sekularisaatio*
- *uskonto ja uskonnolliset yhteisöt suomalaisessa ja yleiseurooppalaisessa lainsäädännössä, uskonnon- ja katsomuksenvapaus sekä yhdenvertaisuuteen ja syrjintään liittyvät kysymykset*
- *uskonnon merkitys ja näkyvyys julkisella sektorilla, politiikassa, työelämässä ja taloudessa; uskonnolliset yhteisöt kolmannen sektorin toimijoina; uskonto yksilöiden ja perheiden elämässä ja tapakulttuurissa*
- *muslimien historia ja nykypäivä Suomessa sekä uskonnon rooli etnisten ja kielellisten vähemmistöjen elämässä Suomessa*
- *muinaissuomalaiset uskontoperinteet ja niiden merkitys suomalaisessa kulttuuriperinnössä sekä kristinusko yhteiskunnan muokkaajana Suomessa eri aikoina*
- *uskonnottomuus, uskontokritiikki ja uskonnoton tapakulttuuri nykypäivän Suomessa*
- *uskontojen ja katsomusten välinen dialogi nykypäivän Suomessa*

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson teemat linkittyvät vahvasti historiaan, mikä vahvistaa monitieteistä ja luovaa osaamista.

Hyvinvointiosaaminen

Monipuolinen perehtyminen uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen nyky-Suomessa sekä vähemmistöjen asemaan Suomessa ennen ja nyt tukee opiskelijan itsetuntemuksen kehittymistä sekä itsensä ja muiden arvostamista. Opiskelija saa aineksia ja välineitä identiteettinsä, elämänkatsomuksensa ja maailmankatsomuksensa rakentamiseen ja arviointiin.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakso tarjoaa monipuoliset mahdollisuudet vuorovaikutusosaamisen vahvistamiseen sosiaalisen yhteistyön ja uskonnollisten, katsomuksellisten, eettisten ja yhteiskunnallisten dialogien kautta.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Perehtyminen vapaaehtoistoimintaan ja uskonnollisten yhteisöjen yhteiskunnalliseen toimintaan tukee yhteiskunnallista osaamista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tutustuminen suomalaiseen kulttuuriperimään ja muinaissuomalaisiin uskontoperinteisiin sekä kristinuskon asemaan suomalaisen yhteiskunnan muokkaajana lisää ymmärrystä globaali- ja kulttuuriosaamisesta.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi opintojaksossa on monipuolista ja kannustavaa ja perustuu moninaisiin ja vaihteleviin työtapoihin ja näytönantamismahdollisuuksiin. Oppilasta ohjataan ja tuetaan tiedon hakemiseen, oman oppimisprosessinsa suunnitteluun ja itsearviointiin. Oppilaalle annetaan palautetta oppimisprosessin etenemisestä ja osaamisen kehittymisestä. Huomiota kiinnitetään opintojakson tavoitteiden saavuttamiseen sekä sisältöjen ja laaja-alaisen osaamisen osa-alueiden hallintaan. Arvioinnissa painotetaan käsitteiden ja kokonaisuuksien, tiedon soveltamisen, analysoinnin, arvioimisen, esittämisen ja tiedonhankinnan taitojen hallintaa. Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tutustutaan monipuolisesti uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen Suomessa sekä eri uskontojen ja katsomusten väliseen dialogiin. Erityisesti tarkastellaan kristinuskon vaikutusta suomalaiseen yhteiskuntaan eri aikoina sekä muinaissuomalaisten uskontoperinteiden vaikutusta suomalaiseen kulttuuriperintöön. Tarkastellaan Suomen historian ja kristinuskon suhdetta ja vaikutusta suhteessa vähemmistöihin, erityisesti muslimeihin. Tarkastellaan Suomen uskontotilannetta, suomalaisten uskonnollisuutta ja sekularisaatiota. Pohditaan lainsäädännöllisiä kysymyksiä liittyen uskonnon- ja katsomuksenvapauteen, yhdenvertaisuuteen ja syrjintään.

Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa, 2 op (UI05)

Opintojakson moduulit

- Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa, 2 op (UI5), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa ja osaa analysoida uskonnon ja taiteen suhdetta: taiteen ja arkkitehtuurin merkitystä uskonnoissa sekä uskontojen vaikutusta taiteen kehitykseen*
- *perehtyy siihen, miten taiteen kautta ilmaistaan islamilaista ajattelua ja uskonnon oppeja*
- *tunnistaa uskonnollista symboliikkaa ja perehtyy siihen, miten taiteessa ja populaarikulttuurissa käsitellään uskonnollisia teemoja*
- *harjaannuttaa taitoa tulkita uskontoon liittyviä ulottuvuuksia taiteen ja populaarikulttuurin eri muodoissa*

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa

- *uskontojen ja taiteen vuorovaikutus, uskontojen merkitys taiteen kehityksessä*
- *islamilainen taide ja islamin keskeisten piirteiden ja oppien ilmeneminen eri taidemuodoissa*
- *uskonnollisten tilojen arkkitehtuuri islamin erityispiirteiden kuvaajana*
- *uskonnollisia teemoja, symboliikkaa ja myyttejä eri taidemuodoissa ja populaarikulttuurissa*
- *taide muslimivähemmistön ilmaisukeinona*
- *islamin sisäinen monimuotoisuus eri taiteen aloilla*

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla perehdytään uskonnollisen taiteen ja populaarikulttuurin symboliikkaan ja teemoihin, mikä vahvistaa opiskelijan monilukutaitoa ja tieteiden välisyyttä.

Hyvinvointiosaaminen

Uskonnollisen taiteen tarkastelu itsensä ilmaisemisen välineenä antaa opiskelijalle aineksia ja välineitä oman identiteetin, elämänkatsomuksen ja maailmankatsomuksen rakentamiseen ja arviointiin. Taidetta tarkastelemalla opiskelija voi pohdiskella omia arvojaan ja eettisiä kysymyksiä.

Vuorovaikutusosaaminen

Uskonnollisen dialogin käyminen taiteen kautta vahvistaa vuorovaikutusosaamista.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Taiteen käyttäminen yhteiskuntarauhan rakentamisessa kehittää yhteiskunnallista osaamista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Uskonnollisen taiteen tarkastelun kautta voidaan myös peilata ihmiskunnan arvoja globaalisti ja kulttuurillisesti.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi opintojaksossa on monipuolista ja kannustavaa ja perustuu moninaisiin ja vaihteleviin työtapoihin ja näytönantamismahdollisuuksiin. Oppilasta ohjataan ja tuetaan tiedon hakemiseen, oman oppimisprosessinsa suunnitteluun ja itsearviointiin. Oppilaalle annetaan palautetta oppimisprosessin etenemisestä ja osaamisen kehittymisestä. Huomiota kiinnitetään opintojakson tavoitteiden saavuttamiseen sekä sisältöjen ja laaja-alaisen osaamisen osa-alueiden hallintaan. Arvioinnissa painotetaan käsitteiden ja kokonaisuuksien, tiedon soveltamisen, analysoinnin, arvioimisen, esittämisen ja tiedonhankinnan taitojen hallintaa. Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tarkastellaan uskontojen ja taiteen vuorovaikutusta. Keskitytään islamilaiseen taiteeseen ja islamin keskeisten piirteiden ja oppien kuvaamiseen taiteen kautta. Tarkastellaan islamilaista arkkitehtuuria erityispiirteineen. Pohditaan islamin sisäistä monimuotoisuutta eri taiteen aloilla.

Uskonto, tiede ja media, 2 op (UI06)

Opintojakson moduulit

- Uskonto, tiede ja media, 2 op (UI6), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto, tiede ja media

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa uskonnon tutkimuksen näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla sekä tuntee ajankohtaista tutkimusta*
- *tunnistaa ja osaa analysoida uskontoon liittyviä ajankohtaisia teemoja ja sisältöjä mediassa*
- *osaa analysoida uskonnon ja median välisiä suhteita sekä arvioida kriittisesti uskontoon liittyvää informaatiota ja sen lähteitä*
- *kehittää valmiuksia tuottaa ja esittää uskontoon liittyvää tietoa.*

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Uskonto, tiede ja media

- *uskonnon tutkimuksen ajankohtaisia näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla: klassisen islamin tieteenalat ja teologia, uskontotiede sekä yhteiskuntatiede tutkimusaloina*
- *islamilainen media ja median käyttö uskonnoissa*
- *uskonnollisen kielen ja kuvaston käyttö eri medioissa*
- *uskontojen mediajulkisuus*
- *uskontoilmiön käsittely mediassa, kuten uskontoihin liittyvät asenteet ja mielikuvat, uskontojen rooli konflikteissa ja rauhan rakentamisessa, uskonnot ja ympäristökysymykset, uskonnot ja eettiset kysymykset, uskontokritiikki*

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opetuksessa perehdytään monitieteisesti ja luovasti eri tieteenalojen uskontojen tutkimuksen näkökulmiin ja menetelmiin. Opiskelija oppii tunnistamaan ja analysoimaan uskontoon liittyviä ajankohtaisia teemoja ja sisältöjä mediassa sekä analysoimaan uskonnon ja median välisiä suhteita ja arvioimaan lähdekriittisesti tietotulvaa, mikä kehittää opiskelijan monilukutaitoa ja tieteiden välisyyttä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakso antaa valmiuksia käyttää mediaa apuna yhteiskuntarauhan aikaansaamiseksi.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakso antaa valmiuksia käyttää mediaa apuna ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävän tulevaisuuden aikaansaamiseksi. Uskontoa mediassa voi myös tarkastella eettisyyden näkökulmasta miettimällä esimerkiksi uskonnollisen kielen ja kuvaston käyttöä eri medioissa, uskontoihin liittyviä asenteita ja mielikuvia sekä uskontojen roolia erilaisissa kysymyksissä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Uskontoja tarkastellaan mediassa eettisyyden näkökulmasta miettimällä esimerkiksi uskonnollisen kielen ja kuvaston käyttöä eri medioissa, uskontoihin liittyviä asenteita ja mielikuvia sekä uskontojen roolia erilaisissa kysymyksissä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi opintojaksossa on monipuolista ja kannustavaa ja perustuu moninaisiin ja vaihteleviin työtapoihin ja näytönantamismahdollisuuksiin. Oppilasta ohjataan ja tuetaan tiedon hakemiseen, oman oppimisprosessinsa suunnitteluun ja itsearviointiin. Oppilaalle annetaan palautetta oppimisprosessin etenemisestä ja osaamisen kehittymisestä. Huomiota kiinnitetään opintojakson tavoitteiden saavuttamiseen sekä sisältöjen ja laaja-alaisen osaamisen osa-alueiden hallintaan. Arvioinnissa painotetaan käsitteiden ja kokonaisuuksien, tiedon soveltamisen, analysoinnin, arvioimisen, esittämisen ja tiedonhankinnan taitojen hallintaa. Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tutustutaan uskonnon tutkimuksen ajankohtaisiin näkökulmiin ja menetelmiin eri tieteenaloilla. Tarkastellaan islamilaista mediaa ja median käyttöä uskonnoissa, mm. kieltä ja kuvastoa. Pohditaan uskontoilmiön käsittelyä mediassa: uskontoihin liittyviä asenteita ja mielikuvia, uskontojen roolia konflikteissa ja rauhan rakentamisessa, uskontoja ja ympäristökysymyksiä, uskontoja ja eettisiä kysymyksiä sekä uskontokritiikkiä. Mahdollisuuksien mukaan osana opintojaksoa voidaan toteuttaa uskontoon liittyvä mediasisältö, media-analyysi tai pienimuotoinen uskontoon liittyvä tutkimus.

8.10. Kuvataide (KU)

Oppiaine ja tehtävä

Kuvataide on visuaalista kulttuurikasvatusta, jossa opiskelija tutkii todellisuutta taiteen keinoin. Oppiaineen keskeisenä päämääränä on, että opiskelija ymmärtää kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkityksen omassa elämässään. Kokemukset, mielikuvitus ja tavoitteellinen työskentely luovat perustan moniaistiselle oppimiselle. Opetuksessa tarkastellaan taiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviä esteettisiä, ekologisia ja eettisiä arvoja. Opiskelija vahvistaa aineettoman ja aineellisen kulttuuriperinnön tuntemustaan, joka tukee traditioiden välittymistä ja uudistumista. Opetuksella tuetaan laaja-alaisen yleissivistyksen rakentumista sekä aktiiviseen paikalliseen ja globaaliin toimijuuteen kasvamista. Opiskelijoille tarjotaan monipuolisia mahdollisuuksia tulevaisuuden jatko-opinto-, työelämä- ja kansainvälisyysvalmiuksien kehittämiseen. Opinnot antavat edellytyksiä luovan ja kriittisen ajattelun kehittämiselle, elinympäristöön vaikuttamiselle ja kestävän elämäntavan edistämiselle.

Kuvataiteen opetuksessa syvennetään opiskelijan visuaalisen kulttuurin monilukutaitoa ja kielitietoisuutta. Opiskelijat havainnoivat, tuottavat, tulkitsevat ja arvottavat kuvia hyödyntämällä visuaalisuutta ja muita tiedon tuottamisen tapoja. Eri tiedonalojen kielet avaavat opiskeltavaan ilmiöön uusia näkökulmia. Opetuksessa kannustetaan kulttuurisen osaamisen syventämiseen taiteiden- ja tieteidenvälisyyttä hyödyntäen. Opiskelija perehtyy erilaisiin taidekäsityksiin. Opinnoissa tarkastellaan visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle historian ja kulttuurin näkökulmista. Opiskelijaa ohjataan perustelemaan mielipiteitään ja näkemyksiään kuvataiteesta ja muusta visuaalisesta kulttuurista.

Kuvataiteen opetuksessa tutkitaan opiskelijoille tuttuja ja heille uusia visuaalisen kulttuurin teoksia, tuotteita ja ilmiöitä. Kuvilla tarkoitetaan kaksi- ja kolmiulotteisia teoksia ja tuotteita sekä niitä esittäviä jäljenteitä. Visuaalisen kulttuurin kenttään kuuluvat opiskelijoiden omaehtoisesti tekemät kuvat, luonto, rakennettu ympäristö, esineet, median kuvat ja taiteeksi määritetyt teokset. Opiskelijat osallistuvat sisältöjen ja ilmaisun keinojen valintaan. Opetuksessa tarjotaan edellytykset työtapojen ja opiskeluympäristöjen monipuoliselle käytölle. Opiskelijaa kannustetaan välineiden, materiaalien ja ilmaisun keinojen kokeilemiseen sekä niiden luovaan soveltamiseen. Uudet teknologiat, mediaympäristöt ja audiovisuaalisen kulttuurin muodot ovat sekä tutkittavia ilmiöitä että kuvailmaisun välineitä. Opiskelijat perehtyvät ajankohtaisiin visuaalisen kulttuurin ilmiöihin ja toimintatapoihin sekä erilaisiin osallistumisen ja vaikuttamisen muotoihin. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti myös museoiden ja muiden kulttuuritoimijoiden tarjoamia mahdollisuuksia. Kuvataiteen lukio-opinnot luovat hyvän pohjan rakentaa omakohtaista ja elinikäistä suhdetta visuaaliseen kulttuuriin.

Laaja-alainen osaaminen

*Kuvataiteen opinnot tukevat opiskelijan **hyvinvointiosaamista** kuvailmaisuun sisältyvien aistinautintojen, tunteiden ja henkilökohtaisten merkitysten avulla. Itselle merkityksellisen visuaalisen kulttuurin ymmärtäminen ja ilmaiseminen tukee identiteettien rakentumista, ihmisenä kasvua, hyvinvointia ja elinikäistä oppimista. Opinnot tarjoavat välineitä yksilöiden ja yhteisöjen kulttuurisen moninaisuuden kunnioittamiseen ja arvostamiseen. Opiskelijoita kannustetaan etsimään heitä itseään kiinnostavia kuvakulttuureja ja kuvailmaisun tapoja.*

*Kuvataiteen opinnoissa kehitetään **vuorovaikutusosaamista** rakentamalla dialogia ja ymmärrystä ihmisten välille erilaisia kuvakulttuureja tarkastelemalla, niitä jakamalla ja niistä keskustelemalla. Opinnot kehittävät yhteistoiminnallisia taitoja taiteelle ominaisen kokonaisvaltaisen työskentelyn avulla. Opiskelijat kehittävät vuorovaikutustaitojaan esimerkiksi visuaalisen kulttuurin kuvallisiin ja sanallisiin käsitteistöihin, kuvatyyppeihin ja kuvastoihin perehtymällä. Erilaisten kuvatulkinnan menetelmien soveltaminen kuvien analysoinnissa, arvioinnissa ja tuottamisessa luo valmiuksia merkitysten jakamiselle ja niistä keskustelemiselle.*

*Kuvataide syventää opiskelijan visuaalisen kulttuurin monilukutaitoa, jonka avulla myös **monitieteinen ja luova osaaminen** kehittyy. Taiteelle ominainen työskentely hyödyntää erilaisia tutkimisen, ilmaisemisen, esittämisen ja toiminnan tapoja. Opinnoissa kulttuurisia ilmiöitä tutkitaan*

visuaalisuutta ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttämällä. Kuvatulkinnassa tarkastellaan myös kuvan intertekstuaalisia viittauksia esimerkiksi lauluun, näytelmään tai toiseen kuvaan. Opiskelijat hyödyntävät eri taiteen- ja tieteenalojen näkökulmia heidän tuottaessaan ja tulkitessaan visuaalista kulttuuria.

***Yhteiskunnallista osaamista** syvennetään kuvataiteessa tutkimalla visuaalisen kulttuurin ilmentämiä arvoja ja merkityksiä esimerkiksi rakennetussa ympäristössä, esineissä, mediassa ja taiteessa. Opiskelijoita rohkaistaan ottamaan kantaa ja osallistumaan yhteiskunnalliseen keskusteluun sekä vaikuttamaan kestävän tulevaisuuden puolesta. Oppiaine tarjoaa mahdollisuuksia tarkastella demokratian ja perusoikeuksien tilaa, toteutumista ja kehitystä taiteen keinoin. Opiskelijat perehtyvät myös oikeudellisesti suojeltuihin etuihin, kuten tekijänoikeuksiin, sananvapauteen ja yksityisyyteen. Opinnoissa tutustutaan työelämän, kansalaistoiminnan ja jatko-opintojen tarjoamiin mahdollisuuksiin kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin näkökulmasta.*

*Kuvataiteen opinnoissa syvennetään **eettisyyttä ja ympäristöosaamista** tutkimalla ympäristön, yhteiskunnan ja globaalin maailman eettisiä ja ekologisia kysymyksiä kuvailmaisun keinoin. Opiskelijaa ohjataan pohtimaan omia valintojaan, ratkaisujaan ja tekojaan kestävän elämäntavan näkökulmasta. Opinnot syventävät osaamista erilaisten materiaalien ja teknologioiden kestävästä käytöstä. Opiskelijoita rohkaistaan paikalliseen ja globaaliin toimijuuteen kulttuurisesti, sosiaalisesti ja ekologisesti kestävään kehitykseen liittyvissä kysymyksissä. Taiteellisen työskentelyn kautta avataan näköaloja vaihtoehtoisiin tulevaisuuksiin.*

***Globaali- ja kulttuuriosaamista** syvennetään kuvataiteessa tutkimalla todellisuuden kulttuurista monimuotoisuutta. Opiskelijoita kannustetaan rakentamaan identiteettiään sekä arvostamaan elinympäristöään ja sen kulttuuriperintöä. Kuvataiteessa tarkastellaan ja pohditaan omaa suhdetta yhteiskunnassa vallitsevaan kulttuuriin. Opiskelijaa ohjataan tutkimaan, miten visuaalinen kulttuuri heijastaa ja muokkaa yksilöitä, yhteisöjä ja maailmaa. Kulttuuriperintöä tarkastellaan globaalista, kansallisesta ja opiskelijan kulttuurisen taustan näkökulmasta. Opiskelijoita rohkaistaan käsittelemään kulttuuriseen moninaisuuteen ja globalisaatioon liittyviä ilmiöitä kuvallisessa työskentelyssä.*

Tavoitteet

Kuvataiteen opetuksen yleiset tavoitteet on jäsennetty kolmeksi tavoitealueeksi: Kuvien merkitys, Osallisuus ja toimijuus sekä Ilmaisun ja tulkinnan taidot.

Kuvien merkitys

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin merkityksen omassa elämässään, yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa*
- *rakentaa kulttuuri-identiteettiään erilaisia kuvia tuottamalla ja tulkitsemalla*
- *kehittää valmiuksiaan ja vahvuuksiaan vastaanottaa, ymmärtää ja tuottaa aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä*
- *tulkitsee, millaisia esteettisiä, ekologisia ja eettisiä arvoja kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin kytkeytyy*
- *tutkii kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle eri aikoina ja eri kulttuureissa*
- *ymmärtää aistinautintojen, mielikuvien, tunteiden ja luovan ajattelun merkityksen omalle oppimiselle ja hyvinvoinnille.*

Osallisuus ja toimijuus

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ottaa kantaa kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin*
- *osaa soveltaa kuvallisen tuottamisen, viestinnän ja teknologian keinoja näkemysten esittämisessä, osallistumisessa ja vaikuttamisessa*
- *kehittää kriittistä ajatteluaan ympäristön havainnoinnissa ja omassa toiminnassa*
- *hyödyntää mielikuvia kuvallisessa ajattelussa, luomisprosessissa ja vaihtoehtoisten toimintatapojen kuvittelussa*
- *osaa käyttää tutkivaa lähestymistapaa suunnittelussa, työskentelyssä ja kuvailmaisussa*
- *ottaa toiminnassaan huomioon kulttuurisen moninaisuuden ja kestävän elämäntavan näkökulmia.*

Ilmaisun ja tulkinnan taidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa asettaa tavoitteita taiteelle ominaiselle tutkivalle, pitkäkestoiselle ja ilmiökeskeiselle työskentelylle ja oppimiselle*
- *syventää visuaalisen kulttuurin monilukutaitoa hyödyntämällä kuvien tekemisessä ja tulkinnassa erilaisia tietämisen tapoja*
- *kehittää kuvanlukutaitoa, medialukutaitoa ja ympäristönlukutaitoa visuaalisen kulttuurin tuottamisessa ja tulkinnassa*
- *syventää kuvailmaisun taitoja erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja toimintatapoja tarkoituksenmukaisesti käyttäen*
- *osaa tehdä ja tulkita kuvia liittämällä ne erilaisiin käsityksiin taiteesta*
- *tarkastelee kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria teoksen, tekijän, vastaanottajan ja yhteiskunnan näkökulmasta.*

Osaamisen arviointi

Kuvataiteen opetuksessa arviointi on kannustavaa, pitkäkestoista, vuorovaikutteista ja opiskelijan kuvataiteellista osaamista kehittävää. Arviointi tukee opiskelijan omakohtaista suhdetta kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin.

Arviointi kohdistuu kuvataiteen yleisten tavoitteiden ja moduulikohtaisten tavoitteiden saavuttamiseen sekä laaja-alaiseen osaamisen toteutumiseen kuvataiteessa. Monipuolinen arviointi edistää opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumista kaikissa oppimisprosessin vaiheissa. Näin arvioinnilla tuetaan opiskelijan oppimaan oppimisen taitojen syventämistä. Arvioinnin kokonaisuuteen kuuluu myös itsearviointia ja vertaisarviointia.

Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kuvataiteellisen osaamisen kehittyminen, erilaiset työskentelyprosessit ja työskentelyn tulokset. Arvioinnilla ohjataan työtapojen ja opiskeluympäristöjen tarkoituksenmukaiseen käyttöön yksin ja ryhmässä.

Opintojaksot

Englannin kieltä ja kuvista Lontoossa, 3 op (ENA11_KU09)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Eurooppalainen kulttuuri ja ajattelu, 6 op (FI03_HI04_KU04)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Performanssitaide, kokeellinen ja soveltava teatteri, 2 op (ILM03)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Omat kuvat, jaetut kulttuurit, 2 op (KU01)

Opintojakson moduulit

- Omat kuvat, jaetut kulttuurit, 2 op (KU1), Pakollinen

Tavoitteet

Omat kuvat, jaetut kulttuurit

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *havainnoi itselle ja muille merkityksellisiä kuvia sekä jakaa ajatteluaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen*
- *käyttää erilaisia kuvailmaisun välineitä, materiaaleja, teknologioita ja lähestymistapoja itsenäisesti sekä ryhmän jäsenenä*
- *soveltaa visuaalisen viestinnän ja teknologian keinoja näkemysten esittämisessä sekä osallistumisessa ja vaikuttamisessa*
- *tutkii ja tulkitsee taidetta yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan näkökulmista*
- *tutkii ja tulkitsee eri aikojen, kulttuurien ja yhteisöjen visuaalista kulttuuria*
- *tutkii ja tulkitsee kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaisia ilmiöitä*
- *ymmärtää kuvakulttuurien merkityksen omassa elämässään, yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa*
- *ymmärtää visuaalisen kulttuurin merkityksen kulttuurisen moninaisuuden ilmentäjänä, kulttuuriperinnön uudistamisessa ja kestävän tulevaisuuden kannalta.*

Keskeiset sisällöt

Omat kuvat, jaetut kulttuurit

Omat kuvat

- *opiskelijoiden omat kuvat sekä kuvakulttuurit, joihin he osallistuvat omaehtoisesti*
- *opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana*
- *opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa taiteen kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin*
- *opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen tutkivan, pitkäkestoisen ja ilmiökeskeisen työskentelyn lähtökohtana*

Taiteen ja ympäristön kuvat

- *kuvan tuottamisen, muokkaamisen ja esittämisen keinoja taiteessa, ympäristössä ja mediassa*
- *kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin käsitteistöön ja kuvastoihin tutustuminen*
- *erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muusta visuaalisesta kulttuurista tutustuminen*
- *kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatulkinnan keinojen käyttäminen*
- *kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaisten ilmiöiden tutkiminen kuvailmaisussa*
- *vaikuttaminen ja osallistuminen kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin keinoin*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksolla herätellään opiskelijan henkilökohtaista suhdetta kuvataiteeseen. Vaihtoehtoiset tehtävät kannustavat etsimään itseä kiinnostavia kuvakulttuureja ja kuvailmaisun tapoja.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijat hyödyntävät eri taiteen- ja tieteenalojen näkökulmia tuottaessaan ja tulkitessaan visuaalista kulttuuria ilmiöpohjaisissa tehtävissä, joita opintojaksolla voi olla yksi tai useampia. Visuaalisen kulttuurin monilukutaitoa harjoitellaan kaikissa tehtävissä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Todellisuuden kulttuurinen monimuotoisuus on läsnä kaikessa kuvataiteen toiminnassa, ja opiskelijan suhde yhteiskunnassa vallitsevaan kulttuuriin on pohdinnan kohteena vähintään yhdessä opintojakson tehtävässä. Opintojaksoon sisältyy vierailu tai vierailija, jonka tarkoitus on rohkaista tarkastelemaan kulttuuriperintöä eri näkökulmista.

Vuorovaikutusosaaminen

Erilaisten kuvatulkinnan menetelmien soveltaminen kuvien analysoinnissa, arvioinnissa ja tuottamisessa luo valmiuksia merkitysten jakamiselle ja niistä keskustelemiselle.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijan kuvataiteellisen osaamisen kehittymistä, erilaisia työskentelyprosesseja ja työskentelyn tuloksia tallennetaan portfolioon, jonka muoto sovitaan opintojakson alussa. Opiskelija saa palautetta opintojakson kuluessa, ja tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan opintojakson päätteeksi. Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

KU1 on kuvataiteen peruskurssi. Mikä on taidetta? Mitä tekemistä kuvataiteella on oman elämäni kanssa? Miten kuvia voi tulkita?

Opintojaksolla on tarkoitus oppia tarkastelemaan omaa kuvakulttuuria eli sitä, millaisessa kuvamaailmassa opiskelija itse elää ja millaisia kuvia hän itse tekee. Kuvilla rakennetaan identiteettiä, ilmennetään kulttuurista moninaisuutta, vaikutetaan ja välitetään kulttuuriperintöä; näitä kaikkia näkökulmia tutkitaan kurssin aikana. Selvitetään, mitä pidetään taiteena ja miten kuvia voi tulkita. Ihmetellään, miten erilaisia kuvataiteen muotoja on olemassa, ja huomataan, miten nykytaide kytkeytyy eri tieteenaloihin.

Tehtävissä käytetään monipuolisesti eri välineitä ja tekniikoita. Tehdään näyttelyvierailu esim. museoon tai galleriaan. Tutustutaan taidealan jatko-opintomahdollisuuksiin ja ennen kaikkea siihen, mitä hyötyä kuvataiteen opiskelusta on jokaiselle niin lukio-opinnoissa kuin lukion jälkeenkin.

Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt, 2 op (KU02)

Opintojakson moduulit

- Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt, 2 op (KU2), Pakollinen

Tavoitteet

Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *havainnoi itselle ja muille merkityksellisiä teoksia, tuotteita ja palveluita sekä digitaalisia, rakennettuja ja luonnon ympäristöjä*

- *perustelee ympäristöihin, tuotteisiin ja palveluihin liittyviä havaintojaan ja ajatteluaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen*
- *tarkastelee ympäristön kuvien yhteyksiä omiin kuviinsa, taiteeseen ja kulttuuriperintöön*
- *soveltaa arkkitehtuurin, muotoilun ja tuotteistamisen prosesseja, teknologioita ja toimintatapoja kuvailmaisussaan itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä*
- *tutkii ja tulkitsee rakennettua ympäristöä, tuotteita ja palveluja yhteiskuntakehityksen, oikeuksien ja kestävän tulevaisuuden näkökulmista*
- *kehittää osaamistaan ympäristön kuvien tekijänä, tulkitsijana, arvottajana ja toimijana*
- *ymmärtää visuaalisuuden merkityksiä tuotteiden, palveluiden ja arkkitehtuurin kestävässä suunnittelussa, viestinnässä ja käyttämisessä*
- *ymmärtää kuvilla vaikuttamisen ja osallistumisen mahdollisuuksia omassa elämässään esteettisesti, eettisesti ja ekologisesti kestävän tulevaisuuden kannalta.*

Keskeiset sisällöt

Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt

Omat kuvat

- *opiskelijoiden omat kuvat sekä kuvakulttuurit, joihin he osallistuvat omaehtoisesti*
- *opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana*
- *opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa ympäristön kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin*
- *opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen tutkivan, pitkäkestoisen ja ilmiökeskeisen työskentelyn lähtökohtana*

Ympäristön kuvat

- *kuvan tuottamisen, muokkaamisen ja esittämisen keinoja ympäristössä, mediassa ja taiteessa*
- *arkkitehtuurin, muotoilun ja median käsitteistöön ja kuvastoihin tutustuminen*
- *visuaalisen kulttuurin teosten liittäminen erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muusta visuaalisesta kulttuurista*
- *kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatulkinnan keinojen käyttäminen*
- *ympäristön ajankohtaisten ilmiöiden tutkiminen kuvailmaisussa*
- *vaikuttaminen ja osallistuminen kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin keinoin*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson tehtävissä tutkitaan ympäristön, yhteiskunnan ja globaalin maailman eettisiä ja ekologisia kysymyksiä kuvailmaisun keinoin. Ympäristön tiloja, paikkoja ja ilmiöitä tarkastelevissa tehtävissä opiskelijoita rohkaistaan toimijuuteen ja kantaaottavuuteen.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Rakennetun ympäristön ja esineiden ilmentämiä arvoja tarkastellaan opintojakson tehtävissä. Tutustutaan jatko-opintojen tarjoamiin mahdollisuuksiin.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijat hyödyntävät eri taiteen- ja tieteenalojen näkökulmia tuottaessaan ja tulkitessaan visuaalista kulttuuria ilmiöpohjaisissa tehtävissä, joita opintojaksolla voi olla yksi tai useampia. Visuaalisen kulttuurin monilukutaitoa harjoitellaan kaikissa tehtävissä.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista harjoitellaan yhteisessä keskustelussa. Ainakin yksi tehtävä on mahdollista toteuttaa ryhmässä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijan kuvataiteellisen osaamisen kehittymistä, erilaisia työskentelyprosesseja ja työskentelyn tuloksia tallennetaan portfolioon, jonka muoto sovitaan opintojakson alussa. Opiskelija saa palautetta opintojakson kuluessa, ja tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan opintojakson päätteeksi. Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

KU02-opintojaksolla katsomme ympärillemme. Miten koen ympäristöni? Miten taideteos, esine tai rakennus voi ilmentää omaa aikakauttaan? Miten muotoillaan ja suunnitellaan?

Kurssilla tutustutaan niin muotoiluun, rakennettuun ympäristöön ja arkkitehtuuriin kuin luontoonkin taiteen näkökulmasta. Pohditaan kulttuurista moninaisuutta ja kestävää kehitystä ja harjoitellaan erilaisia kuvatulkinnan keinoja. Tehtävissä on konkreettisia materiaalikokeiluja, mutta myös digitaalista työskentelyä. Opiskelijan on näin mahdollista etsiä ja valita omaa luontevaa tapaansa tehdä kuvataiteen tehtäviä.

Kurssilla tehdään näyttelyvierailu, arkkitehtuurikävely tai vastaava, joka päätetään opiskelijoiden kanssa yhdessä. Tutustutaan muotoilun ja arkkitehtuurin kentän jatko-opintomahdollisuuksiin mutta painotetaan vahvasti sitä, miten kurssin osaaminen voi hyödyttää lukio-opinnoissa ja jatkossa ketä tahansa.

Kuva viestii ja vaikuttaa, 2 op (KU03)

Opintojakson moduulit

- Kuva viestii ja vaikuttaa, 2 op (KU3), Valinnainen

Tavoitteet

Kuva viestii ja vaikuttaa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää omakohtaista suhdettaan digitaaliseen kuvaan, mediaan, taiteeseen ja teknologiaan ajattelun ja ilmaisun taitojaan kehittämällä*
- *laajentaa median, taiteen, teknologian ja audiovisuaalisen kulttuurin tuntemustaan perehtymällä erilaisiin ilmaisu-, tuotanto- ja esitystapoihin*
- *tutkii mediakulttuuria tuottaessaan ja tulkitessaan teoksia, tuotteita ja palveluja*
- *hyödyntää mediateknologian keinoja, työtapoja ja prosesseja suunnittelussa, vuorovaikutuksessa ja osallistumisessa itsenäisesti sekä osana ryhmää*
- *tulkitsee tiedon tuottamisen tapoja yhdisteleviä visuaalisen kulttuurin tuotteita ja niihin sisältyviä intertekstuaalisia suhteita*
- *tulkitsee mediaesityksiä ja taidetta teoksen, tekijän, yleisön ja yhteiskunnan näkökulmista*
- *ottaa kuvillaan kantaa mediassa, kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin*
- *tutkii median ja taiteen kuvia identiteettien rakentamisen, kulttuuriperinnön välittämisen ja uudistamisen sekä kestävän tulevaisuuden näkökulmista.*

Keskeiset sisällöt

Kuva viestii ja vaikuttaa

Omat kuvat

- *opiskelijoille merkitykselliset kuvat sekä mediakulttuurit, joihin he osallistuvat omaehtoisesti*
- *opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana*
- *opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa median kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin*
- *opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen tutkivan, pitkäkestoisen ja ilmiökeskeisen työskentelyn lähtökohtana*

Median kuvat

- *kuvan tuottaminen, muokkaaminen ja esittäminen digitaalisesti ja muilla keinoilla*
- *median, viestinnän ja taiteen käsitteistöön ja kuvastoihin perehtyminen*
- *mediaesitysten liittäminen erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muusta visuaalisesta kulttuurista*
- *kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatulkinnan keinojen soveltaminen*
- *opiskelijoille merkityksellisten kulttuuristen, yhteiskunnallisten ja globaalien ilmiöiden tutkiminen*
- *opiskelijoiden toimijuus mediassa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Taiteelle ominainen työskentely hyödyntää erilaisia tutkimisen, ilmaisemisen, esittämisen ja toiminnan tapoja. Opintojaksolla hyödynnetään erityisesti digitaalisia ja teknologiaan liittyviä ilmaisemisen tapoja.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla tutkitaan visuaalisen kulttuurin ilmentämiä arvoja ja merkityksiä erityisesti mediassa. Opiskelijat perehtyvät myös oikeudellisesti suojeltuihin etuihin, kuten tekijänoikeuksiin, sananvapauteen ja yksityisyyteen.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista harjoitellaan yhteisen keskustelun kautta. Opiskelijat kehittävät vuorovaikutustaitojaan esimerkiksi visuaalisen kulttuurin kuvallisiin ja sanallisiin käsitteistöihin, kuvatyyppeihin ja kuvastoihin perehtymällä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijan kuvataiteellisen osaamisen kehittymistä, erilaisia työskentelyprosesseja ja työskentelyn tuloksia tallennetaan portfolioon, jonka muoto sovitaan opintojakson alussa. Opiskelija saa palautetta opintojakson kuluessa, ja tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan opintojakson päätteeksi. Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

KU03-opintojaksolla syvennytään mediaan kuvataiteen näkökulmasta. Mitä ajankohtaista tapahtuu mediassa? Miten median vaikutus näkyy omissa kuvissani ja omassa toiminnassani? Millaista kuvastoa olemme tottuneet mediassa näkemään?

Kuvallinen media on läsnä lähes jokaisen päivittäisessä elämässä, ja kurssilla pohditaankin mediaa opiskelijoiden omista mediamaailmoista käsin. Harjoitellaan mediaesitysten ja niiden intertekstuaalisuuden tulkintaa ja pohditaan mediailmiöiden yhteiskunnallista merkitystä. Tehtävät ovat monipuolisia, mutta harjoitellaan erityisesti digitaalisten työkalujen käyttöä.

Opintojaksolla tutustutaan media-alan jatko-opintomahdollisuuksiin ja selvitetään, millaista hyötyä kuvataiteen ja median osaamisesta olisi eri ammateissa. Ymmärrys visuaalisuuden merkityksestä mediassa kantaa ja tuo osaamista myös muiden aineiden lukiokursseille.

Taiteen monet maailmat, 2 op (KU04)

Opintojakson moduulit

- Taiteen monet maailmat, 2 op (KU4), Valinnainen

Tavoitteet

Taiteen monet maailmat

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutkii, tulkitsee ja arvottaa taiteen kuvien henkilökohtaisia ja yhteiskunnallisia merkityksiä*
- *syventää omakohtaista suhdettaan eri aikojen ja eri kulttuurien kuvailmaisuun*
- *syventää kuvailmaisun taitojaan omien tavoitteiden suuntaisesti itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä*
- *soveltaa kuvan tekemisessä nykytaiteelle ominaisia ilmaisemisen, esittämisen ja toiminnan tapoja*
- *tulkitsee taidetta teoksen, tekijän, vastaanottajan, taiteen instituutioiden ja yhteiskunnan näkökulmista*
- *tutkii ilmaisussaan kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaisia ilmiöitä*
- *ottaa kuvillaan kantaa kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin*
- *tutkii kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria identiteettien rakentamisen, kulttuuriperinnön välittämisen ja uudistamisen sekä kestävän tulevaisuuden näkökulmista.*

Keskeiset sisällöt

Taiteen monet maailmat

Omat kuvat

- *opiskelijoille merkitykselliset kuvat sekä taiteen maailmat, joihin he osallistuvat omaehtoisesti*
- *opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana*
- *opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa taiteen kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin*
- *opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen tutkivan, pitkäkestoisen ja ilmiökeskeisen työskentelyn lähtökohtana*

Taiteen kuvat

- *kuvan tekemisen, muokkaamisen ja esittämisen perinteiset ja uudet keinot*
- *taiteen käsitteistöön ja kuvastoihin perehtyminen*
- *eri aikoina ja eri kulttuureissa tuotettu taide tutkimuksen kohteena*

- *teosten liittäminen erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muusta visuaalisesta kulttuurista*
- *kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatulkinnan keinojen soveltaminen*
- *opiskelijoille merkityksellisten kulttuuristen, yhteiskunnallisten ja globaalien ilmiöiden tutkiminen*
- *opiskelijoiden toimijuus kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksolla rakennetaan hyvinvointiosaamista kuvailmaisuun sisältyvien aistinautintojen, tunteiden ja henkilökohtaisten merkitysten avulla. Opiskelijaa kannustetaan etsimään itseä kiinnostavia ja itselle merkityksellisiä kuvailmaisun tapoja ja kuvakulttuureja.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Todellisuuden kulttuurista monimuotoisuutta tutkitaan niin taidehistorian kuin nykytaiteenkin tarkastelun kautta. Kulttuuriperintöä tarkastellaan globaalista, kansallisesta ja opiskelijan kulttuurisen taustan näkökulmasta.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Materiaalien ja teknologioiden kestävä käyttö kulkee käsi kädessä itselle merkityksellisten kuvailmaisun tapojen etsimisen kanssa. Taiteellisen työskentelyn kautta avataan näköaloja vaihtoehtoisiin tulevaisuuksiin.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijan kuvataiteellisen osaamisen kehittymistä, erilaisia työskentelyprosesseja ja työskentelyn tuloksia tallennetaan portfolioon, jonka muoto sovitaan opintojakson alussa. Opiskelija saa palautetta opintojakson kuluessa, ja tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan opintojakson päätteeksi. Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

KU04-opintojaksolla pääosassa on taide: taiteen historia, nykyisyys ja taiteen tekeminen. Tavoitteena on laajentaa taiteen tuntemusta, pohtia yhä taiteen merkitystä ja tehtävää yhteiskunnassa ja tietenkin harjoitella omia kuvantekemisen taitoja. Opintojakson tehtävissä on vaihtoehtoja, ja opiskelija voi kehittää omaa osaamistaan haluamaansa suuntaan haluaminsa välinein.

Taiteen historian ja eri kulttuurien tuntemuksen lisäksi tarkastellaan ajankohtaista taidetta ja nykytaiteen ilmiöitä. Opintojaksolla harjoitellaan taiteen tulkinnan keinoja, niin kuvallisia kuin sanallisiakin. Tehdään myös museo- tai näyttelyvierailu ja tutustutaan taidealaan ja taiteeseen liittyviin jatko-opintomahdollisuuksiin ja ammatteihin.

Opiskelijan osaamisen kehittymistä, työskentelyä ja työskentelyn tuloksia tallennetaan portfolioon, joka on arvioinnin pohjana.

Kuvista "ilman käsiä", 2 op (KU05)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija syventää ja rakentaa omakohtaista suhdettaan erilaisiin aineettomiin ja digitaalisiin taiteen muotoihin.
- Opiskelija laajentaa taiteen sekä digitaalisen ja audiovisuaalisen kulttuurin tuntemustaan perehtymällä erilaisiin ilmaisu-, tuotanto- ja esitystapoihin.
- Opiskelija tutkii mediakulttuuria tuottaessaan ja tulkitessaan teoksia ja tuotteita.
- Opiskelija tulkitsee mediaesityksiä ja taidetta teoksen, tekijän, yleisön ja yhteiskunnan näkökulmista.
- Opiskelija ottaa kuvillaan kantaa mediassa, kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin.
- Opiskelija tutkii median ja taiteen kuvia identiteettien rakentamisen, kulttuuriperinnön välittämisen ja uudistamisen sekä kestävän tulevaisuuden näkökulmista.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- opiskelijoille merkitykselliset kuvat sekä mediakulttuurit, joihin he osallistuvat omaehtoisesti
- opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana
- opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa median kuviin, elokuviin ja digitaaliseen visuaaliseen kulttuuriin
- median ja taiteen käsitteistöön ja kuvastoihin perehtyminen
- kuvan tuottaminen, muokkaaminen ja esittäminen erilaisin aineettomin keinoin
- kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatulkinnan keinojen soveltaminen
- opiskelijoille merkityksellisten kulttuuristen, yhteiskunnallisten ja globaalien ilmiöiden tutkiminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelijat perehtyvät oikeudellisesti suojeltuihin etuihin, kuten tekijänoikeuksiin, sananvapauteen ja yksityisyyteen. Tutustutaan aihealueen opintomahdollisuuksiin.

Hyvinvointiosaaminen

Itselle merkityksellisen visuaalisen kulttuurin ymmärtäminen ja ilmaiseminen tukee identiteettien rakentumista, ihmisenä kasvua, hyvinvointia ja elinikäistä oppimista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tarkastellaan ja pohditaan omaa suhdetta vallitsevaan kuvakulttuuriin. Opiskelijaa ohjataan tutkimaan, miten visuaalinen kulttuuri heijastaa ja muokkaa yksilöitä, yhteisöjä ja maailmaa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Taiteelle ominainen työskentely hyödyntää erilaisia tutkimisen, ilmaisemisen, esittämisen ja toiminnan tapoja. Opintojaksolla hyödynnetään erityisesti aineettomia ilmaisemisen ja esittämisen tapoja. Tekniikka ja ilmaisu kulkevat käsi kädessä. Kuvan intertekstuaalisuuteen kiinnitetään huomiota.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijan kuvataiteellisen osaamisen kehittymistä, erilaisia työskentelyprosesseja ja työskentelyn tuloksia tallennetaan portfolioon, jonka muoto sovitaan opintojakson alussa. Opiskelija saa palautetta opintojakson kuluessa, ja tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan opintojakson päätteeksi. Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kuvista ilman käsiä -opintojaksolla työskennellään digitaalisen taiteen, valokuvan, elokuvan, koodauksen ja muun aineettoman ja “kädettömän” kuvataiteen parissa. Lisätään aihepiirin taiteen tuntemusta, käydään museossa tai galleriassa ja tutustutaan opiskelumahdollisuuksiin. Kokeillaan uutta ja nautitaan tekemisestä.

Opintojakson aiheet ja sisällöt voivat olla yhteisiä tai vaihdella opiskelijakohtaisesti. Pääset työskentelemään työpajatyyppisesti sinua kiinnostavien tehtävien parissa. Miltä kuulostaisi esimerkiksi videoteos, valokuvien tekeminen pimiössä, kooditaide tai digitaalinen maalaus? Opintojakson kokonaisuudesta muodostetaan portfolio tai vastaava, joka on arvioinnin pohjana. Opintojakson voi valita monta kertaa niin, että opintojakson laajuus kasvaa.

Kuvista käsin, 2 op (KU06)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija syventää käsivarapiirtämisen keinojen tuntemusta ja osaamista.
- Opiskelija tutkii, tulkitsee ja arvottaa taiteen kuvien henkilökohtaisia ja yhteiskunnallisia merkityksiä sekä ajankohtaisia ilmiöitä.
- Opiskelija syventää omakohtaista suhdettaan eri aikojen ja eri kulttuurien kuvataiteeseen.
- Opiskelija syventää kuvailmaisun ja värinkäytön taitojaan omien tavoitteidensa suuntaisesti itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä.
- Opiskelija soveltaa kuvan tekemisessä nykytaiteelle ominaisia ilmaisemisen, esittämisen ja toiminnan tapoja.
- Opiskelija tutkii kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria identiteettien rakentamisen, kulttuuriperinnön välittämisen ja uudistamisen sekä kestävän tulevaisuuden näkökulmista.
- Opiskelija ottaa kuvillaan kantaa kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- opiskelijoiden omat kuvat sekä kuvakulttuurit, joihin he osallistuvat omaehtoisesti
- opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana
- kuvan tuottamisen, muokkaamisen ja esittämisen keinoja taiteessa ja ympäristössä
- kuvataiteen historian ja nykytaiteen kuvastoihin ja käsitteistöihin tutustuminen
- kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatulkinnan keinojen käyttäminen
- kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ja omien kuvakulttuurien tutkiminen kuvailmaisussa
- teosten liittäminen erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muusta visuaalisesta kulttuurista

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointiosaamista syvennetään kuvailmaisuun sisältyvien aistinautintojen, tunteiden ja henkilökohtaisten merkitysten avulla. Opiskelijaa ohjataan valitsemaan itselleen merkityksellisiä ilmaisun tapoja ja etsimään tehtävistä omakohtaisuutta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Harjoitellaan edelleen tulkinnan taitoja ja tapoja ja tarkastellaan myös kuvan intertekstuaalisia viittauksia esimerkiksi lauluun, näytelmään tai toiseen kuvaan. Tehtävissä voidaan hyödyntää eri taiteen- ja tieteenalojen näkökulmia tuottamisessa ja tulkitsemisessa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Osaamista syvennetään edelleen tutkimalla todellisuuden kulttuurista monimuotoisuutta ja lisäämällä taiteen tuntemusta. Tarkastellaan kulttuuriperintöä ja kulttuurista moninaisuutta ainakin yhdessä tehtävässä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelijaa ohjataan pohtimaan omia valintojaan, ratkaisujaan ja tekojaan kestävän elämäntavan näkökulmasta. Opintojaksolla syvennetään erilaisten materiaalien ja teknologioiden kestävän käytön osaamista.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijan kuvataiteellisen osaamisen kehittymistä, erilaisia työskentelyprosesseja ja työskentelyn tuloksia tallennetaan portfolioon, jonka muoto sovitaan opintojakson alussa. Opiskelija saa palautetta opintojakson kuluessa, ja tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan opintojakson päätteeksi. Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kuvista käsin -opintojaksolla työskennellään perinteisten, kouriintuntuvien kuvataiteen välineiden ja tekniikoiden parissa: maalauksen, piirustuksen, kuvanveiston, keramiikan, rakentelun ja niin edelleen. Syvennetään edelleen taiteen tuntemusta, käydään museossa tai galleriassa ja tutustutaan kuvataiteen opiskelumahdollisuuksiin. Työskennellään pitkäjänteisesti ja nautitaan tekemisestä.

Opintojakson tehtävien aiheet ja sisällöt voivat olla yhteisiä tai vaihdella opiskelijakohtaisesti. Pääset työskentelemään työpajatyyppisesti sinua kiinnostavien tehtävien parissa. Ne voivat liittyä esimerkiksi ajankohtaisiin tyyleihin, teknisiin taitoihin kuten perspektiiviin tai vaikkapa värinkäyttöön maalauksessa. Opintojakson kokonaisuudesta muodostetaan portfolio tai vastaava, joka on arvioinnin pohjana.

Opintojakson voi suorittaa monta kertaa niin, että opintojakson laajuus kasvaa.

Kuvataiteen projekti, 2 op (KU07)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija käyttää valitsemiaan kuvailmaisun välineitä, materiaaleja, teknologioita ja lähestymistapoja itsenäisesti tai ryhmän jäsenenä.
- Opiskelija ymmärtää kuvakulttuurien merkityksen omassa elämässään, yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa.
- Opiskelija ottaa kuvillaan kantaa kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin.
- Opiskelija soveltaa ajankäytön ja suunnittelemisen taitojaan kuvataiteellisessa työskentelyssä ja osaa osoittaa projektin tavoitteet ja lähtökohdat.
- Opiskelija osoittaa kuvataiteen ja visuaalisen kulttuurin osaamista oman projektityön kautta.
- Opiskelija osaa tuottaa taiteellisen ja visuaalisen kokonaisuuden, jonka sisällön tuottamisen ja esittämisen tavat tukevat toisiaan.
- Opiskelija osaa arvioida työskentelyprosessia ja tekemäänsä projektia oman oppimisen näkökulmasta.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- opiskelijoille merkitykselliset kuvat sekä taiteen maailmat, joihin he osallistuvat omaehtoisesti
- opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana
- opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa taiteen kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin
- opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen tutkivan, pitkäkestoisen ja ilmiökeskeisen työskentelyn lähtökohtana
- kuvan tekemisen, muokkaamisen ja esittämisen perinteiset ja uudet keinot
- projektityöskentely ja työskentelyprosessin dokumentoiminen ja reflektoiminen
- opiskelijoiden toimijuus kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa
- Projektin sisältö on suhteessa sille asetettuihin tavoitteisiin ja toteutustapaan.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelijoita kannustetaan etsimään heitä itseään kiinnostavia kuvakulttuureja ja kuvailmaisun tapoja.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelijoita rohkaistaan ottamaan projektillaan kantaa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Syvennetään osaamista valitun materiaalin, teknologian tai tekniikan käytössä. Opiskelijoita kannustetaan paikalliseen ja globaaliin toimijuuteen.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus koostuu projektisuunnitelmasta, projektin toteutuksesta ja näistä koostetusta portfoliosta. Opiskelijan kuvataiteellisen osaamisen kehittymistä, erilaisia työskentelyprosesseja ja työskentelyn tuloksia tallennetaan portfolioon, jonka muoto voi olla digitaalinen tai konkreettinen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kuvataiteen projekti -opintojakson aikana opiskelija toteuttaa oman kuvataiteellisen projektinsa, joka voi olla esimerkiksi:

- toteutettu erikoistekniikalla tai -tekniikoilla
- laaja tai pitkäkestoista työskentelyä vaativa teos
- taideteko, performanssi tai monitaiteellinen teos
- sarja kokeiluja tiettyyn aiheeseen tai näkökulmaan liittyen
- kirjallinen tuotos tai mediaesitys.

Opiskelija laatii itse projektin lisäksi projektisuunnitelman sekä portfolion. Opiskelijan kuvataiteellisen osaamisen kehittymistä, erilaisia työskentelyprosesseja ja työskentelyn tuloksia tallentava portfolio on arvioinnin pohjana.

Kuvataiteen itsenäinen projekti, 1 op (KU08)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija käyttää valitsemiaan kuvailmaisun välineitä, materiaaleja, teknologioita ja lähestymistapoja itsenäisesti.
- Opiskelija ymmärtää kuvakulttuurien merkityksen omassa elämässään, yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa.
- Opiskelija ottaa kantaa kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin.
- Opiskelija soveltaa ajankäytön ja suunnittelemisen taitojaan kuvataiteellisessa työskentelyssä ja osaa osoittaa projektin tavoitteet ja lähtökohdat.
- Opiskelija osoittaa kuvataiteen ja visuaalisen kulttuurin osaamista oman projektityön kautta.
- Opiskelija osaa arvioida työskentelyprosessia ja tekemäänsä projektia oman oppimisen näkökulmasta.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa taiteen kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin
- opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen tutkivan, pitkäkestoisen ja ilmiökeskeisen työskentelyn lähtökohtana
- projektityöskentely ja työskentelyprosessin dokumentoiminen ja reflektoiminen
- Projektin sisältö on suhteessa sille asetettuihin tavoitteisiin ja toteutustapaan.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelijoita rohkaistaan ottamaan projektillaan kantaa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Syvennetään osaamista valitun materiaalin, teknologian tai tekniikan käytössä. Opiskelijoita kannustetaan paikalliseen ja globaaliin toimijuuteen.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Taiteelle ominainen työskentely hyödyntää erilaisia tutkimisen, ilmaisemisen, esittämisen ja toiminnan tapoja. Itsenäinen projekti voi liittyä myös muun aineen opintojaksoon, jolloin eri tieteen- ja taiteenalojen näkökulmat kohtaavat.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus koostuu projektisuunnitelmasta, projektin toteutuksesta ja näistä koostetusta portfoliosta. Opiskelijan kuvataiteellisen osaamisen kehittymistä, erilaisia työskentelyprosesseja ja työskentelyn tuloksia tallennetaan portfolioon, jonka muoto voi olla digitaalinen tai konkreettinen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kuvataiteen itsenäinen projekti -opintojakson aikana opiskelija toteuttaa oman kuvataiteellisen projektinsa, joka voi olla esimerkiksi:

- toteutettu erikoistekniikalla tai -tekniikoilla
- taideteko, performanssi tai monitaiteellinen teos
- kirjallinen tuotos tai mediaesitys, esimerkiksi kuvaessee
- toisen oppiaineen opintojaksoon liittyvä kuvataiteellinen toteutus.

Projektin laajuus on suhteessa opintojakson laajuuteen, ja sen voi suorittaa jonkin toisen opintojakson yhteydessä liittyen kyseisen opintojakson aihealueisiin. Suorituksesta sovitaan tällöin sekä kuvataideopettajan että opintojakson opettajan kanssa.

Opiskelija laatii itse projektin lisäksi projektisuunnitelman sekä portfolion. Opiskelijan osaamisen kehittymistä, työskentelyprosessia ja työskentelyn tuloksia tallentava portfolio on arvioinnin pohjana.

Kuvista Lontoossa, 1 op (KU09)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija havainnoi itselle ja muille merkityksellisiä rakennettuja ja luonnon ympäristöjä ja tiloja
- Opiskelija syventää käsivarapiirtämisen keinojen tuntemusta ja osaamista
- Opiskelija syventää rakennustaiteen tuntemusta ja osaamista
- Opiskelija tutkii kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria identiteettien rakentamisen, kulttuuriperinnön välittämisen ja uudistamisen sekä kestävän tulevaisuuden näkökulmista

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Piirustuksen, grafiikan ja arkkitehtuurin kuvastoihin tutustuminen Lontoossa
- Opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana ja muistiinpanomuotona
- Opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen ja tuottaminen suhteessa taiteen kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin ja brittiläiseen kulttuuriperintöön

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakso vahvistaa kulttuuriperintöjen tuntemista ja tarjoaa uusia näkökulmia globalisaatioon ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla tutkitaan visuaalisen kulttuurin ilmentämiä arvoja ja merkityksiä rakennetussa ympäristössä, taiteessa ja esineissä. Opiskelijoita rohkaistaan kriittiseen ja sensitiiviseen ympäristön havainnointiin.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Havaintoja ja osaamisen ja tiedon karttumista tallennetaan kuvallisesti luonnoskirjaan, joka voi olla digitaalinen. Kuvataiteen osuus arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson voi suorittaa vain osana Englannin kieltä ja kuvista Lontoossa -opintojaksoa (ENA11_KU09).

Lontoon kieli- ja kulttuuriopinnot järjestetään mahdollisuuksien mukaan joko lukuvuosittain tai joka toinen vuosi. Kurssiin kuuluu 4-5 vuorokautta Lontoossa, ja matkan aikana tutustutaan Lontoon nähtävyyksiin ja museoihin sekä mahdollisesti vieraillaan esim. seuraamassa oikeudenistuntoa. Matkalla käydään myös jossain kohteessa Lontoon ulkopuolella, esim. Hampton Courtissa tai Oxfordissa. Opiskelijat maksavat kaikki matkakulut itse.

Kuvataiteen osalta Lontoossa havainnoidaan kohteen arkkitehtuuria, taidetta ja kulttuuriperintöä piirtäen, maalaten ja/tai valokuvaten. Aiheet riippuvat siitä, missä kohteissa matkalla vieraillaan, mutta myös siitä, mitä opiskelija haluaa kuvallisesti tallentaa. Luonnokset ja havainnot tehdään luonnoskirjaan, joka voi olla myös digitaalinen.

Kuvataide ja matematiikka, 4 op (KU01_MAA14)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Kuvataiteen lukiodiplomi, 2 op (KULD2)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Tiede ja taide valokuvassa, 2 op (TO01)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

8.11. Lukiodiplomit (LD)

Oppiaine ja tehtävä

Paikallisessa opetussuunnitelmassa määriteltäviin opintojaksoihin voivat kuulua eri oppiaineryhmissä tai oppiaineissa suoritettavat lukiodiplomit. Lukiodiplomien tehtävänä on antaa opiskelijalle mahdollisuus osoittaa erityistä osaamistaan ja harrastuneisuuttaan pitkäkestoisen

näytön avulla. Lukiodiplomi kuvaa monipuolisesti opiskelijan tavoitteellista työskentelyä, kehittyneitä taitoja ja syvällistä osaamista. Opiskelija tutkii ja ilmaisee kulttuurisesti moninaista todellisuutta eri oppiaineille ominaisin keinoin. Lukiodiplomin suorittaminen hyödyntää ja syventää lukio-opinnoissa kehittyvää laaja-alaista osaamista. Opiskelija ilmentää lukiodiplomillaan ajattelun, tuottamisen, tulkinnan ja arvottamisen taitojaan sekä omaehtoista harrastuneisuuttaan. Lukiodiplomi luo edellytyksiä oman ja toisten osallisuuden, toimijuuden ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin vahvistamiselle lukioyhteisössä.

Lukiodiplomeja on mahdollista suorittaa kotitaloudessa, kuvataiteessa, käsityössä, liikunnassa, mediassa, musiikissa, tanssissa ja teatterissa. Lukiodiplomin laajuus on kaksi opintopistettä. Lukiodiplomit tarjoavat opiskelijalle mahdollisuuden arvioida lukio-opintojen aikana karttunutta osaamistaan ja vahvuuksiaan jatko-opintojen näkökulmasta. Lukiodiplomit täydentävät lukion päättötodistuksen ja ylioppilastutkintotodistuksen osoittamaa osaamista.

Lukiodiplomeja on koulutuksen järjestäjän päätöksellä mahdollista suorittaa lukiossa yhdessä tai useammassa oppiaineryhmässä tai oppiaineessa. Lukiodiplomi voi sisältyä oppiaineen oppimäärän valinnaisiin opintoihin paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyllä tavalla. Opetushallitus antaa erilliset ohjeet kunkin lukiodiplomin suorittamisesta.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa kuvataan koulutuksen järjestäjän tarjoamien lukiodiplomien osalta lukiodiplomien tehtävä, yleiset tavoitteet ja arviointi sekä tavoitteet ja keskeiset sisällöt lukiodiplomeittain kahden opintopisteen laajuisina opintojaksoina.

Laaja-alainen osaaminen

Tavoitteet

Lukiodiplomien opetuksen yleiset tavoitteet

Kaikkia lukiodiplomeja yhdistävinä tavoitteina on, että opiskelija

- *asettaa lukiodiplomin suorittamiselle omat lähtökohdat ja tavoitteet*
- *työskentelee tavoitteellisella otteella itsenäisesti ja vuorovaikutuksessa toisten kanssa*
- *tutkii ja ilmaisee kulttuurista todellisuutta eri tiedonaloille ominaisilla tavoilla*
- *soveltaa lukioaikana karttunutta erityistä osaamista ja omaehtoista harrastuneisuutta*
- *hyödyntää ja syventää lukio-opinnoissa kehittyvää laaja-alaista osaamista*
- *valitsee tarkoituksenmukaisia opiskeluympäristöjä, työtapoja ja ilmaisun keinoja*
- *arvioi asetettujen tavoitteiden saavuttamista, työskentelyä, lopputulosta ja kokonaisuutta*
- *vahvistaa omaa ja toisten osallisuutta, toimijuutta ja kokonaisvaltaista hyvinvointia lukioyhteisössä.*

Osaamisen arviointi

Lukiodiplomin arviointi perustuu opiskelijan tai opiskelijoiden ryhmänä itsenäisesti toteuttamaan lukioaikaisen erityisen osaamisen ja harrastuneisuuden näyttöön. Opiskelijan toteuttama lukiodiplomi arvioidaan kokonaisuutena. Lukiodiplomin arvioinnissa annetaan palautetta lukiodiplomille asetettujen tavoitteiden saavuttamisesta. Lukiodiplomin arviointi on monipuolista ja luotettavaa, ja se vastaa opiskelijan oppiaineryhmässä tai oppiaineessa osoittamaa osaamisen tasoa. Lukiodiplomin suorittamiseen sisältyy opiskelijan itsearviointia.

Opintojaksot

Kuvataiteen lukiodiplomi, 2 op (KULD2)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Liikunnan lukiodiplomi, 2 op (LILD4)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Musiikin lukiodiplomi, 2 op (MULD06)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Teatterin lukiodiplomi, 2 op (TELD8)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

8.12. Liikunta (LI)

Oppiaine ja tehtävä

Liikunnan opetuksen tehtävänä on tukea opiskelijan hyvinvointia, kehitystä ja oppimista. Liikunnassa opetetaan taitoja ja tietoja, joiden avulla opiskelija pystyy arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä toimintakykyään. Opetuksen tavoitteena on ohjata opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta fyysisestä aktiivisuudestaan sekä toiminta- ja opiskelukyvystään. Opetuksessa korostetaan kokonaisvaltaista hyvinvointia edistävän liikunnan merkitystä osana aktiivista elämäntapaa. Opiskelija rakentaa myönteistä kehosuhdetta ja minäkuvaa liikunnan avulla. Liikunnassa opiskelija kokee iloa, onnistumista ja liikunnallista pätevyyttä sekä oppii keinoja oman jaksamisen ylläpitämiseen ja kehittämiseen. Lukion liikunnassa edistetään kaikkien opiskelijoiden tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta.

Liikunnan tehtävää ja tavoitteita toteutetaan opettamalla monipuolisesti ja turvallisesti ottaen huomioon eri opiskeluympäristöjen ja vuodenaikojen tarjoamat mahdollisuudet. Opetuksessa käytetään erilaisia työtapoja ja menetelmiä, osallistetaan opiskelijoita toiminnan suunnitteluun ja arviointiin sekä ohjataan heitä ottamaan vastuuta omasta ja ryhmän toiminnasta ja turvallisuudesta.

Opetusryhmiä muodostettaessa otetaan huomioon opiskelijan oikeus fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen turvallisuuteen. Oppimista tuetaan opetusta eriyttämällä ottaen huomioon opiskelijoiden yksilölliset lähtökohdat ja kehitystarpeet (lukiolaki 714/2018, 28 ja 29 §).

Laaja-alainen osaaminen

Liikunnan opetus vahvistaa opiskelijan motivaatiota, itseluottamusta ja pätevyyttä fyysiseen aktiivisuuteen sekä ymmärrystä elämänmittaisen liikunta-aktiivisuuden merkityksestä.

*Liikunta tukee opiskelijan pitkäjänteisyyttä, sinnikkyyttä ja jaksamista vahvistaen **hyvinvointiosaamista** sekä laajemmin terveyttä ja hyvinvointia edistävää toimintakulttuuria. Liikunnassa toimintakyvyllä tarkoitetaan fyysisiä, sosiaalisia ja psyykkisiä edellytyksiä selvitä erilaisista arkielämään kuuluvista toiminnoista. Liikunnassa opetellaan pitämään huolta omasta toimintakyvystä sekä opitaan ymmärtämään, miten toimintakyky vaikuttaa omaan fyysiseen ja kognitiiviseen suorituskykyyn sekä hyvinvointiin.*

***Vuorovaikutusosaaminen** kehittyy liikunnan opetuksen monipuolisten työtapojen ja menetelmien avulla. Vuorovaikutusosaamisen näkökulmasta on oleellista, että opiskelijan myönteistä minäkuvaa vahvistetaan niin, että hän oppii arvostamaan itseään. Hyvä vuorovaikutus edellyttää itsesäätelyn taitoja, kuten omien tunteiden tunnistamista, ymmärtämistä ja ilmaisun säätelemistä. Näin liikunta oppiaineena edistää yhteisöllisyyttä, vastuullisuutta sekä fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä turvallisuutta kouluyhteisössä laajemminkin.*

Lukion liikunta on monitieteinen oppiaine, joka tarjoaa mahdollisuuksia eri tieteenalojen ja oppiaineiden, esimerkiksi terveystiedon, biologian, fysiikan ja musiikin, ymmärtämiseen. ***Monitieteinen ja luova osaaminen*** *kehittyy liikunnan oppimistilanteissa, jotka ovat luonteeltaan ongelmanratkaisutilanteita. Liikunta kehittää aivoja ja niiden hyvinvointia monipuolisesti tukien yleistä opiskeluvireyttä ja oppimisedellytyksiä.*

Opiskelijan hyvä toimintakyky vahvistaa niin opiskelu- kuin työelämävalmiuksia. ***Yhteiskunnallista osaamista*** *vahvistetaan liikunnassa opettamalla opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta ja yhteisestä toiminnasta ja sen turvallisuudesta sekä auttamalla ja avustamalla muita liikuntatunneilla. Parhaansa yrittäminen, ponnistelu ja pitkäjänteinen toiminta tavoitteiden saavuttamiseksi ovat niin liikunnan opiskelun kuin opiskelu- ja työelämänkin arkista ydintä. Liikunnassa opiskelijat kokevat yhteisöllisyyttä yhdessä tekemisen, keskinäisen kannustamisen, osallisuuden ja yhteiseen päämäärään pyrkimisen kautta.*

Itsensä pitkäjänteinen kehittäminen, oman lihasvoiman käyttö sekä toisia kunnioittava toiminta ilmenevät ***eettisyytenä ja ympäristöosaamisena****, joka toteutuu liikunnassa toimintana yhteiseksi hyväksi. Liikunnassa tuetaan opiskelijan myönteisiä sosiaalisia arvoja ja niiden mukaista toimintaa, kuten rehellisyyttä, vastuullisuutta ja oikeudenmukaisuutta. Opiskelija oppii tunnistamaan ympäristöä säästäviä ja kuormittavia liikuntamuotoja oppien esimerkiksi luontoliikunnassa eettisesti kestävään liikuntakulutukseen.*

Liikunnan opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan hyvinvointi- ja liikuntateknologiaa sekä opitaan tiedon kriittistä tulkintaa ja turvallista toimintaa mediassa, kuten paikkatietojen julkaisuja ja suoritusten kuvaamista. Liikunta globaalina, yhteisenä ja kehollisena, kielenä yhdistää erilaiset ihmiset ja kulttuurit vahvistaen opiskelijoiden ***globaali- ja kulttuuriosaamista.***

Tavoitteet

Liikunnan opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

- *oppii soveltamaan liikuntataitoja ja -tietoja erilaisissa liikuntatehtävissä, -muodoissa ja -lajeissa eri vuodenaikoina ja eri olosuhteissa (kuten sisällä, ulkona ja vedessä)*
- *oppii arvioimaan fyysisiä ominaisuuksiaan (voima, kestävyys, liikkuvuus ja nopeus) sekä saadun tiedon pohjalta harjoittamaan niitä*
- *osaa tehdä perusteltuja valintoja fyysisen, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn kehittämiseksi sekä fyysisen aktiivisuuden lisäämiseksi*
- *kehittää taitoa itsearviointiin (tavoitteenasettelu, suunnitelma ja toteutus tavoitteiden suuntaisesti sekä edistymisen arviointi)*
- *yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti*
- *toimii vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittavasti, oppii auttamaan ja avustamaan muita liikuntatunneilla, tukee yhteisöllisyyttä kannustamalla sekä antaa rakentavaa palautetta ja vertaisarviointia.*

Osaamisen arviointi

Liikunnassa arvioinnin tehtävänä on tukea opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä. Liikunnan arviointi perustuu opintojaksoissa määriteltyihin fyysisen, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn tavoitteisiin. Arviointi koostuu oppimista ja työskentelyä edistävästä palautteesta sekä tavoitteiden toteutumista kuvaavasta arvioinnista. Arviointi perustuu jatkuvaan ja monipuoliseen näyttöön, ja siinä käytetään monipuolisesti opettaja-, vertais- ja itsearvioinnin eri muotoja. Arviointi ei kohdistu opiskelijan arvoihin, asenteisiin tai henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Fyysisten kunto-ominaisuuksien tasoa ei käytetä arvioinnin perusteena. Opiskelijan terveydentila

ja erityistarpeet tulee ottaa huomioon liikunnan arvioinnissa siten, että opiskelijalla on mahdollisuus osoittaa parasta mahdollista osaamistaan tarvittaessa vaihtoehtoisin tavoin ja erityisjärjestelyin (lukiolaki 714/2018, 28 ja 29 §).

Opintojaksot

Oppiva liikkuja, 2 op (LI01)

Opintojakson moduulit

- Oppiva liikkuja, 2 op (LI1), Pakollinen

Tavoitteet

Oppiva liikkuja

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *soveltaa liikuntataitoja ja -tietoja erilaisissa liikuntatehtävissä, -muodoissa ja -lajeissa eri vuodenaikoina ja eri olosuhteissa (kuten sisällä, ulkona ja vedessä)*
- *osaa toimia vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittavasti, auttaa ja kannustaa muita liikuntatunneilla sekä antaa rakentavaa palautetta ja vertaisarviointia*
- *yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti.*

Keskeiset sisällöt

Oppiva liikkuja

- *liikuntataitojen soveltaminen erilaisissa opetusryhmän yhteisissä liikuntatehtävissä, -muodoissa ja -lajeissa opiskeluympäristön mahdollisuuksia (kesä-, talvi-, luonto- ja vesiliikunta) sekä sisä- ja ulkoliikuntaa monipuolisesti toteuttaen*
- *opetusryhmän yhteistyötaitoja ja yhteishenkeä kehittävät liikuntatehtävät ja -leikit sekä pelit*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija huomioi ja hyväksyy eritasoiset liikkujat liikunnassa ja haluaa kehittää myönteistä työskentelyilmapiiriä. Hän ei halua korostaa liikaa omaa erityisosaamistaan vaan kannustaa ja tukee kaikkia oppilaita omalla esimerkillään. Liikunnallisesti heikommat oppilaat motivoituvat yhteisiin toimintoihin ja uskaltavat osoittaa aktiivisuutensa omalla tasollaan väheksymättä itseään.

Hyvinvointiosaaminen

Oppilas ymmärtää oman toimintansa merkityksen terveyden ja hyvinvoinnin kannalta. Hän ymmärtää myös oman toimintansa kautta liikunnan sosiaalisen, fyysisen ja psyykkisen merkityksen hyvinvoinnille ja jaksamiselle.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnissa huomioidaan fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen toimintakyvyn jatkuva ja monipuolinen näyttö sekä henkilökohtainen tavoitteiden mukainen harjaantuminen. Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso sisältää mahdollisuuksien mukaan monipuolisesti niin yksilö- kuin joukkuelajeja.

Aktiivinen elämä, 2 op (LI02)

Opintojakson moduulit

- Aktiivinen elämä, 2 op (LI2), Pakollinen

Tavoitteet

Aktiivinen elämä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *arvioi fyysisiä ominaisuuksiaan (voima, kestävyys, liikkuvuus ja nopeus) sekä asettaa kehittämistavoitteita saadun tiedon pohjalta*
- *osaa tehdä oman toimintakyvyn ja ympäristön kannalta perusteltuja valintoja fyysisen toimintakyvyn kehittämiseksi ja fyysisen aktiivisuuden lisäämiseksi*
- *toimii vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittavasti, auttaa ja kannustaa muita liikuntatunneilla sekä antaa rakentavaa palautetta ja vertaisarviointia*
- *yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti.*

Keskeiset sisällöt

Aktiivinen elämä

- *fyysisten ominaisuuksien (voima, nopeus, kestävyys ja liikkuvuus) itsearviointi, ylläpito ja kehittäminen monipuolisesti liikkuen*
- *liikkuvuus ja kehonhuolto*
- *ergonomia liike- ja suoritustekniikoissa*
- *yhteistyötaitoja sekä yhteishenkeä kehittävät liikunnalliset pari- ja ryhmätehtävät*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija huomioi ja hyväksyy eritasoiset liikkujat liikunnassa ja haluaa kehittää myönteistä työskentelyilmapiiriä. Hän ei halua korostaa liikaa omaa erityisosaamistaan vaan kannustaa ja tukee kaikkia oppilaita omalla esimerkillään. Liikunnallisesti heikommat oppilaat motivoituvat yhteisiin toimintoihin ja uskaltavat osoittaa aktiivisuutensa omalla tasollaan väheksymättä itseään.

Hyvinvointiosaaminen

Oppilas ymmärtää oman toimintansa merkityksen terveyden ja hyvinvoinnin kannalta. Hän ymmärtää myös oman toimintansa kautta liikunnan sosiaalisen, fyysisen ja psyykkisen merkityksen hyvinvoinnille ja jaksamiselle.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnissa huomioidaan fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen toimintakyvyn jatkuva ja monipuolnen näyttö sekä henkilökohtainen tavoitteiden mukainen harjaantuminen. Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso sisältää mahdollisuuksien mukaan monipuolisesti niin yksilö- kuin joukkuelajeja.

Uudet mahdollisuudet, 2 op (LI03)

Opintojakson moduulit

- Uudet mahdollisuudet, 2 op (LI3), Valinnainen

Tavoitteet

Uudet mahdollisuudet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *harjoittaa ja soveltaa liikuntataitoja ja -tietoja monipuolisesti ja uusin tavoin*
- *harjaantuu kehon hallinnassa*
- *tunnistaa tunteitaan, toimii vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittaen sekä tukee yhteisöllisyyttä toisia auttaen ja kannustaen*
- *yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti.*

Keskeiset sisällöt

Uudet mahdollisuudet

- *uusiin liikuntamuotoihin ja -lajeihin tutustuminen*
- *liikuntataitojen ja fyysisten ominaisuuksien monipuolinen ylläpito ja kehittäminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija huomioi ja hyväksyy eritasoiset liikkujat liikunnassa ja haluaa kehittää myönteistä työskentelyilmapiiriä. Hän ei halua korostaa liikaa omaa erityisosaamistaan vaan kannustaa ja tukee kaikkia oppilaita omalla esimerkillään. Liikunnallisesti heikommat oppilaat motivoituvat yhteisiin toimintoihin ja uskaltavat osoittaa aktiivisuutensa omalla tasollaan väheksymättä itseään.

Hyvinvointiosaaminen

Oppilas ymmärtää oman toimintansa merkityksen terveyden ja hyvinvoinnin kannalta. Hän ymmärtää myös oman toimintansa kautta liikunnan sosiaalisen, fyysisen ja psyykkisen merkityksen hyvinvoinnille ja jaksamiselle.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnissa huomioidaan fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen toimintakyvyn jatkuva ja monipuolinen näyttö sekä henkilökohtainen tavoitteiden mukainen harjaantuminen. Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso sisältää mahdollisuuksien mukaan monipuolisesti niin yksilö- kuin joukkuelajeja.

Yhdessä liikkuen, 2 op (LI04)

Opintojakson moduulit

- Yhdessä liikkuen, 2 op (LI4), Valinnainen

Tavoitteet

Yhdessä liikkuen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *toimii yhdessä asetetun liikunnallisen tavoitteen saavuttamiseksi*
- *toimii vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittavasti, auttaa ja kannustaa muita liikuntatunneilla sekä antaa rakentavaa palautetta ja vertaisarviointia*
- *yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti.*

Keskeiset sisällöt

Yhdessä liikkuen

- *yhdessä toteutettava liikunta, kuten vanhojenpäivän tanssit, luontoliikunta tai muut projektiluonteiset kokonaisuudet.*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija huomioi ja hyväksyy eritasoiset liikkujat liikunnassa ja haluaa kehittää myönteistä työskentelyilmapiiriä. Hän ei halua korostaa liikaa omaa erityisosaamistaan vaan kannustaa ja tukee kaikkia oppilaita omalla esimerkillään. Liikunnallisesti heikommat oppilaat motivoituvat yhteisiin toimintoihin ja uskaltavat osoittaa aktiivisuutensa omalla tasollaan väheksymättä itseään.

Hyvinvointiosaaminen

Oppilas ymmärtää oman toimintansa merkityksen terveyden ja hyvinvoinnin kannalta. Hän ymmärtää myös oman toimintansa kautta liikunnan sosiaalisen, fyysisen ja psyykkisen merkityksen hyvinvoinnille ja jaksamiselle.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnissa huomioidaan fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen toimintakyvyn jatkuva ja monipuolinen näyttö sekä henkilökohtainen tavoitteiden mukainen harjaantuminen. Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso sisältää mahdollisuuksien mukaan monipuolisesti niin yksilö- kuin joukkuelajeja.

Virkistystä liikunnasta, 2 op (LI05)

Opintojakson moduulit

- Virkistystä liikunnasta, 2 op (LI5), Valinnainen

Tavoitteet

Virkistystä liikunnasta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *arvioi omaa jaksamistaan ja vireyttään sekä osaa tehdä perusteltuja liikunnallisia valintoja toiminta- ja opiskelukyvyn lisäämiseksi*
- *ymmärtää, miten liikunnan avulla voidaan edistää jaksamista ja opiskeluvireyttä*
- *osallistuu toimintaan asiallisesti, aktiivisesti ja yhteisöllisyyttä edistäen.*

Keskeiset sisällöt

Virkistystä liikunnasta

- *virkistystä lisäävät liikuntamuodot*
- *rentoutus ja kehonhuolto*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija huomioi ja hyväksyy eritasoiset liikkujat liikunnassa ja haluaa kehittää myönteistä työskentelyilmapiiriä. Hän ei halua korostaa liikaa omaa erityisosaamistaan vaan kannustaa ja tukee kaikkia oppilaita omalla esimerkillään. Liikunnallisesti heikommat oppilaat motivoituvat yhteisiin toimintoihin ja uskaltavat osoittaa aktiivisuutensa omalla tasollaan väheksymättä itseään.

Hyvinvointiosaaminen

Oppilas ymmärtää oman toimintansa merkityksen terveyden ja hyvinvoinnin kannalta. Hän ymmärtää myös oman toimintansa kautta liikunnan sosiaalisen, fyysisen ja psyykkisen merkityksen hyvinvoinnille ja jaksamiselle.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnissa huomioidaan fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen toimintakyvyn jatkuva ja monipuolinen näyttö sekä henkilökohtainen tavoitteiden mukainen harjaantuminen. Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kurssin sisältö suunnitellaan yhdessä opettajan ja oppilaiden kanssa.

Koulukohtainen opintojakso 1, 2 op (LI06)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on tarjota liikunnallisille ja aktiivisille opiskelijoille lisäliikuntaa.
- LI6.1 Maila- ja pallopelit: Opintojakson tavoitteena on kehittää ja vahvistaa eri maila- ja pallopelien tietoja, taitoja ja harrastuneisuutta. Opettaja tarkentaa yhdessä opiskelijaryhmän kanssa kurssin sisällön.
- LI6.2 "Jotain uutta, jotain vanhaa ja jotain omaa": Opintojakson tavoitteena on oman liikuntaharrastuksen vahvistaminen sekä taitojen syventäminen ja laajentaminen. Opintojakso sisältää nimensä mukaisesti uutta, vanhaa ja jotain omaa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- LI6-opintojakso muodostuu jaksoista LI6.1 ja LI6.2, joista voi valita vain toisen.
- LI 6.1: Maila- ja pallopelit
- LI 6.2: Jotain uutta, jotain vanhaa ja jotain omaa
- Opintojakso olisi hyvä suorittaa lukion 1. opiskeluvuoden aikana.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opp

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Opintojakson vapaa kuvaus

Kurssin sisältö suunnitellaan yhdessä opettajan ja oppilaiden kanssa.

Koulukohtainen opintojakso 2, 2 op (LI07)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on tarjota liikunnallisille ja aktiivisille opiskelijoille lisäliikuntaa.
- LI7.1 Maila- ja pallopelit: Opintojakson tavoitteena on kehittää ja vahvistaa eri maila- ja pallopelien tietoja, taitoja ja harrastuneisuutta. Opettaja tarkentaa yhdessä opiskelijaryhmän kanssa kurssin sisällön.
- LI7.2 "Jotain uutta, jotain vanhaa ja jotain omaa ": Opintojakson tavoitteena on oman liikuntaharrastuksen vahvistaminen sekä taitojen syventäminen ja laajentaminen. Opintojakso sisältää nimensä mukaisesti uutta, vanhaa ja jotain omaa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- LI7-opintojakso muodostuu jaksoista LI7.1 ja LI7.2, joista voi valita vain toisen.
- LI7.1: Maila- ja pallopelit

- LI7.2: Jotain uutta, jotain vanhaa ja jotain omaa
- Opintojakso olisi hyvä suorittaa lukion 2. opiskeluvuoden aikana.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson sisältö suunnitellaan yhdessä opettajan ja oppilaiden kanssa.

Vanhat tanssit, 2 op (LI08)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakso harjaannuttaa opiskelijaa omaksumaan hyvän ja henkilökohtaisen tanssitaidon.
- Opiskelija oppii tanssin historiaa ja siihen liittyvää tapakulttuuria ja pukeutumista.
- Opiskelija luottaa itseensä tansseissa ja saa positiivisia kokemuksia sekä sosiaalisesti että tanssillisesti.
- Lähialueen yhteistyö vahvistuu (ala-aste, eläkeläisten virikekeskus ja Suursuon sairaala).

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakso sisältää monipuolisesti eri aikakausien tansseja.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelijan hyvä toimintakyky vahvistaa niin opiskelu- kuin työelämävalmiuksia. Yhteiskunnallista osaamista vahvistetaan liikunnassa opettamalla opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta ja yhteisestä toiminnasta ja sen turvallisuudesta sekä auttamalla ja avustamalla muita liikuntatunneilla. Parhaansa yrittäminen, ponnistelu ja pitkäjänteinen toiminta tavoitteiden saavuttamiseksi ovat niin liikunnan opiskelun kuin opiskelu- ja työelämänkin arkista ydintä. Liikunnassa opiskelijat kokevat yhteisöllisyyttä yhdessä tekemisen, keskinäisen kannustamisen, osallisuuden ja yhteiseen päämäärään pyrkimisen kautta.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tutustutaan monipuolisesti eri aikakausien tansseihin ja tapakulttuuriin.

Harrasteliikunnan opintojakso 1, 2 op (LI09)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelijan omatoimisen liikunnan edistäminen ja kannustaminen
- opiskelijan oman urheilun tukeminen oppilasurheilun ja oman lajin harrastamisen kautta

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- osallistuminen opiskelijaurheilutoimintaan
- liikuntakerhotoimintaan osallistuminen
- toimitsija- ja tuomaritehtäviin tai oman lajin ohjaustehtäviin osallistuminen
- projektiliikunta (kuntosali, ryhmäliikunta, tanssi tai muu oma tavoitteellinen liikuntaprojekti)

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Liikunta tukee opiskelijan pitkäjänteisyyttä, sinnikkyyttä ja jaksamista vahvistaen hyvinvointiosaamista sekä laajemmin terveyttä ja hyvinvointia edistävää toimintakulttuuria. Liikunnassa toimintakyvyllä tarkoitetaan fyysisiä, sosiaalisia ja psyykkisiä edellytyksiä selvitä erilaisista arkielämään kuuluvista toiminnoista. Liikunnassa opetellaan pitämään huolta omasta toimintakyvystä sekä opitaan ymmärtämään, miten toimintakyky vaikuttaa omaan fyysiseen ja kognitiiviseen suorituskykyyn sekä hyvinvointiin.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson voi suoritaa 2 - 4 opintopisteen laajuisesti. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso suoritetaan osallistumalla monipuolisesti koulun järjestämiin liikuntatapahtumiin ja osoittamalla omaa harrastuneisuutta.

Harrasteliikunnan opintojakso 2, 2 op (LI10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelijan omatoimisen liikunnan edistäminen ja kannustaminen
- opiskelijan oman urheilun tukeminen ja vahvistaminen oppilasurheilun ja oman lajin harrastamisen kautta

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- osallistuminen opiskelijaurheilutoimintaan
- liikuntakerhotoimintaan osallistuminen

- toimitsija- ja tuomaritehtäviin tai oman lajin ohjaustehtäviin osallistuminen
- projektiliikunta (kuntosali, ryhmäliikunta, tanssi tai muu oma tavoitteellinen liikuntaprojekti)

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Liikunta tukee opiskelijan pitkäjänteisyyttä, sinnikkyyttä ja jaksamista vahvistaen **hyvinvointiosaamista** sekä laajemmin terveyttä ja hyvinvointia edistävää toimintakulttuuria. Liikunnassa toimintakyvyllä tarkoitetaan fyysisiä, sosiaalisia ja psyykkisiä edellytyksiä selvitä erilaisista arkielämään kuuluvista toiminnoista. Liikunnassa opetellaan pitämään huolta omasta toimintakyvystä sekä opitaan ymmärtämään, miten toimintakyky vaikuttaa omaan fyysiseen ja kognitiiviseen suorituskykyyn sekä hyvinvointiin

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson voi suoritaa 2 - 4 opintopisteen laajuisesti. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso suoritetaan osallistumalla monipuolisesti koulun järjestämiin liikuntatapahtumiin ja osoittamalla omaa harrastuneisuutta.

Liikunnan lukiodiplomi, 2 op (LILD4)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

8.13. Matematiikka (MA)

Oppiaine ja tehtävä

Matematiikan opiskelu antaa opiskelijalle valmiudet ymmärtää, soveltaa ja tuottaa sekä arvioida matemaattisesti esitettyä tietoa. Opetus ohjaa opiskelijaa ymmärtämään matematiikan merkityksen aikamme kulttuurissa ja huomaamaan sen välttämättömyyden eri aloilla kuten tekniikassa, lääke-, talous-, yhteiskunta- ja luonnontieteissä sekä taiteissa. Matematiikan opetuksen tehtävänä on perehdyttää opiskelija matematiikan peruskäsitteisiin, perusideoihin ja rakenteisiin sekä ohjata käyttämään puhuttua, kirjoitettua ja muutoin ilmaistua matematiikkaa. Opetus kehittää laskemisen, luovan ajattelun sekä ilmiöiden mallintamisen, ennustamisen ja ongelmien ratkaisemisen taitoja.

Matematiikan opiskelussa opiskelija kehittyy hyödyntämään tietokoneohjelmistoja ja digitaalisia tiedonlähteitä oppimisessa, tutkimisessa sekä ongelmanratkaisussa. Hän myös oppii arvioimaan tietoteknisten välineiden hyödyllisyyttä ja käytön rajallisuutta.

Laaja-alainen osaaminen

Opetuksessa tutkitaan arkielämän ja matematiikan välisiä yhteyksiä sekä hyödynnetään mahdollisuuksia vahvistaa opiskelijan kiinnostusta, itsetuntoa ja tiedonhankintaprosesseja sekä kannustaa opiskelijaa kokeiluihin ja sinnikkääseen työskentelyyn. Matematiikassa opittavia taitoja sovelletaan omien tavoitteiden asettamisessa ja päätöksenteossa sekä pohditaan, kuinka matematiikan taitoja voidaan hyödyntää kestävään kehitykseen ja ihmiskuntaan liittyvien

*ongelmien ratkaisussa. Näin vahvistetaan opiskelijan **yhteiskunnallista osaamista**, **eettistä ja ympäristöosaamista** sekä **hyvinvointiosaamista.***

*Opetuksen lähtökohdat valitaan opiskelijoita kiinnostavista aiheista, ilmiöistä ja niihin liittyvistä ongelmista, joita voidaan ratkoa matematiikan avulla. Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja, joissa opiskelijat työskentelevät yksin ja yhdessä. Tällä vahvistetaan mm. **vuorovaikutusosaamista**. Opetustavat valitaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Opetustilanteet järjestetään siten, että ne herättävät opiskelijan tekemään havaintojensa pohjalta kysymyksiä, oletuksia ja päätelmiä sekä perustelemaan niitä.*

*Matematiikan opiskelu tukee **globaali- ja kulttuuriosaamisen** sekä **monitieteisen ja luovan osaamisen** laaja-alaisia tavoitteita. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään matematiikan merkitys erilaisissa kulttuureissa ja historian kehityksessä sekä sen luonne universaalina kielenä. Opiskelija oppii hahmottamaan matemaattisten käsitteiden merkityksiä ja tunnistamaan, kuinka ne liittyvät laajempiin kokonaisuuksiin sekä matematiikassa että muissa oppiaineissa. Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään matematiikan kieltä ja merkintöjä sekä ajattelua tukevia kuvia, piirroksia ja välineitä. Opiskelijaa tuetaan taidossa siirtyä eri matemaattisen tiedon esitysmuodoista toiseen ilmiöiden mallintamisessa, ongelman ymmärtämisessä ja ratkaisemisessa sekä tuloksesta keskustelemisessa.*

Tavoitteet

Matematiikan opetuksen yleisenä tavoitteena on, että

opiskelija

- *saa myönteisiä oppimiskokemuksia, tottuu pitkäjänteiseen työskentelyyn ja oppii luottamaan omiin matemaattisiin kykyihinsä, taitoihinsa ja ajatteluunsa*
- *ymmärtää matematiikan sekä ainutlaatuisena itsenäisenä tieteenalana että käyttökelpoisena välineenä, kun mallinnetaan, hallitaan tai ennustetaan yhteiskunnan, talouden tai luonnon ilmiöitä*
- *rakentaa matemaattista pohjaa jatko-opinnoilleen*
- *harjaantuu käsittelemään tietoa matematiikalle ominaisella tavalla ja tottuu tekemään otaksumia, tutkimaan niiden oikeellisuutta, laatimaan perusteluja sekä arvioimaan perustelujen pätevyyttä ja tulosten yleistettävyyttä*
- *kykenee seuraamaan matemaattista esitystä, lukemaan matemaattista tekstiä, keskustelemaan matematiikasta, perustelemaan väitteitä ja arvioimaan eri muodoissa tarjottua informaatiota*
- *harjaantuu mallintamaan käytännön ongelmatilanteita ja hyödyntämään erilaisia ratkaisustrategioita*
- *rohkaistuu myös kokeilevaan ja tutkivaan toimintaan, ongelmien ratkaisujen keksimiseen ja selkeään esittämiseen*
- *osaa käyttää tarkoituksenmukaisia matemaattisia menetelmiä, ohjelmistoja ja tietolähteitä sekä ymmärtää ettei ohjelmiston tuottama tulos yksinään riitä osoittamaan, todistamaan tai perustelemaan väitettä.*

Osaamisen arviointi

Monipuolisella arvioinnilla ja kannustavalla palautteella tuetaan opiskelijan matemaattisen ajattelun ja itseluottamuksen kehittymistä sekä ylläpidetään ja vahvistetaan opiskelumotivaatiota. Arviointi ohjaa opiskelijaa kehittämään matematiikan osaamistaan ja ymmärtämistään sekä pitkäjänteisen työskentelyn taitojaan. Sillä autetaan opiskelijaa kehittämään matemaattisten ratkaisujen esittämistä, tuetaan häntä käsitteiden muodostamisprosessissa ja ohjataan oman työn arvioimiseen. Onnistunut palaute auttaa opiskelijaa huomaamaan vahvuutensa sekä sen, mitä ja miten tietoja ja taitoja tulisi edelleen kehittää.

Arvioinnissa kiinnitetään huomiota laskutaitoon, menetelmien valintaan, matemaattisen ajattelun ja ongelmanratkaisun taitoihin, päätelmien perustelemiseen ja analysoimiseen sekä ohjelmistojen valintaan ja käyttöön.

Oppimäärän vaihtaminen

Kun matematiikan oppimäärää vaihdetaan pitkästä lyhyeen, suoritettuja opintoja luetaan hyväksi seuraavalla tavalla:

Pitkän oppimäärän moduuli	***Lyhyen oppimäärän moduuli***
MAA2	*MAB2*
MAA3	*MAB3*
MAA6	*MAB8*
MAA8	*MAB5*
MAA9	*MAB7*

Muut pitkän oppimäärän mukaiset hyväksytyt suoritetut opinnot tai vaihdon yhteydessä moduuleista yli jääviä opintopisteitä vastaavat hyväksytysti suoritetut osaopinnot voivat olla lyhyen oppimäärän muita valinnaisia tai temaattisia opintoja paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla.

Opiskelijan siirtyessä pitkästä oppimäärästä lyhyeen oppimäärään tulee opiskelijalle hänen niin halutessa järjestää mahdollisuus lisänäyttöihin osaamistason toteamiseksi.

Kun opiskelija siirtyy lyhyestä oppimäärästä pitkään oppimäärään, häneltä voidaan edellyttää täydentäviä opintoja, ja tässä yhteydessä myös arvosana harkitaan uudelleen. Vaihdon yhteydessä moduuleista puuttumaan jäävät opintopisteet tulee suorittaa paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla.

Opiskelija voi opiskella myös toisen oppimäärän moduuleja oppimäärää vaihtamatta. Tällöin kyseiset moduulit voidaan lukea hyväksi opiskelijan varsinaisen oppimäärän muiksi valinnaisiksi tai temaattisiksi opinnoiksi paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla.

8.13.1. Matematiikan pitkä oppimäärä (MAA)

Opintojaksot

Kuvataide ja matematiikka, 4 op (KU01_MAA14)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Funktiot ja yhtälöt 1, 3 op (MAA02)

Opintojakson moduulit

- Funktiot ja yhtälöt 1, 3 op (MAA2), Pakollinen

Tavoitteet

Funktiot ja yhtälöt 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu ilmiöiden matemaattiseen mallintamiseen polynomi-, rationaali- ja juurifunktioiden avulla, tuntee polynomi-, rationaali- ja juurifunktioiden ominaisuudet ja osaa ratkaista niihin liittyviä yhtälöitä sekä tietää polynomifunktion nollakohtien ja polynomin tekijöiden välisen yhteyden*
- *osaa ratkaista yksinkertaisia polynomiepäyhtälöitä*
- *osaa käyttää ohjelmistoja matemaattisessa mallintamisessa, polynomi-, rationaali- ja juurifunktioiden tutkimisessa sekä polynomi-, rationaali- ja juuriyhtälöiden ja polynomiepäyhtälöiden ratkaisemisessa sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Funktiot ja yhtälöt 1

- *polynomifunktio ja -yhtälö sekä polynomiepäyhtälö*
- *2. asteen yhtälön ratkaisukaava*
- *polynomien tulo ja binomikaavat (summan neliö, summan ja erotuksen tulo)*
- *polynomien tekijät*
- *potenssifunktio ja potenssiyhtälö (eksponenttina positiivinen kokonaisluku)*
- *rationaalifunktiot ja -yhtälöt*
- *juurifunktiot ja -yhtälöt*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson aikana opiskelija tutustuu matematiikan kehitykseen eri kulttuurien ja ihmiskunnan historian vaikutuksessa. Opittavat matemaattiset merkinnät ja menetelmät saavat historiallisen ja kulttuurisen kontekstin. Esimerkiksi opintojakson keskeinen sisältö, toisen asteen yhtälön ratkaiseminen, on hallittu jo tuhansia vuosia sitten. Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään matematiikalle ominaista kieltä ja merkintöjä sekä ajattelua tukevia kuvia, piirroksia ja välineitä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana opiskelija saa palautetta työskentelystään, osaamisensa tasosta ja kehittämisen kohteista.

Opintojakson loppuarvioinnin kohteena ovat opiskelijan opintojaksolle määriteltyjen sisältöjen ja taitojen hallitseminen sekä työskentely.

Arvioinnissa korostetaan polynomilausekkeiden käsittelyn ja yhtälöiden ratkaisun rutiinia, joka luo pohjan koko pitkän matematiikan opiskelulle.

Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tässä opintojaksossa perehdyt polynomeihin, murtolausekkeisiin ja juuriin. Opit keskeiset periaatteet, joilla kirjainlausekkeita muokataan ja sievennetään sekä opit ratkaisemaan monentyyppisiä yhtälöitä. Tärkein uusi sisältö on toisen asteen yhtälö ja sen ratkaisu. Näitä perustaitoja tarvitset kaikissa tulevissa pitkän matematiikan opinnoissasi. Teknisissä taidoissa korostuvat funktioiden kuvaajien piirto ja kirjainlausekkeiden käsittely tietokoneella.

Geometria, 2 op (MAA03)

Opintojakson moduulit

- Geometria, 2 op (MAA3), Pakollinen

Tavoitteet

Geometria

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu hahmottamaan ja kuvaamaan tilaa ja muotoa koskevaa tietoa sekä kaksi- että kolmiulotteisissa tilanteissa*
- *osaa soveltaa yhdenmuotoisuutta, Pythagoraan lausetta sekä suora- ja vinokulmaisen kolmion trigonometriaa*
- *harjaantuu muotoilemaan, perustelemaan ja käyttämään geometrista tietoa sisältäviä lauseita*
- *osaa käyttää ohjelmistoja tutkiessaan kuvioita ja kappaleita sekä niihin liittyvää geometriaa.*

Keskeiset sisällöt

Geometria

- *kuvioiden ja kappaleiden yhdenmuotoisuus*
- *sini- ja kosinilause*
- *monikulmioihin liittyvien pituuksien, kulmien ja pinta-alojen laskeminen*
- *ympyrän ja sen osien ja siihen liittyvien suorien geometriaa*
- *suoraan lieriöön ja suoraan kartioon sekä palloon liittyvien pituuksien, pinta-alojen ja tilavuuksien laskeminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opetustilanteissa rakennetaan positiivinen, keskusteleva ja kannustava ilmapiiri, joka tukee jokaista opiskelijaa ja auttamaan heitä saavuttamaan omia tavoitteitaan.

Turvallinen opiskeluympäristö kannustaa opiskelijoita keskusteluun, omien ratkaisumenetelmien esittämiseen ja oman ajattelun sanoittamiseen sekä yhteistyöhön, yhdessä geometrian tutkimiseen ja geometrian sisältöjen oppimiseen.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana opiskelija saa palautetta työskentelystään, osaamisensa tasosta ja kehittämisen kohteista.

Opintojakson loppuarvioinnin kohteena ovat opiskelijan opintojaksolle määriteltyjen sisältöjen ja taitojen hallitseminen sekä työskentely.

Arvioinnissa painotetaan tutkivan työskentelyn taitoja. Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tämä opintojakso tutustuttaa sinut geometrian peruskäsitteisiin ja tuloksiin. Keskeisenä tutkimuskohteena ovat kolmiot, monikulmiot ja ympyrä sekä lieriö, kartio ja pallo. Pythagoraan

lauseen ja suorakulmaisen kolmion trigonometrian lisäksi opit kolmioita koskevat sini- ja kosinilauseen. Opintojakson käytyäsi osaat laskea ympyrään liittyviä pituuksia, pinta-aloja ja kulmia sekä tunnet ympyrään liittyvien suorien geometriaa. Harjaannut myös soveltamaan yhdenmuotoisuutta ja mittakaavaa geometristen ongelmien ratkaisemissa. Opintojakson aikana kehität monipuolisesti ohjelmistotaitojasi, kun piirrät mallikuvia, määrität mittoja ja tutkit geometrisissa kuvioissa esiintyviä säännönmukaisuuksia.

Analyyttinen geometria ja vektorit, 3 op (MAA04)

Opintojakson moduulit

- Analyyttinen geometria ja vektorit, 3 op (MAA4), Pakollinen

Tavoitteet

Analyyttinen geometria ja vektorit

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää, kuinka analyyttinen geometria luo yhteyksiä geometristen ja algebrallisten käsitteiden välille*
- *ymmärtää yhtälön geometrisen merkityksen*
- *osaa ratkaista muotoa | f(x) | = a tai | f(x) | = | g(x) | olevia itseisarvoyhtälöitä*
- *ymmärtää vektorikäsitteen ja perehtyy vektorilaskennan perusteisiin*
- *osaa tutkia kaksiulotteisen koordinaatiston pisteitä, etäisyyksiä ja kulmia vektoreiden avulla*
- *osaa ratkaista tasogeometrian ongelmia vektoreiden avulla*
- *osaa käyttää ohjelmistoja käyrien ja vektoreiden tutkimisessa sekä niihin liittyvissä sovelluksissa.*

Keskeiset sisällöt

Analyyttinen geometria ja vektorit

- *käyrän yhtälö*
- *suoran, ympyrän ja paraabelin yhtälö*
- *yhtälöryhmä*
- *suorien yhdensuuntaisuus ja kohtisuoruus*
- *itseisarvoyhtälö*
- *pisteen etäisyys suorasta*
- *vektoreiden perusominaisuudet*
- *tason vektoreiden yhteen- ja vähennyslasku sekä tason vektorin kertominen luvulla*
- *tason vektoreiden pistetulo, tason vektoreiden välinen kulma*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana rohkaistaan opiskelijaa tarkastelemaan geometrian ongelmia uudella tavalla, kun algebrallisia menetelmiä käytetään geometristen ongelmien ratkaisemiseen. Analyyttinen geometria harjaannuttaa monilukutaitoa tarjoten menetelmät algberallisten käsitteiden visualisoimiseen. Vektorilaskenta tarjoaa uusia työvälineitä geometristen ongelmien ratkaisemiseen sekä tutustuttaa matematiikan moniin sovelluksiin.

Monipuolisilla lähestymistavoilla motivoidaan opiskelijaa oppimaan uutta ja innostetaan uteliaisuuteen sekä merkityksien etsimiseen. Analyyttinen geometria tuo esille matemaattisen tiedon luonteen: ongelman ratkaisu voi kuvassa näyttää selvältä, mutta vasta huolellinen perustelu tuottaa matemaattisesti tarkkaa tietoa.

Opintojen aikana opitaan matematiikan kannalta olennaisia monilukutaidon osa-alueita, kuten sanallinen, numeerinen, symbolinen ja kuvallinen esitys. Samalla opiskelija oppii arvioimaan eri tavoin esitetyn matemaattisen tiedon luotettavuutta.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana opiskelija saa palautetta työskentelystään, osaamisensa tasosta ja kehittämisen kohteista.

Opintojakson loppuarvioinnin kohteena ovat opiskelijan opintojaksolle määriteltyjen sisältöjen ja taitojen hallitseminen sekä työskentely.

Arvioinnissa korostetaan teknisten apuvälineiden hyödyntämistä.

Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Analyyttinen geometria yhdistää luvut ja muodot toisiinsa. Moderni kuvamaailma rakentuu koordinaatiston varaan, oli kyse sitten kuvankäsittelystä tai tietokonepelien 3d-maailmoista. Koordinaattien määrittämä tila ja suuntaa kuvaavat vektorit ovat pohjana maailmaa selittäville malleille, kuten sääennusteille. Opintojakson aikana opit suorien, ympyröiden ja paraabelien yhteyden niitä kuvaaviin yhtälöihin ja perehdyt vektorilaskennan perusteisiin.

Funktiot ja yhtälöt 2, 2 op (MAA05)

Opintojakson moduulit

- Funktiot ja yhtälöt 2, 2 op (MAA5), Pakollinen

Tavoitteet

Funktiot ja yhtälöt 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu ilmiöiden matemaattiseen mallintamiseen sini- ja kosinifunktioiden sekä eksponentti- ja logaritmifunktioiden avulla*
- *tutkii sini- ja kosinifunktioita yksikköympyrän symmetrioiden avulla*
- *osaa ratkaista sellaisia trigonometrisia yhtälöitä, jotka ovat tyyppiä sin f(x) = a tai sin f(x) = sin g(x)*
- *osaa soveltaa sini- ja kosinifunktioiden yhteyttä sin2 x + cos2 x = 1*
- *tuntee eksponentti- ja logaritmifunktioiden ominaisuudet ja osaa ratkaista niihin liittyviä yhtälöitä*
- *osaa käyttää ohjelmistoja funktioiden tutkimisessa, yhtälöiden ratkaisemisessa ja sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Funktiot ja yhtälöt 2

- *suunnattu kulma ja radiaani*
- *yksikköympyrä*
- *sini- ja kosinifunktiot symmetria- ja jaksollisuusominaisuuksineen*
- *sini- ja kosiniyhtälöiden ratkaiseminen*
- *murtopotenssi ja sen yhteys juureen*
- *eksponenttifunktiot ja -yhtälöt*

- *logaritmi ja logaritmin laskusäännöt*
- *logaritmifunktiot ja -yhtälöt*

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana opiskelija saa palautetta työskentelystään, osaamisensa tasosta ja kehittämisen kohteista.

Opintojakson loppuarvioinnin kohteena ovat opiskelijan opintojaksolle määriteltyjen sisältöjen ja taitojen hallitseminen sekä työskentely.

Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tässä opintojaksossa esitellään uusia funktioita ja perehdytään niiden hyötykäyttöön. Yläkoulusta tutut sini ja kosini saavat lisämerkityksiä: näiden trigonometristen funktioiden avulla voidaan mallintaa aaltoja. Logaritmit ratkaisevat uudentyyppisiä yhtälöitä ja eksponenttifunktiot kuvaavat monia luonnonilmiöitä. Sekin selviää, mitä kummaa voi tarkoittaa 2 potenssiin 1/3.

Derivaatta, 3 op (MAA06)

Opintojakson moduulit

- Derivaatta, 3 op (MAA6), Pakollinen

Tavoitteet

Derivaatta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu ilmiöiden matemaattisten mallien käyttäytymiseen derivaatan avulla*
- *omaksuu havainnollisen käsityksen funktion raja-arvosta ja jatkuvuudesta*
- *ymmärtää derivaatan tulkinnan funktion muutosnopeutena*
- *kykenee määrittämään yksinkertaisten funktioiden derivaatat*
- *osaa derivoida yhdistettyjä funktioita*
- *hallitsee funktioiden kulun tutkimisen derivaatan avulla ja osaa määrittää niiden ääriarvot suljetulla välillä*
- *osaa käyttää ohjelmistoja raja-arvon, jatkuvuuden ja derivaatan tutkimisessa sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Derivaatta

- *funktion raja-arvo, jatkuvuus ja derivaatta*
- *polynomi- ja rationaalifunktioiden sekä juurifunktion derivaatat*
- *sini- ja kosinifunktioiden sekä eksponentti- ja logaritmifunktioiden derivaatat • funktioiden tulon ja osamäärän derivaatta*
- *funktioiden tulon ja osamäärän derivaatta*
- *yhdistetty funktio ja sen derivointi*
- *funktion kulun tutkiminen ja ääriarvojen määrittäminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson aikana opitaan keskeiset työvälineet muutoksen matemaattiseen mallintamiseen.

Lukiotasoisella differentiaalilaskennalla ei pystytä toteuttamaan todelliseen ilmiöön liittyvää monimutkaista mallinnusta, mutta opintojakson aikana opiskelija saa käsityksen siitä, mihin opittuja menetelmiä todellisuudessa voidaan käyttää.

Matematiikan avulla jäsennetään ja ratkaistaan globaaleja ongelmia. Ilmasto- ja populatiomallit sekä taloudelliset mallit ja resurssien riittävyyslaskelmat perustuvat kaikki muutoksen mallintamiseen, jonka perusteisiin perehdytään opintojakson aikana. Opintojakson käytyään nuori hahmottaa kokonaisuuksia, joiden yksityiskohtien tarkasteluun hänen matemaattiset valmiutensa eivät vielä riitä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana opiskelija saa palautetta työskentelystään, osaamisensa tasosta ja kehittämisen kohteista.

Opintojakson loppuarvioinnin kohteena ovat opiskelijan opintojaksolle määriteltyjen sisältöjen ja taitojen hallitseminen sekä työskentely.

Arviointi painottuu opintojakson uusien taitojen ja käsitteiden hallintaan.

Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tämä opintojakso tutustuttaa sinut ilmiöissä esiintyvän muutoksen matemaattiseen kuvaamiseen. Opintojakson käytyäsi ymmärrät, että funktion derivaatta kuvaa sen arvoissa esiintyvää muutosta, ja toisaalta hallitset keskeiset menetelmät derivaatan arvon määrittämiseen. Omaksut havainnollisen käsityksen matemaattisen analyysin keskeisistä käsitteistä: funktion raja-arvosta, jatkuvuudesta ja derivoituvuudesta. Harjaannut käyttämään derivaatta tutkiessasi funktion kulkua ja ääriarvoja. Kehität myös ohjelmistotaitojasi ratkaistessasi käytännön optimointitehtäviä derivaatan avulla.

Integraalilaskenta, 2 op (MAA07)

Opintojakson moduulit

- Integraalilaskenta, 2 op (MAA7), Pakollinen

Tavoitteet

Integraalilaskenta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää integraalifunktion käsitteen ja oppii määrittämään yksinkertaisten funktioiden integraalifunktioita*
- *ymmärtää määrätyn integraalin käsitteen ja sen yhteyden pinta-alaan sekä tutustuu numeeriseen menetelmään määrätyn integraalin määrittämisessä*
- *osaa määrittää pinta-aloja ja tilavuuksia määrätyn integraalin avulla*
- *perehtyy integraalilaskennan sovelluksiin*

- *osaa käyttää ohjelmistoja funktion ominaisuuksien tutkimisessa, integraalifunktion määrittämisessä, määrätyn integraalin laskemisessa sovellusten yhteydessä sekä numeerisessa integroinnissa.*

Keskeiset sisällöt

Integraalilaskenta

- *integraalifunktio ja tärkeimpien alkeisfunktioiden integrointi*
- *määrätty integraali*
- *suorakaidesääntö*
- *pinta-alan ja tilavuuden laskeminen*

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana opiskelija saa palautetta työskentelystään, osaamisensa tasosta ja kehittämisen kohteista.

Opintojakson loppuarvioinnin kohteena ovat opiskelijan opintojaksolle määriteltyjen sisältöjen ja taitojen hallitseminen sekä työskentely.

Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso tutustuttaa sinut kahteen integraalilaskennan keskeiseen käsitteeseen, integraalifunktioon ja määrättyyn integraaliin, sekä näiden soveltamiseen ongelmien ratkaisemissa. Opit keskeiset integroimistekniikat ja hahmotat, että integrointi on derivoinnille käänteinen toimenpide. Toisaalta opit, että määrätyllä integraalilla on yhteys pinta-alaan, ja tutustut numeeriseen menetelmään määrittää pinta-aloja. Opit laskemaan pinta-aloja ja tilavuuksia määrätyn integraalin avulla sekä tutustut muihin integraalilaskennan sovelluksiin. Ohjelmistotaidot harjaantuvat opintojakson aikana, kun integroit funktioita ja lasket määrätyn integraalin arvoja sekä havainnollistat määrättyä integraalia ylä- ja alasummien avulla.

Talousmatematiikka, 1 op (MAA09)

Opintojakson moduulit

- Talousmatematiikka, 1 op (MAA9), Pakollinen

Tavoitteet

Talousmatematiikka

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *oppii hyödyntämään matemaattisia valmiuksiaan resurssien riittävyyteen, talouden suunnitteluun, yrittäjyyteen ja kannattavuuden laskentaan*
- *soveltaa lukujonojen kaavoja talouteen liittyvissä matemaattisissa ongelmissa*
- *oppii sovittamaan taloudellisiin tilanteisiin matemaattisia malleja ja ymmärtää niiden rajoitukset*
- *osaa hyödyntää ohjelmistoja laskelmien tekemisessä ja sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Talousmatematiikka

- *aritmeettinen ja geometrinen lukujono ja niiden summat*
- *korkolaskut: koron korko, nykyarvo ja diskonttaus*
- *talletukset ja lainat*
- *taloudellisiin tilanteisiin soveltuvia matemaattisia malleja, joissa hyödynnetään lukujonoja ja summia*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson aikana opitaan oman talouden suunnitteluun ja hallintaa liittyviä taitoja. Korkolaskenta, talletus- ja lainalaskenta sekä taulukkolaskenta ovat keskeisiä talous- ja yrittäjätaitoja, jotka opitaan talousmatematiikan opinnoissa.

Opetus tukee opiskelijan yritteliäisyyttä ja opettaa työn loppuunsaattamisen merkityksen. Opiskelun toteutuksessa voidaan antaa vapauksia ja kannustetaan vastuunottoon omasta oppimisesta.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana opiskelija saa palautetta työskentelystään, osaamisensa tasosta ja kehittämisen kohteista.

Opintojakson loppuarvioinnin kohteena ovat opiskelijan opintojaksolle määriteltyjen sisältöjen ja taitojen hallitseminen sekä työskentely.

Arvioinnissa painotetaan kykyä matematiikan soveltaminen käytäntöön ja moninaisten aineistojen hyödyntämistä.

Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso antaa matemaattisia valmiuksia oman talouden suunnitteluun sekä pohjatiedot jatko-opinnoille, esimerkiksi yrittäjyyden ja taloustiedon opiskeluun. Opintojakson aikana tutustut talousmatematiikan peruskäsitteisiin. Perehdyt korkolaskennan käsitteisiin ja periaatteisiin, kuten koronkorkolaskentaan ja diskonttausmenetelmään. Tutustut eri lainamuotoihin ja niiden takaisinmaksuperiaatteisiin sekä opit vertailemaan eri lainamuotoja. Opintojakson aikana perehdyt myös aritmeettiseen ja geometriseen lukujonoon sekä niiden käyttöön talouden sovellusten lisäksi resurssien riittävyyslaskelmissa. Taulukkolaskenta on keskeinen talous- ja yrittäjätaito, joka harjaantuu opintojakson aikana.

3D-geometria, 2 op (MAA010)

Opintojakson moduulit

- 3D-geometria, 2 op (MAA10), Valinnainen

Tavoitteet

3D-geometria

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää vektorilaskennan tuntemustaan ja oppii käyttämään vektoreita kolmiulotteisessa avaruudessa*
- *oppii tutkimaan xyz-koordinaatiston pisteitä, suoria ja tasoja vektoreiden avulla*
- *vahvistaa avaruusgeometrian osaamistaan ääriarvosovellusten yhteydessä*
- *tutustuu kahden muuttujan funktioon*
- *osaa käyttää ohjelmistoja vektoreiden, suorien, tasojen ja pintojen havainnollistamisessa sekä vektorilaskennassa.*

Keskeiset sisällöt

3D-geometria

- *vektoriesitys kolmiulotteisessa koordinaatistossa*
- *piste- ja ristitulo*
- *piste, suora ja taso avaruudessa*
- *kulma avaruudessa*
- *yhden muuttujan differentiaali- ja integraalilaskennan sovelluksia avaruusgeometriassa*
- *kahden muuttujan funktio ja pinta avaruudessa*

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana opiskelija saa palautetta työskentelystään, osaamisensa tasosta ja kehittämisen kohteista.

Opintojakson loppuarvioinnin kohteena ovat opiskelijan opintojaksolle määriteltyjen sisältöjen ja taitojen hallitseminen sekä työskentely.

Arvioinnin painopisteinä ovat toisaalta teknisten apuvälineiden käyttö ja toisaalta matemaattisesti täsmällisen päättelyn hyödyntäminen.

Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tässä opintojaksossa laajennat analyyttisen geometrian osaamistasi kolmeen ulottuvuuteen. Avaruuden suoria, tasoja ja monimutkaisempia pintoja tutkitaan sekä laskemalla että teknisiä apuvälineitä hyödyntäen. Myös differentiaalilaskennan osaamista sovelletaan kolmessa ulottuvuudessa: esimerkiksi mikä on tilavuudeltaan suurin kartio, joka mahtuu pallon sisään? Opintojakso kertaa ja syventää monia aiemmin opiskeltuja aihepiirejä.

Algoritmit ja lukuteoria, 2 op (MAA11)

Opintojakson moduulit

- Algoritmit ja lukuteoria, 2 op (MAA11), Valinnainen

Tavoitteet

Algoritmit ja lukuteoria

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tietää, mikä on algoritmi, sekä oppii tutkimaan, kuinka algoritmit toimivat*
- *oppii ohjelmoimaan yksinkertaisia algoritmeja*
- *perehtyy logiikan käsitteisiin*
- *hallitsee lukuteorian peruskäsitteet ja perehtyy alkulukujen ominaisuuksiin*
- *osaa tutkia kokonaislukujen jaollisuutta*

Keskeiset sisällöt

Algoritmit ja lukuteoria

- *algoritmisen ajattelun peruskäsitteet: peräkkäisyys, valinta ja toisto*
- *vuokaavio*
- *yksinkertaisten algoritmien, lajittelualgoritmien tai yhtälön numeerisen ratkaisuun liittyvän algoritmin ohjelmointi*
- *konnektiivit ja totuusarvot*
- *kokonaislukujenjaollisuus, jakoyhtälö ja kongruenssi*
- *Eukleideen algoritmi*
- *aritmetiikan peruslause*

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana opiskelija saa palautetta työskentelystään, osaamisensa tasosta ja kehittämisen kohteista.

Opintojakson loppuarvioinnin kohteena ovat opiskelijan opintojaksolle määriteltyjen sisältöjen ja taitojen hallitseminen sekä työskentely.

Arvioinnissa korostetaan käytännön ohjelmointitaitojen hallintaa ja itsenäistä tiedonhakua.

Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kun matematiikkaa sovelletaan todellisen elämän ongelmien ratkaisemiseen, tarvitaan useimmiten ohjelmointia. Toisaalta ohjelmointia voidaan käyttää apuna puhtaan matemaattisessa tutkimuksessa. Tässä opintojaksossa opit ohjelmoinnin alkeet, algoritmista ajattelua ja miten näitä voidaan hyödyntää matematiikassa. Matemaattisista sisällöistä käsitellään logiikkaa ja lukuteoriaa, erityisesti kokonaislukujen jaollisuutta ja alkulukuja.

Analyysi ja jatkuva jakauma, 2 op (MAA12)

Opintojakson moduulit

- Analyysi ja jatkuva jakauma, 2 op (MAA12), Valinnainen

Tavoitteet

Analyysi ja jatkuva jakauma

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ymmärrystään analyysin peruskäsitteistä*
- *osaa muodostaa ja tutkia aidosti monotonisten funktioiden käänteisfunktioita*
- *täydentää integraalilaskennan taitojaan*
- *perehtyy jatkuvan todennäköisyysjakauman käsitteeseen ja oppii soveltamaan normaalijakaumaa*
- *osaa käyttää ohjelmistoja funktion ominaisuuksien tutkimisessa ja epäoleellisten integraalien laskemisessa sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Analyysi ja jatkuva jakauma

- *paloittain määritelty funktio*

- *funktion jatkuvuuden ja derivoituvuuden tutkiminen*
- *jatkuvien ja derivoituvien funktioiden yleisiä ominaisuuksia*
- *käänteisfunktio*
- *funktioiden raja-arvot äärettömyydessä*
- *epäoleelliset integraalit*
- *jatkuvat jakaumat, normaalijakauma ja normittaminen*

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana opiskelija saa palautetta työskentelystään, osaamisensa tasosta ja kehittämisen kohteista.

Opintojakson loppuarvioinnin kohteena ovat opiskelijan opintojaksolle määriteltyjen sisältöjen ja taitojen hallitseminen sekä työskentely.

Arvioinnissa kiinnitetään erityistä huomioita matematiikan käsitteiden täsmälliseen käyttöön ja matemaattisten ajatusten selkeään kommunikointiin.

Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa pureudutaan syvemmälle funktioiden ja differentiaalilaskennan käsitteisiin: mitä tarkalleen tarkoittaakaan jatkuvuus, derivoituvuus, paloittain määritelty funktio tai käänteisfunktio? Toinen teema on äärettömyys, erityisesti funktioiden raja-arvot äärettömyydessä ja intergraalit, joissa rajana on ääretön. Intergraaleja sovelletaan myös todennäköisyyslaskentaan jatkuvien todennäköisyysjakaumien käsittelyssä.

Pitkän matematiikan abikertaus, 2 op (MAA13)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- menestyminen matematiikan ylioppilaskokeessa

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- lukion pitkän matematiikan sisältöjen kertaus
- matematiikan ylioppilaskokeen rakenne
- ylioppilaskokeen vastaustekniikka
- ylioppilaskokeessa tarvittavat ohjelmistot

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana opiskelija saa palautetta osaamisensa tasosta ja kehittämisen kohteista koko lukion pitkän matematiikan osalta.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa kerrataan lukion pitkän matematiikan sisällöt soveltuvin osin sekä valmistaudutaan matematiikan ylioppilaskirjoituksiin. Opintojaksossa harjoitellaan vastaustekniikkaa sekä tarvittavien ohjelmistojen käyttöä.

Matemaattinen ajattelu, 2 op (MAA14)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija oppii työkaluja vaikeiden matemaattisten ongelmien ratkaisuun.
- Opiskelija oppii tutkimuksellista otetta matematiikkaan, kehittämään hypoteeseja ja tarkastelemaan niiden oikeellisuutta.
- Opiskelija tutustuu matematiikan eri haaroihin.
- Opiskelija harjaantuu matemaattisten väitteiden perustelussa.
- Opiskelija näkee yhteyksiä matematiikan, taiteen ja teknologian välillä.
- Opiskelija oppii täsmällistä päättelyä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- vaikeiden ongelmien ratkaisemisen strategiat
- täsmällinen perustelu, eli todistaminen, erilaisissa tilanteissa
- matematiikan eri alat
- taiteen ja matematiikan yhtymäkohdat
- matemaattisen työkentelyn eri tavat

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla tulee hyvin ilmi matematiikan luova luonne ja yhteys laajempiin ajattelun taitoihin.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Matemaattinen ajattelu pitää sisällään sekä luovaa ongelmanratkaisua että täsmällistä ajattelua. Opit erilaisia todistustekniikoita, tutustut erilaiseen matematiikkaan ja perehdyt yhteyksiin matematiikan, taiteen ja teknologian välillä. Erityistä huomioita kiinnitetään vaikeiden ongelmien ratkaisemisen taitoon: miten työstää ongelmaa, jonka ratkaiseminen vie tunnin, eikä alkuun tahdo päästä?

Matematiikkamaanantai 1, 1 op (MAA15)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakso toteutetaan kerhomuotoisesti.
- Perehdytään matematiikan eri aloihin lukio-oppimäärää laajemmin.
- Harjaannutaan tutkivaan työskentelyotteeseen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakso koostuu yksittäisistä aihepiireistä, joita ovat esimerkiksi
- harppi ja viivain -geometria
- kombinatoriset pelit
- Platonin kappaleet
- aiheet matematiikan historiasta
- vierailijoiden pitämät tunnit

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Matematiikkamaanantaissa opiskellaan monipuolisilla työtavoilla ryhmissä, ja eri vuosiluokkien opiskelijat työskentelevät yhdessä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Matematiikkamaanantai on koulun oma matematiikkakerho, joka kokoontuu viikoittain koulun jälkeen maanantaisin pohtimaan matemaattisia aiheita. Joka kerralla syvennytään eri teemaan, ja aiheet vaihtelevat laidasta laitaan: harppi ja viivain -geometriaa, fraktaalien piirtämistä tietokoneella, kombinatorisia pelejä, Platonin kappaleita, algoritmeja, muinaista egyptiläistä matematiikkaa, ja niin edelleen. Aiheet toistuvat aikaisintaan kahden vuoden päästä, joten matematiikkamaanantai sopii hyvin sekä 1. että 2. vuoden opiskelijoille, ja abitkin voivat oppia uutta. Matematiikkamaanantaista saa suorituksia läsnäolon perusteella opintojaksoihin maa15 ja maa16.

Matematiikkamaanantai 2, 2 op (MAA16)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakso toteutetaan kerhomuotoisesti.
- Perehdytään matematiikan eri aloihin lukio-oppimäärää laajemmin.
- Harjaannutaan tutkivaan työskentelyotteeseen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakso koostuu yksittäisistä aihepiireistä, joita ovat esimerkiksi
- harppi ja viivain -geometria
- kombinatoriset pelit

- Platonin kappaleet
- aiheet matematiikan historiasta

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Matematiikkamaanantaissa opiskellaan monipuolisilla työtavoilla ryhmissä, ja eri vuosiluokkien opiskelijat työskentelevät yhdessä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Matematiikkamaanantai on koulun oma matematiikkakerho, joka kokoontuu viikoittain koulun jälkeen maanantaisin pohtimaan matemaattisia aiheita. Joka kerralla syvennytään eri teemaan, ja aiheet vaihtelevat laidasta laitaan: harppi ja viivain -geometriaa, fraktaalien piirtämistä tietokoneella, kombinatorisia pelejä, Platonin kappaleita, algoritmeja, muinaista egyptiläistä matematiikkaa, ja niin edelleen. Aiheet toistuvat aikaisintaan kahden vuoden päästä, joten matematiikkamaanantai sopii hyvin sekä 1. että 2. vuoden opiskelijoille, ja abitkin voivat oppia uutta. Matematiikkamaanantaista saa suorituksia läsnäolon perusteella opintojaksoihin maa15 ja maa16.

Tilastotiede, 2 op (MAA17)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- tilastollisen ajattelun kehittäminen
- tilastollisen testauksen perusperiaatteen ymmärtäminen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- tilastollisen tiedon keruu ja otantamenetelmät
- tilastollisen aineiston käsittely
- estimointi
- tilastollinen testaus
- p-arvo ja tilastollinen merkitsevyys
- tilastolliset päättelyvirheet

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tilastotiede on merkittävä työkalu päätöksenteon tukena. Ymmärtämällä tilastoja voi ymmärtää maailmaa paremmin.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso voidaan arvioida sen toteutuksesta riippuen joko numeroarvioinnilla tai suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tilastotiede on se osa matematiikan opintoja, jota kaikkein suurimmalla todennäköisyydellä tulee käytettyä jatko-opinnoissa ja työelämässä. Opintojakson keskeinen teema on tilastollisen testaamisen idea, joka on keskeinen kaikissa kokeellisissa tieteissä. Opintojaksossa perehdytään tilastomatematiikan lisäksi sekä aineistoon keruun ongelmiin että tilastollisen tiedon esittämiseen. Opit muun muassa, miten gallupien virherajat lasketaan ja miten luotettavia ne ovat.

Matriisilaskenta, 2 op (MAA18)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija oppii matriisien perusteet.
- Opiskelija perehtyy esimerkkeihin matriisilaskennan sovelluksista.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- matriisi ja vektori
- matriisien yhteenlasku ja kertolasku
- käänteismatriisi ja determinantti
- lineaarikuvaukset ja niiden geometrinen tulkinta
- Markovin ketjut, PageRank-algoritmi

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Matriisit ovat keskinen työkalu esimerkiksi kuvankäsittelyssä ja datan louhinnassa. Matemaattisilla työkaluilla voi tehdä niin taidetta kuin tiedettäkin.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso voidaan arvioida sen toteutuksesta riippuen joko numeroarvioinnilla tai suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Matriisit ovat näppärä työkalu monenlaiseen matematiikkaan: ne ovat tärkeitä puhtaalle matematiikalle, ja toisaalta niiden varassa pyörii 3d-grafiikka, kuvankäsittely ja Googlen hakualgoritmi. Tässä opintojaksossa perehdyt matriisilaskennan perusteisiin ja tutustut joihinkin keskeisiin sovelluksiin.

Differentiaaliyhtälöt, 2 op (MAA20)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija ymmärtää differentiaaliyhtälön käsitteen.
- Opiskelija hahmottaa differentiaaliyhtälöiden merkityksen luonnontieteissä.
- Opiskelija osaa ratkaista differentiaaliyhtälöitä numeerisesti ja analyyttisesti.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- differentiaaliyhtälön käsite
- differentiaaliyhtälöiden merkitys fysiikassa, kemiassa ja biologiassa
- suuntakentät
- Eulerin menetelmä differentiaaliyhtälön numeeriseen ratkaisuun
- separoituva differentiaaliyhtälö
- lineaarinen differentiaaliyhtälö
- 2. kertaluvun differentiaaliyhtälö
- differentiaaliyhtälön numeerinen ratkaiseminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Differentiaaliyhtälöt ovat valtavan käyttökelpoinen työkalu fysiikan, biologian, kemian tai vaikkapa talouden mallintamiseen.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso voidaan arvioida sen toteutuksesta riippuen joko numeroarvioinnilla tai suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Lukion oppimäärään kuuluu paljon derivointia ja integrointia (maa6, maa7, maa12), mutta näiden tekniikoiden valtava hyödyllisyys kirkastuu lopulta vasta differentiaaliyhtälöiden myötä. Kun matematiikkaa sovelletaan muutoksen mallintamiseen, oli kyseessä sitten planeettajärjestelmä, kemiallinen reaktio tai biologian populaatiomalli, usein luontevin työkalu on differentiaaliyhtälö. Tässä opintojaksossa opit differentiaaliyhtälöiden perusteet ja tutustut niiden erilaisiin sovelluksiin.

Matemaattinen mallinnus, 2 op (MAA21)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija oppii mallinnusprosessin kulun.
- Opiskelija suorittaa pienen mutta kokonaisen mallinnusprojektin alusta loppuun.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- matemaattisen mallinnuksen tavoitteet ja soveltamisala
- ajatusmallin, matemaattisen mallin ja ohjelmoidun mallin suunnittelu ja toteutus
- mallin testaus
- koesuunnittelu
- simulaation suoritus
- tulosten tulkinta ja esittely

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Mallinnus on työkalu monimutkaisten kysymysten tutkimiseen yksinkertaistetussa ympäristössä. Mallinnusprosessin oppiminen antaa valmiuksia monenlaiseen soveltavaan työhön.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso voidaan arvioida sen toteutuksesta riippuen joko numeroarvioinnilla tai suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Matemaattinen malli on jonkin ongelman ratkaisemiseksi rakennettu yksinkertaistettu kuvaus todellisuudesta. Oli kyse sitten ilmastonmuutosta ennustavata valtavasta ilmastomallista tai Afrikan tähti -pelin simuloimisesta, tilannetta kuvaavan mallin rakentaminen eli mallintaminen sisältää samanlaisia vaiheita: Ilmiö pitää ensin ymmärtää, sitten rakentaa ajatusmalli, joka matematisoidaan ja yleensä koodataan tietokoneohjelmaksi. Koesuunnittelun jälkeen katsotaan, mitä malli ennustaa valituilla parametrien arvoilla ja lopuksi johtopäätökset kootaan ymmärrettävään muotoon. Opintojakson aikana tehdään oma pieni mallinnusprojekti, jonka kautta mallintamisen ajatusmaailma tulee tutuksi.

Kompleksiluvut, 2 op (MAA23)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- perehtyminen kompleksilukuihin
- yhteyksien näkeminen erilaisten funktioiden välillä
- polynomin teorian syventäminen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- kompleksiluvut ja niiden peruslaskutoimitukset
- napakoordinaatit
- kompleksiset polynomit
- 3. ja 4. asteen yhtälön ratkaisu
- juuret, eksponentti- ja logaritmifunktio, trigonometriset funktiot

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Kompleksiluvuilla on runsaasti sovelluksia eri tieteenaloilla.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso voidaan arvioida sen toteutuksesta riippuen joko numeroarvioinnilla tai suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kompleksiluvut ovat kiehtova reaalilukujen laajennus. Kompleksilukuja tarvitaan niin abstraktissa matematiikassa kuin lukuisissa sovelluksissakin kvanttimekaniikkaa myöten. Tässä opintojaksossa perehdyt kompleksilukujen perusteisiin ja erilaisiin kompleksifunktioihin. Kompleksisten polynomien avulla opit ratkaisemaan 3. ja 4. asteen yhtälöiden ratkaisukaavat.

Klassinen geometria, 2 op (MAA24)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- perehtyminen kauniisiin geometrisiin tuloksiin
- tutkivaan matemaattiseen työskentelyyn harjaantuminen: tutkimus, hypoteesin asettaminen, todistus

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- kolmioiden yhtenevyys- ja yhdenmuotoisuuslauseet
- kolmion merkilliset pisteet
- Eulerin suora ja yhdeksän pisteen ympyrä
- harppi ja viivain -geometriaa
- geometrisia kuvauksia: siirto, kierto, homotetia, inversio

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Klassinen geometria on vanhimpia osia ihmiskunnan yhteistä kulttuurihistoriaa, ja sitä on opiskeltu ja kehitetty yhtäjaksoisesti yli 2500 vuoden ajan.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso voidaan arvioida sen toteutuksesta riippuen joko numeroarvioinnilla tai suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Klassinen geometria on kuin jedin valomiekka: “An elegant weapon for a more civilized age.” Vuosituhansien aikana kasaantunut geometrian tuntemus on kaunis osa matemaattista yleissivistystä. Opintojakson aikana perehdytään muun muassa kolmion merkillisiin pisteisiin, Eulerin suoraan, harppi ja viivain -geometriaan ja geometrisiin kuvauksiin. Klassisiin tuloksiin tutustumisen lisäksi opintojaksossa harjoitellaan matemaattisen tutkimuksen tekemistä: ideoiden keräämistä, hypoteesin muodostamista ja todistamista.

Pitkän matematiikan lisäsivut, 1 op (MAA25)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- itsenäisen opiskelun harjoittelu
- matemaattisen yleissivistyksen laajentaminen
- täsmällisen päättelyn harjoittelu
- pitkäjänteinen työskentely

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- täsmällinen päättely
- vaikeiden ongelmien ratkaiseminen
- Keskeiset sisällöt vaihtelevat kirjasarjan osasta toiseen:
- Osa 1: väritykset, Ramseyn teoria, äärettömyys, vaikean ongelman ratkaiseminen, induktio
- Osa 2: binomikertoimet, kompleksiluvut, erilaiset keskiarvot, epäyhtälöt ja arviointi
- Osa 3: geometrinen todistaminen, kolmion merkilliset pisteet, pisteen potenssi, Eulerin suora, yhdeksän pisteen ympyrä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Lisäsivut sisältävät syventäviä ja soveltavia aihepiirejä, jotka laajentavat kuvaa matematiikan kirjosta.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Pitkän matematiikan lisäsivut on Helsingin matematiikkalukiossa kehitetty kirjasarja syventävän matematiikan itseopiskeluun. Lisäsivuihin on valittu monipuolinen kokoelma syventäviä teemoja lukiomatematiikan ympäriltä. Jokaisen osan voi suorittaa erikseen 1op laajuudessa esittämällä opettajalle tekemänsä työn.

Kilpailumatematiikka, 1 op (MAA26)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- harjaantuminen ongelmanratkaisijana
- kilpailumatematiikkaan perehtyminen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- kilpailumatematiikan perusteet:
- lukuteoria
- geometria
- kombinatoriikka
- algebra

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Kilpailumatematiikka vaatii luovan ongelmanratkaisun ja vankan teoriapohjan yhdistämistä.

Vuorovaikutusosaaminen

Matematiikkavalmennukseen osallistuminen kehittää ryhmätyötaitoja ja tutustuttaa mielenkiintoisiin ihmisiin.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson voi suorittaa laajuudessa 1 - 10 op. Arvostelu suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kilpailumatematiikan opintojakson voi suorittaa harjoittelemalla matematiikkakilpailuja varten koulun omassa valmennusryhmässä tai valtakunnallisessa valmennuksessa, tekemällä kirjevalmennustehtäviä tai osallistumalla valmennusleireille. Kilpamatematiikkaa voi harjoitella, vaikka itse kilpailut eivät kiinnostaisi: kilpamatematiikkaan sisältyy kiehtovia aihepiirejä, joita ei koulussa opi.

Opintojakson voi suorittaa laajuudessa 1 - 10 op.

Syventävät matematiikan opinnot 1, 2 op (MAA27)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija suorittaa syventäviä matematiikan opintoja.
- Opintojaksoihin MAA27 - MAA29 kirjataan suorituksia kertaluontoisista kursseista ja koulun ulkopuolella suoritetuista opinnoista (kuten yliopistokurssit), jotka täydentävät lukion pitkän matematiikan oppimäärää.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- syventävä matematiikka, esimerkiksi matematiikan yliopistokurssit

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Yliopistokurssit antavat lukiokurssia laajemman kuvan matematiikasta tieteenalana.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso voidaan arvioida suorituksen luonteesta riippuen joko numeroarvioinnilla tai suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksoihin maa27 - maa29 kirjataan suorituksia kertaluontoisista kursseista ja koulun ulkopuolella suoritetuista opinnoista (kuten yliopistokurssit), jotka täydentävät lukion pitkän matematiikan oppimäärää.

Syventävät matematiikan opinnot 2, 2 op (MAA28)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija suorittaa syventäviä matematiikan opintoja.
- Opintojaksoihin MAA27 - MAA29 kirjataan suorituksia kertaluontoisista kursseista ja koulun ulkopuolella suoritetuista opinnoista (kuten yliopistokurssit), jotka täydentävät lukion pitkän matematiikan oppimäärää.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- syventävä matematiikka, esimerkiksi matematiikan yliopistokurssit

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Yliopistokurssit antavat lukiokurssia laajemman kuvan matematiikasta tieteenalana.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso voidaan arvioida suorituksen luonteesta riippuen joko numeroarvioinnilla tai suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksoihin maa27 - maa29 kirjataan suorituksia kertaluontoisista kursseista ja koulun ulkopuolella suoritetuista opinnoista (kuten yliopistokurssit), jotka täydentävät lukion pitkän matematiikan oppimäärää.

Syventävät matematiikan opinnot 3, 2 op (MAA29)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija suorittaa syventäviä matematiikan opintoja.
- Opintojaksoihin MAA27 - MAA29 kirjataan suorituksia kertaluontoisista kursseista ja koulun ulkopuolella suoritetuista opinnoista (kuten yliopistokurssit), jotka täydentävät lukion pitkän matematiikan oppimäärää.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- syventävä matematiikka, esimerkiksi matematiikan yliopistokurssit

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Yliopistokurssit antavat lukiokurssia laajemman kuvan matematiikasta tieteenalana.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso voidaan arvioida suorituksen luonteesta riippuen joko numeroarvioinnilla tai suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksoihin maa27 - maa29 kirjataan suorituksia kertaluontoisista kursseista ja koulun ulkopuolella suoritetuista opinnoista (kuten yliopistokurssit), jotka täydentävät lukion pitkän matematiikan oppimäärää.

Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (Maa08)

Opintojakson moduulit

- Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAA8), Pakollinen

Tavoitteet

Tilastot ja todennäköisyys

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa havainnollistaa diskreettiä tilastollista jakaumaa sekä määrittää ja tulkita jakauman tunnuslukuja*
- *osaa havainnollistaa kahden muuttujan yhteisjakaumaa sekä määrittää korrelaatiokertoimen ja regressiokäyrän*

- *perehtyy kombinatorisiin menetelmiin*
- *perehtyy todennäköisyyden käsitteeseen ja laskusääntöihin*
- *ymmärtää diskreetin todennäköisyysjakauman käsitteen ja oppii määrittämään jakauman odotusarvon ja tulkitsemaan sitä*
- *osaa käyttää ohjelmistoja digitaalisessa muodossa olevan datan hakemisessa, käsittelyssä ja tutkimisessa sekä tilastollisen tiedon esittämisessä*
- *osaa hyödyntää ohjelmistoja jakaumien havainnollistamisessa, tunnuslukujen määrittämisessä sekä todennäköisyyksien laskemisessa.*

Keskeiset sisällöt

Tilastot ja todennäköisyys

- *keskiluvut ja keskihajonta*
- *korrelaatio ja lineaarinen regressio*
- *klassinen ja tilastollinen todennäköisyys*
- *permutaatiot ja kombinaatiot*
- *todennäköisyyden laskusäännöt*
- *binomijakauma*
- *diskreetti todennäköisyysjakauma*
- *diskreetin jakauman odotusarvo*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tilastotiede on matematiikan ala, joka on yhdistää matematiikan luonnontieteisiin ja yhteiskunnallisiin aloihin. Tilastollisen tiedon tuottaminen ja käsittely vaatii matemaattisten taitojen lisäksi lähdekriittisyyttä ja monilukutaitoa digiajassa. Tilastollisen tiedon visualisointi- ja kommunikointitaitot ovat keskeisiä korkeakoulu- ja työelämätaitoja, jotka harjaantuvat opintojakson aikana. Mahdollisuuksien mukaan opintojen aikana harjoitellaan myös tilastollisen tiedon etsintää ja tuottamisto, jolloin aineistoihin liittyvät epävarmuudet ja virhelähteet tulevat selkeästi esille.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana opiskelija saa palautetta työskentelystään, osaamisensa tasosta ja kehittämisen kohteista.

Opintojakson loppuarvioinnin kohteena ovat opiskelijan opintojaksolle määriteltyjen sisältöjen ja taitojen hallitseminen sekä työskentely.

Arvioinnissa korostetaan kykyä toimia erilaisten aineistojen kanssa ja tuottaa niistä oleellista tietoa ja selkeitä esityksiä.

Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso tutustuttaa sinut tilastollisen tiedon esittämiseen, käsittelyyn ja kuvaamiseen sekä todennäköisyyslaskennan perusmalleihin ja todennäköisyyden laskusääntöihin. Opit havainnollistamaan tilastoja kuvaajilla sekä laskemaan ja tulkitsemaan erilaisia tilastollisia tunnuslukuja. Tutustut kahden tilastomuuttujan välisen riippuvuuden kuvaamiseen sekä opit tekemään ennusteita regressiomallien avulla. Opintojakson käytyäsi tunnet klassisen, geometrisen ja tilastollisen todennäköisyyden mallit sekä osaat laskea todennäköisyyksiä

yhteen-, kertolasku- ja vastatapahtumasäännöillä. Opit myös kombinatoriikan perustaidot laskiessasi erilaisia lukumääriä. Opit mallintamaan käytännön tilanteita toistokokeella ja siihen liittyvällä binomijakaumalla sekä tutustut muihin diskreetteihin todennäköisyysjakaumiin. Ohjelmistotaidoissa korostuvat tilastojen käsittely, kuvaaminen ja tunnuslukujen laskeminen sekä taulukkolaskenta.

Numeriikka, 1 op (Maa19)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- ymmärrys numeriikan perusluonteesta
- numeeristen algoritmien toimintavarmuus ja nopeus
- kyky toteuttaa algoritmeja itse ohjelmoimalla.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- liukuluvut ja numeerinen virhe
- yhtälön numeerinen ratkaisu: puolitushaku, Newtonin menetelmä
- Taylorin polynomit
- puolisuunnikassääntö ja Simpsonin sääntö
- algoritmien nopeuksien vertailua

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Kun matematiikkaa sovelletaan, toteutukseen tarvitaan usein tietokonetta. Numeriikka tutkailee, miten ääretöntä matematiikka voidaan soveltaa äärellisessä koneessa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso voidaan arvioida sen toteutuksesta riippuen joko numeroarvioinnilla tai suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kun matematiikkaa sovelletaan, täytyy abstrakteista käsitteistä lopulta tuottaa lukuja, joita tietokonekin ymmärtää. Numeriikka tarkoittaa yksinkertaisimmillaan likiarvoilla laskemista, ja laajemmin tekniikoita, joilla matemaattisiin ongelmiin saadaan tehokkaasti likimääräisiä ratkaisuja. Miten laskea luvun 5 neliöjuurelle likiarvo vain kolmella jakolaskulla? Miten laskin tietää, että sini 40 astetta on 0,6427…? Miten ratkaista viidennen asteen yhtälö likimain? Tässä tietotekniikan ja matematiikan välimaastossa seikkailevassa opintojakossa tutustut muun muassa liukulukuihin, Newtonin menetelmään ja Taylorin polynomeihin.

Peliteoria, 2 op (Maa22)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija oppii peliteoreettista ajattelua.
- Opiskelija tutustuu klassisen peliteorian keskeisiin tuloksiin.
- Opiskelija näkee yhteyksiä matematiikan ja ihmistieteiden välillä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- kombinatorinen peli
- voittostrategia
- hyöty, pelin arvo
- nollasummapelit ja minimax-strategiat
- ei-nollasummapelit ja Nashin tasapaino
- evolutiivinen peliteoria

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Peliteoria tarkastelee taloudellista ja yhteiskunnallista toimintaa matemaattisesti. Se auttaa ymmärtämään talouden rakenteita ja yhdistää eksakteja tieteitä sekä ihmistieteitä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso voidaan arvioida sen toteutuksesta riippuen joko numeroarvioinnilla tai suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Peliteoria tutkii konflikteja, joissa strategisesti ajattelevat pelaajat pyrkivät kohti tavoitteitaan. Peliteoriaa kiinnostavat esimerkiksi yritysten hintakilpailu, politiikkojen kilpailu äänestäjistä, eläinmaailman konfliktit ja pokeri. Peliteoria on monitieteinen ala, joka sijaitsee matematiikan, taloustieteen ja filosofian välimaastossa. Opintojaksolla tutuksi tulevat kombinatoriset pelit, vangin dilemma, yhteismaan ongelma ja evolutiiviset pelit.

8.13.2. Matematiikan lyhyt oppimäärä (MAB)

Opintojaksot

Lausekkeet ja yhtälöt, 2 op (MAB02)

Opintojakson moduulit

- Lausekkeet ja yhtälöt, 2 op (MAB2), Pakollinen

Tavoitteet

Lausekkeet ja yhtälöt

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu käyttämään matematiikkaa ongelmien ratkaisemisessa ja oppii luottamaan omiin matemaattisiin kykyihinsä*

- *oppii muodostaan lausekkeita ja yhtälöitä annettuihin ongelmiin sekä ratkaisemaan yhtälöitä ja tulkitsemaan saatua ratkaisua*
- *osaa soveltaa lukujonoja ja niistä muodostettuja summia matemaattisten ongelmien ratkaisussa*
- *osaa käyttää ohjelmistoja polynomifunktion tutkimisessa, polynomiyhtälöihin ja polynomifunktioihin liittyvien sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Lausekkeet ja yhtälöt

- *ongelmien muotoileminen yhtälöiksi*
- *yhtälöiden ratkaiseminen*
- *ratkaisujen tulkinta ja arvioiminen*
- *toisen asteen polynomifunktio ja toisen asteen yhtälön ratkaiseminen*
- *aritmeettinen lukujono ja summa*
- *geometrinen lukujono ja summa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla käytettävät vaihtelevat työtavat sekä ryhmissä tekeminen harjaannuttavat opiskelijaa oppimaan matematiikka monipuolisesti. Opiskelijaa rohkaistaan esittämään kysymyksiä matalalla kynnyksellä ja luodaan oppimisen kannalta myönteinen ilmapiiri, jossa erehdystenkin kautta opitaan uutta.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana opiskelija saa palautetta työskentelystään, osaamisensa tasosta ja kehittämisen kohteista.

Opintojakson loppuarvioinnin kohteena ovat opiskelijan opintojaksolle määriteltyjen sisältöjen ja taitojen hallitseminen sekä työskentely.

Arvioinnissa voidaan painottaa ongelman ratkaisutaitoja laskemalla tai ohjelmistojen avulla.

Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla syvennät aiemmin opittuja taitoja yhtälöiden ratkaisemisessa. Opintojaksolla opit, kuinka sanallinen ongelma muutetaan matemaattiseen muotoon, joka voidaan sitten ratkaista. Lukujonoissa tutustut lukujonoihin liittyviin käsitteisiin ja merkintöihin. Opit ratkaisemaan toisen asteen yhtälöitä laskukaavan sekä ohjelmiston avulla. Opintojaksolla opitut asiat tulevat käyttöön myöhemmillä opintojaksoilla.

Geometria, 2 op (MAB03)

Opintojakson moduulit

- Geometria, 2 op (MAB3), Pakollinen

Tavoitteet

Geometria

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu tekemään havaintoja ja päätelmiä kuvioiden ja kappaleiden geometrisista ominaisuuksista*
- *vahvistaa tasokuvioiden ja kolmiulotteisten kappaleiden kuvien piirtämisen taitojaan*
- *osaa ratkaista käytännön ongelmia geometriaa hyväksi käyttäen*
- *osaa käyttää ohjelmistoja kuvioiden ja kappaleiden tutkimisessa sekä geometriaan liittyvien sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Geometria

- *kuvioiden yhdenmuotoisuus*
- *suorakulmaisen kolmion trigonometria*
- *Pythagoraan lause ja Pythagoraan lauseen käänteislause*
- *kuvioiden ja kappaleiden pinta-alan ja tilavuuden määrittäminen*
- *geometrian menetelmien käyttö tasokoordinaatistossa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakso harjaannuttaa opiskelijaa hahmottamaan ja hahmottelemaan erilaisia geometrisia kuvioita ja kappaleita. Geometrian ongelmia lähestytään mallikuvien kautta, joissa luovuus ja hahmotuskyky ovat olennaisessa osassa. Tilanteita opitaan mallintamaan kynällä ja paperilla sekä ohjelmistojen avulla. Geometrian ongelmat tulevat myös arkielämästä, joten kurssilla opituista taidoista on apua myös matematiikan ulkopuolella.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana opiskelija saa palautetta työskentelystään, osaamisensa tasosta ja kehittämisen kohteista.

Opintojakson loppuarvioinnin kohteena ovat opiskelijan opintojaksolle määriteltyjen sisältöjen ja taitojen hallitseminen sekä työskentely.

Arvioitavina tuotoksina voidaan pitää erilaisia ohjelmistoharjoitteluja, päättelemistä ja laskutaitoa testaavia tehtäviä sekä erilaisiin tasokuvioihin ja kolmiulotteisiin kappaleisiin liittyviä havainnointi- ja havainnollistamistehtäviä.

Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla opit tasokuvioiden ja kolmiulotteisten kappaleiden pinta-alojen sekä tilavuuksien laskemista. Oma luovuutesi ja hahmottamiskykysi auttavat opintojaksolla, ja näitä taitoja pääset myös harjoittelemaan opintojakson aikana. Opintojakson ongelmat ovat helposti liitettävissä omaan arkielämääsi. Ohjelmistoharjoitukset auttavat ongelmien hahmottamista ja tuovat opintojakson matematiikan ymmärrettävään muotoon, kun myös kolmiulotteisten kappaleiden hahmottelu onnistuu.

Matemaattisia malleja, 2 op (MAB04)

Opintojakson moduulit

- Matemaattisia malleja, 2 op (MAB4), Pakollinen

Tavoitteet

Matemaattisia malleja

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *näkee reaalimaailman ilmiöissä säännönmukaisuuksia ja riippuvuuksia ja kuvaa niitä matemaattisilla malleilla*
- *arvioi lineaarisen ja eksponentiaalisen kasvun malleja muun muassa taulukkolaskentaohjelman avulla ja tekee ennusteita mallien avulla*
- *tottuu arvioimaan mallien hyvyyttä ja käyttökelpoisuutta*
- *osaa käyttää ohjelmistoja mallintamisessa, polynomi- ja eksponenttifunktion ominaisuuksien tutkimisessa sekä polynomi- ja eksponenttiyhtälöiden ratkaisussa sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Matemaattisia malleja

- *lineaarisen ja eksponentiaalisen mallin soveltaminen*
- *eksponenttiyhtälön ratkaiseminen*
- *ennusteet ja mallin hyvyys*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksolla opitaan luomaan matemaattisia malleja ilmiöille. Tarkasteltavat ilmiöt voivat olla matematiikan ulkopuolelta tulevia, esimerkiksi arkielämään, yhteiskuntaan tai ympäristöön liittyviä ilmiöitä. Luoduilla malleilla opitaan arvioimaan tekemisten vaikutuksia ja tekemään ennusteita, mitä ilmiön tulevaisuudessa tapahtuu. Luoduilla malleilla opiskelijan on mahdollista pohtia ihmiskunnan tekemisten vaikutuksia ympäristöön sekä kestävään kehitykseen. Opintojaksolla harjaannutaan ohjelmistojen käytössä, sillä hyödynnämme taulukkolaskentaohjelmia sekä kuvaajien piirto-ohjelmia mallien luomisessa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana opiskelija saa palautetta työskentelystään, osaamisensa tasosta ja kehittämisen kohteista.

Opintojakson loppuarvioinnin kohteena ovat opiskelijan opintojaksolle määriteltyjen sisältöjen ja taitojen hallitseminen sekä työskentely.

Arvioinnissa voidaan painottaa laskutaidon lisäksi taulukkolaskentaohjelmistojen käyttöä ja niiden avulla luotujen mallien hallitsemista. Arvioitavana on myös opiskelijan pohdinta valmiista tai itse luoduista malleista ja niiden hyvyydestä.

Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tällä opintojaksolla opit, kuinka tilastoista, mittaustuloksista tai havainnoista voidaan muodostaa matemaattisia malleja, kuten kaavoja, yhtälöitä tai kuvaajia. Opit sovittamaan havaintoaineiston datasta pisteitä ja luomaan niistä lineaarisen , polynomi- ja eksponenttifunktion kuvaajia. Opintojaksolla opit myös ratkaisemaan eksponenttiyhtälöitä ja pohtimaan luotujen mallien järkevyyttä. Luotujen mallien avulla voit tehdä arvioita siitä, mitä tulevaisuudessa tapahtuu.

Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAB05)

Opintojakson moduulit

- Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAB5), Pakollinen

Tavoitteet

Tilastot ja todennäköisyys

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu käsittelemään, havainnollistamaan ja tulkitsemaan tilastollisia aineistoja*
- *perehtyy todennäköisyyslaskennan perusteisiin ja sitä havainnollistaviin malleihin*
- *osaa käyttää ohjelmistoja digitaalisessa muodossa olevan datan hakemisessa, käsittelyssä ja tutkimisessa sekä havaintoaineiston tunnuslukujen määrittämisessä ja todennäköisyyslaskennassa.*

Keskeiset sisällöt

Tilastot ja todennäköisyys

- *tilastoaineiston havainnollistaminen ja tunnuslukujen määrittäminen*
- *regression ja korrelaation käsitteet*
- *havainto ja poikkeava havainto*
- *ennusteiden tekeminen*
- *todennäköisyyden käsite*
- *yhteen- ja kertolaskusääntö*
- *kombinaatiot ja tuloperiaate*
- *todennäköisyyslaskennan malleja*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla opitaan tuottamaan ja tulkitsemaan erilaisia tilastoja. Tilastoja voidaan luoda itse tai hakea eri verkkolähteistä. Tilastot voivat olla ajankohtaisiin ilmiöihin ja aiheisiin sekä eri tieteenaloihin liittyviä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana opiskelija saa palautetta työskentelystään, osaamisensa tasosta ja kehittämisen kohteista.

Opintojakson loppuarvioinnin kohteena ovat opiskelijan opintojaksolle määriteltyjen sisältöjen ja taitojen hallitseminen sekä työskentely.

Arvioinnin kohteena ovat tilastollisen tiedon hankinta ja tulkinta, erilaisten taulukkolaskentaohjelmalla tehtävien kaavioiden ja regressiosuorien tuottaminen ja tilastotieteisiin liittyvien käsitteiden ymmärtäminen sekä tiedon analysointi. Arvioitavana on myös tilastoihin sekä todennäköisyyksiin liittyvän laskutaidon hallitseminen.

Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla opit hakemaan ja analysoimaan tilastollista tietoa sekä laatimaan tilastoja itse. Harjaannut taulukkolaskentaohjelmistojen sujuvassa käytössä ja opit tuottamaan erilaisia kaavioita ja tiivistämään tilastollista tietoa. Tutustut todennäköisyyden eri malleihin sekä opit laskemaan todennäköisyyksiä yhteen- ja kertolaskusäännön avulla. Opit laskemaan esimerkiksi erilaisten arpa- ja korttipelien todennäköisyyksiä.

Talousmatematiikan alkeet, 1 op (MAB06)

Opintojakson moduulit

- Talousmatematiikan alkeet, 1 op (MAB6), Pakollinen

Tavoitteet

Talousmatematiikan alkeet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hallitsee talousmatematiikan peruskäsitteet ja -taidot*
- *syventää prosenttilaskennan taitojaan*
- *oppii kuvaamaan talouselämän asioiden kehittymistä*
- *osaa käyttää tietolähteitä ja ohjelmistoja laskelmien tekemisessä sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Talousmatematiikan alkeet

- *suhteellinen osuus, vertailu, muutoksen laskeminen*
- *indeksi*
- *korkokäsite, yksinkertainen korko*
- *verotus*
- *valuutat*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Talousmatematiikan alkeet -opintojaksossa lasketaan erilaisia veroja ja talletusten korkoja, mikä tukee opiskelijaa oman talouden suunnittelussa. Opitaan myös käyttämään taulukkolaskentaohjelmaa laskelmien tekemiseen, mikä on tärkeä osaamisalue työelämässä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Talousmatematiikan alkeet -opintojaksossa tutustutaan talouden mittareihin (indeksit, valuuttakurssit), jotka kuvaavat talouden tilaa eri maissa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana opiskelija saa palautetta työskentelystään, osaamisensa tasosta ja kehittämisen kohteista. Opintojakson loppuarvioinnin kohteena ovat opiskelijan opintojaksolle määriteltyjen sisältöjen ja taitojen hallitseminen sekä työskentely.

Talousmatematiikan alkeet -opintojaksossa arvioidaan monipuolista laskutaitoa indeksien ja korkolaskujen yhteydessä sekä erilaisten verotaulukoiden lukutaitoa. Ohjelmistotaidoista arvioidaan erityisesti laskelmien tekemistä taulukkolaskentaohjelmassa.

Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Talousmatematiikan alkeet -opintojaksossa syvennät prosenttilaskennan taitoja mm. vertailun ja muutoksen laskemisessa. Opit laskemaan talletuskorkoja, lukemaan erilaisia verotaulukoita ja laskemaan verojen suuruuksia. Tutustut esim. kuluttajahintaindeksin käyttöön hintatason, inflaation ja rahan ostovoiman mittarina ja vertailemaan eri valuutoissa ilmoitettuja rahasummia.

Talousmatematiikka, 1 op (MAB07)

Opintojakson moduulit

- Talousmatematiikka, 1 op (MAB7), Pakollinen

Tavoitteet

Talousmatematiikka

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *oppii hyödyntämään matemaattisia valmiuksiaan resurssien riittävyyteen, talouden suunnitteluun, yrittäjyyteen ja kannattavuuden laskentaan*
- *soveltaa lukujonojen kaavoja talouteen liittyvissä matemaattisissa ongelmissa*
- *oppii sovittamaan taloudellisiin tilanteisiin matemaattisia malleja ja ymmärtää niiden rajoitukset*
- *osaa hyödyntää ohjelmistoja laskelmien tekemisessä ja sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Talousmatematiikka

- *aritmeettinen ja geometrinen lukujono ja niiden summat*
- *korkolaskut: koron korko, nykyarvo ja diskonttaus*
- *talletukset ja lainat*
- *taloudellisiin tilanteisiin soveltuvia matemaattisia malleja, joissa hyödynnetään lukujonoja ja summia*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson aikana opitaan oman talouden suunnitteluun ja hallintaan liittyviä taitoja. Korkolaskenta, talletus- ja lainalaskenta sekä taulukkolaskenta ovat keskeisiä talous- ja yrittäjätaitoja, jotka opitaan talousmatematiikan opinnoissa. Opetus tukee opiskelijan yritteliäisyyttä ja opettaa työn loppuunsaattamisen merkityksen.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana opiskelija saa palautetta työskentelystään, osaamisensa tasosta ja kehittämisen kohteista.

Opintojakson loppuarvioinnin kohteena ovat opiskelijan opintojaksolle määriteltyjen sisältöjen ja taitojen hallitseminen sekä työskentely.

Talousmatematiikan opintojaksossa arvioidaan monipuolista lukujonojen käyttöä sovellustehtävissä ja korkolaskennan kaavojen hyödyntämistä. Ohjelmistotaidoista arvioidaan erityisesti lainalaskelmien tekemistä taulukkolaskentaohjelmassa.

Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tässä opintojaksossa opit oman talouden suunnitteluun ja hallintaan liittyviä taitoja. Korkolaskuissa tutustut koron koron periaatteeseen, erilaisiin lainoihin ja tekemään lainalaskelmia taulukkolaskentaohjelmalla. Opit myös hyödyntämään lukujonoja taloudellisissa sovelluksissa.

Matemaattinen analyysi, 2 op (MAB08)

Opintojakson moduulit

- Matemaattinen analyysi, 2 op (MAB8), Valinnainen

Tavoitteet

Matemaattinen analyysi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutkii funktion muutosnopeutta graafisin ja numeerisin menetelmin*
- *ymmärtää derivaatan tulkinnan funktion muutosnopeutena*
- *osaa tutkia polynomifunktion kulkua derivaatan avulla*
- *osaa määrittää sovellusten yhteydessä polynomifunktion suurimman ja pienimmän arvon*
- *osaa käyttää ohjelmistoja funktion kulun tutkimisessa sekä funktion derivaatan ja suljetun välin ääriarvojen määrittämisessä sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Matemaattinen analyysi

- *graafisia ja numeerisia menetelmiä*
- *polynomifunktion derivaatta*
- *polynomifunktion merkin ja kulun tutkiminen*
- *polynomifunktion suurimman ja pienimmän arvon määrittäminen suljetulla välillä*
- *funktion muutosnopeuden määrittäminen ohjelmistojen avulla*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Matemaattisen analyysin opintojaksossa ratkaistaan mm. talouteen ja geometriaan liittyviä sovellustehtäviä, jotka tutustuttavat opiskelijaa eri yhteiskunnallisilla aloilla tarvittavaan matematiikkaan.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Matemaattisen analyysin opintojaksossa monet sovellustehtävät liittyvät luonnontieteisiin, jolloin matematiikka toimii fysiikan tai kemian työvälineenä. Opintojaksossa käsitellyt asiat auttavat myös ymmärtämään fysiikan kaavoja ja lainalaisuuksia.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana opiskelija saa palautetta työskentelystään, osaamisensa tasosta ja kehittämisen kohteista.

Opintojakson loppuarvioinnin kohteena ovat opiskelijan opintojaksolle määriteltyjen sisältöjen ja taitojen hallitseminen sekä työskentely.

Matemaattinen analyysi -opintojaksossa arvioidaan derivoimistaitoja ja kykyä soveltaa derivaattaa erilaisissa tehtävissä. Ohjelmistotaidoista arvioidaan erityisesti funktion kulun graafista tutkimista sekä symbolisen laskimen hyödyntämistä derivoinnissa, funktion arvon laskemisessa ja yhtälön ratkaisussa.

Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Matemaattinen analyysi -opintojaksossa tutkit polynomifunktion ominaisuuksia: funktion kasvamista ja vähenemistä, funktion muutosnopeutta, funktion pienintä ja suurinta arvoa. Opit määrittämään funktion muutosnopeuden tangentin ja derivaatan avulla ja ratkaisemaan käytännön maksimointi- ja minimontitehtäviä. Opit hyödyntämään ohjelmistoja funktion kulun tutkimisessa ja sovellustehtävien ratkaisussa.

Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat, 2 op (MAB09)

Opintojakson moduulit

- Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat, 2 op (MAB9), Valinnainen

Tavoitteet

Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu normaalijakaumaan matemaattisena mallina*
- *tutustuu binomijakaumaan matemaattisena mallina*
- *vahvistaa ja monipuolistaa tilastojen käsittely- ja tutkimustaitojaan ohjelmistojen avulla*
- *tietää, kuinka lasketaan tilastollisiin jakaumiin liittyviä tunnuslukuja ja todennäköisyyksiä, ja osaa määrittää ne ohjelmistojen avulla*
- *ymmärtää luottamusvälin ja virhemarginaalin käsitteen ja osaa määrittää ne ohjelmistojen avulla.*

Keskeiset sisällöt

Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat

- *normaalijakauma ja jakauman normittamisen käsitteet (odotusarvo ja keskihajonta)*
- *toistokoe*
- *binomijakauma*
- *luottamusvälin ja virhemarginaalin käsite*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tilastotiede on matematiikan ala, joka on yhdistää matematiikan luonnontieteisiin ja yhteiskunnallisiin aloihin. Tilastollisen tiedon tuottaminen ja käsittely vaativat matemaattisten taitojen lisäksi lähdekriittisyyttä ja ohjelmistojen hallintaa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana opiskelija saa palautetta työskentelystään, osaamisensa tasosta ja kehittämisen kohteista. Opintojakson loppuarvioinnin kohteena ovat opiskelijan opintojaksolle määriteltyjen sisältöjen ja taitojen hallitseminen sekä työskentely.

Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat -opintojaksossa arvioidaan binomijakauman ja normaalijakauman soveltamista tunnuslukujen ja todennäköisyyksien määrittämisessä. Ohjelmistotaidoista arvioidaan erityisesti tunnuslukujen ja todennäköisyyksien määrittämistä ohjelmiston avulla sekä tilastojen käsittelytaitoja.

Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat -opintojakso vahvistaa MAB5-moduulissa oppimiasi tilastojen käsittelytaitoja ja todennäköisyyslaskennan periaatteiden hallintaa. Opit laskemaan kombinaatioita eli erilaisten järjestysten lukumääriä ja käyttämään binomijakaumaa ja normaalijakaumaa tunnuslukujen ja todennäköisyyden määrittämisessä. Opintojakson aikana opit myös käsittelemään tilastollista informaatiota ja arvioimaan tilaston luotettavuutta.

Lyhyen matematiikan abikertaus, 2 op (MAB10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- menestyminen matematiikan ylioppilaskokeessa

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- lukion lyhyen matematiikan sisältöjen kertaus
- matematiikan ylioppilaskokeen rakenne
- ylioppilaskokeen vastaustekniikka
- ylioppilaskokeessa tarvittavat ohjelmistot

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana opiskelija saa palautetta osaamisensa tasosta ja kehittämisen kohteista koko lukion lyhyen matematiikan osalta. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla kerrataan lukion lyhyen matematiikan sisällöt soveltuvin osin sekä valmistaudutaan matematiikan ylioppilaskirjoituksiin. Opintojaksolla harjoitellaan vastaustekniikkaa sekä tarvittavien ohjelmistojen käyttöä.

8.13.3. Matematiikan yhteinen opintokokonaisuus (MAY)

Opintojaksot

Luvut ja yhtälöt, 2 op (MAY01)

Opintojakson moduulit

- Luvut ja yhtälöt, 2 op (MAY1), Pakollinen

Tavoitteet

Luvut ja yhtälöt

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kertaa prosenttilaskennan periaatteet*
- *osaa käyttää verrannollisuutta ongelmanratkaisussa*
- *syventää murtolukujen laskutoimitusten osaamistaan*
- *kertaa potenssin laskusäännöt*
- *vahvistaa ymmärrystään funktion käsitteestä*
- *ymmärtää yhtälön ja yhtälöparin ratkaisemisen periaatteet*
- *oppii käyttämään ohjelmistoja funktion kuvaajan piirtämisessä, havainnoinnissa ja yhtälöiden ratkaisemisessa.*

Paikallinen lisäys

- harjaantuu sujuvaan laskimen käyttöön
- tutustuu sähköiseen vastaamiseen matematiikassa
- oppii suunnittelemaan ajankäyttöään ja ottamaan vastuuta opiskelustaan

Keskeiset sisällöt

Luvut ja yhtälöt

- *lukujoukot ja peruslaskutoimitukset*
- *luvun vastaluku, käänteisluku ja itseisarvo*
- *prosenttilaskenta*
- *potenssin laskusäännöt (eksponenttina kokonaisluku)*
- *suoraan ja kääntäen verrannollisuus*
- *funktio, kuvaajan piirto ja kuvaajan tulkinta*
- *ensimmäisen asteen yhtälön ratkaiseminen*
- *yhtälöpari*
- *neliö- ja kuutiojuuri*
- *potenssifunktio ja potenssiyhtälö (asteluvut 2 ja 3)*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson aikana opiskelijaa ohjataan tunnistamaan ja hyödyntämään omia matemaattisia vahvuuksiaan ja toisaalta kehittämiskohteitaan sekä huomaamaan, että menestyksellinen matematiikan opiskelu vaatii pitkäjänteistä työntekoa ja sinnikkyyttä.

Opiskelija oppii arvioimaan omia voimavarojaan ja suunnittelemaan ajankäyttöä. Opetuksessa tuetaan epävarmuuden sietokykyä ja vahvistetaan luottamusta omaan kykyyn oppia sekä kannustetaan vastuunottoon omasta oppimisesta. Opintojakson aikana luodaan työn tekemisen kulttuuri, joka arvostaa omaa ja muiden osaamista ja sallii erityisosaamista mutta myös epäonnistumisia.

Opintojakson aikana omaksutaan opiskelurutiinit, jotka tukevat omaa ja ryhmän opiskelua läpi lukion matematiikan opintojen.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana opiskelija saa palautetta työskentelystään, osaamisensa tasosta ja kehittämisen kohteista.

Opintojakson loppuarvioinnin kohteena ovat opiskelijan opintojaksolle määriteltyjen sisältöjen ja taitojen hallitseminen sekä työskentely.

Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tässä opintojaksossa kertaat, vahvistat, syvennät ja laajennat peruskoulussa opittuja matematiikan perustaitoja. Perehdyt lukualuisiin ja lukujen peruslaskutoimituksiin, kertaat prosenttilaskennan ja verrannollisuuden periaatteet sekä vahvistat ymmärrystäsi funktioista. Opintojakson aikana myös kehität opiskelutottumuksiasi sekä opit käyttämään niitä ohjelmistoja, joita tullaan hyödyntämään myöhemmissä matematiikan opinnoissa.

8.14. Musiikki (MU)

Oppiaine ja tehtävä

Lukiokoulutuksessa musiikin opetuksen tehtävänä on edistää opiskelijan aktiivista musiikillista toimintaa ja osallisuutta. Musiikin opetuksessa opiskelija tutustuu maailmaan moniaistisesti ja tutkii sitä etenkin kuulonvaraisesti. Hän syventää myönteistä suhdetta musiikkiin ja taiteelliseen ilmaisuun sekä pohtii niiden merkitystä elämässä.

Lukion musiikin opetus tarjoaa tilaisuuksia musiikillisten ilmaisutapojen kokeilemiseen, mielikuvituksen käyttöön ja taiteidenväliseen työskentelyyn. Luova tuottaminen ja uusien musiikillisten ratkaisujen etsiminen ovat prosesseja, jotka vaativat aikaa ja rauhaa ajatella. Ne kehittävät pitkäjänteisyyttä ja kykyä soveltaa opittua uusissa tilanteissa.

Musiikin opetuksen lähtökohtana ovat opiskelijoiden kokemukset ja musiikille antamat merkitykset. Omakohtainen musiikkisuhde vahvistaa itsetuntemusta ja kokonaisvaltaista hyvinvointia sekä musiikillisen identiteetin kehittymistä. Musiikin opetus myös syventää opiskelijan ymmärrystä musiikista yhteiskunnallisena ilmiönä. Musiikillinen ja muu taiteellinen työskentely antavat valmiuksia musiikilliseen kansalaisaktiivisuuteen, kulttuuriseen ja yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen sekä median ja ääniympäristön kriittiseen tarkasteluun.

Musiikin opiskelu tukee oppimista ja yhteisöllisyyttä monin tavoin. Yhteismusisointi on ainutlaatuista ryhmätoimintaa, joka vahvistaa vuorovaikutus- ja kommunikaatiotaitoja. Rakentava vuorovaikutus ja yhteensovittaminen avartavat opiskelijan näkemyksiä musiikista ja muista taiteista sekä kulttuurisista arvostuksista ja arvojärjestyksistä. Samalla kehittyvät muun muassa luovan ja kriittisen ajattelun taidot. Näitä taitoja opiskelija tarvitsee niin hyvän elämän rakentamisessa kuin eri alojen opinnoissa ja työtehtävissä.

Musiikkikäsitteiden merkitykset opitaan kehollisesti musiikillisessa toiminnassa auditiivisten, visuaalisten ja motoristen kokemusten kautta. Soivan äänimateriaalin lisäksi opetuksessa käytetään muun muassa puhetta, liikettä ja kuvia sekä erilaisia kirjoitettuja tekstejä, kuten nuotteja ja tabulatuureja.

Laaja-alainen osaaminen

Musiikin opiskelu on kokonaisvaltainen musiikillinen oppimisprosessi, jossa on kyse kehollisten, motoristen, kognitiivisten ja ilmaisutaitojen kehittämisestä sosiaalisessa vuorovaikutuksessa. Tämän lisäksi musiikilla oppiaineena on luonteva yhteys kaikkiin lukion laaja-alaisen osaamisen osa-alueisiin.

Musiikki on olennaiselta olemukseltaan yhteistoimintaa ja yhdessä tekemistä. Oppiaineena musiikki luo pohjaa ***hyvinvointi-*** *ja* ***vuorovaikutustaitojen*** *sekä* ***eettisyyden*** *kehittymiselle. Se tarjoaa opiskelijoille mahdollisuuksia ymmärtää itseään ja muita ihmisiä sekä musiikin merkityksiä elämässä. Musiikkia opiskellessaan opiskelija oppii tunnistamaan vahvuuksiaan ja myös vielä harjoiteltavia taitoja. Musiikillisen ja muun taiteellisen toiminnan kautta opiskelijat harjaantuvat ymmärtämään muiden ajatuksia ja tunteita, mikä on edellytys myötätunnon kehittymiselle ja kyvylle asettua toisen asemaan.*

Monipuolinen musiikin opetus kehittää opiskelijan ***luovaa ja monitieteistä osaamista****. Musiikillinen toiminta ohjaa ymmärtämään, että mielikuvitus ja kyky kuvitteluun ovat tärkeitä inhimillisiä ominaisuuksia. Ne auttavat katsomaan asioita toisin, ajattelemaan uusilla tavoilla ja ratkomaan käytännön ongelmia. Kyky kuvitteluun on tärkeää myös* ***ympäristöosaamisen*** *kannalta. Ekologinen kuvittelukyky auttaa näkemään vaihtoehtoisia valinnan mahdollisuuksia ja punnitsemaan toiminnan seurauksia kestävän elämäntavan näkökulmasta. Musiikin opetus vahvistaa esteettistä harkintakykyä ja auttaa hahmottamaan musiikin ja muiden tiedonalojen yhtymäkohtia. Olennaista taiteessa ja luovassa tuottamisessa on kuitenkin se, että ne auttavat näkemään toisissa täyden ihmisyyden taitoineen, tietoineen, kokemuksineen ja tunteineen.*

Globaali- ja kulttuuriosaamisen *sekä* ***yhteiskunnallisen osaamisen*** *kehittäminen kytkeytyy luontevasti musiikin opetuksen tavoitteisiin. Musiikki avaa näköalan ihmisenä olemiseen ja yhteiskuntaan. Musiikki ja muut taiteet avartavat ja laajentavat ajattelua, sisäistä katsetta, mikä auttaa näkemään esimerkiksi yli erilaisten raja-aitojen ja kohtaamaan konflikteja. Musiikillinen toiminta kehittää taitoa arvioida kriittisesti asioille annettuja ja ilmaisussa tuotettuja merkityksiä. Tällöin opiskelijoiden on mahdollista tarvittaessa vastustaa ajattelua, joka nojaa epädemokraattisiin arvoihin halventaen ihmisarvoa tai esimerkiksi muita kulttuureita. Musiikki opettaa opiskelijoita toimimaan vastuullisesti ja yhdessä yhteisen päämäärän hyväksi myös niiden kanssa, joiden lähtökohdat eroavat heidän omista lähtökohdista. Musiikin ja muun taiteen keinoin elämän vaikeidenkin aihepiirien käsittely on mahdollista.*

Musiikki on kulttuurinen ilmiö ja myös musiikin tekemisen tavat ovat kulttuurisia. Siksi musiikin opiskelu syventää opiskelijoiden ymmärrystä niin oman maan kuin muiden maiden kulttuureista ja kulttuuriperinnöistä. Näin musiikin opiskelu voi vahvistaa kulttuurisen moninaisuuden kunnioitusta ja ryhmien välistä dialogia.

Tavoitteet

Musiikin opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät musiikilliseen monipuolisuuteen, musiikilliseen luovaan ajatteluun, musiikin merkityksiin ja musiikilliseen vuorovaikutukseen sekä musiikin oppimiseen ja demokratiaan. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Musiikillinen monipuolisuus

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää edelleen musiikillista osaamistaan, kuten laulu-, soitto- ja kuuntelutaitoaan*
- *syventää musiikin eri tyyleihin, lajeihin ja historiaan liittyvää osaamistaan*
- *käyttää musiikkiteknologian mahdollisuuksia musiikin tekemisessä.*

Musiikillinen luova ajattelu

Tavoitteena on, että opiskelija

- *suhtautuu kiinnostuneesti ja uteliaasti musiikkiin sekä muuhun taiteelliseen ilmaisuun*
- *kokeilee rohkeasti uusia ja epätavallisiakin musiikillisia ideoita myös yhdessä muiden kanssa*
- *ymmärtää luovan prosessin luonnetta ja sietää keskeneräisyyttä.*

Musiikin merkitys ja musiikillinen vuorovaikutus

Tavoitteena on, että opiskelija

- *suhtautuu avoimesti ja arvostavasti eri kulttuureihin sekä käy dialogia musiikillisista kokemuksista*
- *oppii musiikin kautta suhtautumaan myötätuntoisesti monenlaisiin kokemuksiin ja elämäntilanteisiin*
- *osaa käyttää musiikkia hyvinvoinnin ylläpitämiseen ja edistämiseen*
- *huolehtii ääni- ja musisointiympäristön turvallisuudesta ja suojelee kuuloa.*

Musiikin oppiminen ja demokratia

Tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa musiikillisia vahvuuksiaan sekä rohkaistuu käyttämään ja kehittämään niitä*
- *asettaa tavoitteita musiikilliselle toiminnalleen ja kehittää toimintatapojaan*
- *osaa käyttää musiikillisia ja muita taiteellisia ilmaisukeinoja yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen*
- *ymmärtää ja tuntee vastuunsa sananvapautta, yksityisyyden suojaa ja tekijänoikeuksia koskevissa kysymyksissä.*

Osaamisen arviointi

Musiikin opetuksessa arviointi tukee myönteisesti jokaisen opiskelijan musiikillisen osaamisen kehittymistä ja musiikkisuhteen syvenemistä. Oppimisprosessin aikana opiskelija saa ja antaa monipuolista palautetta, mikä ohjaa häntä arvioimaan ja edistämään omaa oppimistaan.

Luottamuksellisessa ja turvallisessa ilmapiirissä tapahtuva arviointi kohdistuu koko musiikinopiskelun prosessiin, musiikille ominaisten työskentelytapojen kehittymiseen ja opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso sekä se, että opiskelijan osaaminen voi ilmetä millä tahansa musiikin osa-alueella.

Musiikissa arvioidaan opiskelijan musiikillista toimintaa koulussa ja erityisesti opintojaksojen aikana, ei hänen musikaalisuuttaan.

Opintojaksot

Intro - kaikki soimaan, 2 op (MU01)

Opintojakson moduulit

- Intro – kaikki soimaan, 2 op (MU1), Pakollinen

Tavoitteet

Intro – kaikki soimaan

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää äänenkäyttöään ja musisointitaitojaan*
- *uskaltaa käyttää musiikkia ilmaisunsa välineenä ja tuottaa musiikillisia ideoita*
- *harjaantuu hahmottamaan musiikin elementtejä kokemuksellisesti*
- *tutkii ja syventää omaa kuuntelusuhdettaan*
- *ymmärtää ja osaa soveltaa teknologian käyttömahdollisuuksia musiikissa*
- *ymmärtää musiikin merkityksiä ja merkityksellisyyttä elämässä ja yhteiskunnassa*
- *toimii edistäen turvallisen ääniympäristön syntymistä.*

Keskeiset sisällöt

Intro – kaikki soimaan

- *monipuoliset äänenkäyttöä sekä laulu- ja yhteismusisointitaitoja kehittävät tehtävät ja ohjelmisto*
- *luovaan tuottamiseen ja taiteelliseen ilmaisuun rohkaisevat tehtävät*
- *musiikin merkitysten pohdintaan innostava kuuntelu- ja musisointiohjelmisto*
- *musiikkiteknologian monipuolisen hyödyntämisen mahdollisuudet*
- *mahdollisuuksien mukaan konserttikäyntejä ja tutustumista muihin taide- ja kulttuuripalveluihin*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla vahvistetaan vuorovaikutustaitoja tekemällä musiikkia yhdessä. Yhteismusisointi on ryhmätoimintaa, joka vahvistaa yhteistyötaitoja. Yhteisen musiikillisen toiminnan kautta harjaannutaan ymmärtämään muiden tunteita ja kokemaan myötätuntoa.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksolla lisätään mahdollisuuksia ymmärtää itseä, muita ihmisiä ja elämän ilmiöitä musiikin kautta. Oma musiikkisuhde vahvistaa itsetuntemusta ja hyvinvointia.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnissa painotetaan opiskelijan omia vahvuuksia musiikilliseen toimintaan osallistumisessa. Keskeisin osa-alue arvioinnissa on yhteismusisointiin osallistuminen ja

musisointitaitojen kehittyminen vuorovaikutuksessa muun ryhmän kanssa. Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla kehitetään omaa musiikkisuhdetta ja tavoitellaan myönteistä suhtautumista musisointiin yhdessä toisten kanssa. Musiikin elementtejä ja merkityksiä käsitellään musisointitehtävien kautta. Opintojaksolla rohkaistaan monipuoliseen musiikilliseen ilmaisuun.

Syke - soiva ilmaisu, 2 op (MU02)

Opintojakson moduulit

- Syke - soiva ilmaisu, 2 op (MU2), Pakollinen

Tavoitteet

Syke - soiva ilmaisu

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää osaamistaan itselleen mieluisissa musiikillisissa ilmaisutavoissa*
- *kehittää yhteismusisointitaitojaan ja taiteellista ilmaisuaan*
- *analysoi musiikin kulttuurisia piirteitä ja merkityksiä*
- *heittäytyy rohkeasti tuottamaan musiikillisia ideoita.*

Keskeiset sisällöt

Syke - soiva ilmaisu

- *musiikillisen osaamisen eri osa-alueita kehittävä ohjelmisto*
- *suomalaiset ja opiskelijoiden omat musiikkikulttuurit*
- *luovaa ajattelua ja taiteellista ilmaisua edistävät tehtävät myös teknologiaa hyödyntäen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kehitetään kulttuuriosaamista musiikin näkökulmasta tutustumalla sekä omaan että muihin musiikkikulttuureihin ja oppimalla ymmärtämään niiden taustatekijöitä ja olennaisia piirteitä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnissa painotetaan opiskelijan omia vahvuuksia musiikilliseen toimintaan osallistumisessa. Keskeisin osa-alue arvioinnissa on yhteismusisointiin osallistuminen ja musisointitaitojen kehittyminen vuorovaikutuksessa muun ryhmän kanssa. Opintojakson tavoitteena on oppia musiikkikulttuureiden piirteitä musiikillisen toiminnan kautta. Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tutustutaan omaan ja muihin musiikkikulttuureihin musisoiden ja kuunnellen musiikkia. Omia musisointitaitoja kehitetään taiteellisen ilmaisun välineenä.

Genre - globaali uteliaisuus, 2 op (MU03)

Opintojakson moduulit

- Genre - globaali uteliaisuus, 2 op (MU3), Valinnainen

Tavoitteet

Genre - globaali uteliaisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää musiikin kulttuurisidonnaisuutta ja kulttuurien välisiä kytköksiä*
- *suhtautuu uteliaasti ja perehtyy kokemuksellisesti itselleen uusiin musiikin lajeihin ja musiikkikulttuureihin*
- *hahmottaa itsensä osana globaalia musiikillista maailmaa*
- *tunnistaa omat lähtökohtansa sekä kulttuurien välisen vastavuoroisuuden haasteet ja mahdollisuudet.*

Keskeiset sisällöt

Genre - globaali uteliaisuus

- *erilaiset musiikinlajit, musiikkityylit ja -kulttuurit sekä niihin kytkeytyvät merkitykset ja arvostukset*
- *musiikkikulttuurit kulttuurin osana*
- *monipuolinen työskentely erilaisten musiikkien kanssa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Eri musiikkityylien kulttuurisidonnaisuuden tarkastelu avartaa musiikin kautta yhteiskunnallista ajattelua sekä syventää opiskelijan ymmärrystä musiikista yhteiskunnallisena ilmiönä

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla opiskellaan erilaisia musiikin lajeja ja musiikkityylejä, mikä auttaa ymmärtämään musiikin kulttuurisidonnaisuutta.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnissa painotetaan opiskelijan omia vahvuuksia musiikilliseen toimintaan osallistumisessa. Keskeisin osa-alue arvioinnissa on yhteismusisointiin osallistuminen ja musisointitaitojen kehittyminen vuorovaikutuksessa muun ryhmän kanssa. Opintojaksolla arvioidaan musiikin ilmaisukeinojen kehittymistä sekä musiikillisen osaamisen laajenemista erilaisia musiikkityylejä käsiteltäessä. Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tutustutaan erilaisiin musiikin lajeihin ja musiikkityyleihin. Musiikillisia ilmaisu- ja työtapoja käytetään monipuolisesti. Opintojaksolla voidaan vierailla esimerkiksi konserteissa.

Demo - luovasti yhdessä, 2 op (MU04)

Opintojakson moduulit

- Demo - luovasti yhdessä, 2 op (MU4), Valinnainen

Tavoitteet

Demo - luovasti yhdessä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää luovaa osaamistaan musiikillisessa tai taiteidenvälisessä prosessissa*
- *ottaa vastuuta ryhmän musiikillisesta toiminnasta*
- *syventää ymmärrystään musiikillisen vaikuttamisen ja vuorovaikutuksen tavoista*
- *hahmottaa musiikin suhdetta muihin taiteenlajeihin ja mediaan.*

Keskeiset sisällöt

Demo - luovasti yhdessä

- *moduulin tavoitteiden toteuttamistavan ja ohjelmiston opiskelijalähtöinen suunnittelu*
- *musiikillinen tai taiteidenvälinen ryhmän resurssien mukaan*
- *musiikin vaikuttavuus esimerkiksi vuorovaikutuksessa, lyriikassa ja muissa taiteissa, mediassa tai yhteiskunnassa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla kehitetään luovaa osaamista yhteydessä muihin taiteen lajeihin ja syvennetään ymmärrystä musiikin vaikuttavuudesta mediassa ja yhteiskunnassa erilaisten tehtävien ja projektien avulla.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla arvioidaan opiskelijan musiikillista toimintaa hänen kehittäessään luovaa osaamistaan. Opiskelijalähtöinen suunnittelu, vuorovaikutus ja vastuun ottaminen ovat työskentelyprosessin arvioinnin kohteena. Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla kehitetään luovaa osaamista musiikillisessa tai taiteidenvälisessä prosessissa. Opintojaksolla tutustutaan musiikin käyttöön ja vaikutusmahdollisuuksiin eri taidemuodoissa ryhmän kiinnostuksen mukaan. Erilaiset opiskelijalähtöiset projektit ryhmän resurssit huomioiden ovat mahdollisia. Opintojaksolla voidaan vierailla kulttuurilaitoksissa tai -tapahtumissa.

Musiikkiprojekti, 2 op (MU05)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija suunnittelee ja toteuttaa itsenäisesti musiikillisen kokonaisuuden.

- Opiskelija tuo esiin omaa musiikkisuhdettaan ja osoittaa musiikin opintojaksoilla opittuja taitoja.
- Opiskelija soveltaa työskentelyn ja ajankäytön taitoja projektissa.
- Opiskelija rohkaistuu oman musiikkiosaamisensa esille tuomiseen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- projekti, joka voi koostua oman musiikin tekemisestä, sovittamisesta tai soveltamisesta valittuun käyttötarkoitukseen
- omakohtaisten musiikin merkitysten, tunteiden ja kokemusten käsittely
- monipuolinen työskentely projektin aiheen mukaan

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Oma musiikkiprojekti lisää kykyä ymmärtää itseä ja muita ihmisiä. Omat vahvuudet harjaantuvat musiikkiprojektia työstettäessä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi kohdistuu sekä projektin suunnitteluun että toteutukseen. Projektin työskentelyn eri vaiheita ja osaamisen kehittymistä arvioidaan yhdessä opiskelijan kanssa. Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tehdään itsenäinen musiikillinen kokonaisuus, joka voi olla esimerkiksi pieni konsertti, äänite, tutkielma tai kokonaan omaa musiikkia. Opintojaksolla annetaan opastusta aiheen valintaan ja projektin työstämiseen. Omassa projektissa voi yhdistää eri taideiden aloja omien vahvuuksien ja mieltymysten mukaan.

Kuoro 1, 2 op (MU06)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- oman äänenmuodostuksen kehittäminen
- moniäänisen laulamisen oppiminen
- esiintymisvarmuuden lisääntyminen
- yhteisöllisyyden kokeminen musiikissa

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- äänenmuodostus ja hengitystekniikka
- monipuolinen ääniharjoitus- ja lauluohjelmisto
- kuorolaulun harmonian ja soinnin kuunteleminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Kuorossa laulaminen kehittää omaa äänenkäyttöä ja hyvinvointia. Kuorolaulu antaa vahvan yhteisöllisyyden kokemuksen.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi koostuu kuoroharjoituksiin ja kuorotoimintaan osallistumisesta. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla harjoitellaan äänenmuodostusta ja hengitystekniikkaa, mikä kehittää omaa äänenkäyttöä. Kuorolaulaminen lisää yhteisöllisyyden kokemista ja antaa esiintymiskokemusta. Kuorossa opetellaan laulamista moniäänisessä kokoonpanossa. Kuorossa voi myös kokeilla kuoronjohtamista.

Kuoro 2, 2 op (MU07)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- oman äänenmuodostuksen kehittäminen
- moniäänisen laulamisen oppiminen
- esiintymisvarmuuden lisääntyminen
- yhteisöllisyyden kokeminen musiikissa

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- äänenmuodostus ja hengitystekniikka
- monipuolinen ääniharjoitus- ja lauluohjelmisto
- kuorolaulun harmonian ja soinnin kuunteleminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Kuorossa laulaminen kehittää omaa äänenkäyttöä ja hyvinvointia. Kuorolaulu antaa vahvan yhteisöllisyyden kokemuksen.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi koostuu kuoroharjoituksiin ja kuorotoimintaan osallistumisesta. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla harjoitellaan äänenmuodostusta ja hengitystekniikkaa, mikä kehittää omaa äänenkäyttöä. Kuorolaulaminen lisää yhteisöllisyyden kokemista ja antaa esiintymiskokemusta. Kuorossa opetellaan laulamista moniäänisessä kokoonpanossa. Kuorossa voi myös kokeilla kuoronjohtamista.

Orkesteri, 2 op (MU08)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- yhteissoittovalmiuksen kehittyminen
- esiintymisvarmuuden lisääntyminen
- yhteisöllisyyden kokeminen musiikissa

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- monipuolinen orkesterimusiikkiohjelmisto
- koulun juhliin ja tapahtumiin osallistuminen
- orkesterin johtamisen harjoittelu

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla tehdään musiikkia yhdessä soittamalla, mikä harjaannuttaa yhteistyötaitoja ja auttaa ymmärtämään muiden tunteita ja ajatuksia.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi koostuu orkesteritoimintaan osallistumisesta. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Orkesterissa kehitetään yhteissoittovalmiuksia osallistumalla orkesterin harjoituksiin sekä koulun juhliin ja muihin tilaisuuksiin. Orkesterikurssilla voidaan tehdä yhteistyötä kuorokurssin kanssa. Kurssilla on mahdollisuus harjoitella orkesterin johtamista.

Musiikin lukiodiplomi, 2 op (MULD06)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

8.15. Opinto-ohjaus (OP)

Oppiaine ja tehtävä

Opinto-ohjauksen tehtävänä on tarjota opiskelijalle mahdollisuus hankkia sellaisia tietoja ja taitoja, joita hän tarvitsee elämässä, opiskelussa ja työelämässä. Opinto-ohjauksella tarkoitetaan toimia,

joiden avulla opiskelija vahvistaa toimijuuttaan, toimintakykyään, oppimaan oppimistaan sekä urasuunnittelutaitojaan. Toimijuudella tarkoitetaan tässä yhteydessä opiskelijan kykyä rakentaa tulevaisuuttaan sekä taitoa tehdä opintoihin ja työuraan liittyviä päätöksiä. Opinto-ohjauksen avulla vahvistuu opiskelijan usko omiin mahdollisuuksiin saavuttaa asettamansa tavoitteet ja opiskelija luottaa selviytyvänsä muutostilanteista.

Opinto-ohjaus yhdistää lukiota yhteiskuntaan ja työelämään. Sen avulla edistetään oikeudenmukaisuuden, yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja osallisuuden toteutumista sekä ehkäistään syrjäytymistä koulutuksesta ja työelämästä. Sukupuolitietoisella ohjauksella pyritään purkamaan segregoituneita koulutusalavalintoja ja työmarkkinoita. Opinto-ohjauksessa kehittyvät tiedot ja taidot edistävät osaavan työvoiman saatavuutta sekä osaamisen kysynnän ja tarjonnan yhteensovittamista tulevaisuuden työelämässä.

Laaja-alainen osaaminen

Opinto-ohjauksessa opiskelija oppii tietoja ja taitoa toimia vastuullisena kansalaisena ja osallistua aktiivisesti yhteiskunnan toimintaan. Hän omaksuu elinikäisen oppimisen taitoja, urasuunnittelutaitoja ja työelämävalmiuksia. Opiskelija pohtii toimintaansa ja työskentelee rakentavasti muiden kanssa. Opinto-ohjauksen avulla opiskelija kehittää ***yhteiskunnallista*** *ja* ***vuorovaikutusosaamistaan****.*

Opiskelija osaa opinto-ohjauksen tuella etsiä aktiivisesti tietoa, tarkastella sitä kriittisesti ja soveltaa sitä. Hän oppii kehittämään ***hyvinvointiosaamistaan.*** *Opiskelija harjaantuu tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja oppii kohtaamaan epävarmuutta sekä hakemaan tarvittaessa ohjausta ja neuvontaa.*

Opinto-ohjauksen avulla opiskelija kehittää ***monitieteisen ja luovan osaamisen*** *tavoitteiden mukaista sinnikkyyttä, ongelmanratkaisukykyä ja uteliaisuutta uusia oppimismahdollisuuksia kohtaan. Hän kehittää* ***eettisen ja ympäristöosaamisen*** *sekä* ***globaali- ja kulttuuriosaamisen*** *tavoitteissa linjattua halua kehittyä mainittujen osaamisalueiden ja elämän eri osa-alueilla.*

Tavoitteet

Opinto-ohjaus tukee opiskelijan uskoa tulevaisuuteen ja antaa hänelle rohkeutta vaikuttaa siihen.

Opinto-ohjauksen tavoitteena on, että

opiskelija

- *löytää omat elinikäistä oppimista tukevat tapansa oppia*
- *saa tukea elämänsuunnitteluun ja -hallintaan sekä koulutukseen ja uravalintoihin liittyviin päätöksiin*
- *suunnittelee ja hallitsee ajankäyttöään*
- *osaa arvioida toimijuuttaan ja voimavarojaan, ohjaus- ja tuentarvettaan sekä ryhmätyö- ja vuorovaikutustaitojaan*
- *tunnistaa arvojen, uskomusten ja itselleen merkittävien ihmisten vaikutusta valintoihin ja päätöksiin*
- *oppii itsearviointitaitoja sekä osaa kartoittaa ja sanoittaa osaamistaan ja vahvuuksiaan*
- *tuntee keskeiset jatkokoulutuksiin, työelämään ja urasuunnitteluun liittyvät tietolähteet, ohjauspalvelut ja hakujärjestelmät sekä osaa käyttää niissä olevaa informaatiota urasuunnittelussa ja jatko-opintoihin hakeutumisessa*
- *oppii arvioimaan omien opiskelu- ja urasuunnittelutaitojensa kehittymistä*
- *harjaantuu arvioimaan tiedonhankintataitojaan ja tieto- ja viestintäteknologian taitojaan koulutus- ja työelämätiedon hankkimisessa*

- *kiinnittää huomiota taitoonsa tunnistaa eri tietolähteiden luotettavuutta ja tarkoituksenmukaisuutta omassa urasuunnittelussaan*
- *toimii ja arvioi toimintaansa digitaalisissa tai muissa ympäristöissä, joissa käydään urasuunnitteluun liittyvää keskustelua.*

Osaamisen arviointi

Opinto-ohjauksesta ei anneta arvosanaa kuten muista oppiaineista, vaan opintojaksoista annetaan suoritusmerkinnät. Opinto-ohjauksessa arviointi perustuu opiskelijan itsearviointiin sekä vuorovaikutteiseen, ohjaavaan ja kannustavaan palautteeseen eri ohjaustoimien yhteydessä. Jokainen opiskelija asettaa itselleen omat tavoitteensa, joiden toteutumista ohjauksessa seurataan.

Opintojaksot

OPO1, 2 op (opo1)

Opintojakson moduulit

- Minä opiskelijana, 2 op (OP1), Pakollinen

Tavoitteet

Minä opiskelijana

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa ja osaa sanoittaa vahvuuksiaan, osaamistaan ja kiinnostuksen kohteitaan*
- *tuntee lukio-opintojen käytänteet ja opintojen rakenteen*
- *asettaa valintojaan tärkeysjärjestykseen suhteessa omiin suunnitelmiinsa*
- *osaa lukiossa tarvittavat opiskelutaidot ja -menetelmät sekä työtavat*
- *tunnistaa henkilökohtaisen opintosuunnitelman merkityksen urasuunnittelun kannalta*
- *osaa suunnitella opintojaan suhteessa ylioppilastutkinnon suorittamiseen liittyviin vaatimuksiin*
- *ymmärtää, miten tehdyt valinnat vaikuttavat mahdollisuuksiin hakeutua jatko-opintoihin*
- *osaa suunnitella ajankäyttönsä siten, että selviytyy opiskelun ja muun elämän vaatimuksista*
- *tunnistaa tapoja edistää hyvinvointiaan ja toimintakykyään.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tuntee ja tunnustaa oman osaamisensa
- Opiskelija kehittää opiskelutaitojaan sekä työtapojaan
- Opiskelija ymmärtää opintojen vaikutuksen jatko-opintoihin haettaessa
- Opiskelija kykenee tunnistamaan oman hyvinvoinnin ja toimintakyvyn tilan

Keskeiset sisällöt

Minä opiskelijana

- *henkilökohtainen opintosuunnitelma: opiskelu-, ylioppilastutkinto- sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelma*
- *itsetuntemus ja omat vahvuudet sekä oman osaamisen monipuolinen tunnistaminen, kehittäminen ja dokumentointi*
- *toimijuus, arjen- ja elämänhallintataidot, minäpystyvyys sekä toimintakyky*
- *hyvinvointi, opiskelukyky, tasapainoinen elämä*
- *opiskelu- ja tiedonhankintataidot, oppimaan oppiminen*
- *jatko-opintoihin ja tulevaisuuden suunnitteluun liittyvät tietolähteet, digitaaliset ohjauspalvelut ja hakujärjestelmät*

- *työelämään sekä toisen ja korkea-asteen koulutuspaikkoihin tutustuminen*
- *lukio-opintojen kannalta kulloinkin ajankohtaiset asiat*

Paikallinen lisäys

- Tehdään opon avustuksella opiskelu- ja alustava ylioppilastutkintosuunnitelma
- Suunnitellaan opon avustuksella urasuunnitelma
- Opetellaan käyttämään ja etsimään tulevaisuuden suunnittelun tietolähteitä
- Tutustutaan pääasiassa korkea-asteen koulutuspaikkoihin
- Tunnistetaan tasapainoisen elämän kriteerit ja pyritään niihin
- Itsetuntemuksen kehittäminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opinto-ohjauksen oppitunneilla suunnitellaan opinnoissa selviytymisen aikataulua. Pohditaan unen merkitystä oppimiseen ja koko hyvinvointiin. Kertaillaan eri opiskelutekniikoita, jotta opiskelu sujuisi mahdollisimman mutkattomaksi. Tutustutaan koulun tarjoamiin tukimuotoihin ja siihen, miten ja milloin niitä on syytä käyttää.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija pohtii toimintaansa ja työskentelee rakentavasti muiden kanssa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opinto-ohjauksen oppitunneilla etsitään aktiivisesti tietoa jatko-opinnoista ja tarkastellaan sitä kriittisesti. Harjaannutaan hakemaan ohjausta ja neuvontaa. Opiskelija omaksuu elinikäisen oppimisen taitoja, urasuunnittelutaitoja ja työelämävalmiuksia.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Kurssi arvioidaan S-merkinnällä.

Opintojaksoa kohden voi olla pois korkeintaan kolme kertaa ja silloinkin poissaolo korvataan opinto-ohjaajan antamilla lisätehtävillä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija saa lukio-opintojen aloittamiseen ja suorittamiseen sekä jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyvät keskeiset tiedot ja taidot. Opintojakson aikana laaditaan henkilökohtainen opintosuunnitelma (opiskelu-, ylioppilastutkinto- sekä alustava jatko-opinto- ja urasuunnitelma). Lisäksi tutustutaan kunkin opiskelijan vahvuuksiin, kiinnostuksen kohteisiin ja oman osaamisen tunnistamiseen sekä elämänhallintataitoihin (toimintakykyyn, hyvinvointiin ja tasapainoiseen elämään). Opintojaksolla harjoitellaan ajankäyttö-, opiskelu- ja tiedonhankintataitoja sekä tutustutaan ohjauspalveluihin ja erityisesti kolmantena lukiovuonna hakujärjestelmiin. Opintojaksolla käsitellään kaikille opiskelijoille yhteisiä, lukio-opintoihin, ylioppilastutkintoon, jatko-opintoihin ja ammatti- ja urasuunnitteluun liittyviä kysymyksiä sekä kulloinkin lukio-opintojen kannalta ajankohtaisia asioita. OPO1-opintojakson kaksi ensimmäistä osaa suoritetaan ensimmäisen lukiovuoden aikana, kolmas osa kolmannen lukiovuoden aikana.

OPO2, 2 op (opo2)

Opintojakson moduulit

- Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus, 2 op (OP2), Pakollinen

Tavoitteet

Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa suunnitella tulevaisuuttaan sekä tuntee koulutusvaihtoehtoja ja työelämän mahdollisuuksia muuttuvassa maailmassa*
- *syventää osaamistaan itsetuntemuksen sekä elämänsuunnittelu- ja elämänhallintataitojen osalta*
- *tunnistaa ja osaa sanoittaa sekä dokumentoida osaamistaan*
- *tuntee keskeiset työelämätaidot ja osaa arvioida osaamistaan suhteessa niihin*
- *tuntee työelämän ja työllistymisen eri muotoja sekä ymmärtää yhteiskunnan ja talouden muutosten merkityksen työllisyyden näkökulmasta*
- *tuntee yrittäjyyden eri muotoja ja osaa arvioida omaa suhdettaan yrittäjyyteen*
- *tuntee kansainvälisiä koulutus- ja työllistymisvaihtoehtoja*
- *osaa toimia monikulttuurisissa toimintaympäristöissä*
- *tuntee itsensä kannalta olennaiset jatkokoulutusvaihtoehdot ja niiden pääsyvaatimukset sekä valintaprosessit*
- *osaa hakea töitä ja tunnistaa erilaisia työllistymismahdollisuuksia.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija osaa suunnitella tulevaisuuttaan
- Opiskelija tuntee eri koulutusvaihtoehdot
- Tuntee keskeiset työelämätaidot ja osaa arvioida omaa osaamistaan suhteessa niihin
- Tuntee itsensä kannalta sopivat koulutukset
- Osaa hakeutua jatkokoulutukseen
- Osaa hakea töitä
- Tunnistaa ja osaa sanoittaa omaa osaamistaan

Keskeiset sisällöt

Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus

- *henkilökohtaisen opinto-, ylioppilastutkinto- sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman päivittäminen*
- *jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelu, jatko-opintoihin hakeutuminen Suomessa ja ulkomailla*
- *työelämätietous ja -taidot, yrittäjyys muuttuvassa ja monimuotoisessa maailmassa*
- *työelämään sekä jatko-opintoihin tutustuminen ja kokemusten hankkiminen*
- *oman talouden hallinta, opintotuki ja asuminen*
- *oman hyvinvoinnin edistäminen*
- *tulevaisuuden ennakointiosaaminen sekä kyky tunnistaa oppimistarpeensa suhteessa tulevaisuuden osaamistarpeisiin*
- *lukio-opintojen kannalta kulloinkin ajankohtaiset asiat*

Paikallinen lisäys

- Päivitetään opiskelusuunnitelma opon kanssa
- Päivitetään ylioppilaskirjoituksen suunnitelma opon kanssa
- Pohditaan tarkemmin urasuunnitelmaa

- Jatko-opintoihin tutustuminen, lähinnä korkea-aste

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija harjaantuu tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja heikkouksiaan. Osaa hakea tarvittaessa apua. Opiskelija työskentelee rakentavasti muiden kanssa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Poissaoloja saa olla enintään kolme ja nekin korvataan opon antamilla ylimääräisillä tehtävillä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson keskeisenä tavoitteena on lisätä opiskelijan opiskeluvalmiuksia, parantaa hänen itseluottamustaan ja ohjata perehtymään jatkokoulutusmahdollisuuksiin ja työelämään - opiskelijoille järjestetään mahdollisuuksia tutustua korkeakouluopintoihin ja työelämään. Keskeisiä teemoja ovat jatko-opintojen lisäksi työelämä, yrittäjyys ja tulevaisuuden ennakointiosaaminen. Opintojakson aikana päivitetään henkilökohtaista opintosuunnitelmaa (opiskelu-, ylioppilastutkinto- sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelma) sekä harjoitellaan työnhakua laatimalla työhakemus ja CV. Opintojakson aikana käsitellään myös lukio-opintojen kannalta kulloinkin ajankohtaisia asioita. Opintojakso suoritetaan toisen lukiovuoden aikana.

8.16. Psykologia (PS)

Oppiaine ja tehtävä

Psykologian tehtävä on antaa opiskelijalle valmiuksia havainnoida, ymmärtää ja arvioida ihmisen psyykkistä toimintaa ja siihen vaikuttavia sosiaalisia, kulttuurisia ja biologisia tekijöitä. Opetuksessa perehdytään psykologian tieteenalan kieleen, käsitteisiin ja tapoihin rakentaa tietoa. Oppiaineen sisällöt perustuvat tutkimustietoon, joka tuodaan lähelle opiskelijaa kytkemällä se ihmisen toiminnan ja arjen ilmiöiden ymmärtämiseen. Psykologian moninäkökulmaisuus sekä empiirinen ja reflektiivinen ote kehittävät laajasti opiskelijan ajattelun taitoja. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään psyykkisten, biologisten, sosiaalisten ja kulttuuristen tekijöiden välistä vuorovaikutusta ja vastavuoroista riippuvuutta sekä vahvistamaan taitoa arvioida ja soveltaa oppimaansa.

Psykologian opetuksessa käytetään monipuolisia ja opiskelijaa aktivoivia menetelmiä sekä hyödynnetään digitaalisuuden ja erilaisten oppimisympäristöjen mahdollisuuksia. Psykologiassa on luontevaa tehdä yhteistyötä eri oppiaineiden kanssa. Psykologian oppiaineeseen sisältyviä ilmiöitä tarkastellaan erityisesti biologiassa, terveystiedossa, opinto-ohjauksessa, filosofiassa, uskonnossa ja elämänkatsomustiedossa kullekin oppiaineelle ominaisella tavalla. Opetuksessa tehdään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä yliopistojen ja korkeakoulujen kanssa.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat yhdessä psykologian oppiaineen tavoitteiden kanssa.

***Hyvinvointiosaamisen** näkökulmasta psykologian tiedot ja taidot tukevat itsetuntemusta, itsensä kehittämistä, muiden ihmisten ymmärtämistä sekä psyykkisen hyvinvoinnin ylläpitämistä.*

Psykologian opetus tukee opiskelijan identiteetin rakentamista ja antaa valmiuksia tarkastella omaa psyykkistä hyvinvointia sekä tehdä sitä tukevia ratkaisuja. Psykologian tietojen pohjalta opiskelija saa välineitä ymmärtää sosiaalisten suhteiden, tunteiden säätelytaitojen ja resilienssin merkitystä kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin ylläpitämisessä ja palauttamisessa.

Psykologian opetuksessa käytetään dialogisia ja reflektiivisiä menetelmiä, jotka vahvistavat opiskelijan ***vuorovaikutusosaamista****. Psykologian opiskelu kehittää taitoja tunnistaa sosiaalisessa vuorovaikutuksessa tärkeitä tunteita niin itsessä kuin muissa. Psykologian opetus kehittää valmiuksia rakentavaan viestintään sekä ymmärrystä empatian merkityksestä sosiaalisissa suhteissa.*

Psykologian opiskelu tukee laajasti opiskelijan ***monitieteistä ja luovaa osaamista****. Perehtyminen oppimisen psykologiaan antaa opiskelijalle valmiuksia tiedostaa, arvioida ja kehittää omia oppimisen taitojaan. Psykologiassa ihmisen toimintaa tarkastellaan monipuolisesti luonnontieteellisestä, yhteiskuntatieteellisestä ja käyttäytymistieteellisestä näkökulmasta. Ihmisen tiedonkäsittelyn rajoitusten ja mahdollisuuksien käsittely tukee kriittisen ajattelun kehittymistä ja monilukutaitoa. Oppiaineen soveltava luonne luo perustaa luovalle tiedonkäsittelylle.*

Psykologian opiskelu kehittää opiskelijan itsetuntemusta, mikä tukee urasuunnittelua, työelämävalmiuksia ja muuta ***yhteiskunnallista osaamista****. Psykologian opiskelu antaa valmiuksia ymmärtää esimerkiksi pystyvyysuskomusten, itsensä kehittämisen ja tavoitteiden asettamisen merkitystä yritteliään asenteen taustalla.*

Psykologian opiskelu antaa välineitä ymmärtää ihmisten arvojen, asenteiden ja käyttäytymisen eroja ***eettisissä*** *kysymyksissä. Psykologian sisällöt lisäävät ymmärrystä maailmankuvan merkityksestä ihmisen ajattelulle ja toiminnalle tukien* ***ympäristöosaamisen*** *kehittymistä.*

Psykologia antaa tutkimustietoon perustuvia näkökulmia siihen, mikä ihmisyydessä on universaalia ja mikä kulttuurisidonnaista. Psykologian opiskelu kehittää valmiuksia ymmärtää yksilöiden välisiä eroja ja kulttuurien moninaisuutta ja kehittää siten ***globaali- ja kulttuuriosaamista****.*

Tavoitteet

Psykologian opetuksen yleisenä tavoitteena on, että

opiskelija

- *hahmottaa tutkimustiedon pohjalta ihmisen toiminnan kokonaisuutena, joka perustuu psyykkisten, biologisten, sosiaalisten ja kulttuuristen tekijöiden vuorovaikutukseen*
- *hallitsee psykologian keskeisiä käsitteitä ja kysymyksenasetteluja sekä osaa perustella väitteitä psykologian tietojen ja näkökulmien pohjalta*
- *osaa hankkia psykologista tietoa eri tietolähteistä ja kykenee arvioimaan tiedon luotettavuutta ja pätevyyttä*
- *pystyy arvioimaan psykologisen tutkimuksen mahdollisuuksia, rajoituksia ja eettisiä näkökulmia sekä hallitsee tutkimustiedon soveltamisen ja kriittisen ajattelun taitoja*
- *ymmärtää psykologista tietoa siten, että ppystyy soveltamaan tietojaan oman hyvinvointinsa edistämiseen, ihmissuhteidensa ja vuorovaikutustaitojensa vahvistamiseen sekä omien opiskelu- ja ajattelutaitojensa kehittämiseen*
- *osaa hyödyntää ja soveltaa psykologian tietoja laaja-alaisten ilmiöiden jäsentämiseen ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämiseen.*

Osaamisen arviointi

Psykologian oppiaineessa arvioinnin tehtävänä on tukea opiskelijan oppimista sekä antaa palautetta oppimisprosessista ja osaamisesta. Arvioinnin avulla opiskelijaa kannustetaan ajattelun taitojen monipuoliseen kehittämiseen. Arviointiin kuuluu sekä oppimisprosessin aikainen palaute että opitun ja osaamisen arviointi. Arviointi kohdistuu laaja-alaisen osaamisen ja psykologian yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön, ja siinä kiinnitetään huomiota sekä opiskelijan tiedolliseen että tiedonkäsittelyn osaamiseen. Tiedollisessa osaamisessa kiinnitetään huomiota psykologisen tiedon ja käsitteistön hallintaan. Tiedonkäsittelyn osaamisen arvioinnissa painottuu taito analysoida, soveltaa ja arvioida psykologista tietoa ja tutkimuksia. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota myös tiedon hankinnan ja esittämisen taitoihin.

Opintojaksot

Toimiva ja oppiva ihminen, 2 op (PS01)

Opintojakson moduulit

- Toimiva ja oppiva ihminen, 2 op (PS1), Pakollinen

Tavoitteet

Toimiva ja oppiva ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää, millainen tiede psykologia on ja että psykologinen tieto perustuu tutkimuksiin*
- *osaa kuvailla tieteellisen ajattelun peruspiirteitä psykologian näkökulmasta*
- *osaa selittää tietoisen ja ei-tietoisen toiminnan luonnetta ja eroja*
- *osaa eritellä ihmisen toimintaan liittyviä psyykkisiä, biologisia, sosiaalisia ja kulttuurisia tekijöitä*
- *tutustuu johonkin hyvinvoinnin ilmiöön psyykkisestä, biologisesta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta näkökulmasta*
- *osaa eritellä oppimiseen liittyviä psyykkisiä, biologisia, sosiaalisia ja kulttuurisia tekijöitä sekä arvioida ja kehittää tämän tiedon pohjalta omaa oppimistaan ja opiskeluaan.*

Keskeiset sisällöt

Toimiva ja oppiva ihminen

Ihmisen toiminnan tarkastelu psykologian näkökulmista

- *psyykkinen näkökulma: perustietoa tiedonkäsittelystä, motiiveista ja tunteista*
- *biologinen näkökulma: perustietoa hermoston toiminnasta ja evoluutiopsykologian lähestymistavasta*
- *sosiaalinen näkökulma: perustietoa sosialisaatiosta ja tilannetekijöistä*
- *kulttuurinen näkökulma: esimerkkejä kulttuurien eroista ja yhtäläisyyksistä*
- *tietoinen ja ei-tietoinen toiminta*

Oppiminen ja opiskelu psykologian näkökulmista

- *psyykkinen näkökulma: ehdollistuminen, perustietoa työmuistin ja säilömuistin toiminnasta, sisäiset mallit, oppimisstrategiat, metakognitio, tavoiteorientaatiot ja pystyvyysuskomukset*
- *biologinen näkökulma: aivojen plastisuus ja unen vaikutus oppimiseen*
- *sosiaalinen ja kulttuurinen näkökulma: esimerkkejä oppimisen sosiaalisuudesta ja erilaisista oppimiskulttuureista*

Psykologinen tutkimus

- *tieteellinen tieto ja arkitieto*
- *tieteellisen tutkimuksen prosessi*
- *otoksen ja perusjoukon merkitys tutkimuksen arvioinnissa*
- *psykologisen tutkimuksen eettiset periaatteet*
- *esimerkkejä laadullisista ja määrällisistä psykologian tutkimuksista*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Psykologinen tieto auttaa ymmärtämään ja huomaamaan sosiaaliseen vuorovaikutukseen liittyviä mekanismejä ja vahvistamaan tunnetaitoja, viestintää ja empatiaa. Opintojakson aikana harjoitellaan pari- ja ryhmätyötaitoja.

Hyvinvointiosaaminen

Psykologinen tieto tukee itsetuntemusta ja itsensä kehittämistä ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin ylläpitämistä. Opiskelija kehittää hyvinvointiosaamistaan ja oppii tunnistamaan mielenterveyttä suojaavia ja kuormittavia tekijöitä sekä keinoja kuormituksen hallintaan. Opiskelija tutustuu myös opiskeluhyvinvoinnin osa-alueisiin ja niiden kehittämiseen.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnissa huomioidaan asiatietojen ja psykologisten käsitteiden hallinnan lisäksi tiedonhankinta ja -käsittelytaidot. Arviointia toteutetaan itsearviointina, vertaisarviointina ja summatiivisena arviointina opintojakson päätteeksi. Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on johdatus psykologiaan. Opintojaksolla tutustutaan monipuolisesti psykologian keskeisiin aihepiireihin ja pohditaan ja havainnoidaan ihmisen toimintaa psykologian eri näkökulmista. Keskeisenä teemana on oppiminen, opiskelutaidot ja tehokkaat opiskelumenetelmät. Opintojaksolla tutustutaan myös psykologian tutkimuskohteisiin ja tutkimusmenetelmiin.

Kehittyvä ihminen, 2 op (PS02)

Opintojakson moduulit

- Kehittyvä ihminen, 2 op (PS2), Valinnainen

Tavoitteet

Kehittyvä ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa eritellä ihmisen yksilölliseen kehitykseen vaikuttavia tekijöitä ja niiden keskinäistä vuorovaikutusta*
- *osaa selittää, miten hermoston kypsyminen ja muovautuminen heijastuvat psyykkiseen kehitykseen sikiökaudelta läpi elämänkulun*
- *osaa kuvailla lapsuus- ja nuoruusiän sosioemotionaalista ja kognitiivista kehitystä sekä soveltaa niihin liittyvää teoria- ja tutkimustietoa*
- *osaa antaa esimerkkejä sosialisaation ja kulttuurin vaikutuksesta ihmisen kehitykseen*

- *ymmärtää kokonaisvaltaisesti kehityksen yksilöllisyyttä ja jatkuvuutta*
- *perehtyy nuoruusiän psykologiaan ja pohtii aikuisuuteen siirtymiseen liittyviä tekijöitä*
- *osaa soveltaa kehityspsykologista tietoa itsensä ja muiden ihmisten ymmärtämiseen ja vuorovaikutustaitojensa kehittämiseen*
- *osaa kuvailla, miten ihmisen kehitystä tutkitaan.*

Keskeiset sisällöt

Kehittyvä ihminen

Hermoston kehitys psyykkisten toimintojen näkökulmasta elämänkulun aikana

- *perimän merkitys*
- *kypsyminen ja oppiminen*
- *herkkyyskaudet*
- *plastisuuden merkitys kehityksessä*

Tunne-elämän ja vuorovaikutuksen kehitys lapsuudessa ja nuoruudessa

- *varhainen vuorovaikutus ja kiintymyssuhteet*
- *temperamentti*
- *minuus ja minäkäsitys*
- *tunteet, tunnetaidot ja tunteiden säätely*
- *vertaissuhteet ja sosiaaliset taidot*

Kognitiivinen kehitys lapsuudessa ja nuoruudessa

- *kieli ja ajattelu*
- *toiminnanohjaus*

Identiteetin muuttuvuus elämänkulun aikana

- *henkilökohtainen identiteetti*
- *sosiaalinen identiteetti*
- *kulttuuri-identiteetti ja etninen identiteetti*
- *sukupuoli- ja seksuaali-identiteetti, sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuus*

Kehityksen yksilöllisyys ja jatkuvuus

- *erilaisia kehityspolkuja varhaislapsuudesta aikuisuuteen*
- *vanhemmuuden ja kasvuympäristön merkitys*

Psykologinen tutkimus

- *kaksos- ja adoptiotutkimus*
- *pitkittäis- ja poikittaistutkimus*
- *esimerkkejä havainnointia hyödyntävistä tutkimuksista*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Psykologinen tieto auttaa ymmärtämään ja huomaamaan sosiaaliseen vuorovaikutukseen liittyviä mekanismejä ja vahvistamaan tunnetaitoja, viestintää ja empatiaa.

Hyvinvointiosaaminen

Tuetaan itsetuntemusta ja itsensä kehittämistä ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin ylläpitämistä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kehitetään valmiuksia ymmärtää yksilöiden välisiä eroja ja kulttuurien moninaisuutta.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnissa huomioidaan asiatietojen ja psykologisten käsitteiden hallinnan lisäksi tiedonhankinta ja -käsittelytaidot. Arviointia toteutetaan itsearviointina, vertaisarviointina ja summatiivisena arviointina opintojakson päätteeksi. Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tutustutaan laajasti yksilön psyykkisen kehityksen eri osa-alueisiin elämän eri vaiheissa. Erityisesti perehdytään lapsuuteen ja nuoruuteen ikävaiheina. Opintojaksolla käsiteltäviä aiheita ovat mm. tunne-elämän ja vuorovaikutuksen kehittyminen, kognitiivinen kehitys ja identiteetin muodostuminen. Lisäksi tutkitaan psyykkisen kehityksen yhteyksiä biologisiin ja sosiokulttuurisiin tekijöihin.

Tietoa käsittelevä ihminen, 2 op (PS03)

Opintojakson moduulit

- Tietoa käsittelevä ihminen, 2 op (PS3), Valinnainen

Tavoitteet

Tietoa käsittelevä ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa kognitiivista toimintaa ohjaavia yleisiä periaatteita ja osaa soveltaa niitä kognitiivisten ilmiöiden tarkastelemiseen*
- *osaa selittää, miten havaitseminen, tarkkaavaisuus ja muisti ovat yhteydessä ihmisen muuhun tiedonkäsittelyyn*
- *ymmärtää kielen merkitystä ihmisen toiminnalle*
- *ymmärtää päätöksenteon kognitiivista perustaa*
- *tunnistaa joitakin yleisimpiä kognitiivisen toiminnan häiriöitä*
- *ymmärtää plastisuuden merkityksen ja hermoverkkojen toiminnan pääperiaatteet psyykkisen toiminnan perustana*
- *osaa kuvailla havaitsemiseen, tarkkaavaisuuteen, muistiin ja kielellisiin toimintoihin liittyvää aivotoimintaa*
- *osaa suunnitella ja esitellä yksinkertaisen kokeellisen tutkimuksen ja arvioida menetelmään liittyviä vahvuuksia ja heikkouksia.*

Keskeiset sisällöt

Tietoa käsittelevä ihminen

Tiedonkäsittelyn yleisiä periaatteita

- *ärsykelähtöinen ja skeemalähtöinen tiedonkäsittely*
- *tietoinen ja ei-tietoinen tiedonkäsittely*

Havaitseminen ja tarkkaavaisuus

- *sisäiset mallit ja havaintokehä*

- *havaitseminen, perustietoa erityisesti näönvaraisesta havaitsemisesta sekä sen hermostollisesta perustasta*
- *tahaton ja tahdonalainen tarkkaavaisuus*
- *perustietoa tarkkaavaisuuden hermostollisesta perustasta*
- *esimerkkejä tarkkaavaisuushäiriöistä*

Muisti

- *työmuistin ja säilömuistin toiminta*
- *muistin rekonstruktiivisuus ja unohtaminen*
- *perustietoa muistin hermostollisesta perustasta*
- *esimerkkejä aivoperäisistä muistihäiriöistä*

Kieli

- *kielellisten toimintojen merkitys tiedonkäsittelyssä*
- *perustietoa kielellisten toimintojen hermostollisesta perustasta*
- *esimerkkejä aivoperäisistä kielellisistä häiriöistä*

Päätöksenteko

- *nopea ja hidas ajattelu*
- *esimerkkejä kognitiivisista vinoumista ja heuristiikoista*

Aivojen rakenne ja hermostollinen toiminta

- *hermoston ja aivojen päärakenteet*
- *hermosolun ja synapsin toiminta*
- *tiedon kulku hermoverkoissa*
- *plastisuus*
- *esimerkkejä neuropsykologisesta kuntoutuksesta*

Kognitiivisen psykologian ja neuropsykologian tutkimusmenetelmät

- *kokeellisen tutkimuksen periaatteet*
- *esimerkkejä tapaustutkimuksista*
- *esimerkkejä aivotutkimusmenetelmiä hyödyntävistä tutkimuksista*
- *kokeellisen tutkimuksen suunnittelu*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Kehitetään valmiuksia rakentavaan viestintään ja ryhmätyöskentelyyn sekä ymmärrystä empatian merkityksestä sosiaalisissa suhteissa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Annetaan valmiuksia tiedostaa, arvioida ja kehittää omia oppimisen taitoja ja tuetaan kriittisen ajattelun kehittymistä ja monilukutaitoa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnissa huomioidaan asiatietojen ja psykologisten käsitteiden hallinnan lisäksi tiedonhankinta ja -käsittelytaidot. Arviointia toteutetaan itsearviointina, vertaisarviointina ja summatiivisena arviointina opintojakson päätteeksi. Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tutustutaan tarkkaavaisuuden, havaitsemisen, muistin, ajattelun ja kielellisten toimintojen perusteisiin ja perehdytään kognitiivisten toimintojen tutkimukseen. Tavoitteena on ymmärtää myös kognitiivisen toiminnan hermostollista perustaa ja yhteyksiä psyykkisiin toimintoihin.

Tunteet ja mielenterveys, 2 op (PS04)

Opintojakson moduulit

- Tunteet ja mielenterveys, 2 op (PS4), Valinnainen

Tavoitteet

Tunteet ja mielenterveys

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa selittää tunteiden muodostumista ja niiden kulttuurisidonnaisuutta*
- *ymmärtää tunteiden merkityksen ihmisen kognitiiviseen toimintaan, vuorovaikutukseen ja psyykkiseen hyvinvointiin sekä saa valmiuksia soveltaa tätä tietoa itseymmärryksen ja vuorovaikutuksen välineenä*
- *osaa selittää mielenterveyteen ja psyykkiseen hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä sekä soveltaa tätä tietoa oman ja muiden hyvinvoinnin edistämiseen*
- *tunnistaa yleisimpiä mielenterveyden ongelmia ja mielenterveyshäiriöitä*
- *osaa pohtia mielenterveyden ja sen häiriöiden määrittelyn tulkinnanvaraisuutta ja yhteiskunnallisia ulottuvuuksia*
- *osaa kuvailla biologisia, psyykkisiä, sosiaalisia ja kulttuurisidonnaisia tekijöitä mielenterveyshäiriöiden taustalla ja hoidossa*
- *syventyy yhden mielenterveyshäiriön syihin, oireisiin ja hoitoon.*

Keskeiset sisällöt

Tunteet ja mielenterveys

Tunteiden psykologia

- *tunteiden muodostuminen: tunnereaktio ja tunnekokemus*
- *perustietoa tunteiden ja niiden säätelyn hermostollisesta perustasta*
- *tunteiden universaalisuus ja kulttuurisidonnaisuus*
- *tunteiden merkitys kognitiivista toimintaa ja sosiaalista vuorovaikutusta ohjaavina tekijöinä*
- *tunteiden säätely hyvinvoinnin osatekijänä*

Psyykkinen hyvinvointi ja psyykkisen tasapainon ylläpitäminen

- *hallintakeinojen ja defenssien merkitys*
- *resilienssin merkitys hyvinvoinnille*
- *nukkumisen ja vuorokausirytmin merkitys psyykkiselle toiminnalle*
- *keskeiset unen laatuun vaikuttavat tekijät*
- *stressin aiheuttajia, vaikutuksia ja säätelykeinoja*
- *kriisit psyykkisen tasapainon uhkana ja niistä selviytyminen*

Mielenterveys

- *mielenterveys käsitteenä*
- *yleisimpien mielenterveyshäiriöiden luokittelu ja tietoa niiden tyypillisistä oireista*
- *esimerkkejä mielenterveyden ongelmien ja -häiriöiden syntyä selittävistä biologisista, psyykkisistä ja sosiaalisista sekä kulttuurisista taustatekijöistä*

- *esimerkkejä mielenterveyden ongelmien ja häiriöiden biologisista ja psykososiaalisista hoitomuodoista sekä erilaisista psykoterapian toteutustavoista*
- *esimerkkejä ajankohtaisesta mielenterveyshäiriöihin liittyvästä yhteiskunnallisesta keskustelusta*

Psykologinen tutkimus

- *ei-kokeellinen tutkimus: korrelatiivinen ja kuvaileva tutkimus*
- *esimerkkejä fysiologisia mittausmenetelmiä hyödyntävistä tutkimuksista*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Kehitetään valmiuksia rakentavaan viestintään ja ryhmätyöskentelyyn sekä ymmärrystä empatian merkityksestä sosiaalisissa suhteissa.

Hyvinvointiosaaminen

Psykologinen tieto tukee itsetuntemusta ja itsensä kehittämistä ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin ylläpitämistä. Psykologinen tieto tukee itsetuntemusta ja itsensä kehittämistä ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin ylläpitämistä. Opiskelija kehittää hyvinvointiosaamistaan ja oppii tunnistamaan mielenterveyttä suojaavia ja kuormittavia tekijöitä sekä keinoja kuormituksen hallintaan.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Annetaan tutkimustietoon perustuvia näkökulmia siihen, mikä ihmisyydessä on universaalia ja mikä kulttuurisidonnaista ja kehitetään valmiuksia ymmärtää yksilöiden välisiä eroja ja kulttuurien moninaisuutta.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnissa huomioidaan asiatietojen ja psykologisten käsitteiden hallinnan lisäksi tiedonhankinta ja -käsittelytaidot. Arviointia toteutetaan itsearviointina, vertaisarviointina ja summatiivisena arviointina opintojakson päätteeksi. Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tutustutaan tunteiden muodostumiseen, universaalisuuteen ja kulttuurisidonnaisuuteen. Opintojaksolla perehdytään tunteisiin psykologisen tutkimuksen kohteina ja pohditaan niiden merkitystä itseymmärryksen välineenä. Keskeisenä sisältönä käsitellään lisäksi psyykkistä hyvinvointia ja tutustutaan keskeisiin mielenterveyden ongelmiin ja niiden hoitoon.

Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen, 2 op (PS05)

Opintojakson moduulit

- Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen, 2 op (PS5), Valinnainen

Tavoitteet

Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa kuvailla yksilöllisten ominaisuuksien eroja ja niiden geneettistä perustaa*
- *osaa tarkastella persoonallisuutta kokonaisuutena eri näkökulmista ja soveltaa tätä tietoa omien vahvuuksien ja kehittämiskohteiden tunnistamisessa*
- *osaa kuvailla yksilöllisiä eroja älykkyydessä ja luovuudessa*
- *osaa tarkastella sosiaalisen ympäristön ja kulttuurin merkitystä yksilön toimintaan*
- *ymmärtää ihmisen toimintaa persoonallisuuden, sosiaalisen ympäristön ja kulttuurin vuorovaikutuksen näkökulmasta*
- *osaa soveltaa psykologian tietoja erilaisuuden ymmärtämiseen ja kestävän tulevaisuuden rakentamiseen*
- *osaa kuvailla ja arvioida yksilöllisten erojen tutkimuksen psykologisia arviointimenetelmiä.*

Keskeiset sisällöt

Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen

Perimän, kulttuurin ja sosiaalisen ympäristön merkitys persoonallisuuden kehittymiseen

- *persoonallisuuden pysyvyys ja muuttuvuus*
- *perustietoa käyttäytymisgenetiikasta*

Persoonallisuuden tarkastelu eri näkökulmista

- *temperamentti*
- *piirreteoreettinen näkökulma*
- *motivaatio*
- *yksilölliset tulkinta- ja toimintatyylit*
- *identiteetin ja persoonallisuuden narratiivinen tarkastelu*

Älykkyys ja luovuus osana ihmisen toimintaa

- *älykkyyden määritelmiä*
- *älykkyyden mittaaminen ja siihen liittyvät haasteet*
- *perimän ja ympäristön vuorovaikutus älykkyydessä*
- *luovuuden määritelmiä ja luovuuteen liittyviä tekijöitä*

Kulttuurin ja sosiaalisen ympäristön vaikutus ihmisen toimintaan

- *tiedonkäsittely sosiaalisissa tilanteissa: stereotypioiden, attribuutioiden, asenteiden ja ennakkoluulojen muodostuminen*
- *esimerkkejä sosiaalisuuden hermostollisesta perustasta*
- *ryhmän merkitys yksilölle ja ryhmien väliset suhteet*
- *tilannetekijöiden vaikutus yksilöön ja ryhmään*
- *kulttuurien eri ulottuvuuksia*
- *esimerkkejä kulttuurin vaikutuksesta ajatteluun ja käyttäytymiseen*
- *esimerkkejä yksilöiden ja yhteisöjen toiminnasta kestävän tulevaisuuden rakentamisessa*

Psykologinen tutkimus

- *yksilöllisten erojen tutkiminen*
- *persoonallisuuden ja älykkyyden arviointimenetelmät*
- *reliabiliteetti ja validiteetti*
- *esimerkkejä kyselyjä, haastatteluja ja testejä hyödyntävistä tutkimuksista*
- *esimerkkejä sosiaalipsykologian tutkimuksista*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Psykologinen tieto auttaa ymmärtämään ja huomaamaan sosiaaliseen vuorovaikutukseen liittyviä mekanismejä ja vahvistamaan tunnetaitoja, viestintää ja empatiaa. Opintojakson aikana harjoitellaan pari- ja ryhmätyötaitoja.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kehitetään valmiuksia ymmärtää yksilöiden välisiä eroja ja kulttuurien moninaisuutta.

Hyvinvointiosaaminen

Psykologinen tieto tukee itsetuntemusta ja itsensä kehittämistä ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin ylläpitämistä. Opiskelija kehittää hyvinvointiosaamistaan ja ymmärrystään sosiaalisten suhteiden, tunteiden säätelytaitojen ja resilienssin merkityksestä hyvinvoinnin ylläpitämisessä ja palauttamisessa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnissa huomioidaan asiatietojen ja psykologisten käsitteiden hallinnan lisäksi tiedonhankinta ja -käsittelytaidot. Arviointia toteutetaan itsearviointina, vertaisarviointina ja summatiivisena arviointina opintojakson päätteeksi. Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson sisällöt painottuvat monipuolisesti persoonallisuuden eri puoliin, biologiseen perustaan ja yksilöllisiin eroihin. Lisäksi tarkastellaan tilannetekijöiden ja ryhmäilmiöiden vaikutusta yksilön toimintaan yhteisöissä ja sosiaalisissa verkostoissa sekä kulttuurin vaikutusta persoonallisuuteen, vuorovaikutukseen ja yhteisölliseen toimintaan.

Sosiaalipsykologia, 2 op (PS06)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Syvennetään ja laajennetaan sosiaalipsykologian tuntemusta.
- Laajennetaan sosiaalipsykologian käsitteistöä.
- Tutustutaan sosiaalipsykologisiin ilmiöihin ja tutkimustietoon.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- sosiaalipsykologiaan liittyvän tiedon ja käsitteistön syventäminen ja laajentaminen
- sosiaalipsykologisiin ilmiöihin ja tutkimustietoon tutustuminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Psykologinen tieto auttaa ymmärtämään ja huomaamaan sosiaaliseen vuorovaikutukseen liittyviä mekanismejä ja vahvistamaan tunnetaitoja, viestintää ja empatiaa. Opintojakson aikana harjoitellaan pari- ja ryhmätyötaitoja.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kehitetään valmiuksia ymmärtää yksilöiden välisiä eroja ja kulttuurien moninaisuutta.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelja oppii ymmärtämään ihmisten arvojen, asenteiden ja käyttäytymisen eroja eettisissä kysymyksissä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnissa huomioidaan asiatietojen ja psykologisten käsitteiden hallinnan lisäksi tiedonhankinta ja -käsittelytaidot. Arviointia toteutetaan itsearviointina, vertaisarviointina ja summatiivisena arviointina opintojakson päätteeksi. Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana syvennetään tietoa sosiaalipsykologiasta, sen keskeisistä käsitteistä ja ilmiöistä, tutustutaan sosiaalipsykologiseen tutkimukseen ja vahvistetaan opiskelijan itsetuntemusta ja vuorovaikutustaitoja. Opintojaksolla perehdytään ihmisten väliseen vuorovaikutukseen ja erilaisten ryhmien toimintaan.

Psykologian abikertaus, 2 op (PS07)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Syvennetään ja laajennetaan psykologian aiempien opintojaksojen keskeisiä sisältöjä.
- Kerrataan psykologian keskeisimmät käsitteet ja aihepiirit.
- Valmistaudutaan psykologian ylioppilaskokeeseen.
- Tutustutaan ajankohtaiseen psykologiseen tutkimukseen ja aihepiireihin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- aikaisempien opintojaksojen sisältöjen kertaaminen ja tiedon syventäminen
- psykologian ylioppilaskokeen eri tehtävätyyppeihin tutustuminen ja niihin vastaamisen harjoitteleminen
- ajankohtaiseen psykologiseen tutkimukseen ja aihepiireihin tutustuminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla korostuu opiskelijan laaja-alaisten kokonaisuuksien hahmottamisen osaaminen sekä tiedon monipuolinen soveltaminen ja erilaisten näkökulmien huomioiminen psykologiaan liittyvissä teemoissa ja ylioppilaskokeisiin valmistavissa harjoituksissa. Opiskelija harjoittelee monipuolisia tiedonkäsittelyn taitoja erilaisten tehtävätyyppien avulla.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Abikertauksen suorittaminen edellyttää aktiivista osallistumista opetukseen ja opintojaksolla annettujen tehtävien suorittamista. Opintojakson päätteeksi järjestetään preliminäärikoe.

Opintojakso voidaan arvioida suoritusmerkinnällä tai numerolla opiskelijan toiveiden mukaisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla annetaan syventävää opetusta aiempien opintojaksojen aiheista sekä harjoitellaan ylioppilaskirjoituksissa tarvittavia taitoja, mm. vastausten jäsentämistä ja kirjoittamista. Opintojakso on tarkoitettu niille opiskelijoille, jotka kirjoittavat psykologian ainereaalin.

8.17. Terveystieto (TE)

Oppiaine ja tehtävä

Terveystieto on monitieteinen oppiaine, jonka tehtävänä on opiskelijan terveysosaamisen kehittäminen. Terveysosaaminen ilmenee asiatietojen ja käsitteiden hallintana, terveyteen liittyvinä taitoina, kykynä itsenäiseen kriittiseen ajatteluun, itsetuntemuksen syventymisenä sekä eettisenä vastuullisuutena. Se mahdollistaa terveyden laaja-alaisuuden hahmottamisen sekä antaa valmiuksia tunnistaa ja muokata tekijöitä, jotka mahdollistavat opiskelijan oman ja muiden ihmisten terveyden sekä ympäristön terveellisyyden arvostamisen, edistämisen ja ylläpitämisen. Terveys ymmärretään fyysisenä, psyykkisenä ja sosiaalisena hyvinvointina sekä toimintakykynä. Oppiaineen arvopohja rakentuu elämän kunnioittamisen, ihmisoikeuksien mukaisen arvokkaan elämän, tasa-arvon, yhdenvertaisuuden, vastuullisuuden ja aktiivisen kansalaisuuden perustalle.

Opetuksessa haastetaan tarkastelemaan terveyttä, turvallisuutta, terveyden edistämistä ja sairauksien ehkäisyä sekä näihin liittyviä ilmiöitä moniulotteisina kokonaisuuksina yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan sekä globaalin maailman näkökulmasta. Olennaista on ohjata opiskelijaa ymmärtämään terveyttä voimavarana, jonka pohjalta monet muut arkielämän toiminnot rakentuvat. Opetuksessa perehdytään oppiaineen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan valmiuksia yksilölliseen ja yhteisölliseen tiedon hankintaan, rakentamiseen ja käyttämiseen sekä taitoa arvioida kriittisesti terveyteen liittyvää tietoa ja viestintää. Oppiaineen tehtävänä on myös kehittää opiskelijan valmiuksia omien terveyteen liittyvien valintojen ja tottumusten taustalla vaikuttavien tekijöiden analysointiin ja seurausten arviointiin sekä itselle sopivien oppimisen tapojen tunnistamiseen. Opetuksessa kehitetään opiskelijan kykyä tarkastella monipuolisesti terveyteen ja sairauteen liittyviä eettisiä ja oikeudellisia kysymyksiä. Lisäksi terveyden osalta edistetään valmiuksia tarkoituksenmukaisten ja perusteltujen valintojen tekemiseen sekä omien voimavarojen ja kestävän tulevaisuuden rakentamiseen.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alainen osaaminen toteutuu terveystiedon opetuksessa monipuolisesti ja auttaa siten osaltaan opiskelijaa kehittymään tasapainoiseksi ja sivistyneeksi ihmiseksi.

*Terveystiedon opetus tuottaa **hyvinvointiosaamista** kehittämällä ymmärrystä keskeisistä hyvinvointiin liittyvistä yksilöllisistä, yhteisöllisistä ja yhteiskunnallisista edellytyksistä sekä lisäämällä valmiuksia oman ja muiden terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen. Terveystiedossa kehitetään opiskelijan itsetuntemusta, mikä auttaa tunnistamaan omia vahvuuksia ja rakentamaan identiteettiä.*

***Vuorovaikutusosaaminen** kehittyy terveystiedossa sekä oppiaineen sisältöjen että käytettävien opetusmenetelmien avulla. Opetuksessa käsitellään mielen hyvinvointiin liittyviä tekijöitä, kuten tunne- ja vuorovaikutustaitoja. Yhteisöllinen tiedonrakentaminen edistää sosiaalisia taitoja ja kykyä yhteistyöhön.*

*Eri tieteenaloihin perustuvana oppiaineena terveystiedolle on luontevaa kehittää **monitieteistä ja luovaa osaamista**. Terveystiedossa opiskelija ohjataan yhdistelemään eri tieteenalojen tuottamaa tietoa ja muodostamaan näin itselle uutta tietoa. Oppiaine sisältää tavoitteita, jotka ohjaavat tiedon soveltamiseen ja kriittiseen tulkintaan. Terveystiedon tavoitteet tukevat myös oppimisen säätelyä ohjaamalla opiskelijaa löytämään itselle sopivia oppimisen tapoja ja pohtimaan oppiaineen aihepiirien merkitystä itselle.*

*Oppiaineen tavoitteet ja arvoperusta ohjaavat opiskelijaa pohtimaan esimerkiksi turvallisen ympäristön edellytyksiä, terveyden eriarvoisuutta sekä elintapavalintojen seurauksia. Näiden aihepiirien tarkastelu tuottaa aineksia turvallisen, oikeudenmukaisen ja kestävän tulevaisuuden hahmottamiseen ja kehittävät siten **yhteiskunnallista osaamista**.*

***Eettisyys ja ympäristöosaaminen** näkyy terveystiedon opetuksessa erilaisten ympäristöjen terveysvaikutuksiin liittyvien omien kulutustottumusten analysointina ja seurausten arviointina sekä eettisten kysymysten ratkomisena.*

*Terveystiedossa etsitään selityksiä erilaisten terveyskulttuurien ilmiöiden syntymiselle ja arvioidaan niiden merkitystä. Lisäksi tarkastellaan globaaleja terveyskysymyksiä ja niihin vaikuttamista. Tällaisten aihepiirien käsittely vahvistaa osaltaan **globaali- ja kulttuuriosaamista.***

Tavoitteet

Terveystiedon opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

- *pystyy luomaan kokonaiskuvaa terveydestä ja sen yksilöllisistä, yhteisöllisistä, yhteiskunnallisista ja globaaleista edellytyksistä, pystyy tekemään perusteltuja ehdotuksia siitä, miten omaa, muiden ihmisten sekä ympäristön terveyttä ja turvallisuutta voidaan ylläpitää tai edistää, sekä osaa käyttää terveystiedon käsitteitä asianmukaisesti*
- *osaa hakea tietoa eri lähteistä, soveltaa ja analysoida terveyteen liittyvää tietoa sekä arvioida tiedon luotettavuutta ja pätevyyttä, ymmärtää tieteellisen tiedon ja arkitiedon eron terveyden ja sairauksien riskien, syiden, vaikutusmekanismien ja seurausten selittämisessä sekä osaa perustella näkemyksiään tutkimustiedon avulla*
- *osaa analysoida ja arvioida omien tarpeiden, käsitysten, kokemusten, asenteiden ja arvojen ohjaavaa vaikutusta terveyteen liittyvissä valinnoissa sekä omien elintapojen ja kulutustottumusten vaikutuksia terveyteen ja ympäristöön*
- *osaa analysoida terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä kysymyksiä sekä kestävän kehityksen edellytyksiä ja vaikutuksia terveyteen*
- *osaa valita itselle sopivia ja tilanteen kannalta tarkoituksenmukaisia oppimisen tapoja sekä osaa asettaa tavoitteita omalle oppimiselleen ja pystyy arvioimaan niiden saavuttamista realistisesti.*

Osaamisen arviointi

Arvioinnin tehtävänä on tukea oppimista sekä antaa opiskelijalle tietoa hänen edistymisestään ja oppimistuloksistaan. Arviointi perustuu oppiaineen tavoitteista johdettuihin kriteereihin, ja se koostuu monipuolisesta oppimisprosessin aikaisesta ja osaamisen summatiivisesta arvioinnista sisältäen myös itse- ja vertaisarviointia. Kriteerien avaaminen opiskelijoille opintojakson alussa sekä opintojakson aikana suoritettu arviointi ja palaute auttavat opiskelijaa suuntaamaan oppimistaan.

Arviointi kohdistuu oppimäärän asiatietojen hallintaan ja käsitteiden täsmälliseen käyttöön, opiskelijan tiedonhankintataitoihin sekä kykyyn soveltaa, analysoida, arvioida ja yhdistellä terveyttä ja sairauksia koskevaa tietoa sekä rakentaa sille perusteluja. Arvioinnissa otetaan huomioon myös opiskelijan kyky tarkastella monipuolisesti terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä kysymyksiä. Lisäksi arvioinnissa huomioidaan opiskelijan kyky asettaa oppimistavoitteita ja arvioida niiden saavuttamista. Arviointi ei saa kohdistua opiskelijan arvoihin, asenteisiin, terveyskäyttäytymiseen tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin sinänsä, vaan arviointi keskittyy opiskelijan valmiuksiin analysoida, arvioida sekä perustella näkemyksiään ja erilaisia terveystottumuksia.

Opintojaksot

Terveysmaantiede, 2 op (GE7_TE5)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Terveys voimavarana, 2 op (TE01)

Opintojakson moduulit

- Terveys voimavarana, 2 op (TE1), Pakollinen

Tavoitteet

Terveys voimavarana

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy kuvailemaan ja jäsentelemään keskeisiä ihmisen voimavaroja ja terveyttä määrittäviä tekijöitä sekä analysoimaan niiden yhteyksiä ja vaikutusmekanismeja terveyteen*
- *osaa selittää erilaisten terveyskulttuurien ilmiöiden muodostumista ja arvioida niiden merkitystä terveydelle sekä soveltaa keskeisiä sosiaalipsykologisia malleja ja teorioita elintapojen omaksumisen selittämisessä*
- *tunnistaa omiin elintapoihinsa vaikuttavia tekijöitä ja pystyy arvioimaan elintapavalintojen merkitystä omalle ja lähiympäristön terveydelle sekä antamaan perusteltuja ehdotuksia siitä, miten terveyttä edistäviä elintapoja voidaan ylläpitää ja vaarantavia ehkäistä.*

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Terveys voimavarana

Terveyden kokonaisvaltaisuus

- *terveyttä määrittävät keskeiset tekijät ja niiden vaikutusmekanismit*

- *terveyttä ja elintapoja selittävät keskeiset sosiaalipsykologiset teoriat ja mallit: suunnitellun käyttäytymisen teoria, sosiaalis-kognitiivinen teoria, terveysuskomusmalli, muutosvaihemalli*
- *terveyskulttuurisia ilmiöitä: terveyden arvostamisen ja käyttäytymisen välinen ristiriita, medikalisaatio ja terveyteen sairastuminen, elintapoihin puuttuminen, uskomus- eli vaihtoehtohoidot*

Kehon ja mielen hyvinvoinnin keskeiset perusteet

- *terveyttä edistävä ravinto, liikunta, lepo, uni sekä painonhallinta*
- *seksuaalisuus, seksuaaliterveys, seksuaalioikeudet*
- *mielenterveyttä suojaavat yksilölliset, yhteisölliset ja yhteiskunnalliset tekijät, stressi ja kriisit mielenterveyttä kuormittavina tekijöinä, keinoja kuormituksen hallintaan*
- *opiskeluhyvinvointi*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija kehittää hyvinvointiosaamistaan omaan terveyteen vaikuttavien tekijöiden ja voimavarojen tunnistamisen kautta. Itsetuntemus vahvistuu esimerkiksi itsearvioinnin avulla. Opiskelija oppii tunnistamaan mielenterveyttä suojaavia ja kuormittavia tekijöitä sekä keinoja kuormituksen hallintaan. Opiskelija tutustuu myös opiskeluhyvinvoinnin osa-alueisiin ja niiden kehittämiseen.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijan vuorovaikutusosaaminen kehittyy monipuolisten työtapojen, kuten keskusteluiden ja pari- sekä ryhmätöiden kautta.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointia toteutetaan oppimisen aikana, itsearviointina ja summatiivisena arviointina opintojakson päätteeksi. Opintojakso arvioidaan numerolla.

Arviointi perustuu terveyden kokonaisvaltaisuuden hahmottamisen ja syy-seuraussuhteiden ymmärtämiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon opintojaksolle keskeisten käsitteiden hallinnan lisäksi tiedonhankinta ja -käsittelytaidot.

Opintojakson vapaa kuvaus

- Miten elintavat vaikuttavat voimavaroihin ja opiskelukykyyn?
- Miten stressaavista tilanteista selvitään?
- Mitkä tekijät suojaavat ja vahvistavat mielenterveyttä?
- Miten seksuaalisuus toimii voimavarana?

Opintojaksossa perehdytään terveyteen voimavarana, terveyden edistämiseen ja terveyttä määrittäviin tekijöihin. Tavoitteena on syventää aiempaa ymmärrystä elintapojen merkityksestä terveydelle sekä muodostaa kokonaiskuva terveyden edellytyksistä. Tarkastelunäkökulmana on oman elämän, perheen ja lähiyhteisön terveyden edellytykset.

Keskeisiä aiheita opintojaksolla ovat terveyden kokonaisvaltaisuus, terveyttä edistävät elintavat sekä kehon ja mielen hyvinvointi terveyden voimavaroina. Hyvinvointia tarkastellaan esimerkiksi unen, levon, ravinnon, liikunnan ja stressin näkökulmista. Seksuaaliterveyttä ja seksuaalioikeuksia tarkastellaan ajankohtaisia esimerkkejä hyödyntäen.

Terveys ja ympäristö, 2 op (TE02)

Opintojakson moduulit

- Terveys ja ympäristö, 2 op (TE2), Valinnainen

Tavoitteet

Terveys ja ympäristö

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tietää tutkimustiedon hankkimisen periaatteista ja tutkimusprosessin vaiheista sekä osaa soveltaa näitä tietoja ja kuvata perustellen, miten terveyteen, terveyskäyttäytymiseen ja toimintakykyyn liittyvistä aiheista voidaan saada luotettavaa ja monipuolista tutkimustietoa*
- *osaa hakea tietoa ja pystyy vertailemaan eri lähteiden luotettavuutta*
- *osaa kuvata terveysviestinnän muotoja ja vaikutuskeinoja sekä analysoida terveysviestinnän merkitystä ihmisten terveyskäsityksille ja terveydelle*
- *osaa esitellä ja analysoida fyysisen ja psykososiaalisen ympäristön yhteyksiä ja vaikutuksia terveydelle sekä arvioida omien elintapojen ja kulutustottumusten merkitystä ympäristön terveydelle ja terveellisyydelle*
- *osaa eritellä riippuvuuden muotoja ja niiden syntyyn vaikuttavia tekijöitä sekä analysoida riippuvuuksiin liittyviä terveys- ja muita haittoja.*

Keskeiset sisällöt

Terveys ja ympäristö

Terveyteen liittyvän tiedon hankinta, arviointi ja tulkinta

- *tieteellinen tieto ja arkitieto, ajattelun vinoumia, tutkimusprosessin vaiheet, tutkimustiedon luotettavuuden arviointi*
- *terveysviestinnän muotoja ja vaikutuskeinoja, terveysviestinnän merkityksen ja luotettavuuden arviointi*

Ympäristön terveellisyys ja turvallisuus

- *rakennetun ympäristön, luonnonympäristön ja psykososiaalisen ympäristön yhteyksiä ja vaikutuksia terveyteen*
- *kestävä kehitys ja terveys*
- *ympäristöjen turvallisuus ja väkivallan ehkäisy*
- *työhyvinvointi*

Mielihyvä ja riippuvuus

- *riippuvuuteen vaikuttavat biologiset, psyykkiset ja sosiaaliset mekanismit*
- *keskeiset aine- ja toiminnalliset riippuvuudet, riippuvuuksien syitä ja ehkäisykeinoja, riippuvuuksien aiheuttamia haittoja*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijan monitieteinen ja luova osaaminen kehittyy tutustumalla tieteellisen tiedon piirteisiin, terveystutkimuksen monitieteiseen luonteeseen sekä tutkimusprosessin vaiheisiin erilaisten terveystutkimusten avulla. Opiskelija soveltaa tietoa esimerkiksi erilaisten ympäristöjen terveellisyyteen tutustumalla. Opiskelija pohtii lähdekriittisyyttä ja tiedon luotettavuutta sekä opettelee erottamaan tieteellistä tietoa arkitiedosta.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelijan eettinen ja ympäristöosaaminen kehittyvät etenkin erilaisten ympäristöjen terveysvaikutuksiin liittyvien kulutustottumusten tarkastelun ja analysoinnin avulla. Lisäksi opiskelija oppii tuntemaan kestävän kehityksen osa-alueita terveyskontekstissa lyhyellä ja pitkällä aikavälillä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointia toteutetaan oppimisen aikana, itsearviointina ja summatiivisena arviointina opintojakson päätteeksi. Opintojakso arvioidaan numerolla.

Arviointi perustuu terveyden kokonaisvaltaisuuden hahmottamisen ja syy-seuraussuhteiden ymmärtämiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon opintojaksolle keskeisten käsitteiden hallinnan lisäksi tiedonhankinta ja -käsittelytaidot.

Opintojakson vapaa kuvaus

- Mitä on arkitieto ja tieteellinen tieto?
- Millaisia ajatuksia terveydestä media luo ja välittää?
- Miten ympäristö vaikuttaa terveyteemme?
- Miten riippuvuudet kehittyvät?

Opintojaksolla tarkastellaan terveyttä erilaisten ympäristöjen, kuten mediaympäristön, fyysisen ympäristön ja psykososiaalisen ympäristön kautta.

Tavoitteena on lisätä tiedonhankinta-, arviointi- ja tulkintataitoja tutustumalla monitieteiseen terveystutkimukseen sekä arkitietoon ja terveysviestintään. Lisäksi opitaan ymmärtämään ihmisen toiminnan vaikutuksia ympäristön terveellisyyteen ja turvallisuuteen.

Keskeinen näkökulma opintojaksolla on kestävän kehityksen merkityksen tarkastelu terveyskontekstissa. Opintojaksolla käsiteltäviä aiheita ovat lisäksi mielihyvä ja riippuvuudet sekä niiden biologiset, psyykkiset ja sosiaaliset mekanismit.

Terveys ja yhteiskunta, 2 op (TE03)

Opintojakson moduulit

- Terveys ja yhteiskunta, 2 op (TE3), Valinnainen

Tavoitteet

Terveys ja yhteiskunta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa kuvata ja analysoida yhteiskunnallisten olosuhteiden, sosiaali- ja terveyspolitiikan ja muun yhteiskuntapolitiikan, tieteen sekä teknologian muutosta, kehitystä ja yhteyksiä väestön terveyteen*
- *pystyy erittelemään keskeisten tarttumattomien ja tartuntatautien riskitekijöitä, esittämään perusteltuja ratkaisuja näiden ehkäisemiseksi sekä arvioimaan sairauksien ja tautien merkitystä yksilölle ja yhteiskunnalle sekä elintapojen vaikutuksia tarttumattomien ja tartuntatautien näkökulmasta*
- *osaa esitellä perustellen, mihin sosiaali- tai terveyspalveluihin yksilö voi hakeutua erilaisissa tilanteissa, arvioida kriittisesti palvelujen järjestämistä ja tuottamista sekä arvioida sosiaali- ja terveyspalvelujen, itsehoidon ja omahoidon merkitystä terveydelle*

- *osaa analysoida terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä kysymyksiä, kuvata ja arvioida terveyteen ja terveyden eriarvoisuuteen vaikuttavia tekijöitä Suomessa ja globaalisti sekä analysoida terveyserojen kaventamiseen vaikuttavia tekijöitä.*

Keskeiset sisällöt

Terveys ja yhteiskunta

Terveyden edistäminen ja sairauksien ehkäisy eri aikakausina

- *terveyskäsityksiä ja sairauksien selitysmalleja*
- *keskeisiä väestöjen terveyteen vaikuttaneita yhteiskunnallisia, tieteeseen ja teknologiaan liittyviä tekijöitä*
- *tulevaisuuden terveyshaasteita ja mahdollisuuksia*

Sairaudet ja hoito

- *epidemiologinen siirtymä, keskeiset tarttumattomat ja tartuntataudit*
- *sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestäminen, tuottaminen ja käyttäminen*
- *itsehoito ja omahoito*

Eettiset kysymykset

- *eettisen analysoinnin näkökulmia: hyveet, seuraukset, oikeudet, velvollisuudet, motiivit, arvot ja normit*
- *keskeisiä terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä ja oikeudellisia kysymyksiä kuten hedelmöityshoidot, abortti, elintapoihin liittyvä vapaus ja vastuu, seulonnat, geeniteknologia, eutanasia*
- *terveydenhuollon eettiset periaatteet, potilaan oikeudet, priorisointi*
- *terveys ja terveyden eriarvoisuus Suomessa ja globaalisti sekä niihin vaikuttaminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelijan yhteiskunnallinen osaaminen kehittyy tutustuttaessa terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn historialliseen kehitykseen. Yhteiskunnallisten olosuhteiden merkitys yhdessä politiikan, tieteen ja teknologisen kehityksen kanssa korostuvat historiallisessa tarkastelussa. Lisäksi opiskelija pohtii tulevaisuuden terveyshaasteita yhteiskunnan tasolla. Opiskelijan tuntemus sairastamisen muutoksista kehittyy etenkin suomalaisen yhteiskunnan tasolla, mutta myös globaalista näkökulmasta. Lisäksi opiskelija tutustuu sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämiseen, tuottamiseen ja käyttämiseen suomalaisessa yhteiskunnassa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelijan eettinen osaaminen vahvistuu pohtimalla keskeisiä terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä ja oikeudellisia kysymyksiä. Opiskelija oppii tarkastelemaan eettisiä kysymyksiä monesta eri näkökulmasta sekä ratkomaan terveyteen liittyviä eettisiä ongelmia. Lisäksi opiskelija tutustuu terveydenhuollon eettisiin periaatteisiin ja potilaan oikeuksiin sekä priorisointiin. Opiskelijan ymmärrys terveyden eriarvoisuudesta Suomessa ja globaalisti kasvaa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelijan globaaliosaaminen lisääntyy, kun tarkastellaan terveyseroja globaalissa mittakaavassa. Pohditaan kehittyvien maiden ja kehittyneiden maiden erilaisia sairauksia sekä syy-seuraussuhteita terveyseroille. Opiskelijan kulttuuriosaaminen vahvistuu sairauden ja

terveyden historialliseen kehitykseen tutustumalla sekä erilaisia terveyskäsityksiä ja sairauksien selitysmalleja opiskelemalla.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointia toteutetaan oppimisen aikana, itsearviointina ja summatiivisena arviointina opintojakson päätteeksi. Opintojakso arvioidaan numerolla.

Arviointi perustuu terveyden kokonaisvaltaisuuden hahmottamisen ja syy-seuraussuhteiden ymmärtämiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon opintojaksolle keskeisten käsitteiden hallinnan lisäksi tiedonhankinta ja -käsittelytaidot.

Opintojakson vapaa kuvaus

- Miten käsitys terveydestä ja sairauksista on muuttunut historian kuluessa?
- Miten teknologian kehitys on vaikuttanut terveyden edistämiseen?
- Millaisia terveyshaasteita kohtaamme tulevaisuudessa?
- Miten terveyteen liittyvää eriarvoisuutta voidaan vähentää?
- Millaisia eettisiä ongelmia terveyteen ja sairauteen liittyy?

Opintojaksolla tarkastellaan terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn muutosta ja kehitystä historiasta nykypäivään. Keskeinen näkökulma on yhteiskunnallisten muutosten merkityksen ymmärtäminen osana väestön terveyttä. Lisäksi pohditaan erilaisia tulevaisuuden terveyshaasteita. Terveyserot sekä niiden syyt Suomessa ja globaalisti luovat käsitystä väestön terveydentilasta.

Keskeisinä sisältöinä ovat lisäksi tartuntataudit ja tarttumattomat taudit sekä näiden riskitekijät ja hoito. Opintojaksolla tutustutaan myös sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden rakenteeseen sekä käyttämiseen.

Eettistä analysointia harjoitellaan pohtimalla erilaisia terveydenhuoltoon, terveyteen ja sairauteen liittyviä eettisiä kysymyksiä, kuten aborttia, eutanasiaa ja elintapoihin liittyviä valintoja.

Terveystiedon abikertaus, 2 op (TE04)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija kertaa keskeisimpiä lukion terveystiedon valtakunnallisten moduulien sisältöjä.
- Opiskelija syventää ja laajentaa terveystiedon muiden opintojaksojen keskeisten sisältöjen osaamistaan.
- Opiskelija valmistautuu terveystiedon ylioppilaskokeeseen tutustumalla erilaisiin tehtävätyyppeihin sekä harjoittelemalla hyvää vastaustekniikkaa.
- Opiskelija tuntee ajankohtaisia terveysaiheita ja syventää terveysmedian lukutaitoaan.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- lukion terveystiedon valtakunnallisten moduulien oppimäärän kertaaminen erilaisista tarkastelunäkökulmista
- terveystiedon ylioppilaskokeen rakenne, tehtävätyypit ja kokeeseen valmistautuminen
- ylioppilaskokeissa tarvittavien ohjelmistojen käyttö ja sähköisten työkalujen käyttövalmiudet
- monipuolisten aineistojen käytön harjoittelu
- ajankohtaisiin terveysaiheisiin tutustuminen ja terveysmedian lukutaidon syventäminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla korostuu opiskelijan laaja-alaisten kokonaisuuksien hahmottamisen osaaminen ja erilaisten näkökulmien huomioiminen terveyteen liittyvissä teemoissa ja ylioppilaskokeisiin valmistavissa harjoituksissa. Opiskelija harjoittelee hyödyntämään oppiainerajat ylittävää tietoa ylioppilaskokeiden kysymyksiin vastatessa. Lisäksi opiskelija seuraa ajankohtaisia terveysteemoja monitieteisistä näkökulmista. Opiskelija harjoittelee monipuolisia tiedonkäsittelyn taitoja erilaisten tehtävätyyppien avulla.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija huomioi erilaisia yhteiskunnallisia näkökulmia ajankohtaisiin terveysaiheisiin tutustuessa. Opiskelija syventää terveysmedian lukutaitoaan erilaisten esimerkkien kautta.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Kertauskurssi arvioidaan numerolla tai suoritusmerkinnällä.

Abikertauksen suorittaminen edellyttää aktiivista osallistumista opetukseen, kurssitehtävien suorittamista ja vastuun ottamista omasta lukusuunnitelmastaan.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija:

- kertaa terveystiedon opintojaksojen keskeisiä käsitteitä ja sisältöjä
- tutustuu terveystiedon ylioppilaskirjoitusten tehtävätyyppeihin
- saa harjoitusta ja varmuutta erityyppisten tehtävien ratkaisemiseen
- valmistautuu henkisesti tulevaan koitokseen

Opintojakso on tarkoitettu terveystiedon ylioppilaskokeeseen osallistuville.

Opintojaksolla syvennetään ja laajennetaan lukion terveystiedon muiden opintojaksojen keskeisiä sisältöjä. Toisena painopisteenä on tutustuminen ajankohtaiseen terveyteen liittyvään tietoon sekä terveysmedian lukutaidon syventyminen. Kurssilla seurataan ajankohtaisia terveyteen liittyviä tapahtumia lähellä ja kaukana eri medioista.

Opintojakson aikana kerrataan valtakunnallisten moduulien sisällöt. Samalla harjoitellaan asioiden tarkastelua useista erilaisista näkökulmista ja hahmotetaan asioita laajempina kokonaisuuksina.

Ylioppilaskokeisiin valmistaudutaan harjoittelemalla vastaustekniikkaa sekä tutustumalla kokeen rakenteeseen ja tehtävätyyppeihin. Harjoitellaan vastauksien laatimista erilaisista tarkastelunäkökulmista käsin sekä tutustutaan hyvän vastauksen piirteisiin ja rakenteeseen. Opintojaksolla harjoitellaan myös terveystiedon sähköisessä ylioppilaskokeessa vaadittavien ohjelmistojen käyttöä.

Toiminnallista terveystietoa, 2 op (TE06)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija osaa soveltaa terveystiedon muissa opintojaksoissa opittuja sisältöjä käytännössä.
- Opiskelija harjoittelee arjen ensiaputaitoja ja tapaturmien hoitoa.
- Opiskelija osaa mitata omaa terveyttään ja käyttää erilaista terveysteknologiaa.
- Opiskelija havainnoi ympäristön terveysvaikutuksia ja saa niistä kokonaiskuvan.
- Opiskelija osaa soveltaa liikunnan harjoittelumuotojen teoriaa käytäntöön.
- Opiskelija tutustuu elintapamuutokseen käytännössä sekä osaa soveltaa muutosta erilaisiin terveyskäyttäytymistä selittäviin malleihin ja teorioihin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- arjen ensiaputaidot ja tapaturmat
- mielen hyvinvointi, rentoutuminen, stressinhallintakeinot
- liikunta: voima- ja kestävyysharjoittelu
- terveellinen ja turvallinen ympäristö: ympäristön terveysvaikutusten havainnointi ja tutustuminen ympäristöterveyden toimijaan
- oman terveyden mittaaminen ja terveysteknologia
- omiin terveystottumuksiin tutustuminen, elintapamuutoksen suunnitteleminen ja toteuttaminen
- sosiaali- ja terveydenhuollon kolmannen sektorin toimijaan tutustuminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijan vuorovaikutusosaaminen ja yhteistyötaidot kehittyvät toiminnallisten työtapojen kautta erilaisten pari- ja ryhmätöiden avulla. Opiskelijat pääsevät osallistumaan opintojakson suunnitteluun ja toteutukseen ja harjoittelevat yhteisöllistä tiedonrakentamista ja sosiaalisia taitoja.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija tutustuu turvalliseen ja terveelliseen ympäristöön ja havainnoi omaa lähiympäristöään. Opiskelija tutustuu johonkin alan toimijaan esimerkiksi virtuaalisten tai fyysisten vierailujen avulla.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelijan hyvinvointiosaaminen kehittyy omia terveystottumuksia pohtimalla ja niitä muuttamalla elintapamuutoskokeilun myötä. Terveystiedon soveltaminen käytäntöön, kokeilu ja havainnointi lisäävät opiskelijan oman hyvinvointiosaamisen kehittymistä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson suorittaminen edellyttää aktiivista osallistumista opetukseen ja annettujen tehtävien suorittamista.

Opintojakson vapaa kuvaus

- Miten toimia ensiapua vaativissa tilanteissa?
- Millaisia rentoutumiskeinoja voi käyttää arkielämässä?
- Mitä tietoa omasta terveydestä voidaan mitata älylaitteilla?

- Miten lähiympäristö vaikuttaa terveyteen?

Opintojakson tavoitteena on soveltaa terveystiedon muiden opintojaksojen tietoa käytäntöön toiminnallisten työtapojen kautta.

Opintojakson painopisteenä ovat arjen ensiaputaitojen ja tapaturmien hoidon harjoitteleminen, mielenhyvinvoinnin ja rentoutumisen erilaisiin keinoihin tutustuminen, sekä liikunnan harjoittelumuotoihin tutustuminen. Opintojaksolla selvitetään ja pohditaan omia terveystottumuksia, mitataan omaa terveyttä sekä suunnitellaan ja pyritään toteuttamaan elintapamuutoksen kokeilu. Lisäksi opintojaksolla tutustutaan erilaisiin lähiympäristön terveyteen vaikuttaviin tekijöihin esimerkiksi vierailujen kautta. Opintojaksolla tutustutaan myös sosiaali- ja terveydenhuollon kolmannen sektorin toimijoihin ja tutustutaan alan työmahdollisuuksiin.

Opintojaksolle voi osallistua, kun on suorittanut terveystiedon kaksi ensimmäistä opintojaksoa.

Terveystiedon erikoisopinnot, 1 op (TE07)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija syventyy johonkin ajankohtaiseen tai terveystiedolle ominaiseen aiheeseen.
- Opiskelija saa laajemman kuvan itseään kiinnostavasta aihealueesta.
- Opiskelija pääsee itse suunnitteleman toteutustavan opettajan ohjauksessa.
- Kannustetaan itsenäiseen opiskeluun ja vastuunottoon omasta opiskelusta.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opiskelija valitsee ajankohtaisen tai itselle mieleisen terveystiedon aihealueen.
- Opintojakson toteutustapa voi olla opiskelijan valitsema.
- Opintojaksolla laaditaan kirjallinen projekti, suoritetaan hygieniapassi tai ensiapukurssi (EA1 tai EA2) itsenäisesti.
- Oman projektin tuotos voi olla esimerkiksi oppimispäiväkirja, mediaseuranta, pieni terveystutkimus tai elämäntapamuutos.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija osoittaa luovaa osaamista suunnittelemalla yhdessä opettajan avustuksella oman projektin, jonka hän toteuttaa ja raportoi itse valitsemallaan tavalla. Tuotos voi sisältää tekstiä, kuvaa tai videota. Työssään opiskelija voi yhdistää kaikkea tietoa ja osaamistaan monitieteisesti. Opiskelija voi myös osoittaa aktiivista kiinnostusta oppiaineeseen suorittamalla opintoja itsenäisesti esimerkiksi verkossa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Projektityön laajuudesta riippuen opintojaksosta voi saada 1 tai 2 opintopistettä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Mikäli opiskelija osoittaa kiinnostusta terveystiedon opiskelua kohtaan ja hän on suorittanut vähintään opintojaksot TE01 ja TE02, hän voi tehdä itsenäisesti terveystietoon liittyvän projektityön. Projektityön aihe valitaan tapauskohtaisesti opiskelijan kiinnostuksen mukaan opettajan ohjauksessa. Projektin päätyttyä opiskelija laatii kirjallisen raportin, jossa tekstin, kuvien tai videoaineiston avulla kuvataan projektin vaiheet suunnittelusta päätösvaiheeseen. Raporttiin kuuluu osana myös itsearviointi.

Esimerkkejä teemoista, joita projektityö voi käsitellä:

Kohti terveempiä elämäntapoja: Mitkä tekijät vaikuttavat ihmisten terveyskäyttäytymiseen? Miten terveellisesti itse elät? Miten terveyskäyttäytymistä selittävät mallit ja teoriat (esim. muutosvaihemalli) kuvaavat elämäntapamuutoksen vaiheita?

Minun elämäni: Oletko joutunut kokemaan vaikean elämäntilanteen, esimerkiksi pitkäaikaisen sairauden, suuren surun tai muuton uuteen maahan ja kulttuuriin? Miten se on vaikuttanut fyysiseen, psyykkiseen tai sosiaaliseen terveyteesi? Mistä olet ammentanut voimia kriisin läpikäymiseen ja miten se on muuttanut sinua ihmisenä?

Pistä hyvä kiertämään: Asuuko kotisi lähellä yksinäinen vanhus, jolle voisit tarjota apuasi? Käydä kaupassa tai pitää seuraa vai haluaisitko järjestää koulussamme terveyteen liittyvän tapahtuman?

Terveys ja tutkimus: Haluaisitko tehdä tutkimuksen ihmisten terveystottumuksista? Nukkuvatko koulumme lukiolaiset vähemmän kuin peruskoululaiset? Syövätkö pojat vähemmän kasviksia kuin tytöt?

Projektityö arvioidaan suoritusmerkinnällä. Ennen projektin aloittamista tulee asiasta ja aiheesta sopia opettajan kanssa. Projektin tekemiseen on hyvä varata minimissään neljä viikkoa ja työn arviointiin viikko. Projektityön laajuudesta riippuen opintojaksosta voi saada 1 tai 2 opintopistettä.

Muualla hankittuja opintoja voidaan myös hyväksilukea terveystiedon opinnoiksi. Esimerkkejä terveystiedon erikoisopinnoista ovat muun muassa Hygieniapassi ja Punaisen Ristin järjestämät ensiapukurssit (EA1 ja EA2). Edellä mainitut suoritukset arvioidaan suoritusmerkinnällä. Suorituksen laajuus on 1-2 opintopistettä suorituksesta riippuen.

Maailman kriisit, 2 op (TO04)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

8.18. Ruotsi (TKRU)

Oppiaine ja tehtävä

Kieliaineet ovat sekä taito- ja välineaineita että oma tiedonalansa. Kieltenopetus syventää perusopetuksen aikana saavutettua eri kielten taitoa, kielikasvatusta ja kielitietoisuuden kehittämistä.

*Toinen kotimainen kieli ruotsi on osa lukion kielikasvatusta**,** joka pyrkii tunnistamaan ja tekemään näkyväksi lukion kaikkia kieliaineita yhdistäviä tehtäviä ja toisaalta kielten roolia opetuksessa ja oppimisessa ylipäätään. Lukion kieltenopetuksessa kehitetään opiskelijan monikielistä kompetenssia, joka koostuu äidinkielten, kansalliskielten ja vieraiden kielten sekä niiden murteiden ja rekistereiden eritasoisesta hallinnasta. Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä taitoja toimia eri kieliyhteisöissä. Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään eri kieliä monipuolisesti kielitaidon eri osa-alueet huomioon ottaen ja kaikkea kielitaitoa arvostaen.*

Ruotsin kielen opiskelu perustuu laajaan tekstikäsitykseen, jonka mukaan tekstit ovat monimuotoisia, esimerkiksi kirjoitettuja, puhuttuja, visuaalisia, audiovisuaalisia tai näiden

ilmaisumuotojen yhdistelmiä. Oppiaineelle tyypilliset tekstit voivat olla kertovia, kuvaavia, pohtivia, ohjaavia tai kantaa ottavia tekstejä, fiktiivisiä tai asiatekstejä sekä arkisia tai institutionaalisia, erilaisia keskustelutaitoja vaativia tilanteita.

Ruotsin kielen opetuksen tehtävä on kehittää opiskelijan ruotsin kielen taitoa monipuolisesti. Monipuolinen kielitaito kehittyy erilaisten tekstien ja tekstilajien tulkitsemisesta ja tuottamisesta. Opiskelija etenee perustaidoista laaja-alaisuuteen ja arkikielestä kohti akateemisempaa kielitaitoa. Opiskelijaa ohjataan kehittämään eri kielten taitoaan, laajentamaan monikielistä kompetenssiaan ja kehittämään metakielellisiä taitojaan, joilla tarkoitetaan kykyä hahmottaa ja hyödyntää tietoa kielestä, kielen rakenteista ja funktioista sekä kielten välisistä yhteyksistä. Opiskelija harjaantuu laaja-alaiseen kielenkäyttöön vaihtelevissa teksti- ja asiayhteyksissä. Opiskelija oppii hankkimaan, muokkaamaan, tuottamaan ja jakamaan sekä arvioimaan ja arvottamaan tietoa.

Laaja-alainen osaaminen

Toisen kotimaisen kielen ruotsin opetuksessa käsitellään teemoja, joiden avulla oppiminen tuodaan osaksi lukio-opiskelun asiakokonaisuuksien hallintaa ja oppiainerajat ylittävää työskentelyä. Toisen kotimaisen kielen eri oppimäärät toimivat yhteistyössä sekä toistensa että vieraiden kielten eri oppimäärien ja eri oppiaineiden kanssa. Samalla rakennetaan ymmärrystä ja yhteyksiä lukion ulkopuolelle sekä lukiota seuraaviin elämänvaiheisiin, opintoihin ja työelämään. Väline- ja taitoaineina kielet tarjoavat työkaluja laaja-alaisen osaamisen taitojen tunnistamiseen, harjoittamiseen, kehittämiseen ja omaksumiseen sekä arvojen ja asenteiden tarkasteluun. Kieltenopetuksen taustalla on myös omat tiedon- ja tieteenalansa, joiden ulottuvuuksia, kuten sosiolingvistiikkaa, kognitiivista kielitiedettä tai tekstintutkimusta, voi hyödyntää laaja-alaisten asiakokonaisuuksien tarkastelussa.

Laaja-alaisen osaamisen alueet tarjoavat opetuksessa käsiteltäviä sisältöjä, tavoitteita toiminnalle sekä perusteita erilaisten oppimisympäristöjen, työtapojen tai -menetelmien valinnalle. Toisen kotimaisen kielen opetuksessa laaja-alainen osaaminen näyttäytyy muun muassa miksi-kysymyksinä ja syy-seuraussuhteiden pohtimisena. Kielet tarjoavat mahdollisuuden kehittää luovaa toimintaa eri opiskelutapoja kokeillen, mutta myös älyllisyydestä ja kielen estetiikasta nauttien.

Toisen kotimaisen kielen opiskelun kautta tarkastellaan yksilön ja yhteisön identiteettien rakentumista ja ryhmässä toimimista. Kaikkea opiskelijoiden kielitaitoa arvostetaan ja pyritään hyödyntämään, mikä mahdollistaa opiskelijan ***hyvinvointi-*** *ja* ***vuorovaikutusosaamisen*** *sekä minäpystyvyyden kasvattamisen. Empatia, hyvät tavat ja rakentavan vuorovaikutuksen (mediaatio) elementit ilmentyvät kaikissa kieliaineissa osana laaja-alaista osaamista. Rakentavan vuorovaikutuksen tekijöitä tutkimalla ja sen taitoja omaksumalla opiskelija syventää ymmärrystään toiseudesta ja harjaantuu rakentamaan ymmärrystä tilanteissa, joissa sitä ei kielellisistä tai kulttuurista syistä ole.*

Opiskelija kehittää kielenopiskelutaitojaan tunnistamalla itselleen sopivia strategioita oppia toista kotimaista kieltä ja arvioimalla oman oppimisensa edistymistä. Häntä ohjataan ymmärtämään monipuolisen kielitaidon merkitys jatko-opinnoissa ja työelämässä sekä kieli-identiteetin rakentamisessa.

Eri tieteen- ja tiedonaloja sekä taiteita yhdistävänä oppiaineena kielet avaavat yhtymäkohtia muihin oppiaineisiin sekä ***monitieteiseen ja luovaan osaamiseen****. Temaattiset opinnot ja oppiainerajat ylittävät opintokokonaisuudet kannustavat opiskelijaa hyödyntämään eri kielten vähäistäkin taitoaan ja monikielistä kompetenssiaan. Tärkeää on asiakokonaisuuksien, kysymysten ja ratkaisujen työstäminen vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Opetuksessa tavoitellaan tilanteita, joissa opiskelija pääsee turvallisesti haastamaan oman osaamisensa rajoja. Toisen kotimaisen kielen opiskelu ja osaaminen avaavat mahdollisuuksia päästä käsiksi monenlaisiin diskursseihin, tietoihin, tietolähteisiin ja taidemuotoihin. Samalla voidaan*

kyseenalaistaa vakiintuneita käytänteitä ja hakea uusia, luovia tarkastelukulmia sekä tunnistaa ja ymmärtää monimuotoisuutta. Kieltenopetuksessa tavoitteena on ajattelun- ja analysointitaitojen kehittäminen käyttämällä monipuolisia ja opiskelijakeskeisiä menetelmiä sekä tarjoamalla merkityksellisiä, avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä.

*Toisen kotimaisen kielen opiskelu vahvistaa opiskelijan **yhteiskunnallista osaamista**. Opetus antaa kielellisiä ja kulttuurisia valmiuksia sekä eväitä osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen yhteiskunnassa ja kansainvälisessä maailmassa. Samalla rakennetaan yhteyksiä demokratiakasvatukseen ja tasa-arvonäkökulmiin sekä kieliä koskeviin pohdintoihin, kuten enemmistö- tai vähemmistökysymyksiin, kielipolitiikkaan tai kielidiversiteetin vähenemiseen. Toisen kotimaisen kielen ruotsin opintojen mahdollistamat taidot ja kontaktit helpottavat opiskelijan siirtymistä jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaisaktiivisuutta edellyttäviin tehtäviin.*

*Toisen kotimaisen kielen opinnot vahvistavat **eettisyyttä ja ympäristöosaamista** mahdollistamalla myötäelämisen ja ongelmien ymmärtämisen oman kielen asettamia rajoja laajemmin. Globaalit ympäristökysymykset, kuten ilmastonmuutos, luonnon monimuotoisuuden väheneminen sekä kestämättömät kulutustottumukset, ovat yksilöön ja yhteisöihin vaikuttavia ongelmia. Opintojen aikana vahvistetaan taitoja ja haetaan kontakteja yhteisten ratkaisujen etsimiseksi ja työstämiseksi. Tiedon hakemisen ja tuottamisen lisäksi opiskelijaa ohjataan pohtimaan asenteiden ja arvojen merkitystä sekä kehittämään vastuuntuntoaan ja taitoaan toimia rakentavasti eri yhteyksissä.*

***Globaali- ja kulttuuriosaamisen** osalta toisen kotimaisen kielen ruotsin opinnoissa vahvistetaan opiskelijan uteliaisuutta, motivaatiota ja taitoa toimia kulttuurisesti ja kielellisesti moninaisissa ympäristöissä ja yhteyksissä. Monipuolinen kielitaito ja ymmärrys toisen kotimaisen kielen käyttökelpoisuudesta kansallisessa, pohjoismaisessa ja kansainvälisessä yhteistyössä sekä globaalien kysymysten tarkastelussa syventävät opiskelijan maailmankansalaisen taitoja ja tarjoavat mahdollisuuksia monenkeskiseen, luovaan yhteistyöhön. Kieliopinnot vahvistavat kulttuuriperintöjen tuntemista ja tarjoavat luontevasti eri näkökulmia asioiden tarkasteluun.*

Tavoitteet

Kieli ja oppimäärä	***Taito toimia vuorovaikutuksessa*** *(suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)*	***Taito tulkita tekstejä*** *(suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)*	***Taito tuottaa tekstejä*** *(suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)*
A-oppimäärä	*B2.1 (A2.2)*	*B2.1 (A2.2)*	*B1.2 (A2.1)*
B1-oppimäärä	*B1.1 (A1.3)*	*B1.1 (A1.3)*	*B1.1 (A1.3)*
B3-oppimäärä	*A2.2*	*A2.2*	*A2.1*
Äidinkielenomainen oppimäärä	*B2.2 (B1.2)*	*B2.2 (B1.2)*	*B2.2 (B1.2)*

Ruotsin opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät kulttuuriseen ja kielelliseen moninaisuuteen, opiskelutaitoihin sekä vuorovaikutustaitoihin ja tekstin tulkinta- ja tuottamistaitoihin. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Kulttuurinen ja kielellinen moninaisuus

Tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu ruotsin kielen käyttäjänä ja toimijana kielellisesti ja kulttuurisesti moninaisessa maailmassa kansallisissa, pohjoismaisissa, eurooppalaisissa sekä globaaleissa kohtaamisissa, joissa ruotsin kielen hyödyntäminen on mahdollista ja joissa tavoitteena ei ole äidinkielenään ruotsia puhuvan tasoinen kielitaito vaan rakentavan vuorovaikutuksen ja keskinäisen ymmärryksen kasvattaminen*
- *ymmärtää ruotsin kielen merkityksen Suomen toisena kansalliskielenä*
- *osoittaa tietoa, taitoa ja tahtoa toimia rakentavasti ja luovasti ruotsin kielellä*
- *kokee kielellisen repertuaarinsa kasvattamisen mielekkääksi.*

Opiskelutaidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa asettaa tavoitteita ja arvioida kehittymistään osana jatkuvaa oppimisprosessia*
- *tunnistaa omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohtiaan kielenoppijana*
- *osaa käyttää tehokkaasti erilaisia kielenopiskelustrategioita ja työvälineitä*
- *muodostaa käsityksen kielitaidon jatkuvasta kehittämisestä myös lukio-opintojen päättymisen jälkeen.*

Vuorovaikutustaidot, tekstin tulkinta- ja tuottamistaidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu ja rohkaistuu käyttämään ruotsin kieltä laaja-alaisesti ja monipuolisesti*
- *saa kokemuksia monenlaisista ruotsinkielisistä opiskelu- ja kielenkäyttöympäristöistä*
- *osaa suhteuttaa omaa osaamistaan tavoitteeksi asetettuihin kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon taitotasoihin (liite 2) alla olevan taulukon mukaisesti sekä asettaa omia tavoitteitaan, arvioida taitojensa kehittymistä ja kehittää niitä edelleen.*

Osaamisen arviointi

Arviointi

Arvioinnin tehtävä toisessa kotimaisessa kielessä ruotsissa on tukea opiskelijan kehittymistä ruotsin kielellä toimijana. Monipuolinen arviointi ja onnistunut, kannustava palaute tukevat opiskelijan minäpystyvyyttä ja vahvistavat opiskelumotivaatiota.

Arviointi ja muu palautteen antaminen kohdistuvat oppimäärän tavoitteiden mukaiseen osaamiseen ja keskeisten sisältöjen hallintaan. Itse- ja vertaisarviointia käytetään oman ja ryhmän osaamisen sekä oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Arvioinnin kohteena ovat opiskelijan vuorovaikutusosaaminen, tekstin tulkinta- ja vuorovaikutustaidot sekä kulttuurisen ja kielellisen moninaisuuden tavoitealueeseen kytketty osaaminen. Arvioinnin kohteena ovat myös opiskelijan opiskelutaidot, kuten opiskelustrategioiden kehittämisen taidot sekä oppimisen edistämistä tukevat työskentelytaidot.

Arvioinnin tukena, opettajan työvälineenä sekä opiskelijan itse- ja vertaisarvioinnin välineenä käytetään soveltuvin osin eurooppalaiseen viitekehykseen (CEFR) perustuvaa kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa (liite 2). Arvioinnin tukena voidaan myös hyödyntää toisen kotimaisen kielen ruotsin taidon sertifiointiin tarkoitettuja kansallisesti tunnustettuja tutkintojärjestelmiä.

Opintojen alkuvaiheessa palautteenannossa painottuu opiskelijan taito kehittää kielenopiskelutaitojaan. Opintojen edetessä kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa voidaan hyödyntää enenevästi opiskelijan vuorovaikutus-, tulkinta- ja tuottamistaitojen tasoa määriteltäessä.

Arvosanan muodostamisessa otetaan systemaattisesti huomioon kaikki tavoitealueet, mukaan lukien opiskelutaitojen kehittämiseen liittyvät tavoitteet, joskin opintojaksokohtaiset painotukset voivat vaihdella.

Suullisen kielitaidon arviointi

Kielten opetuksessa opiskelijalta arvioidaan kielitaidon muiden osa-alueiden lisäksi suullinen kielitaito. Suullista kielitaitoa voidaan arvioida erillisellä kokeella. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 4 mom.)

Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneelle opiskelijalle annetaan päättötodistus. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisesta annetaan todistus. – – [Lukiolain 39 §:n] 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen todistusten liitteenä annetaan lisäksi erillinen todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta. (Lukiolaki 714/2018, 39 § 3 mom.)

Toisen kotimaisen kielen ruotsin pakollisten ja valinnaisten opintojen aikana arvioidaan myös opiskelijan suullista kielitaitoa.

Valinnaisiin opintoihin kuuluvan toisen kotimaisen kielen ruotsin A-oppimäärän moduulin 8, B1-oppimäärän moduulin 6 sekä äidinkielenomaisen ruotsin oppimäärän moduulin 8 opintojen aikana suullisen kielitaidon arviointi perustuu opintojen aikaisiin näyttöihin sekä Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta tai Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti annetuista näytöistä saatuun arvosanaan. Kyseisistä moduuleista koostuvien opintojaksojen arvioinnin edellytykset täyttyvät, kun opiskelija on antanut opintojakson suorittamiseksi sovitut näytöt ja suorittanut Opetushallituksen tuottaman erillisen kokeen tai antanut Opetushallituksen erillisen ohjeistuksen mukaiset näytöt.

B3-oppimäärän osalta opiskelijan suullista kielitaitoa arvioidaan Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti.

Opintoihin kuuluva suullisen kielitaidon kokeen suoritus tai muut Opetushallituksen ohjeistuksen mukaiset näytöt arvioidaan ruotsin kielelle ja asianomaiselle oppimäärälle lukion opetussuunnitelman perusteissa asetettuja tavoitteita vasten.

Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta tai erillisen ohjeistuksen mukaisista näytöistä annetaan erillinen todistus lukion päättötodistuksen liitteenä.

8.18.1. Ruotsi, A-oppimäärä (TKRUA1)

Oppiaine ja tehtävä

Laaja-alainen osaaminen

Opintojaksot

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (RUA03)

Opintojakson moduulit

- Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (RUA3), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tekee omia tulkintoja erilaisista aihepiiriin liittyvistä teksteistä*
- *pystyy tuottamaan tekstejä itselle tärkeistä kulttuuriaiheista tai -ilmiöistä*
- *vahvistaa taitoa käyttää reflektointia kielenoppimisen välineenä.*

Keskeiset sisällöt

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

- *luova toiminta*
- *pohjoismaiset kulttuuri-ilmiöt*
- *ruotsinkieliset mediat*
- *kulttuurin ja taiteen merkitys yksilölle ja yhteisölle*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tutustutaan erilaisiin pohjoismaisiin kulttuuri-ilmiöihin ja ruotsinkielisiin medioihin. Vahvistetaan taitoa toimia erilaisissa kulttuurisesti ja kielellisesti moninaisissa yhteyksissä.

Vuorovaikutusosaaminen

Vahvistetaan opiskelijan taitoja toimia rakentavasti ryhmän jäsenenä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana harjoitellaan kaikkia kielitaidon osa-alueita, joihin opintojakson summatiivinen arviointi kohdistuu. Tavoitteena on laajentaa ja vahvistaa sanavarastoa ja rakenteiden hallintaa, rohkaista ja vahvistaa kirjallisen ja suullisen tuottamisen taitoa sekä vahvistaa niin luettujen kuin kuultujenkin tekstien ymmärtämistä. Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aihepiireinä ovat erilaiset kulttuuriset ilmiöt, ruotsinkieliset mediat ja luova toiminta. Kurssilla laajennetaan ja syvennetään monilukutaitoa sekä kiinnitetään huomiota eri tekstilajien vaatimaan kieleen.

Ruotsin kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (RUA04)

Opintojakson moduulit

- Ruotsin kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (RUA4), Pakollinen

Tavoitteet

Ruotsin kieli vaikuttamisen välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu medioissa esillä oleviin ajankohtaisiin aiheisiin ruotsiksi*
- *kehittää taitoaan ilmaista ja arvioida mielipiteitä sekä argumentoida tiedon perusteella*
- *hyödyntää eri tietolähteitä, oppimisympäristöjä tai tapoja tuottaa tekstejä.*

Keskeiset sisällöt

Ruotsin kieli vaikuttamisen välineenä

- *pohjoismainen hyvinvointiyhteiskunta ja sen tausta*
- *vaikuttaminen kansalaisyhteiskunnassa*
- *ihmisoikeuskysymykset, tasa-arvo*
- *yksilön vastuut ja velvollisuudet, sananvapaus*
- *neuvottelemisen taidot (arkiset–institutionaaliset)*
- *median rooli asenteiden muokkaajana*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vahvistetaan opiskelijan käsitystä yhteiskunnallisista kysymyksistä ja annetaan valmiuksia aktiiviseen vaikuttamiseen.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Harjoitellaan mm. lähdekriittisyyttä ja monilukutaitoa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana harjoitellaan kaikkia kielitaidon osa-alueita, joihin opintojakson summatiivinen arviointi kohdistuu. Tavoitteena on laajentaa ja vahvistaa sanavarastoa ja rakenteiden hallintaa, rohkaista ja vahvistaa kirjallisen ja suullisen tuottamisen taitoa sekä vahvistaa niin luettujen kuin kuultujenkin tekstien ymmärtämistä. Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana kehitetään tiedonhankintataitoja ja kriittistä lukutaitoa sekä tutustutaan erilaisiin yhteiskunnallisista ilmiöistä käytäviin keskusteluihin pohjoismaisesta näkökulmasta.

Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (RUA05)

Opintojakson moduulit

- Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (RUA5), Pakollinen

Tavoitteet

Kestävä tulevaisuus ja tiede

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *oppii käyttämään asiayhteyteen sopivia lukustrategioita ja harjoittelee tiivistämisen taitoja*
- *kehittää taitojaan kertoa havainnoista itseään kiinnostavista aiheista yksin ja ryhmässä.*

Keskeiset sisällöt

Kestävä tulevaisuus ja tiede

- *opiskelijoita kiinnostavat tiedon- ja tieteenalat*
- *erilaiset tulevaisuudenvisiot*
- *kestävää tulevaisuutta rakentavat innovaatiot; mahdollisuudet ratkaista monimutkaisia ongelmia*
- *yleistajuiset tekstit, lähdekriittisyys*
- *esimerkkejä tieteellisistä teksteistä*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tarkastellaan erilaisia globaaleja kysymyksiä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Harjoitellaan lähdekriittisyyttä ja monilukutaitoa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana harjoitellaan kaikkia kielitaidon osa-alueita, joihin opintojakson summatiivinen arviointi kohdistuu. Tavoitteena on laajentaa ja vahvistaa sanavarastoa ja rakenteiden hallintaa, rohkaista ja vahvistaa kirjallisen ja suullisen tuottamisen taitoa sekä vahvistaa niin luettujen kuin kuultujenkin tekstien ymmärtämistä. Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana syvennetään tekstin tulkinnan ja tuottamisen sekä tiedonhankinnan taitoja ja pohditaan erilaisia tulevaisuudenvisioita erityisesti teknologian ja digitalisaation näkökulmista. Aihepiirit liittyvät eri tiedon- ja tieteenaloihin.

Ruotsin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (RUA06)

Opintojakson moduulit

- Ruotsin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (RUA6), Pakollinen

Tavoitteet

Ruotsin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *vahvistaa tietämystään tekstilajeista, jotka ovat tyypillisiä mahdollisille jatko-opinto- tai urasuunnitelmille*
- *rohkaistuu ruotsin kielen käyttäjänä erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa*
- *kehittää taitoaan ilmaista itseään ruotsiksi myös muodollisissa asiayhteyksissä.*

Keskeiset sisällöt

Ruotsin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

- *ruotsin kielen rooli jatkossa opiskelijan elämässä ja kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten*
- *jatko-opinto- ja urasuunnitelmat; urajoustavuus*
- *pohjoismaiset yhteisöt tai yritykset työnantajina (vapaaehtoistoiminta, kansalaisjärjestöt)*
- *itsenäistyvän nuoren elämänhallinta*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vahvistetaan opiskelijan käsitystä monipuolisen kielitaidon merkityksestä jatko-opinnoissa ja työelämässä ja kannustetaan jatkamaan kieliopintoja myös tulevaisuudessa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Vahvistetaan opiskelijan käsitystä toisen kotimaisen kielen käyttökelpoisuudesta kansallisessa, pohjoismaisessa ja kansainvälisessä yhteistyössä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Käsitellään aihepiirejä, jotka helpottavat opiskelijan siirtymistä jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaisaktiivisuutta edellyttäviin tehtäviin.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana harjoitellaan kaikkia kielitaidon osa-alueita, joihin opintojakson summatiivinen arviointi kohdistuu. Tavoitteena on laajentaa ja vahvistaa sanavarastoa ja rakenteiden hallintaa, rohkaista ja vahvistaa kirjallisen ja suullisen tuottamisen taitoa sekä vahvistaa niin luettujen kuin kuultujenkin tekstien ymmärtämistä. Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana syvennetään käsitystä kielitaidosta työelämätaitona ja sosiaalisena pääomana. Tutustutaan jatko-opintoihin ja työelämään liittyviin tekstilajeihin sekä käsitellään itsenäistyvän nuoren elämänpiiriin liittyviä asioita.

Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (RUA07)

Opintojakson moduulit

- Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (RUA7), Valinnainen

Tavoitteet

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hakee aiheeseen liittyvää tietoa ja laajentaa ilmaisuvarastoaan*
- *osallistuu myös laajempiin suullisiin ja kirjallisiin vuorovaikutustilanteisiin*
- *kehittää ajattelun taitojaan hyödyntämällä kielitaitoaan erilaisten syy-seuraussuhteiden analysoimiseksi.*

Keskeiset sisällöt

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

- *globaalit ympäristökysymykset, esimerkiksi ilmastonmuutos*
- *kestävä elämäntapa opiskelijan omassa elinpiirissä*
- *esimerkkejä kansainvälisistä sopimuksista tai sopimusneuvotteluista*
- *ratkaisukeskeisyys*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Vahvistetaan taitoja yhteisten globaalien ympäristökysymysten ratkaisujen etsimiseksi ja työstämiseksi.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Kannustetaan opiskelijaa tarkastelemaan opintojakson teemoja lähdekriittisesti sekä etsimään uusia ja luovia näkökulmia.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana harjoitellaan kaikkia kielitaidon osa-alueita, joihin opintojakson summatiivinen arviointi kohdistuu. Tavoitteena on laajentaa ja vahvistaa sanavarastoa ja rakenteiden hallintaa, rohkaista ja vahvistaa kirjallisen ja suullisen tuottamisen taitoa sekä vahvistaa niin luettujen kuin kuultujenkin tekstien ymmärtämistä. Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa syvennetään taitoa tulkita ja tuottaa ruotsin kieltä erilaisissa kirjallisissa vuorovaikutustilanteissa ja jatketaan oppimäärän pakollisten opintojaksojen teemojen käsittelyä ekologisen, taloudellisen sekä sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävän elämäntavan näkökulmista ottaen huomioon opiskelijoiden tarpeet tai kiinnostuksen kohteet.

Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RUA08)

Opintojakson moduulit

- Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RUA8), Valinnainen

Tavoitteet

Viesti ja vaikuta puhuen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ymmärrystään suullisiin vuorovaikutustilanteisiin vaikuttavista tekijöistä*
- *vahvistaa suullisen vuorovaikutuksen taitojaan*
- *vahvistaa taitoaan ymmärtää puhuttua ruotsin kieltä ja sen eri variantteja*
- *harjoittelee valmistelua edellyttävää suullista tuottamista.*

Keskeiset sisällöt

Viesti ja vaikuta puhuen

- *puhumisen eri piirteet*
- *ruotsin puhujien taustojen tai äidinkielten vaikutus puhetilanteissa*
- *dialogisuus*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa vahvistetaan opiskelijan suullista kielitaitoa ja vuorovaikutusosaamista ja kannustetaan opiskelijaa käyttämään ja kehittämään suullista ruotsin kielen taitoaan erilaisissa tilanteissa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Valinnaisiin opintoihin kuuluvan toisen kotimaisen kielen ruotsin A-oppimäärän moduulin 8 opintojen aikana suullisen kielitaidon arviointi perustuu opintojen aikaisiin näyttöihin sekä Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta tai Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti annetuista näytöistä saatuun arvosanaan. Kyseisistä moduuleista koostuvien opintojaksojen arvioinnin edellytykset täyttyvät, kun opiskelija on antanut opintojakson suorittamiseksi sovitut näytöt ja suorittanut Opetushallituksen tuottaman erillisen kokeen tai antanut Opetushallituksen erillisen ohjeistuksen mukaiset näytöt. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa syvennetään taitoa tuottaa kieltä suullisesti, taitoa ymmärtää puhuttua kieltä ja rakentaa dialogia. Vankennetaan puhumisen sujuvuutta sekä harjoitellaan valmistelua edellyttävää suullista tuottamista. Opintojaksossa kerrataan oppimäärän pakollisilla kursseilla käsiteltyjä aihepiirejä tai niitä täydennetään opiskelijoiden tarpeiden mukaan.

A-ruotsin abikertaus, 2 op (RUA09)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Abikertaus auttaa opiskelijaa valmistautumaan A-ruotsin ylioppilaskokeeseen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- lukion A1-ruotsin keskeisen sisällön kertaaminen ja vahvistaminen
- sanaston, rakenteiden, tuottamis- ja ymmärtämistaitojen harjoittelu
- opiskelijoiden tukeminen päämäärätietoisessa opiskelussa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Vahvistetaan opiskelijan kykyä analysoida omaa kielitaitoaan ja opiskelustrategioitaan ja luottamusta saavuttaa omalla työskentelyllään realistisesti asetettuja tavoitteita.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijan tulee osallistua aktiivisesti opetukseen sekä suorittaa vaaditut tehtävät. Opintojakson päätteeksi järjestetään preliminäärikoe. Opintojakso arvioidaan S-merkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana kerrataan, harjoitellaan ja vahvistetaan pitkän ruotsin ylioppilaskokeessa vaadittavia tietoja ja taitoja. Opintojaksossa harjoitellaan ylioppilaskokeen eri tehtävätyyppejä: kuullunymmärtämistä, luetunymmärtämistä, sanastoa ja rakenteita sekä kirjoittamista. Opintojaksossa kerrataan keskeinen kielioppi.

Opiskelutaidot, kieli-identiteetin rakentaminen, ruotsin kieli ja vuorovaikutusosaaminen, 4 op (RUA01_02)

Opintojakson moduulit

- Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (RUA1), Pakollinen
- Ruotsin kieli ja vuorovaikutusosaaminen, 3 op (RUA2), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kehittämään ruotsin kielen taitoaan*
- *syventää käsitystään kielitietoisuudesta ja monikielisyydestä*
- *soveltaa ja kehittää kieltenopiskelustrategioitaan sekä itse- ja vertaisarviointitaitojaan*
- *oppii hyödyntämään tarkoituksenmukaisia kielenopiskelun apuvälineitä*
- *pystyy suhteuttamaan ruotsin kielen osaamistaan oppimäärän opiskelulle määriteltyyn taitotasoon B2.1 (taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä) ja B1.2 (taito tuottaa tekstejä).*

Ruotsin kieli ja vuorovaikutusosaaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *harjoittelee kielenkäyttöä monenlaisissa vuorovaikutustilanteissa*
- *tunnistaa tapoja kehittää rakentavaa vuorovaikutusta*
- *kehittää rakentavan vuorovaikutuksen strategioitaan ja ongelmanratkaisutaitojaan*
- *vahvistaa vuorovaikutuksessa toimimisen taitojaan sekä kielellistä itsetuntoaan*
- *syventää tietoaan ruotsin kielen asemasta kulttuurisen ja kielellisen monimuotoisuuden näkökulmasta.*

Keskeiset sisällöt

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

- *vertailua äidinkieleen ja muihin kieliin ruotsin näkökulmasta*

- *tavoitteiden asettelu lukion A-ruotsin opiskelulle*
- *oman kieliprofiilin laatiminen tai täydentäminen ruotsin kielen näkökulmasta*
- *monikielisyys voimavarana*
- *erilaisiin teksti- ja tyylilajeihin tutustuminen*
- *toisiin tutustuminen, arkitiedon vaihtaminen ja vuorovaikutusosaamisen vahvistaminen keskustellen*

Ruotsin kieli ja vuorovaikutusosaaminen

- *pohjoismaiset ja kansainväliset suhteet arjessa ja lähiympäristössä, liikkuvuus*
- *rakentava vuorovaikutus, merkitysneuvottelut ja kielentäminen hyvinvoinnin ja itsetunnon rakentajana*
- *erilaiset ruotsin puhujat autenttisissa ympäristöissä, puhujien eri taustat ja statusvaikutukset*
- *ruotsin kielen äänteiden muodostuminen ja puheen tuottaminen, ruotsin eri variantit ja vertailua muihin kieliin*
- *viestintätyylit eri medioissa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vahvistetaan opiskelijan taitoja toimia rakentavasti ryhmän jäsenenä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Vahvistetaan opiskelijan tietoisuutta omasta kieli- ja kulttuuritaustastaan. Vahvistetaan opiskelijan tietoisuutta ruotsin kielen merkityksestä Suomessa sekä pohjoismaisessa yhteistyössä.

Hyvinvointiosaaminen

Harjoitellaan myönteistä toiset huomioon ottavaa toimintaa ryhmässä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana harjoitellaan kaikkia kielitaidon osa-alueita, joihin opintojakson summatiivinen arviointi kohdistuu. Tavoitteena on laajentaa ja vahvistaa sanavarastoa ja rakenteiden hallintaa, rohkaista ja vahvistaa kirjallisen ja suullisen tuottamisen taitoa sekä vahvistaa luettujen ja kuultujen tekstien ymmärtämistä. Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa painotetaan opiskelutaitojen vankentamista, oman osaamisen kehittämistä yksin ja yhdessä muiden kanssa sekä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa toimimista. Jakson aikana opiskelija laatii ja täydentää omaa kieliprofiiliaan ja häntä rohkaistaan kehittämään ruotsin kielen taitoaan tavoitteellisesti. Opintojaksossa perehdytään erilaisiin teksti- ja tyylilajeihin ja harjoitellaan erilaisia työtapoja.

8.18.2. Ruotsi, B1-oppimäärä (TKRUB1)

Oppiaine ja tehtävä

Laaja-alainen osaaminen

Opintojaksot

Kulttuuri ja mediat, 2 op (RUB103)

Opintojakson moduulit

- Kulttuuri ja mediat, 2 op (RUB13), Pakollinen

Tavoitteet

Kulttuuri ja mediat

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee suomenruotsalaisia, ruotsalaisia ja muita pohjoismaisia kulttuuri-ilmiöitä*
- *tuntee ruotsinkielisiä medioita*
- *osaa hyödyntää ruotsinkielisiä lähteitä tiedonhaussa*
- *pystyy seuraamaan ruotsinkielisiä uutistekstejä ja ymmärtää pääasiat niistä.*

Keskeiset sisällöt

Kulttuuri ja mediat

- *suomenruotsalaiset ja muut pohjoismaiset kulttuuri-ilmiöt*
- *ruotsinkieliset mediat*
- *opiskelijoita kiinnostavat ajankohtaiset aiheet ruotsiksi*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Vahvistetaan opiskelijan kulttuuriosaamista tutustumalla suomenruotsalaisiin, ruotsalaisiin ja pohjoismaisiin kulttuuri-ilmiöihin.

Vuorovaikutusosaaminen

Vahvistetaan opiskelijan taitoja toimia rakentavasti ryhmän jäsenenä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana arviointi on sekä formatiivista että summatiivista. Jakson aikana harjoitellaan kaikkia kielitaidon osa-alueita, joihin arviointi kohdistuu. Tavoitteena on laajentaa ja vahvistaa sanavarastoa ja rakenteiden hallintaa, vahvistaa suullisen ja kirjallisen tuottamisen taitoa, luettujen ja kuultujen tekstien ymmärtämistä sekä kehittää kykyä toimia vuorovaikutuksessa. Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana opiskelija harjoittelee erilaisten tekstien tulkitsemis- ja tuottamistaitoja ruotsinkielisiä medioita hyödyntäen. Hän harjoittelee tiedon hankkimista ruotsinkielisistä lähteistä ja tutustuu suomenruotsalaisiin, ruotsalaisiin ja pohjoismaisiin kulttuuri-ilmiöihin.

Ympäristömme, 2 op (RUB104)

Opintojakson moduulit

- Ympäristömme, 2 op (RUB14), Pakollinen

Tavoitteet

Ympäristömme

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tulkita erilaisia tekstejä, jotka käsittelevät maailman erilaisia elinympäristöjä, kulttuureja ja yhteiskuntia*
- *harjoittaa erityisesti kirjallisia tekstintuottamistaitojaan aiheena mielipiteen ilmaisu*
- *pystyy tuottamaan lyhyen ohjatun tekstin moduulin aihepiiristä.*

Keskeiset sisällöt

Ympäristömme

- *kulttuurinen moninaisuus*
- *erilaiset elinympäristöt*
- *ajankohtaiset yhteiskunnalliset aiheet nuorten näkökulmasta*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Vahvistetaan opiskelijan taitoa hakea tietoa erilaisia elinympäristöjä, kulttuureja ja yhteiskuntia koskevista kysymyksistä. Opiskelijaa rohkaistaan pohtimaan erilaisia ratkaisuja ja tarkastelemaan niiden taustalla olevia arvoja ja asenteita.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Syvennetään opiskelijan maailmankansalaisen taitoja globaaleja kysymyksiä tarkastelemalla.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana arviointi on sekä formatiivista että summatiivista. Jakson aikana harjoitellaan kaikkia kielitaidon osa-alueita, joihin arviointi kohdistuu. Tavoitteena on laajentaa ja vahvistaa sanavarastoa ja rakenteiden hallintaa, vahvistaa kirjallisen ja suullisen tuottamisen taitoa, luettujen ja kuultujen tekstien ymmärtämistä sekä kehittää kykyä toimia vuorovaikutuksessa. Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija harjoittelee tulkitsemaan erityyppisiä tekstejä, jotka käsittelevät erilaisia elinympäristöjä, kulttuureja ja yhteiskuntia. Opiskelija harjoittelee muun muassa kirjallista mielipiteen ilmaisemista ja lyhyen ohjatun tekstin tuottamista.

Opiskelu ja työelämä, 2 op (RUB105)

Opintojakson moduulit

- Opiskelu- ja työelämä, 2 op (RUB15), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelu- ja työelämä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu ruotsin kielen käyttäjänä erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa*
- *kehittää tietämystään tekstilajeista, jotka liittyvät keskeisesti nuoren opiskeluun, työelämään ja itsenäistymiseen*
- *pohtii jatko-opintojaan, urasuunnitelmiaan sekä valmiuksiaan elinikäiseen oppimiseen.*

Keskeiset sisällöt

Opiskelu- ja työelämä

- *opiskelu, ammatit ja työelämä opiskelijan ja yhteiskunnan näkökulmasta*
- *tulevaisuuden suunnitelmat*
- *vuorovaikutustilanteet ja tekstit, jotka liittyvät jatko-opiskeluun ja työelämään*
- *itsenäistyvän nuoren elämänhallinta*
- *kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten*
- *erilaisten hakemusten laatiminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vahvistetaan opiskelijan käsitystä monipuolisen kielitaidon merkityksestä jatko-opinnoissa ja työelämässä. Kannustetaan opiskelijaa lukion jälkeiseen kielenopiskeluun.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Vahvistetaan opiskelijan käsitystä toisen kotimaisen kielen merkityksestä kansallisessa, pohjoismaisessa ja kansainvälisessä toiminnassa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Käsitellään aihepiirejä, jotka helpottavat opiskelijan siirtymistä jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaisaktiivisuutta edellyttäviin tehtäviin.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana arviointi on sekä formatiivista että summatiivista. Jakson aikana harjoitellaan kaikkia kielitaidon osa-alueita, joihin arviointi kohdistuu. Tavoitteena on laajentaa ja vahvistaa sanavarastoa ja rakenteiden hallintaa, vahvistaa suullisen ja kirjallisen tuottamisen taitoa, luettujen ja kuultujen tekstien ymmärtämistä sekä kehittää kykyä toimia vuorovaikutuksessa. Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aihepiirit liittyvät jatko-opiskeluun, työelämään ja elinikäiseen oppimiseen. Opiskelija harjoittelee aihepiireihin liittyvän tiedon hankintaa ruotsinkielisistä lähteistä ja kehittää itsenäistyvän nuoren elämään liittyvissä vuorovaikutustilanteissa tarvittavaa ruotsin kieltä. Opiskelija täydentää kieliprofiiliaan tulevaisuuden tarpeita varten.

Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RUB106)

Opintojakson moduulit

- Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RUB16), Valinnainen

Tavoitteet

Viesti ja vaikuta puhuen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *vankentaa puhumisen sujuvuutta*
- *tuottaa valmistelua edellyttävän suullisen esityksen*
- *tiedostaa suullisen osaamisensa tason ja kehittämistarpeensa ja saa tästä palautetta.*

Keskeiset sisällöt

Viesti ja vaikuta puhuen

- *vuorovaikutustilanteet, dialogin rakentaminen*
- *puhumisen eri piirteet*
- *aitojen ruotsinkielisten kontaktien monipuolinen tarjoaminen opiskelijalle erilaisissa ympäristöissä*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Rohkaistaan opiskelijaa käyttämään ja kehittämään suullista ruotsin kielen taitoaan erilaisissa tilanteissa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

B1-ruotsin opintojakso Viesti ja vaikuta puhuen kuuluu valinnaisiin opintoihin. Opintojakson aikana suullisen kielitaidon arviointi perustuu opiskelijan suorituksiin ja näyttöihin. Opintojakso arvioidaan numerolla. Opintojaksoon kuuluu Opetushallituksen tuottama suullisen kielitaidon koe, josta opiskelija saa erillisen numeron ja todistuksen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso vahvistaa opiskelijan kykyä ymmärtää puhuttua ruotsia. Jakson aikana opiskelija harjoittelee puhumaan ruotsia rohkeasti erilaisissa aidon kaltaisissa vuorovaikutustilanteissa. Opiskelija harjoittelee ruotsinkielisen suullisen esityksen valmistamista ja pitämistä sekä suorittaa Opetushallituksen tuottaman suullisen kielitaidon kokeen. Opintojakson aihepiirit liittyvät aiempien opintojaksojen aiheisiin.

Kestävä elämäntapa, 2 op (RUB107)

Opintojakson moduulit

- Kestävä elämäntapa, 2 op (RUB17), Valinnainen

Tavoitteet

Kestävä elämäntapa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää taitoaan tulkita ja tuottaa ruotsin kieltä erilaisissa kirjallisissa vuorovaikutustilanteissa ja erilaisille yleisöille*
- *laajentaa sosiaalisen median tuntemustaan käyttäen ruotsin kieltä*
- *tutustuu kansallisissa kielitutkinnoissa vaadittavaan ruotsin taidon osaamiseen.*

Keskeiset sisällöt

Kestävä elämäntapa

- *kestävä kehitys ja elämäntapa erityisesti opiskelijan näkökulmasta*
- *eettisyys ja vastuullisuus sosiaalisen median käytössä, sananvapaus*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Rohkaistaan opiskelijaa tarkastelemaan opintojakson aiheita lähdekriittisesti sekä etsimään uusia, luovia näkökulmia.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Rohkaistaan opiskelijaa tarkastelemaan kestävää kehitystä hänen omasta näkökulmastaan. Tarkastellaan sosiaalisen median vastuullista käyttöä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana harjoitellaan kaikkia kielitaidon osa-alueita, joihin opintojakson summatiivinen arviointi kohdistuu. Tavoitteena on laajentaa ja vahvistaa sanavarastoa ja rakenteiden hallintaa, rohkaista ja vahvistaa kirjallisen ja suullisen tuottamisen taitoa sekä vahvistaa niin luettujen kuin kuultujenkin tekstien ymmärtämistä. Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tarkastellaan kestävää kehitystä ja sen mukaista elämäntapaa opiskelijan näkökulmasta sekä pohditaan sananvapautta ja sosiaalisen median eettistä ja vastuullista käyttöä. Jakson aikana opiskelija tulkitsee ja tuottaa ruotsin kieltä erilaisissa kirjallisissa vuorovaikutustilanteissa.

B1-ruotsin abikertaus, 2 op (RUB108)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- B1-ruotsin abikertaus tukee monipuolisesti keskipitkän ruotsin ylioppilaskokeeseen valmistautuvia opiskelijoita.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- lukion B1-ruotsin keskeisen aineksen kertaaminen ja vahvistaminen
- sanaston laajentaminen ja rakenteiden vahvistaminen
- kirjallisen tuottamisen harjoittelu ja vahvistaminen
- kuullun ja luetun ymmärtämisen harjoittelu
- opiskelijoiden tukeminen päämäärätietoisessa ylioppilaskokeeseen valmistautumisessa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Vahvistetaan opiskelijoiden luotamusta saavuttaa omalla työskentelyllään realistisesti asetettuja tavotteita.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijan tulee osallistua opetukseen, työskennellä aktiivisesti, suorittaa vaaditut tehtävät sekä jakson loppukoe. Opintojakso arvioidaan S-merkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana kerrataan, harjoitellaan ja vahvistetaan keskipitkän ruotsin ylioppilaskokeessa vaadittavia tietoja ja taitoja. Jakson aikana käydään läpi mm. kieliopin keskeisiä rakenteita, vankennetaan sanastoa, harjoitellaan erilaisten kirjallisten viestien tuottamista sekä kuullun ja luetun ymmärtämistä. Opintojakson päätteeksi pidetään loppukoe. Ruotsin abikertaus vahvistaa opiskelijan luottamusta kykyynsä saavuttaa omalla työskentelyllään realistisesti asetettuja tavoitteita.

RUB109 Ruotsin perusrakenteiden tukiopinnot, 2 op (RUB109)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija tunnistaa omat vahvuutensa kielenoppijana

- opiskelija motivoituu rakentamaan kielitaitoaan jo opitun pohjan päälle
- opiskelija vahvistaa ruotsin opiskelustrategoitaan

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- kerrataan ruotsin kieliopin perusrakenteita
- vahvistetaan sanavarastoa
- harjoitetaan kuullunymmärtämstä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Vahvistetaan opiskelijan luottamusta omiin kykyihinsä sekä käsitystä siitä, että kielitaidon rakentaminen on jatkuvaa, päämäärätietoista toimintaa. Ohjataan opiskelijaa löytämään itselleen sopivia opiskelustrategioita.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi kohdistuu kielen eri osa-alueiden hallintaan (sanasto, rakenteet, luetun ja kuullun ymmärtäminen, oma tuottaminen) Opintojaksolla voi olla pieniä sanakokeita, kuunteluita ja arvioitavia kirjallisia harjoituksia. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

RUB109 on valinnainen opintojakso, joka on tarkoitettu ensisijaisesti niille ensimmäisen vuoden opiskelijoille, joiden peruskoulun ruotsin päättöarvosana on 5, 6 tai 7.
Opintojaksolla kerrataan keskeisiä rakenteita ja sanastoa. Käytyään koko opintojakson ja suoritettuaan kokeen hyväksytysti opiskelija saa opintojaksosta suoritusmerkinnän S. Opintojakson järjestämisestä päätetään tarpeen mukaan lukuvuosittain, ja samalla päätetään, järjestetäänkö se 1 vai 2 opintopisteen laajuisena.

Ruotsin kieli ja minä, 4 op (RUB101_02)

Opintojakson moduulit

- Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (RUB11), Pakollinen
- Ruotsin kieli arjessani, 3 op (RUB12), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa olemassa olevaa kielitaitoaan ja omia vahvuuksiaan*
- *rohkaistuu käyttämään ruotsin taitoaan arkipäiväisissä vuorovaikutustilanteissa painottaen suullista viestintää*
- *kehittää omia opiskelustrategioitaan ja vuorovaikutustaitojaan ja löytää itselle sopivia työtapoja*
- *syventää tietämystään suomen ja ruotsin kielten vaikutuksesta toisiinsa sekä Suomessa vallitsevista kieliolosuhteista*

- *pystyy suhteuttamaan ruotsin kielen osaamistaan oppimäärän opiskelulle määriteltyyn taitotasoon B1.1.*

Ruotsin kieli arjessani

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa kertoa ruotsiksi omasta elämästään, ihmissuhteistaan ja lähiympäristöstään eri tilanteissa erilaisia viestintäkanavia käyttäen*
- *kehittää keskustelu- ja kuuntelutaitojaan ruotsiksi*
- *kehittää palautteen antamisen ja vastaanottamisen sekä osaamisensa arvioinnin taitoja.*

Keskeiset sisällöt

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

- *opiskelijan kieliprofiilin laatiminen tai täydentäminen sekä omien tavoitteiden asettaminen*
- *kielitietoisuus, monikielisyys, kielten väliset suhteet*
- *omaa oppimista edistävien työkalujen löytäminen ja hyödyntäminen*

Ruotsin kieli arjessani

- *ruotsin kielen käyttö opiskelijan arkipäivään liittyvissä vuorovaikutustilanteissa*
- *oma elämä, ihmissuhteet ja lähiympäristö*
- *yksilön ja yhteisön hyvinvointi*
- *ääntämisen harjaannuttaminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vahvistetaan opiskelijan taitoja toimia rakentavasti opiskeluryhmän jäsenenä. Harjoitellaan vertaispalautteen antamista.

Hyvinvointiosaaminen

Harjoitellaan myönteistä, toiset huomioon ottavaa toimintaa ryhmässä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Vahvistetaan opiskelijan tietoisuutta omasta kieli- ja kulttuuritaustastaan sekä ruotsin kielen merkityksestä Suomessa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana arviointi on sekä formatiivista että summatiivista. Jakson aikana harjoitellaan kaikkia kielitaidon osa-alueita, joihin arviointi kohdistuu. Tavoitteena on laajentaa sanavarastoa ja vahvistaa rakenteiden hallintaa, rohkaista suulliseen ja kirjalliseen tuottamiseen, vahvistaa luettujen ja kuultujen tekstien ymmärtämistä sekä kehittää kykyä toimia vuorovaikutuksessa. Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Jakson aikana opiskelija laatii ja täydentää omaa kieliprofiiliaan. Hän muodostaa käsitystä omasta ruotsin kielen taidostaan, harjoittelee erilaisia työtapoja sekä asettaa tavoitteita omalle opiskelulleen. Opiskelija harjoittelee kertomaan omasta elämästään ruotsiksi ja rohkaistuu käyttämään ruotsin kieltä arjen suullisissa tilanteissa. Opiskelija hahmottaa ruotsin kielen asemaa Suomessa.

8.19. Temaattiset opinnot (TO)

Oppiaine ja tehtävä

Lukiokoulutuksen oppimäärä voi sisältää laaja-alaista osaamista kehittäviä temaattisia opintoja. Temaattisten opintojen tavoitteet ja sisällöt päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Laaja-alainen osaaminen

Opintojaksot

Tiede ja taide valokuvassa, 2 op (TO01)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Median maailma, 2 op (TO02)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- syventää ja sitoa yhteen eri oppiaineissa saatuja mediatietoja ja -taitoja
- tarjota opiskelijalle työkaluja oman mediasuhteen pohtimiseen ja median kritiikkiin
- tutustua median ja mediaesitysten käsitteistöihin ja kuvastoihin
- antaa valmiuksia toimia alati muuttuvassa mediaympäristössä
- syventää ja monipuolistaa mediaesitysten tulkinnan keinoja

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- mediaympäristöt
- mediavälineiden historia ja kehitys
- tuotantoprosessit mediassa
- mediaesitysten tulkinnan keinot
- työskentelyprosessin dokumentointi ja reflektointi, ajankäytön hallinta

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Median toiminta ja järjestäytyminen on avainasemassa demokraattisessa yhteiskunnassa. Mediaosaaminen antaa opiskelijalle valmiuksia työelämään ja jatko-opintoihin. Mediaosaaminen tukee ymmärrystä demokraattisen, tasa-arvoisen ja oikeudenmukaisen yhteiskunnan toimitaperiaatteista ja rakenteista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Media ilmentää yhteiskunnan monimuotoisuuta ja mediaosaaminen tuo opiskelijalle valmiuksia ymmärtää ja tuottaa itse kulttuuriperintöä. Eri medioiden seuraaminen ja analysoiminen tukee monilukutaidon kehittymistä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Mediaa pohditaan arvonäkökulmasta esimerkiksi journalistin eettisiin ohjeisiin tutustumalla. Tiedon luotettavuuden arvioinnin pohdinta on opintojakson aiheita. Media-opintojakso ei ole minkään tietyn oppiaineen opintojakso vaan kontekstina on median maailma, jossa eri tekstilajit lomittuvat.

Vuorovaikutusosaaminen

Median maailma -opintojakson tärkein opiskelumuoto on yhteinen keskustelu ja pohdinta. Vuorovaikutuksessa toisten opiskelijoiden kanssa opiskelija voi laajentaa näkökulmiaan niin mediaan kuin kestävään tulevaisuuteenkin.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelija dokumentoi opintojakson työskentelyprosesseja ja tehtäviä ja koostaa niistä portfolion, joka voi olla digitaalinen tai jossain muussa muodossa. Portfolio on näyttö työskentelystä ja oppimisesta. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Median maailma uudistuu alati, ja media on läsnä jokapäiväisessä elämässä monin eri tavoin. Media on esillä monissa eri oppiaineissa, ja median maailma -opintojakson tavoitteena onkin hahmottaa kokonaisuutta.

Opintojakson aikana pohditaan, mitä media on ja tutustutaan median eri lajeihin, niin perinteisiin kuin moderneihinkin. Painettu media, elokuvat, sosiaalinen media, omaehtoiset mediakulttuurit: opiskelijoiden oma median käyttö on tärkeässä roolissa, kun kurssin aiheita valitaan yhteistyössä. Kurssiin sisältyy vierailu, vierailija tai useampi. Opintojaksolla saa tietoa median lukiodiplomista ja siihen tarvittavista suorituksista.

Tapahtumajärjestämisen taitopassi, 2 op (TO03)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Lisätä opiskelijan osallisuuden ja yhteisöllisyyden kokemusta koulun toiminnassa
- Oppia juhlan tai tapahtuman järjestämistä kokonaisuutena ja prosessina
- Oppia työelämässä tarvittavia käytännön taitoja

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kurssin sisällöt kuuluvat eri osa-alueisiin:
- Ääni- ja valotekniikka
- Visuaalinen suunnittelu ja koristelu

- Tiedotus ja mainonta
- Tallennus ja dokumentointi
- Kokonaisuus: aikatauluttaminen ja harjoittaminen
- Esittäminen ja juontaminen
- Open Mayk

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijan toimijuus ja yhteenkuuluvuus lukioyhteisöönsä vahvistuu opintojaksolla aktiivisen yhteisön hyväksi tapahtuvan toiminnan kautta. Tapahtumien ja juhlien järjestäminen tapahtuu yhteistyössä, johon osallistuu opiskelijoiden lisäksi opettajia ja yläkoulun oppilaita. Vuorovaikutusosaaminen ja keskinäinen ymmärrys kasvavat.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Koulun tapahtumien järjestäminen on perinteiden ja koulun kulttuuriperinnön elävänä pitämistä. Opiskelija oppii käytännön työskentelyn kautta tunnistamaan ja vertailemaan perinteitä ja tapoja, jotka heijastavat koulun arkea ja identiteettejä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tapahtumien järjestämien tuo opiskelijalle monimuotoisia osallistumis- ja vaikuttamiskokemuksia. Konkreettisten taitojen harjoittelu antaa konkreettisia valmiuksia tehdä vastaavia tehtäviä myös muualla kuin opetuksen puitteissa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelija raportoi toimintansa esimerkiksi oppimispäiväkirjan tai jonkin muun tuotoksen muodossa. Opintojakson pääpaino on itse tekemisessä ja tekemällä oppimisessa ja arviointi perustuu näyttöön työskentelystä. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kurssi suoritetaan useamman kuin yhden lukukauden aikana. Opiskelija valitsee kurssisisällöt ja osallistuu niihin liittyvään tapahtumatoimintaan. Kurssisuorituksen tulee koostua vähintään kahdesta osa-alueesta valituista sisällöistä. Tarkat sisällöt sovitaan vuosittain tapahtumakalenterin ohjaamana. Kurssilaisten kanssa sovitaan vakituinen tapaamisaika. Oma tekeminen raportoidaan.

Maailman kriisit, 2 op (TO04)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

8.20. Vieraat kielet (VK)

Oppiaine ja tehtävä

Kieliaineet ovat sekä taito- ja välineaineita että oma tiedonalansa. Kieltenopetus syventää perusopetuksen aikana saavutettua eri kielten taitoa, kielikasvatusta ja kielitietoisuuden kehittämistä.

Vieraat kielet ovat osa lukion kielikasvatusta, joka pyrkii tunnistamaan ja tekemään näkyväksi lukion kaikkia kieliaineita yhdistäviä tehtäviä ja toisaalta kielten roolia opetuksessa ja oppimisessa ylipäätään. Lukion kieltenopetuksessa kehitetään opiskelijan monikielistä kompetenssia, joka koostuu äidinkielten, kansalliskielten ja vieraiden kielten sekä niiden murteiden ja rekistereiden eritasoisesta hallinnasta. Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä taitoja toimia eri kieliyhteisöissä. Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään eri kieliä monipuolisesti kielitaidon eri osa-alueet huomioon ottaen ja kaikkea kielitaitoa arvostaen.

Vieraiden kielten opiskelu perustuu laajaan tekstikäsitykseen, jonka mukaan tekstit ovat monimuotoisia, esimerkiksi kirjoitettuja, puhuttuja, visuaalisia, audiovisuaalisia tai näiden ilmaisumuotojen yhdistelmiä. Oppiaineelle tyypilliset tekstit voivat olla kertovia, kuvaavia, pohtivia, ohjaavia tai kantaa ottavia tekstejä, fiktiivisiä tai asiatekstejä sekä arkisia tai institutionaalisia, erilaisia keskustelutaitoja vaativia tilanteita.

Vieraiden kielten opetuksen tehtävä on kehittää opiskelijan kunkin opiskeltavan kielen taitoa monipuolisesti. Monipuolinen kielitaito kehittyy erilaisten tekstien ja tekstilajien tulkitsemisesta ja tuottamisesta. Opiskelija etenee perustaidoista laaja-alaisuuteen ja arkikielestä kohti akateemisempaa kielitaitoa. Opiskelijaa ohjataan kehittämään eri kielten taitoaan, laajentamaan monikielistä kompetenssiaan sekä kehittämään metakielellisiä taitojaan, joilla tarkoitetaan kykyä hahmottaa ja hyödyntää tietoa kielestä, kielen rakenteista ja funktioista sekä kielten välisistä yhteyksistä. Opiskelija harjaantuu laaja-alaiseen kielenkäyttöön vaihtelevissa teksti- ja asiayhteyksissä. Opiskelija oppii hankkimaan, muokkaamaan, tuottamaan ja jakamaan sekä arvioimaan ja arvottamaan tietoa.

Koodit

Vieraiden kielten opintojen koodit muodostuvat kielten kirjaintunnusten, oppimäärien tasotunnusten ja moduulinumeroiden mukaan. Vieraista kielistä käytetään seuraavia kirjaintunnuksia.

EN = englannin kieli

LA = latinan kieli

RA = ranskan kieli

SM = saamen kieli

SA = saksan kieli

VE = venäjän kieli

IA = italian kieli

EA = espanjan kieli

PO = portugalin kieli

KI = kiinan kieli

JP = japanin kieli

AR = arabian kieli

KX = muu kieli

Lukion opetussuunnitelman perusteissa vieraiden kielten kirjaintunnuksena käytetään tunnusta VK lukuun ottamatta englannin, saamen ja latinan kieltä. Aasian ja Afrikan kielistä lukion opetussuunnitelman perusteissa käytetään kirjaintunnistetta VKAA. Paikallisessa opetussuunnitelmassa näiden tunnusten tilalla käytetään kullekin kielelle määriteltyjä, yllä lueteltuja kirjaintunnuksia.

Laaja-alainen osaaminen

Vieraissa kielissä käsitellään teemoja, joiden avulla kieltenoppiminen tuodaan osaksi lukio-opiskelun asiakokonaisuuksien hallintaa ja oppiainerajat ylittävää työskentelyä. Vieraan kielen eri oppimäärät toimivat yhteistyössä sekä toistensa että eri oppiaineiden kanssa. Samalla rakennetaan ymmärrystä ja yhteyksiä lukion ulkopuolelle sekä lukiota seuraaviin elämänvaiheisiin, opintoihin ja työelämään. Väline- ja taitoaineina kielet tarjoavat työkaluja laaja-alaisen osaamisen taitojen tunnistamiseen, harjoittamiseen, kehittämiseen ja omaksumiseen sekä arvojen ja asenteiden tarkasteluun. Kieltenopetuksen taustalla on myös omat tiedon- ja tieteenalansa, jonka ulottuvuuksia, kuten sosiolingvistiikkaa, kognitiivista kielitiedettä tai tekstintutkimusta, voi hyödyntää laaja-alaisten asiakokonaisuuksien tarkastelussa. Laaja-alaisen osaamisen alueet tarjoavat opetuksessa käsiteltäviä sisältöjä, tavoitteita toiminnalle sekä perusteita erilaisten oppimisympäristöjen, työtapojen tai -menetelmien valinnalle. Vieraiden kielten opetuksessa laaja-alainen osaaminen näyttäytyy muun muassa miksi-kysymyksinä ja syy-seuraussuhteiden pohtimisena. Kielet tarjoavat mahdollisuuden kehittää luovaa toimintaa eri opiskelutapoja kokeillen, mutta myös älyllisyydestä ja kielen estetiikasta nauttien.

Vieraiden kielten opiskelun kautta tarkastellaan yksilön ja yhteisön identiteettien rakentumista ja ryhmässä toimimista. Kaikkea opiskelijoiden kielitaitoa arvostetaan ja pyritään hyödyntämään, mikä mahdollistaa opiskelijan ***hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaamisen*** *sekä minäpystyvyyden kasvattamisen. Empatia, hyvät tavat ja rakentavan vuorovaikutuksen (mediaatio) elementit ilmentyvät kaikissa kieliaineissa osana laaja-alaista osaamista. Rakentavan vuorovaikutuksen tekijöitä tutkimalla ja sen taitoja omaksumalla opiskelija syventää ymmärrystään toiseudesta ja harjaantuu rakentamaan ymmärrystä tilanteissa, joissa sitä ei kielellisistä tai kulttuurista syistä ole.*

Opiskelija kehittää kielenopiskelutaitojaan tunnistamalla itselleen sopivia strategioita oppia kieliä ja arvioimalla oman oppimisensa edistymistä. Häntä ohjataan ymmärtämään monipuolisen kielitaidon merkitys jatko-opinnoissa ja työelämässä sekä kieli-identiteetin rakentamisessa.

Eri tieteen- ja tiedonaloja sekä taiteita yhdistävänä oppiaineena kielet avaavat yhtymäkohtia muihin oppiaineisiin sekä ***monitieteiseen ja luovaan osaamiseen****. Temaattiset opinnot ja oppiainerajat ylittävät opintokokonaisuudet kannustavat opiskelijaa hyödyntämään eri kielten vähäistäkin taitoaan ja monikielistä kompetenssiaan. Tärkeää on asiakokonaisuuksien, kysymysten ja ratkaisujen työstäminen vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Opetuksessa tavoitellaan tilanteita, joissa opiskelija pääsee turvallisesti haastamaan oman osaamisensa rajoja. Vieraiden kielten opiskelu ja osaaminen avaa mahdollisuuksia päästä käsiksi monenlaisiin diskursseihin, tietoihin, tietolähteisiin ja taidemuotoihin. Samalla voidaan kyseenalaistaa vakiintuneita käytänteitä ja hakea uusia, luovia tarkastelukulmia sekä tunnistaa ja ymmärtää monimuotoisuutta. Kieltenopetuksessa tavoitteena on ajattelun- ja analysointitaitojen kehittäminen käyttämällä monipuolisia ja opiskelijakeskeisiä menetelmiä ja tarjoamalla merkityksellisiä, avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä.*

Vieraiden kielten opiskelu vahvistaa opiskelijan ***yhteiskunnallista osaamista****. Opetus antaa kielellisiä ja kulttuurisia valmiuksia ja eväitä osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen yhteiskunnassa ja kansainvälisessä maailmassa. Samalla rakennetaan yhteyksiä demokratiakasvatukseen ja tasa-arvonäkökulmiin sekä kieliä koskeviin pohdintoihin, kuten enemmistö- tai vähemmistökysymyksiin, kielipolitiikkaan tai kielidiversiteetin vähenemiseen.*

Kieliopintojen mahdollistamat taidot ja kontaktit helpottavat opiskelijan siirtymistä jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaisaktiivisuutta edellyttäviin tehtäviin.

*Kieliopinnot vahvistavat **eettisyyttä ja ympäristöosaamista** mahdollistamalla myötäelämisen ja ongelmien ymmärtämisen oman kielen asettamia rajoja laajemmin. Globaalit ympäristökysymykset, kuten ilmastonmuutos, luonnon monimuotoisuuden väheneminen ja kestämättömät kulutustottumukset, ovat yksilöön ja yhteisöihin vaikuttavia ongelmia. Opintojen aikana vahvistetaan taitoja ja haetaan kontakteja yhteisten ratkaisujen etsimiseksi ja työstämiseksi. Tiedon hakemisen ja tuottamisen lisäksi opiskelijaa ohjataan pohtimaan asenteiden ja arvojen merkitystä ja kehittämään vastuuntuntoaan sekä taitoaan toimia rakentavasti eri yhteyksissä.*

***Globaali- ja kulttuuriosaamisen** osalta vieraiden kielten opetuksessa vahvistetaan opiskelijan uteliaisuutta, motivaatiota ja taitoa toimia kulttuurisesti ja kielellisesti moninaisissa ympäristöissä ja yhteyksissä. Monipuolinen kielitaito ja ymmärrys kielitaidon käyttökelpoisuudesta kansainvälisessä yhteistyössä ja globaalien kysymysten tarkastelussa syventävät opiskelijan maailmankansalaisen taitoja ja tarjoavat mahdollisuuksia monenkeskiseen, luovaan yhteistyöhön. Kieliopinnot vahvistavat kulttuuriperintöjen tuntemista ja tarjoavat luontevasti eri näkökulmia asioiden tarkasteluun.*

Tavoitteet

Vieraiden kielten opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät kulttuuriseen ja kielelliseen moninaisuuteen, opiskelutaitoihin sekä vuorovaikutus- ja tekstin tulkinta- ja tuottamistaitoihin. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Kulttuurinen ja kielellinen moninaisuus

Tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kielenkäyttäjänä globaalissa maailmassa, jossa tavoitteena ei ole esimerkillisen äidinkielisen kielenkäyttäjän tasoinen kielitaito vaan rakentavan vuorovaikutuksen ja keskinäisen ymmärryksen kasvattaminen*
- *osoittaa tietoa, taitoa ja tahtoa toimia rakentavasti kulttuurisesti monimuotoisessa maailmassa*
- *kokee kielellisen repertuaarinsa kasvattamisen mielekkääksi.*

Opiskelutaidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa asettaa tavoitteita ja arvioida kehittymistään osana jatkuvaa oppimisprosessia*
- *tunnistaa omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohtiaan kielenoppijana*
- *osaa käyttää tehokkaasti erilaisia kielenopiskelustrategioita ja työvälineitä*
- *muodostaa käsityksen kielitaidon jatkuvasta kehittämisestä myös lukio-opintojen päättymisen jälkeen.*

Vuorovaikutustaidot, tekstin tulkinta- ja tuottamistaidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu ja rohkaistuu käyttämään kieltä laaja-alaisesti ja monipuolisesti*
- *saa kokemuksia monenlaisista kohdekielisistä opiskelu- ja kielenkäyttöympäristöistä*

- *osaa suhteuttaa omaa osaamistaan tavoitteeksi asetettuihin kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon taitotasoihin (liite 2) ohessa olevan taulukon mukaisesti sekä asettaa omia tavoitteitaan, arvioida taitojensa kehittymistä ja kehittää niitä edelleen.*

Osaamisen arviointi

Kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon taitotasotavoitteet oppimäärittäin

Kieli ja oppimäärä	*Taito toimia vuorovaikutuksessa (suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)*	*Taito tulkita tekstejä (suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)*	*Taito tuottaa tekstejä (suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)*
Englanti, A-oppimäärä	*B2.1 (B1.1)*	*B2.1 (B1.1)*	*B2.1 (B1.1)*
Aasian ja Afrikan kielet, A-oppimäärä	*A2.2–B1.1 (A2.1)*	*A2.2–B1.1 (A2.1)*	*A2.2–B1.1 (A2.1)*
Muut kielet, A-oppimäärä	*B1.2 (A2.2)*	*B1.2 (A2.2)*	*B1.2 (A2.2)*
Englanti, B1-oppimäärä	*B1.2*	*B1.2*	*B1.2*
Muut kielet, B1-oppimäärä	*B1.1 (A1.3)*	*B1.1 (A1.3)*	*B1.1 (A1.3)*
Englanti, B2-oppimäärä	*B1.1*	*B1.1*	*B1.1*
Muut kielet, B2-oppimäärä	*A2.2 (A1.3)*	*A2.2 (A1.3)*	*A2.2 (A1.2)*
Englanti, B3-oppimäärä	*B1.1*	*B1.1*	*A2.2*
Aasian ja Afrikan kielet, B3-oppimäärä	*A2.1*	*A2.1 (puhuttu teksti) A1.3 (kirjoitettu teksti)*	*A2.1 (puhuttu teksti) A1.3 (kirjoitettu teksti)*
Muut kielet, B3-oppimäärä	*A2.1*	*A2.1*	*A2.1*

Arvioinnin tehtävä vieraissa kielissä on tukea opiskelijan kehittymistä vieraalla kielellä toimijana. Monipuolinen arviointi ja onnistunut, kannustava palaute tukevat opiskelijan minäpystyvyyttä ja vahvistavat opiskelumotivaatiota.

Arviointi ja muu palautteen antaminen kohdistuvat oppimäärän tavoitteiden mukaiseen osaamiseen ja keskeisten sisältöjen hallintaan. Itse- ja vertaisarviointia käytetään oman ja ryhmän osaamisen sekä oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Arvioinnin kohteena ovat opiskelijan vuorovaikutusosaaminen, tekstin tulkinta- ja tuottamistaidot sekä kulttuurisen ja kielellisen moninaisuuden tavoitealueeseen kytketty osaaminen. Arvioinnin kohteena ovat myös opiskelijan opiskelutaidot, kuten opiskelustrategioiden kehittämisen taidot sekä oppimisen edistämistä tukevat työskentelytaidot.

Arvioinnin tukena, opettajan työvälineenä sekä opiskelijan itse- ja vertaisarvioinnin välineenä käytetään soveltuvin osin eurooppalaiseen viitekehykseen (CEFR) perustuvaa kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa (liite 2). Arvioinnin tukena voidaan myös hyödyntää vieraan kielen taidon sertifiointiin tarkoitettuja kansainvälisesti tunnustettuja tutkintojärjestelmiä, jotka on linkitetty eurooppalaisen viitekehyksen kuusiportaiseen taitotasoasteikkoon.

Opintojen alkuvaiheessa palautteenannossa painottuu opiskelijan taito kehittää kielenopiskelutaitojaan. Opintojen edetessä kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa voidaan hyödyntää enenevästi opiskelijan vuorovaikutus-, tulkinta- ja tuottamistaitojen tasoa määriteltäessä.

Arvosanan muodostamisessa otetaan systemaattisesti huomioon kaikki tavoitealueet, mukaan lukien opiskelutaitojen kehittämiseen liittyvät tavoitteet, joskin opintojaksokohtaiset painotukset voivat vaihdella.

Suullisen kielitaidon arviointi

Kielten opetuksessa opiskelijalta arvioidaan kielitaidon muiden osa-alueiden lisäksi suullinen kielitaito. Suullista kielitaitoa voidaan arvioida erillisellä kokeella. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 4 mom.)

Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneelle opiskelijalle annetaan päättötodistus. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisesta annetaan todistus. – – [Lukiolain 39 §:n] 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen todistusten liitteenä annetaan lisäksi erillinen todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta. (Lukiolaki 714/2018, 39 § 3 mom.)

Vieraiden kielten pakollisten ja valinnaisten opintojen aikana arvioidaan myös opiskelijan suullista kielitaitoa.

Valinnaisiin opintoihin kuuluvan vieraiden kielten A-oppimäärän moduulin 8 ja B1-oppimäärän moduulin 6 opintojen aikana suullisen kielitaidon arviointi perustuu opintojen aikaisiin näyttöihin sekä Opetushallituksen tuottamasta suullisesta kokeesta tai Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti annetuista näytöistä saatuun arvosanaan. Kyseisistä moduuleista koostuvien opintojaksojen arvioinnin edellytykset täyttyvät, kun opiskelija on antanut opintojakson suorittamiseksi sovitut näytöt ja suorittanut Opetushallituksen tuottaman erillisen kokeen tai antanut Opetushallituksen erillisen ohjeistuksen mukaiset näytöt.

Latinan kieltä lukuun ottamatta B2- ja B3-oppimäärien osalta opiskelijan suullista kielitaitoa arvioidaan Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti.

Opintoihin kuuluva suullisen kielitaidon kokeen suoritus tai muut Opetushallituksen ohjeistuksen mukaiset näytöt arvioidaan asianomaiselle kielelle ja oppimäärälle lukion opetussuunnitelman perusteissa asetettuja tavoitteita vasten.

Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta tai erillisen ohjeistuksen mukaisista näytöistä annetaan erillinen todistus lukion päättötodistuksen liitteenä.

8.20.1. Vieraat kielet, englanti, A-oppimäärä (VKENA1)

Oppiaine ja tehtävä

Laaja-alainen osaaminen

Opintojaksot

ENA03 Englannin kieli ja kulttuuri, 2 op (ENA03)

Opintojakson moduulit

- Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (ENA3), Pakollinen

Tavoitteet

Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tekee omia tulkintoja erilaisista aihepiiriin liittyvistä teksteistä*
- *pystyy tuottamaan tekstejä monipuolisesti itselle tärkeistä kulttuuriaiheista ja -ilmiöistä*
- *vahvistaa taitoaan käyttää reflektointia kielenoppimisen välineenä.*

Keskeiset sisällöt

Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

- *luova toiminta*
- *kulttuurin ja taiteen merkitys yksilölle ja yhteisölle*
- *itseilmaisu identiteetin rakentumisessa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Herätellään opiskelijan uteliaisuutta kulttuurin eri osa-alueisiin ja vahvistetaan kielellistä osaamista niissä.

Vuorovaikutusosaaminen

Vahvistetaan opiskelijan vuorovaikutus- ja ryhmässä toimisen taitoja.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana harjoitellaan kaikkia kielitaidon osa-alueita, joihin opintojakson summatiivinen arviointi kohdistuu. Tavoitteena on laajentaa ja vahvistaa sanavarastoa ja rakenteiden hallintaa, vahvistaa kirjallisen ja suullisen tuottamisen taitoa ja niin luettujen kuin kuultujenkin tekstien ymmärtämistä. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

ENA3 Englannin kieli ja kulttuuri.

Opintojaksolla laajennetaan ja syvennetään opiskelijoiden monilukutaitoa. Opinnoissa tehdään eri tekstilajien tuotoksia painottaen tekstilajille ominaista kielellistä tarkkuutta. Aihepiireinä ovat erilaiset kulttuuriset ilmiöt, englanninkieliset mediat sekä luova toiminta.

Englannin opinnot suositellaan suoritettavaksi numerojärjestyksessä.

ENA04 Englannin kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (ENA04)

Opintojakson moduulit

- Englannin kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (ENA4), Pakollinen

Tavoitteet

Englannin kieli vaikuttamisen välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu medioissa esillä oleviin ajankohtaisiin aiheisiin ja niiden taustoihin*
- *kehittää taitojaan ilmaista ja arvioida mielipiteitä sekä argumentoida tiedon perusteella*
- *hyödyntää erilaisia tietolähteitä, oppimisympäristöjä ja tapoja tuottaa tekstejä hankkiakseen, yhdistääkseen, muokatakseen, esittääkseen ja arvioidakseen tietoa.*

Keskeiset sisällöt

Englannin kieli vaikuttamisen välineenä

- *vaikuttaminen kansalaisyhteiskunnassa*
- *ihmisoikeuskysymykset, tasa-arvo*
- *yksilön vastuut ja velvollisuudet, sananvapaus*
- *neuvottelemisen taidot (arkiset–institutionaaliset)*
- *median rooli asenteiden muokkaajana*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vahvistetaan opiskelijan käsitystä yhteiskunnallisista kysymyksistä ja annetaan valmiuksia käyttää opittua oman ja yhteiskunnan hyväksi.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Harjoitellaan mm. lähdekriittisyyttä ja monilukutaitoa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana harjoitellaan kaikkia kielitaidon osa-alueita, joihin opintojakson arviointi kohdistuu. Tavoitteena on laajentaa ja vahvistaa sanavarastoa ja rakenteiden hallintaa, vahvistaa kirjallisen ja suullisen tuottamisen taitoa ja niin luettujen kuin kuultujenkin tekstien ymmärtämistä. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

ENA4 Englannin kieli vaikuttamisen välineenä.

Opintojakson aikana käsitellään erilaisia yhteiskunnallisen vaikuttamisen tapoja, ihmisoikeuskysymyksiä ja sananvapautta. Tarkastellaan median roolia asenteiden muokkaajana.

Englannin opinnot suositellaan suoritettavaksi numerojärjestyksessä.

ENA05 Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (ENA05)

Opintojakson moduulit

- Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (ENA5), Pakollinen

Tavoitteet

Kestävä tulevaisuus ja tiede

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *oppii käyttämään asiayhteyteen sopivia lukustrategioita ja tiivistämisen taitoja*
- *kehittää taitojaan raportoida jäsennellysti havainnoista itseään kiinnostavista aiheista yksin ja ryhmässä*

Paikallinen lisäys

- oppii lukemaan tieteellisiä tekstejä
- oppii lähdekriittisyyttä ja medialukutaitoa

Keskeiset sisällöt

Kestävä tulevaisuus ja tiede

- *opiskelijoita kiinnostavat tiedon- ja tieteenalat*
- *erilaiset tulevaisuudenvisiot*
- *kestävää tulevaisuutta rakentavat innovaatiot; mahdollisuudet ratkaista monimutkaisia ongelmia*
- *yleistajuiset tekstit, lähdekriittisyys*
- *englanti tieteen kielenä, tieteellisen tekstin piirteet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Harjoitellaan mm. lähdekriittisyyttä ja monilukutaitoa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakso tarjoaa monia eri näkökulmia globaalien kysymysten tarkasteluun.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana harjoitellaan kaikkia kielitaidon osa-alueita, joihin opintojakson summatiivinen arviointi kohdistuu. Tavoitteena on laajentaa ja vahvistaa sanavarastoa ja rakenteiden hallintaa, vahvistaa kirjallisen ja suullisen tuottamisen taitoa ja niin luettujen kuin kuultujenkin tekstien ymmärtämistä. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

ENA5 Kestävä tulevaisuus ja tiede.
Opintojaksolla syvennetään tekstin tulkinnan ja tuottamisen sekä tiedonhankinnan taitoja hakemalla tietoa opiskelijoita kiinnostavista tiedon-ja tieteenaloista. Harjaannutaan jakamaan omia tietoon tai mielipiteeseen perustuvia näkökantoja. Pohditaan erilaisia tulevaisuudenvisioita erityisesti teknologian ja digitalisaation näkökulmista sekä englannin kielen asemaa kansainvälisenä tieteen ja teknologian kielenä. Aihepiirit nousevat eri tieteenaloista.

Englannin opinnot suositellaan suoritettavaksi numerojärjestyksessä.

ENA06 Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (ENA06)

Opintojakson moduulit

- Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (ENA6), Pakollinen

Tavoitteet

Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *vahvistaa tietämystään tekstilajeista, jotka ovat tyypillisiä mahdollisille jatko-opinto- tai urasuunnitelmille*
- *rohkaistuu englannin kielen käyttäjänä erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa*
- *kehittää taitoaan ilmaista itseään muodollisemmissa asiayhteyksissä.*

Keskeiset sisällöt

Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

- *jatko-opinto- ja urasuunnitelmat; urajoustavuus*
- *kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten*
- *kansalliset tai kansainväliset yhteisöt tai yritykset työnantajina*
- *itsenäistyvän, työelämään astuvan nuoren arjen ja talouden hallinta*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Harjoitellaan erilaisia, etenkin työelämään liittyviä vuorovaikutustilanteita.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vahvistetaan jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavaa kielitaitoa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Vahvistetaan opiskelijan kansainvälisissä työympäristöissä tarvitsemaa kielitaitoa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana harjoitellaan kaikkia kielitaidon osa-alueita, joihin opintojakson summatiivinen arviointi kohdistuu. Tavoitteena on laajentaa ja vahvistaa sanavarastoa ja rakenteiden hallintaa, vahvistaa kirjallisen ja suullisen tuottamisen taitoa ja niin luettujen kuin kuultujenkin tekstien ymmärtämistä. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

ENA6 Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä.
Opintojaksolla syvennetään käsitystä kielitaidosta työelämätaitona ja sosiaalisena pääomana. Tutustutaan tekstilajeihin, joita opiskelijat kohtaavat mahdollisissa jatko-opinnoissa tai työelämässä. Pohditaan jatko-opinto-tai urasuunnitelmia ja työntekoa myös kansainvälisessä kontekstissa. Käsitellään talousasioita, jotka liittyvät itsenäistyvän, työelämään astuvan nuoren elämänpiiriin, sekä laajempia talouden ilmiöitä.
Englannin opinnot suositellaan suoritettavaksi numerojärjestyksessä.

ENA07 Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (ENA07)

Opintojakson moduulit

- Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (ENA7), Valinnainen

Tavoitteet

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *vahvistaa tiedonhakutaitojaan erityisesti lähdekritiikin näkökulmasta*
- *kehittää ajattelun taitojaan hyödyntämällä kielitaitoaan erilaisten syy-seuraussuhteiden analysoimiseksi*
- *osallistuu myös laajempiin suullisiin tai kirjallisiin vuorovaikutustilanteisiin.*

Keskeiset sisällöt

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

- *globaalit ympäristökysymykset, esimerkiksi ilmastonmuutos*
- *kestävä elämäntapa opiskelijan omassa elinpiirissä*
- *esimerkkejä kansainvälisistä sopimuksista tai sopimusneuvotteluista*
- *ratkaisukeskeisyys*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija oppii pohtimaan asenteidensa ja arvojensa merkitystä ja kehittämään vastuuntuntoaan sekä taitoaan toimia rakentavasti globaaleissa ympäristökysymyksissä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vahvistetaan opiskelijan vaikuttamisen taitoja englannin kielellä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana harjoitellaan kaikkia kielitaidon osa-alueita, joihin opintojakson summatiivinen arviointi kohdistuu. Tavoitteena on laajentaa ja vahvistaa sanavarastoa ja rakenteiden hallintaa, vahvistaa kirjallisen ja suullisen tuottamisen taitoa ja niin luettujen kuin kuultujenkin tekstien ymmärtämistä. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

ENA7 Ympäristö ja kestävä elämäntapa.
Opintojaksolla syvennetään taitoa tulkita ja tuottaa englantia erilaisissa kirjallisissa ja suullisissa vuorovaikutustilanteissa. Opintojaksolla jatketaan oppimäärän pakollisten kurssien teemojen käsittelyä ekologisen, taloudellisen sekä sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävän elämäntavan näkökulmasta ottaen huomioon opiskelijoiden tarpeet tai kiinnostuksen kohteet.
Englannin opinnot suositellaan suoritettavaksi numerojärjestyksessä.

ENA08 Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (ENA08)

Opintojakson moduulit

- Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (ENA8), Valinnainen

Tavoitteet

Viesti ja vaikuta puhuen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ymmärrystään suullisiin vuorovaikutustilanteisiin vaikuttavista tekijöistä*
- *vahvistaa suullisen vuorovaikutuksen taitojaan*
- *vahvistaa taitoaan ymmärtää kielen eri variantteja*
- *harjoittelee valmistelua edellyttävää suullista tuottamista.*

Keskeiset sisällöt

Viesti ja vaikuta puhuen

- *puhumisen eri piirteet*
- *englannin käyttäjien erilaisten taustojen ja eri äidinkielten vaikutus puhetilanteisiin*
- *dialogisuus*
- *oppimäärän pakollisten opintojen aikana käsitellyt aiheet ja niiden täydentäminen opiskelijoiden tarpeiden mukaan*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla vahvistetaan opiskelijan suullista vuorovaikutusosaamista.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Kielten opetuksessa opiskelijalta arvioidaan kielitaidon muiden osa-alueiden lisäksi suullinen kielitaito. Suullista kielitaitoa voidaan arvioida erillisellä kokeella. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 4 mom.) *Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneelle opiskelijalle annetaan päättötodistus. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisesta annetaan todistus. – –* [Lukiolain 39 §:n] *1 ja 2 momentissa tarkoitettujen todistusten liitteenä annetaan lisäksi erillinen*

todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta. (Lukiolaki 714/2018, 39 § 3 mom.)

Valinnaisiin opintoihin kuuluvan vieraiden kielten A-oppimäärän moduulin 8 opintojen aikana suullisen kielitaidon arviointi perustuu opintojen aikaisiin näyttöihin sekä Opetushallituksen tuottamasta suullisesta kokeesta tai Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti annetuista näytöistä saatuun arvosanaan. Kyseisistä moduuleista koostuvien opintojaksojen arvioinnin edellytykset täyttyvät, kun opiskelija on antanut opintojakson suorittamiseksi sovitut näytöt ja suorittanut Opetushallituksen tuottaman erillisen kokeen tai antanut Opetushallituksen erillisen ohjeistuksen mukaiset näytöt.

ENA8 Viesti ja vaikuta puhuen -opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

ENA8 Viesti ja vaikuta puhuen.
Opintojaksolla syvennetään taitoa tuottaa kieltä suullisesti, taitoa ymmärtää puhuttua kieltä ja rakentaa dialogia. Vankennetaan puhumisen sujuvuutta sekä harjoitellaan valmistelua edellyttävää suullista tuottamista. Kerrataan A-englannin pakollisilla opintojaksoilla käsiteltyjä aihepiirejä tai niitä täydennetään opiskelijoiden tarpeiden mukaan.
Englannin opinnot suositellaan suoritettavaksi numerojärjestyksessä.

ENA09 Abikertaus, 2 op (ENA09)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- A-englannin abikertauksen tavoite on tukea kaiken tasoisten opiskelijoiden valmistautumista englannin pitkän oppimäärän ylioppilaskokeeseen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- kirjoitelmien hiominen
- sanaston laajentaminen
- erilaisten tekstien ymmärtämisen harjoittelu
- englannin rakenteiden hallinnan vahvistaminen
- kuullunymmärtämisen harjoittelu

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson materiaalit käsittelevät laajasti eri tieteenaloja. Asiakokonaisuuksia työstetään sekä yksin että yhteistyössä muiden kanssa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

ENA9 Abikertaus

Valinnainen opintojakso on tehokas englannin lukion oppimäärän kertauspaketti kaikille englannin pitkän oppimäärän ylioppilaskokeeseen valmistautuville opiskelijolle.
Englannin opinnot suositellaan suoritettavaksi numerojärjestyksessä.

ENA10 Englannin perusrakenteiden tukiopinnot, 2 op (ENA10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija tunnistaa omat vahvuutensa kielenoppijana
- opiskelija motivoituu rakentamaan kielitaitoaan jo opitun pohjan päälle
- opiskelija vahvistaa englannin opiskelustrategoitaan

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- kerrataan englannin kieliopin perusrakenteet
- vahvistetaan jo opittua sanavarastoa passiivisesta aktiiviseen
- harjoitetaan kuullunymmärtämisen strategioita
- kerrataan tekstin tuottamisen perusasiat

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla opitaan hyödyntämään jo hankittua kielitaitoa ja rakentamaan sen päälle uutta. Kielitaitoa rakennetaan hankkimalla tietoja aidoista materaaleista, ja vahvistetaan opiskelijan luottamusta omaan kielitaitoonsa.

Hyvinvointiosaaminen

Vahvistetaan opiskelijan luottamusta omiin kykyihinsä sekä käsitystä siitä, että kielitaidon rakentaminen on jatkuvaa, päämäärätietoista toimintaa. Ohjataan opiskelijaa löytämään itselleen sopivia opiskelustrategioita.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla kerrataan englannin perusrakenteiden hallintaa ja vahvistetaan peruskoulussa opitun sanaston hallintaa sekä kuullun ymmärtämistä. Myös kirjallisen tuottamisen osaamista vahvistetaan. Opintojaksolla voi olla pieniä sanakokeita, kuunteluita ja arvioitavia kirjallisia töitä. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso ENA10 on tarkoitettu opiskelijoille jotka kaipaavat englannin perusrakenteiden vahvistamista. Tuntien aikana kerrataan keskeisiä kielioppirakenteita ja vahvistetaan perussanaston hallitsemista. Opintojaksoa suositellaan niille lukion ensimmäisen vuoden opiskelijoille joilla on vaikeuksia englannin perusrakenteissa. Käytyään opintojakson opiskelija saa siitä suoritusmerkinnän. Koulu päätttää ENA10-opintojakson järjestämisestä vuosittain, ja samalla päätetään, järjestetäänkö se 1 vai 2 opintopisteen laajuisena.

ENA11 Englannin kieltä ja kulttuuria Lontoossa, 2 op (ENA11)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija pääsee käyttämään englannin kielitaitoaan aidossa kieliympäristössä
- Opiskelija huomaa pärjäävänsä omalla englannin taidollaan suurkaupungissa, ja pystyvänsä kommunikoimaan ja ottamaan selvää asioista englanniksi
- Opiskelija huomaa pärjäävänsä omalla englannin taidollaan suurkaupungissa, ja pystyvänsä kommunikoimaan ja ottamaan selvää asioista englanniksi Opiskelija tutustuu kulttuurisesti ja historiallisesti merkittäviin kohteisiin Lontoossa ja sen ympäristössä

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opiskelija kokee englannin kielitaitonsa merkityksellisenä
- Opiskelija pääsee kokemaan englantilaista kulttuuria aidossa ympäristössä
- Opiskelija pääsee yhteisten vierailukohteiden lisäksi tutustumaan moniin Lontoon kuuluisiin nähtävyyksiin oman mielenkiintonsa mukaisesti
- Halutessaan opiskelija voi omalla kustannuksellaan tutustua Lontoon laajaan kulttuuritarjontaan teatteriesitysten tai musikaalien muodossa
- Opiskelija tutustuu Lontoon eri museoiden tarjontaa ja pääsee näin näkemään, miten Briteissä pidetään maan historiaa ja saavutuksia suuressa arvossa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakso vahvistaa opiskelijan uteliaisuutta, motivaatiota ja taitoa toimia kulttuurisesti ja kielellisesti moninaisissa ympäristöissä ja yhteyksissä. Monipuolinen englannin kielitaito ja ymmärrys oman kielitaidon käyttökelpoisuudesta kansainvälisessä yhteistyössä ja globaalien kysymysten tarkastelussa syventävät opiskelijan maailmankansalaisen taitoja. Opintojakso vahvistaa kulttuuriperintöjen tuntemista ja tarjoaa uusia näkökulmia globalisaatioon ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista harjoitetaan opettelemalla käytännössä, miten englantilaisessa kulttuurissa otetaan toiset ihmiset huomioon niin sanallisessa kuin sanattomassa viestinnässä. Muistamme kohteiliaan ja kunnioittavan kanssakäymisen suurkaupungissa liikkuessamme.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakso tarjoaa opiskelijalle välineitä ja tilaisuuksia yksilöiden ja yhteisöjen kulttuurisen moninaisuuden kunnioittamiseen ja arvostamiseen.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijat osallistuvat opintojakson valmisteluun tekemällä matkaa varten ennakkotehtävät, pitävät vaaditut esitykset matkan aikana sekä tekevät matkapäiväkirjan tms. laajemman tehtävän opettajien ennakko-ohjeiden mukaisesti. Vaaditut tehtävät tehneet opiskelijat saavat opintojaksosta suoritusmerkinnän.

Opintojakson vapaa kuvaus

ENA11 Englannin kieltä ja kulttuuria Lontoossa järjestetään mahdollisuuksien mukaan joko lukuvuosittain tai joka toinen vuosi. Opintojaksoon kuuluu 3-5 vuorokautta Lontoossa, ja matkan aikana tutustutaan Lontoon nähtävyyksiin ja museoihin sekä mahdollisesti vieraillaan esim. seuraamassa oikeudenistuntoa. Matkalla käydään myös jossain kohteessa Lontoon ulkopuolella, esim. Hampton Courtissa, Oxfordissa tai Brightonissa. Opiskelijat maksavat kaikki matkakulut itse.

Yhdelle ENA11-opintojaksolle mahtuu enintään 26 opiskelijaa. Jotta opintojakso järjestetään, tulee ilmoittautuneita opiskelijoita olla vähintään 18. Opiskelijat osallistuvat opintojakson matkan valmisteluun tekemällä matkaa varten ennakkotehtävät, pitävät vaaditut esitykset matkan aikana sekä tekevät matkapäiväkirjan tms. laajemman tehtävän opettajien ennakko-ohjeiden mukaisesti. Vaaditut tehtävät tehneet opiskelijat saavat opintojaksosta suoritusmerkinnän.

ENA12 Englannin kirjoituskurssi, 2 op (ENA12)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Kehittää kaiken tasoisten opiskelijoiden englannin kirjoitustaitoa
- Parantaa opiskelijoiden mahdollisuuksia onnistua englannin ylioppilaskokeen kirjoitelman kirjoittamisessa
- Harjoitella rakentavan vertaispalautteen antamista

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Eri tekstilajeihin ja niiden vaatimuksiin tutustuminen
- Eri tyyppisten tekstien kirjoittaminen
- Englannin kielen rakenteiden hallinnan vahvistaminen
- Ylioppilastutkintolautakunnan pistetaulukkoon tutustuminen ja sen käyttö kirjoitelmien arvioinnissa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla harjoitellaan empatiaa ja hyviä tapoja palautteen antamisessa. Samalla harjoitellaan rakentavaa vuorovaikutusta.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson aikana opiskelijan käsitys itsestään kirjoittajana vahvistuu.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksoon kuuluu luovan kirjoittamisen harjoittelua.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla on mahdollisuus harjoitella kantaaottavien tekstien kirjoittamista.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso ENA12 arvioidaan S-merkinnällä (=suoritettu), johon vaaditaan vähintään arvosanaa 5 vastaava hyväksytty suoritus.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla ENA12 harjoitellaan kirjoittamista monipuolisesti. Tutustutaan esimerkiksi siihen, mistä hyvä aine koostuu, millainen rakenteen tulee olla, ja mitä eri tekstityyppien muotovaatimuksiin kuuluu. Opintojaksolla kirjoitetaan erityyppisiä tekstejä, joista saa myös palautetta. Opintojakso soveltuu kaikentasoisille kirjoittajille.

ENA01_02 Opiskelutaidot, kieli-identiteetti ja englanti globaalina kielenä, 4 op (ENA01_02)

Opintojakson moduulit

- Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (ENA1), Pakollinen
- Englanti globaalina kielenä, 3 op (ENA2), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kehittämään kielitaitoaan*
- *syventää käsitystään kielitietoisuudesta ja monikielisyydestä*
- *analysoi ja kehittää taitoaan käyttää itse- ja vertaisarviointia oppimista tukevana menetelmänä*
- *monipuolistaa kielenopiskelutaitojaan*
- *oppii hyödyntämään tarkoituksenmukaisia kielenopiskelun apuvälineitä*
- *pystyy suhteuttamaan osaamistaan taitotasoon B2.1.*

Englanti globaalina kielenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa tapoja kehittää rakentavaa vuorovaikutusta*
- *kehittää rakentavan vuorovaikutuksen strategioitaan ja ongelmanratkaisutaitojaan*
- *vahvistaa vuorovaikutuksessa toimimisen taitojaan sekä kielellistä itsetuntoaan*
- *syventää tietoaan englannin asemasta kulttuurisen ja kielellisen monimuotoisuuden näkökulmasta.*

Keskeiset sisällöt

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

- *henkilökohtaisen kieliprofiilin laatiminen*
- *tavoitteiden asettelu kielten opiskelulle*
- *monikielisyys voimavarana*
- *erilaisiin teksti- ja tyylilajeihin tutustuminen*
- *tutustuminen, arkitiedon vaihtaminen ja vuorovaikutusosaamisen vahvistaminen*

Englanti globaalina kielenä

- *englanti äidinkielenä, toisena kielenä, virallisena kielenä, globaalina kielenä*
- *kansainvälisyys arjessa ja lähiympäristöissä, liikkuvuus*

- *kansainväliset suhteet*
- *rakentava vuorovaikutus, merkitysneuvottelut ja kielentäminen hyvinvoinnin ja itsetunnon rakentajana*
- *puhujien eri taustat ja statusvaikutukset*
- *äänteiden muodostuminen ja puheen tuottaminen; englannin variantteja ja vertailua muihin kieliin*
- *viestintätyyli erilaisissa medioissa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vahvistetaan vuorovaikutusosaamista mm. harjoittelemalla vertaispalautteen antamista.

Hyvinvointiosaaminen

Kehitetään opiskelijoiden ryhmässä toimimisen strategioita.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Aloitetaan globaali- ja kulttuuriosaamisen vahvistaminen herättelemällä opiskelijan kansainvälisyysvalmiuksia ja maailmankansalaisen asennetta.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana harjoitellaan kaikkia kielitaidon osa-alueita, joihin opintojakson summatiivinen arviointi kohdistuu. Tavoitteena on laajentaa ja vahvistaa sanavarastoa ja rakenteiden hallintaa, vahvistaa kirjallisen ja suullisen tuottamisen taitoa ja niin luettujen kuin kuultujenkin tekstien ymmärtämistä. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

ENA1-2 Opiskelutaidot, kieli-identiteetti ja englanti globaalina kielenä

Opintojakson aikana vahvistetaan opiskelijan käsitystä omasta vieraiden kielten osaamisestaan ja laaditaan/täydennetään kieliprofiilia. Asetetaan tavoitteita omalle kielten opiskelulle. Harjoitellaan tutustumista englanniksi, ja muita arkisia kielenkäyttötilanteita. Tutustutaan erilaisiin teksti- ja tyylilajeihin.

Tarkastellaan englannin kielen asemaa maailmassa. Aihepiireinä mm. kansainvälisyys, kansainväliset suhteet, erilaiset mediat ja viestintätyylit ja englannin erilaiset variantit.

Englannin opinnot suositellaan suoritettavaksi numerojärjestyksessä.

Englannin kieltä ja kuvista Lontoossa, 3 op (ENA11_KU09)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

8.20.2. Vieraat kielet, B3-oppimäärä, espanja (EAB3)

Oppiaine ja tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Opintojaksot

Espanjankielinen maailma ja minä kielenoppijana, 2 op (EAB301)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 1, 2 op (VKB31), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa uuden kielen suhteen aiemmin opiskelemiinsa tai osaamiinsa kieliin sekä hyödyntää omaa kielellistä repertuaariaan*
- *löytää itselleen sopivia keinoja oppia ja opiskella kieltä*
- *hahmottaa kohdekielen aseman maailmassa*
- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 1

- *rutiininomaiset viestintätilanteet*
- *keskeisimmät viestintästrategiat*
- *tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Harjoitellaan uuteen kielimaailmaan sopivaa vuorovaikutusta rutiininomaisissa viestintätilanteissa. Tiedostetaan aien

Monitieteinen ja luova osaaminen

Kehitetään omia kielenoppimistaitoja ja yhdistellään aiemmin omaksuttua tietoa uuteen kielimaailmaan vuorovaikutu

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana arviointi on sekä formatiivista että summatiivista. Jakson aikana harjoitellaan kaikkia kielitaidon osa-alueita, joihin arviointi kohdistuu. Ensimmäisten opintojaksojen arvioinnissa painottuu kommunikatiivisuus sekä suul

Opintojakson vapaa kuvaus

EAB301 Espanjankielinen maailma ja minä kielenoppijana. Opintojaksolla tutustutaan espanjankieliseen maailmaan kielen ja kulttuurin kautta. Opinnoissa on tarkoitus hahmottaa espanjan kielen asemaa maailmassa ja muiden opiskelijan osaamien kielten joukossa sekä kehittyä kielenopiskelijana. Opintojakson aikana opitaan muun muassa esittäytymään, kertomaan omasta perheestä ja arjesta espanjaksi.

Arjen viestintää, 2 op (EAB302)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 2, 2 op (VKB32), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1–A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 2

- *oman lähipiirin ja arjen kuvailu*
- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa*
- *tavanomaiset asiointitilanteet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Kehitetään vuorovaikutustaitoja arjen rutiininomaisissa tilanteissa.

Hyvinvointiosaaminen

Kehitetään opiskelijoiden yhdessä oppimisen strategioita.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kehitetään kohdekieliseen maailmaan sopivia kommunikointitaitoja.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana arviointi on sekä formatiivista että summatiivista. Jakson aikana harjoitellaan kaikkia kielitaidon osa-alueita, joihin arviointi kohdistuu. Ensimmäisten opintojaksojen arvioinnissa painottuu kommunikatiivisuus sekä suullisessa että kirjallisessa tuottamisessa ja kuullun ymmärtämisessä. Opintojakso arvoidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

EAB302 Arjen viestintää. Opintojaksolla harjoitellaan vuorovaikutusta erilaisissa arjen tilanteissa, kuten ravintolassa ja ostoksilla käydessä. Jakson aikana vahvistetaan opiskelijan itseluottamusta kielenoppijana.

Elämän tärkeitä asioita, 2 op (EAB303)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKB33), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet*
- *vapaa-ajan vietto ja harrastukset*
- *koulu*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Harjoitellaan espanjakieliseen kielimaailmaan sopivaa tunteisiin liittyvää vuorovaikutusta ja reagointia.

Hyvinvointiosaaminen

Vahvistetaan opiskelijan luottamusta taitoonsa toimia kohdekielisen maailman arjen sosiaalisissa kohtaamisissa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana arviointi on sekä formatiivista että summatiivista. Jakson aikana harjoitellaan kaikkia kielitaidon osa-alueita, joihin arviointi kohdistuu. Ensimmäisten opintojaksojen arvioinnissa painottuu kommunikatiivisuus sekä suul

Opintojakson vapaa kuvaus

EAB303 Elämän tärkeitä asioita. Opintojaksolla syvennetään taitoja kertoa omasta arjesta ja harrastuksista sekä laa

Matkalla espanjankielisessä maailmassa, 2 op (EAB304)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 1, 2 op (VKB34), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- *kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit*
- *Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta*
- *arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tarkastellaan Suomen ja espanjankielisen maailman eroja ja yhtäläisyyksia. Tutustutaan kohdekieliseen kulttuuripe

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Otetaan globaalit ympäristökysymykset huomioon espanjankieliseen maailmaan syvemmin tutustuttaessa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Otetaan demokratia- ja tasa-arvokysymykset huomioon espanjankieliseen maailmaan syvemmin tutustuttaessa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana arviointi on sekä formatiivista että summatiivista. Jakson aikana harjoitellaan kaikkia kielitaidon osa-alueita, joihin arviointi kohdistuu. Opintojakson arvioinnissa painottuu kommunikatiivisuus sekä suullisessa että kirjallisessa tuottamisessa ja kuullun ymmärtämisessä. Opintojakson aikana voidaan myös toteuttaa opiskelijan mielenkiinnon mukainen arvioitava kulttuuriin liittyvä projekti. Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

EAB304 Kulttuuri ja kansainvälisyys. Opintojakson aikana syvennetään tietoa espanjankielisestä maailmasta ja kiele

Elämää ja hyvinvointia, 2 op (EAB305)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 2, 2 op (VKB35), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 2

- *hyvinvointi ja terveys*
- *eri elämänvaiheet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Harjoitellaan vuorovaikutuksen ylläpitoa ja aktiivisen kuuntelun taitoa sekä oman mielipiteen ilmaisemista.

Hyvinvointiosaaminen

Pohditaan omaa hyvinvointia ja harjoitellaan omien tuntemuksien kuvailua kohdekielellä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Pohditaan ympäristön ja ympäristötekojen suhdetta hyvinvointiin eri elämänvaiheissa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana arviointi on sekä formatiivista että summatiivista. Jakson aikana harjoitellaan kaikkia kielitaidon osa-alueita, joihin arviointi kohdistuu. Opintojakson arvioinnissa painottuu kommunikatiivisuus sekä suullisessa että kirja

Opintojakson vapaa kuvaus

EAB305 Elämää ja hyvinvointia. Opintojakson aikana opitaan kertomaan hyvinvoinnista, tunteista ja eri elämänvaihe

Kulttuuri ja luova toiminta, 2 op (EAB306)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 3, 2 op (VKB36), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- *eri kulttuuriaiheita kieli- ja kulttuurialueelta*
- *ajankohtaiset kulttuuriaiheet*
- *luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tutustutaan kohdekieliseen kulttuuriin.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Mahdollistetaan opiskelijan luovan osaamisen hyödyntäminen kulttuuriasioihin tutustuttaessa ja uusia tietolähteitä ka

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana arviointi on sekä formatiivista että summatiivista. Jakson aikana harjoitellaan kaikkia kielitaidon osa-alueita, joihin arviointi kohdistuu. Opintojakson arvioinnissa painottuu kommunikatiivisuus sekä suullisessa että kirja

Opintojakson vapaa kuvaus

EAB306 Kulttuuri ja luova toiminta. Opintojakson aikana syvennetään tietoja espanjankielisen maailman kulttuureist

Tulevaisuus, opiskelu, työelämä, 2 op (EAB307)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 4, 2 op (VKB37), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- *opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä*
- *tulevaisuudensuunnitelmat*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Harjoitetaan kielitaitoa, joka on hyödyksi mahdollisiin jatko-opintoihin siirryttäessä.

Vuorovaikutusosaaminen

Harjoitellaan kohdekieleen sopivaa vuorovaikutusta aiempaa muodollisemmissa tilanteissa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana arviointi on sekä formatiivista että summatiivista. Jakson aikana harjoitellaan kaikkia kielitaidon osa-alueita, joihin arviointi kohdistuu. Opintojakson arvioinnissa painottuu kommunikatiivisuus ja sanavarasto sekä suullisessa että kirjallisessa tuottamisessa ja kuullun ymmärtämisessä. Kirjallista tuottamista harjoitellaan aiempaa muodollisissa konteksteissa, kuitenkin pysyen taitotason A2.1 tavoitteissa. Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

EAB307 Työelämän kielitaito, 2 op (EAB307) Tässä opintojaksossa harjoitellaan kommunikointia arkipäivän ja työelämän tilanteissa.

Media ja erilaiset tekstit, 2 op (EAB308)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 5, 2 op (VKB38), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- *ajankohtaiset aiheet*
- *kohdekieliset mediat*
- *lähdekritiikki*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Pohditaan asenteiden ja arvojen merkitystä kohdekielisen maailman ajankohtaisissa aiheissa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Työstetään ajankohtaisia asiakokonaisuuksia ja kysymyksiä vuorovaikutuksessa muiden opiskelijoiden kanssa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tutustutaan näkökulmiin, joita kohdekielisessä maailmassa on globaaleihin kysymyksiin.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tutustaan kohdekielisen maailmaan ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin aiheisiin.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana arviointi on sekä formatiivista että summatiivista. Jakson aikana harjoitellaan kaikkia kielitaidon osa-alueita, joihin arviointi kohdistuu. Opintojakson arvioinnissa painottuu kommunikatiivisuus ja sanavarasto sekä suullisessa että kirjallisessa tuottamisessa ja kuullun ymmärtämisessä. Kirjallista tuottamista harjoitellaan aiempaa muodollisissa konteksteissa, kuitenkin pysyen taitotason A2.1 tavoitteissa. Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

EAB308 Media
ja erilaiset tekstit. Opintojakson aikana opiskelija oppii kohdekielisen maailman ajankohtaisista aiheista ja oppii sana

Abikertaus, 2 op (EAB309)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- B3-espanjan abikertauksen tavoite on tukea kaiken tasoisten opiskelijoiden valmistautumista espanjan lyhyen oppimäärän ylioppilaskokeeseen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- kirjoitelmien hiominen
- sanaston laajentaminen
- kuullunymmärtämisen harjoittelu
- erilaisten tekstien ymmärtämisen harjoittelu
- espanjan rakenteiden hallinnan vahvistaminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla opiskelija vahvistaa monikielistä kompetenssiaan ja asiakokonaisuuksia työstetään sekä yksin että yhteistyössä muiden kanssa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Valinnainen opintojakso on tehokas espanjan lukion B3-oppimäärän kertauspaketti kaikille espanjan lyhyen oppimäärän ylioppilaskokeeseen valmistautuville opiskelijolle.

8.20.3. Vieraat kielet A1 (VKA1)

Opintojaksot

EAA01_02 Opiskelutaidot, kieli-identiteetti ja vuorovaikutus espanjankielisessä maailmassa, 4 op (EAA01_02)

Opintojakson moduulit

- Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (VKA1), Pakollinen
- Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen, 3 op (VKA2), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kehittämään kielitaitoaan*
- *syventää käsitystään kielitietoisuudesta ja monikielisyydestä*
- *soveltaa ja kehittää kieltenopiskelustrategioitaan sekä itse- ja vertaisarviointitaitoja*
- *oppii hyödyntämään tarkoituksenmukaisia kielenopiskelun apuvälineitä*
- *pystyy suhteuttamaan osaamistaan kohdekielen oppimäärän opiskelulle määriteltyyn taitotasoon (ks. taulukko).*

Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa tapoja kehittää rakentavaa vuorovaikutusta*
- *kehittää rakentavan vuorovaikutuksen strategioitaan ja ongelmanratkaisutaitojaan*
- *vahvistaa vuorovaikutuksessa toimimisen taitojaan sekä kielellistä itsetuntoaan*
- *syventää tietoaan kohdekielen asemasta kulttuurisen ja kielellisen monimuotoisuuden näkökulmasta.*

Keskeiset sisällöt

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

- *kohdekieli porttina sukulaiskielten oppimiseen ja osaamiseen*
- *tavoitteiden asettelu kohdekielen opiskelulle*
- *oman kieliprofiilin laatiminen tai täydentäminen kohdekielen näkökulmasta*
- *monikielisyys voimavarana*
- *erilaisiin teksti- ja tyylilajeihin tutustuminen*
- *toisiin tutustuminen, arkitiedon vaihtaminen ja vuorovaikutusosaamisen vahvistaminen keskustellen*

Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen

- *kansainvälisyys arjessa ja lähiympäristöissä, liikkuvuus*
- *rakentava vuorovaikutus, merkitysneuvottelut ja kielentäminen hyvinvoinnin ja itsetunnon rakentajana*
- *puhujien eri taustat ja statusvaikutukset*
- *kohdekielen äänteiden muodostuminen ja puheen tuottaminen; kohdekielen variantit ja vertailua muihin kieliin*

- *viestintätyylit erilaisissa medioissa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vahvistetaan vuorovaikutusosaamista mm. harjoittelemalla kielen käyttöä erilaisissa tilanteissa.

Hyvinvointiosaaminen

Kehitetään rakentavan vuorovaikutuksen taitoja osana muiden kanssa toimimista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Pohditaan espanjankielistä maailmaa yhteisönä ja herätellään opiskelijan kiinnostusta luovaan yhteistyöhön tässä kontekstissa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana harjoitellaan kaikkia kielitaidon osa-alueita, joihin opintojakson summatiivinen arviointi kohdistuu. Tavoitteena on laajentaa ja vahvistaa sanavarastoa ja rakenteiden hallintaa, vahvistaa kirjallisen ja suullisen tuottamisen taitoa ja niin luettujen kuin kuultujenkin tekstien ymmärtämistä. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

EAA1-2 Opiskelutaidot, kieli-identiteetti ja vuorovaikutus espanjankielisessä maailmassa

Opintojakson aikana vahvistetaan opiskelijan käsitystä omasta vieraiden kielten osaamisestaan ja täydennetään kieliprofiilia sekä asetetaan tavoitteita omalle kielten opiskelulle.

Opintojakson aikana harjoitellaan espanjankieliseen maailmaan sopivaa kielenkäyttöä arkisissa tilanteissa sekä tutustutaan erilaisiin teksti- ja tyylilajeihin. Tämän lisäksi tarkastellaan espanjan kielen asemaa maailmassa ja kielen eri muotoja.

Opinnot suositellaan suoritettavaksi numerojärjestyksessä.

EAA03 Espanjan kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (EAA03)

Opintojakson moduulit

- Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (VKA3), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tekee omia tulkintoja erilaisista aihepiiriin liittyvistä teksteistä*
- *pystyy tuottamaan tekstejä kuvaillen itselleen tärkeitä kulttuuriaiheita tai -ilmiöitä*
- *vahvistaa taitoa käyttää reflektointia kielenoppimisen välineenä.*

Keskeiset sisällöt

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

- *luova toiminta*
- *kulttuurin ja taiteen merkitys yksilölle ja yhteisölle*
- *itseilmaisu identiteetin rakentumisessa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Rohkaistaan opiskelijaa tutustumaan erilaisiin espanjankielisen maailman kulttuuri-ilmiöhin sekä kertomaan niistä kohdekieltä käyttäen.

Vuorovaikutusosaaminen

Syvennetään opiskelijan valmiuksia tulkita vuorovaikutusta erilaisissa tilanteissa, sekä kehittää omia vuorovaikutustaitojaan.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana harjoitellaan kaikkia kielitaidon osa-alueita, joihin opintojakson summatiivinen arviointi kohdistuu. Tavoitteena on laajentaa ja vahvistaa sanavarastoa ja rakenteiden hallintaa, vahvistaa kirjallisen ja suullisen tuottamisen taitoa ja niin luettujen kuin kuultujenkin tekstien ymmärtämistä. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

EAA3 Espanjan kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä
Opintojaksolla laajennetaan opiskelijoiden monilukutaitoa. Opinnoissa tehdään eri tekstilajien tuotoksia painottaen tekstilajille ominaista kielen käyttöä. Aihepiireinä ovat erilaiset kulttuuriset ilmiöt, espanjankieliset mediat sekä luova toiminta.

Opinnot suositellaan suoritettavaksi numerojärjestyksessä.

EAA04 Espanjan kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (EAA04)

Opintojakson moduulit

- Kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (VKA4), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli vaikuttamisen välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu medioissa esillä oleviin ajankohtaisiin aiheisiin*
- *kehittää taitojaan ilmaista ja arvioida mielipiteitä sekä argumentoida tiedon perusteella*
- *hyödyntää erilaisia tietolähteitä, oppimisympäristöjä tai tapoja tuottaa tekstejä.*

Keskeiset sisällöt

Kieli vaikuttamisen välineenä

- *vaikuttaminen kansalaisyhteiskunnassa*
- *ihmisoikeuskysymykset, tasa-arvo*
- *yksilön vastuut ja velvollisuudet, sananvapaus*
- *neuvottelemisen taidot (arkiset–institutionaaliset)*
- *median rooli asenteiden muokkaajana*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vahvistetaan opiskelijan käsitystä yhteiskunnallisista kysymyksistä ja annetaan valmiuksia käyttää opittua oman ja yhteiskunnan hyväksi.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Harjoitellaan mm. lähdekriittisyyttä ja monilukutaitoa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana harjoitellaan kaikkia kielitaidon osa-alueita, joihin opintojakson summatiivinen arviointi kohdistuu. Tavoitteena on laajentaa ja vahvistaa sanavarastoa ja rakenteiden hallintaa, vahvistaa kirjallisen ja suullisen tuottamisen taitoa ja niin luettujen kuin kuultujenkin tekstien ymmärtämistä. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

EAA04 Espanjan kieli vaikuttamisen välineenä

Opintojakson aikana käsitellään erilaisia yhteiskunnallisen vaikuttamisen tapoja, ihmisoikeuskysymyksiä ja sananvapautta. Tarkastellaan median roolia asenteiden muokkaajana.

EAA05 Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (EAA05)

Opintojakson moduulit

- Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (VKA5), Pakollinen

Tavoitteet

Kestävä tulevaisuus ja tiede

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *oppii käyttämään asiayhteyteen sopivia lukustrategioita ja harjoittelee tiivistämisen taitoja*
- *kehittää taitojaan kertoa havainnoista itseään kiinnostavista aiheista yksin ja ryhmässä.*

Keskeiset sisällöt

Kestävä tulevaisuus ja tiede

- *opiskelijoita kiinnostavat tiedon- ja tieteenalat*

- *erilaiset tulevaisuudenvisiot*
- *kestävää tulevaisuutta rakentavat innovaatiot; mahdollisuudet ratkaista monimutkaisia ongelmia*
- *yleistajuiset tekstit, lähdekriittisyys, esimerkkejä tieteellisistä teksteistä*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Harjoitellaan mm. lähdekriittisyyttä ja monilukutaitoa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakso tarjoaa näkökulmia globaalien kysymysten tarkasteluun.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana harjoitellaan kaikkia kielitaidon osa-alueita, joihin opintojakson summatiivinen arviointi kohdistuu. Tavoitteena on laajentaa ja vahvistaa sanavarastoa ja rakenteiden hallintaa, vahvistaa kirjallisen ja suullisen tuottamisen taitoa ja niin luettujen kuin kuultujenkin tekstien ymmärtämistä. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

EAA05 Kestävä tulevaisuus ja tiede.
Opintojaksolla syvennetään tekstin tulkinnan ja tuottamisen sekä tiedonhankinnan taitoja hakemalla tietoa opiskelijoita kiinnostavista tiedon-ja tieteenaloista. Harjaannutaan jakamaan omia tietoon tai mielipiteeseen perustuvia näkökantoja. Pohditaan erilaisia tulevaisuudenvisioita erityisesti teknologian ja digitalisaation näkökulmista.

EAA06 Espanjan kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (EAA06)

Opintojakson moduulit

- Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (VKA6), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *vahvistaa tietämystään tekstilajeista, jotka ovat tyypillisiä mahdollisille jatko-opinto- tai urasuunnitelmille*
- *rohkaistuu kohdekielen käyttäjänä erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa*
- *kehittää taitoaan ilmaista itseään myös muodollisissa asiayhteyksissä.*

Keskeiset sisällöt

Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

- *jatko-opinto- ja urasuunnitelmat; urajoustavuus*
- *kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten*

- *kansalliset tai kansainväliset yhteisöt tai yritykset työnantajina*
- *itsenäistyvän, työelämään astuvan nuoren arjen ja talouden hallinta*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Harjoitellaan erilaisia, etenkin työelämään liittyviä vuorovaikutustilanteita.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vahvistetaan jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavaa kielitaitoa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Vahvistetaan opiskelijan kansainvälisissä työympäristöissä tarvitsemaa kielitaitoa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana harjoitellaan kaikkia kielitaidon osa-alueita, joihin opintojakson summatiivinen arviointi kohdistuu. Tavoitteena on laajentaa ja vahvistaa sanavarastoa ja rakenteiden hallintaa, vahvistaa kirjallisen ja suullisen tuottamisen taitoa ja niin luettujen kuin kuultujenkin tekstien ymmärtämistä. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

EAA6 Espanjan kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä
Opintojaksolla syvennetään käsitystä kielitaidosta työelämätaitona ja sosiaalisena pääomana. Tutustutaan tekstilajeihin, joita opiskelijat kohtaavat mahdollisissa jatko-opinnoissa tai työelämässä. Pohditaan jatko-opinto-tai urasuunnitelmia ja työntekoa myös kansainvälisessä kontekstissa. Käsitellään talousasioita, jotka liittyvät itsenäistyvän, työelämään astuvan nuoren elämänpiiriin, sekä laajempia talouden ilmiöitä.

Opiskelutaidot, kieli-identiteetin rakentaminen sekä kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen, 4 op (VKA01_02)

Opintojakson moduulit

- Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (VKA1), Pakollinen
- Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen, 3 op (VKA2), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kehittämään kielitaitoaan*
- *syventää käsitystään kielitietoisuudesta ja monikielisyydestä*
- *soveltaa ja kehittää kieltenopiskelustrategioitaan sekä itse- ja vertaisarviointitaitoja*
- *oppii hyödyntämään tarkoituksenmukaisia kielenopiskelun apuvälineitä*
- *pystyy suhteuttamaan osaamistaan kohdekielen oppimäärän opiskelulle määriteltyyn taitotasoon (ks. taulukko).*

Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa tapoja kehittää rakentavaa vuorovaikutusta*
- *kehittää rakentavan vuorovaikutuksen strategioitaan ja ongelmanratkaisutaitojaan*
- *vahvistaa vuorovaikutuksessa toimimisen taitojaan sekä kielellistä itsetuntoaan*
- *syventää tietoaan kohdekielen asemasta kulttuurisen ja kielellisen monimuotoisuuden näkökulmasta.*

Keskeiset sisällöt

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

- *kohdekieli porttina sukulaiskielten oppimiseen ja osaamiseen*
- *tavoitteiden asettelu kohdekielen opiskelulle*
- *oman kieliprofiilin laatiminen tai täydentäminen kohdekielen näkökulmasta*
- *monikielisyys voimavarana*
- *erilaisiin teksti- ja tyylilajeihin tutustuminen*
- *toisiin tutustuminen, arkitiedon vaihtaminen ja vuorovaikutusosaamisen vahvistaminen keskustellen*

Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen

- *kansainvälisyys arjessa ja lähiympäristöissä, liikkuvuus*
- *rakentava vuorovaikutus, merkitysneuvottelut ja kielentäminen hyvinvoinnin ja itsetunnon rakentajana*
- *puhujien eri taustat ja statusvaikutukset*
- *kohdekielen äänteiden muodostuminen ja puheen tuottaminen; kohdekielen variantit ja vertailua muihin kieliin*
- *viestintätyylit erilaisissa medioissa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Harjoitellaan taitoa toimia rakentavasti ryhmässä.

Hyvinvointiosaaminen

Rohkaistaan opiskelijaa arvostamaan omaa kielitaitoaan.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Vahvistetaan opiskelijan motivaatiota opiskella kieliä ja hankkia kielitaidon avulla tietoa eri kulttuureista.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana arviointi on sekä formatiivista että summatiivista. Jakson aikana harjoitellaan kaikkia kielitaidon osa-alueita, joihin arviointi kohdistuu (kuullun ja luetun ymmärtäminen, suullinen ja kirjallinen tuottaminen, taito toimia vuorovaikutuksessa). Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija laatii oman kieliprofiilinsa tai täydentää sitä. Hän hahmottaa monikielisyyden merkitystä ja huomaa kohdekielen yhteyden sukulaiskieliin. Opiskelija asettaa itselleen tavoitteita, kehittää opiskelustrategioitaan ja harjoittelee itse- ja vertaisarviointia. Hän vahvistaa kykyään toimia rakentavasti ryhmässä ja rohkaistuu käyttämään kieltä arkielämän keskustelutilanteissa.

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (VKA03)

Opintojakson moduulit

- Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (VKA3), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tekee omia tulkintoja erilaisista aihepiiriin liittyvistä teksteistä*
- *pystyy tuottamaan tekstejä kuvaillen itselleen tärkeitä kulttuuriaiheita tai -ilmiöitä*
- *vahvistaa taitoa käyttää reflektointia kielenoppimisen välineenä.*

Keskeiset sisällöt

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

- *luova toiminta*
- *kulttuurin ja taiteen merkitys yksilölle ja yhteisölle*
- *itseilmaisu identiteetin rakentumisessa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vahvistetaan opiskelijan vuorovaikutus- ja ryhmässä toimimisen taitoja.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Rohkaistaan opiskelijaa tutustumaan erilaisiin kulttuuri-ilmiöhin kohdekielen avulla sekä kertomaan niistä kohdekieltä käyttäen.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana arviointi on sekä formatiivista että summatiivista. Jakson aikana harjoitellaan kaikkia kielitaidon osa-alueita, joihin arviointi kohdistuu (kuullun ja luetun ymmärtäminen, suullinen ja kirjallinen tuottaminen, taito toimia vuorovaikutuksessa). Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tarkastellaan kielten ja kulttuurien moninaisuutta erilaisten tekstien avulla. Opiskelija harjoittelee tekstin tuottamista opintojakson aiheista ja kehittää samalla omaa luovaa ilmaisukykyään sekä monilukutaitoaan.

Kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (VKA04)

Opintojakson moduulit

- Kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (VKA4), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli vaikuttamisen välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu medioissa esillä oleviin ajankohtaisiin aiheisiin*
- *kehittää taitojaan ilmaista ja arvioida mielipiteitä sekä argumentoida tiedon perusteella*
- *hyödyntää erilaisia tietolähteitä, oppimisympäristöjä tai tapoja tuottaa tekstejä.*

Keskeiset sisällöt

Kieli vaikuttamisen välineenä

- *vaikuttaminen kansalaisyhteiskunnassa*
- *ihmisoikeuskysymykset, tasa-arvo*
- *yksilön vastuut ja velvollisuudet, sananvapaus*
- *neuvottelemisen taidot (arkiset–institutionaaliset)*
- *median rooli asenteiden muokkaajana*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Kehitetään opiskelijan kykyä hankkia tietoa yhteiskunnallisista ja kansainvälisistä kysymyksistä kohdekieltä käyttäen. Rohkaistaan opiskelijaa kansalaisaktiivisuuteen.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija kehittää kykyään analysoida kokonaisuuksia ja esittää kysymyksiä. Hän tarkastelee asioita asioita eri näkökulmista ja etsii uusia ratkaisuja, joista on valmis neuvottelemaan muiden kanssa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana arviointi on sekä formatiivista että summatiivista. Jakson aikana harjoitellaan kaikkia kielitaidon osa-alueita, joihin arviointi kohdistuu (kuullun ja luetun ymmärtäminen, suullinen ja kirjallinen tuottaminen, taito toimia vuorovaikutuksessa). Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana tarkastellaan erilaisia tietolähteitä ja median roolia. Opiskelija kehittää kykyään tarkastella tietoa kriittisesti sekä kykyään esittää ja perustella omia mielipiteitään. Aihepiirit liittyvät sananvapauteen, tasa-arvoon ja yksilön vaikuttamismahdollisuuksiin yhteiskunnassa.

Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (VKA05)

Opintojakson moduulit

- Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (VKA5), Pakollinen

Tavoitteet

Kestävä tulevaisuus ja tiede

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *oppii käyttämään asiayhteyteen sopivia lukustrategioita ja harjoittelee tiivistämisen taitoja*
- *kehittää taitojaan kertoa havainnoista itseään kiinnostavista aiheista yksin ja ryhmässä.*

Keskeiset sisällöt

Kestävä tulevaisuus ja tiede

- *opiskelijoita kiinnostavat tiedon- ja tieteenalat*
- *erilaiset tulevaisuudenvisiot*
- *kestävää tulevaisuutta rakentavat innovaatiot; mahdollisuudet ratkaista monimutkaisia ongelmia*
- *yleistajuiset tekstit, lähdekriittisyys, esimerkkejä tieteellisistä teksteistä*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Harjoitellaan lähdekriittisyyttä ja monilukutaitoa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Harjoitellaan kertomaan globaaleista aiheista yksin ja ryhmässä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana arviointi on sekä formatiivista että summatiivista. Jakson aikana harjoitellaan kaikkia kielitaidon osa-alueita, joihin arviointi kohdistuu (kuullun ja luetun ymmärtäminen, suullinen ja kirjallinen tuottaminen, taito toimia vuorovaikutuksessa). Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija tarkastelee eri tiedon- ja tieteenalojen yleistajuisia tekstejä sekä esimerkkejä tieteellisistä teksteistä. Hän harjoittelee löytämään tekstien oleellisen sisällön eri lukustrategioita käyttäen ja esittämään ydinkohdat tiivistetysti. Opintojakson aikana pohditaan kestävää tulevaisuutta ja erilaisia tulevaisuuden visioita.

Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (VKA06)

Opintojakson moduulit

- Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (VKA6), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *vahvistaa tietämystään tekstilajeista, jotka ovat tyypillisiä mahdollisille jatko-opinto- tai urasuunnitelmille*
- *rohkaistuu kohdekielen käyttäjänä erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa*
- *kehittää taitoaan ilmaista itseään myös muodollisissa asiayhteyksissä.*

Keskeiset sisällöt

Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

- *jatko-opinto- ja urasuunnitelmat; urajoustavuus*
- *kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten*
- *kansalliset tai kansainväliset yhteisöt tai yritykset työnantajina*
- *itsenäistyvän, työelämään astuvan nuoren arjen ja talouden hallinta*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vahvistetaan jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavaa kielitaitoa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Vahvistetaan opiskelijan kansainvälisissä työympäristöissä tarvitsemaa kielitaitoa.

Vuorovaikutusosaaminen

Harjoitellaan kohdekielen käyttöä ja vuorovaikutustaitoja erilaisissa opintoihin ja työelämään liittyvissä tilanteissa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana arviointi on sekä formatiivista että summatiivista. Jakson aikana harjoitellaan kaikkia kielitaidon osa-alueita, joihin arviointi kohdistuu (kuullun ja luetun ymmärtäminen, suullinen ja kirjalinen tuottaminen, taito toimia vuorovaikutuksessa).

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aihepiirit liittyvät itsenäistyvän nuoren elämään. Jakson aikana kehitetään taitoa käyttää kieltä rohkeasti myös muodollisemmissa vuorovaikutustilanteissa. Tutkitaan mahdollisissa jatko-opinnoissa ja työuralla tarvittavia tekstilajeja. Tarkastellaan monipuolista kielitaitoa vahvuutena ja sosiaalisena pääomana työelämässä, kansallisissa ja kansainvälisissä yhteisöissä.

Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (VKA07)

Opintojakson moduulit

- Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (VKA7), Valinnainen

Tavoitteet

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *vahvistaa tiedonhakutaitojaan erityisesti lähdekritiikin näkökulmasta*
- *kehittää ajattelun taitojaan hyödyntämällä kielitaitoaan erilaisten syy-seuraussuhteiden analysoimiseksi*
- *osallistuu myös laajempiin suullisiin tai kirjallisiin vuorovaikutustilanteisiin.*

Keskeiset sisällöt

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

- *globaalit ympäristökysymykset, esimerkiksi ilmastonmuutos*
- *kestävä elämäntapa opiskelijan omassa elinpiirissä*
- *esimerkkejä kansainvälisistä sopimuksista tai sopimusneuvotteluista*
- *ratkaisukeskeisyys*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija oppii pohtimaan asenteidensa ja arvojensa merkitystä sekä kehittämään vastuuntuntoaan ja taitoaan toimia rakentavasti maailmanlaajuisissa ympäristökysymyksissä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vahvistetaan opiskelijan taitoa toimia kohdekielellä yhteiskunnallisissa yhteyksissä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana arviointi on sekä formatiivista että summatiivista. Jakson aikana harjoitellaan kaikkia kielitaidon osa-alueita, joihin arviointi kohdistuu (kuullun ja luetun ymmärtäminen, suullinen ja kirjallinen tuottaminen, taito toimia vuorovaikutuksessa). Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aihepiirit liittyvät maailmanlaajuisiin ympäristökysymyksiin sekä taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävään elämäntapaan. Vahvistetaan taitoa tarkastella lähteitä kriittisesti ja ajatella ratkaisukeskeisesti.

Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (VKA08)

Opintojakson moduulit

- Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (VKA8), Valinnainen

Tavoitteet

Viesti ja vaikuta puhuen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ymmärrystään suullisiin vuorovaikutustilanteisiin vaikuttavista tekijöistä*
- *vahvistaa suullisen vuorovaikutuksen taitojaan*
- *vahvistaa taitoaan ymmärtää kielen eri variantteja*
- *harjoittelee valmistelua edellyttävää suullista tuottamista.*

Keskeiset sisällöt

Viesti ja vaikuta puhuen

- *puhumisen eri piirteet*
- *kohdekielen käyttäjien erilaisten taustojen ja eri äidinkielten vaikutus puhetilanteisiin*
- *dialogisuus*
- *oppimäärän pakollisten opintojen aikana käsitellyt aiheet ja niiden täydentäminen opiskelijoiden tarpeiden mukaan*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson aikana vahvistetaan opiskelijan suullista vuorovaikutusosaamista.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Kielten opetuksessa opiskelijalta arvioidaan kielitaidon muiden osa-alueiden lisäksi suullinen kielitaito. Suullista kielitaitoa voidaan arvioida erillisellä kokeella. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 4 mom.) *Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneelle opiskelijalle annetaan päättötodistus. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisesta annetaan todistus. – –* [Lukiolain 39 §:n] *1 ja 2 momentissa tarkoitettujen todistusten liitteenä annetaan lisäksi erillinen todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta.* (Lukiolaki 714/2018, 39 § 3 mom.)

Valinnaisiin opintoihin kuuluvan vieraiden kielten A-oppimäärän moduulin 8 opintojen aikana suullisen kielitaidon arviointi perustuu opintojen aikaisiin näyttöihin sekä Opetushallituksen tuottamasta suullisesta kokeesta tai Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti annetuista näytöistä saatuun arvosanaan. Kyseisistä moduuleista koostuvien opintojaksojen arvioinnin edellytykset täyttyvät, kun opiskelija on antanut opintojakson suorittamiseksi sovitut näytöt ja suorittanut Opetushallituksen tuottaman erillisen kokeen tai antanut Opetushallituksen erillisen ohjeistuksen mukaiset näytöt.

Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija harjoittelee ja kehittää suullista kielitaitoaan sekä vuorovaikutusosaamistaan: puhumista, puheen ymmärtämistä ja dialogin rakentamista. Hän harjoittelee myös valmistelua edellyttävää suullista tuottamista. Kohdekielen aiempien opintokokonaisuuksien aiheita kerrataan ja käsitellään opiskelijoiden tarpeiden mukaan.

8.20.4. Vieraat kielet, B2-oppimäärä (VKB2)

Oppiaine ja tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Opintojaksot

Elämän tärkeitä asioita, 2 op (VKB201)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKB21), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet*
- *vapaa-ajan vietto ja harrastukset*
- *koulu*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Harjoitellaan kohdekieliseen maailmaan sopivaa vuorovaikutusta arjen sosiaalisissa kohtaamisissa.

Hyvinvointiosaaminen

Vahvistetaan opiskelijan luottamusta taitoonsa toimia kohdekielisen maailman arjen sosiaalisissa kohtaamisissa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana arviointi on sekä formatiivista että summatiivista. Jakson aikana harjoitellaan kaikkia kielitaidon osa-alueita, joihin arviointi kohdistuu. Arvioinnissa painottuu kommunikatiivisuus suullisessa ja kirjallisessa tuottamisessa sekä kuullun ymmärtämisessä Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

VKB201 Elämän tärkeitä asioita. Opintojakson aikana syvennetään taitoja kertoa kohdekielellä omasta arjesta, harrastuksista ja koulusta. Suullisen kielitaidon ohella ryhdytään harjoittelemaan lyhyiden viestien kirjoittamista nuorille tutuissa arjen tilanteissa.

Kielen matkassa maailmalla, 2 op (VKB202)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 1, 2 op (VKB22), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- *kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit*
- *Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta*
- *arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tutustuu kohdekielisen maailman kulttuuriperintöön ja huomaa kohdekielen maailman ja Suomen välisiä eroja ja yhtäläisyyksiä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana arviointi on sekä formatiivista että summatiivista. Jakson aikana harjoitellaan kaikkia kielitaidon osa-alueita, joihin arviointi kohdistuu. Arvioinnissa painottuu kommunikatiivisuus suullisessa ja kirjallisessa tuottamisessa sekä kuullun ymmärtämisessä Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

VKB202 Kielen matkassa maailmalla. Opintojakson aikana syvennetään tietoa maista, joissa kohdekieltä puhutaan, kielen vaihtelusta ja sen levinneisyydestä. Opitaan kertomaan Suomesta ja selviytymään kohdekielellä tyypillisissä matkailuun liittyvissä tilanteissa. Harjoitellaan oman mielipiteen ilmaisemista.

Elämää ja hyvinvointia, 2 op (VKB203)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 2, 2 op (VKB23), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 2

- *hyvinvointi ja terveys*
- *eri elämänvaiheet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija harjoittelee vuorovaikutuksen ylläpitämistä, aktiivista kuuntelua sekä oman mielipiteen ilmaisemista.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija pohtii omaa hyvinvointiaan ja harjoittelee kuvailemaan tuntemuksiaan kohdekielellä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija pohtii ympäristön ja ympäristötekojen suhdetta hyvinvointiin eri elämänvaiheissa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana arviointi on sekä formatiivista että summatiivista. Jakson aikana harjoitellaan kaikkia kielitaidon osa-alueita, joihin arviointi kohdistuu. Arvioinnissa painottuu kommunikatiivisuus suullisessa ja kirjallisessa tuottamisessa sekä kuullun ymmärtämisessä Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

VKB203 Elämää ja hyvinvointia. Opintojakson aikana opitaan kertomaan eri elämänvaiheista, terveydestä, hyvinvoinnista ja tunteista.

Kulttuuri ja luova toiminta, 2 op (VKB204)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 3, 2 op (VKB24), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- *eri kulttuuriaiheita kieli- ja kulttuurialueelta*
- *ajankohtaiset kulttuuriaiheet*
- *luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tutustuu kohdekieliseen kulttuuriin.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija käyttää ja kehittää luovaa osaamistaan tutustuessaan uusien tietolähteiden avulla kohdekielen kulttuuriin.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana arviointi on sekä formatiivista että summatiivista. Jakson aikana harjoitellaan kaikkia kielitaidon osa-alueita, joihin arviointi kohdistuu. Arvioinnissa painottuu kommunikatiivisuus suullisessa ja kirjallisessa tuottamisessa sekä kuullun ymmärtämisessä Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

VKB204 Kulttuuri ja luova toiminta. Opintojakson aikana syvennetään tietoja kohdekielisen maailman kulttuureista. Aihepiireihin kuuluvat esimerkiksi kirjallisuus musiikki, elokuva, kuvataide sekä ajankohtaiset kulttuuriaiheet. Opiskelijalla on mahdollisuus syventää osaamistaan häntä kiinnostavasta kulttuuriaiheesta ja hyödyntää luovaa osaamistaan.

Tulevaisuus, opiskelu, työelämä, 2 op (VKB205)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 4, 2 op (VKB25), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- *opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä*
- *tulevaisuudensuunnitelmat*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija harjoittelee kielitaitoa, joka on hyödyksi jatko-opintoihin siirryttäessä.

Vuorovaikutusosaaminen

Harjoitellaan kohdekieleen sopivaa vuorovaikutusta aiempaa muodollisemmissa tilanteissa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana arviointi on sekä formatiivista että summatiivista. Jakson aikana harjoitellaan kaikkia kielitaidon osa-alueita, joihin arviointi kohdistuu. Arvioinnissa painottuu kommunikatiivisuus suullisessa ja kirjallisessa tuottamisessa sekä kuullun ymmärtämisessä. Kirjallista tuottamista harjoitellaan aiempaa muodollisemmissa yhteyksissä, kuitenkin taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti. Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

VKB205 Tulevaisuus, opiskelu, työelämä. Opintojakson aikana harjoitellaan tulevaisuuden opintoihin ja työelämään liittyvää kieltä sekä muodollisempaa viestintää ja vuorovaikutusta opiskelijoille hyödyllisissä opiskelu-ja työelämän tilanteissa.

Media ja erilaiset tekstit, 2 op (VKB206)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 5, 2 op (VKB26), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- *ajankohtaiset aiheet*
- *kohdekieliset mediat*
- *lähdekritiikki*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Pohditaan asenteiden ja arvojen merkitystä kohdekielisen maailman ajankohtaisissa aiheissa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tutustutaan kohdekielisen maailman ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin aiheisiin.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tutustutaan näkökulmiin, joita kohdekielisessä maailmassa on globaaleihin kysymyksiin.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana arviointi on sekä formatiivista että summatiivista. Jakson aikana harjoitellaan kaikkia kielitaidon osa-alueita, joihin arviointi kohdistuu. Arvioinnissa painottuu kommunikatiivisuus suullisessa ja kirjallisessa tuottamisessa sekä kuullun ymmärtämisessä. Kirjallista tuottamista harjoitellaan aiempaa muodollisemmissa yhteyksissä, kuitenkin taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti. Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

VKB206 Media ja erilaiset tekstit. Opintojakson aikana opiskelija tutustuu kohdekielisen maailman medioihin. Hän harjoittelee tiedonhakua ja lähdekriittistä asennoitumista tarkastellessaan kohdekielisten medioiden ajankohtaisia aiheita. Opiskelija harjoittelee oman mielipiteen ilmaisemista erilaisissa yhteyksissä.

Kestävä elämäntapa, 2 op (VKB207)

Opintojakson moduulit

- Perustason jatko 1, 2 op (VKB27), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason jatko 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason jatko 1

- *erilaiset asuinympäristöt*
- *kestävä elämäntapa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Pohditaan ympäristökysymyksiä kohdekielisten maiden näkökulmasta.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Pohditaan asumiseen ja kestävään elämäntapaan liittyviä kysymyksiä kohdekielisissä maissa tasa-arvonäkökulmasta.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana arviointi on sekä formatiivista että summatiivista. Jakson aikana harjoitellaan kaikkia kielitaidon osa-alueita, joihin arviointi kohdistuu. Arvioinnissa painottuu kommunikatiivisuus suullisessa ja kirjallisessa tuottamisessa sekä kuullun ymmärtämisessä. Kirjallista tuottamista harjoitellaan aiempaa muodollisemmissa yhteyksissä, taitotason A2.2 tavoitteiden mukaisesti. Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

VKB207 Kestävä elämäntapa. Opintojakson aikana opiskelija tutustuu kohdekielisen maailman kestävään elämäntapaan ja erilaisiin asuinympäristöhin. Opiskelija harjoittelee oman mielipiteen ilmaisemista erilaisissa yhteyksissä.

Kielitaito ja kansainvälisyys, 2 op (VKB208)

Opintojakson moduulit

- Perustason jatko 2, 2 op (VKB28), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason jatko 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason jatko 2

- *kansainvälinen osaaminen ja yhteistyö*
- *tutustuminen erilaisiin kansainvälisiin kielitaidon arviointijärjestelmiin*
- *kielitaitovaatimukset muun muassa jatko-opinnoissa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla tutustutaan kielitaitovaatimuksiin kansainvälisessä ympäristössä ja pohditaan kielitaidon merkitystä kansainvälisessä yhteistyössä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla hahmotetaan kielitaidon merkitystä tulevaisuuden opintojen kannalta yhteistyössä muiden opiskelijoiden kanssa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana arviointi on sekä formatiivista että summatiivista. Jakson aikana harjoitellaan kaikkia kielitaidon osa-alueita, joihin arviointi kohdistuu. Arvioinnissa painottuu kommunikatiivisuus suullisessa ja kirjallisessa tuottamisessa sekä kuullun ymmärtämisessä. Kirjallista tuottamista harjoitellaan aiempaa muodollisemmissa yhteyksissä, taitotason A2.2 tavoitteiden mukaisesti. Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

VKB208 Kielitaito ja kansainvälisyys. Opintojakson aikana opiskelija pohtii kielitaitoaan kansainvälisen yhteistyön kontekstissa sekä tutustuu erilaisiin kansainvälisiin kielitaidon arviointijärjestelmiin sekä kielitaitovaatimuksiin jatko-opinnoissa. Opiskelija harjoittelee ilmaisemaan itseään kohdekielellä erilaisissa yhteyksissä.

8.20.5. Vieraat kielet, B3-oppimäärä (VKB3) (VKB3)

Oppiaine ja tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Opintojaksot

Uuden kielen maailma ja minä kielenoppijana, 2 op (VKB031)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 1, 2 op (VKB31), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa uuden kielen suhteen aiemmin opiskelemiinsa tai osaamiinsa kieliin sekä hyödyntää omaa kielellistä repertuaariaan*
- *löytää itselleen sopivia keinoja oppia ja opiskella kieltä*
- *hahmottaa kohdekielen aseman maailmassa*
- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 1

- *rutiininomaiset viestintätilanteet*
- *keskeisimmät viestintästrategiat*
- *tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija harjoittelee uuteen kielimaailmaan sopivaa vuorovaikutusta rutiininomaisissa viestintätilanteissa. Hän tiedostaa aiemmin hankkimansa kielitaidon ja hyödyntää sitä uuden oppimisessa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija kehittää omia kielenoppimistaitojaan ja yhdistää aiemmin omaksuttua tietoa uuteen kielimaailmaan vuorovaikutuksessa muiden kanssa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana arviointi on sekä formatiivista että summatiivista. Jakson aikana harjoitellaan kaikkia kielitaidon osa-alueita, joihin arviointi kohdistuu. Arvioinnissa painottuu kommunikatiivisuus suullisessa ja kirjallisessa tuottamisessa sekä kuullun ymmärtämisessä. Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

VKB031 Uuden kielen maailma ja minä kielenoppijana. Opintojakson aikana tutustutaan uuden kielen maailmaan kielen ja kulttuurin kautta. Kehitetään omia kielenopiskelutaitoja ja hahmotetaan kohdekielen asemaa sekä maailmassa että niiden kielten joukossa, joita jo osataan. Opitaan muun muassa esittäytymään, kertomaan omasta perheestä ja omasta arjesta kohdekielellä.

Arjen viestintää, 2 op (VKB032)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 2, 2 op (VKB32), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1–A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 2

- *oman lähipiirin ja arjen kuvailu*

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa*
- *tavanomaiset asiointitilanteet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija harjoittelee vuorovaikutustaitoja arjen rutiininomaisissa tilanteissa.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija harjoittelee yhdessä oppimisen strategioita.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija harjoittelee kohdekieliseen maailmaan sopivia kommunikointitaitoja.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana arviointi on sekä formatiivista että summatiivista. Jakson aikana harjoitellaan kaikkia kielitaidon osa-alueita, joihin arviointi kohdistuu. Arvioinnissa painottuu kommunikatiivisuus suullisessa ja kirjallisessa tuottamisessa sekä kuullun ymmärtämisessä. Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

VKB032 Arjen viestintää. Opintojakson aikana harjoitellaan vuorovaikutusta erilaisissa arjen tilanteissa. Jakso vahvistaa opiskelijan itseluottamusta kielenoppijana ja rohkaisee häntä käyttämään uutta kieltä.

Elämän tärkeitä asioita, 2 op (VKB033)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKB33), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet*
- *vapaa-ajan vietto ja harrastukset*
- *koulu*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Harjoitellaan kohdekieliseen maailmaan sopivaa vuorovaikutusta arjen sosiaalisissa kohtaamisissa.

Hyvinvointiosaaminen

Vahvistetaan opiskelijan luottamusta taitoonsa toimia kohdekielisen maailman arjen sosiaalisissa kohtaamisissa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana arviointi on sekä formatiivista että summatiivista. Jakson aikana harjoitellaan kaikkia kielitaidon osa-alueita, joihin arviointi kohdistuu. Arvioinnissa painottuu kommunikatiivisuus suullisessa ja kirjallisessa tuottamisessa sekä kuullun ymmärtämisessä. Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

VKB033 Elämän tärkeitä asioita. Opintojakson aikana syvennetään taitoja kertoa kohdekielellä omasta arjesta, harrastuksista ja koulusta. Suullisen kielitaidon ohella ryhdytään harjoittelemaan lyhyiden viestien kirjoittamista nuorille tutuissa arjen tilanteissa.

Kielen matkassa maailmalla, 2 op (VKB034)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 1, 2 op (VKB34), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- *kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit*
- *Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta*
- *arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tutustuu kohdekielisen maailman kulttuuriperintöön ja huomaa kohdekielen maailman ja Suomen välisiä eroja ja yhtäläisyyksiä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana arviointi on sekä formatiivista että summatiivista. Jakson aikana harjoitellaan kaikkia kielitaidon osa-alueita, joihin arviointi kohdistuu. Arvioinnissa painottuu kommunikatiivisuus suullisessa ja kirjallisessa tuottamisessa sekä kuullun ymmärtämisessä. Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kielen matkassa maailmalla (VKB034) Opintojakson aikana syvennetään tietoa maista, joissa kohdekieltä puhutaan, kielen vaihtelusta ja sen levinneisyydestä. Opitaan kertomaan Suomesta ja selviytymään kohdekielellä tyypillisissä matkailuun liittyvissä tilanteissa. Harjoitellaan oman mielipiteen ilmaisemista.

Elämää ja hyvinvointia, 2 op (VKB035)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 2, 2 op (VKB35), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 2

- *hyvinvointi ja terveys*
- *eri elämänvaiheet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija harjoittelee vuorovaikutuksen ylläpitämistä, aktiivista kuuntelemista sekä oman mielipiteen ilmaisemista.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija pohtii omaa hyvinvointiaan ja harjoittelee kuvailemaan tuntemuksiaan kohdekielellä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija pohtii ympäristön ja ympäristötekojen suhdetta hyvinvointiin eri elämänvaiheissa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana arviointi on sekä formatiivista että summatiivista. Jakson aikana harjoitellaan kaikkia kielitaidon osa-alueita, joihin arviointi kohdistuu. Arvioinnissa painottuu kommunikatiivisuus suullisessa ja kirjallisessa tuottamisessa sekä kuullun ymmärtämisessä. Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Elämää ja hyvinvointia (VKB035) Opintojakson aikana opitaan kertomaan eri elämänvaiheista, terveydestä, hyvinvoinnista ja tunteista.

Kulttuuri ja luova toiminta, 2 op (VKB036)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 3, 2 op (VKB36), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- *eri kulttuuriaiheita kieli- ja kulttuurialueelta*
- *ajankohtaiset kulttuuriaiheet*
- *luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tutustuu kohdekieliseen kulttuuriin.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija käyttää ja kehittää luovaa osaamistaan tutustuessaan uusien tietolähteiden avulla kohdekieliseen kulttuuriin

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana arviointi on sekä formatiivista että summatiivista. Jakson aikana harjoitellaan kaikkia kielitaidon osa-alueita, joihin arviointi kohdistuu. Arvioinnissa painottuu kommunikatiivisuus suullisessa ja kirjallisessa tuottamisessa sekä kuullun ymmärtämisessä. Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kulttuuri ja luova toiminta (VKB036) Opintojakson aikana syvennetään tietoja kohdekielisen maailman kulttuureista. Aihepiireihin kuuluvat esimerkiksi kirjallisuus, musiikki, elokuva, kuvataide sekä ajankohtaiset kulttuuriaiheet. Opiskelijalla on mahdollisuus syventää osaamistaan häntä kiinnostavasta kulttuuriaiheesta ja hyödyntää luovaa osaamistaan.

Tulevaisuus, opiskelu, työelämä, 2 op (VKB037)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 4, 2 op (VKB37), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- *opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä*
- *tulevaisuudensuunnitelmat*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija harjoittelee kielitaitoa, joka on hyödyksi jatko-opintoihin siirryttäessä.

Vuorovaikutusosaaminen

Harjoitellaan kohdekieleen sopivaa vuorovaikutusta aiempaa muodollisemmissa tilanteissa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana arviointi on sekä formatiivista että summatiivista. Jakson aikana harjoitellaan kaikkia kielitaidon osa-alueita, joihin arviointi kohdistuu. Opintojakson arvioinnissa painottuu kommunikatiivisuus ja sanavarasto suullisessa ja kirjallisessa tuottamisessa sekä kuullun ymmärtämisessä. Kirjallista tuottamista harjoitellaan aiempaa muodollisemmissa konteksteissa, kuitenkin taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti. Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tulevaisuus, opiskelu, työelämä (VKB037)Opintojakson aikana harjoitellaan tulevaisuuden opintoihin ja työelämään liittyvää kieltä sekä muodollisempaa viestintää ja vuorovaikutusta opiskelijoille hyödyllisissä opiskelu- ja työelämän tilanteissa.

Media ja erilaiset tekstit, 2 op (VKB038)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 5, 2 op (VKB38), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- *ajankohtaiset aiheet*
- *kohdekieliset mediat*
- *lähdekritiikki*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Pohditaan asenteiden ja arvojen merkitystä kohdekielisen maailman ajankohtaisissa aiheissa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tutustutaan kohdekielisen maailman ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin aiheisiin.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tutustutaan näkökulmiin, joita kohdekielisessä maailmassa on globaaleihin kysymyksiin.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana arviointi on sekä formatiivista että summatiivista. Jakson aikana harjoitellaan kaikkia kielitaidon osa-alueita, joihin arviointi kohdistuu. Opintojakson arvioinnissa painottuu kommunikatiivisuus ja sanavarasto suullisessa ja kirjallisessa tuottamisessa sekä kuullun ymmärtämisessä. Kirjallista tuottamista harjoitellaan aiempaa muodollisemmissa konteksteissa, kuitenkin taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti. Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Media ja erilaiset tekstit (VKB038) Opintojakson aikana opiskelija tutustuu kohdekielisen maailman medioihin. Hän harjoittelee tiedonhakua ja lähdekriittistä asennoitumista tarkastellessaan kohdekielisten medioiden ajankohtaisia aiheita. Opiskelija harjoittelee oman mielipiteen ilmaisemista erilaisissa yhteyksissä.

8.21. Yhteiskuntaoppi (YH)

Oppiaine ja tehtävä

Yhteiskuntaopin opetus syventää opiskelijan käsitystä ympäröivästä yhteiskunnasta ja antaa hänelle valmiuksia kasvaa yhteiskunnallisista asioista kiinnostuneeksi aktiiviseksi ja osallistuvaksi kansalaiseksi. Kansalaisyhteiskuntaa, yhteiskunnan rakenteita ja keskeisiä ilmiöitä sekä valtaa, taloutta ja vaikuttamista tarkastellaan suomalaisesta, eurooppalaisesta ja globaalista näkökulmasta. Yhteiskuntaoppi rakentuu eri yhteiskuntatieteiden ja oikeustieteen sisällöistä.

Yhteiskuntaoppi luo opiskelijalle edellytyksiä kriittiseen ajankohtaisten ilmiöiden tutkimiseen, niiden arviointiin sekä tulevien kehityssuuntien ja vaihtoehtojen pohdintaan. Lisäksi se vahvistaa opiskelijan talousosaamista ja oikeudellista ymmärrystä sekä kannustaa aktiiviseen yhteiskunnalliseen osallistumiseen. Lähtökohtana on omakohtaisen kiinnostuksen herättäminen yhteiskunnallisiin asioihin ja maailman tapahtumiin. Erityistä huomiota kiinnitetään yhteiskunnallisen ajattelun taitoihin, kuten monipuoliseen tiedon hankintaan, tiedon ja tilastollisten aineistojen kriittiseen tulkintaan sekä keskustelu- ja argumentointitaitoihin.

Yhteiskuntaopin opetuksen arvopohjassa korostuvat demokratian peruslähtökohdat, kuten tasa-arvo, sosiaalinen vastuu, ihmisoikeuksien kunnioittaminen, mielipiteen vapaus ja aktiivinen kansalaisuus sekä työn ja yrittäjyyden arvostaminen.

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskuntaoppi tukee opiskelijan oman identiteetin kehittymistä ja kasvua eettisesti toimivaksi, aktiiviseksi ja vastuuntuntoiseksi demokraattisen yhteiskunnan jäseneksi.

*Yhteiskuntaoppi kehittää opiskelijan **hyvinvointiosaamista** vahvistamalla oman elämän ja taloudenhallinnan taitoja sekä syventämällä oikeudellista ymmärrystä. Oppiaine syventää opiskelijan sosiaalisia taitoja ja kykyä yhteistyöhön sekä aktiiviseen yhteiskunnalliseen osallistumiseen ja demokraattiseen vaikuttamiseen yhteisen hyvinvoinnin edistämiseksi tukien **vuorovaikutusosaamisen** tavoitteiden saavuttamista.*

*Yhteiskuntaoppi kehittää opiskelijan monilukutaitoa digiajassa vahvistamalla hänen kykyään valita, tulkita kriittisesti ja soveltaa tutkimuspohjaista tietoa. Se vahvistaa yhteiskunnallisia ja kriittisiä teksti- ja argumentointitaitoja. Oppiaine rohkaisee opiskelijaa toimimaan monialaisessa yhteistyössä sekä yhdistelemään asioita uudenlaisella tavalla jatkuvan oppimisen periaatteen sekä **monitieteisen ja luovan osaamisen** tavoitteiden mukaisesti. Yhteiskuntaopin opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan korkeakouluyhteistyötä.*

***Yhteiskunnallisen osaamisen** ydinoppiaineena yhteiskuntaoppi edistää opiskelijan edellytyksiä kriittiseen ajankohtaisten ilmiöiden tutkimiseen ja arviointiin. Opiskelijaa harjaannutetaan toimimaan monitulkintaisen informaation ja informaatiovaikuttamisen maailmassa. Oppiaine syventää opiskelijan monipuolista yhteiskunnallista osaamista vahvistamalla demokratiataitoja. Se kannustaa osallistumaan yhteiskunnalliseen toimintaan ja vaikuttamaan turvallisen, oikeudenmukaisen ja kestävän tulevaisuuden edistämiseen Suomen ja EU:n kansalaisena sekä globaalisti. Oppiaine vahvistaa oma-aloitteisuutta, yrittäjämäistä asennetta sekä jatko-opinto- ja työelämävalmiuksia.*

*Yhteiskuntaoppi korostaa yksilön arvolähtöistä ja eettistä toimintaa yhteiseksi hyväksi sosiaalinen vastuu mukaan lukien. Oppiaine syventää ymmärrystä kiertotalouden periaatteista ja kestävästä kuluttajuudesta lähiympäristössä ja globaalisti. Näin yhteiskuntaoppi vahvistaa opiskelijan **eettisyyttä ja ympäristöosaamista**.*

*Yhteiskuntaoppi tukee opiskelijan **globaali- ja kulttuuriosaamista** vahvistamalla kansainvälisyysvalmiuksia ja maailmankansalaisen asennetta sekä syventämällä ymmärrystä kulttuurisesta ja katsomuksellisesta moninaisuudesta. Oppiaine harjaannuttaa opiskelijaa eettiseen toimijuuteen globaalissa media- ja teknologiaympäristössä.*

Tavoitteet

Yhteiskuntaopin opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät yhteiskuntaopin merkitykseen, arvoihin ja asenteisiin, yhteiskunnallisten ilmiöiden ymmärtämiseen sekä yhteiskunnallisen tiedon hankkimiseen ja soveltamiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Merkitys, arvot ja asenteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy rakentamaan vastuuntuntoisen, demokraattisen, tasa-arvoa kunnioittavan ja moninaisuutta ymmärtävän yhteiskuntakäsityksen*
- *ymmärtää omien yhteiskunnallisten käsitystensä muodostumiseen vaikuttavia tekijöitä*
- *motivoituu syventämään kiinnostustaan yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja ymmärrystään niiden merkityksellisyydestä.*

Yhteiskunnallisten ilmiöiden ymmärtäminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee yhteiskuntaa koskevan tiedon muodostumisen perusteet sekä hallitsee keskeisen yhteiskunnallisen ja taloudellisen käsitteistön*
- *tuntee Suomen yhteiskuntajärjestelmän, oikeusjärjestelmän ja talouselämän perusteet ja toimintatavat ja niiden taustalla vaikuttaneen historiallisen kehityskulun sekä osaa suhteuttaa ne eurooppalaisiin ja kansainvälisiin yhteyksiin*
- *ymmärtää vaikutusmahdollisuutensa muuttuvan demokraattisen yhteiskunnan jäsenenä paikallisella, valtakunnallisella ja kansainvälisellä tasolla ja on motivoitunut toimimaan aktiivisena ja vastuullisena kansalaisena kestävän kehityksen mukaisesti.*

Yhteiskunnallisen tiedon hankkiminen ja soveltaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy hankkimaan monipuolista yhteiskunnallista ja taloudellista ajankohtaista aineistoa eri lähteistä myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen sekä tulkitsemaan ja arvioimaan kriittisesti sanallista, kuvallista ja tilastollista informaatiota*
- *osaa muodostaa monipuolisesti perusteltuja näkemyksiä arvosidonnaisista ja kiistanalaisista yhteiskunnallisista ja taloudellisista kysymyksistä*
- *osaa eritellä moniulotteisten yhteiskunnallisten ilmiöiden välisiä yhteyksiä, vertailla yhteiskunnallisen ja taloudellisen kehityksen vaihtoehtoja sekä arvioida yhteiskunnallisten päätös- ja toimintavaihtoehtojen erilaisia motiiveja ja vaikutuksia eri väestöryhmien ja ympäristön kannalta.*

Osaamisen arviointi

Osaamisen arviointi kohdistuu yhteiskuntaopin yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointipalaute tukee opiskelijaa tulemaan tietoiseksi oppimisestaan ja osaamisestaan sekä kehittämään omia työskentelytapojaan yhteiskunnalliselle ajattelulle ominaisten tietojen ja taitojen saavuttamiseksi.

Yhteiskuntaopin arvioinnin keskeisiä kohteita ovat yhteiskunnalliselle ajattelulle ja toiminnalle keskeisten tietojen ja taitojen hallinta: taito ymmärtää yhteiskuntaa koskevan tiedon rakentumisen periaatteita, yhteiskunnan ja talouden ilmiöitä sekä niiden syitä ja vaikutuksia sekä arvioida kriittisesti yhteiskuntaa ja taloutta sekä niiden kehitystä koskevia tulkintoja ja ratkaisuvaihtoehtoja.

Arviointi kohdistuu yhteiskunnallisen tiedon käsittelyn taitoihin, kuten taitoon hakea tietoa erilaisista lähteistä, erotella olennainen tieto epäolennaisesta sekä käyttää sitä perustellun mielipiteen muodostamisen välineenä. Arvioinnissa otetaan huomioon taidot hankkia, ymmärtää, analysoida, arvioida ja soveltaa yhteiskunnallista tietoa, muodostaa siitä jäsentyneitä kokonaisuuksia sekä tuottaa oppiaineelle ominaista asiatekstiä. Arviointi perustuu monipuoliseen osaamisen näyttöön sekä opiskelijan kykyyn soveltaa oppimaansa.

Opintojaksot

Maailman kriisit, 2 op (TO04)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Suomalainen yhteiskunta, 2 op (YH01)

Opintojakson moduulit

- Suomalainen yhteiskunta, 2 op (YH1), Pakollinen

Tavoitteet

Suomalainen yhteiskunta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa lukea ja tuottaa oppiaineelle ominaista asiatekstiä*
- *ymmärtää suomalaisen yhteiskuntarakenteen perusteet*
- *tuntee kansalaisen perusoikeudet, vaikuttamiskeinot ja -mahdollisuudet, osaa toimia aktiivisena kansalaisena sekä kiinnostuu yhteiskunnallisesta osallistumisesta*
- *tuntee hyvinvointivaltion ja oikeusvaltion perusteet ja pystyy vertailemaan erilaisia hyvinvointimalleja Pohjoismaissa, Euroopassa ja muualla maailmassa*
- *osaa tarkastella ja arvioida median välityksellä tapahtuvaa yhteiskunnallista vaikuttamista*
- *pystyy tarkastelemaan demokratian mahdollisuuksia ja haasteita analyyttisesti erilaisista näkökulmista*
- *osaa arvioida kriittisesti yhteiskunnallista tietoa ja yhteiskunnallisten päätösten perusteita paikallisella ja valtiollisella tasolla sekä niiden vaikutuksia eri väestöryhmien ja yhteiskunnallisten toimijoiden kannalta*
- *osaa suunnitella tarkoituksenmukaisia keinoja käyttävää poliittista kansalaisvaikuttamista paikallisten, kansallisten ja kansainvälisten kysymysten ratkaisemisessa.*

Keskeiset sisällöt

Suomalainen yhteiskunta

Suomen yhteiskunnan rakenne

- *Suomen väestön demografinen ja sosiaalinen rakenne*
- *väestörakenteen muutoksiin vaikuttavat tekijät*

Demokratia ja oikeusvaltio

- *ihmisoikeudet, kansalaisen perusoikeudet ja velvollisuudet*
- *oikeuslaitos sekä tuomio- ja järjestysvalta*

Hyvinvointi ja tasa-arvo

- *yhteiskunnallinen tasa-arvo, yhdenvertaisuus ja oikeudenmukaisuus*
- *pohjoismaisen hyvinvointivaltion tehtävät, edut ja haasteet*

Valta, osallistuminen ja vaikuttaminen

- *yhteiskunnallisen vallankäytön muodot, demokraattinen päätöksenteko ja suomalainen sopimusyhteiskunta*
- *kansalaisen vaikuttamiskeinot ja aktiivisen kansalaisuuden merkitys*
- *Suomen paikallinen ja valtiollinen päätöksentekojärjestelmä*
- *median muuttuva merkitys ja mediavaikuttaminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskuntaopin opetus auttaa opiskelijaa ymmärtämään yhteiskunnan muutoksen ihmisten toiminnan seurauksena sekä hahmottamaan omat mahdollisuudet vaikuttaa tämän päivän ja tulevaisuuden yhteiskuntiin. Poliittisen järjestelmän toiminnan ymmärtäminen on tärkeää. Keskeistä on myös yhteiskunnallisten käsitteiden hallinta.

Vuorovaikutusosaaminen

Painotetaan monipuolisia tiedontuottamis- ja julkaisemistapoja sekä asiapohjaista argumentointia. Sananvapauden ja sen rajoitusten merkitys sekä median rooli käydään läpi.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Ohjataan pohtimaan yksilön ja yhteiskunnan vastuuta ja roolia hyvän elämän kannalta. Hyvinvointiyhteiskunnan toiminta, hyvinvointimallit ja haasteet käydään läpi.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan kokeilla sekä jatkuvaan näyttöön pohjautuvalla työllä numeroarviointina.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa perehdytään suomalaiseen yhteiskuntaan ja saadaan perustiedot sen toiminnasta. Keskeisiä teemoja ovat Suomen väestö ja väestörakenteen muutokset, demokratia, oikeusvaltio, hyvinvointivaltio sekä valta ja vaikuttaminen.

Taloustieto, 2 op (YH02)

Opintojakson moduulit

- Taloustieto, 2 op (YH2), Pakollinen

Tavoitteet

Taloustieto

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää talouteen liittyviä uutisia ja kiinnostuu seuraamaan niitä*
- *tuntee kansantaloustieteen käsitteet ja peruslähtökohdat*
- *osaa tulkita talouteen liittyviä tilastoja ja kuvioita*
- *ymmärtää työnteon ja yrittäjyyden merkityksen taloudessa ja yhteiskunnassa*
- *osaa tehdä perusteltuja taloudellisia päätöksiä sekä hallita ja suunnitella omaa talouttaan*
- *osaa tarkastella taloudellisia kysymyksiä myös eettiseltä kannalta ymmärtäen Suomen kytkeytymisen globaaliin talouteen*
- *osaa arvioida kriittisesti taloutta koskevassa keskustelussa esitettyjä argumentteja sekä analysoida talouspoliittisten ratkaisujen erilaisia vaihtoehtoja, niiden taustoja ja vaikutuksia.*

Keskeiset sisällöt

Taloustieto

Kansantalous ja sen toimijat

- *talouden peruskäsitteet ja taloutta koskevan tiedon luonne ja muodostuminen*
- *kansantalouden kiertokulku sekä kotitalouksien, yritysten ja kansantalouden vuorovaikutus*
- *oman talouden hoito: säästäminen, kuluttaminen ja velkaantuminen*

Markkinat, suhdanteet ja talouselämä

- *vapaa kilpailu ja hinnanmuodostus markkinoilla*
- *työ, yrittäjyys ja yritykset*
- *Suomi globaalin talouden osana*
- *rahoitusmarkkinat, säästäminen, sijoittaminen ja riskien hallinta*
- *talouden häiriöt, suhdannevaihtelut, niiden taustat ja seuraukset*

Talouspolitiikka

- *kestävän talouskasvun lähtökohdat, edut ja ongelmat*
- *julkinen talous ja sen tasapaino*
- *talouspolitiikan toimijat, keinot ja haasteet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Taloustieto tarkastelee talouden eri osapuolten keskinäisiä riippuvuuksia ja globalisaatiota. Keskeistä on myös taloustieteen käsitteiden hallinta.

Hyvinvointiosaaminen

Yhteiskunnan ja talouden toiminnan ymmärtäminen edistää yksilön omaa hyvinvointia. Yhteiskuntaoppi ohjaa pohtimaan yksilön ja yhteiskunnan vastuuta ja roolia hyvän elämän kannalta.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Tuodaan esille talouskasvun rajat sekä kestävän kehityksen merkitys.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan kokeilla ja jatkuvaan näyttöön pohjautuvilla töillä numeroarviointina.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kurssilla käydään läpi keskeisiä talouden käsitteitä, kansantalouden rakennetta, talouselämän ilmiöitä sekä talouspolitiikkaa.

Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma, 2 op (YH03)

Opintojakson moduulit

- Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma, 2 op (YH3), Pakollinen

Tavoitteet

Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa laaja-alaisesti globalisaatiota ja Suomen asemaa osana sitä*
- *ymmärtää eurooppalaista ja kansainvälisiin sopimuksiin perustuvaa yhteistyötä ja verkottumista*
- *tuntee Euroopan unionin toimintaa sekä osaa hankkia ja arvioida kriittisesti sitä koskevaa tietoa*
- *ymmärtää vaikutusmahdollisuutensa ja osaa toimia EU- ja globaalikansalaisena*
- *osaa eritellä globalisaation ja Euroopan yhdentymisen tarjoamia etuja ja haittoja oman elämänsä ja Suomen taloudellisen ja poliittisen järjestelmän kannalta*
- *osaa eritellä ja arvioida kansalaisten turvallisuuteen ja kansainväliseen turvallisuusympäristöön liittyviä muutoksia, uhkia ja niiden ratkaisumahdollisuuksia.*

Keskeiset sisällöt

Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma

Globaalit haasteet, globalisaatio ja verkottuminen

- *ympäristö, ilmastonmuutos, väestö ja kestävä tulevaisuus*
- *kansainvälisen yhteistyön toimijat ja mahdollisuudet*
- *Suomi ja Pohjoismaat osana globaaleja verkostoja*
- *kansalaisuus ja vaikuttaminen Euroopassa ja globaalisti*

Eurooppalaisuus ja Euroopan yhdentyminen

- *eurooppalainen identiteetti, arvot ja yhteiskuntien moninaisuus*
- *Suomi osana EU:n päätöksentekoa*
- *EU:n talous- ja aluepolitiikka*
- *EU globaalina toimijana*

Turvallisuus muuttuvassa toimintaympäristössä

- *paikallinen ja kansallinen turvallisuus*
- *Suomen ja EU:n turvallisuuspolitiikka*
- *muuttuvat turvallisuusuhat ja niiden ratkaisumahdollisuudet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kurssi tarkastetelee keskinäisiä riippuvuuksia ja globalisaatiota ihmisoikeuksien, demokratian, politiikan ja turvallisuuden näkökulmista. Globalisaation synty, hyödyt ja haitat sekä vaikutukset turvallisuuteen.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi tapahtuu kokeilla ja jatkuvaan näyttöön pohjautuvilla töillä numeroarviointina.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kurssilla käsitellaan maailman, Euroopan ja Suomen ja niiden vuorovaikutukseen liittyviä asioita. Euroopan Unioni, sen toiminta ja eurooppalainen identiteetti sekä globalisaatio ovat keskeisiä sisältöjä.

Lakitieto, 2 op (YH04)

Opintojakson moduulit

- Lakitieto, 2 op (YH4), Valinnainen

Tavoitteet

Lakitieto

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee Suomen oikeusjärjestyksen ja ymmärtää sen toimintaa ohjaavat oikeudellisen ajattelun periaatteet*
- *osaa etsiä oikeudellisen tiedon lähteitä, tulkita niitä ja soveltaa niiden antamaa tietoa*
- *tuntee oikeutensa ja velvollisuutensa kansalaisena, työntekijänä ja kuluttajana sekä osaa soveltaa tätä tietoa tavanomaisia oikeusasioita koskeviin kysymyksiin*
- *osaa eritellä oikeudellisia kysymyksiä koskevaa julkista keskustelua ja arvioida siinä esitettyjä näkemyksiä.*

Keskeiset sisällöt

Lakitieto

Oikeusjärjestyksen perusteet

- *juridiikan peruskäsitteet ja perusoikeudet*
- *oikeudellisen tiedon lähteet ja niiden käyttö*
- *oikeus ja oikeudenmukaisuus yhteiskunnallisena ilmiönä*
- *oikeusjärjestys ja tuomioistuinlaitos*

Kansalaisten yleisimpien oikeustoimien perusteet seuraavilla alueilla

- *sopimus- ja vahingonkorvausoikeus*
- *perhe- ja jäämistöoikeus*
- *varallisuusoikeus*
- *tekijänoikeudet ja kuluttajaoikeus*
- *työoikeus*
- *asumiseen liittyvä sopimusoikeus*

- *hallinto-oikeus ja hyvä hallintotapa*
- *prosessi- ja rikosoikeus*
- *ympäristöoikeus*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Lakitiedon keskeisten sisältöjen ymmärtäminen auttaa yksilöä tietämään oikeutensa ja velvollisuutensa sekä toimimaan yhteiskunnassa ja suorittamaan oikeudellisia toimia.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Lakitiedossa harjoitellaan oikeustieteellistä kieltä ja käsitteistöä ja niiden käyttöä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi tapahtuu kokeilla sekä jatkuvaan näyttöön pohjautuvilla töillä numeroarviointina.

Opintojakson vapaa kuvaus

Lakitieto antaa keskeiset tiedot Suomen oikeusjärjestelmästä ja kansalaisen keskeisistä oikeuksista ja velvollisuuksista. Keskeisiä teemoja ovat perintöasiat, kuluttajansuoja ja työoikeus.

Yhteiskuntaopin kertauskurssi, 2 op (YH05)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Kertauskurssin tavoite on kerrata pakollisten kurssien (yh1, yh2 ja yh3) ja lakitiedon (yh4) keskeisiä sisältöjä ja sitoa niiden asioita toisiinsa. Keskeistä on aineistojen käyttö ja lähdekritiikin harjoittaminen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Pakollisten kurssien (yh1, yh2, yh3) ja lakitiedon (yh4) keskeiset sisällöt ja kurssirajat ylittävät asiat.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi pohjautuu jatkuvaan näyttöön ja se arvioidaan S-merkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kurssi on kertauskurssi joka on tarkoitettu lähinnä yhteiskuntaopin ylioppilaskirjoituksiin tuleville opiskelijoille. Kurssilla käydään läpi eri tehtävätyyppejä, vastaustekniikoita sekä kerrataan keskeisiä asiakokonaisuuksia.

8.22. Ohjelmointi (CODE)

Oppiaine ja tehtävä

Ohjelmointitaito, järjestelmien ja digitaalisten ympäristöjen tuntemus on osa nykyaikaista yleissivistystä ja erityisesti matemaattista yleissivistystä. Koska digitaaliset ympäristöt ovat läsnä kaikilla elämän osa-alueilla, myös ohjelmointi ja koodatut ympäristöt ulottuvat kaikille elämän osa-alueille. Ohjelmointi on luovaa toimintaa, joka kehittää monitieteistä ajattelua ja digitaalisen kulttuurin monilukutaitoa. Kestävän tulevaisuuden rakentaminen edellyttää ohjelmoinnin osaamista ja sen yhteiskunnallisten ja kulttuuristen ulottuvuuksien tunnistamista.

Tavoitteet

Oppiaineen keskeiset tavoitteet:

- ohjelmoinnin käsitteistöjen tuntemuksen syventäminen ja soveltaminen
- ohjelmoinnin yhteiskunnallisten ja kulttuuristen ulottuvuuksien tunnistaminen
- opiskelijoiden toimijuus ohjelmoinnin kentällä
- ohjelmointitaitojen oppiminen yksin ja yhdessä ohjelmoimalla

Oppiaineen keskeiset sisällöt:

- ohjelmoinnin käsitteistöt
- ohjelmoinnin digitaalisten ja fyysisten kulttuurien ja toimintaympäristöjen toiminnat ja rajapinnat
- ohjelmointikieliin tutustuminen, ohjelmoinnin harjoittelu ja tarkoituksenmukaisen ohjelmointikielen valinta
- hyvien ohjelmointikäytänteiden harjoittelu
- ohjelmoinnin luonne luovana, monitieteisenä toimintana

Osaamisen arviointi

Ohjelmoinnin opetuksessa arviointi on kannustavaa, pitkäkestoista, vuorovaikutteista ja opiskelijan osaamista kehittävää.

Arviointi kohdistuu ohjelmoinnin yleisten tavoitteiden ja moduulikohtaisten tavoitteiden saavuttamiseen sekä laaja-alaiseen osaamisen toteutumiseen. Monipuolinen arviointi edistää opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumista kaikissa oppimisprosessin vaiheissa. Näin arvioinnilla tuetaan opiskelijan oppimaan oppimisen taitojen syventämistä. Arvioinnin kokonaisuuteen kuuluu myös itsearviointia ja vertaisarviointia.

Laaja-alaiset osaamiset

Hyvinvointiosaaminen

Jo alkeistason ohjelmoinnin osaaminen vahvistaa opiskelijan toimijuutta digitalisoituvassa ja koodiin perustuvassa yhteiskunnassamme. Tämä kasvattaa valmiuksia kohdata maailman muutokset ja rakentaa opiskelijan identiteettiä **hyvinvointiosaamisen** tavoitteiden mukaisesti.

Vuorovaikutusosaaminen

Ohjelmointi on ryhmätyötä, ja ammattimaisetkin koodarit työskentelevät toisiaan tukien ja auttaen niin virtuaalisesti kuin lähikontaktissakin. Ohjelmointia opitaan yhdessä – **vuorovaikutusosaamisen** tavoitteiden mukaisesti.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Ohjelmointikieliä on monia, ja jo yhden harjoittelu avaa opiskelijalle oven koodin lukemiseen monilukutaidon merkeissä. Ohjelmoinnin ja siihen liittyvän ongelmanratkaisun ytimessä on asioiden yhdistely uusin tavoin ja uteliaisuus **monitieteisen ja luovan osaamisen** tavoitteiden mukaisesti.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Mahdollisimman monen saatavilla oleva taito ja tieto ohjelmoinnista on toimintaa oikeudenmukaisen ja kestävästi toimivan yhteiskunnan puolesta. Ohjelmoinnin taitoja käytetään sekä omaksi että muiden hyödyksi, ja taidoista on usein suoraa hyötyä työelämässä **yhteiskunnallisen osaamisen** tavoitteiden mukaisesti.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Ohjelmoinnin opetukseen kuuluu myös keskustelu omistajuudesta, tekijänoikeudesta ja oikeudellisesta suojasta sekä tietoturvasta. Arvokeskustelu koodin läsnäolosta kaikkialla ja kestävästä digitaalisesta tulevaisuudesta on osa opintoja **eettisyyden ja ympäristöosaamisen** tavoitteiden mukaisesti.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Koodatut ympäristöt ja digitaalinen kulttuuri tulevat olemaan kulttuuriperintöä, jota opiskelijat itse ovat rakentamassa **globaali- ja kulttuuriosaamisen** tavoitteiden mukaisesti.

Opintojaksot

Ohjelmoinnin alkeet, 2 op (CODE01)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija oppii jonkin sopivan ohjelmointikielen perusteet.
- Opiskelija oppii havainnoimaan digitaalisia ympäristöjä omassa elämässään ja hahmottaa niiden rakenteita perustasolla.
- Opiskelija osaa suunnitella ja toteuttaa oman ohjelman.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- tietotyypit, ehto- ja toistorakenteet, funktioiden perusteet, tiedostojen luonti ja luku
- hyvät ohjelmointikäytänteet
- omistajuus ja toimijuus ohjelmointiympäristöissä
- tekijänoikeudet ja tietoturva

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Jo alkeistason ohjelmoinnin osaaminen vahvistaa opiskelijan toimijuutta digitalisoituvassa ja koodiin perustuvassa yhteiskunnassamme.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijoita kannustetaan tekemään ohjelmointitehtäviä yhdessä ja jakaen.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Ohjelmointikieliä on monia, ja jo yhden harjoittelu avaa opiskelijalle oven koodin lukemiseen monilukutaidon merkeissä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Ohjelmoinnin opetukseen kuuluu keskustelu omistajuudesta, tekijänoikeudesta ja oikeudellisesta suojasta sekä tietoturvasta. Arvokeskustelu koodin läsnäolosta kaikkialla ja kestävästä digitaalisesta tulevaisuudesta on osa opintojaksoa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksoon kuuluu palautettavia ohjelmointitehtäviä, joista opiskelija saa palautetta, jonka kautta hän voi itsekin arvioida osaamisensa kehittymistä. Opiskelija saa opintojakson aikana palautetta edistymisestään ja työskentelystään.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Ohjelmoinnin alkeet -opintojakso sopii kaikille!

Opintojaksolla perehdytään ohjelmoinnin perusteisiin aloittelijaystävällisesti jonkin sopivan ohjelmointikielen kuten Pythonin avulla. Perussisältöön kuuluvat hyvät ohjelmointikäytänteet, tietotyypit, ehto- ja toistorakenteet, funktioiden perusteet, tiedostojen luonti ja luku. Opintojakson päättää pieni oma projekti. Opintojakso on osa matematiikkalukion ensimmäisen vuoden ohjelmaa.

Luova ohjelmointi, 2 op (CODE02)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija oppii soveltamaan ohjelmointiosaamistaan luovaan työskentelyyn.
- Opiskelija suunnittelee ja toteuttaa ohjelmointiprojektin.
- Opiskelijaa ohjataan pitkäkestoiseen työskentelyyn.
- Opiskelijaa kannustetaan itsenäiseen tiedonhankintaan.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- luovaan työskentelyyn sopivan ohjelmointikielen harjoittelu
- datan lukeminen ja hyödyntäminen ohjelmassa
- ohjelmointikäytänteiden soveltaminen visuaaliseen lopputulokseen
- oman työskentelyn reflektointi ja itsenäinen tiedonhankinta opiskelijaa kiinnostavasta aiheesta

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Ohjelmointikieliä on monia, ja jo yhden harjoittelu avaa opiskelijalle oven koodin lukemiseen monilukutaidon merkeissä. Ohjelmoinnin ja siihen liittyvän ongelmanratkaisun ytimessä on asioiden yhdistely uusin tavoin ja uteliaisuus. Luovassa ohjelmoinnissa käytetään taiteesta tuttuja luovia lähestymistapoja.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Luovan ohjelmoinnin kautta voidaan avata ovia ohjelmoinnin ja taiteen mikrokulttuureihin.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson tehtävissä voidaan työskennellä ryhmissä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijat saavat opintojakson aikana palautetta työskentelystään. Toteutettuja projekteja tarkastellaan ja reflektoidaan yhdessä. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Ohjelmointi on sääntöjen ja muodollisuuksien ohella luovuuden leikkikenttä, jossa monenlaiset kokeilut ovat mahdollisia!

Opintojaksolla sovelletaan ohjelmoinnin perusteita omaan luovaan ohjelmointiprojektiin opiskelijan omista lähtökohdista käsin. Kurssilla käydään läpi mm. mikrokontrollereiden perusteita ja visuaalisen ohjelmoinnin työkaluja. Vai kiinnostaisiko musiikin tekeminen livekoodaten?

Kurssilla opiskelijat toteuttavat oman luovan projektin, joka voi olla rakentelua (Arduino, MICRO:BIT tai vastaava), visuaalinen tai äänituotos tai näiden yhdistelmä. Tarvittavia ohjelmointikieliä käydään läpi ja opiskelijoita kannustetaan itsenäiseen tiedonhankintaan.

Itsenäinen ohjelmointiprojekti, 3 op (CODE03)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija suunnittelee ja toteuttaa oman ohjelmointiprojektin.
- Opiskelija kirjoittaa selkeää koodia.
- Opiskelija dokumentoi projektin kattavasti.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- projektisuunnitelma
- projektin toteutus
- projektin dokumentointi ja raportointi sovitulla tavalla

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Ohjelmointikieliä on monia ja jo yhden harjoittelu avaa opiskelijalle oven koodin lukemiseen monilukutaidon merkeissä. Ohjelmoinnin ja siihen liittyvän ongelmanratkaisun ytimessä on asioiden yhdistely uusin tavoin ja uteliaisuus.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnin painopisteet sovitaan opiskelijan kanssa riippuen projektin laadusta ja tavoitteista. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Harrastatko ohjelmointia? Voit saada opintopisteitä omasta itsenäisestä ohjelmointiprojektista (Ohjelma, nettisivusto, robotti jne.), jonka laajuudesta (1-3 op) sovitaan ohjaajan kanssa. Hyvin dokumentoitu projekti ja selkeä koodi ovat opintojakson tärkeitä tavoitteita. Jos haluaisit suorittaa ohjelmointiprojektin, mutta et tiedä mitä tekisit, projektin aiheen voi etsiä opettajan avustuksella.

Ohjelmoinnin itsenäinen korkeakoulukurssi, 4 op (CODE04)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Ohjelmoinnin käsitteistöjen tuntemuksen syventäminen ja soveltaminen
- Ohjelmointitaitojen vahvistaminen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Keskeiset sisällöt määräytyvät suoritettavan korkeakoulutasoisen ohjelmointikurssin mukaan.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Ohjelmoinnin harjoittelu ja korkeakoulutasoisten ohjelmointitehtävien tekeminen lisäävät opiskelijan monitieteisen ja luovan osaamisen valmiuksia.

Vuorovaikutusosaaminen

Ohjelmointitehtävien tekeminen yhdessä edellyttää opiskelijalta vuorovaikutustaitojen harjoittamista.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnin menetelmät ja painotukset riippuvat suoritettavasta kurssista. Hyväksytysti suoritettu kurssi luetaan lukiossamme hyväksi ja arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso suoritetaan itsenäisesti jonkin korkeakoulun tarkoitukseen soveltuvan verkkokurssin avulla, esimerkiksi ohjelmmoinnin MOOC 1-2. Opintojakson laajuus voi olla 2-4 opintopistettä riippuen yliopistokkurssin laajuudesta.

Kilpaohjelmointia itsenäisesti, 2 op (CODE05)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- tehokkaisiin algoritmeihin tutustuminen
- ongelmanratkaisutaidot

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- tietorakenteet
- järjestämisalgoritmit
- verkot ja polut
- puut
- algoritmien aikavaativuus

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Ohjelmointitaidot täydentävät luontevasti lukion oppimäärää ja luovat mahdollisuuksia monenlaisiin sovelluksiin.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä toteutuneen laajuuden mukaan.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kilpaohjelmointi on oma taiteen lajinsa, ja sen harrastajat oppivat paljon erityisesti algoritmeihin keskittyvästä ohjelmoinnista. Opintojakso suoritetaan itsenäisesti osallistumalla kilpaohjelmointivalmennukseen joko kansallisella tai paikallisella tasolla.

Ohjelmoinnin erikoisopinnot, 2 op (CODE06)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu ohjelmoinnin aitoihin sovelluksiin

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakson sisältö vaihtelee vetäjän mukaan. Aiheena voi olla esimerkiksi esineiden internet tai hakkerointi.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Ohjelmoinnin sovelluksiin tutustuu parhaiten aitojen asiantuntijoiden opastuksella.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Hakkerointia ja yritysyhteistyötä! Ohjelmoinnin erikoisopinnoissa ulkopuolinen järjestäjä tuo asiantuntemuksensa koululleme ja opiskelija saa tilaisuuden oppia ohjelmointia uudesta näkökulmasta. Kurssin toteutus voi vuodesta riippuen vaihdella suuresti.

8.23. Ilmaisutaito (ILM)

Oppiaine ja tehtävä

Ilmaisutaito on kulttuurikasvatusta, joka pyrkii oppilaan luovuuden kehittämiseen. Oppiaine toimii toisaalta itsetuntemuksen ja -luottamuksen kehittäjänä, toisaalta taideaineena jossa tutkitaan erilaisia esittävän taiteen muotoja ja taiteidenvälisiä ilmiöitä jossa ihminen on taiteen välineenä. Opiskelija kehittyy ihmistuntemuksessa ja empatiassa ja oppii ymmärtämään ilmaisutaidon sisältöjen merkitystä jokapäiväisessä elämässään. Opiskelija kasvaa oman työskentelyn kautta ymmärtämään syvemmin esimerkiksi teatteritaiteen eri ulottuvuuksia.

Tavoitteet

Ilmaisutaidon yleiset tavoitteet
Itsetuntemuksen ja -luottamuksen kehittäminen
Ilmaisutaidon opiskelussa on jatkuvasti läsnä pyrkimys vahvempaan itsetuntemukseen. Tämä voi näkyä arjen taitojen, kuten esiintymisvarmuuden kasvamisena.
Taiteellisen tiedon ja taidon kehittäminen
Taideaineena ilmaisutaito tarjoaa välineitä opiskelijan oman taiteellisen työskentelyn tukemiseen, ja toisaalta esittävän taiteen ja laajemminkin kulttuurin ymmärtämiseen.

Osaamisen arviointi

Ilmaisutaidossa arviointi keskittyy henkilökohtaista kehittymistä tukevaan sanalliseen palautteeseen. Ilmaisutaidon opintojaksot arvioidaan oletuksena suoritusmerkinnällä, jonka saavuttamiseksi on osallistuttava aktiivisesti opintojakson harjoituksiin ja tehtävä mahdolliset esiintymisprojektit. Poikkeuksena tähän on teatterin lukiodiplomi, joka arvioidaan aina numeroarvioinnilla. Muista opintojaksoista opiskelija voi niiden alkaessa pyytää numeroarvioinnin. Tämä on hyödyllistä etenkin jos suunnittelee teatterin lukiodiplomin tekemistä.

Laaja-alaiset osaamiset

Hyvinvointiosaaminen

Ilmaisutaito taideaineena tukee opiskelijan henkistä hyvinvointia. Se pyrkii parantamaan opiskelijan suhdetta itseensä ja tietoisuutta omasta kehostaan ja fyysisestä ilmaisustaan. Itseilmaisun lisäksi oppiaine tarjoaa parempia valmiuksia lisätä omaa hyvinvointiaan arjessa kulttuurin tekijänä, harrastajana tai kuluttajana.

Vuorovaikutusosaaminen

Oppiaineen keskeinen elementti on ihmisten välisen vuorovaikutuksen tutkiminen. Ilmaisutaidon keskeinen päämäärä on kehittää opiskelijan kykyä itseilmaisuun ja toisaalta toisten ihmisten ymmärtämiseen erilaisissa sanallisissa ja sanattomissa kohtaamisissa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Ilmaisutaito oppiaineena lähestyy muita taiteenaloja kuten kuvataidetta ja musiikkia, ja usein sen teemat sijoittuvatkin limittäin usean eri taiteenalan piiriin. Ilmaisutaito pyrkii herättämään, kehittämään ja ylläpitämään luovuutta tavalla, josta on hyötyä niin arkielämässä kuin läpi tieteen ja taiteen kentän. Siitä onkin hyötyä uusien näkökulmien avaajana myös niille opiskelijoille, joiden pääkiinnostus on esimerkiksi kuvataiteen, musiikin tai tanssin puolella.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Ilmaisutaito tarjoaa välineitä mediakriittisyyteen ja esimerkiksi julkisuuden henkilöiden tai päättäjien esiintymisen analyyttiseen tarkasteluun. Ilmaisutaidon opinnot kartuttavat kaikenlaisessa yhteiskunnallisessa toiminnassa tarvittavia sosiaalisen kanssakäymisen taitoja.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Taideaineena ilmaisutaidon keskiössä on empatian kasvattaminen. Se pyrkii luontevasti syventämään ymmärrystä esimerkiksi monikulttuurisuudesta, ja tutkimaan luovin menetelmin erilaisia eettisiä ongelmia.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Ilmaisutaidon opiskelussa pyritään määrätietoisesti näkemään kulttuuri yhä syvällisemmin. Oppiaine kasvaa henkilökohtaisesta ja paikalliskulttuurin ilmiöistä maailmanlaajuisten ilmiöiden käsittelyyn.

Opintojaksot

Ilmaisutaidon perusjakso, 2 op (ILM01)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija saa työkaluja erilaisiin esiintymistilanteisiin.
- Opiskelija vapauttaa omaa ilmaisuaan.
- Opiskelijan mahdollinen esiintymisjännitys vähenee.
- Opiskelijalle tarjotaan työkaluja vuorovaikutukseen ja elämänhallintaan.
- Opiskelija kehittää ymmärrystään esittävän taiteen muodoista.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- fyysiset, itsetuntemusta ja kehotietoisuutta lisäävät harjoitukset
- sanallinen ja sanaton viestintä
- kokonaisilmaisun kehittäminen: rentoutus, hengitys ja äänenkäyttö, keskittyminen ja kontakti, improvisaatio
- taiteilija- tai esitysvierailu

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakso tarjoaa paljon keinoja itsevarmuuden hakemiseen erilaisiin esiintymis- ja vuorovaikutustilanteisiin.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksolla tutkitaan suhdetta omaan kehollisuuteen, ja sivutaan myös taiteen henkistä hyvinvointia kohottavia teemoja.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakso tarjoaa välineitä mediakriittisyyteen ja esimerkiksi julkisuuden henkilöiden tai päättäjien esiintymisen analyyttiseen tarkasteluun. Ilmaisutaidon opinnot kartuttavat kaikenlaisessa yhteiskunnallisessa toiminnassa tarvittavia sosiaalisen kanssakäymisen taitoja.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Taideaineena ilmaisutaidon keskiössä on empatian kasvattaminen. Opintojaksolla pyritään myös tutkimaan erilaisuutta ja sen kokemusta, sekä tutkimaan luovin menetelmin erilaisia eettisiä ongelmia.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan suoritusmerkinnällä. Hyväksytty suoritus vaatii aktiivista ja rakentavaa osallistumista tunneilla tehtäviin harjoituksiin. Opiskelija voi halutessaan pyytää numeroarviointia.

Opintojakson vapaa kuvaus

Ilmaisutaidon perusjaksolla painotetaan oman liikekielen ja fyysisen ilmaisun, sekä äänenkäytön perusasioiden kanssa tutuksi tulemista. Esittävän taiteen muodoista käsiteltäviä ja mahdollisia esitysvierailun kohteita ovat esimerkiksi erilaiset improvisaation, stand-upin ja spoken wordin muodot. Opintojaksolla ei velvoiteta ketään julkiseen esiintymiseen, mutta halukkaille tilaisuus siihen pyritään järjestämään.

Ilmaisutaidon esitysjakso, 2 op (ILM02)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija syventää teatteritaiteen tuntemustaan teorian ja erityisesti oman työskentelyn kautta.
- Opiskelija soveltaa ja yhdistää opittuja taitoja ja taiteellista ajattelua.
- Opiskelija tutustuu erilaisiin työtehtäviin teatteriproduktioissa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opiskelijat valmistavat esityksellisen produktion, jonka kaikkiin työvaiheisiin itse osallistuvat.
- Roolityön tai muun esiintyjyyden lisäksi tehtävä voi olla ohjauksellinen, lavastuksen, puvustuksen, valo- ja äänisuunnittelun tai dramaturgian alalta.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijat saavat kokonaisvaltaisen näkymän esitystaiteen alan työtehtäviin. Opintojakso tarjoaa mahdollisuuden oman taiteellisen tekemisen kehittämiselle ja uusien tekemisen tapojen kokeilemiselle.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Ilmaisutaidon opiskelussa pyritään määrätietoisesti näkemään kulttuuri yhä syvällisemmin. Opintojaksolla pyritään näkemään teatterin ja esittävän taiteen mahdollisuudet paikallisesti ja osana laajempaa kulttuuriyhteisöä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan suoritusmerkinnällä. Hyväksytty suoritus vaatii vastuullista osallistumista opintojakson tuotannon tekemiseen ja siinä loppuun asti mukana olemista. Opiskelija voi halutessaan pyytää opintojaksosta numeroarvioinnin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla käydään läpi erilaisia teatteriesityksen muotoja ja niihin liittyviä työtehtäviä sekä ominaispiirteitä. Opiskelijat suunnittelevat ja toteuttavat yhdessä teoksen, joka esitetään julkisesti joko koululla tai sen ulkopuolella mahdollisuuksien ja kiinnostuksen mukaan. Opiskelija voi opintojaksolla keskittyä myös muuhun teatterin tekijän rooliin kuin näyttelijän tehtävään. On mahdollista myös kokeilla erilaisia tehtäviä saman produktion sisällä.

Performanssitaide, kokeellinen ja soveltava teatteri, 2 op (ILM03)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Ilmaisutaidon itsenäinen projekti, 2 op (ILM04)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija kehittää omaa taiteellista osaamistaan oman projektinsa kautta.
- Opiskelija toteuttaa oman ilmaisutaidon projektin itsenäisesti alusta loppuun.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opiskelija toteuttaa opintojakson laajuuden puitteissa esittävän taiteen teoksen tai esittäviin taiteisiin kiinteästi liittyvän kirjallisen tuotoksen.
- Opiskelija kehittyy oman työskentelynsä johtamisessa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija hyödyntää monialaisesti osaamistaan ja vahvuuksiaan oman projektinsa suunnittelussa ja toteutuksessa. Hän oppii johtamaan omaa luovaa työtään tavoitteellisesti ja annettujen aikaresurssien puitteissa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija oppii sijoittamaan omat taiteelliset pyrkimyksensä laajemmin kulttuurin jatkumoon ja näkee asemansa paikallisen ja laajemman taidekentän osana.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija ymmärtää hyvän kommunikaation merkityksen projektin sujuvan tuottamisen avaimena, niin mahdollisten muiden osallistujien kuin opettajankin kanssa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä tai opiskelijan pyynnöstä numeroarviointina. Hyväksytty suoritus edellyttää suunnitellun projektin toteutumista ja kirjallisten osien palauttamista. Arvioinnin keskeisenä osana on opiskelijan projektin aikana pitämä työskentelypäiväkirja.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija suunnittelee ja toteuttaa opintojakson laajuutta vastaavan esittävään taiteeseen liittyvän projektin. Tämä voi olla esimerkiksi esitys, teksti/tekstejä esittävään taiteeseen liittyen, kokeellinen projekti tai muu opiskelijan oma idea. Idean rajaamiseen tai tarkentamiseen saa pyytää apua ilmaisutaidon opettajalta. Projektin voi toteuttaa itsenäisesti tai pari/ryhmätyönä. Tällöin teoksen tai tuotoksen laajuus on oltava riittävä ryhmän kokoon nähden.
Projektiksi voi myös sopia esimerkiksi harrastajateatterin näytelmässä mukana oleminen tai muu toiminta johon opiskelija joka tapauksessa on osallistumassa. Tällöin on kuitenkin hyvissä ajoin keskusteltava ilmaisutaidon opettajan kanssa siitä onko opiskelijan rooli kyseisessä produktiossa riittävä opintojakson tavoitteiden ja laajuuden näkökulmasta.
Ennen projektin toteuttamista opiskelija esittää opettajalle kirjallisen projektisuunnitelman aikatauluineen. Työskentelyn aikana opiskelija pitää työskentelypäiväkirjaa, joka on keskeinen arvioinnin osa. Mahdollisessa ryhmätyössä jokainen osallistuja tekee oman työskentelypäiväkirjan. Mikäli teos on esityksellinen, on arvioiva opettaja mahdollisuuksien mukaan kutsuttava esitykseen. Mikäli tämä on esimerkiksi logistisista syistä mahdotonta, on hyvälaatuinen esitystallenne riittävä.

Teatterin lukiodiplomi, 2 op (TELD8)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

8.24. Oppimaan oppimisen opinnot (Opi)

Oppiaine ja tehtävä

- Opiskelija tunnistaa omat vahvuutensa ja oman toimintansa merkityksen oppimisessa
- Tutustua erilaisiin oppimisen tekniikoihin ja harjoitella niitä käytännössä
- Harjaannuttaa opiskelijan itsenäistä opiskelutaitoa
- Kehittää opiskelijan vastuunottoa omasta oppimisprosessista
- Omien opiskelustrategioiden rakentaminen ja harjaannuttaminen

Tavoitteet

- Opiskelijan käsitys itsestä oppijana
- Mitä oppiminen on?
- Motivaation ja keskittymisen vaikutus oppimiseen
- Lukeminen ja luetunymmärtäminen, lukustrategiat
- Kirjoittamisen tekniikkaa
- Vieraiden kielten opiskelu
- Matematiikan opiskelu
- Opiskelijan hyvinvointi ja stressin hallinta

Osaamisen arviointi

Opiskelija saa palautetta oppimaan oppimisen harjoituksista ja edistymisestään. Osallistuttuaan opetukseen ja suoritettuaan tehtävät ja harjoitukset opiskelija saa suoritusmerkinnän (S).

Laaja-alaiset osaamiset

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija oppii, miten hän voi ylläpitää hyvinvointiaan lukio-opintojen aikana. Oppiaineessa käydään läpi ratkaisuja erilaisiin opiskelun haasteisiin. Lisäksi opiskelija oppii stressinhallintakeinoja. Kielitietoisuuden, vuorovaikutusosaamisen ja monilukutaidon kehittyminen tukee ja vahvistaa opiskelijan identiteettien kehittymistä. Opiskelussa harjaannutaan oman ja toisten osaamisen rakentavaan arviointiin ja reflektointiin.

Vuorovaikutusosaaminen

Oppiaineessa tehdään töitä niin yksin, pareittain, kuin pienissä ryhmissä. Tavoitteena on käydä oppimisen eri teemoihin liittyviä keskusteluja yhdessä oppiaineen valinneiden opiskelijoiden kanssa. Oppiaine antaa välineitä omien ajatusten, tunteiden ja kokemusten kielentämiseen sekä oman elämäntarinan ja vahvuuksien hahmottamiseen. Oppiaine tukee keskeisiä elämänhallinnan taitoja: vuorovaikutus- ja tekstitaitoja sekä taitoa toimia vastuullisesti, eettisesti ja rakentavasti eri tilanteissa.

Opintojaksot

Oppimaan oppiminen 01, 2 op (Opi01)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tunnistaa omat vahvuutensa ja oman toimintansa merkityksen oppimisessa
- Tutustua erilaisiin oppimisen tekniikoihin ja harjoitella niitä käytännössä
- Harjaannuttaa opiskelijan itsenäistä opiskelutaitoa
- Kehittää opiskelijan vastuunottoa omasta oppimisprosessista

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opiskelijan käsitys itsestä oppijana
- Mitä oppiminen on?
- Motivaation ja keskittymisen vaikutus oppimiseen
- Lukeminen ja luetunymmärtäminen, lukustrategiat
- Kirjoittamisen tekniikkaa
- Vieraiden kielten opiskelu
- Matematiikan opiskelu
- Opiskelijan hyvinvointi ja stressin hallinta

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija oppii opintojaksolla, miten hän voi ylläpitää hyvinvointiaan lukio-opintojen aikana. Opintojaksolla käydään läpi ratkaisuja erilaisiin opiskelun haasteisiin. Lisäksi opiskelija oppii stressinhallintakeinoja. Kielitietoisuuden, vuorovaikutusosaamisen ja monilukutaidon kehittyminen tukee ja vahvistaa opiskelijan identiteettien kehittymistä. Opiskelussa harjaannutaan oman ja toisten osaamisen rakentavaan arviointiin ja reflektointiin.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson töitä tehdään niin yksin, pareittain, kuin pienissä ryhmissä. Tavoitteena on käydä oppimisen eri teemoihin liittyviä keskusteluja yhdessä opintojaksolle osallistuvien opiskelijoiden kanssa. Opintojakso antaa välineitä omien ajatusten, tunteiden ja kokemusten kielentämiseen sekä oman elämäntarinan ja vahvuuksien hahmottamiseen. Oppiaine tukee keskeisiä elämänhallinnan taitoja: vuorovaikutus- ja tekstitaitoja sekä taitoa toimia vastuullisesti, eettisesti ja rakentavasti eri tilanteissa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelija saa palautetta opintojakson harjoituksista ja edistymisestään. Osallistuttuaan opetukseen ja suoritettuaan opintojaksoon kuuluvat tehtävät ja harjoitukset opiskelija saa opintojaksosta suoritusmerkinnän (S).

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelu lukiossa saattaa olla haastavaa, mikäli opiskelija ei ole harjaantunut itsenäiseen opiskeluun, tai hänellä on motivaatio- tai oppimisvaikeuksia. Opintojakson tarkoituksena on tutustua erilaisiin opiskelun tekniikoihin ja harjoitella niitä käytännössä. Tavoitteena on, että opiskelija tunnistaa omat vahvuutensa ja oman toimintansa merkityksen opiskelussa.

Opintojaksolla käsiteltäviä teemoja ovat esimerkiksi opiskelijan motivaation merkitys oppimiselle, keskittymiskyvyn tukeminen, lukeminen ja reaaliaineiden opiskelu, muistiinpanojen tekeminen, kielten opiskelun tekniikat, ajanhallinnan harjoittelu ja opiskelun suunnitteleminen, kirjoittamisen prosessi, matematiikan opiskelu sekä opiskelijan hyvinvointi ja stressin hallinta. Opi oppimaan-opintojaksolla voidaan käsitellä muiden opintojaksojen asiasisältöjä oppimisstrategioita harjoiteltaessa.

Opi oppimaan-opintojakso on tarkoitettu opiskelijoille, jotka haluavat oppia uusia opiskelustrategioita ja kehittää itselleen sopivia oppimisen taitoja. Kurssin opiskelu soveltuu myös motivaatio- ja oppimisvaikeuksien tukitoimeksi. Opintojaksoa opettaa lukion erityisopettaja ja se voidaan toteuttaa yhdessä lukion psykologin tai muiden tahojen kanssa

Koulu päättää opintojakson järjestämisestä vuosittain. Samalla päätetään, onko opintojakson laajuus 1 vai 2 opintopistettä.

Opintokamu, 2 op (Opintokamu)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu itseensä oppijana ja tunnista omaan opiskeluunsa liittyviä uskomuksia, vahvuuksia ja mahdollisia tuen tarpeita.
- Opiskelija ymmärtää, että opiskeluun liittyviä taitoja voi kehittää ja oppia.
- Opiskelija ymmärtää sosiaalisten suhteiden ja tunne-elämän vaikutukset hyvinvointiin ja opiskeluun.
- Opiskelija tutustuu keinoihin, joilla voi edistää omaa hyvinvointiaan.
- Opiskelija tutustuu keinoihin, joilla omaa opiskelua ja oppimista voi sujuvoittaa ja tehostaa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Oppimaan oppimisen taidot
- Vuorovaikutus- ja tunne-elämätaidot

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija saa tietoa tunne-elämästä ja keinoista, joilla hän voi vaikuttaa omaan hyvinvointiinsa.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija saa tietoa vuorovaikutustaidoista.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

- Oppilaitoksen Opintokamu-yhteyshenkilö näkee, ketkä opiskelijoista ovat suorittamassa tai suorittaneet opintojakson.
- Opintojakson hyväksytysti suorittaakseen opiskelijan on tehtävä kaikki vaaditut tehtävät.
- Hyväksytystä opintojaksosuorituksesta opiskelija saa suoritusmerkinnän (S).

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintokamu on itsenäisesti suoritettavaksi tarkoitettu opintojakso. Opintojaksolla opiskelija saa työkaluja ja mahdollisuuksia oivalluksiin oman opiskeluelämänsä helpottamiseksi. Opiskelija saa tietoa ja oppii taitoja opiskelun sujuvoittamisesta ja tehostamisesta, kaverisuhteista ja ryhmiin vaikuttamisesta sekä tunne-elämästä. Opintojakson sisältö koostuu kolmesta teemasta: opiskelu, sosiaaliset suhteet, sekä tunteet ja mieli. Opiskelija koostaa oman opintojaksosisältönsä valitsemalla näiden teemojan sisältä aiheet, joihin perehtyy. Opintokamu suoritetaan itsenäisesti verkossa mobiililaitteella tai tietokoneella. Opiskelija saa ohjeet opintojakson suorittamiseksi koulun Opintokamu-yhteyshenkilöltä. Opintojaksoa on tarjolla niin kauan, kuin Opintokamu-palvelu sitä tarjoaa.

8.25. Työelämäopinnot (TYÖ)

Oppiaine ja tehtävä

Työelämäopinnot ovat suunnattu opiskelijan talous- ja työelämätaitojen parantamiseen. Osassa opintojaksoista hyödynnetään Taloudellisen tiedotustoimisto TAT:n bisneskurssien materiaaleja.

Tavoitteet

Opiskelijat oppivat kaupallista osaamista ja tulevaisuuden työelämätaitoja, joilla he menestyvät globaalissa toimintaympäristössä.

Osaamisen arviointi

Työelämäopinnoissa arviointi on kannustavaa, pitkäkestoista, vuorovaikutteista ja opiskelijan osaamista kehittävää.

Arviointi kohdistuu opintojaksokohtaisten tavoitteiden saavuttamiseen sekä laaja-alaiseen osaamisen toteutumiseen. Monipuolinen arviointi edistää opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumista kaikissa oppimisprosessin vaiheissa. Näin arvioinnilla tuetaan opiskelijan oppimaan oppimisen taitojen syventämistä. Arvioinnin kokonaisuuteen kuuluu myös itsearviointia.

Laaja-alaiset osaamiset

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija oppii kartoittamaan omat vahvuutensa ja osaamisalueensa. Opintojaksoissa pyritään pohtimaan, mikä on opiskelijalle tärkeää eri tilanteissa. Opiskelijaa kannustetaan tekemään päätöksiä oman arvomaailmansa mukaan. Työelämäopinnoissa opitaan myös ratkomaan konflikteja.

Vuorovaikutusosaaminen

Työelämäopinnoissa käydään läpi työelämässä tarvittavaa vuorovaikutusosaamista: opitaan tunnistamaan erilaisia viestintätyylejä ja harjoitellaan neuvottelutaitoja.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Työelämäopinnoissa opiskelija joutuu käyttämään jo omaksumaansa eri aineiden osaamista. Työelämässä joudutaan hyödyntämään moninaista osaamista, joten sitä harjoitellaan opintojaksoissa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksoilla tutustutaan työelämään eri näkökulmista. Yritysmaailman lainalaisuuksien ymmärtäminen auttaa seuraamaan yhteiskunnallista keskustelua ja osallistumaan siihen.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Työelämäopinnoissa käsitellään vastuullisen liiketoiminnan merkitystä ja yritysten eettisyyttä sekä opitaan kiertotaloudesta.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Työelämäopinnoissa opitaan, miten toimia globaaleilla markkinoilla, ja syvennytään kansainvälisiin liiketoimintakulttuureihin.

Opintojaksot

Oman talouden hallinta, 2 op (TYÖ01)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija kokee oman talouden hallinnan merkityksellisenä osana hyvää elämää ja haluaa kantaa vastuuta taloudestaan sekä tulla toimeen omillaan.
- Opiskelija hahmottaa ympärillään olevia globaalin talouden ilmiöitä ja ymmärtää paremmin talouden merkityksen yhteiskunnalle.
- Opiskelija oppii tienaamisesta, vastuullisesta kuluttamisesta, säästämisestä ja sijoittamisesta, vakuuttamisesta sekä luotonotosta.
- Opiskelijalle tarjotaan tiedon lisäksi konkreettisia apuvälineitä oman talouden hallintaan. Näitä käyttäessä lisääntyy ymmärrys oman talouden kokonaiskuvasta, etenkin tuloista ja menoista.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- talouden ilmiöt
- tienaaminen
- kuluttaminen
- luotonotto
- säästäminen
- sijoittaminen
- vakuuttaminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa hyödynnetään opiskelijan olevassa olemaa muiden aineiden osaamista (mm. historia, yhteiskuntaoppi, matematiikka).

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa käsitellään talouden merkitystä yhteiskunnalle.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa käsitellään globaalin talouden ilmiöitä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi perustuu työskentelyyn opintojakson aikana.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla keskitytään oman talouden hallintaan. Tavoitteena on, että oman talouden hallinta koetaan merkityksellisenä osana hyvää elämää. Opintojaksolla käsitellään tienaamista, vastuullisuutta kuluttamista, säästämistä ja sijoittamista, vakuuttamista sekä luotonottoa. Opintojaksolla tarjotaan konkreettisia apuvälineitä oman talouden hallintaan.

Työelämäosaaminen, 2 op (TYÖ02)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelijaa kannustetaan suunnittelemaan tulevaisuuttaan ja vahvistamaan omia jatko-opinto- ja työelämävalmiuksiaan
- Opiskelija oppii työelämätietoja- ja taitoja, joista on hyötyä muuttuvassa työelämässä.
- Opiskelija valmistautuu työnhakuun ja oman osaamisensa tunnistamiseen ja tunnustamiseen.
- Opiskelija oppii myös tietoja ja taitoja, jotka auttavat häntä toimimaan työyhteisön jäsenenä, kuten yhteistyö- ja neuvottelutaitoja sekä yhdenvertaisuuden huomioimista.
- Opiskelija oppii, mitä työhyvinvointiin liittyviä asioita on hyvä ottaa huomioon ja mitä mahdollisissa ongelmatilanteissa voi tehdä.
- Opiskeilja oppii myös muista tulevaisuuden työelämään ennakoiduista vaikuttajista kuten esimerkiksi tekoälystä ja datan hyödyntämisestä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- työelämän ilmiöt
- työn tulevaisuus
- työelämätaidot
- vahvuudet ja oma osaaminen
- työnhaku

- työhyvinvointi

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla käsitellään vuorovaikutusosaamista työelämässä (esim. yhteistyö- ja neuvottelutaitoja).

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa opiskelijaa kannustetaan huolehtimaan terveydestään ja toimintakyvystään ja arvioimaan toimintaympäristöään. Lisäksi puhutaan yksilön ja työyhteisön vastuista ja siitä, mitä mahdollisissa ongelmatilanteissa voi tehdä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi perustuu työskentelyyn opintojakson aikana.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla käsitellään työelämätietoja ja -taitoja, joista on hyötyä muuttuvassa työelämässä. Opintojaksolla käsitellään työnhakua, työyhteisön jäsenenä toimimista, työhyvinvointia sekä tulevaisuuden työelämää.

Yrittäjyysosaaminen, 2 op (TYÖ03)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija oppii tunnistamaan omia vahvuuksiaan, havainnoimaan liiketoimintamahdollisuuksia ja tuotteistamaan osaamistaan.
- Opiskelija oppii hahmottamaan yrityksen pyörittämiseen liittyviä taloudellisia näkökulmia.
- Opiskelija oppii erilaisista yritysmuodoista ja eri yritysmuotoihin liittyvistä toimintaperiaatteista ja ominaispiirteistä.
- Opiskelija harjoittelee myynnin ja asiakaspalvelun perusteita sekä pohtii asiakasryhmien tunnistamista ja markkinoinnin perusperiaatteita.
- Opiskelija oppii verkostoista ja verkostoitumisen merkityksestä tämän päivän työelämässä.
- Opiskelija oppii vastuullisen liiketoiminnan eri osa-alueista ja kiertotaloudesta sekä niiden mahdollisuuksista.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- liiketoimintamahdollisuudet ja liiketoimintasuunnitelma
- yritysmuodot, yrittäjän vastuut ja velvollisuudet
- myynti ja asiakaspalvelu
- palvelumuotoilu ja markkinointi
- verkostot ja itsensä johtaminen

- yritystaloustaidot
- vastuullinen liiketoiminta

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksolla tutustutaan kiertotalouteen sekä vastuullisen liiketoiminnan edellytyksiin.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla saadaan perustietoa yrittäjyyden ja työn merkityksellisyydestä yhteiskunnalle.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi perustuu työskentelyyn opintojakson aikana.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Opintojakson vapaa kuvaus

Yrittäjyysosaamisen opintojaksolla nuori tutustuu yrittäjyyteen ja oppii aloitteellisuutta, suunnitelmallisuutta, ideointia ja luovuutta. Opintojakso tarjoaa nuorelle valmiuksia yrittäjäksi ryhtymiseen tiedon, tehtävien ja erilaisten esimerkkien ja mallien avulla. Opintojakso kannustaa pohtimaan yrittäjyyttä yhtenä uravaihtoehtona, mutta samalla antaa perustietoa yrittäjyyden ja työn merkityksellisyydestä niin yksilölle kuin yhteiskunnalle. Opintojakso sopii siis niin yrittäjäksi kuin työntekijäksi myöhemmin työelämässä siirtyvälle opiskelijalle.

Lukiolaisten sijoittajakoulu, 2 op (TYÖ04)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutkii, mitä on sijoittaminen ja minkälaisia asioita siinä tulisi ottaa huomioon.
- Opiskelija oppii oman talouden hallintaa ja budjetointia.
- Opiskelija oppii seuraamaan taloutta.
- Opiskelija tutustuu suomalaisiin yrityksiin sijoittajan ja omistajan näkökulmasta.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- pitkäjänteinen osakesäästäminen ja sijoittaminen
- budjetointi ja oman talouden hallinta
- talouteen vaikuttavat asiat

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla tutustutaan rahoitusmarkkinoihin sekä yritysten toimintalogiikkaan. Näiden asioiden ymmärtäminen auttaa ymmärtämään yhteiskunnallista keskustelua sekä osallistumaan siihen.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi perustuu työskentelyyn opintojakson aikana.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Opintojakson vapaa kuvaus

Lukiolaisten sijoittajakoulussa tutustutaan osakesäästämisen ja sijoittamisen perusteisiin. Opintojaksolla tarkastellaan erilaisia talouden ilmiöitä sijoittamisen näkökulmasta ja harjoitellaan taloustaitoja. Opintojakson aikana tehdään mahdollisesti vierailuja valtakunnallisiin tapahtumiin ja alan yrityksiin.

Työelämään tutustuminen, 2 op (TYÖ05)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija oppii työntekijän oikeuksista ja velvollisuuksista sekä muista työelämän pelisäännöistä.
- Opiskelija tutustuu mielekkääseen työpaikkaan ja sen edellyttämiin opintoihin.
- Opiskelija saa TET-paikan.
- Opiskelija saa kokemusta konkreettisesta, mielekkäästä työtehtävästä oikeassa työpaikassa.
- Opiskelija tunnistaa omia vahvuuksiaan ja osaamisalueitaan työelämää ajatellen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- vahvuuksien kartoitus
- työpaikan hakuprosessi
- konkreettinen, mielekäs työtehtävä oikeassa työpaikassa
- itsearviointi ja palaute työkokemuksesta
- mahdollisia ulkopuolisten asiantuntijoiden luentoja

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla harjoitellaan työpaikalla tarvittavaa vuorovaikutusosaamista.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla käsitellään työntekijän oikeuksia ja velvollisuuksia sekä muita työelämän pelisääntöjä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi perustuu työskentelyyn opintojakson aikana.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson tavoitteena on tutustua opiskelijaa kiinnostaviin työpaikkoihin ja saada kokemusta itseään kiinnostavalta alalta. Opiskelija oppii kartoittamaan omat vahvuutensa ja osaamisalueensa. Opintojakson aikana perehdytään myös työntekijän oikeuksiin ja velvollisuuksiin sekä muihin työelämän pelisääntöihin.

8.26. Yleiset tiedeopinnot (YTI)

Oppiaine ja tehtävä

Yleisten tiedeopintojen tarkoitus on perehdyttää tieteen tekemisen periaatteisiin. Opintojaksot Seminaari YTI01 ja Tutkimus YTI02 muodostavat kiinteän kokonaisuuden, jotka suoritetaan samaan aikaan. Tiedeopinnot valmentavat opiskelijan tuntemaan luotettavan tieteellisen tutkimuksen periaatteet, opettaa tieteellisiä menetelmiä, oman tutkimuksen tekemistä sekä omien tutkimustulosten esittämistä muille.

Tavoitteet

Oppiaineen tavoitteena on perehdyttää opiskelijat tieteellisen tutkimuksen vaiheisiin, luotettavan tutkimuksen metodeihin, tieteellisen kirjoittamisen periaatteisiin sekä harjaannuttaa suuren tutkimusprojektin toteuttamiseen. Tiedeopinnot harjaannuttavat oman ja muiden tutkimustulosten kriittiseen arviointiin sekä projektityöskentelyn ajanhallintaan yksin tai ryhmässä.

Osaamisen arviointi

Yleisten tiedeopintojen arviointi perustuu jatkuvaan näyttöön koko oppimisprosessin ajan. Oppimisessa arvioidaan hyvän tieteellisen työskentelyn periaatteiden noudattamista, tieteellisen ajattelun kehittymistä, ahkeraa ja tarkkaa työskentelyä, aikataulussa pysymistä sekä selkeää suullista tai kirjallista esittämistä tieteenalalle tyypillisellä tavalla.

Oppiaineen opintojaksot arvioidaan numeroarvostelulla.

Laaja-alaiset osaamiset

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksot

Seminaari, 2 op (YTI01)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija oppii tieteellisen tutkimuksen vaiheet.
- Opiskelija harjoittelee tieteellistä kirjoittamista ja laatii tutkimusraportin.
- Opiskelija laatii seminaariesityksen omasta tutkimuksestaan ja esittää sen muille.
- Opiskelija esittelee omaa tutkimustaan koulun tiedemessuilla tai muussa vastaavassa tilaisuudessa.
- Opiskelija antaa vertaispalautetta toisesta tutkimuksesta.
- Opiskelija harjoittelee lähdeviittausten tekemistä luotettavista lähteistä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- tieteellisen tutkimuksen vaiheet
- tieteellinen kirjoittaminen ja tutkimusraporttien looginen sekä oikeaoppinen rakenne
- luotettavien lähdemateriaalien etsiminen ja niihin tutustuminen
- lähdeviittauskäytännöt tieteellisissä julkaisuissa
- seminaariesityksen selkeä rakenne ja esittäminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla tutustutaan monialasiin tutkimuksiin sekä luotettavan tutkimuksen tekemiseen.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu jatkuvaan näyttöön koko oppimisprosessin ajan. Arvioinnissa huomioidaan opiskelijan tekemä seminaariesitys ja sen esittäminen muille, oman työn esittely koulun tiedemessuilla, aikataulussa pysyminen sekä toisen tutkimuksen opponointi.

Opintojakso arvioidaan numeroarvostelulla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksot Seminaari YTI01 ja Tutkimus YTI02 muodostavat kiinteän kokonaisuuden, ja ne suoritetaan samaan aikaan. Seminaarissa opiskellaan akateemisia työskentelytapoja. Seminaarissa opitaan tieteellistä kirjoittamista ja tutkimusmenetelmiä. Opiskelija suunnittelee, toteuttaa ja esittää oman tutkimuksensa tai projektinsa muulle ryhmälle. Jokainen opiskelija pitää seminaariesitelmän, jossa kerrotaan omasta tutkimuksesta. Jokainen opiskelija toimii myös toisen työn opponenttina. Tässä harjoitellaan tutkimuksen kriittistä arviointia ja rakentavan vertaispalautteen antamista. Opintojaksoon kuuluu myös työn esittely muulle koululle Science fair-tapahtumassa tai muuten.

Tutkimus, 2 op (YTI02)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija harjaantuu suuren projektin suunnittelussa, rajaamisessa ja aikatauluttamisessa.
- Opiskelija perehtyy tutkimusaihettaan koskevaan kirjallisuuteen ja omaksuu tämän tieteenalan tieteellisen kirjoittamisen käytänteitä.

- Opiskelija toteuttaa kokonaisen tutkimusprojektin yksin tai ryhmässä ohjaavan opettajan avustuksella.
- Opiskelija harjaantuu arvioimaan kriittisesti tulostensa luotettavuutta.
- Opiskelija oppii kirjoittamaan tutkimusraportin, jonka muoto noudattelee tieteenalan käytäntöjä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- projektinhallinta
- tiedonhakutaidot
- tutkimuksen suunnittelu, toteutus ja raportointi
- tilastollinen testaus, mikäli se sopii tutkimustyön luonteeseen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tutkimuksen tekeminen on monialaista työtä. Tutkimusaiheen kehittely ja työn toteutus vaatii luovaa osaamista. Tilastollisen ja matemaattisen tiedon yhdistäminen tekstiin ja toimiviin visualisointeihin on tutkimuksen raportoinnissa keskeistä. Tiedon luotettavuuden arviointi on tutkimuksen tekemisessä keskeinen taito.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvostelulla. Arvioinnissa painotetaan sekä työn lopputulosta että omatoimista tutkimusotetta. Hyvä työ on tehty tutkimusalansa menetelmillä ja raportti noudattaa tutkimusalansa ilmaisutapaa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksot YTI01 Seminaari ja YTI02 Tutkimus muodotavat kiinteän kokonaisuuden, ja ne suoritetaan samaan aikaan. Tutkimus-opintojakson aikana tehdään itsenäinen tutkimusprojekti, jonka toteuttamista ohjaava opettaja tukee. Tutkimus voi olla miltä tieteenalalta tahansa, ja opiskelija valitsee aiheensa itse. Tutkimusprosessiin kuuluu työn suunnittelu, aiempaan tutkimukseen perehtyminen, tutkimuksen tekeminen ja huolellisen tutkimusraportin kirjoittaminen. Tutkimuksella voi halutessaan osallistua kansallisiin tiedekilpailuihin.

8.27. Integraatio-opintojaksot

Makromolekyylit, 2 op (BIKE10)

Oppiaineet

- Biologia
- Kemia

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija syventyy makromolekyylien rakenteeseen ja toimintaan.
- Opiskelija oppii osoittamaan makromolekyylejä eliönäytteistä ja teollisista tuotteista.

- Opiskelija syventyy makromolekyylien hyödyntämismahdollisuuksiin sekä merkitykseen eliöille.
- Opiskelija osaa tehdä makromolekyyleihin liittyviä kokeellisia tutkimuksia biologialle ja kemialle tyypillisillä tutkimustavoilla.
- Opiskelija tutustuu yliopistolla tehtävään makromolekyylien tutkimukseen.
- Opiskelija tutustuu käytännössä luokassa ja tutkimuslaitoksissa oleviin makromolekyylien tutkimusvälineisiin ja pääsee käyttämään niitä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- biologisten organismien makromolekyylien rakenne ja toiminta
- makromolekyylien eli hiilihydraattien, proteiinien, lipidien ja nukleiinihappojen rakenne, toiminta ja erityispiirteet
- makromolekyylien osoittaminen ja hyödyntäminen erilaisissa arkipäivää hyödyttävissä tuotteissa sekä sovelluksissa
- tärkeimmät makromolekyylien tutkimusmenetelmät, kuten spektroskopia, kromatografia, geelisuodatus ja elektroforeesi
- Sisällöt vaihtelevat ajankohdan, saatavilla olevien materiaalien ja opiskelijoiden kiinnostuksen mukaan.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija oppii opintojakson aikana monipuolisten työtapojen avulla ryhmätyöskentelyä, havaintojen ja johtopäätösten tekemistä. Kriittinen ajattelu ja pohdinta ryhmissä kehittävät opiskelijan luonnontieteellistä ajattelua.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana käytetään monipuolisia tutkimusmenetelmiä ja tutustutaan biologialle ja kemialle tyypilliseen välineistöön. Luonnontieteiden käsitteistöä havainnollistetaan tieteellisen tutkimuksen keinoin. Opiskelija pääsee myös suunnittelemaan, toteuttamaan omia tutkimuksiaan sekä kriittisesti analysoimaan niiden avulla tuotettua tietoa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointia toteutetaan oppimisen aikana, itsearviointina ja tuotettujen kirjallisten raporttien muodossa. Arvioinnissa otetaan huomioon kokeellisen työskentelyn taidot, havaintojen teko sekä tutkimusten systemaattinen ja selkeä dokumentointi. Arvioinnissa huomioidaan opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun kehittyminen sekä tiedon soveltamistaidot. Myös aktiivisuus sekä vastuullinen työskentely opintojakson aikana toimivat arviointiperusteina.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aihepiiri on kemiaa ja biologiaa soveltava, ja se toteutetaan kokeellisen työskentelyn avulla. Sisältö voi vaihdella vuosittain opiskelijoiden kiinnostuksen kohteiden mukaan. Opintojaksolla opiskellaan bio-orgaanisten makromolekyylien rakenteita (proteiinit, hiilihydraatit, lipidit, DNA, lääkkeet) ja tehdään niihin liittyviä kokeellisia töitä esimerkkeinä DNA:n eristäminen ja ruoansulatusentsyymien toiminta. Opintojaksolla tutustutaan myös biologisten makromolekyylien tutkimuksessa ja eristämisessä käytettyihin menetelmiin kuten

spektroskopiaan, kromatografiaan, geelisuodatukseen ja elektroforeesiin. Opintojakson aikana pyritään vierailemaan yliopistolla tai jossakin tutkimuslaitoksessa.

Englannin kieltä ja kuvista Lontoossa, 3 op (ENA11_KU09)

Oppiaineet

- Kuvataide
- Vieraat kielet, englanti, A-oppimäärä

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija pääsee käyttämään englannin kielitaitoaan aidossa kieliympäristössä
- Opiskelija huomaa pärjäävänsä omalla englannin taidollaan suurkaupungissa, ja pystyvänsä kommunikoimaan ja ottamaan selvää asioista englanniksi
- Opiskelija tutustuu kulttuurisesti ja historiallisesti merkittäviin kohteisiin Lontoossa ja sen ympäristössä
- Opiskelija havainnoi itselle ja muille merkityksellisiä rakennettuja ja luonnon ympäristöjä ja tiloja
- Opiskelija syventää käsivarapiirtämisen keinojen tuntemusta ja osaamista
- Opiskelija syventää rakennustaiteen tuntemusta ja osaamista
- Opiskelija tutkii kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria identiteettien rakentamisen, kulttuuriperinnön välittämisen ja uudistamisen sekä kestävän tulevaisuuden näkökulmista

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opiskelija kokee englannin kielitaitonsa merkityksellisenä
- Piirustuksen, grafiikan ja arkkitehtuurin kuvastoihin tutustuminen Lontoossa
- Opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana ja muistiinpanomuotona
- Opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen ja tuottaminen suhteessa taiteen kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin ja brittiläiseen kulttuuriperintöön
- Opiskelija tutustuu Lontoon eri museoiden tarjontaa ja pääsee näin näkemään, miten Briteissä pidetään maan historiaa ja saavutuksia suuressa arvossa
- Opiskelija pääsee kokemaan englantilaista kulttuuria aidossa ympäristössä
- Opiskelija pääsee yhteisten vierailukohteiden lisäksi tutustumaan moniin Lontoon kuuluisiin nähtävyyksiin oman mielenkiintonsa mukaisesti
- Halutessaan opiskelija voi omalla kustannuksellaan tutustua Lontoon laajaan kulttuuritarjontaan teatteriesitysten tai musikaalien muodossa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaamisen osalta opintojakso vahvistaa opiskelijan uteliaisuutta, motivaatiota ja taitoa toimia kulttuurisesti ja kielellisesti moninaisissa ympäristöissä ja yhteyksissä. Monipuolinen englannin kielitaito ja ymmärrys oman kielitaidon käyttökelpoisuudesta kansainvälisessä yhteistyössä ja globaalien kysymysten tarkastelussa syventävät opiskelijan maailmankansalaisen taitoja. Opintojakso vahvistaa kulttuuriperintöjen tuntemista ja tarjoaa uusia näkökulmia globalisaatioon ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista harjoitetaan opettelemalla käytännössä, miten englantilaisessa kulttuurissa otetaan toiset ihmiset huomioon niin sanallisessa kuin sanattomassa viestinnässä. Muistamme kohteiliaan ja kunnioittavan kanssakäymisen suurkaupungissa liikkuessamme.

Hyvinvointiosaaminen

Matka tarjoaa opiskelijalle välineitä ja tilaisuuksia yksilöiden ja yhteisöjen kulttuurisen moninaisuuden kunnioittamiseen ja arvostamiseen.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla tutkitaan visuaalisen kulttuurin ilmentämiä arvoja ja merkityksiä rakennetussa ympäristössä, taiteessa ja esineissä. Opiskelijoita rohkaistaan kriittiseen ja sensitiiviseen ympäristön havainnointiin.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Edellytyksenä on, että opiskelija tekee ennakkotehtävät ja palauttaa ohjeiden mukaisen matkapäiväkirjan.

Kuvataiteen osalta havaintoja ja osaamisen ja tiedon karttumista tallennetaan kuvallisesti luonnoskirjaan, joka voi olla digitaalinen. Kuvataiteen osuus arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Lontoon kieli- ja kulttuuriopinnot järjestetään mahdollisuuksien mukaan joko lukuvuosittain tai joka toinen vuosi. Kurssiin kuuluu 4-5 vuorokautta Lontoossa, ja matkan aikana tutustutaan Lontoon nähtävyyksiin ja museoihin sekä mahdollisesti vieraillaan esim. seuraamassa oikeudenistuntoa. Matkalla käydään myös jossain kohteessa Lontoon ulkopuolella, esim. Hampton Courtissa tai Oxfordissa. Opiskelijat maksavat kaikki matkakulut itse.

Yhdelle matkalle mahtuu enintään 26 opiskelijaa. Jotta opintojakso järjestetään, tulee ilmoittautuneita opiskelijoita olla vähintään 18. Opiskelijat osallistuvat matkan valmisteluun tekemällä matkaa varten ennakkotehtävät, pitävät vaaditut esitykset matkan aikana sekä tekevät matkapäiväkirjan tms. ennakko-ohjeiden mukaisesti. Vaaditut tehtävät tehneet opiskelijat saavat opintojaksosta suoritusmerkinnän.

Kuvataiteen osalta Lontoossa havainnoidaan kohteen arkkitehtuuria, taidetta ja kulttuuriperintöä piirtäen, maalaten ja/tai valokuvaten. Aiheet riippuvat siitä, missä kohteissa matkalla vieraillaan, mutta myös siitä, mitä opiskelija haluaa kuvallisesti tallentaa. Luonnokset ja havainnot tehdään luonnoskirjaan, joka voi olla myös digitaalinen.

Eurooppalainen kulttuuri ja ajattelu, 6 op (FI03_HI04_KU04)

Oppiaineet

- Filosofia
- Historia
- Kuvataide

Opintojakson moduulit

- Yhteiskuntafilosofia, 2 op (FI3), Valinnainen

- Eurooppalainen ihminen, 2 op (HI4), Valinnainen
- Taiteen monet maailmat, 2 op (KU4), Valinnainen

Tavoitteet

Yhteiskuntafilosofia

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *perehtyy joihinkin yhteiskuntafilosofian keskeisiin käsitteisiin ja suuntauksiin*
- *oppii erittelemään oikeudenmukaisuutta, vapautta, tasa-arvoa ja vallankäyttöä yksilöiden, yhteisöjen ja instituutioiden toiminnassa*
- *pystyy arvioimaan filosofisesti yhteiskunnan rakennetta ja sen oikeutusta*
- *osaa soveltaa oppimaansa ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin*
- *ymmärtää oikeuksien merkityksen yhteiskunnan perustana.*

Eurooppalainen ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee keskeisen länsimaisen kulttuuriperinnön ja osaa eritellä sen muodostumista vuorovaikutuksessa muiden kulttuuripiirien kanssa*
- *ymmärtää tieteen, taiteen, ihmiskuvan ja sukupuoliroolien muutoksen suhteessa yhteiskunnalliseen kehitykseen*
- *ymmärtää taiteen ja populaarikulttuurin merkityksen historiakäsityksen luomisessa*
- *osaa eritellä tieteen saavutusten merkitystä ja eri aikakausien maailmankuvia*
- *osaa arvioida erilaisten aatteiden kehitystä sekä niiden vaikutuksia ympäröivään maailmaan*
- *pystyy analysoimaan kulttuuria sen historiallisessa kontekstissa sekä ymmärtämään kulttuurin ja politiikan keskinäisen vuorovaikutuksen*
- *osaa tarkastella eurooppalaista kulttuuria osana kulttuurin globalisaatiota.*

Taiteen monet maailmat

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutkii, tulkitsee ja arvottaa taiteen kuvien henkilökohtaisia ja yhteiskunnallisia merkityksiä*
- *syventää omakohtaista suhdettaan eri aikojen ja eri kulttuurien kuvailmaisuun*
- *syventää kuvailmaisun taitojaan omien tavoitteiden suuntaisesti itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä*
- *soveltaa kuvan tekemisessä nykytaiteelle ominaisia ilmaisemisen, esittämisen ja toiminnan tapoja*
- *tulkitsee taidetta teoksen, tekijän, vastaanottajan, taiteen instituutioiden ja yhteiskunnan näkökulmista*
- *tutkii ilmaisussaan kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaisia ilmiöitä*
- *ottaa kuvillaan kantaa kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin*
- *tutkii kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria identiteettien rakentamisen, kulttuuriperinnön välittämisen ja uudistamisen sekä kestävän tulevaisuuden näkökulmista.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutkii ja löytää yhteyksiä eri oppiaineiden välillä.

Keskeiset sisällöt

Yhteiskuntafilosofia

- *yhteiskuntajärjestyksen oikeuttaminen, yhteiskuntasopimusteoriat*
- *vallan, vapauden, tasa-arvon ja oikeudenmukaisuuden eri muodot*

- *ihmisoikeudet, kansalaisoikeudet ja oikeusvaltio; demokratia ja yhteisöllisyys yhteiskunnallisina arvoina*
- *poliittiset ihanteet: liberalismi, sosialismi, anarkismi, konservatismi, nationalismi; yhteiskunnalliset utopiat ja dystopiat*
- *hyvinvoinnin ja talouden suhde; tulo-, varallisuus- ja hyvinvointierojen oikeuttaminen; hyvinvointivaltio*
- *ajankohtaisia yhteiskuntafilosofisia kysymyksiä: ympäristöongelmat, kulttuurien kohtaaminen, teknologian ja tekoälyn vaikutukset, sukupuoli ja valta, eriarvoistavien rakenteiden tunnistaminen ja kritiikki*

Eurooppalainen ihminen

Eurooppalainen kulttuuri ja maailmankuvan rakentuminen

- *tiede, taide, uskonto ja media maailmankuvan muokkaajana ja välittäjänä*

Eurooppalaisen kulttuurin juuret

- *antiikin kulttuurien yleispiirteet*
- *demokratian ja tieteellisen ajattelun synty*
- *keskiajan kulttuuri ja kulttuuripiirien vuorovaikutus*

Yksilöllisen ajattelun ja tieteellisen maailmankuvan kehittyminen

- *tieteen ja taiteen kehitys uuden ajan alussa*
- *reformaatio ja tiedon vallankumous*
- *valistus, ihmisoikeuksien ja tasa-arvoajattelun syntyminen*
- *1800-luvun aatteet sekä kulttuuriset ja yhteiskunnalliset muutokset*

Kohti nykyaikaa

- *taide, populaarikulttuuri ja kulttuurin globalisoituminen*
- *tiede uskonnollisen maailmankuvan haastajana, edistysusko ja uhkakuvat*
- *demokratian ja tasa-arvoajattelun leviäminen sekä niiden vastavoimat*
- *tiedon määrän kasvu ja kulttuurin pirstaloituminen*
- *sukupuoliroolien murros*

Taiteen monet maailmat

Omat kuvat

- *opiskelijoille merkitykselliset kuvat sekä taiteen maailmat, joihin he osallistuvat omaehtoisesti*
- *opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana*
- *opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa taiteen kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin*
- *opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen tutkivan, pitkäkestoisen ja ilmiökeskeisen työskentelyn lähtökohtana*

Taiteen kuvat

- *kuvan tekemisen, muokkaamisen ja esittämisen perinteiset ja uudet keinot*
- *taiteen käsitteistöön ja kuvastoihin perehtyminen*
- *eri aikoina ja eri kulttuureissa tuotettu taide tutkimuksen kohteena*
- *teosten liittäminen erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muusta visuaalisesta kulttuurista*
- *kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatulkinnan keinojen soveltaminen*
- *opiskelijoille merkityksellisten kulttuuristen, yhteiskunnallisten ja globaalien ilmiöiden tutkiminen*
- *opiskelijoiden toimijuus kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa*

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Moduuleille yhteisten teemojen ja aiheiden käsittely eri oppiaineissa syventää opiskelijan kuvaa yhteiskunnasta moniulotteisena ilmiönä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Todellisuuden kulttuurista monimuotoisuutta tutkitaan niin taidehistorian kuin nykytaiteenkin tarkastelun kautta. Kulttuuriperintöä tarkastellaan globaalista, kansallisesta ja opiskelijan kulttuurisen taustan näkökulmasta.

Yhteiskuntafilosofiassa keskitytään kulttuuriin erityisesti yksilöllisyyden, yhteisöllisyyden ja oikeuksien näkökulmasta.

Historiassa tutustuminen eurooppalaisen kulttuurin kehittymiseen kannustaa kunnioittamaan kulttuuriperintöä mutta antaa myös näkökulmaa kulttuuriperinnön kriittiseen reflektointiin ja moniperspektiiviseen suhtautumiseen.

Moduuleille yhteisten teemojen ja aiheiden käsittely eri oppiaineissa johdattaa opiskelijaa tarkastelemaan kulttuuria ja kulttuuriperintöä eri näkökulmista, eri ajattelutavoin.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Kuvataide: Materiaalien ja teknologioiden kestävä käyttö kulkee käsi kädessä itselle merkityksellisten kuvailmaisun tapojen etsimisen kanssa. Taiteellisen työskentelyn kautta avataan näköaloja vaihtoehtoisiin tulevaisuuksiin.

Filosofia: oikeudenmukaisuuden kysymykset ja vastuu yhteisestä tulevaisuudesta ovat keskeisiä teemoja yhteiskuntafilosofiassa.

Historia: menneet käsitykset ja tapahtumat antavat peilauspinnan nykypäivän kysymyksille ja kriiseille.

Taiteen ja kuvittelun, käsitteellisen jäsentämisen ja historiallisen jatkumon ymmärtäminen tukevat toisiaan mutkikkaiden kysymysten ratkaisemissa.

Hyvinvointiosaaminen

Kuvataide: Opintojaksolla rakennetaan hyvinvointiosaamista kuvailmaisuun sisältyvien aistinautintojen, tunteiden ja henkilökohtaisten merkitysten avulla. Opiskelijaa kannustetaan etsimään itseä kiinnostavia ja itselle merkityksellisiä kuvailmaisun tapoja ja kuvakulttuureja.

Identiteetin tarkastelu filosofisena kysymyksenä voi auttaa opiskelijaa jäsentämään oman identiteettinsä rakentumista ja siten edistää eheän minäkuvan kehittymistä.

Historian opiskelu tukee oman identiteetin rakentamista ja auttaa ymmärtämään identiteettien moninaisuuden ja muutoksen eri aikoina ja eri paikoissa. Historian opiskelu antaa perspektiiviä muuttuvan maailman epävarmuuteen ja asettaa tämän päivän tapahtumat ja ilmiöt laajempaan kokonaisuuteen.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Kunkin oppiaineen osuus arvioidaan erikseen numeroarvosanalla.

Filosofiassa valinnaisten opintojaksojen ylioppilaskirjoituksiin valmistavan luonteen myötä arvioinnissa painottuu pakollisia opintojaksoja enemmän sekä filosofisten käsitteiden hyvä hallinta että johdonmukaisesti etenevän ja argumentoivan esseemuotoisen tekstin tuottaminen. Käsitteiden hallintaa arvioidaan opintojakson edetessä pienimuotoisten koesuoritusten kautta, kun taas opintojaksolla opittuja tietoja ja taitoja sovelletaan ja arvioidaan esseemuotoisen kirjoittamisen myötä. Ryhmätöissä arviointi tapahtuu pääsääntöisesti itse- ja vertaisarvioinnin avulla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kuvataiteen, filosofian ja historian moduuleja yhdistää kulttuurin, kulttuuriperinnön ja yhteiskunnan suhteen tarkastelu. Opintojaksolla valitaan joitain yhteisiä teemoja, teoksia, aiheita, joita käydään läpi kunkin aineen tunneilla. Opintojaksoon sisältyy mahdollisuuksien mukaan yhteinen vierailu (tapahtuma, näyttely tms.), jota käsitellään kunkin kurssin tavoitteiden näkökulmasta.

Terveysmaantiede, 2 op (GE7_TE5)

Oppiaineet

- Maantiede
- Terveystieto

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija osaa kuvata ja analysoida ympäristön ja yhteiskunnallisten tekijöiden vaikutuksia terveyteen.
- Opiskelija saa kokonaiskuvan globaalien terveyserojen syistä ja seurauksista sekä merkityksestä.
- Opiskelija osaa selittää tärkeimpien tartuntatautien biologista taustaa ja leviämiseen vaikuttavia tekijöitä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- tautitilanne kehittyneissä maissa ja kehittyvissä maissa
- epidemiat, endemiat ja pandemiat
- maapallon merkittäviä tartuntatauteja (esim. influenssa, malaria, HIV)
- tartuntatautien leviämisilmiöt (mallintaminen, ehkäisymahdollisuudet)
- kulttuurien ja ympäristön vaikutus terveyteen ja terveyskäyttäytymiseen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelijan globaaliosaaminen vahvistuu, kun tarkastellaan erilaisia tauteja globaalissa mittakaavassa. Ajankohtainen tautitilanne kehittyvissä ja kehittyneissä maissa auttaa opiskelijaa ymmärtämään globaaleja terveyseroja. Opiskelija ymmärtää kulttuurien vaikutusta terveyteen ja terveyskäyttäytymiseen ja täten vahvistaa kulttuuriosaamistaan.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija oppii yhdistelemään biologiassa, maantieteessä ja terveystiedossa oppimiaan asioita yhteen ja soveltamaan tietoaan luovasti maapallon ajankohtaiseen tautitilanteeseen ja

tartuntatautien leviämisilmiöihin. Opiskelija harjaannuttaa myös erilaisia geomedian taitojaan terveysaiheiden kautta.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson suorittaminen edellyttää aktiivista osallistumista opetukseen ja annettujen tehtävien suorittamista.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla selvitetään, mitä ovat epidemiat, endemiat ja pandemiat ja millainen on ajankohtainen tautitilanne maapallolla. Opintojaksolla pohditaan, miksi monet tartuntataudit leviävät nopeammin kuin ennen ja miten tartuntatautien leviämistä voidaan hillitä. Lisäksi perehdytään globaalien terveyserojen syihin ja seurauksiin.

Keskeistä on oppia kuvaamaan ja arvioimaan ympäristön ja yhteiskunnallisten tekijöiden vaikutuksia terveyteen ja terveyskäyttäytymiseen. Opintojaksolla pohditaan tärkeimpien tartuntatautien (esim. influenssa, malaria, HIV) biologista taustaa ja leviämiseen vaikuttavia tekijöitä.

Opintojaksolla sovelletaan terveystiedossa, maantieteessä ja biologiassa opittuja asioita. Opintojakson voi suorittaa terveystiedon ja maantieteen ensimmäisten opintojaksojen jälkeen.

Performanssitaide, kokeellinen ja soveltava teatteri, 2 op (ILM03)

Oppiaineet

- Ilmaisutaito
- Kuvataide

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija oppii näkemään esittävän taiteen perinteistä teatteria laajemmin.
- Opiskelija ymmärtää performanssitaiteen aseman kuvataiteen ja esittävän taiteen rajapinnalla.
- Sovelletaan ja syvennetään omaa kulttuurista ja taiteellista ajattelua ja osaamista.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Tutustutaan erilaisiin kokeellisen esittävän taiteen ilmiöihin esimerkkien ja harjoitusten avulla.
- Syvennetään omaa taiteellista ajattelua siihen ohjaavien tehtävien avulla.
- Opiskelija suunnittelee ja toteuttaa yksin tai pienryhmän osana taideperformanssin tai kokeellisen esittävän taiteen teoksen.
- Mahdollisuuksien mukaan toteutetaan taiteilijavierailu ja/tai taideperformanssin tai kokeellisen esittävän taiteen teoksen kokeminen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla käsitellään sellaisia esittävän taiteen muotoja, jotka voidaan nähdä myös osana muita taiteen tai tieteen aloja, etenkin kuvataidetta.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija tutustuu opintojakson aikana myös sellaisiin teatterin tekemisen tapoihin, joilla on taiteellisen tavoitteen lisäksi tai sijaan esimerkiksi sosiaali- tai kasvatustyöhön liittyvä tavoite.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla nähdään ilmaisutaide ja muut taidemuodot keskeisenä yhteiskunnallisena toimijana.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksolla tutustutaan esittäviin taidemuotoihin, joilla voidaan varsin suoraan puuttua erilaisiin ongelmakohtiin, ja herättää aktiivisesti keskustelua niiden ratkaisemiseksi.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Hyväksytty suoritus vaatii aktiivista osallistumista yhteisiin harjoituksiin ja lopullisen produktion toteuttamista opiskelijan valitsemalla tavalla. Opiskelija voi halutessaan pyytää opintojaksosta numeroarvioinnin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tutustutaan esimerkkien ja harjoitusten kautta erilaisiin esittävän taiteen kokeellisiin tai soveltaviin muotoihin ja performanssitaiteeseen. Opiskelija toteuttaa yksin tai ryhmänä joko taideperformanssin tai esimerkiksi soveltavan teatterin esityksen. Opintojaksolla käsiteltäviä soveltavan teatterin muotoja ovat esimerkiksi prosessidraama ja forum-teatteri. Opintojaksolla vieraillaan mahdollisuuksien mukaan taideperformanssitapahtumassa ja/tai soveltavan teatterin esityksessä.

Kuvataide ja matematiikka, 4 op (KU01_MAA14)

Oppiaineet

- Kuvataide
- Matematiikan pitkä oppimäärä

Opintojakson moduulit

- Omat kuvat, jaetut kulttuurit, 2 op (KU1), Pakollinen

Lisälaajuus

2 op

Tavoitteet

Omat kuvat, jaetut kulttuurit

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *havainnoi itselle ja muille merkityksellisiä kuvia sekä jakaa ajatteluaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen*
- *käyttää erilaisia kuvailmaisun välineitä, materiaaleja, teknologioita ja lähestymistapoja itsenäisesti sekä ryhmän jäsenenä*
- *soveltaa visuaalisen viestinnän ja teknologian keinoja näkemysten esittämisessä sekä osallistumisessa ja vaikuttamisessa*
- *tutkii ja tulkitsee taidetta yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan näkökulmista*
- *tutkii ja tulkitsee eri aikojen, kulttuurien ja yhteisöjen visuaalista kulttuuria*
- *tutkii ja tulkitsee kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaisia ilmiöitä*
- *ymmärtää kuvakulttuurien merkityksen omassa elämässään, yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa*
- *ymmärtää visuaalisen kulttuurin merkityksen kulttuurisen moninaisuuden ilmentäjänä, kulttuuriperinnön uudistamisessa ja kestävän tulevaisuuden kannalta.*

Paikallinen lisäys

- oppii työkaluja vaikeiden matemaattisten ongelmien ratkaisuun
- oppii tutkimuksellista otetta matematiikkaan, kehittämään hypoteeseja ja tarkastelemaan niiden oikeellisuutta
- tutustuu matematiikan eri haaroihin
- harjaantuu matemaattisten väitteiden perustelussa
- näkee yhteyksiä matematiikan, taiteen ja teknologian välillä
- oppii täsmällistä päättelyä

Keskeiset sisällöt

Omat kuvat, jaetut kulttuurit

Omat kuvat

- *opiskelijoiden omat kuvat sekä kuvakulttuurit, joihin he osallistuvat omaehtoisesti*
- *opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana*
- *opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa taiteen kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin*
- *opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen tutkivan, pitkäkestoisen ja ilmiökeskeisen työskentelyn lähtökohtana*

Taiteen ja ympäristön kuvat

- *kuvan tuottamisen, muokkaamisen ja esittämisen keinoja taiteessa, ympäristössä ja mediassa*
- *kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin käsitteistöön ja kuvastoihin tutustuminen*
- *erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muusta visuaalisesta kulttuurista tutustuminen*
- *kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatulkinnan keinojen käyttäminen*
- *kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaisten ilmiöiden tutkiminen kuvailmaisussa*
- *vaikuttaminen ja osallistuminen kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin keinoin*

Paikallinen lisäys

- vaikeiden ongelmien ratkaisemisen strategiat
- täsmällinen perustelu eli todistaminen erilaisissa tilanteissa
- matematiikan eri alat
- taiteen ja matematiikan yhtymäkohdat
- matemaattisen työkentelyn eri tavat

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Matematiikan kanssa työskentely vaatii yhtäältä tarkan analyyttistä ajattelua, ja toisaalta käsillä olevaa ongelman työstämistä luovasti. Erilaiset luonnokset ja apupiirrokset, näkökulman muutokset, yksikertaistettujen mallien hyödyntäminen, puolivalmiiden ideoiden pallottelu ja toistuvat umpikujat ovat yhteistä sekä matematiikan että taiteen luomiselle. Työskentely epävarmuuden vallitessa ja avoimuus yllättäville lopputuloksille ovat oleellisia taitoja molemmilla aloilla.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Todellisuuden kulttuurinen monimuotoisuus on läsnä kaikessa kuvataiteen toiminnassa, ja opiskelijan suhde yhteiskunnassa vallitsevaan kulttuuriin on pohdinnan kohteena vähintään yhdessä opintojakson tehtävässä. Opintojaksoon sisältyy vierailu tai vierailija, jonka tarkoitus on rohkaista tarkastelemaan kulttuuriperintöä eri näkökulmista.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksolla herätellään opiskelijan henkilökohtaista suhdetta kuvataiteeseen. Vaihtoehtoiset tehtävät kannustavat etsimään itseä kiinnostavia kuvakulttuureja ja kuvailmaisun tapoja.

Vuorovaikutusosaaminen

Erilaisten kuvatulkinnan menetelmien soveltaminen kuvien analysoinnissa, arvioinnissa ja tuottamisessa luo valmiuksia merkitysten jakamiselle ja niistä keskustelemiselle.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Kuvataide

Opiskelijan kuvataiteellisen osaamisen kehittymistä, erilaisia työskentelyprosesseja ja työskentelyn tuloksia tallennetaan portfolioon, jonka muoto sovitaan opintojakson alussa. Opiskelija saa palautetta opintojakson kuluessa, ja kuvataiteen tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan opintojakson päätteeksi. Kuvataiteen osuus opintojaksosta arvioidaan numerolla.

Matematiikka

Matematiikan osuus opintojaksosta arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Matematiikkalukion 1. vuoden opiskelijoille suunnattu opintojakso Kuvataide ja matematiikka yhdistää kuvataiteen pakollisen moduulin KU1 ja matematiikkalukiolaisille pakollisen opintojakson MAA15. Opintojaksolla käydään läpi molempien oppiaineiden tavoitteet ja sisällöt mutta etsitään myös yhtymäkohtia ja rakennetaan siltoja oppiaineiden välille.

Mikä on taidetta? Mitä tekemistä kuvataiteella on oman elämäni kanssa? Miten kuvia voi tulkita?

Kuvataiteen osuudessa on tarkoitus oppia tarkastelemaan omaa kuvakulttuuria eli sitä, millaisessa kuvamaailmassa opiskelija itse elää ja millaisia kuvia hän itse tekee. Eri näkökulmia erilaisiin kuviin tutkitaan kurssin aikana. Selvitetään, mitä pidetään taiteena ja miten kuvia voi tulkita. Ihmetellään, miten erilaisia kuvataiteen muotoja on olemassa, ja huomataan, miten nykytaide kytkeytyy eri tieteenaloihin.

Tehtävissä käytetään monipuolisesti eri välineitä ja tekniikoita. Tehdään näyttelyvierailu esim. museoon tai galleriaan. Tutustutaan taidealan jatko-opintomahdollisuuksiin ja ennen kaikkea siihen, mitä hyötyä kuvataiteen opiskelusta on jokaiselle niin lukio-opinnoissa kuin lukion jälkeenkin.

Matematiikan osuus opintojaksoa pitää sisällään sekä luovaa ongelmanratkaisua että täsmällistä ajattelua. Opit erilaisia todistustekniikoita, tutustut matematiikan aloihin ja perehdyt yhteyksiin matematiikan, taiteen ja teknologian välillä. Erityistä huomioita kiinnitetään vaikeiden ongelmien ratkaisemisen taitoon: miten työstää ongelmaa, jonka ratkaiseminen vie tunnin, eikä alkuun tahdo päästä?

Kuvataiteen lukiodiplomi, 2 op (KULD2)

Oppiaineet

- Kuvataide
- Lukiodiplomit

Opintojakson moduulit

- Kuvataiteen lukiodiplomi, 2 op (KULD2), Valinnainen

Tavoitteet

Kuvataiteen lukiodiplomi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan kuvataiteessa*
- *osoittaa kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin osaamistaan tuottamalla, tulkitsemalla ja arvottamalla monipuolisesti kuvia*
- *osaa kertoa ja välittää lukiodiplomille asettamansa tavoitteet ja lähtökohdat*
- *osaa tuottaa taiteellisen ja visuaalisen kokonaisuuden, jonka sisällön tuottamisen ja esittämisen tavat tukevat toisiaan*
- *osoittaa kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemusta*
- *osaa arvioida työskentelyprosessia ja teosta oman oppimisen näkökulmasta.*

Keskeiset sisällöt

Kuvataiteen lukiodiplomi

- *perustuvat lukiodiplomille asetettuihin tavoitteisiin sekä valittuun tehtävään, näkökulmaan ja toteutustapaan*
- *muodostuvat teoksesta sekä työskentelyprosessia, itsearviointia sekä kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemusta kuvaavasta portfoliosta.*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Kuvataiteen lukiodiplomia tehdessään opiskelija voi ammentaa koko lukio-opintojensa ajan kertyneestä osaamisesta eri aineissa ja aihealueissa ja yhdistää osaamistaan taiteelliseen työskentelyyn.

Hyvinvointiosaaminen

Itselle merkityksellisen tehtävän valinta ja itsenäinen toteuttaminen tukee ihmisenä kasvua ja itsereflektion taitojen kehittymistä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelija toteuttaa kuvataiteen lukiodiplomin itsenäisesti annetun ajan puitteissa ja saa palautteen ja arvioinnin palautettuaan suorituksensa. Opiskelija saa ajankäyttöön ja aihevalintaan liittyvää ohjausta ja palautetta työskentelyn alussa ja sen kuluessa.

Kuvataiteen lukiodiplomi arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kuvataiteen lukiodiplomi on paljon kuvataiteen ja taideaineiden opintoja suorittaneen tilaisuus näyttää taitonsa ja harrastuneisuutensa ja saada tunnustusta.

Kuvataiteen lukiodiplomin voi tehdä, kun on suorittanut 8 op kuvataiteen opintoja lukiossa. Lukiodiplomin kanssa rinnakkain suoritetaan Kuvataiteen projekti -opintojaksoa, ja opiskelija voi päättää opintojakson alussa, kumpaa opintojaksoa haluaa suorittaa ja millaisin tavoittein. Valmiista töistä voidaan järjestää näyttely.

Liikunnan lukiodiplomi, 2 op (LILD4)

Oppiaineet

- Lukiodiplomit
- Liikunta

Opintojakson moduulit

- Liikunnan lukiodiplomi, 2 op (LILD4), Valinnainen

Tavoitteet

Liikunnan lukiodiplomi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan liikunnassa*
- *pohtii monipuolisesti liikunnan merkitystä elämässään samalla kehittäen fyysistä toimintakykyään, liikunnallista erityisosaamistaan, harrastuneisuuttaan ja yhteistyökykyjään.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija osaa osoittaa omat liikunnallliset kykynsä.
- Opiskelija osaa osoittaa liikunnan erityisosaamisensa.
- Opiskelija osaa osoittaa oman harrastuneisuutensa ja yhteistyötaitonsa.
- Opiskelija osaa omien liikuntataitojensa ja liikunnan oppimisprosessien lisäksi arvioida liikunnan merkitystä.
- Opiskelija osoittaa tietonsa joltakin liikunnan osa-alueelta tekemänsä tutkielman avulla.

Keskeiset sisällöt

Liikunnan lukiodiplomi

- *muodostuvat liikuntakykyisyyden, liikuntatietojen, erityisosaamisen, harrastuneisuuden ja yhteistyötaitojen sekä portfolion muodossa tehtävän itsearvioinnin muodostamasta kokonaisuudesta.*

Paikallinen lisäys

- Fyysisen toimintakyvyn mittaus, portfolio, tutkielma ja lausunto tai näyttö erityisosaamisesta (valmentaja, liikunnanopettaja)

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakso tarjoaa mahdollisuuksia eri tieteenalojen ja oppiaineiden, esimerkiksi terveystiedon, biologian, fysiikan ja musiikin, ymmärtämiseen.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakso tukee opiskelijan pitkäjänteisyyttä, sinnikkyyttä ja jaksamista vahvistaen **hyvinvointiosaamista** sekä laajemmin terveyttä ja hyvinvointia edistävää toimintakulttuuria. Opiskelija osaa arvioida kriittisesti omaa kehittymistään koululiikunnassa liikkujana tai urheilijana.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson suorittaminen perustuu näyttöön omasta liikunnan erityisosaamisesta ja harrastuneisuudesta.

Musiikin lukiodiplomi, 2 op (MULD06)

Oppiaineet

- Lukiodiplomit
- Musiikki

Opintojakson moduulit

- Musiikin lukiodiplomi, 2 op (MULD6), Valinnainen

Tavoitteet

Musiikin lukiodiplomi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *antaa lukioaikanaan näytön musiikillisesta erityisosaamisestaan ja erityisestä harrastuneisuudestaan musiikissa*

- *osoittaa musiikillista osaamistaan ja harrastuneisuuttaan valmistamalla musiikin taidollista ja tiedollista hallintaa osoittavan projektin tai kokoamalla näytesalkun lukioaikaisista musiikkiopinnoistaan ja toiminnastaan.*

Keskeiset sisällöt

Musiikin lukiodiplomi

- *opiskelijan musiikillinen omaelämäkerta, musiikkiprojekti tai musiikillinen näytesalkku, yhteenveto ja arvioitsijoiden lausunto*
- *erilaiset toteutustavat ja osa-alueet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Musiikkidiplomin tekeminen ohjaa ymmärtämään tärkeitä inhimillisiä ominaisuuksia. Työskentelyssä korostuu oman näkökulman etsiminen, uudet tavat ajatella sekä käytännön ongelmien ratkominen.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Lukiodiplomin arviointi perustuu opiskelijan tai opiskelijoiden ryhmänä itsenäisesti toteuttamaan lukioaikaisen erityisen osaamisen ja harrastuneisuuden näyttöön. Opiskelijan toteuttama lukiodiplomi arvioidaan kokonaisuutena. Lukiodiplomin arvioinnissa annetaan palautetta lukiodiplomille asetettujen tavoitteiden saavuttamisesta. Lukiodiplomin arviointi on monipuolista ja luotettavaa, ja se vastaa opiskelijan oppiaineryhmässä tai oppiaineessa osoittamaa osaamisen tasoa. Lukiodiplomin suorittamiseen sisältyy opiskelijan itsearviointia. Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Musiikin lukiodiplomin voi tehdä, kun on suorittanut musiikin opintojaksoa 8 opintopisteen verran. Musiikkiprojektin (MU05) suorittamista suositellaan. Musiikin lukiodiplomin tekeminen on näyttö omasta musiikin erityisosaamisesta ja harrastuneisuudesta.

Puhe- ja vuorovaikutustaitojen syventäminen, 2 op (S209)

Oppiaineet

- Suomen kieli ja kirjallisuus
- Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus

Opintojakson moduulit

- Vuorovaikutus 3, 2 op (S29), Valinnainen

Tavoitteet

Vuorovaikutus 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää vuorovaikutustaitojaan ja oppii arvioimaan vuorovaikutusta ja vuorovaikutusosaamisen merkitystä ihmissuhteissa, opiskelussa, työelämässä ja yhteiskunnassa*
- *kehittää valmiuksiaan ymmärtää ja ratkoa vuorovaikutuksen ongelmia sekä toimia rakentavasti ja eettisesti erilaisissa, haastavissakin vuorovaikutustilanteissa sekä ymmärtää vuorovaikutuksen kulttuurisia piirteitä ja kontekstisidonnaisuutta*
- *syventää kykyään tarkastella ja analysoida vuorovaikutusta erilaisista näkökulmista*
- *syventää ymmärrystään kielen tilanteisesta vaihtelusta.*

Keskeiset sisällöt

Vuorovaikutus 3

- *kuuntelun ja kuullun ymmärtämisen taitojen sekä puhumisen ja esiintymisen taitojen monipuolistaminen, kielen rekisterit ja tilanteen edellyttämä kielenkäyttö*
- *vuorovaikutuksen ja vuorovaikutusosaamisen merkitys jatko-opinnoissa, työelämässä ja yhteiskunnassa, esimerkiksi erilaisissa järjestöissä sekä muissa muodollisissa ja epämuodollisissa yhteisöissä toimiminen*
- *dialoginen ja rakentava vuorovaikutus, vuorovaikutukseen liittyvä etiikka sekä konfliktit ja ongelmanratkaisu ryhmässä*
- *vuorovaikutuksen kulttuuristen piirteiden ja erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja -suhteiden sekä niihin vaikuttavien tekijöiden analysointi*
- *mahdollisesti osallistuminen toisen asteen puheviestintätaitojen päättökokeeseen eli PUHVI-kokeeseen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla syvennetään työelämässä tarvittavia puhe- ja vuorovaikutustaitoja.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksolla käsitellään dialogista ja rakentavaa vuorovaikutusta sekä vuorovaikutuksen etiikkaa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana opiskelija saa palautetta, joka auttaa häntä kehittymään toimijana erilaisissa vuorovaikutustilanteissa sekä vuorovaikutukset analysoijana.

Opintojakson loppuarviointi perustuu kurssin aikana annettuihin monipuolisiin näyttöihin vuorovaikutuksesta ja sen analysoinnista.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Miten esiinnytään taitavasti eri tilanteissa? Miten kokous etenee? Kuinka tehdään videotyöhakemus? Miten haastatteluun valmistaudutaan? Miten sanaton viestintä vaikuttaa? Miten tulla entistä paremmaksi keskustelijaksi? Millainen on puheviestintätaitojen päättökoe?

Opintojaksolla kehitetään viestintärohkeutta erilaisissa esiintymis- ja ryhmäviestintätilanteissa. Kehitetään kykyä ennakoida, mukauttaa ja arvioida omaa viestintää vaihtelevissa

vuorovaikutustilanteissa. Opiskelija oppii arvioimaan puhe- ja vuorovaikutustaitojen merkitystä ihmissuhteissa, opiskelussa, arjessa ja työelämässä.

Opintojaksolla eritellään puhuttuja tekstejä, tunnistetaan, arvioidaan ja analysoidaan puhujan sanoman luotettavuuteen vaikuttavia tekijöitä. Vuorovaikutusta ja sen etiikkaa, vuorovaikutussuhteita, ongelmanratkaisua ryhmässä ja niissä tarvittavia taitoja tarkastellaan eri näkökulmista.

Opiskelijoilla on mahdollisuus osallistua toisen asteen puheviestintätaitojen päättökokeeseen eli Puhvi-kokeeseen.
Opintojakso voidaan toteuttaa yhteistyössä suomen kielen ja kirjallisuuden kanssa, jolloin opetuksesta vastaa suomen kielen ja kirjallisuuden opettaja.

Teatterin lukiodiplomi, 2 op (TELD8)

Oppiaineet

- Ilmaisutaito
- Lukiodiplomit

Opintojakson moduulit

- Teatterin lukiodiplomi, 2 op (TELD8), Valinnainen

Tavoitteet

Teatterin lukiodiplomi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan teatterissa*
- *vahvistaa draamallisia ja teatteri-ilmaisullisia taitojaan sekä kartuttaa vuorovaikutuksen ja itsearvioinnin taitojaan.*

Keskeiset sisällöt

Teatterin lukiodiplomi

- *opiskelijan määrittelemä aihe joltakin teatterin alalta ja siihen liittyvä esitys*
- *työskentelyprosessin hallinta*
- *taiteellisen prosessin arviointitaidot*
- *taiteellisen kokonaisuuden ymmärtäminen*
- *teatterin keinot*
- *yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot*
- *esityksen ja portfolion muodostama kokonaisuus*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija soveltaa monipuolisesti tietojaan ja taitojaan esittävän taiteen alalta.

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Lukiodiplomit arvioidaan numeroarvosanoin valtakunnallisten ohjeiden mukaisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Suoritettuaan lukiossa vähintään 6 op ilmaisutaidon tai teatterin opintoja opiskelija voi suorittaa teatterin lukiodiplomin. Opintojakso toteutetaan lukiossamme pääosin itsenäisenä työskentelynä. Sovi ilmaisutaidon opettajan kanssa diplomin suorittamisesta hyvissä ajoin.

Tiede ja taide valokuvassa, 2 op (TO01)

Oppiaineet

- Biologia
- Fysiikka
- Kuvataide
- Temaattiset opinnot

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija laajentaa ymmärrystään monitieteisistä ilmiöistä.
- Opiskelija löytää yhteyksiä tieteen ja taiteen välille.
- Opiskelija laajentaa kriittisen ajattelun taitojaan.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- valokuvan fysikaalinen, kemiallinen ja visuaalinen olemus
- valokuvan tulkinnan eri keinot ja tavat eri tieteen- ja taiteenaloilla
- erilaiset ja kokeelliset tavat tehdä valokuvia

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla tutustutaan monipuolisesti eri tiedonhankinnan ja -esittämisen tapoihin, näkökulmiin ja konteksteihin, kun valokuvia tehdään eri tavoin tieteellisiin ja taiteellisiin tarkoituksiin.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu kurssin aikana annettavaan näyttöön työskentelystä ja oppimisesta. Näyttö voi olla esimerkiksi portfolio. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Miten kamera toimii? Miten valokuvia otettiin ennen kuin digikamerat keksittiin? Miten mikroskooppi toimii, entä elektronimikroskooppi? Mihin eri tarkoituksiin valokuvia voidaan käyttää tieteessä ja taiteessa?

Tiede ja taide valokuvassa -opintojakson tarkoituksena on laajentaa opiskelijan käsitystä monitieteisyydestä ja taiteiden ja luonnontieteiden ulottuvuuksista. Käsitystä rakennetaan käytännön työskentelyn ja kokeilujen kautta.

Maailman kriisit, 2 op (TO04)

Oppiaineet

- Maantiede
- Historia
- Terveystieto
- Temaattiset opinnot
- Yhteiskuntaoppi

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson on tarkoitus antaa valmiuksia ymmärtää tämän hetkisen maailman erilaisia kriisejä sekä niiden taustoja.
- Opintojakso opettaa opiskelijaa seuraamaan tapahtumien uutisointia ja suhtautumaan siihen lähdekriittisesti sekä ymmärtämään asoita moniperspektiivisesti.
- Opintojakson aikana opiskelija tutustuu maailman kriiseihin historian, maantieteen ja terveystiedon näkökulmista.
- Opintojakson aikana opiskelija syventyy tarkemmin yhteen kriisiin ja laatii siitä esityksen valitsemallaan tavalla.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakso elää maailmantilanteen mukaan keskittyen sen hetkisiin poliittisiin, sotilaallisiin ja taloudellisiin kriiseihin sekä luonnon ja ympäristön ongelmiin ja väestöllisiin kriiseihin.
- Perehdytään ihmisen elämään kriisin keskellä: ihminen sodan keskellä, nälän keskellä, luonnonkatastrofien keskellä ja ilmastonmuutoksen keskellä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana perehdytään maailman kriiseihin usean oppiaineen näkökulmista. Opiskelija muodostaa oman käsityksensä maailman tilanteesta sekä harjaannuttaa medialukutaitoaan etsimällä luotettavaa tietoa kriisien taustoista ja vaikutuksista. Opiskelija laatii uutisseurannan avulla myös esityksen itseään kiinnostavasta kriisistä. Esitysten valmisteluun voidaan hyödyntää monipuolisia digitaalisia työkaluja ja erilaisia lähdeaineistoja.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Arviointi pohjautuu opintojakson aikaiseen jatkuvaan näyttöön ja lopputyöhön, joka edellyttää uutisseurantaa ja tutustumista opiskelijan valitsemaan teemaan. Opiskelijat esittelevät omat työnsä muille opintojakson loppupuolella.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana tutustutaan ajankohtaisiin maailmalla vallitseviin kriiseihin. Aiheet vaihtelevat ajankohdan ja maailmantilanteen mukaan. Kriisejä käsitellään historian, maantieteen ja terveystiedon näkökulmista. Aiheet käsittelevät esimerkiksi poliittisia, sotilaallisia ja taloudellisia kriisejä sekä luonnon ja ympäristön ongelmia sekä väestöllisiä kriisejä. Oppitunteja pitää useamman aineen opettajat. Opintojakson aikana opiskelija tekee uutisseurantaa ja paneutuu valitsemaansa kriisiin tarkemmin. Uutisseurannan pohjalta tehdään monipuolisiin lähteisiin pohjautuva työ, joka esitellään muille.

9. Liitteet

9.1. Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta

Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018

9.2. Kehittyvän kielitaidon tasojen kuvausasteikko

Kuvausasteikko on Suomessa laadittu sovellus asteikoista, jotka sisältyvät Euroopan neuvoston toimesta kehitettyyn Kielten oppimisen, opettamisen ja arvioinnin yhteiseen eurooppalaiseen viitekehykseen.

KEHITTYVÄN KIELITAIDON TASOJEN KUVAUSASTEIKKO					
Taito-taso	**Taito toimia vuorovaikutuksessa**			**Taito tulkita tekstejä**	**Taito tuottaa tekstejä**
	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	**Viestintästrategioiden käyttö**	**Viestinnän kulttuurinen sopivuus**	**Tekstien tulkintataidot**	**Tekstien tuottamistaidot**
A1.1 **Kielitaidon alkeiden hallinta**	*Opiskelija selviytyy satunnaisesti viestintäkumppanin tukemana muutamasta, kaikkein yleisimmin toistuvasta ja rutiininomaisesta viestintätilanteesta.*	*Opiskelija tarvitsee paljon apukeinoja (esim. eleet, piirtäminen, sanastot, netti). Opiskelija osaa joskus arvailla tai päätellä yksittäisten sanojen merkityksiä asiayhteyden, yleistiedon tai muun kielitaitonsa perusteella. Opiskelija osaa ilmaista, onko ymmärtänyt.*	*Opiskelija osaa käyttää muutamia kielelle ja kulttuurille tyypillisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia (tervehtiminen, hyvästely, kiittäminen) joissakin kaikkein rutiininomaisimmissa sosiaalisissa kontakteissa.*	*Opiskelija ymmärtää vähäisen määrän yksittäisiä puhuttuja ja kirjoitettuja sanoja ja ilmauksia. Opiskelija tuntee kirjainjärjestelmän tai hyvin rajoitetun määrän kirjoitusmerkkejä.*	*Opiskelija osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Opiskelija ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.*
A1.2 **Kehittyvä alkeiskielitaito**	*Opiskelija selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.*	*Opiskelija tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin. Opiskelija tarvitsee paljon apukeinoja. Opiskelija osaa pyytää toistamista tai hidastamista.*	*Opiskelija osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.*	*Opiskelija ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Opiskelija tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.*	*Opiskelija pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Opiskelija ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi ja hallitsee hyvin suppean*

					perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.
A1.3 ***Toimiva alkeiskielitaito***	*Opiskelija selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaaniin.*	*Opiskelija osallistuu viestintään, mutta tarvitsee edelleen usein apukeinoja. Opiskelija osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Opiskelija joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.*	*Opiskelija osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.*	*Opiskelija ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Opiskelija pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.*	*Opiskelija osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Opiskelija pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä ja ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.*
A2.1 ***Peruskielitaidon alkuvaihe***	*Opiskelija pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.*	*Opiskelija osallistuu enenevässä määrin viestintään turvautuen harvemmin ei-kielellisiin ilmaisuihin. Opiskelija joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein ja osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja*	*Opiskelija selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja, esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä sekä vastata sellaisiin.*	*Opiskelija ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Opiskelija ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatukset tuttua*	*Opiskelija pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Opiskelija osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita.*

		omassa viestinnässään.		*sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Opiskelija pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.*	*Opiskelija osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.*
A2.2 ***Kehittyvä peruskielitaito***	*Opiskelija selviää kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista ja pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen viestintätilanteissa.*	*Opiskelija osallistuu enenevässä määrin viestintään käyttäen tarvittaessa vakiosanontoja pyytäessään tarkennusta avainsanoista. Opiskelija joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä silloin tällöin. Opiskelija käyttää esim. lähikäsitettä tai yleisempää käsitettä, kun ei tiedä täsmällistä (koira/eläin tai talo/mökki).*	*Opiskelija osaa käyttää kieltä yksinkertaisella tavalla kaikkein keskeisimpiin tarkoituksiin, kuten tiedonvaihtoon sekä mielipiteiden ja asenteiden asianmukaiseen ilmaisemiseen. Opiskelija pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.*	*Opiskelija pystyy seuraamaan hyvin summittaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen, ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Opiskelija osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.*	*Opiskelija osaa kuvata luettelomaisesti (ikäkaudelleen tyypillisiä) jokapäiväiseen elämään liittyviä asioita käyttäen tavallista sanastoa ja joitakin idiomaattisia ilmauksia sekä perustason rakenteita ja joskus hiukan vaativampiakin. Opiskelija osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.*
B1.1 ***Toimiva peruskielitaito***	*Opiskelija pystyy viestimään, osallistumaan keskusteluihin ja ilmaisemaan mielipiteitään melko vaivattomasti jokapäiväisissä viestintätilanteissa.*	*Opiskelija pystyy jossain määrin olemaan aloitteellinen viestinnän eri vaiheissa ja osaa varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin. Opiskelija osaa kiertää tai korvata*	*Opiskelija osoittaa tuntevansa tärkeimmät kohteliaisuussäännöt. Opiskelija pystyy ottamaan vuorovaikutuksessa huomioon joitakin tärkeimpiä kulttuurisiin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.*	*Opiskelija ymmärtää pääasiat ja joitakin yksityiskohtia selkeästä ja lähes normaalitempoisesta yleiskielisestä puheesta tai yleistajuisesta kirjoitetusta tekstistä. Opiskelija ymmärtää yhteiseen*	*Opiskelija osaa kertoa ydinkohdat ja myös hiukan yksityiskohtia erilaisista jokapäiväiseen elämään liittyvistä itseään kiinnostavista todellisista tai kuvitteellisista aiheista. Opiskelija käyttää melko*

		tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen. Opiskelija pystyy neuvottelemaan tuntemattomien ilmauksien merkityksistä.		*kokemukseen tai yleistietoon perustuvaa puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Opiskelija löytää pääajatukset, avainsanat ja tärkeitä yksityiskohtia myös valmistautumatta kuin harjoitelluissa ilmauksissa.*	*laajaa sanastoa ja rakennevalikoimaa sekä joitakin yleisiä fraaseja ja idiomeja. Opiskelija osaa soveltaa useita ääntämisen perussääntöjä muissakin ilmauksissa.*
B1.2	*Opiskelija pystyy osallistumaan viestintään melko vaivattomasti myös joissakin vaativammissa viestintätilanteissa kuten viestittäessä ajankohtaisesta tapahtumasta.*	*Opiskelija pystyy olemaan aloitteellinen tuttua aihetta käsittelevässä vuorovaikutustilanteessa käyttäen sopivaa ilmausta. Opiskelija pystyy korjaamaan väärinymmärryksiä melko luontevasti ja neuvottelemaan myös melko mutkikkaiden asioiden merkityksestä.*	*Opiskelija osaa käyttää erilaisiin tarkoituksiin kieltä, joka ei ole liian tuttuista eikä liian muodollista. Opiskelija tuntee tärkeimmät kohteliaisuussäännöt ja toimii niiden mukaisesti. Opiskelija pystyy ottamaan vuorovaikutuksessa huomioon tärkeimpiä kulttuurisiin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.*	*Opiskelija ymmärtää selväpiirteistä asiatietoa sisältävää puhetta tutuista tai melko yleisistä aiheista ja selviää myös jonkin verran vaativista teksteistä. Opiskelija ymmärtää pääkohdat ja tärkeimmät yksityiskohdat ympärillään käytävästä laajemmasta muodollisesta tai epämuodollisesta keskustelusta.*	*Opiskelija osaa kertoa tavallisista, konkreettisista aiheista kuvaillen, eritellen ja vertaillen. Opiskelija ilmaisee itseään suhteellisen vaivattomasti ja pystyy kirjoittamaan henkilökohtaisia ja julkisempiakin viestejä ja ilmaisemaan ajatuksiaan myös joistakin kuvitteellisista aiheista. Opiskelija käyttää kohtalaisen laajaa sanastoa ja tavallisia idiomeja sekä monenlaisia rakenteita ja mutkikkaitakin lauseita. Opiskelija hallitsee ääntämisen perussäännöt muissakin kuin*
Sujuva peruskielitaito					

					harjoitelluissa ilmauksissa.
B2.1 ***Itsenäisen kielitaidon perustaso***	*Opiskelija pystyy viestimään sujuvasti myös joissakin itselleen uusissa viestintätilanteissa, joissa käytetään joskus käsitteellistä, mutta kuitenkin selkeää kieltä.*	*Opiskelija pystyy tuomaan oman kantansa esille ja toisinaan käyttämään sanakiofraaseja, kuten ”Tuo on vaikea kysymys” voittaakseen itselleen aikaa. Opiskelija pystyy neuvottelemaan myös mutkikkaiden asioiden ja käsitteiden merkityksestä. Opiskelija pystyy tarkkailemaan omaa ymmärtämistään ja viestintäänsä sekä korjaamaan kieltään.*	*Opiskelija pyrkii ilmaisemaan ajatuksiaan asianmukaisesti ja viestintäkumppania kunnioittaen ottaen huomioon erilaisten tilanteiden asettamat vaatimukset.*	*Opiskelija ymmärtää asiallisesti ja kielellisesti kompleksista puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Opiskelija pystyy seuraamaan laajaa puhetta ja monimutkaista argumentointia sekä ilmaisemaan kuulemastaan pääkohdat. Opiskelija ymmärtää suuren osan ympärillään käydystä keskustelusta. Opiskelija ymmärtää monenlaisia kirjoitettuja tekstejä, jotka voivat käsitellä myös abstrakteja aiheita ja joissa on tosiasioita, asenteita ja mielipiteitä.*	*Opiskelija osaa ilmaista kohtuullisen selkeästi ja täsmällisesti itseään monista kokemuspiiriinsä liittyvistä asioista käyttäen monipuolisia rakenteita ja laajahkoa sanastoa, johon sisältyy myös idiomaattisia ja käsitteellisiä ilmauksia. Opiskelija pystyy osallistumaan myös melko muodollisiin keskusteluihin ja hallitsee kohtalaisen laajan sanaston ja vaativiakin lauserakenteita. Ääntäminen on selkeää, sanojen pääpaino oikealla tavulla ja puhe sisältää joitakin kohdekielelle tyypillisiä intonaatiomalleja.*
B2.2 ***Toimiva itsenäinen kielitaito***	*Opiskelija pystyy käyttämään kieltä monenlaisissa myös itselleen uusissa viestintätilanteissa, joissa tarvitaan*	*Opiskelija pyrkii antamaan palautetta, esittämään täydentäviä näkökohtia tai johtopäätöksiä. Opiskelija pystyy*	*Opiskelija pystyy ilmaisemaan ajatuksiaan luontevasti, selkeästi ja kohteliaasti sekä muodollisessa että*	*Opiskelija ymmärtää elävää tai tallennettua selkeästi jäsennettyä yleiskielistä puhetta kaikenlaisissa tilanteissa ja*	*Opiskelija osaa ilmaista itseään varmasti, selkeästi ja kohteliaasti. Hän hallitsee laajasti kielelliset keinot ilmaista*

	monipuolista kieltä.	*edistämään viestinnän sujumista sekä tarvittaessa käyttämään kiertoilmaisuja ja pystyy neuvottelemaan myös mutkikkaiden asioiden ja käsitteiden merkityksestä. Opiskelija osaa käyttää ymmärtämistä tukevia strategioita, kuten pääkohtien poimimista ja esimerkiksi tekemään muistiinpanoja kuulemastaan.*	*epämuodollisessa tilanteessa ja valitsemaan kielenkäyttötavan tilanteiden ja niihin osallistuvien henkilöiden mukaan.*	*ymmärtää jonkin verran myös vieraita kielimuotoja. Opiskelija pystyy lukemaan eri tarkoituksiin laadittuja kompleksisia tekstejä ja tiivistämään niiden pääkohdat. Hän pystyy tunnistamaan asenteita ja arvioimaan kriittisesti kuulemaansa ja/tai lukemaansa.*	*konkreetteja ja käsitteellisiä sekä tuttuja ja tuntemattomia aiheita. Opiskelija osaa viestiä spontaanisti ja kirjoittaa selkeän ja jäsentyneen tekstin. Ääntäminen on hyvin selkeää, sanojen pääpaino on oikealla tavulla ja puhe sisältää joitakin kohdekielelle tyypillisiä intonaatiomalleja.*
C1.1 ***Taitavan kielitaidon perustaso***	*Opiskelija pystyy vuorovaikutukseen monipuolisesti, sujuvasti ja täsmällisesti kaikenlaisissa viestintätilanteissa.*	*Opiskelija ottaa luontevasti vastuuta viestinnän etenemisestä. Opiskelija osaa muotoilla uudelleen, mitä haluaa ilmaista sekä pystyy perääntymään, kun kohtaa vaikeuksia, ja käyttää taitavasti kieleen tai kontekstiin liittyviä vihjeitä tehdessään johtopäätöksiä tai ennakoidessaan tulevaa.*	*Opiskelija pystyy käyttämään kieltä joustavasti ja tehokkaasti sosiaalisiin tarkoituksiin sekä ilmaisemaan tunnetiloja, epäsuoria viittauksia, esim. ironiaa ja leikkimielisyyttä.*	*Opiskelija ymmärtää yksityiskohtaisesti myös pitempiä esityksiä tutuista ja yleisistä aiheista, vaikka puhe ei olisikaan selkeästi jäsenneltyä ja sisältäisi idiomaattisia ilmauksia tai rekisterin vaihdoksia. Opiskelija ymmärtää yksityiskohtaisesti monipolvisia käsitteellisiä kirjoitettuja tekstejä ja pystyy yhdistämään tietoa monimutkaisista teksteistä.*	*Opiskelija osaa ilmaista itseään sujuvasti, täsmällisesti ja jäsentyneesti monenlaisista aiheista tai pitämään pitkähkön, valmistellun esityksen. Opiskelija pystyy kirjoittamaan hyvin jäsentyneitä tekstejä monimutkaisista aiheista varmalla, persoonallisella tyylillä. Opiskelijan kielellinen ilmaisuvarasto on hyvin laaja. Ääntäminen on luontevaa ja vaivatonta*

					kuunnella. Puherytmi ja intonaatio ovat kohdekielelle tyypilliset.

Tässä kehittyvän kielitaidon tasojen kuvausasteikossa esitellään ne taitotasot, johin viitataan vieraiden kielten ja toisen kotimaisen kielen opetussuunnitelmissa.
Tätä asteikkoa voidaan tuoda tutuksi opiskelijoille tarpeen mukaan, esimerkiksi kielitaitoprofiilin yhteydessä.

9.3. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

7.11. OPH-2264-2019

Opetushallitus antaa liitteenä olevan ohjeen lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteista, keskeisistä sisällöistä ja opiskelijan oppimisen arvioinnista. Ohje koskee erillisrahoitettuna järjestettävää lukiokoulutusta täydentävää saamen kielen opetusta (opetusministeriön asetus vieraskielisten sekä saamenkielisten ja romanikielisten oppilaiden täydentävään opetukseen perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa myönnettävän valtionavustuksen perusteista 1777/2009).

Tämä ohje korvaa Lukion opetussuunnitelman perusteiden 2015 (Opetushallituksen määräys 60/011/2015) liitteenä 3 olevan ohjeen.

Opetus järjestetään tämän ohjeen mukaisesti 1.8.2021 lukien.

	Pääjohtaja	*Olli-Pekka Heinonen*
	Opetusneuvos	*Petri Lehikoinen*

9.3.1. Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

Opetushallituksen ohje nro 2264-2019.

Suomen perustuslain mukaan jokaisella Suomessa asuvalla on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Saamen kielen opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan aktiivista monikielisyyttä sekä kiinnostusta kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Saamen kielen opetus tukee opiskelijan osallisuutta sekä oman kieli- ja kulttuuriyhteisönsä että suomalaisen kieli- ja kulttuuriyhteisön aktiivisena ja tasapainoisena jäsenenä ja globaalina toimijana. Saamen kielen opetuksessa tehdään yhteistyötä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän ja muiden oppiaineiden opetuksen kanssa.

Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä sosiaalistumista kieliyhteisöön. Kielikasvatus auttaa opiskelijaa myös rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Tavoitteena on oppia tunnistamaan ja

arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä kielellisiä oikeuksia omassa arjessa ja laajemmin yhteiskunnassa.

Opiskelussa otetaan huomioon opiskelijoiden lähtökohdat ja kielitaito. Opiskelussa hyödynnetään vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten kirjastoja, teattereita ja museoita sekä muita kulttuurilaitoksia. Opiskelija hyödyntää opiskelussa myös omaa kieliyhteisöään, omia kielenkäyttö- ja tekstiympäristöjään sekä kouluyhteisön ja muiden yhteisöjen kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Opiskelussa käytetään opiskelijoille riittävän haastavia, merkityksellisiä, kokemuksellisia sekä luovuutta kehittäviä aineistoja ja menetelmiä.

Tavoitteet ja sisällöt on määritelty koko lukiokoulutuksen ajan kaksi opetustuntia viikossa annettavaa saamen kielen opetusta varten. Koulutuksen järjestäjä laatii paikallisen opetussuunnitelman, jolloin opetuksen tavoitteet määritellään ja sisällöt valitaan huomioiden saamen kielen erityispiirteet. Saamen kielen opetussuunnitelmat voidaan laatia myös koulutuksen järjestäjien yhteistyönä.

Opetuksen tehtävä

Saamen kielen opetus ohjaa monipuoliseen itsensä ilmaisemiseen, vuorovaikutustaitojen kehittämiseen, aktiiviseen tiedonhankintaan, tiedon kriittiseen käsittelyyn, tekstien tulkintaan ja eettiseen pohdintaan. Opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää opiskelijan kielitietoisuutta. Opiskelijan arvostus saamen kieltä kohtaan syvenee, ja hän motivoituu kehittämään edelleen saamen kielen taitoaan.

Opetuksessa yhdistyvät kieli-, kirjallisuus- ja kulttuurintutkimuksen ilmiöt. Opiskelijan saamen kielen tuntemus ja monipuolinen käyttö laajenevat, ja hän oppii tuntemaan kielialueensa juuria ja kehittää taitoaan vertailla kielen eri piirteitä muiden osaamiensa kielten kanssa. Opiskelija laajentaa sana- ja käsitevarantoaan ja kehittää monilukutaitoaan. Hän kehittää taitoaan hyödyntää saamenkielisiä tekstejä ja tuottaa tekstejä eri tarkoituksiin. Opiskelijan tuntemus oman kulttuurialueensa kirjallisuudesta, kertomaperinteestä, visuaalisesta kulttuurista, musiikista ja draamasta syvenee.

Opetuksen tavoitteet

Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittymiseen. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen niin esiintymis- kuin ryhmäviestintätilanteissakin sekä osaa analysoida, arvioida ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan*
- *osaa analysoida ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita, niihin liittyviä vuorovaikutusilmiöitä ja -taitoja sekä niihin liittyvää etiikkaa.*

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa analysoida ja arvioida monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä tekstien analyysissä*
- *kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä kirjallisuuden analyysissa*

- *osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoitusperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä.*

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja osaa ilmaista ja perustella ajatuksiaan sekä käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä ja ilmaisutapoja*

- *hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa*
- *vahvistaa yleiskielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia.*

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kielen ja tiedonalojen kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteeteille*
- *syventää tietojaan saamen kielen rakenteista, sanavarannosta, eri rekistereistä, ilmaisun keinoista ja sävyistä, niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista*
- *tutustuu saamen kielten kokonaisuuteen ja ymmärtää oman asemansa saamen kielen säilyttäjänä.*

Arviointi

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijan taitojen karttumista. Palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisensa kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltyjä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, kuten kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan niistä yksi arvosana.

Opinnot

SÄI1 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia saamenkielisiä tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja*
- *rohkaistuu kirjoittajana ja hallitsee kirjoittamisprosessin eri vaiheet*
- *osaa käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana*
- *syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä palautteen antajana ja vastaanottajana.*

Keskeiset sisällöt

- *keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät*
- *tekstien kohderyhmät, tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi*
- *erilajisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi*
- *tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus*
- *kielen- ja tekstinhuoltoa*

SÄI2 Kieli- ja tekstitietoisuus (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kieli- ja tekstitietoisuuttaan*
- *syventää ymmärrystään kielestä ja teksteistä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina*
- *ymmärtää saamen kielten kokonaisuuden maailman kielten joukossa sekä kulttuurikontaktien vaikutuksen.*

Keskeiset sisällöt

- *saamen kieli ja identiteetti**,** kielen vaihtelu, kielten vertailu, kielten asema, kielten elinvoimaisuus ja uhanalaisuus*
- *kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet*
- *monilukutaidon käsite, tekstilajin käsite, laaja tekstikäsitys*

SÄI3 Vuorovaikutus 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää viestintärohkeuttaan ja syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä*
- *syventää ryhmäviestintätaitojaan ja oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä*
- *oppii tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen merkitystä ja tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.*

Keskeiset sisällöt

- *oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen*
- *vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä*

- *kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu*

SÄI4 Kirjallisuus 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ja monipuolistaa lukemisen tapojaan*
- *tuntee saamenkielisen kauno- ja tietokirjallisuuden sekä elokuvan lajeja ja ilmaisukeinoja*
- *monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita saamelaisten tuottamaa tai saamelaisista kertovaa kirjallisuutta tarkoituksenmukaista lähestymistapaa ja käsitteistöä hyödyntäen*
- *oppii tuntemaan saamelaisten historiaa sekä aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä.*

Keskeiset sisällöt

- *kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen*
- *kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä*
- *kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa, myyttiset kertomukset, joiku ja lauluperinne*
- *monimuotoisten tekstien kerronta, esimerkiksi teatteriesityksen, elokuvan ja musiikin kerronta*

SÄI5 Tekstien tulkinta 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan*
- *oppii tulkitsemaan monimuotoisia saamenkielisiä tekstejä ja analysoimaan niiden ilmaisutapoja sekä vuorovaikutusta, myös saamelaisuuden näkökulmasta*
- *ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana*
- *osaa perustella monipuolisesti näkemyksiään, ymmärtää toisen esittämiä perusteluja ja osaa arvioida niitä sekä osaa suhtautua rakentavasti eriäviin näkemyksiin.*

Keskeiset sisällöt

- *sananvapaus, mediakritiikki, mediaetiikka*
- *vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot*
- *tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot, vähemmistöjen ja vähemmistökielien näkyvyys mediassa*
- *lähdekritiikki, tiedonhankinta ja tiedonhallinta, tekijänoikeudet*
- *puhuttujen ja kirjoitettujen kantaa ottavien ja vaikuttavien tekstien analysointia ja tuottamista*

SÄI6 Kirjoittaminen 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kirjoittajana ja syventää saamenkielisen kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan*
- *osaa käyttää muita saamenkielisiä tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja arvioida tekstien luotettavuutta*

- *syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin.*

Keskeiset sisällöt

- *kirjoittaminen prosessina: ideointi, aiheen rajaus sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen*
- *tekstien pohjalta kirjoittaminen, kielen- ja tekstinhuoltoa*
- *tekstin omaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia*

SÄI7 Vuorovaikutus 2 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää esiintymisrohkeuttaan ja ymmärrystään esiintymisjännityksestä*
- *kehittää esiintymistaitojaan sekä kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä*
- *syventää kykyään analysoida ja arvioida puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.*

Keskeiset sisällöt

- *esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu*
- *saamenkielisen vuorovaikutuksen erityispiirteet*
- *puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot*
- *vuorovaikutustaidot ja -etiikka eri viestintäkanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa*
- *puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysointi ja arviointi*

SÄI8 Kirjallisuus 2 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää saamenkielisen kirjallisuuden tuntemustaan ja oppii tarkastelemaan kaunokirjallisuutta myös osana muuttuvaa yhteiskuntaa*
- *ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa*
- *osaa analysoida kotimaista ja ulkomaista saamelaisten tuottamaa tai saamelaisista kertovaa kirjallisuutta ja muuta taidetta osana kulttuurikontekstia.*

Keskeiset sisällöt

- *saamenkielisen kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti*
- *tekstien tarkastelua eri näkökulmista, kuten ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman muutosten näkökulmasta*
- *saamenkielinen, saamelaisten tuottama ja saamelaisista kertova kirjallisuus monimuotoisena, moniäänisenä ja monikielisenä ilmiönä*

Todistukset

Opiskelijalle annetaan osallistumistodistus lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opiskelusta. Todistukseen merkitään opetettava kieli, opetuksen laajuus ja sanallinen arvio tai numeroarvosana koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Muuten noudatetaan lukion opetussuunnitelman perusteiden määräyksiä todistuksiin merkittävistä tiedoista.

9.4. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

7.11. OPH-2265-2019

Opetushallitus antaa liitteenä olevan ohjeen lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteista, keskeisistä sisällöistä ja opiskelijan oppimisen arvioinnista. Ohje koskee erillisrahoitettuna järjestettävää lukiokoulutusta täydentävää romanikielen opetusta (opetusministeriön asetus vieraskielisten sekä saamenkielisten ja romanikielisten oppilaiden täydentävään opetukseen perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa myönnettävän valtionavustuksen perusteista 1777/2009).

Tämä ohje korvaa Lukion opetussuunnitelman perusteiden 2015 (Opetushallituksen määräys 60/011/2015) liitteenä 4 olevan ohjeen.

Opetus järjestetään tämän ohjeen mukaisesti 1.8.2021 lukien.

	Pääjohtaja	*Olli-Pekka Heinonen*
	Opetusneuvos	*Petri Lehikoinen*

9.4.1. Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

Opetushallituksen ohje nro 2265-2019.

Suomen perustuslain mukaan jokaisella Suomessa asuvalla on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Romanikielen opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan aktiivista monikielisyyttä sekä kiinnostusta kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Romanikielen opetus tukee opiskelijan osallisuutta sekä oman kieli- ja kulttuuriyhteisönsä että suomalaisen kieli- ja kulttuuriyhteisön aktiivisena ja tasapainoisena jäsenenä ja globaalina toimijana. Romanikielen opetuksessa tehdään yhteistyötä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän ja muiden oppiaineiden opetuksen kanssa.

Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä sosiaalistumista kieliyhteisöön. Kielikasvatus auttaa opiskelijaa myös rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Tavoitteena on oppia tunnistamaan ja arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä kielellisiä oikeuksia omassa arjessa ja laajemmin yhteiskunnassa.

Opiskelussa otetaan huomioon opiskelijoiden lähtökohdat ja kielitaito. Opiskelussa hyödynnetään vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten kirjastoja, teattereita ja museoita sekä muita kulttuurilaitoksia. Opiskelija hyödyntää opiskelussa myös omaa kieliyhteisöään, omia kielenkäyttö- ja tekstiympäristöjään sekä kouluyhteisön ja muiden yhteisöjen kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Opiskelussa käytetään opiskelijoille riittävän haastavia, merkityksellisiä, kokemuksellisia sekä luovuutta kehittäviä aineistoja ja menetelmiä.

Tavoitteet ja sisällöt on määritelty koko lukiokoulutuksen ajan kaksi opetustuntia viikossa annettavaa romanikielen opetusta varten. Koulutuksen järjestäjä laatii paikallisen

opetussuunnitelman, jolloin opetuksen tavoitteet määritellään ja sisällöt valitaan huomioiden romanikielen erityispiirteet. Romanikielen opetussuunnitelmat voidaan laatia myös koulutuksen järjestäjien yhteistyönä.

Opetuksen tehtävä

Romanikielen opetus ohjaa monipuoliseen itsensä ilmaisemiseen, vuorovaikutustaitojen kehittämiseen, aktiiviseen tiedonhankintaan, tiedon kriittiseen käsittelyyn, tekstien tulkintaan ja eettiseen pohdintaan. Opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää opiskelijan kielitietoisuutta. Opiskelijan arvostus romanikieltä kohtaan syvenee, ja hän motivoituu kehittämään edelleen romanikielen taitoaan.

Opetuksessa yhdistyvät kieli-, kirjallisuus- ja kulttuurintutkimuksen ilmiöt. Opiskelijan romanikielen tuntemus ja monipuolinen käyttö laajenevat, ja hän oppii tuntemaan kielialueensa juuria ja kehittää taitoaan vertailla kielen eri piirteitä muiden osaamiensa kielten kanssa. Opiskelija laajentaa sana- ja käsitevarantoaan ja kehittää monilukutaitoaan. Opiskelija kehittää taitoaan hyödyntää romanikielisiä tekstejä ja tuottaa tekstejä eri tarkoituksiin. Opiskelijan tuntemus oman kulttuurinsa kirjallisuudesta, kertomaperinteestä, visuaalisesta kulttuurista, musiikista ja draamasta syvenee.

Opetuksen tavoitteet

Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittymiseen. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen niin esiintymis- kuin ryhmäviestintätilanteissakin sekä osaa analysoida, arvioida ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan*
- *osaa analysoida ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita, niihin liittyviä vuorovaikutusilmiöitä ja -taitoja sekä niihin liittyvää etiikkaa.*

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa analysoida ja arvioida monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä tekstien analyysissä*
- *kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä kirjallisuuden analyysissa*
- *osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoitusperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä.*

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja osaa ilmaista ja perustella ajatuksiaan sekä käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä ja ilmaisutapoja*

- *hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa*
- *vahvistaa yleiskielen, standardisoidun romanikielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia.*

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kielen ja tiedonalojen kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteeteille*
- *syventää tietojaan Suomen romanikielen rakenteista, sanavarannosta, eri rekistereistä, ilmaisun keinoista ja sävyistä, niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista*
- *tutustuu eri puolilla maailmaa puhuttaviin romanikielen murteisiin ja ymmärtää oman asemansa Suomen romanikielen säilyttäjänä.*

Arviointi

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijan taitojen karttumista. Palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisensa kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltyjä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, kuten kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan niistä yksi arvosana.

Opinnot

RÄI1 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia romanikielisiä tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja*
- *rohkaistuu kirjoittajana ja hallitsee kirjoittamisprosessin eri vaiheet*
- *osaa käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana*
- *syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä palautteen antajana ja vastaanottajana.*

Keskeiset sisällöt

- *keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät*
- *tekstien kohderyhmät, tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi*
- *erilajisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi*
- *tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus*
- *kielen- ja tekstinhuoltoa*

RÄI2 Kieli- ja tekstitietoisuus (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kieli- ja tekstitietoisuuttaan*
- *syventää ymmärrystään kielestä ja teksteistä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina*
- *ymmärtää romanikielen kokonaisuuden maailman kielten joukossa sekä kulttuurikontaktien vaikutuksen.*

Keskeiset sisällöt

- *romanikieli ja identiteetti**,** kielen vaihtelu, kielten vertailu, kielten asema, kielten elinvoimaisuus ja uhanalaisuus*
- *kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet*
- *monilukutaidon käsite, tekstilajin käsite, laaja tekstikäsitys*

RÄI3 Vuorovaikutus 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää viestintärohkeuttaan ja syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä*
- *syventää ryhmäviestintätaitojaan ja oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä*
- *oppii tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen merkitystä ja tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.*

Keskeiset sisällöt

- *oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen*
- *vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä*
- *kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu*

RÄI4 Kirjallisuus 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ja monipuolistaa lukemisen tapojaan*
- *tuntee romanikielisen kauno- ja tietokirjallisuuden sekä elokuvan lajeja ja ilmaisukeinoja*

- *monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita romanien tuottamaa tai romaneista kertovaa kirjallisuutta tarkoituksenmukaista lähestymistapaa ja käsitteistöä hyödyntäen*
- *oppii tuntemaan romanien historiaa sekä aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä.*

Keskeiset sisällöt

- *kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen*
- *kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä*
- *kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa, myyttiset kertomukset, laululyriikka*
- *monimuotoisten tekstien kerronta, esimerkiksi teatteriesityksen, elokuvan ja musiikin kerronta*

RÄI5 Tekstien tulkinta 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan*
- *oppii tulkitsemaan monimuotoisia romanikielisiä tekstejä ja analysoimaan niiden ilmaisutapoja sekä vuorovaikutusta, myös romanikulttuurin näkökulmasta*
- *ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana*
- *osaa perustella monipuolisesti näkemyksiään, ymmärtää toisen esittämiä perusteluja ja osaa arvioida niitä sekä osaa suhtautua rakentavasti eriäviin näkemyksiin.*

Keskeiset sisällöt

- *sananvapaus, mediakritiikki, mediaetiikka*
- *vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot*
- *tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot, vähemmistöjen ja vähemmistökielien näkyvyys mediassa*
- *lähdekritiikki, tiedonhankinta ja tiedonhallinta, tekijänoikeudet*
- *puhuttujen ja kirjoitettujen kantaa ottavien ja vaikuttavien tekstien analysointia ja tuottamista*

RÄI6 Kirjoittaminen 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kirjoittajana ja syventää romanikielisen kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan*
- *osaa käyttää muita romanikielisiä tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja arvioida tekstien luotettavuutta*
- *syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin.*

Keskeiset sisällöt

- *kirjoittaminen prosessina: ideointi, aiheen rajaus sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen*
- *tekstien pohjalta kirjoittaminen, kielen- ja tekstinhuoltoa*
- *tekstin omaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia*

RÄI7 Vuorovaikutus 2 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää esiintymisrohkeuttaan ja ymmärrystään esiintymisjännityksestä*
- *kehittää esiintymistaitojaan ja kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä*
- *syventää kykyään analysoida ja arvioida puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.*

Keskeiset sisällöt

- *esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu*
- *romanikielisen vuorovaikutuksen erityispiirteet*
- *puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot*
- *vuorovaikutustaidot ja -etiikka eri viestintäkanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa*
- *puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysointi ja arviointi*

RÄI8 Kirjallisuus 2 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää romanikielisen kirjallisuuden tuntemustaan ja oppii tarkastelemaan kaunokirjallisuutta myös osana muuttuvaa yhteiskuntaa*
- *ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa*
- *osaa analysoida kotimaista ja ulkomaista romanien tuottamaa tai romaneista kertovaa kirjallisuutta ja muuta taidetta osana kulttuurikontekstia.*

Keskeiset sisällöt

- *romanikielisen kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti*
- *tekstien tarkastelua eri näkökulmista, kuten ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman muutosten näkökulmasta*
- *romanikielinen, romanien tuottama ja romaneista kertova kirjallisuus monimuotoisena, moniäänisenä ja monikielisenä ilmiönä*

Todistukset

Opiskelijalle annetaan osallistumistodistus lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opiskelusta. Todistukseen merkitään opetettava kieli, opetuksen laajuus ja sanallinen arvio tai numeroarvosana koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Muuten noudatetaan lukion opetussuunnitelman perusteiden määräyksiä todistuksiin merkittävistä tiedoista.

9.5. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

7.11.2019 OPH-2266-2019

Opetushallitus antaa liitteenä olevan ohjeen lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteista, keskeisistä sisällöistä ja opiskelijan oppimisen arvioinnista. Ohje koskee erillisrahoitettuna järjestettävää lukiokoulutusta täydentävää opiskelijan oman äidinkielen opetusta (opetusministeriön asetus vieraskielisten sekä saamenkielisten ja romanikielisten oppilaiden täydentävään opetukseen perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa myönnettävän valtionavustuksen perusteista 1777/2009).

Tämä ohje korvaa Lukion opetussuunnitelman perusteiden 2015 (Opetushallituksen määräys 60/011/2015) liitteenä 5 olevan ohjeen.

Opetus järjestetään tämän ohjeen mukaisesti 1.8.2021 lukien.

	Pääjohtaja	*Olli-Pekka Heinonen*
	Opetusneuvos	*Petri Lehikoinen*

9.5.1. Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

Opetushallituksen ohje nro 2266-2019.

Suomen perustuslain mukaan jokaisella Suomessa asuvalla on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan aktiivista monikielisyyttä sekä kiinnostusta kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Opiskelijan oman äidinkielen opetus tukee opiskelijan osallisuutta sekä oman kieli- ja kulttuuriyhteisönsä että suomalaisen kieli- ja kulttuuriyhteisön aktiivisena ja tasapainoisena jäsenenä ja globaalina toimijana. Opiskelijan oman äidinkielen opetuksessa tehdään yhteistyötä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän ja muiden oppiaineiden opetuksen kanssa.

Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä sosiaalistumista kieliyhteisöön. Kielikasvatus auttaa opiskelijaa myös rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Tavoitteena on oppia tunnistamaan ja arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä kielellisiä oikeuksia omassa arjessa ja laajemmin yhteiskunnassa.

Opiskelussa otetaan huomioon opiskelijoiden lähtökohdat ja kielitaito. Opiskelussa hyödynnetään vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten kirjastoja, teattereita ja museoita sekä muita kulttuurilaitoksia. Opiskelija hyödyntää opiskelussa myös omaa kieliyhteisöään, omia kielenkäyttö- ja tekstiympäristöjään sekä kouluyhteisön ja muiden yhteisöjen kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Opiskelussa käytetään opiskelijoille riittävän haastavia, merkityksellisiä, kokemuksellisia sekä luovuutta kehittäviä aineistoja ja menetelmiä.

Tämä ohje on laadittu kaikille niille kielille, joita opetetaan opiskelijan omana äidinkielenä. Tavoitteet ja sisällöt on määritelty koko lukiokoulutuksen ajan kaksi opetustuntia viikossa annettavaa opiskelijan oman äidinkielen opetusta varten. Koulutuksen järjestäjä laatii paikallisen opetussuunnitelman, jolloin opetuksen tavoitteet määritellään ja sisällöt valitaan huomioiden opetettavan kielen erityispiirteet, muun muassa kirjoitusjärjestelmä. Opetussuunnitelma voidaan laatia myös koulutuksen järjestäjien yhteistyönä.

Opetuksen tehtävä

Opiskelijan oman äidinkielen opetus ohjaa monipuoliseen itsensä ilmaisemiseen, vuorovaikutustaitojen kehittämiseen, aktiiviseen tiedonhankintaan, tiedon kriittiseen käsittelyyn, tekstien tulkintaan ja eettiseen pohdintaan. Opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää opiskelijan kielitietoisuutta. Opiskelijan arvostus omaa äidinkieltään kohtaan syvenee, ja hän motivoituu kehittämään edelleen omaa äidinkielen taitoaan.

Opetuksessa yhdistyvät kieli-, kirjallisuus- ja kulttuurintutkimuksen ilmiöt. Opiskelijan oman äidinkielen tuntemus ja monipuolinen käyttö laajenevat, ja hän oppii tuntemaan kielialueensa juuria ja kehittää taitoaan vertailla kielen eri piirteitä muiden osaamiensa kielten kanssa. Opiskelija laajentaa sana- ja käsitevarantoaan ja kehittää monilukutaitoaan. Hän kehittää taitoaan hyödyntää omakielisiä tekstejä ja tuottaa tekstejä eri tarkoituksiin. Opiskelijan tuntemus oman kulttuurialueensa kirjallisuudesta, kertomaperinteestä, visuaalisesta kulttuurista, musiikista ja draamasta syvenee.

Opetuksen tavoitteet

Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittymiseen. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen niin esiintymis- kuin ryhmäviestintätilanteissakin sekä osaa analysoida, arvioida ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan*
- *osaa analysoida ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita, niihin liittyviä vuorovaikutusilmiöitä ja -taitoja sekä niihin liittyvää etiikkaa.*

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa analysoida ja arvioida monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä tekstien analyysissä*
- *kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä kirjallisuuden analyysissa*
- *osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoitusperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä.*

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja osaa ilmaista ja perustella ajatuksiaan sekä käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä ja ilmaisutapoja*

- *hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa*
- *vahvistaa yleiskielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia.*

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kielen ja tiedonalojen kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteeteille*
- *syventää tietojaan oman äidinkielen rakenteista, sanavarannosta, eri rekistereistä, ilmaisun keinoista ja sävyistä, niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista.*

Arviointi

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijan taitojen karttumista. Palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisensa kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltyjä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, kuten kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan niistä yksi arvosana.

Opinnot

OÄI1 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja*
- *rohkaistuu kirjoittajana ja hallitsee kirjoittamisprosessin eri vaiheet*
- *osaa käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana*
- *syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä palautteen antajana ja vastaanottajana.*

Keskeiset sisällöt

- *keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät*
- *tekstien kohderyhmät, tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi*
- *erilajisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi*
- *tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus*

- *kielen- ja tekstinhuoltoa*

OÄI2 Kieli- ja tekstitietoisuus (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kieli- ja tekstitietoisuuttaan*
- *syventää ymmärrystään omasta äidinkielestä ja teksteistä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina.*

Keskeiset sisällöt

- *äidinkieli ja identiteetti**,** kielen vaihtelu, kielten vertailu, kielten asema, kielten elinvoimaisuus ja uhanalaisuus*
- *kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet*
- *monilukutaidon käsite, tekstilajin käsite, laaja tekstikäsitys*

OÄI3 Vuorovaikutus 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää viestintärohkeuttaan ja syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä*
- *syventää ryhmäviestintätaitojaan ja oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä*
- *oppii tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen merkitystä ja tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.*

Keskeiset sisällöt

- *oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen*
- *vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä*
- *kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu*

OÄI4 Kirjallisuus 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ja monipuolistaa lukemisen tapojaan*
- *tuntee omakielisen kauno- ja tietokirjallisuuden sekä elokuvan lajeja ja ilmaisukeinoja*
- *monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita monimuotoista kirjallisuutta tarkoituksenmukaista lähestymistapaa ja käsitteistöä hyödyntäen*
- *oppii tuntemaan omaa aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä.*

Keskeiset sisällöt

- *kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen*
- *kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä*
- *kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa*

- *monimuotoisten tekstien kerronta, esimerkiksi teatteriesityksen, elokuvan ja musiikin kerronta*

OÄI5 Tekstien tulkinta 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan*
- *oppii tulkitsemaan monimuotoisia tekstejä ja analysoimaan niiden ilmaisutapoja sekä vuorovaikutusta*
- *ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana*
- *osaa perustella monipuolisesti näkemyksiään, ymmärtää toisen esittämiä perusteluja ja osaa arvioida niitä sekä osaa suhtautua rakentavasti eriäviin näkemyksiin.*

Keskeiset sisällöt

- *sananvapaus, mediakritiikki, mediaetiikka*
- *vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot*
- *tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot, vähemmistöjen ja vähemmistökielten näkyvyys mediassa*
- *lähdekritiikki, tiedonhankinta ja tiedonhallinta, tekijänoikeudet*
- *puhuttujen ja kirjoitettujen kantaa ottavien ja vaikuttavien tekstien analysointia ja tuottamista*

OÄI6 Kirjoittaminen 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kirjoittajana ja syventää omakielisen kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan*
- *osaa käyttää muita omakielisiä tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja arvioida tekstien luotettavuutta*
- *syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin.*

Keskeiset sisällöt

- *kirjoittaminen prosessina: ideointi, aiheen rajaus sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen*
- *tekstien pohjalta kirjoittaminen, kielen- ja tekstinhuoltoa*
- *tekstin omaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia*

OÄI7 Vuorovaikutus 2 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää esiintymisrohkeuttaan ja ymmärrystään esiintymisjännityksestä*
- *kehittää esiintymistaitojaan ja kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä*
- *syventää kykyään analysoida ja arvioida puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.*

Keskeiset sisällöt

- *esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu*
- *puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot*
- *vuorovaikutustaidot ja -etiikka eri viestintäkanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa*
- *puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysointi ja arviointi*

OÄI8 Kirjallisuus 2 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää omakielisen kirjallisuuden tuntemustaan ja oppii tarkastelemaan kaunokirjallisuutta myös osana muuttuvaa yhteiskuntaa*
- *ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa.*

Keskeiset sisällöt

- *omakielisen kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti*
- *tekstien tarkastelua eri näkökulmista, kuten ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman muutosten näkökulmasta*
- *kirjallisuus monimuotoisena, moniäänisenä ja monikielisenä ilmiönä*

Todistukset

Opiskelijalle annetaan osallistumistodistus lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opiskelusta. Todistukseen merkitään opetettava kieli, opetuksen laajuus ja sanallinen arvio tai numeroarvosana koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Muuten noudatetaan lukion opetussuunnitelman perusteiden määräyksiä todistuksiin merkittävistä tiedoista.